

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen

att till understödjande av svenska vitterhetssamfundets verksamhet under år 1931 anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra* reservationsanslag av kronor 2,000: — att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäl bestämma.

[289.]
Understöd
åt inhemska
skönlitterära
författare.

4. **Understöd åt inhemska skönlitterära författare.** Från och med år 1908 hava till understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst utgått särskilda av riksdagen beviljade anslagsmedel. Anslagen, som utgått för treårsperioder, hava från och med år 1920 utgjort 20,000 kronor för år.

Till understöd under tiden den 1 juli 1928—den 30 juni 1931 beviljade 1928 års riksdag ett anslag av 60,000 kronor att efter grunder och på villkor, som av Kungl. Maj:t bestämdes, efter sakkunnigas hörande av Kungl. Maj:t fördelas mellan därav förtjänta vitterhetsidkare samt anvisade av ifrågavarande anslag för budgetåret 1928/1929 ett belopp av 20,000 kronor. För vart och ett av budgetåren 1929/1931 anvisade riksdagen av samma anslag likaledes ett belopp av 20,000 kronor.

I fråga om anslagets disponerande för närvarande torde jag få erinra, att Kungl. Maj:t genom beslut den 22 juni 1928 tilldelade nedan angivna personer för tiden den 1 juli 1928—den 30 juni 1931 följande belopp för helt år räknade, att utgå ur ifrågavarande, för nämnda tid beviljade anslag, nämligen:

dels i form av fasta understöd:

Per Hallström	kronor 2,000: —
Vilhelm Ekelund	» 1,500: —
Tor Hedberg	» 1,500: —
K. G. Ossiannilsson	» 1,500: —
Hjalmar Söderberg	» 1,500: —
Fredrik Vetterlund	» 1,500: —
Elin Wägner	» 1,500: —

dels ock i form av tillfälliga understöd:

Erik Blomberg	kronor 1,000: —
Karin Boye	» 1,000: —
Gertrud Lilja	» 1,000: —
Jeanna Oterdahl	» 1,000: —
Marika Stjernstedt	» 1,000: —
Birger Sjöberg	» 1,000: —
Olof Thunman	» 1,000: —
Gustav Ullman	» 1,000: —
Albert Viksten	» 1,000: —

Vidare tilldelade Kungl. Maj:t genom beslut samma dag Daniel Fallström ett tillfälligt understöd av 1,000 kronor av å anslaget på grund av dödsfall disponibla medel.

Sedan Birger Sjöberg avlidit, tilldelade Kungl. Maj:t genom beslut den 11 april 1930 Frans G. Bengtsson för tiden den 1 maj 1929—den 30 juni 1931 ett tillfälligt understöd av 1,000 kronor för helt år räknat.

Då understöd åt inhemska skönlitterära författare torde böra fortfarande utgå, bör anslag härför för tiden efter den 30 juni 1931 äskas av riksdagen. Tidigare hava dessa anslag beviljats för treårsperioder och understöden likaledes av Kungl. Maj:t utdelats för samma treårsperiod — undantag härifrån utgör endast perioden den 1 januari 1926—den 30 juni 1928, detta beroende på budgetårets omläggning — och på samma sätt torde jämväl nu anslag böra beräknas för treårsperioden 1 juli 1931—30 juni 1934.

Departement-
schefen.

I fråga om anslagets årliga storlek saknar jag anledning ifrågasätta ändring.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till understöd under tiden den 1 juli 1931—den 30 juni 1934 åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst bevilja ett anslag av 60,000 kronor att efter grunder och på villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas, efter sakkunnigas hörande av Kungl. Maj:t fördelas mellan därav förtjänta vitterhetsidkare dels såsom fasta, dels i form av för viss tid givna understöd, samt att av ifrågavarande anslag för budgetåret 1931/1932 såsom *extra* anslag anvisa ett belopp av kronor 20,000: —

5. **Ortnamnskommissionen.** Enligt beslut den 2 maj 1902 uppdrog Kungl. Maj:t åt en kommitté (ortnamnskommittén) att för vidtagande av förberedande undersökningar för åstadkommande av ett arbete om svenska ortnamn, väsentligen motsvarande det i Norge med anslag av allmänna medel utgivna samlingsverket »Norske Gaardsnavne», dels för ett län eller landskap låta verkställa undersökning av namnen å byar och gårdar ävensom å viktigare berg samt större skogar, sjöar och landsträckor, dels ock efter vunnen erfarenhet uppgöra och underställa Kungl. Maj:ts prövning plan för arbetet i dess helhet. Sådan plan fastställdes sedermera genom Kungl. Maj:ts beslut den 20 oktober 1902, den 22 juni 1911 och den 31 december 1918.

[290.]

Ortnamns-
kommissionen.

I skrivelse den 13 maj 1930, nr 228, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkt 271, gjorda framställning angående anslag till bestridande av med ortnamnsundersökningarna i riket förenade kostnader jämte tre i ämnet väckta motioner, anmälde riksdagen, att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till nämnda motioner (I: 194 och 195 samt II: 216) bland annat, *dels* medgivit, att ledningen av undersökningarna av svenska ortnamn finge organiseras i huvudsaklig överensstämmelse med vad i Kungl. Maj:ts förslag och ovannämnda motioner förordats, samt att för professorn i nordiska språk

[290.] vid universitetet i Lund, filosofie doktorn Gustav Fredrik Jöran Sahlgren finge vid universitetet i Uppsala från och med den 1 juli 1930 inrättas en personlig professur i nordisk ortnamnsforskning, med uppdrag för Sahlgren att leda ortnamnsundersökningar och förestå ortnamnsarkivet samt vara ledamot av ortnamnsnämnden och sekreterare för ortnamnsärenden ävensom med de åligganden i övrigt för Sahlgren, som av Kungl. Maj:t bestämdes, *dels ock*, till bestridande av med ortnamnsundersökningarna i riket förenade kostnader för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra anslag av 6,500 kronor att utgå i enlighet med vad i riksdagens skrivelse angivits och med den närmare fördelning och enligt de villkor, Kungl. Maj:t kunde finna gott föreskriva.

Genom beslut den 20 juni 1930 föreskrev Kungl. Maj:t, att det ortnamnskommittén lämnade uppdraget skulle upphöra med utgången av juni 1930, samt uppdrog åt en nämnd, benämnd ortnamnskommissionen, att från och med den 1 juli 1930 tills vidare så länge anslag för ändamålet av riksdagen anvisades, handhåva ledningen av undersökningarna av svenska ortnamn i enlighet med de närmare föreskrifter, som i samma beslut meddelades. Tillika utnämnde och förordnade Kungl. Maj:t Sahlgren att från och med den 1 juli 1930 vid universitetet i Uppsala vara professor i nordisk ortnamnsforskning med de åligganden för Sahlgren, som i riksdagens skrivelse angivits och som i övrigt av Kungl. Maj:t bestämdes, och med rätt för honom att från nyssnämnda tid åtnjuta den för professuren, på sätt i riksdagens skrivelse omförmäls, bestämda avlöning jämte övriga därmed förenade förmåner samt med de skyldigheter, som i riksdagens beslut angivits. Vidare fastställde Kungl. Maj:t följande:

Instruktion för ortnamnskommissionen.

§ 1.

Ortnamnskommissionen åligger,
att taga befattning med namnregleringsärenden,
att besörja och utöva tillsyn över arbetet med de statliga ortnamnsundersökningarna och, i den mån medel ställas till förfogande, ombesörja även andra undersökningar av dylik art, samt
att förvalta de medel, som å rikets stat eller eljest ställas till kommissionens förfogande för dess verksamhet.

§ 2.

I avseende å namnregleringsärendena består kommissionens uppgift väsentligen i att avgiva yttranden och göra framställningar i fråga om namn å postanstalter samt järnvägs- och telegrafstationer. Kommissionen äger i övrigt att på begäran av rikets allmänna kartverk eller sjökarteverket eller annan statsmyndighet ävensom enskilda granska ortnamnsformer. Dessutom har kommissionen att med namnregleringsärendena taga den ytterligare befattning, Kungl. Maj:t i varje fall bestämmer.

§ 3.

Kommissionens befattning med de statliga ortnamnsundersökningarna innebär befogenhet att fastställa planer för undersökningarna och uppdraga

deras utförande åt därför kvalificerade och lämpliga personer samt tillsyn, att undersökningarna bedrivs efter de planer och riktlinjer, som blivit för desamma uppställda, ävensom att det insamlade materialet, som skall vara statens egendom, blir på ett tillfredsställande sätt förtecknat och bevarat samt, där så är önskligt och möjligt, publicerat.

[290.]

§ 4.

För de medel, som å rikets stat ställas till kommissionens förfogande, skall redovisning för varje budgetår avgivas till riksräkenskapsverket senast inom tre månader efter budgetårets utgång. För användningen av andra medel, som av menigheter, föreningar eller enskilda eller eljest ställas till kommissionens förfogande, skall, i den mån ej annan form av Kungl. Maj:t föreskrives, redogörelse för varje budgetår avgivas till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet.

§ 5.

Kommissionen skall bestå
dels av två ledamöter, utsedda av Kungl. Maj:t, den ene vetenskapsman inom området för den nordiska språkforskningen, den andre med administrativ och kameral förfarenhet,

dels och av professorn Gustav Fredrik Jöran Sahlgren, tillika sekreterare och ledare av ortnamnsundersökningarna samt föreståndare för svenska ortnamnsarkivet, så länge han innehar den för honom inrättade personliga professuren i nordisk ortnamnsforskning vid Uppsala universitet.

§ 6.

Vid kommissionens sammanträden, som må hållas i Stockholm eller Uppsala, skall, i den mån icke Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, ordförandeskapet utövas av den av Kungl. Maj:t förordnade språkvetenskaplige ledamoten.

Förutom vid sammanträdena må handläggning ske och beslut fattas i ärenden genom kommunikation ledamöterna emellan.

De på kommissionens beslut ankommande ärenden avgöras kollegialt.

Vid utlåtanden till Kungl. Maj:t skall ledamots avvikande mening särskilt angivas.

Kommissionen är beslutsmässig blott då alla ledamöterna äro närvarande. Dock må, vid förhinder för en ledamot, de två övriga då de äro om beslutet ense, avgöra ärende, med vars handläggning icke lämpligen kan anstå.

§ 7.

Över inkomna och avgjorda ärenden skall föras diarium, vari beslutens beskaffenhet och därvid uttalade särskilda meningar antecknas, samt, i den mån så erfordras, registratur över utgångna skrivelser.

Över vad vid sammanträdena beslutats skall föras protokoll.

Utgående skrivelser underskrivas av samtliga ledamöter eller, vid förhinder för en eller två, av de två övriga eller, å kommissionens vägnar, av den tredje.

§ 8.

Över arbetets fördelning mellan ledamöterna må kommissionen själv besluta.

[290.]

§ 9.

Över kommissionens handlingar, svenska ortnamnsarkivet, utövar sekreteraren den närmaste tillsynen och vården; och skall arkivet efter kommissionens närmare bestämmande hållas tillgängligt för forskning, i regel minst två timmar dagligen. Arkivet skall vara förlagt till Uppsala.

§ 10.

Professor Sahlgren skall vid resor för bevistande av kommissionens sammanträden äga uppbära rese- och traktamentsersättning enligt klass I B i gällande resereglemente att utgå från det under åttonde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar. I övrigt utgår till de särskilt förordnade två ledamöterna ersättning, som av Kungl. Maj:t för varje budgetår bestämmes.

§ 11.

Kommissionen skall, på sätt för kommittéer föreskrives i 9 § av kungörelsen den 29 augusti 1921 (nr 517) med vissa bestämmelser angående kommittéer, före den 1 december varje år till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet avgiva berättelse över sin verksamhet under det senast förflutna året.

Härjämte förordnade Kungl. Maj:t genom nyssnämnda beslut den 20 juni 1930 professorn vid universitetet i Uppsala B. I. Hesselman samt andre advokatfiskalen i kammarkollegium, kammarrådet E. H. Schalling att från och med den 1 juli 1930 tills vidare vara ledamöter av ortnamnskommissionen. Tillika föreskrev Kungl. Maj:t, att en var av Hesselman och Schalling skulle för ifrågavarande uppdrag under budgetåret 1930/1931 åtnjuta ett arvode av 1,250 kronor, utan rätt för dem att härå åtnjuta dyrtidstillägg, att utgå från det av riksdagen för budgetåret 1930/1931 anvisade extra anslaget å 6,500 kronor till bestridande av med ortnamnsundersökningarna i riket förenade kostnader. Vidare ställde Kungl. Maj:t återstoden av detta extra anslag eller alltså 4,000 kronor till ortnamnskommissionens förfogande att användas för bestridande av kostnader för avslutandet av redogörelserna för ortnamnen i Älvsborgs och Värmlands län, för biträden, renskrift, porton, papper och skrivmaterialier. Slutligen anbefalldes Kungl. Maj:t kanslersämbetet för rikets universitet att efter vederbörandes hörande till Kungl. Maj:t inkomma med förslag i fråga om de åligganden, som borde bestämmas för Sahlgren såsom innehavare av den utav riksdagen inrättade professuren i nordisk ortnamnsforskning vid universitetet i Uppsala.

Sedan härefter kanslersämbetet, efter hörande av filosofiska fakultetens vid universitetet i Uppsala humanistiska sektion och det större konsistoriet därstädes, avgivit förslag i sistberörda hänseende meddelade Kungl. Maj:t genom beslut den 26 september 1930 föreskrifter rörande professor Sahlgrens tjänståligganden.

I skrivelse den 30 september 1930 har nu ortnamnskommissionen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till ortnamnskommis-

sionen för budgetåret 1931/1932 anvisa enahanda belopp som för innevarande budgetår eller 6,500 kronor.

Anslag till ortnamnskommissionen torde även under instundande budgetår bära utgå med samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår eller 6,500 kronor. Departement-
schefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till ortnamnskommissionen för bestridande av med
ortnamnsundersökningarna i riket förenade kostnader för
budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* anslag

av kronor 6,500: —

att utgå med den närmare fördelning och enligt de villkor,
Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

6. Bestridande av med landsmålsundersökningarna i riket förenade kostnader. I skrivelse den 28 maj 1930, nr 296, anmälde riksdagen, att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till två i ämnet väckta motioner (I: 139 och II: 307), till bestridande av med landsmålsundersökningarna i riket förenade kostnader för budgetåret 1930/1931 under åttonde huvudtiteln anvisat ett extra anslag av 67,040 kronor att utgå i enlighet med den närmare fördelning och enligt de villkor, Kungl. Maj:t kunde finna gott föreskriva.

[291.]
Bestridande
av med
landsmåls-
undersök-
ningarna
i riket
förenade
kostnader.

Beträffande de vidlyftiga utredningar och förslag, som föregått riksdagens sålunda fattade beslut, torde jag här kunna inskränka mig till att hänvisa till dels Kungl. Maj:ts proposition nr 115 till 1929 års riksdag, dels punkt 271 av 1930 års åttonde huvudtitel, dels ock riksdagens ovanberörda skrivelse den 28 maj 1930, nr 296.

Av nyssnämnda punkt 271 av 1930 års åttonde huvudtitel samt riksdags-skrivelse nr 296/1930 inhämtas, bland annat,

dels att av ovanberörda för budgetåret 1930/1931 anvisade anslag av 67,040 kronor ett belopp av 48,220 kronor beräknats för landsmålsarkivet i Uppsala och återstoden, 18,820 kronor, för landsmålsundersökningarna i Lund,

dels att i nyssnämnda, för landsmålsarkivet i Uppsala beräknade belopp å 48,220 kronor ingingo följande anslagsposter, nämligen
till en föreståndare för landsmålsarkivet, i lönegraden B 30, 9,540 kronor,
till en medarbetare i landsmålsarkivet, i lönegraden B 26, 7,656 kronor,
till ytterligare en medarbetare i landsmålsarkivet, i lönegraden B 26, 7,656 kronor,

till avlöningsförhöjningar 1,368 kronor, samt

till expenser m. m. (arvoden åt biträden och tillfällig arbetshjälp, till resor, till samlingarnas ökande, till vården av arkivet m. m.) sammanlagt 22,000 kronor,

dels ock att i ovanberörda, för landsmålsundersökningarna i Lund beräknade belopp å 18,820 kronor ingingo följande anslagsposter, nämligen

till en föreståndare för landsmålsundersökningarna, i lönegraden B 28, 8,340 kronor,

[291.]

till avlöningsförhöjningar 480 kronor, samt
till expenser m. m. (vård och ordnande av samlingarna, katalogisering,
renskrivning m. m.) 10,000 kronor.

Den 20 juni 1930 meddelade Kungl. Maj:t åtskilliga föreskrifter med
anledning av riksdagens ovan omförmälda beslut.

Kungl. Maj:t föreskrev därvid, att från och med den 1 juli 1930 tills
vidare, så länge riksdagen för ändamålet anvisade medel, skulle vara an-
ställda

ej mindre vid landsmålsarkivet i Uppsala

dels en föreståndare, med rätt för denne befattningshavare att åtnjuta
avlöning motsvarande lönegraden 30 av den löneplan, som innefattas i av-
delningen B av avlöningsreglementet den 22 juni 1921 i dess lydelse enligt
kungörelsen den 6 juni 1925 (nr 270),

dels ock två medarbetare, med rätt för en var av dessa befattningshavare
att åtnjuta avlöning motsvarande lönegraden 26 av sagda löneplan,

än även vid landsmålsundersökningarna i Lund en föreståndare, med rätt
för denne befattningshavare att åtnjuta avlöning motsvarande lönegraden
28 av berörda löneplan;

och skulle i avseende å samtliga nu nämnda befattningshavare gälla be-
stämmelserna i 33 § av kungörelsen den 26 juni 1925 med avlöningsbe-
stämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid statsdepartement och
vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen.

Härjämte föreskrev Kungl. Maj:t ifråga om tillsättandet av de sålunda
inrättade befattningarna,

att kungörelse om sådan ledig befattning skulle utfärdas i allmänna tid-
ningarna och medelst anslag i vederbörlig lokal med föreläggande av trettio
dagers ansökningstid, räknat från den dag, kungörandet i allmänna tidning-
arna skedde,

att, sedan över inkomna ansökningar yttranden avgivits av styrelsen för
landsmålsarkivet i Uppsala, respektive centralstyrelsen för landsmålsförening-
arna i Lund, de filosofiska fakulteternas vid universiteten i Uppsala, respek-
tive Lund humanistiska sektioner skulle avgiva utlåtanden och därvid till
erhållande av vederbörande tjänst förorda den bland de sökande, som an-
såges företrädesvis böra ifrågakomma, eller anmäla, att sådant förord icke
kunde åt någon bland de sökande lämnas, varefter kanslersämbetet för rikets
universitet hade att jämte eget utlåtande överlämna samtliga handlingar till
Kungl. Maj:t, som meddelade förordnande å vederbörande befattningar.

Vidare anbefallde Kungl. Maj:t styrelsen för landsmålsarkivet i Uppsala,
respektive landsmålsundersökningarna i Lund att omedelbart vidtaga åtgärder
för tillsättande av ifrågavarande befattningar, och skulle därvid i ledigkun-
görandet angivas, att blivande innehavare av befattningarna skulle vara
skyldiga att fullgöra de åligganden, som av Kungl. Maj:t kunde komma att
för dem bestämmas.

Tillika förordnade Kungl. Maj:t för tiden från och med den 1 juli 1930
tills vidare, intill dess att ifrågavarande befattningar blivit på nyss angivet
sätt tillsatta,

dels docenten, filosofie doktorn A. H. Geijer att vara föreståndare för
landsmålsarkivet i Uppsala,

dels ock docenten, filosofie doktorn J. A. Götlind och filosofie doktorn L. J.
Levander att vara medarbetare i landsmålsarkivet i Uppsala,

med rätt för Geijer, Götlind och Levander att under tiden för detta förordnande åtnjuta de avlöningsförmåner, som enligt vad ovan angivits skulle utgå vid ifrågavarande befattningar.

Härjämte ställde Kungl. Maj:t av ovanberörda av riksdagen för budgetåret 1930/1931 anvisade extra anslag å 67,040 kronor ett belopp av 9,000 kronor till förfogande av rektor vid universitetet i Uppsala att under tiden den 1 juli—den 30 september 1930 i mån av behov tillhandahållas styrelsen för landsmålsarkivet i Uppsala; och skulle sagda belopp under ifrågavarande tid användas på följande sätt:

resor	kronor 4,500: —
expeditionspersonal och extra arbetshjälp	» 4,000: —
diverse materialier och expenser	» 500: —
Summa kronor 9,000: —	

med rätt för styrelsen att beträffande en post göra ökning och beträffande en annan minskning, endast nyssberörda slutsumma, 9,000 kronor, icke överskredes.

Vidare anbefallde Kungl. Maj:t styrelsen för landsmålsarkivet i Uppsala, respektive centralstyrelsen för landsmålsföreningarna i Lund att — styrelsen för landsmålsarkivet i Uppsala efter samråd med de av Kungl. Maj:t samtidigt förordnade föreståndaren och medarbetarna vid sagda landsmålsarkiv — uppgöra förslag till

dels föreskrifter rörande landsmålsarkivet i Uppsala, respektive landsmålsundersökningarna i Lund, vilka föreskrifter borde angiva såväl de åligganden, som skulle tillkomma landsmålsarkivets styrelse, respektive centralstyrelsen för landsmålsföreningarna, som ock de åligganden och arbetsuppgifter, som skulle fullgöras av innehavarna av de befattningar, vilka, i enlighet med vad ovan föreskrivits, skulle från och med den 1 juli 1930 tills vidare finnas vid landsmålsarkivet, respektive landsmålsundersökningarna,

dels de bestämmelser i övrigt beträffande verksamheten vid landsmålsarkivet i Uppsala, respektive landsmålsundersökningarna i Lund, vilka kunde föranledas av riksdagens ifrågavarande beslut eller vore av den art, att de borde av Kungl. Maj:t utfärdas,

dels ock disposition av de belopp å ytterligare 13,000 kronor, respektive 10,000 kronor, vilka i enlighet med riksdagens beslut avsetts till expenser m. m. för landsmålsarkivet, respektive landsmålsundersökningarna under budgetåret 1930/1931.

De sålunda uppgjorda förslagen skulle kanslersämbetet hava att — sedan yttranden över desamma avgivits av de filosofiska fakulteternas vid universitetet i Uppsala, respektive Lund humanistiska sektioner — med eget utlåtande överlämna till Kungl. Maj:t, som förklarade sig därefter vilja vidare förordna i ämnet.

Vidare ställde Kungl. Maj:t genom beslut den 3 oktober 1930 av ovanberörda av riksdagen för budgetåret 1930/1931 anvisade extra anslag å 67,040 kronor — utöver förut den 20 juni 1930 anvisade medel — ytterligare 13,000 kronor till förfogande av rektor vid universitetet i Uppsala att under tiden den 1 oktober 1930—den 30 juni 1931 i mån av behov tillhandahållas styrelsen för landsmålsarkivet i Uppsala för att användas på följande sätt, nämligen:

[291.]

till resor	kronor	1,500: —
» expeditionspersonal och extra arbetshjälp	»	9,800: —
» materialier och expenser	»	1,700: —
		Summa kronor 13,000: —

med rätt för styrelsen att beträffande en post göra ökning och beträffande en annan minskning, endast nyssberörda slutsumma, 13,000 kronor, icke överskredes.

Slutligen har Kungl. Maj:t den 21 november 1930 förordnat

dels docenten vid universitetet i Uppsala filosofie doktorn A. H. Geijer att tills vidare vara föreståndare för landsmålsarkivet i Uppsala,

dels docenten vid universitetet i Uppsala, filosofie doktorn J. A. Götling och filosofie doktorn L. J. Levander att tills vidare vara medarbetare vid landsmålsarkivet i Uppsala,

dels ock docenten vid universitetet i Uppsala, lektorn vid högre allmänna läroverket i Örebro, filosofie doktorn A. N. Lindqvist att tills vidare vara föreståndare för landsmålsundersökningarna i Lund,

en var med de åligganden, som av Kungl. Maj:t bestämdes, samt med rätt för en var av dem att åtnjuta avlöning enligt bestämmelserna i ovanberörda brev den 20 juni 1930.

De övriga utredningar m. m., som igångsatts genom Kungl. Maj:ts mera berörda beslut den 20 juni 1930, hava ännu icke hunnit slutföras.

I skrivelse den 3 september 1930 har nu styrelsen för landsmålsarkivet i Uppsala hemställt om avlåtande till 1931 års riksdag av proposition om anvisande på extra stat för budgetåret 1931/1932 till landsmålsarkivet för med landsmålsundersökningar förbundna kostnader av ett belopp av 48,220 kronor eller det högre belopp, som kunde bli erforderligt till följd av vissa befattningshavares eventuella uppflyttning i högre åldersklass, att utgå enligt de närmare villkor, Kungl. Maj:t kunde finna gott bestämma.

Över denna framställning hava tillstyrkande utlåtanden avgivits av filosofiska fakultetens vid universitetet i Uppsala humanistiska sektion ävensom den 22 september 1930 av kanslern för rikets universitet.

Hos Kungl. Maj:t har vidare centralstyrelsen för landsmålsföreningarna i Lund i skrivelse den 4 september 1930 gjort framställning om framläggande av förslag till 1931 års riksdag om beviljande åt centralstyrelsen för uppehållande av landsmålsinstitutets verksamhet under budgetåret 1931/1932 av ett belopp av 18,820 kronor, att utgå på de närmare villkor och med den fördelning, som Kungl. Maj:t funne för gott bestämma.

Denna framställning har tillstyrkts av filosofiska fakultetens vid universitetet i Lund humanistiska sektion samt den 11 oktober 1930 av universitetskanslern.

Departementschefen. Anslag för här ifrågavarande ändamål är givetvis av behovet påkallat jämväl för budgetåret 1931/1932.

I fråga om det belopp, som kan bli va erforderligt för nämnda budgetår, vill jag framhålla följande: Under punkt 271 av 1930 års åttonde huvudtitel anförde min företrädare i statsrådsämbetet, bland annat, att man vid beräkningen av de för budgetåret 1930/1931 erforderliga medlen torde böra räkna med en särskild post för löneförhöjning. Han ansåge sig emellertid till en början endast behöva räkna med ett ålderstillägg till en var av de befattningshavare, som kunde komma att förordnas å omförmålda tjänster. Därest blivande innehavare av här ifrågavarande befattningar redan omedelbart efter befattningarnas tillträädande prövades berättigade till flera ålders- tillägg, borde härför erforderliga medel bestridas av övriga till vederbörande institutions förfogande ställda medel. För ett kommande år borde emellertid i så fall anslaget höjas med erforderligt belopp.

Då, såsom jag tidigare erinrat, förordnanden för innehavarna av här ifrågavarande befattningar meddelats så sent som den 21 november 1930, har givetvis icke frågan om deras eventuella rätt till ålderstillägg ännu hunnit prövas och avgöras av Kungl. Maj:t. Jag saknar sålunda för närvarande möjlighet att göra någon beräkning i detta hänseende.

Vad emellertid till en början budgetåret 1930/1931 beträffar, torde — om eventuellt ålderstillägg för denna tid kommer att tillerkännas någon eller några av dessa befattningshavare till belopp, som överstiga de härför beräknade anslagsposterna — möjlighet finnas att inom ramen för det av riksdagen anvisade anslaget å 67,040 kronor bestrida dessa kostnader.

För budgetåret 1931/1932 torde likaså möjliga kostnader för ålderstillägg få bestridas av övriga till vederbörande institutioners disposition ställda medel, vilka jag föreslår måtte beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår eller sammanlagt 67,040 kronor. Jag vill emellertid — liksom min företrädare i statsrådsämbetet — framhålla, att jag utgår från att, så snart de för ålderstillägg erforderliga medlen kunna beräknas, här förevarande anslag kommer att höjas med erforderligt belopp.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av med landsmålsundersökningarna i riket förenade kostnader för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* anslag av kronor 67,040: — att utgå i enlighet med den närmare fördelning och enligt de grunder, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

7. **Nusvensk ordbok.** I en år 1918 till Kungl. Maj:t ingiven framställning anhöllo dåvarande representanterna för nordiska språk och svenska språket vid Uppsala universitet professorerna A. Noreen och O. von Friesen om beredande av statsanslag till docenten vid samma universitet Olof Östergren för fullföljande och avslutande av hans arbete »Nusvensk ordbok».

På Kungl. Maj:ts därom gjorda förslag beviljade 1919 års riksdag såsom

{292.]

understöd åt docenten Östergren för fullföljande och avslutande under åren 1920/1929 av hans arbete »Nusvensk ordbok» ett anslag av 56,000 kronor och anvisade därav på extra stat för år 1920 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 5,000 kronor under villkor, att Östergren till ecklesiastikdepartementet avlämnade det antal exemplar, som av Kungl. Maj:t bestämdes, av dels dittills utkomna, dels ock under anslagsåret utkommande häften av ifrågavarande ordbok, och skulle det för år 1920 anvisade anslaget jämväl i övrigt utgå efter de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kunde finna gott meddela.

Av berörda anslag, 56,000 kronor, anvisade riksdagen för vart och ett av åren 1921/1922 5,000 kronor, för första halvåret 1923 2,500 kronor, för budgetåret 1923/1924 5,500 kronor, och för vart och ett av budgetåren 1924/1929 6,000 kronor. För budgetåret 1929/1930 anvisade riksdagen för ändamålet anslag av tillhopa likaledes 6,000 kronor. Med anledning av en utav riksdagen begärd plan för arbetets fortsatta bedrivande, framlades för 1930 års riksdag en dylik plan, innebärande, bland annat, att — om intet oförutsett inträffade samt under iakttagande av vissa under de senaste åren använda tidsbesparande arbetsmetoder — arbetet beräknades kunna slutföras inom en tid av tio år, räknat från och med den 1 juli 1930.

Med anledning av Kungl. Maj:ts förslag och en i ämnet väckt motion anvisade därefter riksdagen dels såsom understöd åt docenten Östergren för fortsatt utgivande av hans arbete »Nusvensk ordbok» för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 8,000 kronor, dels ock för bestridande av kostnader för teknisk hjälp vid ordbokens utgivning samt för böcker och materiel för samma budgetår ett extra reservationsanslag av 4,000 kronor att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t kunde finna gott bestämma.

Genom beslut den 30 maj 1930 anbefallde Kungl. Maj:t länsstyrelsen i Uppsala att till docenten Östergren utbetala de för budgetåret 1930/1931 anvisade anslagen å tillhopa 12,000 kronor till fortsatt utgivande av hans arbete »Nusvensk ordbok», anslaget å 8,000 kronor med ett belopp av 2,000 kronor i mitten av månaderna augusti och november 1930 samt februari och maj 1931 samt anslaget å 4,000 kronor att i mån av behov och mot redovisningsskyldighet inför riksräkenskapsverket användas för därmed avsett ändamål, med skyldighet för Östergren att till ecklesiastikdepartementet överlämna, i den mån de utgaves från trycket, under anslagstiden utkommande häften av nämnda arbete i 30 exemplar.

I skrivelse den 10 september 1930 hava nu professorerna von Friesen och Hesselman anhängit, att Kungl. Maj:t måtte för arbetets fortsättande enligt den år 1929 framlagda planen föreslå riksdagen att för budgetåret 1931/1932 bevilja dels såsom understöd åt docenten Östergren för ordbokens fortsatta utgivande ett anslag av 8,000 kronor, dels ock för bestridande av kostnader för teknisk hjälp vid ordbokens utgivning samt för böcker och materiel ett anslag av 4,000 kronor.

Anslag för här ifrågavarande ändamål torde böra beredas för budgetåret 1931/1932 med samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

Departem-
entschefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels såsom understöd åt docenten O. Östergren för fortsatt utgivande av hans arbete »Nusvensk ordbok» anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra* anslag

av kronor 8,000: —

dels ock för bestridande av kostnader för teknisk hjälp vid ordbokens utgivning samt för böcker och materiel anvisa för samma budgetår ett *extra* reservationsanslag

av kronor 4,000: —

allt att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott bestämma.

8. **Tidskriften Svenska landsmål och svenskt folkliv.** För utgivande av tidskriften »Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmålen och svenskt folkliv», eller, såsom tidskriften numera benämnes, »Svenska landsmål och svenskt folkliv», har från och med år 1910 utgått anslag med växlande belopp. För budgetåret 1930/1931 uppgår anslaget till 6,350 kronor.

[293.]
Tidskriften
Svenska
landsmål
och svenskt
folkliv.

Hos Kungl. Maj:t har nu tidskriftens utgivare, professor emeritus J. A. Lundell, hemställt om beviljande för budgetperioden 1931/1932 av enahanda belopp, 6,350 kronor, till understöd för tidskriftens fortsatta utgivande under år 1931.

Efter hörande av filosofiska fakultetens vid universitetet i Uppsala humanistiska sektion har universitetskanslern i infordrat utlåtande av den 11 oktober 1930 i likhet med nämnda sektion förordat bifall till den gjorda framställningen.

Anslag för här ifrågavarande ändamål torde böra beredas för budgetåret 1931/1932 med samma belopp som för innevarande period eller 6,350 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departem-
entschefen.

att för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* anslag

av kronor 6,350: —

att på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt bestämma, användas till understöd för utgivande under år 1931 av tidskriften »Svenska landsmål och svenskt folkliv».

9. **Ordbok över Gotlands folkmål.** I statsverkspropositionen till 1924 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att till understöd för utgivande av ordbok över Gotlands folkmål för budgetåret 1924/1925 anvisa ett extra anslag av 1,000 kronor, att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t kunde finna lämpligt bestämma. Beträffande tillkomsten av ifrågavarande ordbok samt

[294.]
Ordbok över
Gotlands
folkmål.

[294.] skälen för framställningen i ämnet till riksdagen tillåter jag mig att hänvisa till 1924 års åttonde huvudtitel, punkten 210.

Riksdagens beslut utföll i enlighet med Kungl. Maj:ts framställning. Jämväl för budgetåret 1925/1926 utgick för ändamålet ett anslag å 1,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 219 av 1926 års åttonde huvudtitel) höjde 1926 års riksdag anslaget för budgetåret 1926/1927 till 3,000 kronor, och samma belopp anvisades av riksdagen för vart och ett av budgetåren 1927/1931. I skrivelse den 4 april 1930, nr 8 A, däri riksdagen under punkt 252 anmälde sitt beslut i ämnet, anförde riksdagen bland annat att, därest jämväl för tid efter budgetåret 1930/1931 anslag för ändamålet komme att påkallas, riksdagen förväntade, att en framställning härom åtföljdes av plan, utvisande inom vilken tid arbetet kunde beräknas vara avslutat.

Hos Kungl. Maj:t har nu professor emeritus J. A. Lundell hemställt om framställning till 1930 års riksdag om anvisande för budgetåret 1931/1932 av ett anslag å 3,000 kronor för här ifrågavarande ändamål. I samband härmed hava Lundell och nuvarande redaktören för ordboksarbetet, filosofie licentiaten H. Gustavsson överlämnat följande plan och tidsberäkning för den gotländska ordboken:

Ordboken innefattar främst det ordförråd, som rymmes i P. A. Säves »Gutaord» I—XIV (8:o) och hans Gotländska samlingar I—V (fol.), vilka äro de mest betydande dokumenten för kännedomen om Gotlands folkliv och folkminnen under 1800-talet och ännu längre tillbaka; vidare Carl Säves ordsamlingar från Gotland. Dessutom ha därmed införlivats äldre samlingar av gotlandsmål från 1600- och 1700-talen (Spegels, Neogards, Toffténs m. fl.), vilka genom Ihres dialektlexikon och delvis även direkt tjänat som utgångspunkt för bröderna Säves uppteckningsarbete. För att emellertid ställa detta i hög grad ålderdomliga språkmateriel i belysning av nutida gotländska dialekter ha ur nyare, med landsmålsalfabet utförda uppteckningar från olika delar av ön medtagits talrika ord och fraser, vadan ordboken torde ge en ej alltför karg bild även av det levande talet i dess lokala skiftningar. Som exempel på det Säveska materialets omfattning kan nämnas, att den på 1890-talet utförda excerperingen av samlingarna gav till resultat omkring 135,000 blad 16:o. Dessa excerpters i hög grad provisoriska karaktär har för övrigt varit en av orsakerna till att arbetet tagit längre tid än beräknats, då ständig efterkontroll visat sig nödvändig.

I den framställning till Kungl. Maj:t, som ingavs av professor Lundell år 1925, beräknades att 10 tryckark per år skulle kunna medhinnas under en arbetstid av omkring 800 timmar och för en kostnad av 4,000 kronor till redigering och korrekturläsning. Det anslag på 3,000 kronor, som i stället beviljades för 1926/1927, borde efter en kostnad av 400 kronor per ark räcka till drygt 7 tryckark per år. Detta antal ark har ock satts som mål för redaktörens årsprestation. Emellertid har antalet arbetstimmar ej i motsvarande grad minskats, utan arbetet har i stället krävt en tid av omkring 850 timmar per år, fördelade på 36 veckor med 4 timmar om dagen. I denna tid är icke inräknad den kontroll i orterna av Säves material, som företagits i samband med från annat håll bekostade dialektundersökningar. Ersättningen per timme uppgår således till ungefär 3 kronor 50 öre mot i

ansökan år 1926 beräknade 5 kronor. Från och med 1926 ha till minskning av tid och kostnader vissa reduktioner vid redigeringen vidtagits.

[294.]

Under den tid september 1926—juni 1930, som arbetet på detta sätt bedrivits, har av ordboken medhunnits partiet E—Mo (A—D hade bekostats av äldre anslag), utgörande 333 maskinskrivna foliosidor och 267 handskrivna foliosidor, allt motsvarande 28 tryckark, vilket gör i medeltal 7 ark per år. Under arbetsåret 1930/1931, för vilket det vanliga anslaget beviljats, beräknas ytterligare 7 ark bliva färdiga, och arbetet torde då ha hunnit ett stycke in på bokstaven R.

Arbetets omfång beräknades i ansökan år 1925 till 60 tryckark. Den nu färdiga delen omfattar dels de färdigtryckta 8 arken (A—den) dels det av äldre anslag bekostade partiet den — döv motsvarande 2 ark, dels delen E—Mo motsvarande 28 ark, således tillsammans 38 ark, närmare bestämt 610 sidor i tryck. Härtill komma under året 1930/1931 7 ark = 112 sidor.

En beräkning av proportionerna mellan de färdiga och de ofullbordade partierna, utförd efter P. A. Säves eget »förarbete» eller summariska register till samlingarna, ger vid handen, att det den 15 juni 1930 färdiga partiet utgör 52 procent av det hela. Härav ha 36 procent utförts under tiden 1926 1930 eller 9 procent per år. Då ytterligare 9 procent komma att fullbordas under året 1930/1931 skola den 30 juni 1931 således vara utförda 61 procent av hela arbetet. Arbetstakten torde med något förenklade metoder (t. ex. att göra manuskriptet direkt färdigt utan att sedan utskryva det på maskin) kunna ökas så, att 10 procent per år kunna medhinnas. Den återstående delen, utgörande 39 procent av det hela, skulle således taga en tid av närmare 4 år, vilken tid säkerligen åtgår, om jämväl en utförlig filologisk inledning till verket skall författas. Arbetets omfattning kan, då 610 trycksidor (15 juni 1930) utgöra 52 procent av det hela, beräknas till 1,170 sidor i tryck, motsvarande 73 ark, eller 13 ark mera än vad år 1925 beräknades.

Den erfarenhet, som vunnits under de senare årens mera planmässiga och regelbunda arbete, gör det nu möjligt att med större säkerhet beräkna ordbokens omfång och vad som av densamma ännu återstår att redigera, än som var möjligt vid arbetets början. Ovanstående beräkning får därför anses som i det allra närmaste definitiv.

Utöver de 8 under arbetets tidigare år tryckta arken har ingenting blivit tryckt. Man har nämligen ansett det ur kostnadssynpunkt opraktiskt att låta tryckningen fortgå under en lång tid parallellt med redigeringen, då en ordbok endast i färdigt skick kan bereda forskningen åsyftat gagn. Det torde alltså vara lämpligt att återupptaga tryckningen först något närmare den tid, då redaktionsarbetet kan vara slutfört.

Över framställningen hava yttranden avgivits av filosofiska fakultetens vid universitetet i Uppsala humanistiska sektion och den 20 oktober 1930 av kanslern för rikets universitet, vilka tillstyrkt densamma.

Förmedelst hittills för ändamålet beviljade anslag har något mer än hälften av ifrågavarande ordboksarbete färdigställts. Enligt den nu föreliggande planen skulle arbetets slutförande taga en tid av omkring fyra år från och med den 1 juli 1931. Jag anser det av vikt, att detta för vår nordiska språkforskning betydelsefulla ordboksarbete snarast varder fullbordat, och hemställer förty, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till understöd för utgivande av ordbok över Gotlands folkmål för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* anslag av kronor 3,000: — att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt bestämma.

[295.]

Undersökningar rörande lapskt folkliv och lapskt språk.

10. Undersökningar rörande lapskt folkliv och lapskt språk. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag anvisade 1925 års riksdag för budgetåret 1925/1926 till Norrbottens läns hembygdsförening ett anslag av 4,000 kronor för undersökningar rörande lapskt folkliv och lapskt språk, och för ett vart av budgetåren 1926/1931 har anslag utgått för ändamålet med samma belopp.

Norrbottens läns hembygdsförening har nu hemställt om utverkande av fortsatt anslag å 4,000 kronor för budgetåret 1931/1932.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har efter hörande av sin ledamot, professorn K. B. Wiklund den 9 september 1930 avgivit yttrande i ämnet och därvid tillstyrkt ansökningsen.

Departementschefen.

Arbetet med utforskande av lapskt folkliv och lapskt språk synes fortfarande böra understödjas. Anslaget torde böra utgå med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till undersökningar rörande lapskt folkliv och lapskt språk för budgetåret 1931/1932 anvisa till Norrbottens läns hembygdsförening ett *extra* anslag av . . . kronor 4,000: — med rätt för Kungl. Maj:t att beträffande ifrågavarande anslag meddela de närmare bestämmelser, som kunna befinnas nödvändiga.

[296.]

Äldre svensk folkmusik.

11. Äldre svensk folkmusik. I statsverkspropositionen till 1923 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att till utredigering i tryckfärdigt skick av framlidne revisionssekreteraren Nils Anderssons efterlämnade samlingar av äldre svensk folkmusik anvisa för budgetåret 1923 1924 ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor att utgå på de villkor, som av Kungl. Maj:t bestämdes. Beträffande tillkomsten av ifrågavarande samlingar, planen för deras utredigering samt skälen för framställningen i ämnet till riksdagen tillåter jag mig att hänvisa till 1923 års åttonde huvudtitel, punkten 271. Såsom av den där lämnade redogörelsen framgår, beräknades kostnaden för redigeringen uppgå till 10,000 kronor för år.

Riksdagens beslut utföll i enlighet med Kungl. Maj:ts framställning.

Sedan nordiska museets nämnd den 14 april 1923 till Kungl. Maj:t inkommit med infortrat förslag till de villkor och bestämmelser, vilka borde meddelas för anslagets utgående, ställdes genom kungl. brev den 11 maj 1923 det av riksdagen sålunda beviljade anslaget på rekvisition till förfogande av den år 1908 bildade folkmusikkommissionen att mot redovisnings-skyldighet inför vederbörande ämbetsverk användas för därmed avsett ända-

mål under iakttagande tillika, att arbetet redigerades efter samma plan och i samma form som det år 1922 till trycket befordrade första häftet av samlingen av låtar från Dalarna; att musiken till låtarna utgaves oförändrad, sådan den föreläge i av Nils Andersson godkänd renskrift; att i fall, där Nils Andersson ej hunnit slutgiltigt granska materialet, detta måtte behandlas efter de principer, som av honom eljest tillämpats och godkänts; att i detta syfte redaktionsarbetet i första hand anförtroddades åt Nils Anderssons medarbetare, Olof Andersson i Åhus; att vid arbetets utförande skulle till utredigering i tryckfärdigt skick i första hand sådant material komma i betraktande, som ännu levde eller kunde förmodas ännu leva i folkets hågkomst; att materialet skulle, efter hand som det hunne utarbetas i tryckfärdigt skick, jämte därtill hörande primäranteckningar avlämnas till folkmusikkommissionen och jämte dennas övriga samlingar förvaras i nordiska museet; samt att bestämmanderätten rörande publicering och tillgänglighållande för forskning av samlingarna tills vidare överlämnades åt folkmusikkommissionen, varjämte Kungl. Maj:t förklarade Sig vilja framdeles på förslag av kommissionen i detta hänseende meddela närmare bestämmelser.

I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag anvisades vidare för ändamålet för vart och ett av budgetåren under perioden 1 juli 1924—30 juni 1931 ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor. Det för innevarande budgetår anvisade anslaget ställdes genom kungl. brev den 9 maj 1930 till förfogande av folkmusikkommissionen att mot redovisningsskyldighet användas för med anslaget avsett ändamål och med iakttagande, att av anslaget ett belopp av högst 2,500 kronor finge användas för publicering av färdigredigerat material; i övrigt skulle i fråga om anslaget gälla enahanda bestämmelser som de, vilka meddelas i ovan omförmälda kungl. brev den 11 maj 1923.

Med anledning av att riksdagen — i samband med beviljande av anslag för ändamålet för budgetåret 1930/1931 — i skrivelse den 4 april 1930, nr 8 A, under punkt 254 framhållit önskvärdheten av att, innan eventuellt ytterligare medel anvisades för ändamålet, en plan framlades för riksdagen rörande den tid, som kunde beräknas åtgå för arbetets slutförande, ävensom närmare beräkning angående kostnaderna härför, anbefallde Kungl. Maj:t genom ovanberörda beslut den 9 maj 1930 folkmusikkommissionen att, därest fortsatt anslag för ifrågavarande ändamål påkallades, i samband med framställningarna om dylikt anslag till Kungl. Maj:t inkomma med en plan rörande den tid, som kunde beräknas åtgå för arbetets slutförande, ävensom närmare beräkning angående kostnaderna härför.

I skrivelse den 31 augusti 1930 har nu folkmusikkommissionen anhållit, att Kungl. Maj:t för budgetåret 1931/1932 ville bevilja kommissionen ett anslag av 10,000 kronor för fortsatt utredigeringen i tryckfärdigt skick av ifrågavarande samlingar med rätt för kommissionen att använda en del av anslaget till fortsatt publicering av det färdigställda materialet.

Kommissionen har därvid till en början framlagt följande redogörelse för

[296.] sitt redan utförda arbete samt plan och kostnadsberäkning för de ännu återstående delarna därav:

När kommissionen första gången erhöll anslag av riksdagen för utredigering i tryckfärdigt skick av Nils Anderssons samlingar av svensk folkmusik, förelåg första bandet av Dalasamlingen i tryck. Under de år, som sedan dess förflutit, hade de återstående samlingarna från Dalarna ävensom materialet från Jämtland, Härjedalen, Medelpad, Hälsingland, Gästrikland, Värmland, Dalsland, Bohuslän, Halland och Västergötland genomarbetats och utredigerats i tryckfärdigt skick. Samtidigt härmed hade kommissionen kunnat publicera materialet från Dalarna, Jämtland, Härjedalen, Medelpad, Hälsingland, Gästrikland och Värmland, vilka publikationer, jämte den ovan omnämnda första delen av Dalasamlingen, omfattade tillsammans 10 band.

De landskap, från vilka materialet återstode att bearbeta, vore: Närke, Västmanland, Södermanland, Uppland, Östergötland, Småland och Skåne. Den tid, detta arbete komme att kräva, kunde ej med säkerhet anges, men med ledning av hittills vunnen erfarenhet torde tiden inklusive det nu löpande budgetåret 1930/1931 kunna anslås till omkring fyra år. Det stora materialet från Skåne, som till en visserligen mindre del redan publicerats i tidskriften »Bidrag till kännedom om de svenska landsmålen och svenskt folkliv», beräknades härvid genomarbetas och ordnas, men ej utredigeras i tryckfärdigt skick. Frågan om Skånesamlingarnas publicerande torde först längre fram böra upptagas till prövning.

Kostnaderna för redaktionsarbetet utgjordes huvudsakligen av redaktörens lön, resekostnader, renskrivning, porto och expenser. Samtliga utgifter av dessa slag hade i medeltal uppgått till omkring 8,900 kronor per år. För arbetets fortsatta fullföljande kunde kostnaderna beräknas efter samma grunder som hittills och till enahanda belopp.

Det överskott, som uppstått på riksdagsanslaget, i den mån detta ej i sin helhet behövt tagas i anspråk för redigeringskostnaderna, hade, enligt riksdagens medgivande, från och med budgetåret 1926/1927 av kommissionen fått disponeras som bidrag till kostnaderna för tryckningen av det efter hand färdigställda materialet. Av detta överskott hade kommissionen hittills tagit i anspråk 4,875 kronor. Tryckningen av de hittills utgivna 10 banden hade i övrigt möjliggjorts dels genom ett anslag från Längmanska kulturfonden av 5,000 kronor, dels genom bidrag från enskilda, uppgående till sammanlagt 25,000 kronor.

Beträffande det arbete, som utförts under budgetåret 1929/1930 och som planeras för budgetåret 1930/1931, har kommissionen anfört följande.

Under budgetåret 1929/1930 hade samlingarna från Dalsland kompletterats med värdefulla uppteckningar, varefter materialet slutgiltigt sammanstälts i tryckfärdigt skick. Västergötland och Halland hade berests och ytterligare uppteckningar hade där verkställts, varefter det samlade materialet även från dessa landskap färdigställets till tryckning. Svenskybornas förråd av svensk folkmusik hade undersökts, och från en medlem av kolonien hade ett stort antal intressanta gamla svenska psalmmelodier från Dagötiden upptecknats. Från trycket hade utkommit andra delen av samlingarna från Hälsingland och Gästrikland.

Under budgetåret 1930/1931 komme redaktionsarbetet främst att inriktas på samlingarna från Närke och Västmanland, varefter materialet från Östergötland närmast torde komma att bearbetas. Ett band, omfattande Värm-

landssamlingarna, vore tryckt och utkomme i bokhandeln hösten 1930. Ett nästa band, omfattande samlingarna från Dalsland, vore under tryckning, och det vore kommissionens förhoppning att under budgetåret kunna påbörja publiceringen även av materialet från de två västra kustlandskapen.

[296.]

Nordiska museets nämnd har i utlåtande den 28 november 1930 tillstyrkt folkmusikkommissionens framställning och därvid anfört huvudsakligen följande:

Någon nedprutning av det anslag å 10,000 kronor, som under ett antal år lämnats, torde icke vara möjlig, därest arbetet skulle kunna i lugn fortgå och avslutas av den väl kvalificerade person, herr Olof Andersson, som från arbetets början haft uppdraget att utföra detsamma. Det syntes även mycket rimligt, att det överskott, utöver hans arvode jämte resekostnader och expenser, som erhöles av det årliga anslaget, finge användas såsom bidrag till tryckningskostnader. Detta så mycket mera som kommissionen visat, att de medel, denna ställt till förfogande för tryckningen av de färdiga delarna, till sex sjundedelar utgjordes av på enskild väg anskaffade medel och till endast en sjundedel av statsmedel.

Härefter har musikaliska akademien i utlåtande den 29 december 1930 tillstyrkt framställningen.

I enlighet med en av 1930 års riksdag uttalad önskan föreligger nu en utredning rörande den tid, som ännu kan beräknas behöva åtgå för slutförändret av här förevarande arbete. Av denna utredning framgår, att — förutom nu löpande budgetår — ytterligare tre budgetår kunna antagas bli erforderliga härför. Kostnaderna hava beräknats till samma belopp för år räknat som hittills eller inalles till 30,000 kronor utöver förut anvisade medel.

Departementschefen.

Med hänsyn till de vägande skäl, som föranlett riksdagen att från och med budgetåret 1923/1924 anvisa medel för här ifrågavarande ändamål — jag anhåller att i detta hänseende få hänvisa till vad i ämnet anförts under ovanberörda punkt 271 av 1923 års åttonde huvudtitel — finner jag mig böra tillstyrka, att medel jämväl för de återstående åren måtte ställas till kommissionens förfogande för fullföljande och avslutande av detta omfattande arbete. För budgetåret 1931/1932 tillstyrker jag ett anslag av 10,000 kronor, och anser jag att det för tryckningsändamål avsedda beloppet fortfarande bör begränsas till en fjärdedel av anslaget eller till 2,500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till utredigering och tryckning av framlidne revisionssekreteraren Nils Anderssons efterlämnade samlingar av äldre svensk folkmusik anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra* reservationsanslag av kronor 10,000: — att utgå på de villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas.

[297.]
Föreningen
Pietas.

12. **Föreningen Pietas.** Till främjande av föreningen Pietas' verksamhet har alltsedan år 1911 anslag av statsmedel utgått, under villkor att föreningen — vars ändamål är att åt framtiden i möjligast oskadade skick genom sakkunnigt utförd konservering bevara våra äldre textila minnesmärken — till statens historiska museum med äganderätt överlämnade genom föreningens försorg utförda fotografier, register och beskrivningar över behandlade föremål. Det nu utgående anslaget utgör 2,500 kronor.

I skrivelse den 18 augusti 1930 har föreningen anhållit om ett till 4,500 kronor förhöjt anslag till främjande av föreningens verksamhet under år 1931.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har den 9 september 1930 avgivit infordrat utlåtande i ärendet och därmed tillstyrkt ansökningsen.

Departementschefen.

Det ändamål, för vilket föreningen Pietas arbetar, är utan gensägelse av kulturhistorisk betydelse och värt att vinna understöd från det allmännas sida. Någon höjning av anslaget anser jag mig emellertid för närvarande icke kunna förorda.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen

att till främjande av föreningen Pietas' verksamhet under år 1931 anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra* anslag av kronor 2,500: — under villkor att föreningen till statens historiska museum med äganderätt överlämnar genom föreningens försorg utförda fotografier, register och beskrivningar över behandlade föremål.

[298.]
Verket
»Sveriges
kyrkor,
konsthistoriskt
inventarium».

13. **Verket »Sveriges kyrkor, konsthistoriskt inventarium».** Till fortsatt utgivande av verket »Sveriges kyrkor, konsthistoriskt inventarium», utgivet av riksantikvarien S. Curman och professorn J. Roosval, har från och med år 1914, dock med visst avbrott, utgått anslag av statsmedel. För vart och ett av budgetåren 1924/1930 utgick anslaget med 10,000 kronor, och under punkt 278 av 1930 års åttonde huvudtitel föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för budgetåret 1930/1931 anvisa samma belopp.

I en vid riksdagen väckt motion (I: 138) hemställdes emellertid om en höjning av detta anslag till 20,000 kronor.

I skrivelse den 4 april 1930, nr 8 A, anförde riksdagen under punkt 256 bland annat följande:

Med hänsyn till ifrågakvarande arbetes stora betydelse ur såväl konstvetenskaplig som allmän kulturhistorisk synpunkt och för hembygds-kännedomen har riksdagen, i syfte att arbetets utgivande må kunna påskyndas, ansett sig böra medgiva någon ökning av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget. Riksdagen har dock icke funnit sig kunna helt tillmötesgå motionärens yrkande utan vill stanna vid en höjning av anslaget till 15,000 kronor.

Riksdagen slutade med att anmäla, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och ovannämnda motion såsom bidrag till fortsatt utgivande

under år 1930 av omförmälda arbete anvisat för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor att utgå på de närmare villkor, Kungl. Maj:t kunde finna skäl bestämma.

I skrivelse den 16 augusti 1930 hava nu Curman och Roosval — med framhållande av vikten av att ifrågavarande arbete bedrivs med största möjliga skyndsamhet — hemställt om beredande för budgetåret 1931/1932 av samma anslagsbelopp, som utgått under åren 1920/1922, eller 20,000 kronor.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har i infordrat utlåtande av den 9 september 1930 tillstyrkt den gjorda framställningen.

Huru önskvärt det än vore, att ökade medel nu kunde beredas för fullföljande i raskare takt av det betydelsefulla arbetet, anser jag mig likväl nu icke kunna förorda högre belopp, än som för motsvarande ändamål av riksdagen anvisats för budgetåret 1930/1931, eller alltså 15,000 kronor.

Departement-
schefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom bidrag till fortsatt utgivande under år 1931 genom riksantikvarien S. Curman och professorn J. Roosval av verket »Sveriges kyrkor, konsthistoriskt inventarium», anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra* reservationsanslag av kronor 15,000: — att utgå på de närmare villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäl bestämma.

14. **Svenska naturskyddsföreningen.** Från och med år 1920 har anslag å extra stat utgått till svenska naturskyddsföreningen för främjande av dess verksamhet. Anslaget har varit avsett att möjliggöra dels en utvidgad upplysningsverksamhet i naturskyddssyfte, dels utredningar rörande Sveriges naturminnesmärken, som kunna förtjäna att lagligen skyddas, samt för vetenskaplig beskrivning av sådana, vilka på grund av sitt ekonomiska värde måst exploateras för produktiva ändamål. Under tiden 1 januari 1920—30 juni 1923 utgjorde anslaget 4,000 kronor för år och under budgetåret 1923/1924 3,000 kronor. Sedan det från och med budgetåret 1924/1925 nedsatts till 2,500 kronor, med vilket belopp anslaget utgått jämväl under de därpå följande budgetåren, hava omkring 1,500 kronor pläгат utgå för upplysningsverksamheten och cirka 1,000 kronor för naturskyddsundersökningar.

[299.]

Svenska
naturskydds-
föreningen.

Genom beslut den 9 maj 1930 ställdes det för budgetåret 1930/1931 anvisade anslaget till föreningens förfogande för därmed avsett ändamål mot redovisningsskyldighet inför riksräkenskapsverket och under villkor, *dels* att den upplysningsverksamhet i naturskyddssyfte, som bekostades av medel ur ifrågavarande anslag, bedrevs enligt av föreningens styrelse uppgjord plan ävensom att den del av anslaget, som utginge till undersökningar rörande ur naturskyddssynpunkt intressanta områden och olika slag av natur-

minnesmärken, användes i enlighet med bestämmelser, som efter förslag av föreningens styrelse meddelades av vetenskapsakademien, *dels* att före den 1 juni 1932 till ecklesiastikdepartementet överlämnades redogörelse för föreningens verksamhet under år 1931, vilken redogörelse jämväl skulle intagas i föreningens årsskrift, *dels ock* att till vetenskapsakademien ingåves *ej mindre* inom sex månader efter slutförandet av undersökning av ovan angivet slag redogörelse för densammes resultat, *än även* före utgången av år 1931 redogörelse för användningen av anslaget.

Föreningens styrelse har nu anhållit om anvisande av ett anslag å 2,500 kronor till främjande av föreningens verksamhet under budgetåret 1931/1932.

Vetenskapsakademien har efter hörande av sin naturskyddskommitté i avgivet utlåtande den 3 december 1930 tillstyrkt ansökningsen på samma villkor som under senaste år varit gällande.

Departement-
mentschefen.

Enär fortsatt anslag till föreningen alltjämt torde få anses erforderligt, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till främjande av svenska naturskyddsföreningens verksamhet för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* anslag av kronor 2,500: —
att utgå under de villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas.

[300.]

15. Understöd åt doktor Paul Rosenius för hans arbete »Sveriges fåglar och fågelbon». Doktor Paul Rosenius har sedan år 1913 varit sysselsatt med ett fågelbiologiskt verk, kallat »Sveriges fåglar och fågelbon». För detta arbete har utgått understöd av statsmedel, i det att Kungl. Maj:t genom särskilda beslut beviljat medel till inlösen av visst antal exemplar av verket allt eftersom detsamma utkommit. Sålunda anvisades genom beslut den 7 februari 1913 till inlösen av 200 exemplar av verket, vilka skulle tillställas ecklesiastikdepartementet och dåvarande läroverksöverstyrelsen, ett belopp av 500 kronor för varje gång ett nytt häfte av arbetet under åren 1913 och 1914 utkomme av trycket. Sedermera har Kungl. Maj:t på framställning av Rosenius genom särskilda beslut anvisat medel för inköp, i mån som utgivningen fortskridit, av de utkomna häftena, senast genom beslut den 5 juli 1929. De inlösta häftena hava fördelats mellan ecklesiastikdepartementet och skolöverstyrelsen. De till ecklesiastikdepartementet överlämnade exemplaren hava företrädesvis tillställts rikets folkskoleseminarier. De skolöverstyrelsen tillställda exemplaren hava genom överstyrelsens försorg distribuerats till olika under överstyrelsens inseeende ställda läroanstalter. På så sätt har såsom understöd för ifrågavarande verk anvisats sammanlagt 39,700 kronor. Medlen hava utgått från reservationsanslaget till de allmänna läroverken.

Nu föreligga två särskilda ansökningar av Rosenius, däri han — med förmälan att av ifrågavarande arbete, som tagit i anspråk längre tid än tidigare beräknats, för närvarande två band vore färdiga och ett tredje i det närmaste fullbordat, men att ännu återstode två band, vilka beräknats kunna

Understöd åt
doktor Paul
Rosenius för
hans arbete
»Sveriges
fåglar och
fågelbon».

bliva färdiga under loppet av sju år — anhållit att för fullbordande av ifrågavarande verk komma i åtnjutande av dels ett understöd å 4,000 kronor för budgetåret 1930/1931, dels ock ett årligt understöd till samma belopp under vart och ett av budgetåren 1931/1937.

Till stöd härför har Rosenius vidare anfört, bland annat:

Avsikten med detta arbete har varit att, mera ingående än hittills gjorts, skildra samtliga våra svenska fåglars liv och förhållanden, varvid särskild vikt blivit lagd på deras liv under fortplantningstiden, då detsamma är innehållsrikast. Avsikten har därjämte varit att illustrera texten med i fria naturen tagna fotografier av häckningsterräng, av boplats och av bo med ägg, i formatet 13 × 18 cm., till samtliga inom Sverige häckande fågelarter, en plan som ej tidigare anlagts för något fågelverk i in- eller utlandet. Denna del av arbetet, vilken nödvändiggjort resor till olika områden av landet — enbart i Lappland hava färder företagits tjugo-fem gånger — har framskridit så långt, att bilder av nämnda art nu saknas endast för ett tiotal av samtliga omkring 235 inom landet häckande fågelarter. Arbetet illustreras ytterligare med färgplanscher till samtliga arter, utförda av fiskeriintendenten, doktor Gustaf Swenander i Lund.

Tidsutdräkten med arbetets utgivande har ju till väsentlig del orsakats därav att jag kunnat syssla med detsamma endast på tider, då jag icke varit upptagen i mitt yrke som praktiserande läkare. Nu, vid uppnående år 1930 av sextiofem års ålder, önskade jag, för att vinna möjlighet att fullborda verket, så helt som möjligt få ägna mig åt detsamma. Under sådan förutsättning tror jag mig kunna bringa det till avslutning inom loppet av sju år — vid nämnda ålder vågar jag ju icke ställa större anspråk på varaktigheten av tillräcklig arbetskraft. Emellertid möjliggör icke min ekonomiska ställning ett mera odelat arbete med fågelverket. Min inkomst av detsamma har, ehuru tid och mödor icke sparats för detsamma, genomsnittligt icke överstigit 1,500 kronor årligen, vilka dock till större delen åtgått för mina till gagn för arbetet företagna resor och för fotografisk utstyrsel.

I ärendet hava yttranden avgivits den 7 mars 1930 av skolöverstyrelsen och den 9 april 1930 av vetenskapsakademien.

Skolöverstyrelsen har anfört:

Det tillkommer icke överstyrelsen att avgiva något omdöme rörande det vetenskapliga värdet av nu ifrågavarande arbete. Men överstyrelsen finner sig kunna vitsorda, att detsamma genom såväl textinnehållets gedigenhet som det meddelade rika illustrationsmaterialets förträfflighet utgör ett betydelsefullt hjälpmedel vid undervisningen i biologi inom olika läroanstalter. Med hänsyn härtill synes det vara en angelägenhet av stor vikt, att verket snarast möjligt må kunna fullbordas. Det ter sig för överstyrelsen skäligt och billigt, att det allmänna därvid träder stödjande till, i syfte att förhindra att sökanden blir urståndsatt att fullfölja den för utgivningen uppgjorda planen. De omständigheter, som av sökanden i detta avseende anförts, torde få anses utgöra fullgiltig anledning för ett understödjande jämväl av arbetets utarbetande, på sätt skett i fråga om åtskilliga andra bokverk av större omfattning och kulturell betydelse. Mot det årliga anslagsbelopp av 4,000 kronor, som sökanden ifrågasätter utgå under en period av sex år, synes överstyrelsen ingen erinran kunna göras.

[300.]

Vetenskapsakademien har inhämtat förberedande utlåtande i ämnet från två av sina ledamöter, professorerna Einar Lönnberg och Yngve Sjöstedt. Dessa erinra till en början att statsunderstöd till avsevärda belopp redan utgått till ifrågavarande verk och fortsätta därefter:

Den frågan uppställer sig då, om arbetet i och för sig är av den beskaffenheten, att det förtjänar att framtör andra likartade arbeten ytterligare utmärkas och premieras på sådant sätt, att författaren utom redan erhållet understöd även därtill avlönas med statsmedel till ett belopp av 4,000 kronor årligen för en tid av 7 år framåt. Det torde då böra erinras därom, att »Sveriges fåglar och fågelbon» ej kan göra anspråk på att kallas ett vetenskapligt verk i egentlig mening. Det är ej vetenskapligt till sin uppställning och några vetenskapliga utredningar förekomma ej däri. Det är hållet i vad man närmast skulle kunna kalla kåserande stil och synnerligen ordrikt samt därigenom utsvällande till ett vida större omfång än som skulle behövas för att lika klart och tydligt säga allt, som i det samma innehålles. Det är ej heller fullständigt, i det att det ej lämnar någon redogörelse för fåglarnas byggnad, utseende, olika dräkter, ruggningar m. m. dylikt. Det upptager ej alla från Sverige kända fåglar, ej ens alla, som iakttagits häckande inom landet, och mer eller mindre tillfälligt besökande eller regelbundet genomflyttande lämnas naturligtvis utom räkningen. Denna begränsning gör, att »Sveriges fåglar och fågelbon» ej kan fullständigt ersätta andra vetenskapliga eller populärvetenskapliga arbeten om den svenska fågelfaunan, utan den, som önskar göra sig förtrogen med vår svenska fågelvärld måste taga sin tillflykt till andra arbeten, i vilka han finner allt väsentligt därom medtaget. »Sveriges fåglar och fågelbon» kan sålunda vara nyttig och nöjsam såsom läsebok eller förströelse, varvid ävenledes de vackra bilderna spela sin roll, men ej tjäna som ett uttömmande arbete om vår fågelfauna. Med stöd av vad vi sålunda anført, anse vi oss ej kunna tillstyrka akademien att förordas doktor Rosenius' framställning om årligt understöd av statsmedel för den tid, som han uppgiver sig behöva för att fullborda omskrivna arbete.

Akademien har på de grunder, som anförts i Lönnbergs och Sjöstedts utlåtande, funnit sig sakna tillräcklig anledning att förordas Rosenius' ansökningar till bifall.

Sedermera har Rosenius inkommit med en skrift, däri han bemöter vad som blivit anført från akademiens sida. Vid skriften finnas fogade ett antal uttalanden av svenska och utländska vetenskapsidkare och andra sakkunniga på hithörande område, belysande arbetets värde ur vetenskaplig och litterär synpunkt.

I sin berörda skrift har Rosenius. anført, bland annat, följande.

Vad angår professor Lönnbergs anmärkningar mot beskaffenheten av mitt fågelverk, ber jag att i huvudsak få hänvisa till de meningar, som därom hysas av auktoriteter, vilkas uttalanden jag bifogar. Jag vill här endast, i vad vetenskapligheten sammanhänger med ofullständigheten anføra följande. Mitt arbete har från begynnelsen med full avsikt begrän-

sats till vissa bestämda uppgifter. Det utesluter, nära nog fullständigt, systematiken, eller vad professor Lönnberg innefattar med orden »redogörelse för fåglarnas byggnad, utseende, olika dräkter, ruggningar m. m. dylikt», av den dubbla anledningen att denna del av ornitologien tillräckligt avhandlats i en hel rad, även svenska arbeten, av både större och mindre omfång och kostbarhet, och att de områden, åt vilka jag önskade ägna mig, ställde tillräckligt stora krav. Jag har icke helt åsidosatt artbestämningen och fåglarnas »utseende». I de ingresser, vilka i mitt arbete föregå den mera prosaiskt vetenskapliga behandlingen av fågelarterna, söker jag giva en bild av väsensarten hos fågeln, insatt i hans miljö i naturen. Fågelns yttre bild har också givits med de efter min uppfattning förträffliga, av doktor Gustaf Swenander utförda färgplanscher, vilka blivit inrymda i arbetet. I övrigt har jag lagt huvudvikten på skildringen av fåglarnas yttre villkor och livsyttningar. Utförligare än någon annan har jag redogjort för våra fåglars förekomst inom landet, den tidigare och den nuvarande. Alldeles särskilt ingående har jag sökt skildra allt av intresse i deras fortplantningshistoria — det centrala och det mest innehållsrika i deras liv. Jag har, efter en plan och i en omfattning, som icke tillämpats av någon annan, vare sig i vårt eget land eller utanför detsamma, till allra mesta delen egenhändigt i fria naturen tagit fotografier av våra fåglars, för var och en karaktäristiska, häckningsterräng, bo-plats och bo. Detta bildmaterial föreligger redan så nära färdigsamlat, att i närvarande stund sådana fotografier saknas endast för 8 eller 9 arter av samtliga, omkring 235, som fortplanta sig i vårt land. Professor Lönnberg anmärker på mitt arbetes ofullständighet även i det hänseendet, att detsamma icke avhandlar även de arter, som, utan att hava sina hem här, under sina flyttningar kunna visa sig här och icke heller fullständigt alla arter som fortplanta sig inom landet. Han glömmer därvid att namnet på mitt arbete klart nog angiver att det avser de fåglar, som inom landet bygga och bo, och han förbiser att arbetet ännu icke är fullbordat. Att i de redan färdiga delarna av mitt arbete några få, dithörande arter icke kommit med på den plats, de intaga i systemet, beror därpå att anskaffandet av de fotografiska bilderna i dessa fall, då det gällt några av våra allra mest svåråtkomliga fåglar och vilkas bon ytterst sällan anträffats i vårt land, dittills icke varit möjligt för mig. För ett par av dessa arter har det sedan lyckats mig fylla luckorna, och jag hyser de bästa förhoppningar om att under den tid, som ännu kräves för arbetets fullbordande, det hittills, till bilder och text ännu saknade skall föreligga färdigt och bli inrymt i ett tilläggshäfte. Den som velat förstå omfattningen av de uppgifter, jag förelagt mig, och den betydande svårigheten på vissa punkter att genomföra dem, skall utan tvivel finna det nu omtalade tillvägagångssättet förklarligt och förlätligt.

I fråga om den påtalade storleken av de understöd från statens sida, jag dels redan åtnjutit och dels ytterligare begärt, ber jag få framhålla att dessa understöd avsett och avse endast genomförandet av ett verk, som kostat mig hittills trettio års möda och arbete vid skrivbord och på färder i landets alla ändar, utan att ha lämnat mig någon som helst pekuniär behållning.

Jag anhåller att vidare få meddela lydelsen av de intyg, som Rosenius åberopar.

{300.]

Framlidne professorn i zoologi vid universitetet i Lund Aug. Quennerstedt har i ett i oktober 1912 avgivet yttrande uttalat sig sålunda:

Doktor P. Rosenius har begärt ett uttalande av mig angående ett av honom planlagt arbete om Svenska fåglar och deras fortplantningshistoria, bobyggnad och ägg, varav ett första häfte i korrektur med tillhörande planscher företetts. Jag har dessutom haft tillfälle att se åtskilligt mera av det högst betydande illustrationsmaterialet.

På grund av vad som sålunda företetts mig jämte den plan för arbetet, som doktor Rosenius för mig utvecklat, får jag såsom min mening uttala, att det är ett i sin art storartat arbete som här påbegynts. Och om författarens befogenhet att utföra det enligt den lagda planen hyser jag ej det ringaste tvivel. Han har under upprepade resor och träget umgänge med naturen tillägnat sig en högt uppövad iakttagelsekonst. Det uttryck denna ger sig i de inledande naturskildringarna kan ju emellanåt tyckas spela på väl subjektiva stämningssträngar, men själva iakttagelsekonsten förråder sig överallt för den uppmärksamme läsaren. Och den ger en mycket solid fällning som bottensats. Det är vid denna jag här fäster mig.

Med andra ord: det är vetenskapliga realiteter av högt värde, som här erbjudas läsaren, om han själv besitter någon övning i läsningskonsten. Tillägnandet underlättas genom ett illustrationsmaterial av ett enastående värde. Det är ej bara slumpvis gripet allteftersom tillfället bjöd, det är metodiskt efterspanat, steg för steg förföljt och vunnet. Åt det sätt på vilket det insamlats och åt den plan som därvid blivit följd, måste jag skänka mitt alldeles obetingade erkännande. Här härskar den rena lugna objektiviteten. Fakta tala och alla invändningar tystna.

Det vore stor skada om hela detta under otaliga mödor insamlade åskådningsmaterial skulle bli instängt och ej få göra sitt gagn i vidsträcktare kretsar. Klåfingrigheten på fågelägg är ingenting, som förtjänar uppmuntras, men de som fördjupa sig i detta arbete få väckelser av annat slag än det simpla, oreflekterade samlingsbegärets ingivelser.

Kan arbetet slutföras såsom en Nordens fågelvärld omfattande skildring, så vore detta enligt min mening av största betydelse. Men det är tydligt att det går över privat förmåga att utgiva ett dylikt arbete. Den privata insatsen är i sanning redan stor nog.

Framlidne professorn i botanik vid Lunds universitet Bengt Lidforss har i ett likaledes i oktober 1912 daterat yttrande uttalat sig på följande sätt:

Ehuru jag för min del icke är fackman vare sig på det ornitologiska eller det zoologiska området i allmänhet, synes det mig dock uppenbart, att doktor Rosenii arbete äger ett betydande vetenskapligt värde, som bidrag till kännedomen om den svenska fågelvärldens biologi, särskilt dess fortplantningsliv. Icke minst synes mig den av författaren praktiserade och konsekvent genomförda metoden att först taga en i vida konturer hållen landskapsbild av fågelns häckningsplats, därpå en intimare miljöbild, för att till sist presentera själva bointeriören i dess naturliga, ofta högst svåråtkomliga läge, lämna synnerligen intressanta och instruktiva resultat. Själva tekniken med hänsyn till bilderna är, särskilt när man tar hänsyn till de högst betydande svårigheter, som ofta varit att övervinna, höjd över allt beröm, liksom textens vetenskapliga tillförlitlighet mer än väl

garanteras av författarens erkända namn som en av vårt lands erfarnaste ornitologer.

[300.]

Det är emellertid icke blott från vetenskaplig, utan också, och kanske i ännu högre grad från estetisk och — jag tvekar icke att tillägga det — från patriotisk synpunkt, som detta doktor Rosenii verk synes mig värt erkännande och uppmuntran. Redan denna utomordentligt vackra serie landskapsbilder, som omspanna hela vårt land från nordligaste Lappland till sydligaste Skåne, är i hög grad ägnad att väcka och höja intresset för vår svenska natur, vars oskattbara skönhetsvärden just i våra dagar på många punkter i vårt land hotas av förstöring och ödeläggelse. Ännu värdefullare än bildmaterialet synes mig dock den text, där författaren skildrar fågellivet i dess naturliga miljö. Här är det icke blott den skarp-synta friluftsmänniskan, utan framför allt den själfulle konstnären, som för ordet; det ligger en djup malmklang och en oändligt rikt nyanserad uttrycksfullhet i hans språk, när han för oss in i denna färgernas, tonernas och viddernas värld. Doktor Rosenius har, enligt min oförgripliga mening, med dessa nya »Naturstycken» dokumenterat sig som den — efter Strindbergs bortgång — främste naturskildraren i vårt land.

Av det sagda torde framgå, att jag för min del skulle anse det högst beklagligt, om doktor Rosenius på grund av yttre omständigheter skulle hindras från att offentliggöra detta vackra och värdefulla arbete. Ett anslag av allmänna medel vore här synnerligen väl motiverat.

Professor Lönnberg har i ett utlåtande, daterat den 5 november 1912, avgivit ett så lydande intyg:

Sedan doktor Paul Rosenius med anhållan om, att jag däröver skulle uttala mig, tillsänt mig dels några ark korrektur av planscher och text av ett av honom författat arbete belysande svenska fåglars fortplantnings-historia, dels ock ett större antal fotografier avsedda att utgöra underlag till fortsättningen av samma arbete, får jag härmed lämna följande yttrande.

Fotografierna äro utomordentligt vackra och särdeles väl valda, så att de på bästa sätt motsvara sitt ändamål att lämna en inblick i de ifrågasvarande fåglarnas livshistoria. De reproduktioner, som jag sett, äro utmärkt väl utförda och så vackra och tydliga, som väl är möjligt. Texten lämnar i poetisk och högstämd stil en skildring av de ifrågasvarande fåglarnas förekomst och levnadsvanor såväl som av hela den dem omgivande naturen.

Med anledning härav anser jag, att det skulle bliva ett mycket värdefullt tillägg till vår litteratur, om doktor Rosenius' arbete kunde fullbordas så, som det börjat.

Från direktorn vid zoologiska museet i Berlin professor Reichenow föreligger följande intyg, daterat den 10 november 1917:

Sehr geehrter Herr Doktor.

Das Erscheinen Ihres Werkes »Sveriges fåglar och fågelbon» habe ich seiner Zeit mit lebhafter Freude begrüsst und die Fortsetzung mit grösster Befriedigung verfolgt. Eine ganz neue Art der Darstellung von Nist-

[300.] weisen der Vögel ist in diesem Werk zum ersten Mal zur Geltung gebracht. Die schönen Photographien liefern ungemein lehrreiche Bilder des Vogel-lebens nicht nur für den Naturfreund im allgemeinen, sondern auch für den zünftigen Ornitologen und haben wissenschaftlichen Wert. Sie werden in Deutschland die gleiche Beachtung finden wie in Ihrer Heimat, da die Vogelwelt Schwedens derjenigen Deutschlands ja sehr ähnlich ist und die Lebensweise der Vögel unter sehr ähnlichen Bedingungen verläuft. Die sorgfältigen Beschreibungen der Eier im Text Ihres Werkes mit Angaben von Massen und Gewichten geben den Oologen wertvolles Material zu Vergleichen mit den in anderen Ländern Europas gewonnenen Ergebnissen und liefern damit einen wichtigen Beitrag zur Artenkunde.

Professor Carl R. Hennicke i Gera-Reuss uttalar sig i en den 11 november 1917 dagtecknad skrivelse sålunda:

Das Werk von Dr. Paul Rosenius »Sveriges Fåglar och Fågelbon«, im Verlag von C. W. K. Gleerup in Lund, ist nach meiner Ueberzeugung vom grössten wissenschaftlichen Werte und von hervorragender Bedeutung. Es hat sich zur Aufgabe gestellt neben der Biologie der Vögel insbesondere ihre Fortpflanzungsgeschichte in mustergültiger Weise darzustellen. Diesem Zwecke dienen neben dem Texte, in dem der Aufenthaltsort, der Neststand, die Bauweise, das Nest selbst, die Färbung, Grösse und Zahl der Eier, die Brütedauer und Brüteweise, sowie die Aufzucht der Jungen in ausführlichster Weise beschrieben wird, vor allem die durch photographisches Verfahren hergestellten Tafeln, auf denen der Nestort und das Nest, sowie die Oertlichkeit, in der sich das Nest befindet, dargestellt werden. Die Tafeln sind technisch ganz hervorragend hergestellt, sodass es eine wahre Lust ist, sie zu betrachten. Das ganze Werk steht in der Art seiner Anlage und Ausführung einzig in seiner Art da. Wenn es gelingt, es zur Vollendung zu bringen, dann hat die schwedische Gelehrtenwelt alle Ursache, auf das Buch stolz zu sein. Hoffentlich findet der Verfasser die nötige Unterstützung auch insofern, als ihm gestattet wird, auch weiterhin sich unbehindert das nötige Material zur Bearbeitung (Nester, Eier usw.) zu beschaffen. Dass er von dieser Gelegenheit keinen Missbrauch macht, dessen bin ich gewiss, denn der Name Paul Rosenius hat auch in der Naturschutzbewegung einen guten Klang.

Framlidne konservatorn vid zoologiska museet i Uppsala Gustaf Kolthoff har i utlåtande den 12 november 1912 yttrat följande:

På begäran av herr doktor Paul Rosenius har jag genomsett de för första häftet av hans arbete över Sveriges fåglar och fågelbon avsedda plan-scherna och en hel del fotografier, avsedda för ifrågavarande arbete, samt texten till första häftet, som nu föreligger i korrektur.

Dessa fotografier äro alldeles utmärkta, och då de åskådliggöra såväl de skilda fågelarternas bon och ägg som den plats fåglarna valt för sitt bo och den närmast boet omgivande naturen på ett rent av förunderligt tydligt sätt, anser jag detta arbete vara av högt biologiskt värde.

Texten vittnar om god iakttagelseförmåga och kännedom om fåglarna och det liv de föra.

Det synes mig därför vara i hög grad önskvärt, om detta vackra arbetes utgivande kunde ekonomiskt betryggas, så att det kunde utkomma i sin helhet.

Regierungs- und Forstrat Ludwig Schuster har i sitt arbete Beiträge zur Fortpflanzungsbiologie der Vögel, januari 1928 uttalat följande:

[300.]

Paul Rosenius. Sveriges fåglar och fågelbon, C. W. K. Gleerups förlag, Lund 1927, Grossquart. — Von diesem grossangelegten und gradezu wundervoll ausgestatteten Werk über die schwedische Vogelfauna sind die Lieferungen 96—110 erschienen, von denen die Lieferungen 96—101 auf S. 1—96 die in Schweden beheimateten Eulen (Steinkauz und Zwergohreule fehlen der nordischen Halbinsel) behandeln und die Lieferungen 102—110 fünfzehn Bunttafeln in Grossquartformat von 15 der in den vorhergehenden Lieferungen behandelten Singvögel bringen. Unter Verzicht auf Gefiederbeschreibung bespricht der Text eingehend die Verbreitung jeder Art in Skandinavien, die allgemeine Biologie und besonders ausführlich und liebevoll auf Grund eigener Beobachtungen und unter sorgfältiger Benutzung der schwedischen Literatur die Brutbiologie; hierbei kommt auch die Oologie ausgiebig zu Recht, insofern, als die Merkmale der Eier jeder Art nach Form, Struktur, Glanz und in ihren Unterschieden zu den ähnlichen Eiern der anderen Arten besonders eingehend behandelt und Masse und Gewichtsangaben für grosse Serien schwedischer Eier gegeben werden. Das Werk dürfte besonders den nichtskandinavischen Ornithologen willkommen sein, da die nordische Literatur leider mehr oder weniger unbekannt und schwer erreichbar und es deshalb ausserordentlich wichtig und wertvoll ist, die zerstreuten Angaben über die Biologie und Verbreitung der einzelnen Arten in Skandinavien zusammenfassend verarbeitet zu finden; überdies handelt es sich in den vorliegenden Heften, was ihr Studium besonders reizvoll macht, um Vögel, die zum grossen Teil im hohen Norden ihre Heimat haben und in unseren Handbüchern — man sehe z. B. den »Neuen Naumann« daraufhin an — sehr kurz, wenn nicht ganz unvollkommen behandelt sind. Es ist im Rahmen dieser kurzen Besprechung selbstverständlich unmöglich, auf den reichen und interessanten Inhalt näher einzugehen.

Samme vetenskapsman yttrar i sitt berörda verk vidare:

Auf das Erscheinen dieses prachtvollen Werkes habe ich schon in meiner Besprechung in den »Beiträgen« 1928, S. 32 aufmerksam gemacht. Nunmehr liegt seine Fortsetzung vor. Die Lieferungen 115—123 behandeln auf S. 97—240 einen Teil der Raubvögel (Rohr-, Korn-, Wiesenweihe, Sperber, Hühnerhabicht, Fischadler, Wespenbussard, Königsmilan, Seeadler, Mäuse- und Raufussbussard, Steinadler und Wanderfalke), die Lieferungen 111—114 und 124—127 bringen 13 Bunttafeln. Das günstige Urteil, das ich in meiner ersten Besprechung über das Buch gefällt habe, wird durch die neuen Lieferungen voll bestätigt: ein ausgezeichnetes, auf die Biologie abgestelltes Werk, das die in der nordischen, deutschen und englischen Literatur niedergelegten Beobachtungen umfassend verwertet und für den nicht-schwedischen Ornithologen vor allem deshalb so wichtig oder gradezu unentbehrlich ist, weil er hier die in der nordischen Literatur verstreuten und sonst so gut wie unzugänglichen Angaben über Verbreitung der einzelnen Arten in Skandinavien und über die von den nordischen Forschern gewonnenen biologischen Forschungsergebnisse verarbeitet findet.

Förutnämnde professor Hennicke har i Ornitologiske Monatsschrift, utgiven av Deutschen Vereine zum Schutze der Vogelwelt uttalat sig på följande sätt:

[300.]

Von dem hervorragenden Werke ist der zweite Band vollständig geworden. Er behandelt den Rest der Singvögel, die Klettervögel, Raken, Hopfe, Segler und Kuckucke und umfasst 420 Seiten Text, 124 Schwarztafeln und 43 Bunttafeln. Wir können das früher ausgesprochene günstige Urteil nur wiederholen. Unseres Erachtens ist das Roseniussche Werk das hervorragendste Werk auf ornithologischen Gebiete, das augenblicklich im Erscheinen begriffen ist. Text und Abbildungen sind einander durchaus gleichwertig. Zu bedauern ist nur der hohe Preis, der es dem Unbemittelten unmöglich macht, das Werk zu erwerben, aber andererseits steht der Preis durchaus im Einklang zu dem dafür Gebotenen. Infolge des Umfanges des Werkes und der schwierigen Herstellung werden voraussichtlich noch eine ganze Reihe von Jahren vergehen, ehe es vollständig wird. Und das ist auf das lebhafteste zu bedauern.

Jägmästaren Edvard Wibeck, docent vid skogshögskolan, har utgivit ett så lydande intyg, daterat den 22 april 1930:

Med det största intresse följer undertecknad utgivandet av doktor Paul Rosenius' stora bokverk, Sveriges fåglar och fågelbon, och skulle på det allra livligaste beklaga, därest arbetet icke kunde slutföras i enlighet med den plan och i den omfattning, som hitintills blivit tillämpade.

Sedan trettio år tillbaka, mången gång såsom hans följeslagare under fågelfaunistiska exkursioner i olika delar av landet, har jag haft tillfälle att iakttaga den besjälade forskarglädje och oförtröttade uthållighet, varmed doktor Rosenius bragt tillhoppa det ofta mycket svåråtkomliga primärmaterialet till sitt arbete, d. v. s. iakttagelserna ute i det fria av fåglarna, deras bon och ägg, den tålmodsprövande, ofta veckolånga förberedelser krävande, fotografiska bildupptagningen icke att förglömma. Jag har även fått någon inblick i doktor Rosenius' omfattande skriftväxling med snart sagt alla svenska fågelkännare och fågelobservatörer, vilkas samlade erfarenhet, givetvis efter en viss, kritisk kontroll och sovring av detaljuppgifter, alltså kan sägas ingå i hans fågelverk.

Jag betraktar det såsom uteslutet, att någonsin förut av en svensk faunist ett så omfattande och uthålligt arbete blivit ägnat ensamt åt utforskandet av de svenska häckfåglarnas liv och vanor, särskilt under fortplantningstiden, eller att på en hand ett så stort primärt iakttagelsematerial häröver någonsin funnits samlat. I nyss anförda avseenden inrymmer Rosenius' verk en enastående rik samling fakta och måste sålunda hava ett stort och bestående vetenskapligt värde.

Enligt den plan, varefter doktor Rosenius' Sveriges fåglar och fågelbon illustreras, ingå i boken icke endast fotografiska närbilder av bona med däri liggande äggkull, utan också bilder av boplatsen och utav häckterrängen. Genom de sistnämnda bilderna, vilka, såsom lätt inses, komma att omfatta nog så typiska partier av så gott som alla former av det svenska landskapet, framför allt kanske i dess mera ursprungliga, av mänsklig kultur opåverkade skick, inrymmer Rosenius' verk jämväl en praktfull samling bilddokument från svensk natur.

Professor C. Wesenberg-Lund i Hilleröd har i ett den 28 april 1930 dagtecknat intyg uttalat sig sålunda:

Det er mig herved en Glæde at kunne bevidne, at jeg med den største Interesse har læst store Dele af dette Værk. I et overmaade smukt Sprog

bringer Værket, saa vidt jeg kan se, en stor Mængde meget værdifulde førstehaands lagttagelser over de nordiske Fugles Liv, ganske særlig vedrørende Yngelplejen. De ypperlige Fotografier, der ledsager Værket, gør det ganske særligt værdifuldt. Jeg kan kun paa det varmeste udtale Haabet om, at dette Værk, som utvivlsomt vil være en Pryd for ethvert Lands ornithologiske Litteratur, og som repræsenterer Summen af et langt Livs ihærdige Studium, maa blive fortsat og fuldført. Jeg skønner ikke rettere, end at alle Fuglevenner staar i stor Gæld til Dr. Rosenius, ikke mindst gennem de prægtige Værker »Vildmark och fåglar», »Min jakt med kamera» og »Måklappen», og at vi alle maa forenes med ham i Ønsket om, at han maa blive sat i Stand til at bringe Værket til Afslutning.

Från professorn i zoologi vid universitetet i Uppsala Sven Ekman föreligger ett så lydande intyg, daterat den 2 maj 1930:

Ombedd att avgiva mitt omdöme om doktor Paul Rosenius' arbete »Sveriges fåglar och fågelbon», får jag härmed göra följande uttalande, grundat på en rätt ingående kännedom om detta arbete, som jag i anslutning till egna specialstudier haft talrika tillfällen att i detalj studera.

Arbetets tyngdpunkt ligger både i kvalitativt och kvantitativt hänseende i skildringarna av fåglarnas levnadssätt, framför allt deras fortplantningshistoria. Här har författaren dels sammanfattat uppgifter från en mängd i litteraturen spridda meddelanden av andra författare, dels riktat vår kännedom i ämnet genom talrika primäriakttagelser, gjorda av honom själv under hans mångåriga studier ute i fältet. Icke minst värdefulla äro de fotografier, som belysa fåglarnas häckningsvanor. 3—4 sådana bruka illustrera beskrivningen av varje fågelart, belysande såväl den för häckningsterrängen typiska naturen som själva boet eller redet. Dessa bilder äro i estetiskt och tekniskt hänseende ööverträffade, i vetenskapligt hänseende mycket värdefulla och beträffande många arter unika.

Vid sammanställningarna av litteraturen och vid meddelandet av egna primäriakttagelser har författaren konsekvent ställt de strängaste fordringar på uppgifternas tillförlitlighet. Och det finnes icke något verk om Sveriges samlade fågelfauna, som beträffande fortplantningshistorien i så utsträckt grad som detta bygger på egna originalstudier, och icke något som i nämnda hänseende är så uttömmande. Det vore därför enligt min mening synnerligen beklagligt, om detta arbete icke skulle kunna fortsättas till sin avslutning.

Professor emeritus vid Lunds universitet Hans Wallengren har den 8 maj 1930 uttalat sig så:

Ända sedan det första häftet utkom och till det senast föreliggande har jag följt detta arbete och känner detsamma sålunda mycket väl. Det är ett verk, som kostat författaren ett mycket stort arbete och krävt en otrolig energi, framför allt vid hopbringandet av den betydande mängd synnerligen vackra och instruktiva fotografier av de behandlade fågelarternas häckningsplatser, bon och ägg. Visserligen saknas av enskilda fågelarter inom den ornitologiska litteraturen ingalunda liknande fotografier, som väl kunna mäta sig med de av doktor Rosenius utgivna, men en så målmedvetet hopbragt och konsekvent genomförd samling fotografier över ett lands fågelvärld finnes mig veterligen icke. Då dessa fotografier äro mäterligt tagna och med kritisk noggrannhet utvalda samt synnerligen

{300.]

väl reproducerade, synes mig redan däri ligga ett stort vetenskapligt värde. Vad texten angår, så utgöres den i de delar, som behandla fåglarna och deras häckningsplatser m. m., av starkt personligt färgade och ofta lyriskt högstämnda skildringar, varigenom den väsentligen avviker från det i vetenskapliga arbeten vanliga framställningssättet. Beträffande dessa skildringar kunna naturligtvis olika meningar råda, beroende på olika personers rent litterära tycke och smak, men under alla förhållanden finnas i dessa liksom i de mera prosaiskt hållna rent deskriptiva delarna av arbetet, enligt vad jag kan finna, en mycket stor fond av synnerligen intressanta och värdefulla iakttagelser angående fåglarnas liv och häckningshistoria. Även om man i en del punkter, såsom beträffande nomenklatur och litteraturhänvisningar, skulle kunna göra en eller annan invändning — gentemot vilket större arbete kunna icke dylika framställas — så är dock detta, sett mot bakgrunden av arbetet i dess helhet av fullständigt underordnad betydelse. Arbetet utgör nämligen enligt min mening ett synnerligen värdefullt vetenskapligt tillskott till vår ornitologiska litteratur, en på egna iakttagelser rik sammanfattning av de i vårt land häckande fåglarnas fortplantningshistoria — ett verk, som icke kan ersättas av något annat hittills utgivet arbete.

Vidare föreligger ett intyg, daterat den 9 maj 1930, från intendenten vid naturhistoriska museet i Göteborg, professorn L. A. Jägerskiöld, som uttalar sig sålunda:

Doktor Paul Rosenius i Malmö har begärt ett utlåtande om värdet av hans arbete »Sveriges fåglar och fågelbon». Jag har under hela den tid detsamma utkommit tagit del av dess innehåll. Dessutom har jag haft tillfälle att se doktor Rosenius iakttaga i fältet, bl. a. vid Soteskär och på Måkläppen. Han har vid många tillfällen studerat naturhistoriska museets betydande nordiska äggsamling. Jag känner alltså hans arbetssätt. Han är en grundlig ornitolog och en verklig vetenskapsman. Hans intresse ligger icke närmast på det systematiska området utan på det ekologiska, särskilt intresserar han sig för fåglarnas fortplantningsförhållanden. Här måste man betraktas som en framstående auktoritet.

Det arbete, varom nu är fråga, framgår ur ett livslångt studium i naturen, i samlingar och museer samt vid skrivbordet. Det är lagt på synnerligen bred grund. I tvenne hänseenden torde det, så vitt jag vet, vara enastående: beträffande det fotografiska bildmaterialets rikedom och höga beskaffenhet samt i sin stil. Författaren är en oförliknelig skildrare av fåglarnas liv. Hans framställning är icke blott samvetsgrann, utan han strävar efter en hög konsträrlig form. Han når den också. Jag känner inget stort fågelverk, i vilket noggrannheten och den stämningsfulla konstnärligheten i lika hög grad förenats som i det av doktor Rosenius författade. Ingen nu levande nordisk vetenskapsman torde i detta hänseende kunna upptaga hans mantel.

Slutligen har ordföranden i »Dansk ornitologisk Forening» overlæge O. Helms yttrat sig på följande sätt:

Man kan kun beundre det Kæmpeverk, Dr. Rosenius har paataget sig ved sin indgaaende Beskrivelse af de svenske Fugles Liv, og Sverige har herved faaet et Arbejde, som paa sit Omraade er enestaaende og vil hævde sig gennem Tiderne. Naar man ved, hvorledes mange fra deres Barndom

mindes den Fuglebog, som fandtes i Hjemmet, kan man kun lykkönske den opvoksende Slægt, som har Lejlighed til at kende Fuglene efter Rosenius' Værk. At det er anlagt paa nogen anden Maade end de almindelige Værker om Fugle, idet Hovedvægten ikke lægges paa Beskrivelsen af Fuglenes Dragter, men paa deres Livsforhold, deres Udbredelse og Ynglen, gør det lettere læseligt. Den Maade, hvorpaa Forfatteren har illustreret Værket med Billeder af Fuglenes Reder og deres Omgivelser, er, kan man godt sige, enestaaende i hele den ornitologiske Litteratur, og Teksten er, foruden at være udarbejdet med yderste Omhu og Sagkundskab, tillige skrevet i et Sprog, som stiller Forfatteren i Række med hans Lands største Prosaforfattere.

En yderligere Tiltrækning har Arbejdet faaet i de ypperlige Farveillustrationer udarbejdet af Swenander, som paa den skønneste Maade gengiver Fuglenes Ydre.

Der er intet sparet for at gøre Værket saa fuldkomment som muligt; endnu mangler to Bind, og man maa oprigtig ønske, at der gives Dr. Rosenius Lejlighed til snart at faa dem færdig. Sverige vil da have et Værk, som ethvert Land kan misunde det.

En gärning sådan som den, doktor Rosenius nedlagt i sitt arbete om Sveriges fåglar och fågelbon, synes mig i hög grad vara värd erkännande och uppmuntran. Vid sidan av sitt levnadskall såsom läkare har han med outtröttlig flit ägnat sig åt detta arbete och därvid icke skytt de mödor, som oundgängligen varit förenade med erforderliga iakttagelser i naturen. Från vetenskapsakademiens sida hava visserligen framställts en del anmärkningar mot arbetets uppställning och fullständighet, men å andra sidan föreligga från vetenskapliga auktoriteter och andra kännare på området talrika intyg om arbetets stora förtjänster. Man torde därför icke böra tveka om att arbetet intager ett framstående rum inom vår ornitologiska litteratur. Arbetet torde kanske bäst lämpa sig som hjälpmedel vid undervisningen i sådana läroanstalter som allmänna läroverk, kommunala mellanskolor, högre flickskolor och seminarier. Det är också till läroanstalter av dessa typer, som de för statens räkning inlösta exemplaren av verket hittills blivit distribuerade. Arbetets stora värde som pedagogiskt undervisningsmaterial synes mig väl motivera statsunderstöd åt detsamma, och jag vill livligt förorda, att möjlighet må beredas Rosenius att bringa sitt livsverk till fullbordan. Ett understödjande på sätt hittills skett genom anslag ur reservationsanslaget till de allmänna läroverken för inlösen av visst antal exemplar av arbetet skulle knappast kunna säkerställa fullbordandet av detsamma inom rimlig tid. De föreliggande ansökningarna avse ett understöd genom riksdagsanslag av 4,000 kronor om året under sju år från och med budgetåret 1930/1931. Jag anser mig i detta sammanhang böra lämna den gjorda ansökningen om anslag för budgetåret 1930/1931 ur räkningen. Återstår alltså en framställning om anslag för vart och ett av de sex budgetåren 1931/1937 med 4,000 kronor om året eller med tillhoppa 24,000 kronor. Jag har mot denna summa intet att er-

[300.]

Departementschefen.

inra och vill därför tillstyrka ett anslag av nämnda belopp, fördelat på sex år, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen

att till understöd åt doktor Paul Rosenius för fullföljande under budgetåren 1931/1937 av hans arbete »Sveriges fåglar och fågelbon» bevilja ett belopp av 24,000 kronor och därav för budgetåret 1931/1932 såsom *extra* anslag anvisa ett belopp av kronor 4,000: —

[301.] 16. **Understöd åt kontraktsprosten L. P. R. Matsson för fullföljande av hans Rosa-forskningar.** Med anledning av två inom riksdagen

Understöd åt kontraktsprosten L. P. R. Matsson för fullföljande av hans Rosa-forskningar.

väckta likalydande motioner (I: 139 och II: 238) beviljade 1929 års riksdag såsom understöd åt kontraktsprosten L. P. R. Matsson för fullföljande under budgetåren 1929/1934 av hans Rosa-forskningar ett belopp av 24,000 kronor, och anvisade riksdagen därav för vart och ett av budgetåren 1929/1931 såsom extra anslag 4,800 kronor att utgå under förutsättning, att Matsson odelat ägnade sig åt dessa forskningar, samt på de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t kunde finna gott föreskriva.

Genom beslut den 9 maj 1930 anbefallde Kungl. Maj:t länsstyrelsen i Gävle att av det sålunda för budgetåret 1930/1931 anvisade anslaget till Matsson på rekvisition kvartalsvis i efterskott utbetala högst 1,200 kronor sedan styrkt blivit, att Matsson under motsvarande tid åtnjutit tjänstledighet från sin kyrkoherdebefattning för fullföljande av sina Rosa-forskningar. Tillika föreskrev Kungl. Maj:t, att Matsson skulle före den 1 november 1931 till ecklesiastikdepartementet och vetenskapsakademien ingiva redovisning för sina under budgetåret 1930/1931 bedrivna forskningar.

Departementschefen.

Förslag torde böra avlätas till riksdagen, att av det beviljade anslagsbeloppet måtte för budgetåret 1931/1932 anvisas 4,800 kronor.

Jag hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att av det såsom understöd åt kontraktsprosten L. P. R. Matsson för fullföljande under budgetåren 1929/1934 av hans Rosa-forskningar beviljade anslaget å 24,000 kronor för budgetåret 1931/1932 anvisa såsom *extra* anslag kronor 4,800: —

[302.] 17. **Delaktighet för Sverige i Ramsay Memorial Fund.** Från och

Delaktighet för Sverige i Ramsay Memorial Fund.

med år 1921 hava för beredande av delaktighet för Sverige i Ramsay Memorial Fund utgått särskilda av riksdagen beviljade anslagsmedel. Anslagen, som beviljats för femårsperioder, hade utgått med ett belopp av i medeltal 5,400 kronor för år. I avseende å upprinnelsen till denna anslagsfråga tillåter jag mig hänvisa till den redogörelse, som lämnades i proposition nr 289 till 1920 års riksdag.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom framställda förslag beviljade 1930

års riksdag för beredande av delaktighet för Sverige i Ramsay Memorial Fund ett anslag av 27,000 kronor och anvisade därav för budgetåret 1930/1931 ett belopp av 5,400 kronor, att utgå efter Kungl. Maj:ts beprövande och på de villkor, Kungl. Maj:t kunde finna skäligt föreskriva.

Som bekant avses med ifrågavarande anslag att bereda ett stipendium för en svensk studerande för studier å vetenskapliga kemiska institutioner i England. Betydelsen härav synes mig uppenbar, då härigenom tillfälle gives för en yngre svensk forskare att följa med arbetet utomlands inom en vetenskap, där för närvarande en rastlös utveckling pågår. Över huvud taget synes det mig vara av vikt att unga svenska studerande så långt möjligt kunna till förkovran av sin egen utbildning genom studier i främmande länder skapa sig kännedom om den kulturella och vetenskapliga utvecklingen i dessa länder. Sedan en följd av år har i detta avseende ett stipendieutbyte skett mellan Tjeckoslovakiet och Sverige i så måtto, att av tjeckoslovakiska regeringen ett stipendium ställts till förfogande för en svensk studerande för studier i Tjeckoslovakiet, och har i gengäld från svensk sida lämnats ett stipendium för en tjeckoslovakisk studerande för studier i Sverige. Ett motsvarande stipendieutbyte har nyligen skett även mellan Ungern och Sverige. De härför från svensk sida erforderliga medlen hava bestritts från åttonde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

Då anslag för nu ifrågavarande ändamål torde vara av behovet påkallat jämväl för budgetåret 1931/1932, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att för beredande av delaktighet för Sverige i Ramsay Memorial Fund av det utav 1930 års riksdag beviljade anslaget av 27,000 kronor för budgetåret 1931/1932 såsom *extra* anslag anvisa ett belopp av kronor 5,400:— att utgå efter Kungl. Maj:ts beprövande och på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskriva.

18. **Arbetsbord vid den zoologiska stationen i Neapel.** Från och med budgetåret 1926/1927 hava till förhyrande av ett arbetsbord vid den zoologiska stationen i Neapel utgått särskilda av riksdagen för ändamålet anvisade medel. Anslagen hava beviljats för treårsperioder. 1929 års riksdag beviljade till förhyrande för en tid av tre år från och med den 1 juli 1929 av ett arbetsbord vid den zoologiska stationen i Neapel ett extra anslag å 5,400 kronor samt anvisade därav för budgetåret 1929/1930 ett belopp av 1,800 kronor.

Rörande den närmare utredningen i detta ärende tillåter jag mig hänvisa till punkten 228 av 1926 års åttonde huvudtitel ävensom beträffande anslaget för den förnyade treårsperioden till 1929 års åttonde huvudtitel, punkt 277.

[303.]

Arbetsbord
vid den zoo-
logiska sta-
tionen
i Neapel.

Vid ärendets anmälan den 16 maj 1929 uppdrog Kungl. Maj:t åt vetenskapsakademien att å svenska statens vägnar uppgöra och avsluta kontrakt med ledningen för den zoologiska stationen i Neapel om förhyrande för en tid av tre år från och med den 1 juli 1929 av ett för svenska forskare avsett arbetsbord vid stationen. Tillika ställdes ifrågakvarande belopp, 1,800 kronor, till akademiens förfogande att av akademien mot redovisningsskyldighet användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

På Kungl. Maj:ts därom framställda förslag anvisade riksdagen för budgetåret 1930/1931 för ifrågakvarande ändamål 1,800 kronor, vilket belopp Kungl. Maj:t genom beslut den 9 maj 1930 ställde till vetenskapsakademiens förfogande.

Även för nästkommande budgetår torde ifrågakvarande anslag böra utgå med oförändrat belopp.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att av det år 1929 till förhyrande för en tid av tre år från och med den 1 juli 1929 av ett arbetsbord vid den zoologiska stationen i Neapel beviljade beloppet å 5,400 kronor för budgetåret 1931/1932 anvisa såsom *extra* anslag återstående beloppet. kronor 1,800: —

[304.]

Understöd
åt ryske
undersåten
Alexander
Sibiriakoff.

19. Understöd åt ryske undersåten Alexander Sibiriakoff. I anledning av en inom riksdagen väckt motion (II: 31) beviljade 1921 års riksdag såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 3,000 kronor såväl å 1921 års tilläggsstat som å riksstaten för år 1922, att utgå till understöd åt ryske undersåten Alexander Sibiriakoff. I motionen erinrades, att Sibiriakoff jämte andra deltagit i bekostande av Vegaexpeditionen 1878—1880, samt gavs uttryck åt den uppfattningen att det icke kunde anses hedersamt för vårt land att låta en man, som på ett frikostigt och framsynt sätt främjat svensk forskning, under sina återstående år få lida av svåra umbäranden.

I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag har vidare för samma ändamål även för envar av följande budgetperioder anvisats ett belopp av 3,000 kronor för år.

Då de skäl, som föranledde anslagets beviljande, alltjämt kvarstå, synes mig ett fortsatt anslag för ändamålet böra utverkas.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till understöd åt ryske undersåten Alexander Sibiriakoff för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* anslag av kronor 3,000: —

[305.]

Magnetisk
uppmätning
av Sveriges
fastland.

20. Magnetisk uppmätning av Sveriges fastland. I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 265 av 1928 års åttonde huvudtitel, till vilken jag här tillåter mig att hänvisa) beviljade 1928 års riksdag till magnetisk undersökning av Sveriges fastland ett belopp av 60,000

kronor. Av sagda anslag hava för vart och ett av budgetåren 1928/1931 såsom extra reservationsanslag anvisats 10,000 kronor att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kunde finna skäl föreskriva.

Genom beslut den 8 juni 1928 uppdrog Kungl. Maj:t åt Sveriges geologiska undersökning att hava ledningen och överinseendet över den magnetiska uppmätningen av Sveriges fastland samt föreskrev, att uppmätningen skulle utföras i huvudsaklig överensstämmelse med ett av svenska nationalkommittén för geodesi och geofysik utarbetat, å sid. 638 o. f. i 1928 års åttonde huvudtitel intaget förslag. Härjämte hava ifrågavarande anslag å 10,000 kronor för vardera av budgetåren 1928/1931 av Kungl. Maj:t ställts till Sveriges geologiska undersöknings förfogande för därmed avsett ändamål, och har Kungl. Maj:t därvid föreskrivit, att av vardera anslaget skulle 7,500 kronor utgå till arvode åt en observatör samt 2,500 kronor till extra kostnader för inköp av instrument, instrumentkomparationer och andra löpande utgifter, dock med rätt för geologiska undersökningen att, därest så skulle befinnas erforderligt, i dessa belopp vidtaga jämkningar, under förutsättning att anslagets slutsumma icke överskredes.

I skrivelse den 30 augusti 1930 har Sveriges geologiska undersökning meddelat, att undersökningen under innevarande budgetår fortsatts i enlighet med fastställd plan. Då emellertid det planmässiga fullföljandet under budgetåret beräknades komma att kräva hela det för detsamma tillgängliga beloppet, föreläge behov av ett lika stort anslag även för budgetåret 1931/1932.

För fullföljande av det av riksdagen framlagda förslaget till magnetisk uppmätning av Sveriges fastland är för budgetåret 1931/1932 ett anslag å 10,000 kronor erforderligt. Departementschefen.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att av det år 1928 till magnetisk uppmätning av Sveriges fastland beviljade beloppet av 60,000 kronor för budgetåret 1931/1932 såsom *extra* reservationsanslag anvisa ett belopp av kronor 10,000: —

21. **Utgivande av tidskrifter, lärda verk och**

läroböcker, oförändrat ordinarie reservations-

anslag kronor 150,000: —

22. **Förstärkande av reservationsanslaget till utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker.** Under rubriken »resestipendier samt läroböckers, tidskrifters och lärda verks utgivande» var under lång tid särskilt anslag anvisat å riksstaten.

I riksstaten för budgetåret 1923/1924 var det ordinarie anslaget uppfört med oförändrat belopp, 150,000 kronor, men under ändrad rubrik »till utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker». Till förstärkande av

[306.]

Förstärkande av reservationsanslaget till utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker.

detta anslag anvisades ett extra anslag av 25,000 kronor. För vart och ett av budgetåren 1924/1930 har till förfogande för ändamålet stått ett sammanlagt belopp av 165,000 kronor, därav på ordinarie stat 150,000 kronor och på extra stat 15,000 kronor. Vid 1930 års riksdag höjdes ifrågakvarande förstärkningsanslag för budgetåret 1930/1931 till 20,000 kronor.

Jämväl för budgetåret 1931/1932 erfordras en förstärkning av det ordinarie anslaget, då kraven på bidrag alltjämt äro stora och icke kunna i önskvärd utsträckning tillgodoses förmedelst det ordinarie anslagsbeloppet. Visserligen skulle en höjning av nu utgående förstärkningsanslag vara med hänsyn till inkommande äskanden om understöd i hög grad önskvärd, men jag anser mig likväl förhindrad att föreslå större belopp än vad som utgår under budgetåret 1930/1931.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till ytterligare medel för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av kronor 20,000: —

[307.] 23. **Inköp av ett antal exemplar av Svensk bokkatalog.** Till understöd för utgivande av en bokkatalog över svensk litteratur för åren 1906/1910 beviljade riksdagen på extra stat för år 1912 ett anslag av 3,000 kronor, under villkor att 150 exemplar av nämnda bokkatalog kostnadsfritt överlämnades till ecklesiastikdepartementet. Vidare anvisade 1921 års riksdag till inköp av 100 exemplar av Svensk bokkatalog för åren 1911/1915 på extra stat för år 1922 ett förslagsanslag, högst 7,500 kronor. Till inköp av 100 exemplar av Svensk bokkatalog för åren 1916/1920 anvisade sedermera 1925 års riksdag för budgetåret 1925/1926 ett extra anslag av 7,500 kronor.

I skrivelse den 21 november 1929 har riksbibliotekarien hemställt om ett anslag av 8,250 kronor för inköp av 110 exemplar av svensk bokkatalog 1921/1925. Riksbibliotekarien erinrar om förutnämnda anslag till ändamålet och anför vidare:

En ny femårskatalog har i år utkommit, omfattande åren 1921/1925. Bruttopriset på denna katalog är i likhet med priset på den föregående 150 kronor. Detta höga pris, som är betingat av arbetets omfång (över 900 sidor stor oktav), omöjliggör detsammas anskaffande för flertalet offentliga bibliotek, särskilt för läroverksbiblioteken, där denna katalog är ett oundgängligen nödvändigt bibliografiskt uppslagsverk. De stora statsbiblioteken se sig icke heller i stånd att med sina ordinarie anslag anskaffa tillräckligt antal exemplar av detta för tjänstearbetet inom biblioteken oundgängliga katalogverk.

Emellertid föreligger denna gång behov av ökat antal exemplar av katalogen. Från Göteborgs stadsbibliotek har till mig ingått skrivelse med hemställan, att därest jag komme att föreslå statsinköp av ett visst antal exemplar av bokkatalogen Göteborgs stadsbibliotek måtte erhålla 5 exemplar. Vidare torde det vara önskvärdt, att ett exemplar utdelas till vart och ett

av biblioteken vid karolinska institutet, tekniska högskolan, vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien samt musikaliska akademien. Det minsta antal, över vilket kungl. biblioteket och universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund behöva förfoga, utgör nu som förut 10 exemplar för vardera biblioteket. Sammanlagt torde alltså av nu ifrågavarande del av Svensk bokkatalog behövas 110 exemplar. Svenska bokförläggareföreningens ordförande har meddelat, att föreningen är villig att fastställa nettopriset till 75 kronor för exemplar eller samma belopp som den föregående delen av Svensk bokkatalog betingade.

I ärendet har skolöverstyrelsen den 26 november 1929 avgivit yttrande och därvid anfört bland annat:

Överstyrelsen vill livligt understryka betydelsen av att statsunderstöd anvisas för inköp av ett antal exemplar av femårskatalogen i likhet med vad som vid tidigare tillfällen skett.

Vad särskilt de högre allmänna läroverkens bibliotek angår, är sagda katalog ett av dessas förnämsta bibliografiska hjälpmedel. När nu i olika avseenden skärpta krav komma att ställas på dessa bibliotek i samband med omläggningen av det inre skolarbetet särskilt på högstadiet, kan man förvänta, att katalogen i än högre grad blir anlitad i dessa bibliotek. Hela antalet högre allmänna läroverk uppgår för närvarande till 49. Linköpings högre allmänna läroverks bibliotek torde emellertid med hänsyn till befintligheten av Linköpings stifts- och landsbibliotek ej i samma grad som andra läroverksbibliotek vara i behov av detta hjälpmedel. Enligt vad överstyrelsen under hand inhämtat skulle däremot sistnämnda bibliotek, som nyorganiserats sedan medel senast anvisades för motsvarande ändamål, nu behöva ett exemplar. Då de högre allmänna läroverken förra gången erhöles 36 exemplar erfordras alltså med hänsyn till ovan angivna skäl en ökning med 13 exemplar.

För skolöverstyrelsens eget bruk erfordras utöver de två exemplar, som tidigare erhållits, ytterligare ett exemplar, då bibliotekskonsulenternas verksamhet nu ökats så, att två exemplar erfordras för dessa.

Överstyrelsen slutar med att tillstyrka utverkande av ett extra anslag å 9,300 kronor till inköp av 124 exemplar av ifrågavarande bokkatalog.

För de av riksbibliotekarien och överstyrelsen omnämnda biblioteken är det uppenbarligen av vikt att äga tillgång till den nu utgivna delen av svensk bokkatalog. Anslag av statsmedel torde på sätt förut skett böra beredas för att möjliggöra detta. Då 124 exemplar av bokkatalogen torde vara behövliga, erfordras för deras inköpande ett anslag av 9,300 kronor. Fördelningen av de inköpta exemplaren torde böra ske enligt plan, uppgjord av riksbibliotekarien i samråd med skolöverstyrelsen och ecklesiastikdepartementets bibliotekarie.

Departementschefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen

att till inköp av 124 exemplar av Svensk bokkatalog för åren 1921/1925 för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av kronor 9,300:—

[308.]
Anslag till
en interna-
tionell konst-
historisk
kongress år
1933 i Stock-
holm.

24. Anslag till en internationell konsthistorisk kongress år 1933 i Stockholm. Hos Kungl. Maj:t hava kommitterade för en konsthistorisk kongress i Stockholm år 1933 — bestående av professorn vid universitetet i Uppsala A. Hahr, professorn vid Stockholms högskola J. Roosval, överintendenten och chefen för nationalmuseum A. Gauffin, professorn vid konsthögskolan M. Olsson, professorn vid Göteborgs högskola A. L. Romdahl, intendenten och föreståndaren för livrustkammaren, friherre C. O. R. Cederström, riksantikvarien S. Curman samt professorn vid universitetet i Lund R. Josephson — anhållit om bidrag å 21,000 kronor, fördelade på 3 år med 7,000 kronor om året för täckande av omkostnaderna för en konsthistorisk världskongress, vilken skulle hållas i Stockholm år 1933.

Kommitterade hava anfört i huvudsak följande:

Enligt en å sista konsthistoriska världskongressen i Bryssel år 1930 uttryckt enhälligt önskan vore nästa kongress tänkt att hållas i Stockholm år 1933.

Närmast föregående kongresser ha hållits i Rom, Paris och Bryssel. Att nu Stockholm föreslagits torde i första hand bero på fackmännens insikt om de betydande konstsamlingar och fasta konstminnesmärken, som vårt land äger, samt på deras kännedom om den svenska konstvetenskapens livliga verksamhet.

Då förslaget väcktes vid sista kongressen, ansågo sig de svenska representanterna böra med sympati möta detsamma, men de förklarade på samma gång, att en definitiv inbjudan till kongressens hållande i Stockholm icke kunde komma i fråga förrän de förvissat sig om Kungl. Maj:ts stöd.

De huvudsakliga omkostnaderna kunna enligt vår beräkning icke nedbringas under de här lämnade siffrorna.

Utgifter:

Byrå	kronor	7,000: —
Omkostnader vid föreläsningarna	»	2,000: —
Förberedande tryck (huvudsakligen resuméer)	»	4,125: —
Småtryck (kataloger, vägvisare o. d.)	»	375: —
Tryckning av kongressförhandlingarna	»	16,000: —
Distribution	»	500: —
Omkostnader för exkursioner	»	2,000: —
Summa kronor		32,000: —

Inkomster:

Kongressdeltagarnas avgifter	kronor	3,000: —
Försäljning av förhandlingar	»	8,000: —
Summa kronor		11,000: —

För kongressens organiserande och för publicerandet av dess resultat skulle sålunda minst 21,000 kronor vara behövliga.

Över framställningen hava yttranden avgivits den 3 november 1930 av överintendenten och chefen för nationalmuseum, den 25 november 1930 av kanslern för rikets universitet, efter hörande av filosofiska fakultetens vid universitetet i Uppsala humanistiska sektion samt den 26 november 1930

av akademien för de fria konsterna, vilka samtliga tillstyrkt framställningen.

Överintendenten och chefen för nationalmuseum har därvid anfört bland annat:

Det vore för den svenska forskningen synnerligen önskvärt och av den största betydelse att detta tillfälle toges i akt att på svensk mark sammanföra konsthistoriker och de museala vetenskapernas representanter från hela världen. Ej minst för vårdarna av våra konstmuseer och konstsamlingar skulle det verka i hög grad befruktande att inför de främsta kännarna på olika områden få tillfälle att demonstrera våra konstskatter och med dem debattera nya rön angående deras vård.

Ett sammanträde inom vårt land av representanter för den konsthistoriska forskningen i skilda länder torde utan tvivel bliva av stor betydelse för vårdarna av våra konstmuseer och konstsamlingar. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har nu vid den år 1930 hållna internationella konsthistoriska kongressen i Bryssel uttryckts en allmän önskan att nästa kongress måtte hållas i Sverige. Detta innebär enligt min mening jämväl ett bevis på sådan uppskattning inom den konstvetenskapliga världen av svensk konstkultur och svensk forskning på detta område, att den sålunda framkomna önskan icke synes mig rimligen böra lämnas obeaktad. Jag vill sålunda tillstyrka statsanslag för ändamålet. I fråga om anslagets storlek anser jag mig böra begränsa mig till ett totalbelopp av 15,000 kronor att utgå med 5,000 kronor för vart och ett av budgetåren 1931/1934.

Departementschefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av kostnaderna för hållande av en internationell konsthistorisk kongress i Stockholm år 1933 bevilja ett anslag av kronor 15,000: —
samt därav för budgetåret 1931/1932 såsom *extra* reservationsanslag anvisa kronor 5,000: —

25. Bidrag till kostnaderna för Sveriges deltagande i det s. k. andra internationella polaråret. Vid en år 1879 i Hamburg hållen »internationell polarkonferens», i vilken Sverige genom ett av vetenskapsakademien utsett ombud deltog, förekom till behandling väckt förslag om inrättande av särskilda stationer i polartrakterna för att där anställa meteorologiska, jordmagnetiska och andra till den terrestra och kosmiska fysikens område hörande iakttagelser. Konferensen uttryckte därvid enhälligt den önskan, att Sverige måtte delta i företaget genom inrättande av en station på Spetsbergen.

[309.]

Bidrag till kostnaderna för Sveriges deltagande i det s. k. andra internationella polaråret.

Sedan en enskild person ställt till vetenskapsakademiens förfogande den för inrättande av den ifrågasatta stationen å Spetsbergen beräknade erforderliga summan, 60,000 kronor, anordnades en svensk station därstädes, vilken var i verksamhet från hösten 1882 till hösten 1883. Då emellertid

[309.] stationens verksamhet kom att draga större kostnader än de beräknade, föreslog Kungl. Maj:t, under punkt 43 av 1884 års åttonde huvudtitel, efter därom av vetenskapsakademien gjord framställning, 1884 års riksdag att på extra stat för år 1885 anvisa ett belopp av 12,547 kronor att för täckande av genom stationens verksamhet uppkommen kassabrist ställas till vetenskapsakademiens förfogande, och blev detta Kungl. Maj:ts förslag av riksdagen bifallet.

Sedan vid sjunde internationella meteorologiska direktörskonferensen i Köpenhamn år 1929 förslag väckts att åren 1932 och 1933 upprepa ovan omförmälda under åren 1882 och 1883 utförda internationella klimatundersökning hemställde vetenskapsakademien i skrivelse den 9 april 1930, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning om sätt och kostnader för Sveriges deltagande i det sålunda ifrågasatta internationella samarbetet.

Genom beslut den 9 maj 1930 uppdrog Kungl. Maj:t åt svenska nationalkommittén för geodesi och geofysik att verkställa utredning om Sveriges deltagande i berörda internationella samarbete och om kostnaden härför samt att därefter till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag i ämnet, var till utredningen kunde föranleda.

I skrivelse den 11 oktober 1930 har svenska nationalkommittén för geodesi och geofysik anfört följande:

Det av konferensen i Köpenhamn fattade beslutet är i huvudsak av följande innebörd:

1. Konferensen anser, att magnetiska, norrskens- och meteorologiska observationer vid ett nät av stationer i de arktiska och antarktiska trakterna i betydande grad skulle skänka kunskap och förståelse om de magnetiska, norrskens- och meteorologiska företeelserna icke blott inom polarområdena utan även i allmänhet. Konferensen anser också, att dessa ökade kunskaper komma att få praktisk tillämpning då det gäller problem, som sammanhånga med jordmagnetism, sjöfart, lufttratik, trådlös telegrafi och väderleksförutsägelser;

2. Konferensen anser, att sådana observationer böra utföras under ett helt år, och att internationellt samarbete är av nöden för deras genomförande;

3. Konferensen föreslår, att ett sådant internationellt samarbete anordnas under år 1932/1933, som betecknar ett jubileumsår av det första internationella polaråret 1882/1883;

4. Konferensen har mottagit en rapport från den subkommission, som tillsatts av de internationella kommissionerna för Réseau Mondial och polar-meteorologi samt för jordmagnetism och atmosfärisk elektricitet för att behandla frågan om polaråret och den anser, att det av denna subkommission uppgjorda programmet utgör en lämplig grund för de vetenskapliga arbeten, som skola bedrivas;

5. Konferensen utser en ny kommission för polaråret 1932/1933 för att leda företagets genomförande och med uppdrag att uppgöra detaljplaner för observationerna och metoderna för desamma samt att vidtaga mått och steg för de olika ländernas och organisationernas samarbete i syfte att det vetenskapliga arbetet under polaråret skall bli av så stort värde som möjligt.

Sedermera har den internationella unionen för geodesi och geofysik vid sin nyligen hållna generalförsamling i Stockholm uttalat sin anslutning till denna plan och sitt gillande av de grundsatser, på vilka den blivit byggd.

Svenska nationalkommittén för geodesi och geofysik har för behandlingen av detta ärende tillsatt en kommitté bestående av professor Pleijel, ordförande, samt herrar Carlheim-Gyllensköld, De Geer, Gavelin, Hamberg, Wallén, sekreterare, och Åkerblom. Denna kommitté har förordat Sveriges deltagande, dels med sina redan befintliga stationer för geofysiska iakttagelser i Abisko och Lovön samt för meteorologiska iakttagelser i Riksgränsen, dels ock, i enlighet med det utkast till observationsplatsernas i det egentliga polarområdet fördelning, som uppgjorts av ovan nämnda subkommission, med en station på Spetsbergen, varest Sverige under det första polaråret 1882/1883 deltog med en till Kap Thordsen förlagd station. Beträffande förläggningen av den nya stationen på Spetsbergen har emellertid kommittén kommit till det resultat, att den lämpligaste platsen vore vid Sveagruvan, där staten tillhöriga bostäder och bränsle finnas för mottagande av expeditionens personal, varigenom de betydande kostnaderna för dessa ändamål skulle bortfalla. Kommittén har även funnit det i hög grad önskvärt, att jämväl tillmotesgå det av omförmälda subkommission uttalade önskemålet om en meteorologisk höjdstation i anslutning till den vid havet belägna stationen, och har därför genom De Geer och Gavelin sökt utreda möjligheten av en dylik höjdstation på Liljewalchs berg. Med hänsyn till resultatet av denna utredning, vilket innebär, att en dylik station i nämnda svårtillgängliga och oländiga fjälltrakt skulle bli mycket svår och dyrbar att anordna och vidmakthålla, har kommittén emellertid nödgats frångå detta önskemål. I stället har kommittén ansett, att stationen vid Sveagruvan bör utrustas som en fullständig station för aerologiska undersökningar, genom vilka ännu mera värdefulla resultat borde vinnas beträffande de i främsta rummet på programmet för polaråret stående undersökningarna av den allmänna cirkulationen i atmosfären över polarområdet. Endast under förutsättning att även dessa observationer medtagas, synas de meteorologiska observationerna vid Sveagruvan kunna bli av tillräcklig betydelse för företaget. En önskan, att Sverige övertar en av de fem planerade fullständiga aerologiska stationerna i polarområdet har även uttalats av den internationella polarårskommissionen vid dess nyligen hållna sammanträde i Leningrad. Man avser, att för dessa observationer använda en ny metod, bestående däri, att registreringsballongen uppsändes, medförande dels instrument registrerande lufttryck, temperatur och fuktighet, dels en liten radio-utsändare, vilken till mottagaren vid stationen utsänder registreringarna. Man hoppas med denna metod kunna uppnå större tillförlitlighet, då alla de uppsända instrumentens resultat böra kunna utnyttjas, och ej blott de återfunna. Den sist antydda vanliga metoden är för övrigt obrukbar i polartrakterna, där man ej kan hoppas återfå något avsevärt antal instrument. En följd av den nya metoden är emellertid, att man får räkna med att alla de uppsända instrumenten gå förlorade.

Beträffande kostnaderna hava preliminära beräkningar utförts, varvid kommittén beträffande de meteorologiska observationerna haft biträde av docenten vid Uppsala universitet H. Köhler. Det torde i detta sammanhang böra framhållas, att kostnaderna för anskaffande av instrument för de magnetiska observationerna komma att ställa sig särskilt höga med hänsyn därtill, att inga redan inom landet befintliga kunna beräknas tillgängliga för expe-

[309.]

ditionen, då de äro upptagna vid den pågående magnetiska uppmätningen av Sveriges fastland, vartill 1928 års riksdag beviljat medel. Samtliga nyanskaffade apparater bliva emellertid även efter polaråret nödvändiga för fortsatta magnetiska underdersökningar inom vårt land. Beträffande personalkostnaderna hava dessa beräknats under antagande av följande personaluppsättning:

2 meteorologer; 1 meteorologassistent; 1 radiotelegrafist; 1 fysiker; 1 fysikerassistent; 1 läkare; 3 hantlangare, av vilka 1 smed; 1 kock.

Det har vidare förutsatts, att, i likhet med vad som var fallet vid 1882/1883 års polarår, eventuellt statsanställda deltagare i expeditionen erhålla rätt att behålla sina löneförmåner ävensom att tillgodoräkna sig tjänstgöringen under expeditionen i och för tjänstårsberäkning. Endast under dessa förutsättningar kunna ifrågavarande kostnader hållas inom den beräknade summan.

Den kostnadsberäkning, som kommitterade uppgjort, är av följande lydelse:

Utrustning för meteorologiska observationer.

För temperaturobservationer	kronor	7,400: —	
» vindobservationer	»	2,100: —	
» lufttrycksobservationer	»	1,300: —	
» nederbördsobservationer	»	1,000: —	
» solskensobservationer	»	200: —	
» pilotballongobservationer	»	700: —	
» strålningsobservationer	»	4,800: —	
» dimstudier	»	2,500: —	
» diverse instrument och utensilier	»	5,000: —	25,000: —

Utrustning för aerologiska observationer.

För ballonger, vätgas, meteorografer, 75 uppstigningar à kronor 600: —	kronor	45,000: —	
» diverse utensilier	»	5,000: —	50,000: —

Utrustning för jordmagnetiska och norrskensakttagelser.

För absoluta magnetiska instrument och kronometer (inklusive nödvändig komplettering i Abisko)	kronor	20,400: —	
Variometrar för normal- och snabbregistrering med tillbehör och byggnad	»	7,500: —	
Elektrometer och jonaspirator	»	2,100: —	
Fotografiapparater för norrskensmätningar med tillbehör och extra objektiv	»	2,170: —	
Specialspektograf	»	3,000: —	
Telefonförbindelse för norrskensundersökningar	»	12,000: —	
Diverse instrument och hjälpmedel	»	2,830: —	50,000: —
För radioutrustning		7,000: —	
Diverse verktyg och andra utensilier		2,000: —	
Personalkostnader		60,000: —	
Transportkostnader		5,000: —	
Bostad		1,000: —	
Proviantkostnader		15,000: —	
Diverse utgifter		5,000: —	
Summa kronor			220,000: —

Svenska nationalkommittén för geodesi och geofysik vill för sin del livligt tillstyrka, att Sverige deltagar i enlighet med det av dess kommitterade uppgjorda programmet. Det synes nationalkommittén, att det för Sverige är en hederssak att, fullföljande sina gamla traditioner, då det gäller polarländernas utforskande, deltaga med den station på Spetsbergen, som av den internationella polarårskommissionen reserverats för Sveriges räkning. Enligt denna kommissions förslag hade man visserligen tänkt sig, att Sveriges station skulle ligga på samma plats, som vid polaråret 1882/1883, d. v. s. vid Kap Thorsden. Nationalkommittén finner emellertid i likhet med sina kommitterade, att synnerligen starka skäl tala för att i stället förlägga den svenska stationen till Sveagruvan, varest bostäder och bränsle finnas för stationen. Nationalkommittén anser det även vara nödvändigt för att de meteorologiska observationerna därstädes skola bli av tillräcklig betydelse, att dessa kompletteras med fullständiga observationer av de högre luftlagren, aerologiska observationer i enlighet med den av den internationella polarårskommissionen uppgjorda planen. Dessa observationer komma med hänsyn till Spetsbergens belägenhet att bli av alldeles särskilt stor betydelse för den kännedom om atmosfärens allmänna cirkulation, som det andra polaråret avser att förvärva.

Det är helt naturligt, att kostnaderna för ett deltagande i det nya polaråret bli avsevärt större än de voro vid det förra för 50 år sedan. Nationalkommittén anser sig därvid böra framhålla, att de i ovanstående kostnadsförslag upptagna kostnaderna äro så lågt räknade, att man skulle kunna befara, att de i vissa fall skola visa sig otillräckliga. Nationalkommittén anser emellertid, att man bör göra allt för att hålla totalkostnaderna inom den nu föreslagna ramen. Om man emellertid betänker företagets internationella karaktär och betydelsen av detsamma, synes man icke böra undandraga sig dessa kostnader. Det gäller, såsom redan i det föregående framhållits, upprätthållandet av den för Sverige hedersamma tradition på polarforskningens område, som förut tagit sig uttryck, utom i deltagandet i det förra polaråret 1882/1883 bland annat jämväl i tvenne andra stort anlagda övervintringsexpeditioner på Spetsbergen, nämligen åren 1872/1873 och 1899/1900. Den nu planerade skulle alltså bli den fjärde i ordningen. Bland de vetenskapsmän, som deltog i den första polarårsexpeditionen 1882/1883, var, jämte Nils Ekholm och V. Carlheim-Gyllensköld, också S. A. Andrée. Då i dessa dagar den sistnämndes stoft återbördats till fosterjorden och vi hedra minnet av honom såsom en hjältemodig föregångsman beträffande polartrakternas utforskande medelst luftfartyg, blir ett värdigt deltagande i det planerade andra polaråret från vårt lands sida också en hyllning åt minnet av denne deltagare i det förra polaråret.

Svenska nationalkommittén slutar med anhållan, att Kungl. Maj:t tacktes i proposition till 1931 års riksdag anhålla om ett anslag för Sveriges deltagande i det andra polaråret 1932—1933 av 220,000 kronor att utgå med 150,000 kronor under budgetåret 1931/1932 och med 70,000 kronor under budgetåret 1932/1933.

Efter remiss har vetenskapsakademien med skrivelse den 12 november 1930 överlämnat ett av hennes sakkunniga ledamöter, professorerna J. G. Andersson och H. Pleijel avgivet yttrande, vari dessa anföra bland annat:

Under den tid, som förflutit sedan sista polaråret, hava möjligheterna att genom internationellt samarbete vinna ingående kännedom om de arktiska

[309.]

förhållandena i meteorologiskt och magnetiskt hänseende ökats i oanad grad dels genom våra vidgade kunskaper om hithörande frågor och dels genom utvecklingen av de instrumentella resurserna samt genom tillkomsten av radio och andra tekniska hjälpmedel. Man kan därför vänta, att det internationella systematiska samarbetet under det kommande polaråret skall bli av utomordentlig betydelse icke blott för vetenskapen utan även för vetenskapens praktiska tillämpning på näringslivets olika grenar. Det klimatiska tillståndet i trakter gränsande till polarregionen äro nämligen starkt beroende av de meteorologiska förhållandena inom Arctic. Den vidgade kunskapen, som ett blivande polarår kommer att lämna, kan därför väntas bli av väsentlig betydelse för väderleksförutsägelser samt för sjöfart och lufttrafik.

Vår kunskap om norrskenets natur har visserligen i hög grad ökats under de gångna decennierna, men mycket återstår att utforska, vilket icke kan ske annat än genom systematiska, samtidiga observationer inom de områden, där norrsken uppträda.

Norrskensfenomenet torde hava ett visst inflytande på det så kallade Heaviside-skiktet, det för vissa radiovågor ledande skikt i atmosfären, som vid våra breddgrader befinner sig på en 100 kilometers höjd över jordytan, och vars tjocklek uppskattats till ett tjugotal kilometer. Det är existensen av detta skikt, som gör det möjligt att åstadkomma telegraf- och telefonförbindelse mellan punkter på motsatta sidor om jorden. Höjden av detta lager varierar med dag och natt. Det är av stor vikt för radiotekniken att utforska, huru Heavisidelagrets höjd är beroende av de exceptionella belysningsförhållandena vid polerna, samt i vad mån norrsken inverkar härvidlag och för åstadkommande av radiostörningar.

Med hänsyn till de betydelsefulla resultat ett blivande polarår kan väntas tillföra vetenskapen och dess tillämpningar inom det praktiska livet, måste man anse det vara av stor vikt, att polaråret 1932—1933 kommer till stånd.

Det torde vara ogörligt att undandraga sig de förpliktelser, som Sveriges rangplats inom polarforskningen medför. De i främsta rummet andliga men även materiella intressen, som knyta samman vårt land med Spetsbergen, samt den vinst i vetenskapligt och praktiskt hänseende, som ett deltagande med en station därstädes skulle medföra, utgöra dessutom starka skäl för övertagandet av en aerologisk och magnetisk station på Spetsbergen. Vi få därför vördsamt framställa, att akademien ville på det livligaste tillstyrka nationalkommitténs förslag att med en svensk station å Spetsbergen deltaga i polaråret 1932—1933.

Det ligger i sakens natur, att de normala svenska stationerna i Abisko, Riksgränsen och Lovön skola stå till förfogande för att inom ramen av deras verksamhet anställa observationer i anslutning till polaråret.

Nationalkommittén för geodesi och geofysik har tänkt sig den föreslagna stationen å Spetsbergen förlagd till Sveagruvan, där bostäder stå till förfogande liksom bränsle. Vidare har kommittén föreslagit, att verksamheten vid denna station skulle omfatta meteorologiska, aerologiska samt magnetiska och norrskensobservationer. Sedan det vid närmare granskning visat sig ogörligt eller åtminstone förenat med allt för stora kostnader och svårigheter att anordna en lämplig höjdstation, har nationalkommittén stannat vid anordningen att undersöka förhållandena i meteorologiskt hänseende hos de högre luftlagren med tillhjälp av ballonger, vilka uppsändas med vissa tidsmellanrum och vilka medelst radio utsända meddelande om de

meteorologiska elementen. Vad nationalkommittén föreslagit beträffande anordnandet av stationen ifråga samt omfattningen av dess verksamhet, få vi tillstyrka med instämmande i de skäl, som härvidlag varit avgörande.

Vad slutligen angår den framlagda kostnadsberäkningen synes kostnaderna för expeditionen vara sparsamt tilltagna och hålla sig, vad vissa poster beträffar, i underkant. Under förutsättning, att man kan beräkna erhålla understöd i en eller annan form från enskilt håll och under förutsättning av frihet att i viss grad överflytta medel från en post till en annan, torde dock den uppgjorda beräkningen komma att visa sig vara hållbar.

Vetenskapsakademien förordar på det livligaste Sveriges deltagande i det planerade polaråret 1932—1933 på det sätt, som av nationalkommittén föreslagits, och tillstyrker, att det av nationalkommittén såsom erforderligt angivna beloppet måtte av Kungl. Maj:t äskas i proposition till 1931 års riksdag.

För frågans bedömande har jag under hand mottagit vissa upplysningar rörande i Norge, Finland, Danmark och Holland beräknade kostnader för respektiva länders deltagande i det s. k. polaråret.

Enligt vad jag därvid inhämtat, har den norska kommittén för motsvarande ändamål anhållit om statsanslag med 163,000 kronor. Dessutom har samma kommitté beräknat att av icke-statsmedel kunna erhålla 35,000 kronor till meteorologiska undersökningar i Södra Ishavet. Hela beräknade beloppet uppgår sålunda till 198,000 kronor. Därvid är dock att märka att Norge redan äger två arktiska stationer på Beeren Eiland och vid Myggbukten i Ost-Grönland, vilka stationer endast behöva bli föremål för utvidgning.

I Finland, som har att vid de ifrågasatta undersökningarna arbeta allenast inom det egna landet, lär vetenskapsakademien därstädes hava erhållit 345,000 finska mark, till vilket belopp ansetts böra läggas ett för observatoriet i Sodankylä avsett belopp å 100,000 mark. Enligt vad som meddelats mig har man i Finland för avsikt att upprätta ett nytt magnetiskt observatorium nära Ishavet vid Petsano i Finska Lappmarken.

I Danmark lär den danska polarkommissionen av danska regeringen hava erhållit generellt bemyndigande att komplettera existerande stationer samt upprätta fem nya, nämligen två magnetiska och tre bergsstationer på Grönland. Danmark har vidare uppgivits komma att lämna andra länders stationer på Grönland, nämligen Ivigtut, Angmagssalik och Scoresby sund visst understöd i form av transporter, upplåtande av bostäder m. m. Tillika skulle iståndsättas byggnader på Jan Mayen för en österrikisk expedition. På privat väg skulle inrättas radiostation vid Cap York i Nordväst-Grönland. Meteorologisk institut lär slutligen hava erhållit generellt bemyndigande att av förhandenvarande medel stödja förberedande arbeten. Anslag till täckande av de med undersökningarna förenade kostnaderna

[309.] torde komma att begäras på tilläggsstat för det finansår, under vilket polaråret inträffar.

Från Holland slutligen har meddelats, att totalkostnaderna för magnetisk station på Grönland med meteorologi och aerologi beräknats till 70,000 kronor i svenskt mynt. I denna summa äro dock ej inbegripna kostnaderna för tillämnade uppstigningar i flygmaskin för aerologiska studier, ej heller kostnaderna för resor mellan Holland och Grönland, vilka sistnämnda resor enligt vad som uppgivits komma att bekostas av danska staten.

Departementschefen.

Av de planerade undersökningarna torde utan tvivel kunna väntas betydelsefulla resultat för vetenskapen och dess praktiska tillämpning på näringslivets olika grenar. I sistnämnda hänseende torde endast behöva erinras om undersökningarnas stora värde för väderleksförutsägelse och för sjöfart och lufttrafik. Sveriges tidigare gjorda insatser inom polarforskningen synas mig jämväl innebära en viss förpliktelse för vårt land att delta i det internationella forskningsarbetet. Jag vill därför tillstyrka, att anslag ställas till förfogande för ändamålet.

Önskligt hade givetvis varit, att kunna helt tillmötesgå den gjorda framställningen, men nu rådande statsfinansiella läge nödgar mig att räkna med åtskilligt lägre belopp än det begärda. Jag anser mig sålunda icke kunna tillstyrka högre belopp för ändamålet än 100,000 kronor; givetvis nödvändiggör detta vissa och måhända ej oväsentliga inskränkningar eller förändringar i den ursprungligen uppgjorda planen, men det är min förhoppning, att det även med detta anslagsbelopp skall bli möjligt för Sverige att åtminstone i någon utsträckning bidra med sina undersökningar i det nu ifrågavarande internationella samarbetet. Det av mig förordade anslaget torde böra utgå med 50,000 kronor för ett vart av budgetåren 1931/1933. Det torde vidare få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de närmare bestämmelser, som kunna befinnas erforderliga för anslagets utgående.

Under åberopande av vad jag sålunda anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom bidrag till kostnaderna för Sveriges deltagande i det s. k. andra internationella polaråret bevilja ett belopp av kronor 100,000: — samt därav för budgetåret 1931/1932 anvisa såsom *extra* reservationsanslag ett belopp av kronor 50,000: — med rätt för Kungl. Maj:t att beträffande ifrågavarande anslag meddela de närmare bestämmelser, som kunna befinnas erforderliga.

N. Diverse.

1. **Ålderstillägg.** Det under åttonde huvudtiteln upptagna förslags- [310.]
anslaget till ålderstillägg är i riksstaten för budgetåret 1930/1931 uppfört Ålderstillägg
med ett belopp av 160,000 kronor.

Enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisningar för budgetåret 1929/1930
har nettoutgiften å förevarande anslag utgjort 146,164 kronor 41 öre. Jag
finner en sänkning av anslaget påkallad och vill föreslå, att det bestämmes
till 150,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att minska det i riksstaten under åttonde huvudtiteln upp-
tagna *ordinarie* förslagsanslaget till ålderstillägg,

nu kronor 160,000: —

med » 10,000: —

till » 150,000: —

2. **Rese- och traktamentspenningar.** Det ordinarie förslagsansla- [311.]
get till rese- och traktamentspenningar är i riksstaten för budgetåret 1930/
1931 upptaget med ett belopp av 175,000 kronor. Jämlikt riksräkenskaps-
verkets budgetredovisning för budgetåret 1929/1930 har belastningen å här
ifrågavarande anslag för sistnämnda budgetår uppgått till 174,336 kronor
36 öre. Därest för budgetåret 1931/1932 oförändrade bestämmelser skolat
gälla för utgående av medel från detta anslag, hade alltså ingen förändring
av detsamma storlek behövt ifrågasättas.

Rese- och
traktaments-
penningar.

Emellertid har jag — under hänvisning till vad chefen för finansdeparte-
mentet tidigare denna dag under avdelningen »för flera huvudtitlar gemen-
samma frågor» anfört angående utbrytande ur huvudtitlarnas allmänna re-
seanslag av resekostnaderna för vissa grupper av förrättningsmän — under
punkterna 65, 154 och 214 i det föregående hemställt om upptagande un-
der särskilda anslag eller anslagsposter av resekostnaderna för vissa till
åttonde huvudtiteln hörande grupper av befattningshavare.

Såsom jag här torde få erinra, avse dessa framställningar kostnaderna för
dels befattningshavare vid vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien
samt riksantikvariens ombud, beräknade till 35,000 kronor,

dels befattningshavare i skolöverstyrelsen, beräknade likaledes till 35,000
kronor,

dels och inspektörerna för gymnastikundervisningen vid vissa skolor, beräknade till 50,000 kronor.

Summan av de sålunda beräknade kostnaderna utgör 120,000 kronor, med vilket belopp åttonde huvudtiteln's allmänna reseanslag bör minskas, d. v. s. från 175,000 till 55,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att minska det i riksstaten under åttonde huvudtiteln uppförda *ordinarie* förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar,

nu kronor 175,000: —

med » 120,000: —

till » 55,000: —

3. **Extra utgifter, oförändrat ordinarie reservations-**

anslag kronor 150,000: —

4. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, oförändrat or-**

dinarie reservationsanslag kronor 175,000: —

[312.]

Skriv-
materialier
och expenser,
ved m. m.

5. **Skrivmaterialier och expenser, ved m. m.** I riksstaten för budgetåret 1930/1931 är åttonde huvudtiteln's ordinarie förslagsanslag till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. uppfört med ett belopp av 285,000 kronor. I riksstaten har pläгат angivats det belopp, som av ifrågavarande anslag högst fått användas för domkapitlens expeditioner. Sedan det för domkapitlens expeditioner sålunda avsedda beloppet under en följd av år varit bestämt till 33,000 kronor, höjdes detsamma för budgetåret 1929/1930 till 43,000 kronor. Højningen var orsakad av då förestående utgifter för inventarier åt ett par domkapitel, i främsta rummet domkapitlet i Karlstad, som hade att möblera nya ämbetslokaler. För budgetåret 1930/1931 är det för domkapitlens expeditioner avsedda beloppet bestämt till 36,000 kronor.

Av nämnda belopp, 36,000 kronor, har Kungl. Maj:t genom beslut den 9 maj 1930 bland domkapitlen och Stockholms stads konsistorium fördelat ett belopp av 31,300 kronor. Återstoden, 4,700 kronor, har reserverats för oförutsedda utgifter.

I särskilda skrivelser hava nu domkapitlen och Stockholms stads konsistorium gjort framställningar om tilldelningar för budgetåret 1931/1932 från ifrågavarande anslag med sammanlagt 33,260 kronor.

Över dessa ansökningar har statskontoret den 4 oktober 1930 avgivit utlåtande och därvid förklarat sig finna behöfligt ett belopp av 32,900 kronor förutom omkring 4,600 kronor för oförutsedda utgifter, vadan det belopp, som för budgetåret 1931/1932 borde för domkapitlen avses, lämpligen kunde bestämmas till 37,500 kronor.

Jag ansluter mig till vad statskontoret härutinnan föreslagit.

I anslutning härtill skulle påkallas en ökning av det för domkapitlens expeditioner avsedda beloppet med 1,500 kronor och alltså en höjning med samma belopp av anslaget i dess helhet.

Emellertid föreligga även andra omständigheter, som påkalla höjning av anslaget.

Jag har förut denna dag under punkt 6 föreslagit, att från och med budgetåret 1931/1932 kostnaderna för ersättning för eldning och skötsel av värmeledningarna vid landsarkiven i Uppsala, Vadstena, Lund och Göteborg samt vid arkivdepån i Visby måtte i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som av mig under nämnda punkt angivits, avföras å åttonde huvudtitelns allmänna expensanslag. För närvarande äro å staterna för bemälda fyra landsarkiv och övergångsstaten för arkivdepån i Visby för ersättning för skötsel av värmeledning upptaget sammanlagt ($4 \times 300 + 150$) 1,350 kronor. Därest de utgifter, som detta belopp avser att täcka, skola bestridas från expensanslaget, bör självfallet sistnämnda anslag i motsvarande mån höjas.

Slutligen vill jag framhålla följande. Åttonde huvudtitelns expensanslag, som för budgetåret 1928/1929 var upptaget till 250,000 kronor, överskreds under nämnda budgetår med 46,416 kronor 22 öre. Ehuru anslaget för budgetåret 1929/1930 höjdes till 285,000 kronor, överskreds detsamma likväl under sistnämnda budgetår med 20,069 kronor 37 öre. Även denna omständighet synes mig tala för någon höjning av anslaget. I anslutning till vad jag förut anfört skulle sålunda måhända försiktigheten bjuda att höja anslaget med 25,000 kronor, men då det under budgetåret 1929/1930 skedda överskridandet tvivelsutan berott på tillfälliga orsaker, anser jag mig kunna inskränka mig att förorda en ökning av anslaget med 15,000 kronor.

Jag tillstyrker alltså en höjning av nu ifrågavarande anslag med 15,000 kronor till 300,000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen

att höja det i riksstaten under åttonde huvudtiteln uppförda *ordinarie* förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m.,

nu	kronor 285,000: —
(därav till domkapitlens expeditioner högst 36,000 kronor)	
med	» 15,000: —
till	» 300,000: —
(därav till domkapitlens expeditioner högst 37,500 kronor).	

6. Tryckningskostnader. I riksstaten för budgetåret 1930/1931 är åttonde huvudtitelns *ordinarie* förslagsanslag till tryckningskostnader uppfört med ett belopp av 47,881 kronor, varav till domkapitlens expeditioner få utgå högst 12,800 kronor.

[313.]

Tryckningskostnader.

Av nämnda för domkapitlens expeditioner avsedda medel har Kungl. Maj:t genom beslut den 20 juni 1930 bland domkapitlen och Stockholms stads konsistorium fördelat 10,250 kronor. Återstoden 2,550 kronor har reserverats för oförutsedda utgifter.

Nu föreligga ansökningar från domkapitlen och Stockholms stads konsistorium om tilldelningar för budgetåret 1931/1932 från ifrågavarande anslag med sammanlagt belopp av 6,750 kronor.

Över dessa ansökningar har statskontoret den 4 oktober 1930 avgivit utlåtande och därvid föreslagit, att det för domkapitlens expeditioner avsedda beloppet måtte för nästinstundande budgetår bestämmas till 8,000 kronor, därav statskontoret för oförutsedda behov beräknat 1,250 kronor.

Vad statskontoret sålunda tillstyrkt finner jag skäligt.

Vid bifall härtil skulle det för domkapitlens expeditioner avsedda beloppet i jämförelse med föregående års belopp minskas med 4,800 kronor, ett förhållande, som i sin tur skulle medgiva minskning av anslaget i dess helhet. Emellertid utvisa de senaste budgetredovisningarna, att ifrågavarande anslag blivit överskridet, under budgetåret 1927/1928 med 11,529 kronor 55 öre, under budgetåret 1928/1929 med 12,504 kronor 8 öre och under budgetåret 1929/1930 med 3,754 kronor 3 öre. Jag finner därför försiktigheten bjuda, att anslaget icke nu underkastas annan förändring än den, som påkallas av jämnande av huvudtitelns slutsumma. I följd härav föreslår jag, att anslaget för budgetåret 1931/1932 uppföres med ett belopp av 48,272 kronor och får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att höja det i riksstaten under åttonde huvudtiteln upptagna *ordinarie* förslagsanslaget till tryckningskostnader
 nu kronor 47,881: —
 (därav till domkapitlens expeditioner högst
 12,800 kronor)
 med » 391: —
 till » 48,272: —
 (därav till domkapitlens expeditioner högst
 8,000 kronor).

[314.]

Tillfällig
lönförbättring för viss
personal
inom den
civila stats-
förvaltning-
gen.

7. Tillfällig lönförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen. Då i annat sammanhang tillfälle torde bli mig be-
 rettet att angiva min ståndpunkt rörande omfattningen av den tillfälliga löne-
 förbättring, som bör tillkomma befattningshavare vid vissa under åttonde
 huvudtiteln hörande verk och inrättningar, får jag, med åberopande av vad
 chefen för finansdepartementet förut denna dag till statsrådsprotokollet över
 finansärenden anfört i fråga om beredande av tillfällig lönförbättring för
 viss personal inom den civila statsförvaltningen, hemställa, att Kungl. Maj:t
 måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på den proposition i ämnet, som kan varda riksdagen förelagd, för beredande av tillfällig löneförbättring under tiden 1 juli 1931—30 juni 1932 för viss personal inom den civila statsförvaltningen för budgetåret 1931/1932 under åttonde huvudtiteln beräkna ett *extra* förslagsanslag till belopp av kronor 2,100,000: —

8. Provisorisk avlöningsförbättring i vissa fall för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (proposition nr 181 till 1929 års riksdag, vartill jag här tillåter mig att hänvisa) anvisade 1929 års riksdag ej mindre under åttonde huvudtiteln till provisorisk avlöningsförbättring för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. för budgetåret 1929/1930 ett extra förslagsanslag av 216,800 kronor; än även under tionde huvudtiteln till provisorisk avlöningsförbättring för lärare vid navigationsskolorna för budgetåret 1929/1930 ett extra förslagsanslag av 3,900 kronor.

För budgetåret 1930/1931 har riksdagen för här ifrågavarande ändamål anvisat dels under åttonde huvudtiteln ett extra förslagsanslag av 227,000 kronor, dels ock under tionde huvudtiteln ett extra förslagsanslag av 3,900 kronor.

Såsom närmare framgår av Kungl. Maj:ts ovanberörda proposition i ämnet till 1929 års riksdag, nr 181, avsåg den provisoriska avlöningsförbättringen att tillgodose de lärargrupper, som av allt att döma skulle bliva mest lidande på det förhållandet, att förslag till ny lönereglering för lärarpersonalerna vid de allmänna läroverken och med dem i löneavseende jämförliga läroanstalter icke ännu på någon tid kunde komma att föreläggas riksdagen.

Samma förhållande föreligger alltjämt, och med hänsyn härtill hemställer jag, att anslag för ändamålet måtte anvisas jämväl för budgetåret 1931/1932.

I fråga om de bestämmelser, som skola föreskrivas för anslagets utgående, har jag ingen anledning att föreslå någon ändring i förhållande till de nu gällande.

Beträffande storleken av det anslag, som torde böra äskas under åttonde huvudtiteln, har skolöverstyrelsen i skrivelse den 30 augusti 1930 — med hänsyn till vissa under året nytillkomna lärartjänster — beräknat en höjning med 2,200 kronor till 229,200 kronor.

Med hänsyn till att enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning för budgetåret 1929/1930 å här ifrågavarande anslag för nämnda budgetår uppkommit en besparing av i runt tal 15,000 kronor finner jag den av skolöverstyrelsen beräknade höjningen av anslaget obehövlig. Jag tillstyrker, att anslaget för budgetåret 1931/1932 måtte upptagas med samma belopp som innevarande budgetår eller 227,000 kronor.

I fråga om det anslag, som för ändamålet bliver erforderligt under tionde

[315.]

Provisorisk
avlöningsför-
bättring
i vissa fall
för lärare vid
de allmänna
läroverken
m. fl.

huvudtiteln, kommer statsrådet och chefen för handelsdepartementet att senare framlägga förslag.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att under budgetåret 1931/1932 må, utöver tillfällig löneförbättring, utgå provisorisk avlöningsförbättring till lärare vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet, statens skolköksseminarium och hushållsskola, statens folkskoleseminarier, de tekniska läroverken, statens småskoleseminarier, sjökrigsskolan och navigationsskolorna ävensom till statens folkskolinspektörer och nomadskolinpektören allt enligt samma grunder, som föreskrivits för budgetåret 1930/1931;

dels ock till provisorisk avlöningsförbättring för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* förslagsanslag av kronor 227,000: —

[316.]

Tillfälligt
lönetillägg åt
vissa vakt-
mästare m. fl.

9. **Tillfälligt lönetillägg åt vissa vaktmästare m. fl.** Under åttonde huvudtiteln är i riksstaten för budgetåret 1930/1931 uppfört ett extra förslagsanslag av 4,600 kronor till tillfälligt lönetillägg åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare.

Anslag för ändamålet är erforderligt även för budgetåret 1931/1932. De belopp, som i förevarande avseende böra beräknas utgå vid institutioner, som ännu kvarstå vid äldre lönereglering, äro:

vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte	kronor	720: —
» tekniska läroverket i Örebro	»	930: —
» » » i Malmö	»	930: —
» elektrotekniska fackskolan i Västerås	»	380: —
» tekniska elementarskolan i Norrköping	»	620: —
» » » i Borås	»	240: —
» » läroverket i Härnösand	»	760: —

Summa kronor 4,580: —

Departement-
schefen.

I anslutning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag till statsrådsprotokollet över finansärenden anfört i fråga om tillfälliga lönetillägg åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare hemställer jag, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen

att för beredande av tillfälligt lönetillägg åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare för budgetåret 1931/1932 under åttonde huvudtiteln anvisa ett *extra* förslagsanslag av kronor 4,600: —

[317.]

Provisoriskt
dyrorts-

10. **Provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut

denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anförde angående beredande av provisoriskt dyrtidstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

tillägg åt
vissa befatt-
ningshavare
i statens
tjänst.

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kan varda riksdagen förelagd, för beredande av provisoriskt dyrtids- tillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst för budget- året 1931/1932 beräkna ett *extra* förslagsanslag
av kronor 150,000: —

11. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst. Under åttonde huvudtiteln är i riksstaten för budgetåret 1929/1930 till dyrtidstill- lägg åt befattningshavare i statens tjänst uppfört ett extra förslagsanslag av 5,700,000 kronor.

[318.]

Dyrtidstill-
lägg åt befatt-
ningshavare
i statens
tjänst.

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag till statsrådsprotokollet över finansärenden anförde i fråga om beredande av dyrtidstillägg under tiden 1 juli 1931—30 juni 1932 åt befattningshavare i statens tjänst, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till beredande av dyrtidstillägg under tiden 1 juli 1931 —30 juni 1932 åt befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* förslagsanslag
av kronor 5,200,000: —

12. Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervis- ningsanstalter. I skrivelse den 4 april 1930, nr 8 A, anmälde riksdagen under punkt 189, bland annat, att riksdagen medgivit, att dispensärbarnhem samt barnhem för nervösa och psykopatiska barn måtte efter särskild pröv- ning av Kungl. Maj:t kunna tillerkännas rätt att erhålla bidrag till avlö- nande av lärare, anställd för meddelande av undervisning åt vid barnhem- met intagna barn i skolåldern, att enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t kunde finna gott föreskriva, utgå huvudsakligen efter samma grunder och i samma ordning, som vore eller kunde varda stadgade angående stats- bidrag till avlönande av lärare vid egentliga folkskolor och småskolor.

[319.]

Dyrtidstill-
lägg åt lärare
vid vissa
statsunder-
stödda under-
visningsan-
stalter.

Vidare anmälde riksdagen i skrivelse den 23 maj 1930, nr 267, under punkt 1, bland annat, att riksdagen beslutat, att statsunderstöd från ansla- get till privatläroverk finge till högre flickskola, som befunne sig under av- veckling, utgå även om skolan omfattade mindre än fyra årsklasser utöver den egentliga folkskolan och oavsett huruvida skolan med avseende å lär- jungantal under de senaste tre åren uppfyllde i sådant hänseende eljest gällande villkor, samt att statsunderstöd till dylik skola, som omfattade mindre än fyra årsklasser utöver den egentliga folkskolan finge utgå med högst 1,100 kronor för varje sådan klass.

Slutligen anmälde riksdagen i skrivelse den 5 juni 1930, nr 351, att riksdagen

{319.]

dels beslutat, att beträffande dyrtidstillägg åt lärare vid privatläroverk, vid kommunala flickskolor och vid folkhögskolor ävensom åt lärare vid folk- och småskolor samt statsunderstödda sjukvårdsanstalter och vissa barnhem, högre folkskolor, kommunala mellanskolor och vissa småskoleseminarier skulle lända till efterrättelse de allmänna grunder, som i ifrågavarande hänseende gällde för budgetåret 1929/1930;

dels bemyndigat Kungl. Maj:t såväl att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av förberörda allmänna grunder kunde befinnas erforderliga, som även att i huvudsaklig enlighet med de i sådant avseende nu gällande föreskrifter meddela närmare bestämmelser i fråga om dyrtidstillägg åt vissa lärarinnor vid fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala samt vid de under punkt 294 i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 3 januari 1930 angivna läroanstalter för utbildande av lärarinnor i handarbete;

dels ock till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt nämnda lärargrupper anvisat för budgetåret 1930/1931 ett extra förslagsanslag av 20,500,000 kronor.

Genom beslut den 20 juni 1930 utfärdade Kungl. Maj:t kungörelser

dels angående ändring i kungörelsen den 22 juni 1923 (nr 307) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt lärare vid folk- och småskolor samt vissa sjukvårdsanstalter, högre folkskolor, kommunala mellanskolor och vissa småskoleseminarier (svensk författningssamling nr 283),

dels ock angående ändrad lydelse av § 1 mom. 3 i kungörelsen den 22 juni 1923 (nr 305) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt lärare vid privatläroverk (svensk författningssamling nr 282).

Tillika föreskrev Kungl. Maj:t — med upphävande av de i Kungl. Maj:ts brev till statskontoret den 20 juni 1924 meddelade bestämmelserna angående dyrtidstillägg åt vissa lärarinnor vid fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala samt vid vissa läroanstalter för utbildande av lärarinnor i handarbete — att i fråga om dyrtidstillägg för budgetåret 1930 1931 till vissa lärarinnor vid nämnda fackskola ävensom vid Maria Nordenfelts högre handarbetslärarinneseminarium i Göteborg och föreningen Handarbetets vänner och Andrea Eneroths högre handarbetsseminarium i Stockholm skulle gälla följande bestämmelser:

1. Dyrtidstillägg, som här avses, utgår från och med den 1 juli 1930 tills vidare, till dess annorlunda bestämmes,

dels till sådana lärarinnor vid fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, vilka åtnjuta av riksdagen godtagna minimilöner till följande belopp: vid full tjänstgöring (32 veckotimmar) 2,880 kronor i första lönegraden, 3,264 kronor i andra, 3,648 kronor i tredje och 4,032 kronor i fjärde lönegraden samt vid tjänstgöring, omfattande mindre än 32 veckotimmar, 90 kronor för veckotimme i första lönegraden, 102 kronor i andra, 114 kronor i tredje och 126 kronor i fjärde lönegraden,

dels ock till lärarinnor vid Maria Nordenfelts högre handarbetslärarinneseminarium i Göteborg och föreningen Handarbetets vänner och Andrea Eneroths högre handarbetsseminarium i Stockholm.

Dyrtidstillägg utgår till ifrågavarande lärarinnor enligt bestämmelserna i kungörelsen den 22 juni 1923 (nr 305) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt lärare vid privatläroverk, dock med iakttagande att sagda dyrtidstillägg må för lärarinnor vid omförmälda fackskola utgå å allenast hälften av den för varje fall bestämda minimiavlöningen.

2. Dyrtidstillägget till lärarinnor vid fackskolan beräknas för varje utbetalningsmånad å ett belopp, som utgör en tjugutvåondel ($= \frac{1}{11} \times \frac{1}{2}$) av årslönen, och i övrigt efter samma grunder, som i omförmälda kungörelse fastställts att gälla för övningslärare vid privatläroverk.

3. Dyrtidstillägget till lärarinnorna vid förenämnda två seminarier beräknas efter samma grunder, som i näst föregående punkt angivits, för varje utbetalningsmånad å ett belopp, som utgör två tjugusjundedelar ($= \frac{1}{9} \times \frac{2}{3}$) av en årslön, utgående med högst 90 kronor för veckotimme.

4. Dyrtidstilläggen utbetalas halvårsvis vid slutet av vederbörande termin, vid fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala för 6 månader under vårterminen och 5 månader under höstterminen, vid handarbetsseminarierna för 5 månader under vårterminen och 4 månader under höstterminen, samt rekvideras, vad angår fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala och Maria Nordenfelts högre handarbetslärarinneseminarium i Göteborg, hos vederbörande länsstyrelse, och vad angår föreningen Handarbetets vänner och Andrea Eneroths högre handarbetsseminarium i Stockholm hos statskontoret.

5. De uppgifter, som ligga till grund för beräkningen av dyrtidstilläggen, skola vid rekvisitionen styrkas genom intyg av vederbörande läroanstalts inspektor, och kunna såsom ledning vid nämnda uppgifters avgivande tjäna de av skolöverstyrelsen meddelade anvisningar rörande rekvisition av dyrtidstillägg åt lärare vid privatläroverk, intagna i överstyrelsens kungörelse den 14 augusti 1923 (svensk författningssamling nr 346) angående fastställande av vissa tabeller för uträkning av dyrtidstillägg åt lärare vid privatläroverk.

I skrivelse den 30 augusti 1930 har nu skolöverstyrelsen anhållit, att Kungl. Maj:t måtte även för 1931 års riksdag framlägga förslag om dyrtidstillägg åt samma grupper av befattningshavare vid ifrågavarande till överstyrelsens förvaltningsområde hörande anstalter, till vilka sådana tillägg beviljats för budgetåret 1930/1931.

Dyrtidstillägg bör givetvis tillkomma nu ifrågavarande grupper av lärare vid statsunderstödda undervisningsanstalter även för budgetåret 1931/1932.

Departementschefen.

Beträffande de allmänna grunder, vilka skola lända till efterrättelse för dyrtidstilläggets utgående, erinrar jag därom, att dyrtidstillägg till dessa lärargrupper för närvarande utgår efter huvudsakligen samma grunder, som äro gällande för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, dock med vissa inskränkningar beträffande några lärargrupper. Nu gällande allmänna grunder för dyrtidstillägg åt ifrågavarande befattningshavare innefattas dels i tre särskilda av Kungl. Maj:t den 22 juni 1923 utfärdade kungörelser (nr 305—307) med däri sedermera vidtagna ändringar, dels ock i en av Kungl. Maj:t den 22 juni 1928 utfärdad kungörelse (nr 231).

Enligt verkställda beräkningar skulle kostnaderna för dyrtidstilläggen åt

[319.] lärarna vid nu förevarande undervisningsanstalter under budgetåret 1931/1932 uppgå till 19,500,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att beträffande dyrtidstillägg åt lärare vid privatläroverk, vid kommunala flickskolor och vid folkhögskolor ävensom åt lärare vid folk- och småskolor samt statsunderstödda sjukvårdsanstalter och vissa barnhem, högre folkskolor, kommunala mellanskolor och vissa småskoleseminarier skola lända till efter rättelse de allmänna grunder, som i ifrågavarande hänseende gälla för budgetåret 1930/1931;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t såväl att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av förberörda allmänna grunder må befinnas erforderliga, som även att i huvudsaklig enlighet med de i sådant avseende nu gällande föreskrifter meddela närmare bestämmelser i fråga om dyrtidstillägg åt vissa lärarinnor vid fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala samt vid förut angivna läroanstalter för utbildande av lärarinnor i handarbete;

dels ock till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt nämnda lärargrupper anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra* förslagsanslag av kronor 19,500,000:—

Åttonde huvudtiteln <i>ordinarie anslag</i> , som för budgetåret 1930/1931 uppgå till	kronor	96,630,421:—
komma vid bifall till de av mig framställda förslagen att för budgetåret 1931/1932 uppgå till	»	98,427,802:—
Summan av de <i>extra anslagen</i> , som för budgetåret 1930/1931 utgör	»	56,610,579:—
kommer, därest de av mig framställda förslagen vinna bifall, att för budgetåret 1931/1932 uppgå till . . .	»	55,575,198:—
Huvudtiteln <i>slutsumma</i> , för budgetåret 1930/1931 utgörande	»	153,241,000:—
skulle sålunda för budgetåret 1931/1932 uppgå till .	»	154,003,000:—
innebärande en ökning av	»	762,000:—

I vad föredragande departementschefen hemställt och föreslagit beträffande anslagen under åttonde huvudtiteln instämma statsrådets övriga ledamöter; och behagar Hans Maj:t Konungen bifalla vad sålunda blivit av statsrådet tillstyrkt samt tillika, enligt statsrådets hemställan, förordna, att utdrag av detta protokoll skall överlämnas till finansdepartementet till ledning vid författande av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående statsverkets tillstånd och behov.

Ur protokollet:
Gustaf Breitholtz.

Innehåll:

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
Ecklesiastikdepartementet.				
A. Departementet.				
1	—	1. Departementschefen	24,000	
1	1	2. Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, <i>förslagsanslag</i>	258,800	
3	2	3. Förstärkning av arbetskrafterna å departementets av- delning av Kungl. Maj:ts kansli		6,048
Säger för departementet			282,800	6,048
B. Arkiv, bibliotek och museer.				
<i>Arkiv.</i>				
Riksarkivet:				
5	—	1. Riksarkivet, <i>förslagsanslag</i>	167,800	
5	—	2. Inköp av arkivalier och tryckta arbeten för riksarkivet, <i>reserva- tionsanslag</i>	2,000	
5	3	3. Fortsatt utgivande genom riksar- kivet av sådana handlingar, som äro av vikt för fäderneslandets historia, <i>reservationsanslag</i>	8,000	
7	4	4. Åtgärder för riksarkivets sigill- vård, <i>reservationsanslag</i>	5,000	
16	5	5. Expedition i riksarkivets nya lo- kaler vid Östermalmsgatan i Stockholm	4,000	
			177,800	9,000
Landsarkiven:				
16	6	6. Landsarkiven. Det ordinarie för- slagsanslaget till landsarkiven m. m., <i>förslagsanslag</i>	101,600	
22	—	7. Inköp av arkivalier och tryckta arbeten för landsarkiven m. m., <i>reservationsanslag</i>	1,800	
22	7	8. Inköp av böcker för ett referens- bibliotek i Östersund, <i>reserva- tionsanslag</i>	1,000	
25	8	9. Byggnad för ett landsarkiv i Härnö- sand, <i>reservationsanslag</i>	50,000	
			103,400	51,000
			281,200	60,000
<i>Bibliotek.</i>				
Kungl. biblioteket:				
27	9	10. Kungl. biblioteket. Bokinköp och bokbindning för kungl. biblio- teket, <i>förslagsanslag</i>	273,200	

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
27	(9)	(10.) Bokinköp och bokbindning för kungl. biblioteket, <i>reservations-</i> <i>anslag</i>	20,000	
30	10	11. Ökning av kungl. bibliotekets ar- betskrafter	8,500	
30	(10)	(11.) Sveriges offentliga biblioteks ge- mensamma accessionskatalog	12,500	
37	11	12. Katalogiseringsarbeten inom kungl. biblioteket	29,800	
40	12	13. Undersökning av i kammarsarkivet och riksarkivet befintliga äldre arkivalieomslag m. m.	4,100	
		Stifts- och landsbiblioteket i Linköping:		
41	13	14. Anslaget till avlöningar vid stifts- och landsbiblioteket i Linköping, <i>förslagsanslag</i>	14,300	
50	—	15. Bokinköp, inbindning och vissa expenser, <i>reservationsanslag</i>	8,000	
50	14	16. Förstärkning av reservationsan- slaget till bokinköp, inbindning och vissa expenser	2,000	
51	15	17. Pedagogiska biblioteket		2,000
53	16	18. Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris		7,000
				1,500
			295,500	85,400
		<i>Museer.</i>		
		Nationalmuseet:		
		Museet:		
53	17	19. Det ordinarie förslagsanslaget till nationalmuseum. Natt- lig bevakning av national- museibyggnaden, <i>förslags-</i> <i>anslag</i>	155,900	
		<i>Reservationsanslag:</i>		
62	—	20. Målning- och skulptursam- lingarnas ökande	30,000	
62	—	21. Inlösen av svenska konst- närers arbeten	25,000	
62	—	22. Handtecknings- och gravyr- samlingarnas ökande	6,500	
62	—	23. Samlingarnas vård och un- derhåll	11,000	
62	—	24. Ökande av samlingen av konsthantverk	8,000	
62	—	25. Utländska studieresor	—	
62	18	26. Boksamlingen. Højning av nationalmusei anslag till boksamlingen	4,000	
64	19	27. Förstärkning av arbetskrafterna vid museet	15,800	
73	20	28. Museets depositionsavdelnings konstbildande verksamhet, <i>re-</i> <i>servationsanslag</i>	8,500	
74	21	29. Försäkring och transport av konstföremål, <i>reservationsan-</i> <i>slag</i>	2,500	

Sida	Punkt			Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
74	22	30.	Konservering av handtecknings- och gravyrsamlingar inom mu- seet, <i>reservationsanslag</i>	5,000	
74	(22)	(30.)	Portföljer för vissa äldre sam- lingar av handteckningar och gravyrer m. m., <i>reservations- anslag</i>	5,000	
75	23	31.	Konserveringsarbeten för statens tavelsamlingar å Gripsholms och Drottningholms slott, <i>re- servationsanslag</i>	12,000	240,400 48,800
			Livruskammaren:		
79	24	32.	Livruskammaren, avlöningar m. m., <i>förslagsanslag</i>	38,500	
87	25	33.	Underhåll och vård av samlin- garna, <i>reservationsanslag</i> . . .	24,000	
88	26	34.	Förhyrande av ökade lokaler .	1,100	38,500 25,100
			Naturhistoriska riksmuseet:		
			<i>Gemensamma anslag:</i>		
88	27	35.	Avlöningar m. m., <i>förslagsanslag</i>	230,000	
90	—	36.	Tjänsteresor för intendent och assistenter, <i>reservationsanslag</i>	2,000	
90	—	37.	Samlingar m. m., <i>reservations- anslag</i>	93,695	
90	28	38.	Särskilt arvode åt en vaktmä- tare, tillika trädgårdsskötare	300	
90	29	39.	Förstärkning av den i reserva- tionsanslaget till samlingar m. m. ingående anslagsposten till ordnande, vård och för- ökande av samlingarna m. m.	10,000	
91	30	40.	Förstärkning av vissa i reser- vationsanslaget till samlingar m. m. ingående anslagsposter till expenser m. m.	20,475	
			<i>Botaniska avdelningen:</i>		
94	31	41.	Ordnande och preparering av vissa samlingar inom bota- niska avdelningen	4,000	
94	(31)	(41.)	Nya herbarieskåp för botaniska avdelningen, <i>reservationsanslag</i>	3,000	
97	32	42.	Arbetsbiträde m. m. vid botani- ska avdelningen	3,150	
100	33	43.	Ordnande av framlidne kyrko- herden S. J. Enanders Salix- samlingar, <i>reservationsanslag</i>	5,450	
			<i>Paleozoologiska avdelningen:</i>		
102	34	44.	Arbetsbiträde vid paleozoologi- ska avdelningen	2,520	
103	35	45.	Ritnings- och retuscheringsar- beten för paleozoologiska av- delningen	1,000	
104	36	46.	Fortsatt bearbetning av visst vetenskapligt material, tillhö- rigt paleozoologiska avdelnin- gen, <i>reservationsanslag</i>	3,500	

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
107	37	47. Instrument för paleozoologiska avdelningen, <i>reservationsanslag</i>	2,000	
108	38	<i>Evertebrataavdelningen:</i> 48. Vetenskapligt biträde för bear- betning av vissa samlingar å evertebrataavdelningen	4,000	
111	39	<i>Entomologiska avdelningen:</i> 49. Nyaskåp m. m. för entomologiska avdelningen, <i>reservationsanslag</i>	5,000	
112	40	<i>Vertebrataavdelningen:</i> 50. Nya skåp för vertebrataavdel- ningen, <i>reservationsanslag</i> . .	5,730	
113	41	<i>Etnografiska avdelningen:</i> 51. Arbetsbiträde vid etnografiska avdelningen	2,400	
113	42	52. Uppvärmning m. m. av vissa lo- kaler för etnografiska avdel- ningen, <i>reservationsanslag</i> . .	5,840	
117	43	53. Fortsatt iordningställande av f. d. livregementets dragoners kasernetablissemment till etno- grafiskt museum m. m., <i>reser- vationsanslag</i>	230,000	
126	44	54. Nordiska museet	325,695	308,365
129	45	55. Kulturhistoriska museet i Lund		190,000
131	46	56. Musikhistoriska museet		30,000
131	47	57. Svenska skolmuseet		4,000
			604,595	610,265
		Säger för arkiv, bibliotek och museer	1,181,295	755,665
		C. Kyrkliga ändamål.		
		<i>Kleresistaten.</i>		
135	48	1. Kleresistaten, <i>förslagsanslag</i>	140,000	
136	49	2. Lappmarks ecklesiastikverk, kyrkliga ändamål, <i>för- slagsanslag</i>	3,000	
136	50	3. Ersättning för prästerskapets tionde, <i>förslagsanslag</i>	4,600,000	
137	—	4. Ersättning för vissa prästerskapet tilldelade stats- anslag	301,250	
137	51	5. Ersättning åt vissa församlingar till följd av lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet, <i>för- slagsanslag</i>	40,000	
138	—	6. Pastor vid svenska Gustafs församlingen i Köpenhamn	6,000	
138	—	7. Pastor vid svenska Victoria församlingen i Berlin . .	6,000	
138	—	8. Pastor vid svenska Sofia församlingen i Paris	6,000	
138	52	9. Pastor vid svenska Olaus Petri församlingen i Häl- singsfors	6,000	
141	53	10. Stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket		3,600
142	54	11. Religiös och social verksamhet bland svenskar i vissa utländska hamnstäder		45,500

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
149	55	12. Dyrtidstillägg åt för religiös och social verksamhet bland svenskar i vissa utländska hamnstäder anställda präster, <i>förslagsanslag</i>		15,000
150	56	13. Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord, <i>förslagsanslag</i>		10,000
			5,108,250	74,100
		<i>Domkapitlens expeditioner.</i>		
151	—	14. Domkapitlens expeditioner, <i>förslagsanslag</i>	279,300	
151	57	15. Ändrings- och reparationsarbeten å domkapitelshuset i Strängnäs, <i>reservationsanslag</i>		40,000
		<i>Kyrkors underhåll m. m.</i>		
		Kyrkors underhåll:		
158	—	16. Underhåll		2,028
158	—	17. Ersättningar, <i>förslagsanslag</i>	277,028	275,000
158	58	18. Bidrag till uppförande i Hälsingfors av en svensk kyrka m. m., <i>reservationsanslag</i>		25,000
		Säger för kyrkliga ändamål	5,664,578	139,100
		D. Akademier m. m.		
		<i>Svenska akademien.</i>		
160	—	1. Akademien	8,250	
		<i>Vetenskapsakademien.</i>		
160	—	2. Akademien	10,000	
160	59	3. Katalog över svensk naturvetenskaplig litteratur m. m.		3,000
161	60	4. Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar, <i>reservationsanslag</i> . . .		4,100
162	61	5. Sveriges anslutning till den baltisk-geodetiska kommissionen m. m.		2,875
			10,000	9,975
		<i>Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.</i>		
		Akademien:		
163	—	6. <i>Förslagsanslag</i>	99,750	
		<i>Reservationsanslag:</i>		
163	—	7. Underhåll och förökande av de under akademiens inseende ställda samlingar . .	18,000	
163	—	8. Tryckningskostnader samt utgivande av planschverk över fornsaker och andra märkvärdiga föremål i statens historiska museum m. m. .	14,000	
163	—	9. Underhåll och fortsättning av inredningen i statens historiska museum och myntkabinettet	4,000	

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
163	—	10. Undersökning och beskrivning av fäderneslandets fornlämningar	6,000	
163	—	11. Transporter, lyshållning och vissa andra expensutgifter	15,000	
163	—	12. Fornlämningars vård	10,000	
163	—	13. Vård och underhåll av Visby ruiner och andra byggnadsminnesmarken	7,000	
			74,000	
163	62	14. Ökade medel för fornminnesvården, <i>reservationsanslag</i>	173,750	10,000
167	63	15. Omedelbara iståndsättningsåtgärder å vissa byggnadsminnesmärken, <i>reservationsanslag</i>		20,000
167	64	16. Ökade medel till avlönande av icke-ordinarie befattningshavare vid akademien		45,450
167	(64)	(16.) Tillfällig ökning av akademiens arbetskrafter		11,850
171	65	17. Resekostnads- och traktamentsersättningar åt befattningshavare vid vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien m. m., <i>förslagsanslag</i>		35,000
172	66	18. Vakhållning för öppethållande av statens historiska museum		8,900
173	67	19. Statens historiska museums upplysnings- och propagandaverksamhet		4,000
174	68	20. Inventering och konservering av vissa samlingar inom statens historiska museum m. m., <i>reservationsanslag</i>		15,000
175	69	21. Vård och underhåll av antikvariskt-numismatiska biblioteket, <i>reservationsanslag</i>		5,000
175	70	22. Underhåll av antikvariskt-topografiska arkivet, <i>reservationsanslag</i>		1,500
176	71	23. Instrumentutrustning för akademien, <i>reservationsanslag</i>		1,600
177	72	24. Vetenskaplig gravningsundersökning av krigargravnarna å den s. k. Korsbetningen utanför Visby m. m., <i>reservationsanslag</i>		5,000
177	73	25. Nybyggnad för statens historiska museum m. m., <i>reservationsanslag</i>		*150,000
179	74	26. Iståndsättande av Övikens ödekyrka, <i>reservationsanslag</i>		10,000
182	75	27. Komplettering av monterutrustningen för den ostasiatiska arkeologiska samlingen, <i>reservationsanslag</i>		15,200
182	(75)	(27.) Lokalhyra för den ostasiatiska arkeologiska samlingen m. m.		38,000
		<i>Akademien för de fria konsterna.</i>	173,750	376,500
		Akademien:		
186	—	28. Avlöningar m. m., <i>förslagsanslag</i>	125,200	
186	—	29. Undervisningsmateriel m. m., <i>reservationsanslag</i>	41,300	
186	76	30. Förstärkning av vissa anslagsposter i reservationsanslaget till undervisningsmateriel m. m.	166,500	15,600
189	77	31. Skolan för dekorativ konst		20,600
189	78	32. Förstärkning av den i reservationsanslaget till undervisningsmateriel m. m. ingående anslagsposten till skandinaviska konstnärsföreningen i Rom		500
191	79	33. Extra lärare i materiallära vid konsthögskolan		3,500
191	80	34. Reparationsarbeten i de åt konsthögskolan upplåtna lokalerna i konstakademiens hus vid Fredsgatan i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>		5,500
			166,500	45,700

* Beräknat belopp.

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
Musikaliska akademien.				
		Akademien:		
193	—	35. Avlöningar m. m., <i>förslagsanslag</i>	155,860	
193	—	36. Materiel och expenser m. m., <i>reservationsanslag</i>	6,740	
193	—	37. Stipendier m. m., <i>reservationsanslag</i>	25,000	
193	81	38. Förstärkning av reservationsanslaget till materiel och expenser m. m.		16,500
193	(81)	(38.) Bindning av böcker och musikalier i akademiens bibliotek, <i>reservationsanslag</i>		3,500
194	82	39. Biträde åt bibliotekarien hos akademien vid vården av biblioteket		1,500
194	83	40. Ökad undervisning i pianospelning och harmonilära		3,000
199	84	41. Kurser för utbildande av kyrkomusiker		12,500
			187,600	
				37,000
De kungl. teatrarna.				
204	—	42. Kungl. operan	150,000	
204	85	43. Brandförsäkring av viss staten tillhörig, huvudsakligen i operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad förvarad lösegendom m. m.		13,147
205	86	44. Brandskyddsanordningar i operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad, <i>reservationsanslag</i>		55,000
			150,000	68,147
Säger för akademier m. m.			696,100	537,322
E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.				
Universitetskanslersexpeditionen.				
207	—	1. Expeditionen, <i>förslagsanslag</i>	23,450	
Uppsala universitet.				
Universitetet:				
207	87	2. Universitetsstaten. Förändring av professor K. B. Wiklunds personliga professur till en ordinarie professur i finsk-ugriska språk, särskilt lapska och finska	1,381,804	
212	88	3. Uppvärmning, belysning m. m. för de i Gustavianum inrymda institutionerna		
214	89	4. Överförande av en amanuens vid institutionen för allmän och analytisk kemi till fysikalisk-kemiska institutionen m. m.		
215	90	5. Överförande av en amanuens vid anatomiska institutionen till histologiska institutionen m. m.		
218	91	6. Avlöningar till vissa tjänstemän och be- tjänte vid universitetets samlingar och inrättningar m. m. Vaktmästare vid paleontologiska institutionen, <i>förslagsanslag</i>	377,400	
			1,759,204	

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
220	92	7. Avlöningsförmåner för vissa extra ordinarie lärare, amanuenser och tjänstemän m. m.		34,780
222	93	8. Uppehållande av den praktisk-teologiska undervisningen		10,000
232	94	9. Arvode till en ledare av den propedeutiska kursen i civilrätt m. m.		2,000
236	95	10. Materiel för vissa institutioner m. m., <i>reservationsanslag</i>		76,700
238	96	11. Upprätthållande av verksamheten å psykologiska laboratoriet, <i>reservationsanslag</i>		1,600
240	97	12. Uppförande och inredning av en byggnad för paleontologiska institutionen, <i>reservationsanslag</i>		241,000
241	98	13. Komplettering av institutionens för allmän och analytisk kemi utrustning med instrument och apparatur, <i>reservationsanslag</i>		8,210
242	99	14. Om- och tillbyggnad av anatomiska institutionen, <i>reservationsanslag</i>		200,000
247	100	15. Omläggning av fysiologiska institutionens värmeledning m. m., <i>reservationsanslag</i>		16,850
250	101	16. Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket, <i>reservationsanslag</i>		109,500
260	102	17. Ytterligare medel till materiel m. m. för vissa institutioner, <i>reservationsanslag</i>		80,000
			1,759,204	780,640
<i>Lunds universitet.</i>				
Universitetet:				
273	—	18. Universitetsstaten	1,240,700	
273	—	19. Avlöningar till vissa tjänstemän och be- tjante vid universitetets samlingar och inrättningar m. m., <i>förslagsanslag</i>	267,600	1,508,300
274	103	20. Förstärkning av arbetskrafterna å universitetets kansli och rättekammare.		
277	104	21. Räknebiträden vid astronomiska observatoriet.		
280	105	22. Avlöningsförmåner för vissa extra ordinarie lärare, amanuenser och tjänstemän m. m.		46,335
282	106	23. Uppehållande av den praktisk-teologiska undervis- ningen		10,000
282	107	24. Bidrag till utgifter för en stiftelse för svensk folk minnesforskning		12,700
292	108	25. Materiel för vissa institutioner m. m., <i>reservations- anslag</i>		51,225
294	109	26. Ändrings- och reparationsarbeten i universitetshuset, <i>reservationsanslag</i>		52,500
295	110	27. Inredning och möblering av vissa lokaler för huma- nistiska sektionens seminarier, <i>reservationsanslag</i>		20,000
299	111	28. Installation av värmeanläggning m. m. i den s. k. gamla observatoriebyggnaden, <i>reservationsanslag</i>		10,500
302	112	29. Ombyggnad av person- och varuhissen inom univer- sitetsbiblioteket, <i>reservationsanslag</i>		11,400
305	113	30. Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket, <i>reservationsanslag</i>		95,000
308	114	31. Ytterligare medel till materiel m. m. för vissa insti- tutioner, <i>reservationsanslag</i>		103,000
			1,508,300	412,660

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
<i>Karolinska mediko-kirurgiska institutet.</i>				
		Institutet:		
314	—	32. Avlönningar för professorer och lärare m. fl.	476,700	
314	—	33. Avlönningar till vissa tjänstemän och be- tjante vid institutet och dess institutio- ner, <i>förslagsanslag</i>	91,100	
314	115	34. Avlöningsförmåner för vissa extra ordinarie lärare, amanuenser och tjänstemän m. m.		99,658
316	116	35. Materiel m. m. för vissa institutioner och kliniker, <i>reservationsanslag</i>	81,100	
319	—	36. Undervisning i medicinsk rörelsebehandling	8,250	
319	117	37. Ökade medel till materiel i allmänhet, <i>reservations- anslag</i>		25,325
321	118	38. Materiel m. m. för vissa institutioner, <i>reservationsan- slag</i>		33,500
322	119	39. Materiel m. m. för psykiatriska kliniken, <i>reservations- anslag</i>		500
323	120	40. Ny kylanläggning i patologiska institutionens bårhus, <i>reservationsanslag</i>		11,500
			567,800	
			657,150	170,483
<i>Tandläkarinstitutet.</i>				
325	—	41. Avlönningar m. m., <i>förslagsanslag</i>	95,100	
325	121	42. Institutets verksamhet, <i>förslagsanslag</i>		148,500
325	(121)	(42.) Extra lararkrafter vid institutet		15,500
333	122	43. Ändring och utrustning av vissa lokaler å tandfyll- ningsavdelningen, <i>reservationsanslag</i>		47,095
339	123	44. Anordnande av särskilda undervisningskurser vid institutet		6,000
			95,100	217,095
<i>Universitetssjukhus.</i>				
Akademiska sjukhuset i Uppsala:				
343	—	45. Akademiska sjukhuset, <i>förslagsanslag</i>	110,000	
Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund:				
343	124	46. Bidrag till driftkostnaderna under år 1930	62,628	
345	125	47. Ändrings- och tillbyggnadsarbeten inom me- dicinska kliniken m. m., <i>reservationsanslag</i>	20,000	82,628
Karolinska sjukhuset:				
353	126	48. Uppförande av byggnader för karolinska sjukhuset m. m., <i>reservationsanslag</i>		*750,000
Serafimerlasarettet:				
353	—	49. Understöd och ersättningar	120,750	
353	127	50. Ökade medel för lasarettets verksamhet		510,000
Allmänna barnbördshuset i Stockholm:				
361	—	51. Allmänna barnbördshuset i Stockholm	24,853	
361	128	52. Verksamheten vid allmänna barnbördshuset i Stock- holm		127,487
			255,603	1,470,115
<i>Gemensamma universitetsändamål.</i>				
366	129	53. Klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kan- didater		10,900

* Beräknat belopp.

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
367	130	54. Tryckning av doktorsavhandlingar vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet, <i>reservationsanslag</i>		30,000
367	(130)	(54.) Tryckning av doktorsavhandlingar vid högskolorna i Stockholm och Göteborg, <i>reservationsanslag</i> . . .		6,000
368	131	55. Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer . .		1,500
368	132	56. Institut d'études scandinaves vid Paris universitet .		2,000
369	133	57. Utgivande i tryck av anteckningar efter juridiska föreläsningar vid rikets universitet, <i>reservationsanslag</i>		10,000
370	134	58. Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl. vid rikets universitet samt karolinska mediko-kirurgiska institutet, <i>reservationsanslag</i>		20,000
370	(134)	(58.) Resestipendier åt obefordrade vetenskapsidkare vid universiteten i Uppsala och Lund, <i>reservationsanslag</i>		15,000
371	—	59. Ersättningar åt sakkunniga i akademiska befordringsärenden, <i>förslagsanslag</i>	9,000	
371	135	60. Forskarstipendier för docenter vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet, <i>reservationsanslag</i>		35,000
372	136	61. Uppehållande vid universitetet i Dorpat i republiken Estland av en professur i svenska språket och litteraturen		7,500
			9,000	137,900
		<i>Rasbiologiska institutet.</i>		
373	—	62. Avlöning åt chefen för institutet	12,000	
373	137	63. Institutets verksamhet, <i>reservationsanslag</i>		65,000
373	(137)	(63.) Bidrag till tryckning av första delen av institutets arbete om de svenska lapparnas rasbiologi, <i>reservationsanslag</i>		10,000
			12,000	75,000
		<i>Farmaceutiska institutet.</i>		
378	—	64. Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	74,750	
378	—	65. Materialier m. m., <i>reservationsanslag</i>	22,900	
			97,650	
		Säger för universiteten, den medicinska undervisningen m. m.	4,417,457	3,263,893
		F. Tekniska högskolan m. m.		
		<i>Tekniska högskolan.</i>		
		Högskolan:		
379	—	1. Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	720,890	
379	138	2. Anslaget till arvoden till speciallärare.		
390	139	3. Anslaget till arvoden till amanuenser och arbets hjälp vid biblioteket.		
399	140	4. Anslaget till avlöningar till icke-ordinarie förvaltningspersonal m. m.		

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
403	141	5. Laboratorievaktmästarbefattning vid flyg- tekniska laboratoriet. Vissa omkostnader för uppehållande av hög- skolans verksamhet:		
405	—	6. Stipendier åt lärare för utrikes studieresor, <i>reservationsanslag</i> 4,500		
405	—	7. Stipendier åt elever, <i>reservations- anslag</i> 5,000		
405	—	8. Materiel m. m., <i>reservationsanslag</i> 325,000 334,500	1,055,390	
405	142	9. Ökade medel till samlingar och laborationer		43,000
408	143	10. Ökade medel till uppvärmning, belysning och diverse utgifter		47,000
409	144	11. Nyanskaffning av apparater och instrument för vissa institutioners laboratorier, <i>reservationsanslag</i>		20,000
410	145	12. Reparation av högskolans modellsamling, <i>reservations- anslag</i>		2,000
412	146	13. Bokinköp, bokbindning m. m. för högskolans biblio- tek, <i>reservationsanslag</i>		5,000
413	147	14. Inredning av laboratoriet för hyttmekanik samt jär- nets bearbetning och behandling, <i>reservationsanslag</i>		40,000
419	148	15. Upplåtelse av ett område å norra Djurgården för tekniska högskolans behov.	1,055,390	157,000
<i>Chalmers tekniska institut.</i>				
421	—	Institutet: 16. Avlöningar, <i>förslagsanslag</i> 270,500 Vissa omkostnader för uppehållande av in- stitutets verksamhet:		
421	—	17. Stipendier och premier åt elever, <i>reservationsanslag</i> 600		
421	—	18. Materiel m. m., <i>reservationsanslag</i> 62,000 62,600	333,100	
421	149	19. Avlöningsförbättring m. m. åt innehavarna av de å övergångsstat för institutet uppförda befattningarna		3,300
423	150	20. Ökade medel till uppvärmning, belysning och diverse utgifter		17,000
424	151	21. Ökade medel till bibliotek, samlingar och laboratorier		10,000
424	(151)	(21.) Täckande av en vid utgången av budgetåret 1929/ 1930 uppkommen brist i institutets anslag till bib- liotek, samlingar och laboratorier		8,600
425	152	22. Inköp av apparatur m. m. för organiskt-kemiska labo- ratoriet, <i>reservationsanslag</i>		7,000
427	153	23. Upphållande av undervisning rörande arbetslednin- gens praktiskt-ekonomiska, sociala, yrkeshygieniska och arbetspsykologiska problem		1,500
			333,100	47,400
Säger för tekniska högskolan m. m.			1,388,490	204,400

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
G. Skolöverstyrelsen.				
429	154	1. Skolöverstyrelsen. Det ordinarie förslagsanslaget till skolöverstyrelsen. Resekostnadsersättningar vid skolöverstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	576,800	
430	155	2. Inspektion och sakkunniga biträden hos skolöverstyrelsen		10,500
431	156	3. Byggnadssakkunnigt biträde hos skolöverstyrelsen . .		4,800
432	157	4. Expeditionsvaktsgöromål hos skolöverstyrelsen . . .		1,800
Säger för skolöverstyrelsen			576,800	17,100
H. Allmänna läroverken m. m.				
<i>Högre lärarinneseminariet.</i>				
433	158	1. Högre lärarinneseminariet	149,985	
437	159	2. Diverse behov vid högre lärarinneseminariet		58,960
440	160	3. Arvoden åt extra lärare, timlärare och vikarier vid högre lärarinneseminariet		39,420
			149,985	98,380
<i>Allmänna läroverken.</i>				
442	—	4. Allmänna läroverken, <i>reservationsanslag</i>	8,513,000	
442	161	5. Utvidgning av samrealskolan i Kristinehamn till ett högre allmant läroverk.		
465	162	6. Nya ordinarie lärartjänster m. m.		
483	163	7. Anslag till bibliotekarier.		
487	164	8. Arvoden till biträden å rektorsexpeditionerna.		
492	165	9. Arvoden (s. k. fasta arvoden) åt skolläkare.		
494	166	10. Reservationsanslaget till de allmänna läroverken.		
496	167	11. Ålderstillägg åt lärarpersonalen vid de allmänna läroverken, <i>förslagsanslag</i>	1,247,000	
497	168	12. Arvoden åt extra och vikarierande ämneslärare vid de allmänna läroverken m. m.		936,920
513	169	13. Arvodesförhöjningar åt vissa extra ordinarie ämneslärare vid högre lärarinneseminariet, allmänna läroverk och statens folkskoleseminarier, <i>förslagsanslag</i>		*100,000
515	170	14. Personliga lönetillägg till vissa ordinarie övningslärare, <i>förslagsanslag</i>		3,000
515	—	15. Understöd åt extra ordinarie lärare vid de allmänna läroverken under förfall på grund av sjukdom, <i>förslagsanslag</i>	3,000	
515	171	16. Extra arvoden åt teckningslärare vid de allmänna läroverken		142,660
517	172	17. Extra arvoden åt gymnastiklärare vid de allmänna läroverken		140,460
525	173	18. Extra arvoden åt musiklärare vid de allmänna läroverken		60,430
527	174	19. Extra arvoden åt lärarinnor i kvinnligt handarbete vid de allmänna läroverken		60,750
529	175	20. Undervisning i manlig slöjd vid de allmänna läroverken, <i>förslagsanslag</i>	56,800	
530	176	21. Undervisning i hushållsgöromål		7,200

* Beräknat belopp.

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
531	177	22. Arvoden (s. k. rörliga arvoden) till skollakare vid de allmänna läroverken, <i>förslagsanslag</i>		62,000
531	178	23. Upprätthållande vid ett högre allmänt läroverk i Göteborg av provårskurs för blivande lärare vid de allmänna läroverken		14,700
532	179	24. Undervisning genom infodda lärare i tyska, engelska och franska vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter		10,500
537	180	25. Undervisning i norska och danska språken vid högre läroanstalter		3,000
538	181	26. Svensk studiekurs i Frankrike		1,000
540	182	27. Bidrag till tackande av utgifter för allmänna läroverkens ljus- och vedkassor, <i>förslagsanslag</i>		284,000
545	183	28. Bokinköp och bokbindning för biblioteken vid de allmänna läroverken, <i>reservationsanslag</i>		85,000
546	184	29. Resestipendier åt lärare i frammande levande språk vid de allmänna läroverken, <i>reservationsanslag</i>		15,000
546	(184)	(29.) Resestipendier för lärare vid de allmänna läroverken, särskilt vid de läroverk, där provårskurs är anordnad, <i>reservationsanslag</i>		6,000
549	185	30. Terminsavgifter till biblioteks- och materielkassorna.		
			9,819,800	1,932,620
<i>Kommunala mellanskolor.</i>				
554	186	31. Kommunala mellanskolor, <i>förslagsanslag</i>	1,370,000	
556	187	32. Undervisning i manlig och kvinnlig slöjd samt handarbete vid kommunala mellanskolor, <i>förslagsanslag</i>	23,000	
557	188	33. Tillfällig löneförbättring till lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor, <i>förslagsanslag</i>		270,000
558	189	34. Resestipendier åt lärare i frammande levande språk vid kommunala mellanskolor, <i>reservationsanslag</i>		4,000
			1,393,000	274,000
<i>Kommunala flickskolor.</i>				
559	190	35. Kommunala flickskolor, <i>förslagsanslag</i>	165,000	
560	191	36. Tillfällig löneförbättring till lärarpersonalen vid kommunala flickskolor, <i>förslagsanslag</i>		33,500
<i>Privatläroverken.</i>				
Privatläroverken:				
562	192	37. Gemensamt <i>reservationsanslag</i> :		
		Enskilda mellanskolor	20,000	
		Högre flickskolor	450,800	
		Högre goss- och samskolor	222,200	
		Enskilda lärarinneseminarier	7,000	
			700,000	
573	—	38. Lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, <i>förslagsanslag</i>	530,000	
573	193	39. Bidrag till de statsunderstödda enskilda läroanstalternas vikariatskassa, <i>förslagsanslag</i>	18,000	
574	194	40. Tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid privatläroverken, <i>förslagsanslag</i>		2,236,000
575	195	41. Ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, <i>förslagsanslag</i>		23,000

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
576	196	42. Understöd åt kommunalt gymnasium, som är förenat med en statens realskola, <i>reservationsanslag</i>		34,000
584	197	43. Understöd till utbildningskurser för lärarinnor i hushållsgöromål		16,000
585	198	44. Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala		80,000
586	199	45. Understöd till vissa anstalter för utbildande av lärarinnor i handarbete		19,000
592	200	46. Resestipendier åt lärare i frammande levande språk vid privatläroverk, <i>reservationsanslag</i>		6,000
			1,248,000	2,414,000
Säger för allmänna läroverken m. m.			12,775,785	4,752,500
I. Folkundervisningen.				
<i>Anstalter för lärarutbildning.</i>				
Folkskoleseminarier:				
Gemensamt <i>reservationsanslag</i> :				
595	201	1. Folkskoleseminarierna	1,620,000	
595	(201)	(1.) Stipendier för elever vid folkskoleseminarier	217,000	1,837,000
595	(201)	(1.) Studentkurser och parallellavdelningar vid vissa folkskoleseminarier m. m., <i>reservationsanslag</i>	74,000	
612	202	2. Ålderstillägg åt lärare vid folkskoleseminarierna, <i>förslagsanslag</i>	200,000	
612	203	3. Hyresersättning till rektorerna vid vissa folkskoleseminarier	15,500	
614	204	4. Hyresbidrag till lärare vid folkskoleseminarierna i Stockholm och Göteborg, <i>förslagsanslag</i>	14,000	
614	205	5. Lärares vid folkskoleseminarierna studiebesök vid folkskolor, <i>reservationsanslag</i>	4,000	
615	206	6. Utbildningskurs för lärare vid hjälpklasser för psykiskt efterblivna barn, <i>reservationsanslag</i>	9,000	
			2,037,000	116,500
Småskoleseminarier:				
617	207	7. Statens småskoleseminarier, <i>reservationsanslag</i>	178,000	
619	208	8. Verksamheten vid statens småskoleseminarium i Hagström, <i>reservationsanslag</i>	36,000	
621	209	9. Understöd åt småskoleseminarier, <i>förslagsanslag</i>	310,000	
622	—	10. Stipendier åt elever vid småskoleseminarier, <i>reservationsanslag</i>	65,000	
622	210	11. Tillfällig löneförbättring för lärare vid småskoleseminarier, inrättade av landsting eller stad, som ej deltagit i landsting, <i>förslagsanslag</i>	49,000	
			553,000	85,000

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
		Lärares fortbildning:		
623	211	12. Allmänna fortbildningskurser för lärare vid egentliga folkskolor och småskolor, <i>reservationsanslag</i>	60,000	
625	212	13. Resestipendier åt lärare vid till folkundervisningen hörande läroanstalter, <i>reservationsanslag</i>	25,000	85,000
			2,590,000	286,500
		<i>Folkskolinspektionen.</i>		
626	—	14. Avlöning m. m. åt folkskolinspektörer, <i>förslagsanslag</i>	345,000	
627	213	15. Tilläggsersättning för expenser åt folkskolinspektörer		10,400
627	—	16. Resekostnadsersättning åt folkskolinspektörer, <i>förslagsanslag</i>	250,000	
627	214	17. Gymnastikinspektionen, <i>förslagsanslag</i>		70,000
			595,000	80,400
		<i>Folkskolor.</i>		
631	215	18. Avlöning åt lärare vid folkskolor, <i>förslagsanslag</i>	51,000,000	
633	216	19. Utjämning av kostnaderna för folkskoleväsendet, <i>förslagsanslag</i>		8,800,000
634	217	20. Provisorisk avlöningsförbättring åt lärare vid folk- och småskolor, <i>förslagsanslag</i>		5,720,000
642	218	21. Folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränssorter, <i>förslagsanslag</i>	550,000	
644	219	22. Statsbidrag till byggnader för folkskoleväsendet i vissa av rikets nordligaste gränssorter, <i>reservationsanslag</i>		325,000
646	—	23. Lappmarks ecklesiastikverk, folkbildningsändamål, <i>förslagsanslag</i>	200,000	
646	220	24. Särskilt lönetillägg åt lärare i lappmarksförsamlingar med icke finsktalande befolkning samt i Överkalix församling, <i>förslagsanslag</i>	73,000	
647	221	25. Särskilt understöd till skolväsendet i skoldistrikt inom Norrland och Dalarna på grund av kronoparkskolonisation, <i>förslagsanslag</i>		30,000
649	222	26. Statsbidrag till byggnader för folkskoleväsendet inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränssorter, <i>reservationsanslag</i>		300,000
653	223	27. Avlönande av föreståndarinna och biträdande föreståndarinna för skolhem eller arbetsstuga inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränssorter, <i>förslagsanslag</i>	35,000	
655	—	28. Skytteanska skolan i Tarna, <i>förslagsanslag</i>	18,500	
655	224	29. Bidrag till skolhemsbyggnader och deras inredning i skoldistrikt inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränssorter, <i>reservationsanslag</i>		100,000
662	225	30. Inackorderingsbidrag för vissa skolpliktiga barn inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränssorter	548,000	
676	226	31. Bidrag för anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn		75,000
679	—	32. Bidrag till vissa kostnader för skolundervisning åt lots- och fyrbatalens barn, <i>förslagsanslag</i>	39,000	

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
679	227	33. Avlönande av lärare åt vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter och vid vissa barnhem intagna barn i skolåldern, <i>förslagsanslag</i>		47,500
682	—	34. Anordnande av slöjd i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola, <i>förslagsanslag</i>	3,180,000	
682	228	35. Anordnande av undervisning i hushållsgöromål i egentlig folkskola, <i>förslagsanslag</i>	295,000	
682	229	36. Undervisningsmateriel m. m. för folkskolor, <i>reservationsanslag</i>	5,000	
687	—	37. Understödjande av folkskolebarns ferie- och studieresor, <i>förslagsanslag</i>	90,000	
687	230	38. Svensk undervisning för svenska barn i utlandet		15,800
			56,033,500	15,413,300
<i>Fortsättningsskolor.</i>				
689	231	39. Understöd för avlönande av lärare vid fortsättningsskolor, <i>förslagsanslag</i>	5,000,000	
691	232	40. Utbildningskurser för lärare vid fortsättningsskolor, <i>reservationsanslag</i>		138,000
<i>Högre folkskolor.</i>				
694	—	41. Understöd åt högre folkskolor, <i>förslagsanslag</i>	930,000	
694	233	42. Provisorisk avlöningsförbättring åt lärare vid högre folkskolor, <i>förslagsanslag</i>		100,000
694	—	43. Anordnande av slöjd i högre folkskolor, <i>förslagsanslag</i>	80,000	
694	—	44. Sällskapet för folkundervisningens befrämjande, <i>reservationsanslag</i>	1,500	
			1,011,500	100,000
<i>Folkhögskolor.</i>				
694	234	45. Understöd åt folkhögskolor, <i>förslagsanslag</i>	980,000	
695	235	46. Ökat understöd åt folkhögskolor, <i>förslagsanslag</i>		83,000
696	236	47. Provisorisk avlöningsförbättring åt lärare vid folkhögskolor, <i>förslagsanslag</i>		70,000
697	237	48. Stipendier åt elever vid folkhögskolor, <i>förslagsanslag</i>	350,000	
702	238	49. Anordnande av s. k. folkhögskolekurser i Härjedalen		3,000
703	239	50. Svenska folkhögskolan i Birkas inom republiken Estland		5,000
			1,330,000	161,000
<i>Abnormundervisningen.</i>				
704	240	51. Befrämjande av dövstumundervisningen, <i>förslagsanslag</i>	190,000	
712	—	52. Kyrklig sjalavård åt dövstamma	14,000	
712	241	53. Tidning för dövstamma		1,000
713	242	54. Tysta skolan å Lidingö		20,000
715	243	55. Svenska föreningen för dövas väl		6,000
			Institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas:	
719	—	56. Institutet och förskolan	103,150	
719	244	57. Förstärkning av anslaget till institutet och förskolan	48,000	
719	(244)	(57.) Skrivmaskiner åt avgående elever vid institutet, <i>reservationsanslag</i>	3,000	
720	245	58. Utvidgning och förbättring av lokalerna för institutet och förskolan, <i>reservationsanslag</i>	300,000	
			103,150	351,000

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor.
722	—	59. Förskolan för blindas i Växjö:		
722	246	60. Förskolan 20,600		
		60. Förstärkning av anslaget till förskolan 4,100	20,600	4,100
722	—	Hantverksskolan i Kristinehamn för blindas:		
722	—	61. Avlöningar 17,300		
722	—	62. Materialier, expenser m. m., <i>reservationsanslag</i> 11,000		
722	247	63. Förstärkning av reservationsanslaget till materialier, expenser m. m. 11,100		
723	248	64. Uppehållande av en extra avdelning, <i>reservationsanslag</i> 6,600		
725	249	65. Fria frakter för arbetsmaterialier till blindas hantverkare, <i>reservationsanslag</i> 5,000	28,300	22,700
725	—	Vårdanstalten i Lund för blindas med komplicerat lyte:		
725	250	66. Anstalten 102,400	102,400	
726	251	67. Extra ordinarie lararpersonal och vaktmästare 7,500		7,500
727	—	68. Hantverksskolan i Uppsala för blindas kvinnor 25,000		25,000
727	—	69. Bidrag till avlöning av vikarier för lärare vid blindundervisningsanstalter, <i>forlagsanslag</i> 1,000	1,000	
727	—	70. Järnvägsresor för blindskolelever jämte åtföljande vårdare, <i>forlagsanslag</i> 6,500	6,500	
727	252	71. Tryckning av blindskrifter, <i>reservationsanslag</i> 7,000		7,000
727	253	72. De blindas förening 100,000		100,000
			465,950	544,300
		Säger för folkundervisningen	67,025,950	16,723,500
J. Yrkesundervisningen.				
<i>Tekniska läroverk.</i>				
731	254	1. Tekniska läroverk, <i>reservationsanslag</i> 463,400	463,400	
731	(254)	(1.) Fjärde parallellavdelning vid tekniska läroverket i Örebro 24,000		24,000
731	(254)	(1.) Undervisning i färgeriteknik vid tekniska elementarskolan i Norrköping 1,600		1,600
731	(254)	(1.) Parallellavdelningar vid tekniska fackskolan i Eskilstuna 6,300		6,300
739	255	2. Stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid de tekniska fackskolorna, <i>reservationsanslag</i> 5,000		5,000
740	256	3. Resestipendier åt lärare vid de tekniska läroverken och med dem jämförbara statsunderstödda läroanstalter, <i>reservationsanslag</i> 1,500		1,500
			463,400	38,400
<i>Handelsläroverk.</i>				
740	—	4. Handelsgymnasier 135,000	135,000	
740	257	5. Förhöjda understöd åt handelsgymnasier 139,500		139,500
742	258	6. Resestipendier åt lärare vid statsunderstödda handelsgymnasier, <i>reservationsanslag</i> 1,000		1,000
			135,000	140,500

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
		<i>Kommunala och enskilda anstalter för yrkes- undervisning.</i>		
742	259	7. Understöd för avlönning av lärare vid kommunala anstalter för yrkesundervisning, <i>förslagsanslag</i>	830,000	
742	(259)	(7.) Understöd för undervisningsmateriel åt kommunala anstalter för yrkesundervisning, <i>förslagsanslag</i> . .	110,000	
749	260	8. Understöd för avlönning av lärare vid enskilda anstalter för yrkesundervisning, <i>reservationsanslag</i> . .	610,000	
749	(260)	(8.) Understöd för undervisningsmateriel åt enskilda anstalter för yrkesundervisning, <i>reservationsanslag</i> . .	65,000	
753	261	9. Stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid statsunderstödda kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning, <i>förslagsanslag</i> . .		200,000
			1,615,000	200,000
		<i>Särskilda anstalter för yrkesundervisning.</i>		
755	—	Tekniska skolan i Stockholm:		
755	262	10. Tekniska skolan i Stockholm 102,575		
755	(262)	11. Verksamheten vid tekniska skolan i Stockholm 33,000		
755	(262)	(11.) Inköp av en elektrisk ugn m. m. för den keramiska undervisningen vid tekniska skolan 3,000	102,575	36,000
757	263	12. Bergsskolan i Filipstad		20,000
757	(263)	(12.) Ersättning åt befattningshavare vid bergsskolan i Falun efter dennas nedläggning		10,020
759	264	13. Vävskolan i Borås		14,050
762	265	14. Dyrtdistillägg vid tekniska skolan i Stockholm, vävskolan i Borås samt bergsskolan i Falun, <i>förslagsanslag</i>		32,000
			102,575	112,070
		<i>Utbildande av lärare för yrkesundervisningen.</i>		
764	266	15. Åtgärder för utbildning av lärare för yrkesundervisningen m. m., <i>reservationsanslag</i>		25,000
		Säger för yrkesundervisningen	2,315,975	515,970
		K. Folkbildningsåtgärder i övrigt.		
		<i>Folkbibliotek.</i>		
767	267	1. Understöd åt folkbiblioteksväsendet, <i>förslagsanslag</i> .	880,000	
		<i>Populärvetenskapliga föreläsningar m. m.</i>		
778	268	2. Understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar, <i>reservationsanslag</i>		402,000
785	269	3. Anordnande av s. k. flyttande folkhögskolekurser . .		40,000
787	270	4. Bidrag till arbetarnas bildningsförbund för organisations- och administrationskostnader		30,000

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
787	271	5. Konferenser mellan de centrala organen för folkbildningsarbetet, <i>reservationsanslag</i>		2,000
789	272	6. Bidrag till de från universiteten i Uppsala och Lund utom universitetsstäderna anordnade föreläsningsskurser, <i>reservationsanslag</i>		9,500
803	273	7. Anordnande av s. k. universitetscirklar, <i>reservationsanslag</i>		13,650
806	274	8. Bidrag till sommarkurser i Göteborg, <i>reservationsanslag</i>		8,000
				505,150
		<i>Nykterhetens främjande.</i>		
807	275	9. Undervisnings- och upplysningsverksamhet, <i>reservationsanslag</i> , att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel		200,500
818	276	10. Föreläsnings- och instruktionsverksamhet, <i>reservationsanslag</i> , att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel		200,000
819	277	11. Främjande i övrigt av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder, <i>reservationsanslag</i> , att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel		10,000
				410,500
		<i>Musikföreställningar för allmänheten.</i>		
819	278	12. Föreningar, som anordna god orkestermusik för allmänheten, m. m.		57,000
		<i>Folklig musikskola.</i>		
820	279	13. Folkliga musikskolan i Arvika		6,000
		<i>Statens biografbyrå.</i>		
824	—	14. Statens biografbyrå, <i>förslagsanslag</i>	75,300	
824	280	15. Befrämjande av vissa i samband med biografväsendet stående ändamål, <i>reservationsanslag</i>		50,000
		<i>Räntefria studielån.</i>		
825	281	16. Ersättning till postverket för dess bestyr med statens räntefria studielån, <i>förslagsanslag</i>		1,850
825	(281)	(16.) Nämnden för statens räntefria studielån		5,000
				6,850
		Säger för folkbildningsåtgärder i övrigt	955,300	1,035,500
		L. Åtgärder för fysisk utbildning.		
		Gymnastiska centralinstitutet:		
827	282	1. Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	* 106,000	
827	(282)	(1.) Materiel m. m., <i>reservationsanslag</i>	* 13,000	
827	282	(1.) Extra personal vid institutet m. m.		* 7,410
			119,000	7,410

* Beräknat belopp.

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
828	283	2. Understödjande av gymnastik och idrott		120,000
830	284	3. Understödjande av skididrotten bland ungdomen, <i>reservationsanslag</i>		34,500
834	285	4. Understöd åt s. k. friluftsläger för skolbarn, <i>reservationsanslag</i>		12,500
Säger för åtgärder för fysisk utbildning			119,000	174,410
M. Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.				
835	286	1. Svenska fornskriftsällskapet, <i>reservationsanslag</i> . . .		2,000
835	287	2. Samfundet för utgivande av håndskrifter rörande Skandinaviens historia, <i>reservationsanslag</i>		2,000
839	288	3. Svenska vitterhetssamfundet, <i>reservationsanslag</i> . . .		2,000
840	289	4. Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst		20,000
841	290	5. Ortnamnskommissionen		6,500
845	291	6. Landsmålsundersökningarna i riket		67,040
		Nusvensk ordbok:		
849	292	7. Fortsatt utgivande av ordboken		8,000
849	292	(7.) Teknisk hjälp vid ordbokens utgivning m. m., <i>reservationsanslag</i>		4,000
851	293	8. Tidskriften »Svenska landsmål och svenskt folkliv»		6,350
851	294	9. Ordbok över Gotlands folkmål		3,000
854	295	10. Undersökningar rörande lapskt folkliv och lapskt språk		4,000
854	296	11. Utredigering och tryckning av framlidne revisions- sekreteraren Nils Anderssons samlingar av äldre svensk folkmusik, <i>reservationsanslag</i>		10,000
858	297	12. Föreningen Pietas		2,500
858	298	13. Sveriges kyrkor, konsthistoriskt inventarium, <i>reservationsanslag</i>		15,000
859	299	14. Svenska naturskyddsföreningen		2,500
860	300	15. Understöd åt doktor P. Rosenius för utgivande av verket »Sveriges fåglar och fågelbon»		4,000
872	301	16. Understöd åt kontraktsprosten L. P. R. Matsson för fullföljande av hans Rosa-forskningar		4,800
872	302	17. Delaktighet för Sverige i Ramsay Memorial Fund . .		5,400
873	303	18. Förhyrande av ett arbetsbord vid den zoologiska sta- tionen i Neapel		1,800
874	304	19. Understöd åt ryske undersåten Alexander Sibiriakoff		3,000
874	305	20. Magnetisk uppmätning av Sveriges fastland, <i>reservationsanslag</i>		10,000
875	—	21. Utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker, <i>reservationsanslag</i>	150,000	
875	306	22. Ytterligare medel för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker		20,000
876	307	23. Inköp av ett antal exemplar av svensk bokkatalog .		9,300
878	308	24. Konsthistorisk kongress i Stockholm år 1933, <i>reservationsanslag</i>		5,000
879	309	25. Bidrag till bestridande av kostnaderna för Sveriges deltagande i det andra internationella polaråret, <i>reservationsanslag</i>		50,000
Säger för understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.			150,000	268,190

Sida	Punkt		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
N. Diverse.				
887	310	1. Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>	150,000	
887	311	2. Rese och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	55,000	
888	—	3. Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	150,000	
888	—	4. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	175,000	
888	312	5. Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i> (därav till domkapitlens expeditioner högst 37,500 kronor)	300,000	
889	313	6. Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i> (därav till domkapitlens expeditioner högst 8,000 kronor)	48,272	
890	314	7. Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>		*2,100,000
891	315	8. Provisorisk avlösningsförbättring för lärare vid de allmänna läroverken m. fl., <i>förslagsanslag</i>		227,000
892	316	9. Tillfälliga lönetillägg åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare, <i>förslagsanslag</i>		4,600
892	317	10. Provisoriskt dyroristillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>		* 150,000
893	318	11. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>		5,200,000
893	319	12. Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda läro- m. fl. anstalter, <i>förslagsanslag</i>		19,500,000
Säger för diverse			878,272	27,181,600
Summa			98,427,802	55,575,198

* Beräknat belopp.

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
VID
LAGTIMA RIKSDAGEN I STOCKHOLM
ÅR 1931

FÖRSTA SAMLINGEN

FJÄRDE BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1 angående stats-
verkets tillstånd och behov: nionde, tionde och elfte huvudtit-
larna m. m. samt utgifter för kapitalökning*

Nionde huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1931.*

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet von Stockenström, anmäler de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1931/1932 av utgifterna under riksstatens nionde huvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet, samt yttrar därvid följande:

A. Departementet.

1. Departementschefen, *oförändrat ordinarie anslag* (se IX H. T. 1921 p. 1) kronor 24,000.

[1.] 2. Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli. Ordinarie förslagsanslaget till jordbruksdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli är jämlikt beslut av 1930 års riksdag (skr. nr 9 A p. 1) uppfört med 189,500 kronor.

[1.]

Följande ordinarie stater för departementet tillämpas från och med budgetåret 1930/1931:

[1.]

A. Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 121,100
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	» 29,500
Avlöande av en extra föredragande hos regeringsrätten, <i>förslagsanslag</i>	» 9,500
<i>Förslagsanslag</i> kronor 160,100.	

B. Övergångsstat.

Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	kronor 29,400.
---	----------------

I den uti den ordinarie avlöningsstaten ingående anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. företogs vid 1930 års riksdag en höjning från 21,500 kronor till 29,500 kronor. Av höjningen hänförde sig ett belopp av 2,000 kronor till kostnader för renskrivning m. m. för regeringsrättsärenden. Denna utgift hade under budgetåret 1929/1930 bestritts från ett under departementet upptaget extra anslag å 2,000 kronor, vilket anslag uteslöts ur riksstaten vid beloppets intagande i den ordinarie staten. Den beslutade höjningen i förevarande anslagspost stannade alltså reellt sett vid 6,000 kronor. Härav motiverades ett belopp av 2,000 kronor såsom tillökning till det i anslagsposten i fråga ingående belopp å 8,000 kronor, vilket enligt Kungl. Maj:ts bestämmande får användas till extra befattningshavare, tillfällig personal, renskrivning m. m. Återstående 4,000 kronor avsågos för att bereda tillfälle till anställande av en ny amanuens.

I fråga om nu förevarande anslagspost till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. har Kungl. Maj:t den 13 juni 1930, att tillämpas från och med budgetåret 1930/1931, medgivit, att därav må användas till grundavlöningar till extra ordinarie tjänstemän högst 19,000 kronor och till extra befattningshavare, tillfällig personal, renskrivning, övertidsersättning m. m. högst 10,000 kronor samt att härutöver må från ifrågavarande anslagspost utgå vad som erfordras till beredande av avlöningsförhöjningar åt extra ordinarie tjänstemän ävensom enligt gällande författningar uppkommande kostnader för läkarvård jämte läkemedel och dylikt samt begravningshjälp till sådan personal.

Berörda anslagspost å 19,000 kronor förslår till avlöningar åt — förutom ett med skrivgöromål m. m. huvudsakligen för regeringsrättsavdelningen sysselsatt kvinnligt biträde — fyra heltidsamanuenser, varav en i 15:de, en i 16:de och två i 17:de lönegraden. I enlighet med riksdagens godkännande är en av amanuenserna med heltidstjänstgöring förordnad att biträda departementets extra föredragande i regeringsrätten. För arbetet i övrigt inom departementet finnes sålunda tillgång till tre heltidsamanuenser.

Med departementets alltmer växande arbetsbelastning uppstår behov av ytterligare arbetskrafter. Detta gör sig kännbart bland annat ifråga om

amanuens tjänsterna. För verkställande av vissa ganska tidsödande förundersökningar i större ärenden, sammanställande av åtskilliga inkommande uppgifter och yttranden, kollationerings- och korrekturläsningsarbeten m. m. vore det till stort gagn, om statssekreteraren och expeditionschefen kunde tilldelas vardera en amanuens i stället för, såsom nu är fallet, en tillhopa. Vidare må framhållas, att vid beslutet 1926 om indragning av departementets dåvarande regeringsrättsbyrå förutsattes, att, för beredande av erforderlig arbetslätnad åt cheferna för de båda kvarvarande byråerna, de därstädes placerade förste kanslisekreterarna skulle anförtros självständig föredragning av vissa ärendesgrupper. Sådan anordning har ock genomförts. Å vardera av de två byråerna finnes nu en amanuens placerad. För arbetets gång vore det till stor nytta, om ytterligare en amanuens stode till de fyra föredragandenas förfogande såsom biträde för expeditioners uppsättande, kollationering m. m. Ehuru sålunda behov föreligger av ytterligare två amanuenser, anser jag dock av budgetära skäl medel böra beredas för anställande av allenast en dylik befattningshavare med beräknad placering i 15:de lönegraden i löneplanen för extra ordinarie befattningshavare. Kostnaderna skulle därvid uppgå till 3,888 kronor, med vilket belopp, avrundat till 4,000 kronor, anslagsposten till icke-ordinarie befattningshavare m. m. sålunda skulle ökas. Denna post, som för närvarande är uppförd med 29,500 kronor, skulle alltså upptagas till 33,500 kronor.

Då jag i övrigt icke ifrågasätter någon ändring av de i ordinarie avlöningsstaten ingående anslagsposterna, skulle denna erhålla följande utseende:

Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 121,100
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	» 33,500
Avlöande av en extra föredragande hos regeringsrätten, <i>förslagsanslag</i>	» 9,500
<i>Förslagsanslag</i> kronor 164,100.	

Ändring i övergångsstaten påkallas icke.

Vid bifall till vad jag sålunda ifrågasatt skulle ordinarie förslagsanslaget till departementet upptagas med (164,100 + 29,400 =) 193,500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna det av mig förordade förslaget till ordinarie avlöningsstat för jordbruksdepartementet, att tillämpas från och med budgetåret 1931/1932;

b) vid bifall härtill höja *ordinarie förslagsanslaget* till jordbruksdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, nu kronor 189,500,
med » 4,000
till » 193,500.

B. Lantbruksstyrelsen m. m.

1. Lantbruksstyrelsen, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* (se IX H. T. 1925 p. 9.) kronor 225,000.

Lantbruksingenjörer och deras biträden.

2. Lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* (se IX H. T. 1930 p. 3) kronor 207,000.

[2.] [2.] 3. Assistenten hos lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater.

Till avlönande av assistenter hos lantbruksingenjörer har under en följd av år av riksdagen anvisats anslag. Dessa hava för vartdera av budgetåren 1927/1930 upptagits till 48,000 kronor.

Under motsvarande punkt i nionde huvudtiteln till 1930 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t anvisande för budgetåret 1930/1931 av ett till 66,500 kronor förhöjt anslag. Höjningen grundade sig på ett av särskilda sakkunniga för utredning rörande lantbruksingenjörernas löneförhållanden m. m. den 16 november 1929 avgivet utlåtande. Däri hade föreslagits bland annat en uppdelning av assistenterna med hänsyn till deras kvalifikationer i assistenter och förste assistenter. Den i fjolårets proposition föreslagna anslagshöjningen avsåg närmast att möjliggöra anställande av 24 förste assistenter. I väckta motioner påyrkades emellertid, i överensstämmelse med ett av lantbruksstyrelsen i yttrande över de förenämnda sakkunnigas betänkande framställt förslag, bland annat en ökning av antalet förste assistenter till 30 för beredande av erforderlig kvalificerad arbetskraft åt lantbruksingenjörerna i de mest arbetstyngda distrikten. Till detta förslag anslöt sig jordbruksutskottet i sitt i ämnet avgivna utlåtande nr 2 punkt 2. Med bifall till jordbruksutskottets utlåtande, som jämväl innefattade vissa andra jämkningar i Kungl. Maj:ts förslag, anvisade riksdagen ett till 76,000 kronor förhöjt anslag för budgetåret 1930/1931 att utgå enligt vissa angivna grunder.

Från anslaget utgår från och med innevarande budgetår bidrag till avlönande av dels förste assistenter hos lantbruksingenjörer och dels assistenter hos lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater.

Bestämmelser angående bidrag av statsmedel till avlönande av förste assistenter hos lantbruksingenjörer hava meddelats i kungörelsen den 27 juni 1930 (nr 314).

I fråga om övriga assistenter har Kungl. Maj:t den 27 juni 1930 förordnat, bland annat, att beträffande statsbidrag för anställande för tiden 1 juli 1930—30 juni 1931 av assistenter hos lantbruksingenjörer och sådana lantbruksstipendiater, som av Kungl. Maj:t tillerkänts behörighet att handlägga syneförrättning, varom stadgas i 10 kapitlet 32 § 1 och 2 moment vattenlagen, skola gälla de i Kungl. Maj:ts brev den 11 april 1919 i fråga om dylikt statsbidrag meddelade föreskrifter, dock med de ändringar, att dels statsbidraget ej får för någon assistent överstiga 125 kronor för månad och dels statsbidrag skall utgå för en högsta sammanlagd anställningstid, motsvarande vad av den för förste assistenter och assistenter medgivna högsta anställningstiden av 530 månader kan återstå, sedan därifrån avdragits den tid, som i enlighet med därför särskilt meddelade bestämmelser tagits i anspråk för anställande av förste assistenter.

I fråga om rese- och traktamentsersättning hänföres förste assistent och assistent hos lantbruksingenjör till klass II E i gällande resereglemente.

I skrivelse den 23 augusti 1930 har *lantbruksstyrelsen* rörande behovet av ifrågavarande tjänstebiträden återopat det yttrande, som styrelsen avgivit den 6 december 1929 angående det av sakkunniga för utredning rörande lantbruksingenjörernas löneförhållanden m. m. framlagda förslaget samt vidare anført, att sådant behov torde komma att göra sig gällande för budgetåret 1931/1932 i minst lika hög grad, som vad fallet varit under de närmast föregående budgetåren. Vad särskilt beträffade förste assistenterna finge erinras, att desamma jämlikt bestämmelserna i förenämnda kungörelse angående bidrag av statsmedel till deras avlönande skulle förordnas tillsvidare för en tid av fem år. Medel för utlämnande av statsbidrag enligt nu gällande grunder till anställande av förste assistenter och assistenter borde därför för budgetåret 1931/1932 anvisas med samma belopp som för innevarande budgetår.

Från lantbruksstyrelsen har meddelats, att hittills under innevarande budgetår anställts förste assistenter till ett antal av allenast 25 men att i fortsättningen av budgetåret behov av anställande av ytterligare sådana assistenter torde komma att göra sig gällande. *Departements-
chefen.*

I betraktande av vad lantbruksstyrelsen i sin nu förevarande framställning anført rörande medelshovet under budgetåret 1931/1932 anser jag mig böra tillstyrka, att anslaget uppföres med samma belopp som för innevarande budgetår eller 76,000 kronor, att utgå enligt oförändrade grunder.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom bidrag till avlönande av förste assistenter hos lantbruksingenjörer ävensom av assistenter hos lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra förslagsanslag* av kronor 76,000.

[3.] [3.] 4. Reseersättningar åt lantbruksingenjörer och deras biträden. Såsom chefen för finansdepartementet vid anmälan denna dag av för flera huvudtitlar gemensamma frågor omförmålt har generaldirektören E. Stridsberg i egenskap av särskilt tillkallad sakkunnig den 28 juni 1930 avgivit betänkande med förslag dels rörande planläggning av tjänsteresor och därmed sammanhängande åtgärder för resekostnadernas nedbringande dels ock om besparingsreglementen och däremot svarande föreskrifter. I anslutning till de i betänkandet framställda förslagen i fråga om *utbrytande ur huvudtitlarnas allmänna reseanslag av resekostnaderna för vissa grupper av förrättningsmän* torde under nionde huvudtiteln vissa åtgärder föreslås i årets statsverksproposition.

Vidkommande nämnda huvudtitel angivas i betänkandet följande grupper av förrättningsmän, beträffande vilka en utbrytning av resekostnaderna ur det allmänna reseanslaget synes i första hand böra ifrågakomma, nämligen statens lantbruksingenjörer och deras biträden, statskonsulenter, stipendiater i boskapsskötsel och mejerihushållning, de från anslaget till inspektion över de lägre lantbruksundervisningsanstalterna avlönade inspektörerna, befattningshavare och ledamöter i statens egnahemsstyrelse, befattningshavare vid statens lokala fiskeriadministration samt personalen vid lantmäteriväsendet.

Vad först angår statens lantbruksingenjörer och deras biträden erinras i omförmålda betänkande, att under budgetåret 1927/1928 reseersättning av statsmedel utgått med följande belopp:

lantbruksingenjörer	kronor	78,692: 15
extra lantbruksingenjörer.....	»	15,693: 73
lantbruksstipendiater	»	12,562: 15
assistenter hos lantbruksingenjörer	»	135,722: 79
tekniska biträden hos lantbruksingenjörer	»	13,346: 10
summa kronor		256,016: 92.

Den sakkunnige föreslår, att till resekostnadsersättning åt denna befattningshavargrupp i riksstaten upptages ett särskilt förslagsanslag, tillsvidare beräknat till 260,000 kronor.

Lantbruksstyrelsen har i sitt över betänkandet avgivna yttrande den 6 september 1930 förklarat sig i huvudsak icke hava något att erinra mot de av den sakkunnige beräknade anslagsbeloppen för reseersättningar åt berörda befattningshavargrupper inom lantbruksstyrelsens förvaltningsområde. I en sedermera den 15 november 1930 på uppdrag av mig inom lantbruksstyrelsen upprättad promemoria har emellertid erinrats, att styrelsens sagda uttalande gjorts under förutsättning, att åtminstone vissa allmänna, av den sakkunnige i betänkandet föreslagna besparingsåtgärder i fråga om resekostnader genomfördes. Därest så icke blevo fallet, syntes de av den sakkunnige beräknade anslagsbeloppen för vissa förrättningsmän inom lantbruksstyrelsens förvaltningsom-

råde böra i någon mån höjas, beroende bland annat på någon utökning av arbetskrafterna inom ifrågavarande kårer. Sålunda hade vidkommande lantbruksingenjörerna och deras biträden en ökning i anställningstiden för biträdena medgivits, varförutom vissa lantbruksstipendiat medgivits behörighet såsom självständiga förrättningsmän, varmed följde ökade resekostnader för dessa. Vid sådant förhållande syntes anslaget till reseersättningar åt nu ifrågavarande personal böra upptagas med ett till 290,000 kronor utökat belopp.

[3.]

Genom den föreslagna anordningen med utbrytande ur de allmänna reseanslagen under respektive huvudtitlar av resekostnaderna för de grupper av förrättningsmän, för vilka dessa kostnader uppgå till mera avsevärda belopp, skulle bland annat vinnas, att vederbörande myndighet utan omgång kunde erhålla besked om utgifternas storlek och lättare kunde bedöma, när åtgärder för begränsning av utgifterna erfordrades. Jag finner förslaget ändamålsenligt och tillstyrker detsamma genomförande så vitt angår de av den sakkunnige angivna befattningshavargrupperna under jordbruksdepartementets förvaltningsområde.

Departementets
chefen.

I anslutning härtill torde, i vad förslaget avser reseersättningarna åt lantbruksingenjörer och deras biträden, kostnaderna härför bestridas från ett särskilt för ändamålet uppfört extra förslagsanslag, vilket torde för instundande budgetår bestämmas till 275,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till reseersättningar åt lantbruksingenjörer och deras biträden anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra förslagsanslag av kronor 275,000.

[4.] 5. Statskonsulenter och deras biträden. Under rubriken statskonsulenter och deras biträde finnes för närvarande upptagna dels ett ordinarie förslagsanslag till statskonsulenter och dels ett extra anslag till stipendiat i boskapsskötsel och mejerihushållning.

[4.]

Anslaget till statskonsulenter är jämlikt beslut av 1925 års riksdag (jmf. IX H. T. p. 6) uppfört med 34,800 kronor och disponeras enligt följande stat:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor 34,320
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	» 480

Förslagsanslag kronor 34,800.

I fråga om anslaget till stipendiat i boskapsskötsel och mejerihushållning torde jag få erinra att — efter det under åtskilliga år anvisats ett extra anslag av 2,500 kronor till en stipendiat i boskapsskötsel och mejerihushållning m. m. — riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra anslag av 5,000 kronor till två sådana

[4.] stipendiater (1930: IX H. T. p. 5 och R. skr. nr 9 A p. 3 samt prop. nr 266 och R. skr. nr 377).

Stipendiaternas arbetsområde omfattar förutom boskapsskötsel och mejerihushållning jämväl svin- och fårskötsel. Ändamålet med stipendiaternas anställande är i första hand att bereda tillgång till personer med särskild utbildning för konsulentbefattning i nämnda grenar av lanthushållningen.

Ur instruktionen för stipendiat i boskapsskötsel och mejerihushållning den 30 augusti 1916 (nr 373) må anföras, att såsom kompetensvillkor för att kunna antagas till stipendiat fordras att hava genomgått konsulentkurs i husdjursskötsel vid ettdera av rikets lantbruksinstitut eller mejeriavdelningens vid Alnarp högre kurs.

I skrivelse den 23 augusti 1930 har *lantbruksstyrelsen* anfört, att med hänsyn till den animaliska produktionens alltmer ökade betydelse för landet och den alltjämt fortgående utvecklingen inom denna gren av lanthushållningen vikten av utbildning under statens medverkan av fullt kompetenta personer på ifrågavarande område ej torde kunna överskattas. Av stor betydelse vore också, enligt styrelsens mening, att stipendiat genom tjänstgöring i lantbruksstyrelsen bereddes tillfälle att taga del av nämnda utveckling och genom resor i landet erhöles ökad insikt i hithörande frågor. Under sådana förhållanden ansåge lantbruksstyrelsen sig böra hemställa om anvisande även för budgetåret 1931/1932 av ett extra anslag av 5,000 kronor för anställande av två stipendiater.

Rese- och traktamentsersättning åt ifrågavarande statskonsulenter och stipendiater utgår från nionde huvudtitelns allmänna reseanslag. Uti det under punkten 3 omförmälda *sakkunnigbetänkandet* föreslås sagda kostnader skola utbrytas ur det allmänna reseanslaget samt i stället uppföras såsom särskild post i ett gemensamt riksstatsanslag för såväl statskonsulenterna som nämnda stipendiater, under rubriken statskonsulenter och deras biträde. Under framhållande att kostnaderna i fråga under budgetåret 1927/1928 uppgått för statskonsulenterna till 12,556 kronor 4 öre och för en av nämnda stipendiater till 1,456 kronor 5 öre, ifrågasätter den sakkunnige, att anslagsposten uppföres med 14,000 kronor. Häremot har från *lantbruksstyrelsens* sida uti den under punkt 3 omnämnda promemorian icke anförts annan erinran än att, med hänsyn till att ytterligare en stipendiat tillkommit från och med innevarande budgetår, anslagsposten i fråga borde uppföras med ett till 16,000 kronor förhöjt belopp.

Departements-
chefen.

Jag biträder förslaget om utbrytande ur det allmänna reseanslaget av ifrågavarande resekostnader samt förordar, att i staten för statskonsulenterna uppföres en anslagspost till resersättningar åt dessa ävensom åt stipendiaterna i boskapsskötsel och mejerihushållning, förslagsvis å 16,000 kronor. Vidare synes mig lämpligt, att i samband härmed i sagda stat såsom särskild anslagspost uppföras jämväl arvoden till nämnda

stipendiater, varvid det nuvarande extra anslaget till dessa å 5,000 kronor utgår ur riksstaten. [4.]

Staten för statskonsulenter och deras biträden skulle i enlighet med vad jag sålunda föreslagit erhålla följande utseende:

Stat.

Avlöningar till ordinarie statskonsulenter, <i>förslagsanslag</i>	kronor	34,320
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	»	480
Arvoden till 2 stipendiater i boskapsskötsel och mejerihushållning, vardera arvodet å 2,500 kronor	»	5,000
Resersättningar åt statskonsulenter och stipendiater, <i>förslagsanslag</i>	»	16,000
<i>Förslagsanslag</i>		kronor 55,800.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna det av mig förordade förslaget till stat för statskonsulenter och deras biträden, att tillämpas från och med budgetåret 1931/1932,

b) vid bifall härtill, med uteslutande ur riksstaten av den under nionde huvudtiteln, huvudavdelningen B. Lantbruksstyrelsen m. m. upptagna underavdelningen statskonsulenter och deras biträde ävensom det under samma underavdelning upptagna ordinarie förslagsanslaget till statskonsulenter, under sagda huvudavdelning uppföra under rubrik statskonsulenter och deras biträden ett *ordinarie förslagsanslag* av kronor 55.800.

C. Lantbruksakademien och försöksväsendet på jordbruksområdet m. m.

Lantbruksakademien.

1. Lantbruksakademien, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* (se IX H. T. 1925 p. 9.) kronor 12,900.

2. Lantbruksakademiens museum, bibliotek m. m., *oförändrat ordinarie reservationsanslag* (se IX H. T. 1927 p. 7) kronor 16,000.

Försöksväsendet på jordbruksområdet.

[5.] [5.] 3. Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet. Ordinarie förslagsanslaget till centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet är jämlikt beslut av 1930 års riksdag uppfört med 389,350 kronor (IX H. T. p. 6; R. skr. nr 9 A p. 4). Staten för anstalten har följande utseende:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 142,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	» 2,000
Arvode till lantbruksakademiens sekreterare i egenskap av ledamot och sekreterare i styrelsen för centralanstalten samt ordförande i dess nämnd 700 kronor samt arvoden till envar av 8 assistenter å 6,300 kronor, <i>förslagsanslag</i>	» 52,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare	» 47,550
Övriga utgifter	» 145,800

Förslagsanslag kronor 389,350.

Posten »övriga utgifter» innefattar omkostnadsanslag till centralanstaltens olika avdelningar ävensom till allmänna omkostnader, varibland rese- och traktamentsersättning till centralanstaltens styrelse och tjänstemän.

Utöver ovanberörda ordinarie anslag är i anstaltens inkomst- och utgiftsstat för innevarande budgetår upptagen en inkomstpost å 15,500 kronor, avseende dels anstaltens inkomster av jordbruket och ladugården samt av uthyrda bostadslägenheter och dels den lantbrukskemiska avdelningens inkomster av hjälpanalyser vid jordbruksavdelningens med särskilt donerade medel bekostade försöksverksamhet.

I skrivelse den 18 september 1930 har styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet gjort framställning om anslag för budgetåret 1931/1932. Häri ifrågasattes en höjning med 13,400 kronor i centralanstaltens ordinarie anslag. Av höjningen, som hänför sig till posten övriga utgifter, belöpa sig 4,000 kronor på jordbruksavdelningen, 2,500 kronor på lantbrukskemiska avdelningen, 4,400 kronor på avdelningen för husdjursskötsel och mejerihantering samt 2,500 kronor till i förevarande anslagspost ingående rese- och traktamentspenningar.

Centralanstaltens styrelse har i sin förevarande skrivelse framhållit, att de föreslagna höjningarna i varje särskilt fall grundade sig på framställning från centralanstaltens nämnd, och därefter anfört följande:

Vad först beträffade driftkostnadsanslaget till *jordbruksavdelningen*, ville styrelsen till en början erinra därom, att styrelsen i skrivelse den 13 september 1929 angående anslag till centralanstalten för budgetåret 1930/1931 hemställt om särskilt anslagsbelopp för anordnande vid nämnda avdelning av kärlförsök i syfte att komplettera nu vanligen använd metod att genom fältförsök pröva olika jordars gödslingsbehov. För ändamålet begärde styrelsen ett belopp av 6,000 kronor, varav 3,400 kronor avsåg engångskostnader och 2,600 kronor de för året beräknade driftkostnaderna. I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag anvisade emellertid riksdagen för sagda ändamål endast ett belopp av 2,800 kronor till bestridande av engångskostnader, medan däremot i den del, som avsåg årliga driftkostnader, styrelsens framställning lämnades utan avseende.

Ifrågavarande kärlförsök hade nu igångsatts i för sitt nuvarande syfte någorlunda tillfredsställande omfattning, och de redan erhållna resultaten gäve anledning antaga, att på denna väg åtskilligt skulle kunna vinnas till belysande av frågan om gödslingsbehovet vid olika jordarter och produktionsförhållanden i övrigt. Innan säkrare slutsatser kunde dragas, måste försöken dock fortsättas under en följd av år. Emellertid vore utförandet av dessa försök förenat med vissa direkta kostnader, varvid särskilt förtjänade omnämnas ersättning för det vid försök med Neubauers groddplantmetod oundgängliga, tämligen omfattande analysarbetet ävensom kostnaderna för de med särskild noggrannhet utförda lokala fältförsök, som krävdes för jämförelse med kärlförsöksmetoderna. De direkta årliga kostnaderna för berörda fältförsök beräknades till minst 1,000 kronor, och avdelningens direkta kostnader för Neubaueranalyserna torde komma att uppgå till lägst samma belopp per år. För ändamålet krävdes alltså tillhoppa 2,000 kronor.

För fortsättning och i viss mån även utvidgning av de utav jordbruksavdelningen bedrivna kulturtekniska undersökningarna såväl vid Experimentalfältet som å andra platser i landet erfordrades ävenledes ytterligare medel, som icke kunde åvägbringas genom motsvarande begränsning i kostnaderna för avdelningens övriga försöksverksamhet. Det hade sålunda visat sig, att ifrågavarande kulturtekniska försök fordrade en betydligt större noggrannhet och kontroll än som hittills varit möjlig att utöva på grund av brist på medel. Sålunda inginge i skötseln av dessa försök dagliga observationer rörande grundvattenståndets förändringar, mätningar av vattenavrinningen och under vintern tjälmätningar. De hittills utförda kulturtekniska försöken vore att betrakta som

[5.] orienterande, men de vunna erfarenheterna talade för behovet av en utvidgad försöksverksamhet inom detta viktiga område.

Kostnadsökningen för jordbruksavdelningens försöksverksamhet under budgetåret 1931/1932 borde alltså beräknas till 4,000 kronor.

Vad därefter anginge den *kemiska* avdelningen, hade det alltmer visat sig, att det nuvarande anslaget till expenser icke vore tillräckligt. Med avdelningens dubbla arbetsuppgifter, nämligen självständig forskning inom lantbrukskemiens och lantbruksfysikens områden å ena sidan och utförande av hjälpanalyser å den andra, följde ett jämförelsevis stort behov av expensmedel, särskilt för inköp av olika slags förbrukningsartiklar, reagentier, instrument och inventarier. Då avdelningen hade att utarbeta nya undersökningsmetoder, bleve det en naturlig följd, att i handeln förefintliga instrument och apparater icke alltid vore ändamålsenliga, varför i vissa fall nykonstruktioner av apparatur helt eller delvis måste utarbetas vid avdelningen. Även för uppgifter av senast antytt slag krävdes understundom icke obetydliga medel. Enligt styrelsens mening krävde verksamheten vid den kemiska avdelningen, att anslaget till driftkostnader för avdelningen höjdes med 2,500 kronor eller från 12,800 till 15,300 kronor.

I fråga om *husdjurs*avdelningen hade styrelsen redan nästföregående år framhållit behovet av ökning utav driftkostnadsanslaget, ehuru detta krav då icke vann statsmakternas beaktande. I första hand vore det omkostnaderna för extra arbeten å försöksgårdarna i landets olika delar samt för de extra arbetsbiträden, som behövdes för dessa praktiska försöks genomförande och bearbetande, vilka icke kunnat hållas inom den tidigare beräknade kostnadsramen. Styrelsen funne det vara av särskild vikt, att den praktiska försöksverksamheten på ifrågavarande område, trots det alltmer vidgade centrala försöksarbetet, uppehölls i tillfredsställande omfattning, då dessa praktiska försök i olika landsdelar dels behandlade rent aktuella utfodringsfrågor, dels i hög grad bidroge till att giva avdelningens verksamhet den nödvändiga kontakten med den jordbrukande allmänheten. I överensstämmelse med tidigare framställning i ämnet funne styrelsen det vara erforderligt, att anslaget till driftkostnader vid underavdelningen för husdjurskötsel höjdes med 2,800 kronor eller från 18,500 kronor till 21,300 kronor.

Jämväl vid underavdelningen för mejerihantering hade det nu utgående driftkostnadsanslaget visat sig otillräckligt. Denna tendens torde komma att än ytterligare skärpas, i samma mån som mejerihanteringsens målsmän ställde ökade krav på omfattningen av undersökningar och försök inom detta ekonomiskt sett synnerligen viktiga produktionsområde. Särskilt hade för utgiftsposterna förbrukningsartiklar och inköp av mjölk för försöksverksamheten kostnaderna betydligt överstigit de i staten beräknade beloppen, men även för vissa andra utgiftsposter krävdes en mindre höjning. För nästa budgetår torde ökningen i driftkostnadsanslaget för berörda försöksavdelning kunna begränsas till 1,600 kronor eller från 9,000 till 10,600 kronor. I detta sammanhang ville styrelsen emellertid erinra därom, att styrelsen i särskild skrivelse den 18 september 1930 hemställt om anslag för bedrivande av praktiska försök vid olika driftmejerier i landet i syfte att förbättra det svenska smörets kvalitet och hållbarhet.

Slutligen ville styrelsen framhålla behovet av att *anslaget till resekostnads- och traktamentsersättningar* höjdes i syfte att bereda ökad

möjlighet för anstaltens tjänstemän att i nöjaktig utsträckning företaga resor till olika delar av landet för anordnande och övervakande av försök. I nu gällande stat för anstalten vore ett belopp av 13,500 kronor avsett för ifrågavarande ändamål ävensom för styrelsens resor. Nästföregående år begärde styrelsen ökning av sistnämnda belopp med 2,500 kronor, en framställning som emellertid icke ledde till resultat. Styrelsen ansåge sig nu böra ånyo framföra detta anslagskrav.

Det nu motiverade behovet av ökade medel för olika uppgifter tillhörande centralanstaltens verksamhetsområde uppginge till sammanlagt 13,400 kronor. Enär detta belopp eller någon del därav icke utan åsidosättande av andra viktiga försöksuppgifter kunde tagas från redan utgående anslagsbelopp till anstalten, erfordrades, att sistnämnda belopp i motsvarande grad höjdes.

Statskontoret har i infordrat utlåtande den 8 oktober 1930 yttrat följande.

Vad beträffade den av styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet begärda ökningen med 4,000 kronor av de för jordbruksavdelningens försöksverksamhet avsedda medel, ville statskontoret erinra, att en föregående framställning om särskilt anslag för bestridande av driftkostnaderna för vissa av ifrågavarande försök, nämligen de genom nämnda avdelning anordnade kärlförsöken, icke vunnit statsmakternas bifall. På grund härav och med hänsyn till nödvändigheten av att vid disposition av statsmedlen iakttaga största möjliga sparsamhet kunde statskontoret för sin del icke finna tillräckliga skäl anförda för ifrågavarande anslagshöjning, och kunde ämbetsverket förty icke tillstyrka densamma.

Vidkommande sedan de begärda förhöjningarna i anslagen till husdjurs- och mejeriavdelningens underavdelning för husdjursskötsel ävensom styrelsens samt tjänstemännens rese- och traktamentsersättning med respektive 2,800 kronor och 2,500 kronor, hade liknande framställningar gjorts av styrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 september 1929 angående anslag till centralanstalten för innevarande budgetår, men hade desamma av sparsamhetsskäl avvisats. Statskontoret ansåge sig i betraktande härav och då några nya skäl icke syntes hava framförts till stöd för de nu föreliggande framställningarna i berörda ämne icke kunna understödja sagda framställningar.

Vad anstaltsstyrelsen i förevarande skrivelse till Kungl. Maj:t i övrigt hemställt föranledde icke någon erinran från statskontorets sida.

Vad först beträffar den ifrågasatta höjningen i anslaget till centralanstaltens jordbruksavdelning med 4,000 kronor, hava därav 2,000 kronor beräknats för omkostnader under budgetåret 1931/1932 för vissa speciella gödslingsförsök (kärlförsök). Såsom i ärendet erinrats gjorde centralanstaltens styrelse 1929 framställning om anvisande dels av anslag till vissa med anordnande av sådana försök förenade engångskostnader och dels av visst belopp för beräknade årliga kostnader för försöken. I nionde huvudtiteln till 1930 års riksdag upptogs ett anslag till engångskostnader, vilket ock av riksdagen beviljades, varemot kravet på anslag för de årliga kostnaderna avvisades under motivering, att såväl

*Departement-
chefen.*

[5.] med avseende a förevarande försök som även i andra fall, då fråga uppkomme om mindre kostsamma försök i ämnen, som fölle inom centralanstaltens verksamhetsområde, det syntes önskvärt, att kostnaderna i största utsträckning måtte inrymmas inom de avsevärda statsanslag, som stode till anstaltens förfogande. Då det sålunda vid engångsanslagets beviljande förutsatts, att ifrågavarande försök borde upprätthållas utan anvisande av särskilda driftmedel, anser jag mig icke böra nu tillstyrka anslag för detta ändamål. Ej heller kan jag förorda den förevarande höjningen i vad den avser bland annat en utvidgning av de vid jordbruksavdelningen bedrivna kulturtekniska undersökningarna.

Förslag om den i anslaget till underavdelningen för husdjursskötsel nu ifrågasatta höjningen med 2,800 kronor förelåg jämväl vid utarbetande av nionde huvudtiteln till 1930 års riksdag men blev då av sparsamhetskäl avvisat. Sedan dess synes det mig icke hava tillkommit några omständigheter, som böra föranleda till intagande av annan ståndpunkt i frågan. Jag anser mig sålunda icke kunna förorda centralanstaltens framställning i nu förevarande del.

Icke heller kan jag tillstyrka den i anslaget till rese- och traktamentspenningar för centralanstaltens tjänstemän ifrågasatta höjningen å 2,500 kronor, varom förslag jämväl framställts i samband med anslagsäskandena till 1930 års riksdag men då icke ansågs böra föranleda förslag till riksdagen.

Av de föreslagna höjningarna belöpa sig vidare 2,500 kronor på lantbrukskemiska avdelningen och 1,600 kronor på underavdelningen för mejerihantering. Beträffande sistnämnda höjning, vilken särskilt har avseende å utgifterna för förbrukningsartiklar och inköp av mjölk för försöksverksamheten, vill jag framhålla, att den framställning rörande anordnande av praktiska försök att förbättra hållbarheten m. m. hos smör, varom centralanstaltens styrelse i samband härmed erinrat, föranleder mig att i annat sammanhang (punkt 8) tillstyrka framställning till riksdagen om anvisande av ett särskilt extra anslag för ändamålet av 9,500 kronor. För övrigt håller jag före, att — hur önskvärda i och för sig de föreslagna ökningarna av anslagen till mejeriavdelningen och lantbrukskemiska avdelningen än må vara — höjningar i förevarande ordinarie anslagsposter böra undvikas i avvaktan på lösningen av den under punkt 17 berörda frågan om centralanstaltens blivande ställning. Det vill ock förefalla, som skulle centralanstalten kunna äga möjlighet att under tiden tillgodose det oundgängligaste behovet i förevarande båda avseenden utan några direkta anslagsförhöjningar.

I enlighet med vad jag sålunda anfört bör i riksstaten för budgetåret 1931 1932 uppföras

centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* kronor 389,350.

[6.] 4. **Försök med elektrisk bestrålning av växter.** För ett vart av budgetåren 1929/1931 har riksdagen anvisat ett extra reservationsanslag å 7,500 kronor för försök med elektrisk bestrålning av växter under glas. Försöken hava ägt rum vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.

Centralanstaltens styrelse har nu, med överlämnande av till styrelsen inkommen skrivelse i ämnet från föreståndaren för anstaltens lantbruksbotaniska avdelning, i skrivelse den 11 november 1930 gjort framställning i fråga om anslag för ändamålet för budgetåret 1931/1932.

Föreståndaren för lantbruksbotaniska avdelningen anför i huvudsak följande:

Som nämnda försök vore av växtfysiologisk karaktär och helt fölle inom den botaniska avdelningens arbetsområde, borde deras vidare fortsättande ske vid denna avdelning, som redan tidigare arbetat på angränsande problem. Med stöd av de erfarenheter, som erhållits vid avdelningens arbeten samt under föreståndarens besök vid utländska institutioner, där liknande frågor bearbetades, föresloges följande arbetsprogram för försökens fortsättande under budgetåret 1931/1932:

1. Försök med elektriskt hjälpljus för tidig odling av jordgubbar, gurkor och sallad, att utföras i avdelningens växthus och i den nya bänk-anläggningen.

2. Försök med uppdrivning av unglantor av gurkor och ettåriga blomväxter med tillhjälp av elektrisk bestrålning och lämplig temperatur, att utföras i avdelningens fototermostat-anläggning.

3. Försök med framdrivning av stråsäd till axgång under vintern med användande av elektriskt hjälpljus, att utföras i växthuset med särskild försöksanordning.

Programmet hade begränsats till dessa 3 huvudpunkter, vilka veterligen vore av stor praktisk betydelse och där avdelningen redan samlat förberedande erfarenheter. Försöken komme givetvis ändock att kräva mycket extra arbete och en del materialkostnader, om de skulle utföras på ett vetenskapligt och praktiskt betryggande sätt.

Punkt 3 torde tillmätas särskild stor betydelse. Om det nämligen lyckades att framdriva stråsäd under vintern till ett visst mognadsstadium, så att infektionssymtom av de farligaste sjukdomarna, såsom flygsot, strim-sjuka, stinksot och strårot samt gulrost, bleve fullt skönjbara, skulle avdelningens arbete för bekämpandet av dessa sjukdomar bliva ofantligt underlättat. Även för växtförädlingen skulle möjligheten att framdriva stråsäd till ett visst stadium under laboratoriebetingelser betyda ett stort framsteg, i det att då redan under vintern ett visst förädlingsurval kunde göras. Denna uppgift vore så viktig, att den även ensam skulle fullt motivera ett särskilt statsanslag.

Beräkningarna av kostnaderna för försöken hade grundats på avdelningens redan vunna erfarenheter, därvid stark begränsning skett, särskilt beträffande den extra arbetskraften, emedan avdelningens ordinarie personal ju hade rätt stor erfarenhet i växtodling och kunde medverka till försökens utförande. Å andra sidan kunde den ordinarie personalen på inga villkor belastas med hela detta extra försöksarbete. Kostnaderna för fortsatta försök med elektrisk bestrålning av växter under året 1931/1932 beräknades sålunda:

[6.]

Direkta driftkostnader.

Elektrisk ström för fototermostater	kronor	700	
» » » växthus och drivbänkar	»	1,800	
Krukor, glas m. m.	»	200	
Lampor, att ersätta utbrunna	»	300	
Försöksanordningar för punkt 3	»	200	3,200

Arbetskostnader.

Extra arbetshjälp för skötsel och övervakning av försöken, räknat efter 180 arbetsdagar å 10 kronor		1,800
	summa kronor	5,000.

Anstaltsstyrelsen anför:

Under den tidrymd, som förflutit sedan berörda undersökning igångsattes, hade experimenten avseende åstadkommandet av lämplig teknisk utrustning för elektrisk drivning av växter fortskridit så långt, att denna sida av saken nu kunde anses vara i stort sett utredd. Den vid centralanstaltens kemiska avdelning pågående verksamheten på detta område kunde sålunda beräknas bli avslutad under innevarande budgetår. Där emot återstode vissa med förevarande försöksverksamhet sammanhängande frågor av växtfysiologisk karaktär ännu att lösa, och hithörande uppgifter borde enligt styrelsens mening ytterligare bearbetas vid centralanstaltens botaniska avdelning.

Ifrågavarande försöksverksamhet torde från början varit avsedd att närmast komma trädgårdsavdelningen till godo, men styrelsen hade under hand inhämtat, att den utexperimenterade metoden med elektrisk bestrålning av växter redan visat sig vara av betydelse även inom andra områden, bland annat vid förädling av sockerbeter. Sannolikt kunde metoden bli av värde vid förädlingsverksamhet jämväl avseende vissa andra kulturväxter. Även vid experiment till utforskande av nya metoder beträffande bekämpandet av växtsjukdomar kunde metoden väntas bli till gagn.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer styrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att för budgetåret 1931/1932 för fortsatta försök med elektrisk bestrålning m. m. av växter under glas anvisa ett extra anslag av 5,000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag har ej erinran mot den av anstaltens styrelse sålunda gjorda framställningen samt hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för fortsatta försök med elektrisk bestrålning
m. m. av växter under glas anvisa för budgetåret
1931/1932 ett extra reservationsanslag av kronor 5,000.

[7.]

[7.] 5. **Forskningsverksamhet på biodlingens område.** För uppehållande av den vid centralanstaltens för försöksväsendet på jordbruksområdet entomologiska avdelning bedrivna forskningsverksamheten på biodlingens område anvisade, i anledning av väckta motioner, 1926 års riks-

dag (skr. nr 9 A p. 9) för budgetåret 1926/1927 ett extra anslag av 5,500 kronor. Anslaget ställdes till anstaltsstyrelsens förfogande, att användas med 5,200 kronor till arvode åt assistent och med 300 kronor till expenser.

[7.]

I förutnämnda skrivelse nr 9 A/1926 anhöll riksdagen tillika, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande de åtgärder, som borde från statens sida vidtagas för främjande av det i berörda, vid samma riksdag väckta motioner avsedda syfte, innebärande vidgade anordningar för be- drivande av forsknings- och försöksverksamhet på biodlingens område.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt styrelsen för centralanstalten att verk- ställa den av riksdagen sålunda begärda utredningen, överlämnade sagda styrelse med skrivelse den 5 november 1926 ett av föreståndaren för den lantbruksentomologiska avdelningen, professorn A. Tullgren, i ämnet upp- rättat förslag, varjämte styrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för den ifrågasatta forsknings- och försöksverksam- heten på biodlingens område *dels* å centralanstaltens ordinarie stat an- visa följande belopp, nämligen 12,600 kronor till avlönande av tvenne nya ordinarie assistenter, 4,000 kronor till utökning av den lantbruksentomo- logiska avdelningens expensanslag samt 2,000 kronor till resekostnader, *dels ock* till engångskostnader för uppförande av en laboratoriebyggnad samt framdragning av avlopps-, vatten- och elektriska ledningar anvisa ett extra anslag å 15,000 kronor.

Vid ärendets anmälan för Kungl. Maj:t den 4 januari 1927 föreslog fö- redragande departementschefen med hänsyn till det statsfinansiella lä- get, att anslaget för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1927/1928 begränsades till det av 1926 års riksdag beviljade beloppet 5,500 kronor och att med upptagandet av frågan om verksamhetens utvidgning och i samband därmed den slutliga prövningen av den i ärendet förebragta utredningen tillsvidare måtte anstå. Kungl. Maj:ts framställning till riksdagen (se IX H. T. 1927 p. 9) avfattades i enlighet med vad departe- mentschefen sålunda tillstyrkt, och vann densamma riksdagens bifall.

I skrivelse den 3 september 1927 förnyade styrelsen för centralanstalten sin nämnda framställning angående utvidgning av den vid anstalten be- drivna undersökningsverksamheten på biodlingens område. Densamma vann emellertid av enahanda skäl som tidigare icke statsmakternas bifall. Emellertid uppfördes anslaget till ifrågavarande forskningsverksamhet för budgetåret 1928/1929 med ett till 6,500 kronor förhöjt belopp, avseende möjliggörandet av en ökning av assistentarvudet till 6,000 kronor och av expensmedlen till 500 kronor.

I skrivelse den 19 september 1928 framförde styrelsen för centralanstal- ten ånyo omförmälda förslag om utvidgning av forskningsverksamheten på biodlingens område, därvid anhölls om beredande av anslag å extra stat för budgetåret 1929/1930 till enahanda belopp som enligt framställ- ningen den 5 november 1926. Vid föredragning härav den 4 januari 1929 (se IX H. T. 1929 p. 8) framhöll föredragande departementschefen,

[7.] att han icke ansåg sig böra frångå den ståndpunkt, som dithills intagits till nämnda fråga, utan ansåg i likhet med statskontoret anslaget böra oförändrat uppföras med 6,500 kronor. Kungl. Maj:ts i anslutning härtill avfattade framställning till riksdagen bifölls.

I skrivelse den 22 september 1928 hemställde styrelsen för Sveriges biodlares riksförbund, att Kungl. Maj:t måtte i anslutning till av riksförbundet framlagt författningsförslag vidtaga åtgärder för genomförande av bestämmelser till bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bi. Med skrivelse den 29 i samma månad överlämnades kompletterande handlingar i ärendet.

Till följd av remiss avgav styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet den 11 januari 1929 häröver utlåtande. Med överlämnande av ett utav föreståndaren för anstaltens lantbruks-entomologiska avdelning avgivet yttrande anförde styrelsen, att förslaget icke i sin dåvarande utformning vore ägnat att möjliggöra ett allsidigt bedömande av frågan. Då det emellertid vore önskvärt, att åtgärder i det angivna syftet vidtoges, hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om vidare utredning i ärendet.

Vidare anmälde S. M. Tullberg och A. Lundgren för Sveriges biodlares riksförbund i skrivelse den 15 maj 1929 att, under förutsättning att en försöksanstalt för biodlingen inrättades samt författning utfärdades angående åtgärder mot smittsamma bisjukdomar, av riksförbundets medel ställdes till förfogande ett belopp av intill 15,000 kronor för uppförande av en laboratoriebyggnad åt försöksanstalten.

Vid anmälan den 14 juni 1929 av sistnämnda båda skrivelser uppdrog Kungl. Maj:t åt centralanstaltens styrelse att verkställa närmare utredning rörande behovet av ingripande från statens sida i det avseende, varom här vore fråga, samt att inkomma med förslag till de åtgärder och bestämmelser, som i ämnet eventuellt kunde prövas av behovet påkallade; och skulle styrelsen hava att i samband därmed avgiva yttrande över omförmälda i riksförbundets skrivelse den 15 maj 1929 gjorda erbjudande.

I en till jordbruksdepartementet den 7 december 1929 inkommen skrivelse framlade styrelsen för centralanstalten — med överlämnande av yttrande i ämnet från föreståndaren för anstaltens entomologiska avdelning samt med förmälan att styrelsen icke funnit anledning att underkasta det av riksförbundet framlagda författningsförslaget i ämnet granskning ur formell synpunkt — på grund av förutberörda uppdrag verkställd utredning tillika med förslag till anslagsäskande för budgetåret 1930/1931 för forskningsverksamheten på biodlingens område. Styrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att *dels* godkänna vissa av styrelsen förordade bestämmelser för bekämpande av smittsamma bisjukdomar, *dels* för bekämpande av sådana sjukdomar an-

visa för budgetåret 1930/1931 ett reservationsanslag av 10,000 kronor, dels för bedrivande vid centralanstaltens lantbruksentomologiska avdelning av forsknings- och försöksverksamhet på biodlingens område anvisa för samma budgetår ett extra anslag av 18,600 kronor, därav 12,600 kronor till avlönande av tvenne assistenter, 4,000 kronor till allmänna expenser och 2,000 kronor till resekostnader, dels ock antaga Sveriges biodlares riksförbunds erbjudande att ställa ett belopp av intill 15,000 kronor till förfogande för uppförande av en laboratoriebyggnad samt för framdragning till denna av vatten-, avlopps- och elektriska ledningar.

Vid ärendets anmälan den 3 januari 1930 erinrade föredragande departementschefen, att berörda av Sveriges biodlares riksförbund framlagda författningsförslag rörande bekämpande av bisjukdomar icke av centralanstalten underkastats formell granskning. Då behandlingen ur sådan synpunkt samt ärendets vidare utredning i övrigt icke hunne avslutas i sådan tid, att framställning i ämnet kunde föreläggas 1930 års riksdag, ansåg departementschefen, att till forskningsverksamhet på biodlingens område borde för budgetåret 1930/1931 hos riksdagen äskas anslag allenast i den omfattning, som skett för ett vart av de senaste två budgetåren eller till belopp av 6,500 kronor. Kungl. Maj:ts i anslutning härtill avfattade förslag till riksdagen bifölls.

Över styrelsens för centralanstalten omförmälda utredning av den 7 december 1929 har remissutlåtande avgivits den 18 september 1930 av *lantbruksstyrelsen*, som därvid tillika överlämnat infordrade yttranden från samtliga hushållningssällskaps förvaltningsutskott utom Norrbottens läns, inom vars område biskötsel av klimatologiska skäl icke förekommer.

Lantbruksstyrelsen framhåller bland annat följande.

Lantbruksstyrelsen ansåge sig böra tillstyrka, att bestämmelser i förslaget syfte utfärdades. Därest icke, vilket med hänsyn till ärendets ännu outredda skick syntes böra allvarligen ifrågasättas, frågan om bekämpande av smittsamma bisjukdomar överlämnades till utredning av på området sakkunniga personer, förutsatte lantbruksstyrelsen, att den närmare utformningen av ett författningsförslag i ämnet närmast ankomme på medicinalstyrelsen, som för övrigt handhade ärenden, som berörde smittsamma sjukdomar hos djur och åtgärder till förhindrande av dylika sjukdomars spridning. Lantbruksstyrelsen hade under sådana förhållanden icke ansett sig nu böra underkasta det framlagda lagförslaget någon detaljgranskning.

Centralanstaltens styrelse hade hemställt om vissa anslag till centralanstaltens entomologiska avdelning för utvidgning av dess verksamhet, därest bestämmelser i fråga om bisjukdomarnas bekämpande sådana som de nu ifrågasatta skulle bli antagna. Sagda spörsmål syntes dock lantbruksstyrelsen böra upptagas till prövning först, då slutligt förslag föreläge till åtgärder för bekämpande av smittsamma bisjukdomar, och föranledde därför för närvarande icke något ställningstagande från lantbruksstyrelsens sida.

[7.] Ärendet har den 6 oktober 1930 remitterats till *medicinalstyrelsen*, vars utlåtande avvaktas.

I skrivelse den 18 september 1930 har *styrelsen för centralanstalten*, under erinran om vad tidigare i ärendet förevarit, hemställt, att frågan om en utvidgad forsknings- och undersökningsverksamhet på biodlingens område måtte underställas 1931 års riksdag. Med nuvarande anslag för ändamålet kunde nämligen verksamhet på detta område bedrivas endast i mycket begränsad omfattning, och funne styrelsen det angeläget, att förutsättningarna i sådant hänseende bleve förbättrade. I detta sammanhang har styrelsen emellertid uttalat, att, då forskningsverksamheten på biodlingens område även i fortsättningen lämpligen torde böra vara anknuten till centralanstaltens entomologiska avdelning, nu berörda anslagsfråga torde stå i ett visst sammanhang med spörsmålet, huruvida ett eventuellt sammanförande av centralanstalten, helt eller delvis, med en blivande anstalt för högre lantbruksundervisning kunde väntas medföra förflyttning av centralanstaltens entomologiska avdelning.

Departements-
chefen.

Den pågående utredningen rörande åtgärder mot de smittsamma bi-sjukdomarna torde icke hinna slutföras inom sådan tid, att förslag i ämnet kan underställas årets riksdag. Med hänsyn därtill torde, såsom ock av lantbruksstyrelsen föreslagits, med prövning av frågan om ökade anslag till centralanstaltens entomologiska avdelning för utvidgning av dess forsknings- och försöksverksamhet på biodlingens område böra tills vidare anstå. Vid sådant förhållande och jämväl med hänsyn till det statsfinansiella läget torde anslaget till forskningsverksamhet på biodlingens område för budgetåret 1931/1932 uppföras med oförändrat belopp av 6,500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till fortsatt uppehållande av den vid centralanstaltens för försöksväsendet på jordbruksområdet entomologiska avdelning bedrivna forskningsverksamheten på biodlingens område anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra anslag* av kronor 6,500.

[8.] 6. **Försök att förbättra hållbarheten m. m. hos smör.** I skrivelse den 18 oktober 1929 har *styrelsen för skånska smörexportföreningen* hemställt, att medel måtte ställas till centralanstaltens för försöksväsendet på jordbruksområdet förfogande för skyndsamt utförande genom anstaltens mejeriavdelning av försök i större skala i och för utrönande av tillverkningsmetod m. m., varigenom det svenska smörets hållbarhet kunde förbättras. Till stöd för denna hemställan har nämnda smörexportförenings styrelse anfört i huvudsak följande.

Allmänt hade under senare åren klagats på, att det svenska smörets hållbarhet i jämförelse med det danska lämnat åtskilligt övrigt att önska. Från utländska köparens sida hade med kraft framhållits, att den bristande hållbarheten vore en av anledningarna till, att det svenska smöret på exportmarknaderna ej uppnådde ett tillfredsställande pris.

Centralanstaltens mejeriavdelning hade verkställt en del undersökningar rörande framställningssättets inverkan på smörets hållbarhet, vilka undersökningar dock utförts i mindre skala och mera vore att betrakta såsom laboratorieprov. För att de skulle kunna tillämpas i praktiken fordrades, att de upprepades i större skala under normal drift i några välskötta mejerier.

Sveriges lantbruksattaché i Berlin hade vid konferens rörande denna fråga framhållit, att vid dylika försök borde även den därvid erhållna produkten underkastas lagring i kylhus på sätt i handeln vanligen tillginge. Först efter på detta sätt kompletterade försök kunde man erhålla en fullt tillförlitlig bild av försöksresultatet.

Om genom dylika försök det för svenska förhållanden lämpligaste tillverkningssättet kunde fastslås, skulle härigenom prisbildningen utomlands för svenskt smör kunna påverkas och landets jordbruk tillföras avsevärda summor.

Försöken kunde icke utföras utan att medel funnes tillgängliga till täckandet av de därmed förenade kostnaderna. Ett mejeriföretag kunde nämligen ej upplåta sitt mejeri för försöks bedrivande utan att erhålla full täckning för de direkta kostnaderna i form av driftsstörningar och dylikt samt för den eventuella förlusten på försökssmöret. Härtill komme kostnaderna för lagring av varan i kylhus, transporter etc. samt försökspersonal.

Till följd av remiss har *lantbruksstyrelsen* den 1 april 1930 häröver avgivit utlåtande och därvid bland annat anfört följande.

Lantbruksstyrelsen funne frågan om en förbättrad hållbarhet hos svenskt smör vara av så stor betydelse, att ett upptagande av frågan i hela dess vidd i samband med omfattande försök såväl i fråga om tillverkning som lagring av smör borde komma till stånd. Då här vore fråga om en verklig försöksverksamhet och icke endast om rena hållbarhetsundersökningar, syntes densamma böra ankomma på den statliga institution, som hade och enligt lantbruksstyrelsens förmenande allt fortfarande borde hava den egentliga försöksverksamheten på mejeriområdet om hand eller centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet. I fråga om anställande och bedömande av lagringsförsök syntes dock ett intimt samarbete med svenska smörprovningarna vara av nöden.

Lantbruksstyrelsen ansåge sig i anslutning till vad sålunda anförts böra hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes *dels* uppdraga åt centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet att, under samarbete i den mån så kunde anses erforderligt med svenska smörprovningarna, låta utreda förutsättningarna för en förbättrad hållbarhet hos det svenska smöret, *dels ock*, därest tillräckliga medel för dessa undersökningars utförande icke skulle stå till centralanstaltens förfogande, vidtaga åtgärder för att sådana måtte bli tillgängliga.

Sedan Kungl. Maj:t härefter anbefallt styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet att avgiva utlåtande i ärendet, har sagda styrelse med eget utlåtande den 28 april 1930 överlämnat ett

[8.] från föreståndaren för anstaltens husdjurs- och mejeriavdelning, professor Nils Hansson och ledaren av anstaltens mejeriförsök, överassistenten E. Haglund infordrat yttrande i ärendet.

Av det utav *professorn Nils Hansson* och *överassistenten E. Haglund* avgivna yttrandet inhämtas i huvudsak följande.

Genom en lång rad undersökningar, vilkas resultat publicerats i centralanstaltens meddelanden nr 232, 261, 290, 297, 321, 345 och 347 (1922—1929), hade mejeriavdelningen sökt klargöra de förhållanden, som inverkade på det svenska smörets kvalitet och hållbarhet. Dessa undersökningar hade hittills huvudsakligen utförts vid avdelningens försöksmejeri i Stockholm, där de av såväl tekniska som ekonomiska skäl ständigt måst utföras i relativt liten skala.

Det hade emellertid länge varit ett önskemål för mejeriavdelningen att äga möjlighet att genomföra försök även under fullt praktiska mejeriförhållanden. Det huvudsakliga ändamålet med under dylika förhållanden utförda försök skulle vara dels att demonstrera de vid försöksmejeriet vunna resultaten, dels att få dessa bekräftade vid och anpassade till mejeridriften, sådan denna bedreves å olika orter och i olika landsdelar.

Mejeriavdelningen hade emellertid hittills saknat både behövlig personal och tillräckliga medel för upptagandet av försök angående smörets hållbarhet i denna utsträckning. Först under sista tiden hade också de behövliga förundersökningarna i avdelningens försöksmejeri fortskridit så långt, att i praktiken upptagna försök kunde påbörjas med hopp om framgång i arbetet. Andra nu pågående försök, såsom t. ex. de som berörde de faktorer, vilka inverkade på smörets konsistens, samt omfattande ystningsförsök, bunde emellertid mejeriavdelningens nuvarande personal vid arbetet i det centrala försöksmejeriet. Vid dessa behövde såväl mejeriförsökens ledare som de vid dessa anställda assistenterna — kemisten och mejeristen — så intimt samarbeta, att ingen av dem kunnat eller kunde under den närmaste tiden frigöras för att upptaga ovannämnda praktiska försöksverksamhet i syfte att utforma lämpliga metoder för framarbetande av ett mera hållbart smör. Försök i denna riktning krävde alltså oundgängligen, att avdelningens arbetskrafter utökades med en från denna synpunkt lämplig person. Denne borde vara såväl praktiskt som teoretiskt allsidigt utbildad inom mejerifacket och på förhand fullt förtrogen med försöksverksamheten på mejeriområdet. Lönen kunde därför icke beräknas lägre än den, som utginge till centralanstaltens ordinarie assistenter, eller 6,300 kronor per år räknat.

De nämnda praktiska försöken angående smörets hållbarhet krävde emellertid också en del utgifter för bestridande av de direkta kostnaderna för försökens anordnande, för ersättning åt vederbörande mejeri för de ingrepp, som försöken kunde medföra i dess dagliga drift, samt för försöksassistentens resor m. m. Dessa kostnader läte sig svårigen med någon större noggrannhet på förhand beräknas, men för det kommande räkenskapsåret torde de kunna uppskattas till nedan upptagna belopp. Därvid beräknades, att förarbetena för dessa försöks igångsättande jämte hänsyn till andra förhållanden medförde, att sagda försöksverksamhet icke kunde påbörjas förrän omkring den 1 september 1930. De nedan upptagna kostnaderna vore av denna anledning beräknade för en tidrymd av 10 månader.

Lön åt en försöksassistent	kronor	5,250
Dennes resor och dagtraktamenten	»	1,200
Arbetshjälp vid försöksmejerierna	»	450
Ersättning åt mejerierna	»	2,000
summa kronor		8,900.

[8.]

Det måste emellertid framhållas, att denna anordning med praktiska mejeriförsök, förlagda till mejerier i olika delar av landet, icke kunde betraktas sasom endast tillfällig. Saknaden av dylika försök hade, som redan nämnts, länge varit kännbar och i avsevärd grad hindrat mejerivardningen att få de vid centralmejeriet gjorda rönen i tillräcklig grad beaktade och använda i den praktiska mejeridriften. Detta gällde icke blott frågan om det svenska smörets hållbarhet utan i minst lika grad de faktorer, som berörde smörets konsistens, och för övrigt en hel del andra spörsmål, som stode i sammanhang med landets tillverkning av smör och ost. De praktiska försöken i mejerier i olika landsdelar måste därför även i framtiden anses såsom ett nödvändigt komplement till verksamheten i mejerivardningens centrala försöksmejeri. Vid avgivandet av förslag till stat för mejerivardningen för räkenskapsåret 1931/1932 komme denna fråga och den i sammanhang härmed behöfliga utvidgningen av det centrala försöksmejeriets arbetslokaler att återupptagas.

I sitt förenämnda utlåtande den 28 april 1930 har *styrelsen för centralanstalten* för egen del anfört följande.

Med hänsyn till smörproduktionens stora betydelse för vårt lands jordbruk och den mindre gynnsamma ställning det svenska smöret för närvarande intog på världsmarknaden, vore det en angelägenhet av stor vikt, att mera omfattande försök angående åtgärder till förbättrande av smörets hållbarhet än de, som hittills kunnat utföras vid centralanstaltens försöksmejeri, snarast komme till utförande. Ifrågavarande försök torde till väsentlig del böra förläggas till smörproducerande mejerier i olika delar av landet. För ifrågavarande försöksverksamhet krävdes emellertid såväl arbetskraft som ekonomiska resurser, och, då mejeriförsöksverksamheten vid centralanstalten redan vid sin nuvarande omfattning vore mycket knappt tillgodosedd med bådaddera, förutsatte den föreslagna utvidgningen av försöksverksamheten ovillkorligen särskilt anslag för ändamålet.

I det av Hansson och Haglund avgivna yttrandet beräknades ifrågavarande kostnader för räkenskapsåret 1930/1931, därvid utvidgningen i försöksverksamheten beräknades kunna påbörjas först omkring den 1 september 1930, till sammanlagt 8,900 kronor. De sålunda beräknade kostnaderna ansågo styrelsen vara lämpligt avvägda. Skulle nu avsedda försöksverksamhet kunna bedrivas i tillfredsställande omfattning, syntes någon minskning av det beräknade kostnadsbeloppet icke kunna göras.

I likhet med lantbruksstyrelsen ansågo styrelsen det vara naturligt, att ifrågavarande utvidgade försöksverksamhet på mejeriområdet omhändertogs av centralanstalten. Därvid borde anstalten naturligtvis söka samarbete med olika institutioner och enskilda, som vore verksamma inom mejerihandlingen. Vad särskilt anginge svenska smörprovningar, upprätthölle centralanstalten sedan lång tid tillbaka nära kontakt med denna institution, och beträffande nu föreslagna försöksverksamhet torde dylik samverkan komma att visa sig särskilt värdefull, när det gällde lagringsförsök med smör.

[8.] Styrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte ställa ett belopp av 8,900 kronor till centralanstaltens förfogande för utförande under tiden 1 juli 1930—30 juni 1931 av praktiska mejeriförsök vid olika driftsmejerier i syfte att undersöka förutsättningarna för ernående av en förbättrad hållbarhet hos den svenska smöret.

Härefter har *styrelsen för centralanstalten* i skrivelse den 18 september 1930 ånyo anmält ärendet och därvid, under åberopande av sin förberörda skrivelse den 28 april 1930, hemställt, att Kungl. Maj:t ville föreslå 1931 års riksdag att för utförande av praktiska mejeriförsök vid olika driftsmejerier i syfte att förbättra det svenska smörets kvalitet och hållbarhet anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra anslag av 9,500 kronor. Sagda belopp, avseende ett helt arbetsår, har beräknats sålunda: lön åt en försöksassistent 6,300 kronor, försöksassistentens resor och traktementa 1,200 kronor, arbetshjälp vid försöken 500 kronor samt ersättning åt mejerierna 1,500 kronor.

I infortrat yttrande den 10 oktober 1930 har *statskontoret* anført, att, då frågan om beviljande av anslag för nu omhandlade ändamål i allt väsentligt undandrog sig statskontorets bedömande, statskontoret ansett sig allenast böra för Kungl. Maj:t anmäla, att den av styrelsen för centralanstalten verkställda anslagsberäkningen icke givit statskontoret anledning till erinran.

*Departements-
chefen.*

Smörproduktionens stora betydelse för landets jordbruk gör det enligt min mening till en angelägenhet av synnerlig vikt, att det svenska exportsmörets konkurrenskraft på världsmarknaden stärkes. Åtgärder i syfte att förbättra smörets hållbarhet och andra egenskaper äro givetvis ägnade att gynnsamt påverka pris- och avsättningsförhållandena för exportsmöret. Jag finner det därför välbetänkt, att den genom centralanstaltens mejeriavdelning hittills bedrivna försöksverksamheten på nu föreslaget sätt utvidgas. Därigenom kunna de vid försöksverksamheten vunna resultaten under mejeriavdelningens ledning och tillsyn underkastas prövning vid praktisk mejeridrift i smörproducerande mejerier inom olika delar av landet. För att dessa praktiska mejeriförsök, vilka huvudsakligen böra avse smörets hållbarhet men jämväl torde få utsträckas att avse andra kvalitetsegenskaper hos smör, må kunna i största möjliga mån bliva fruktbärande för mejerihanteringen och smörexporten torde de, såsom lantbruksstyrelsen förordat, böra utföras under samarbete med svenska smörprovningarna. Jag har förvissat mig om, att från svenska smörprovningarnas sida stort intresse förefinnes för nu förevarande angelägenhet.

För de föreslagna praktiska mejeriförsöken erfordras emellertid, att särskilda medel ställas till centralanstaltens förfogande. På grundval av uppgifter från föreståndaren för anstaltens mejeriavdelning och ledaren av anstaltens mejeriförsök har anstaltens styrelse beräknat kostna-

derna för ändamålet till 9,500 kronor för år. Mot det sålunda ifrågasatta beloppet och den till grund härför liggande kostnadsberäkningen har jag ej erinran.

[8.]

I anslutning härtill hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till utförande genom centralanstaltens för försöksväsendet på jordbruksområdet mejeriavdelning av försök i mejerier att förbättra hållbarheten m. m. hos smör anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra anslag* av kronor 9,500.

7. Fast försöksverksamhet vid statsunderstödda lantbruks- och lantmannaskolor, oförändrat ordinarie anslag (se IX H. T. 1922 p. 15 och 1918 p. 2) kronor 8,000.

[9.] 8. Fast försöksgård för jordbruket vid Lanna Borregården i Skaraborgs län. Enligt det förslag till upprättande vid Lanna Borregården i Saleby socken av Skaraborgs län av en fast försöksgård för jordbruket, som av Kungl. Maj:t förelades 1928 års riksdag (prop. nr 136) och vann riksdagens bifall, beräknades — förutom visst belopp såsom engångskostnad för försöksgårdens upprättande — 22,000 kronor till årliga driftkostnader. Enär Lanna Borregården skulle för statsverkets räkning övertagas först den 14 mars 1929, behövde för budgetåret 1928/1929 till driftkostnader anvisas endast 6,000 kronor. För vartdera budgetåret 1929/1931 anvisades såsom extra anslag till driftkostnader 22,000 kronor.

[9.]

I skrivelse den 18 september 1930 har *styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet* gjort framställning om anslag för ändamålet för budgetåret 1931/1932 och därvid anfört följande.

För ifrågavarande försöksgård borde för budgetåret 1931/1932 räknas med samma behov av driftkostnadsanslag som för innevarande budgetår. I anledning av 1930 års riksdags uttalande i samband med anvisande av anslag för anordnande vid Offers gård i Västernorrlands län av en fast försöksgård för jordbruket, nämligen att framdeles dyrtidstilläggen för personal vid Lanna försöksgård borde utgå från det till försöksgårdens drift anvisade anslaget, torde emellertid i försöksgårdens stat böra upptagas en särskild post för bestridande av berörda dyrtidstillägg. Ifrågavarande post, vilken torde böra hava förslagsanslags natur, hade styrelsen beräknat till 1,700 kronor. Det totala anslaget för bestridande av driftkostnaderna vid Lanna försöksgård borde sålunda beräknas till 23,700 kronor, vilket anslag enligt styrelsens mening torde böra erhålla karaktären av förslagsanslag.

Statskontoret har i yttrande den 8 oktober 1930 förklarat sig icke hava något att erinra mot bifall till framställningen.

[9.] Med beaktande av det vid fjolårets riksdag gjorda uttalandet (jmf. prop. nr 250 sid. 17), att dyrtidstilläggen för personal vid försöksgården borde framdeles utgå från det till gårdens drift anvisade anslaget, torde såsom styrelsen för centralanstalten föreslagit förevarande anslag, nu upptaget till 22,000 kronor, böra höjas med det för dyrtidstillägg förslagsvis beräknade beloppet av 1,700 kronor till 23,700 kronor. I samband härmed bör anslaget givas karaktär av förslagsanslag.

I enlighet med styrelsens för centralanstalten förevarande framställning hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till driftkostnader för den till Lanna Borregården i Saleby socken av Skaraborgs län förlagda fasta försöksgården för jordbruket anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra förslagsanslag* av kronor 23,700.

[10.] [10.] 9. Fast försöksgård för jordbruket vid Offers gård i Västernorrlands län. Enligt det förslag till upprättande vid Offers gård i Botea socken av Västernorrlands län av en fast försöksgård för jordbruket, som förelades 1930 års riksdag (prop. nr 250; R. skr. nr 273) och vann riksdagens bifall, beräknades engångskostnaderna för försöksgårdens upprättande till 77,500 kronor och de årliga driftkostnaderna till 21,600 kronor. Det för engångskostnader avsedda beloppet anvisades i sin helhet för budgetåret 1930/1931. Enär Offers gård skulle för statsverkets räkning övertagas först den 14 mars 1931, behövde för driftkostnader under budgetåret 1930/1931 anvisas allenast 7,500 kronor.

I skrivelse den 18 september 1930 har *styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet* meddelat, att någon erfarenhet givetvis icke kunnat vinnas med avseende på behovet av driftkostnadsanslag för försöksgården under budgetåret 1931/1932. Vid sådant förhållande hemställde styrelsen i enlighet med ovannämnda beräkning, att för budgetåret 1931/1932 måtte till driftkostnader anvisas 21,600 kronor.

Kungl. Maj:t har den 19 december 1930 förordnat, att Offers gård skall från och med den 14 mars 1931 stå under centralanstaltens styrelses förvaltning, samt meddelat föreskrifter om försöksgårdens användning m. m.

Departements- I anslutning till anstaltsstyrelsens anslagsäskande hemställer jag, att
chefen. Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till driftkostnader för den fasta försöksgård för jordbruket, som jämlikt beslut av 1930 års riksdag skall förläggas till Offers gård i Botea socken av Västernorrlands län, anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra förslagsanslag* av kronor 21,600.

[11.] 10. **Internationella lantbruksinstitutet i Rom.** För bestridande av kostnaden för Sveriges deltagande i internationella lantbruksinstitutet i Rom hava av riksdagen anvisade medel stått till Kungl. Maj:ts förfogande från och med år 1907. Medelsbehovet för innevarande budgetår, avseende Sveriges bidrag till institutet för 1931 samt övriga omkostnader för ändamålet, beräknades till omkring 11,000 kronor. Med hänsyn till den behållning, som den 1 juli 1930 väntades förefinnas å anslaget, begränsades anslagsanvisningen för budgetåret 1930/1931 till 7,000 kronor.

I skrivelse den 18 september 1930 har *lantbruksakademien*, som för Sveriges del handhar de direkta förbindelserna med institutet, anmält behovet av statsanslag för budgetåret 1931/1932.

Akademien erinrar, att, enligt år 1906 fattat beslut angående bidrag till verksamheten vid institutet, institutets utgifter efter avdrag av dess inkomster från andra källor än statsbidragen skulle fördelas mellan de anslutna staterna i förhållande till för varje stat fastställt antal kvoter. På varje kvot skulle komma högst 4,000 guld-francs. Enär Sverige hade två kvoter, torde dess bidrag till institutet böra beräknas till högst 8,000 guld-francs eller omkring 5,800 kronor.

Vidare hade akademien räknat med vissa kostnader vid fullgörande av dess uppdrag att för Sveriges del omhänderhava de direkta förbindelserna med institutet. Akademien ansåge ifrågavarande kostnader liksom för innevarande budgetår böra beräknas till 2,000 kronor.

Till ersättning åt ombud för inställelse vid institutet för deltagande i dess generalförsamling och i sammanträden med institutets ständiga kommitté har akademien beräknat 3,000 kronor.

I anslutning till erbjudande från en vid lantbruksinstitutet anställd svensk har akademien slutligen framhållit önskvärdheten, att något belopp stode till förfogande såsom ersättning åt honom för införskaffande av särskilda utredningar och upplysningar, som för myndigheter i Sverige kunde vara av betydelse och vilka kunde erhållas genom det omfattande allmänna material, som stode institutet till förfogande.

Akademien har i överensstämmelse med det salunda anförda beräknat det totala medelsbehovet för ifrågavarande ändamål till 12,000 kronor för budgetåret 1931/1932 samt hemställt om sistnämnda belopps anvisande.

Den föreliggande beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1931/1932 överstiger motsvarande beräkning för innevarande budgetår med 1,000 kronor. Ökningen hänför sig till posten ersättning åt ombud för inställelse vid institutet och finner sin förklaring i kostnaderna för deltagande i institutets ständiga kommittés sammanträden. Med hänsyn till vidtagen ändring i kommitténs arbetsordning torde nämligen därvid numera i större utsträckning än förr på området sakkunniga personer böra utsändas från Sverige till Rom såsom ombud, vilket medför ökade resekostnader. Mot kostnadsberäkningen torde fördenskull icke något vara att erinra.

Då den behållning, som den 1 juli 1931 kan väntas förefinnas å anslaget, såvitt nu med någon säkerhet kan beräknas, torde uppgå till ungefär 5,000 kronor, torde anslagsanvisningen kunna begränsas till 7,000 kronor.

[11.]

Departements-
chefen.

- [11.] Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till bestridande av kostnaden för Sveriges deltagande i internationella lantbruksinstitutet i Rom anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra reservationsanslag* av kronor 7,000.

- [12.] [12.] 11. **Internationella frysinstitutet i Paris.** Sverige är anslutet till den internationella konventionen den 21 juni 1920 rörande inrättande i Paris av ett internationellt frysinstitut (Sveriges överenskommelser med främmande makter nr 44/1921) och har alltsedan biträdandet av nämnda konvention lämnat årliga bidrag till institutet.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 december 1926 skall Sverige i årlig medlemsavgift till institutet från och med år 1927 tillsvidare, så länge anslag av riksdagen härtill anvisas, erlägga ett belopp i francs, motsvarande värdet i kronor av 4,000 pappersfrancs enligt vid tidpunkten för Sveriges anslutning till institutet gällande kurs. Årsbidraget utgår sålunda med 1,290 kronor (100 francs = 32: 25 kronor). Avgiften skall erläggas i förskott vid årets början.

Kostnaderna för ifrågavarande årsbidrag hava från och med 1921 bestritts av särskilt i riksstaten uppförda extra anslag, vilka till och med budgetåret 1925/1926 jämväl avsågo eventuella kostnader för representation vid internationella fryskongresser och dylikt. Sistnämnda kostnader bestridas numera från nionde huvudtitelns anslag till extra utgifter. För budgetåret 1930/1931 har följaktligen anvisats endast det belopp, som erfordrats för betalande av Sveriges medlemsavgift för 1931 eller 1,290 kronor.

Enligt art. 10 i ovanberörda konvention är regering, som under de första fem åren från dess avslutande anslutit sig till densamma, bunden härav under en tidrymd av tio år. Efter förloppet av denna tidrymd skall konventionen genom tyst överenskommelse anses förnyad på fem år i sänder, därest uppsägning ej skett minst ett år före periodens utgång. Tidsperioderna räknas enligt art. 11 från och med dagen för deposition av vederbörande matts ratifikationshandling. För Sveriges del innebär det ovan sagda, att Sverige är bundet till och med den 20 december 1931 och att, därest uppsägning ej mellankommit före den 21 december 1930, Sverige blir bundet ytterligare fem år framåt.

Under erinran om dessa bestämmelser i konventionen har *kommerskollegium* i skrivelse den 3 september 1930 anfört i huvudsak följande.

Enligt vad kommerskollegium från ingenjörsvetenskapsakademien och dess kyltekniska kommitté under hand inhämtat, torde inom vederbörande svenska kretsar förefinnas ett starkt intresse för Sveriges kvarstående såsom medlem av institutet. Detta intresse delades jämväl av övriga nordiska länder, vilket bland annat framginge av det i Stockholm under de sista dagarna av augusti månad 1930 under stor tillslutning avhållna andra nordiska kyltekniska mötet.

Då en uppsägning av konventionen från svensk sida 1930 sålunda icke torde behöva ifrågasättas, ansåge kollegium sig böra föreslå, att till bestridande av årsbidraget till institutet för 1932 å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisades samma belopp som under nästföregående budgetår.

[12.]

På sätt framgår av kommerskollegiets ovanberörda skrivelse synes inom vederbörande svenska kretsar förefinnas ett starkt intresse för Sveriges fortsatta medlemsskap i det internationella frysinstitutet. Med hänsyn härtill och kylteknikens betydelse har jag i likhet med kommerskollegiet icke ansett någon uppsägning från svensk sida böra ifrågasättas. Jag kan härvid meddela, att enligt vad jag inhämtat från utrikesdepartementet uppsägning av ifrågavarande konvention skett allenast av en stat, som emellertid på grund av att uppsägningen skett för sent fortfarande är bunden av konventionen under nästa femårsperiod samt att i övrigt inga uppsägningar för närvarande väntades.

*Departements-
chefen.*

Jag anser sålunda, att i enlighet med kommerskollegiets förslag för ifrågavarande ändamål anslag bör uppföras med samma belopp som för innevarande budgetår eller 1,290 kronor, och hemställer jag därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av kostnaden för Sveriges medlemsavgift i internationella frysinstitutet i Paris anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra anslag*

av kronor 1,290.

D. Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar.

Lantbruksinstitutet.

[13.] [13.] 1. Lantbruksinstitutet vid Ultuna. Ordinarie anslaget till lantbruksinstitutet vid Ultuna är jämlikt beslut av 1926 års riksdag (jmf. IX H. T. 1926 p. 13) uppfört med 97,500 kronor. Nu gällande stat för institutet antogs av 1917 års riksdag (jmf. prop. nr 304) samt har undergått mindre jämkningar vid 1919 och 1926 års riksdagar. Staten, sådan densamma av Kungl. Maj:t fastställdes den 18 juni 1926, slutar å ett belopp av 103,800 kronor. Skillnaden mellan statens slutsumma och ordinarie anslaget till institutet, eller 6,300 kronor, hänför sig till det avdrag för fri bostad m. m., som göres å i staten upptagen lön för en var av 8 professorer med 750 kronor och för vardera av 2 vaktmästare med 150 kronor.

Anmärkas må, att i staten för institutet ingår en anslagspost å 12,500 kronor till arvoden åt extra lärare.

I skrivelse den 17 juni 1930 har *styrelsen för lantbruksinstitutet vid Ultuna* gjort framställning om höjning i ovanberörda post till arvoden åt extra lärare från 12,500 till 13,000 kronor för beredande av ökning med 500 kronor i arvudet till extra läraren i ritning vid institutet. Till stöd härför har styrelsen anført följande.

Någon löneförbättring torde böra beredas extraläraren i ritning vid institutet. Han vore nämligen för närvarande avsevärt sämre avlönad än den extralärare, som med avseende på arten av tjänstgöring vore med honom närmast likställd. Denne vore extraläraren i kemi, som för en tjänstgöringstid av omkring 100 timmar uppbure ett arvode av 1,000 kronor, under det extraläraren i ritning för omkring 300 timmars arbete ej uppbure mer än 1,500 kronor, i bägge fallen utan inberäkning av dyrtidstillägg. I fråga om bägge dessa lärare bestode tjänstgöringen i ledning av övningar utan någon åtföljande tentamensskyldighet, varför deras tjänstgöring kunde anses någorlunda jämnvärdig, om än ej att likställa med sådana extralärare, som självständigt handhade ett ämne eller del av ett sådant och däri förrättade tentamen. Att dessa senare uppbure ett något högre arvode efter tjänstgöringstimma räknat, vore fullt befoget. Ett ytterligare skäl, som talade för höjning av extralärarens i ritning arvode, vore, att denne ej kunde fullgöra sitt arbete på kortare tid än ett halvt år, under det extraläraren i kemi hade sin tjänstgöring koncentrerad på omkring två månader.

Över institutsstyrelsens framställning har *lantbruksstyrelsen* den 23 augusti 1930 avgivit infordrat utlåtande, däri styrelsen anført följande.

I ärendet inhämtades, att den föreslagna förhöjningen vore avsedd att utgå till extraläraren i ritning, vilken för närvarande för omkring 300 undervisningstimmar, fördelade på ett halvt år, åtnjöte ett arvode av allenast 1,500 kronor. Då goda skäl syntes tala för den föreslagna förhöjningen, hade lantbruksstyrelsen intet att erinra däremot. Visserligen tjänstgjorde den nuvarande innehavaren av befattningen tillika såsom andre lärare vid Ultuna lantbruksskola, men, då den ersättning, han i sådan egenskap åtnjöte, ej uppginge till mer än 600 kronor, vartill för närvarande komme förmånen av fri bostad, syntes sistnämnda avlöningsförmåner icke skäligen kunna anses utgöra hinder för bifall till den ifrågasatta löneförhöjningen.

Med anledning av vad sålunda anförts hemställde lantbruksstyrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att höja ordinarie anslaget till lantbruksinstitutet vid Ultuna från 97,500 kronor med 500 kronor till 98,000 kronor.

I ärendet har *statskontoret* den 22 september 1930 avgivit infortrat utlåtande och därvid biträtt den av lantbruksstyrelsen i ärendet gjorda hemställan.

Så vitt nu kan bedömas kommer det förnyade förslag till den högre lantbruksundervisningens ordnande, som på sätt under punkt 17 omförmäles är under utarbetande inom jordbruksdepartementet, knappast att utöva inverkan på verksamheten under budgetåret 1931/1932 vid lantbruksinstitutet vid Ultuna sådan denna nu bedrives. Om möjligt bör i denna situation höjning av anslaget undvikas. Jag är därför icke beredd tillstyrka den ifrågasatta höjningen med 500 kronor i anslagsposten till arvoden åt extra lärare vid institutet.

*Departements-
chefen.*

I anslutning till vad jag ovan anfört bör i riksstaten för budgetåret 1931/1932 uppföras

lantbruksinstitutet vid Ultuna, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 97,500.

[14.] 2. Diverse behov vid lantbruksinstitutet vid Ultuna. I det ordinarie anslaget till lantbruksinstitutet vid Ultuna ingår enligt den för institutet fastställda staten en anslagspost till institutets övriga utgifter, avseende andra kostnader för institutet än avlöningar. Sagda post är jämlikt beslut vid 1919 års riksdag upptagen till 34,600 kronor. Från denna anslagspost gäldas utgifter för bränsle och lyse, byggnadsunderhåll, renhållning, kost åt frielever, förbrukningsartiklar, dagsverken och körslor, foder åt hästar, bibliotek, exkursioner m. m.

[14.]

Då de till nämnda utgifter avsedda medel visat sig otillräckliga, har riksdagen till täckande av uppkommen brist å förenämnda anslagspost och bestridande av ökade kostnader för därmed avsedda olika ändamål under senare år anvisat förstärkningsanslag. Till diverse behov vid institutet anvisades sålunda för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 21,500 kronor. Av de för Ultuna lantbruksinstitutet sålunda anvisade medel hava 2,000 kronor beräknats för försök och 5,500 kronor för byggnaders underhåll.

[14.] I två särskilda skrivelser till Kungl. Maj:t av den 17 juni 1930 har styrelsen för lantbruksinstitutet vid Ultuna hemställt om höjning i anslaget till diverse behov med sammanlagt 2,100 kronor. Över framställningarna hava yttranden avgivits den 23 augusti 1930 av lantbruksstyrelsen och den 22 september 1930 av statskontoret.

Av höjningen avses 600 kronor för täckande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt städerskor vid institutet, vilka kostnader hittills bestritts från det under nionde huvudtiteln uppförda allmänna anslaget till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, samt 1,500 kronor för att möjliggöra ett bättre tillgodoseende av försöksverksamheten vid institutet.

I förstnämnda avseende har *institutsstyrelsen* anfört: Det kunde anses tvivelaktigt, huruvida dyrtidstillägg kunde utgå från det förenämnda anslaget till dyrtidstillägg. Då det vidare vore att förutse, att institutets medel ej skulle räcka för utbetalning av sådant tillägg, och det ej kunde ifrågasättas att minska ersättningen till ifrågavarande personal, borde motsvarande höjning ske i extra anslaget till diverse behov vid institutet.

Lantbruksstyrelsen: Dyrtidstillägg åt nämnda städerskor, vilka icke vore anställda å ordinarie stat, torde fortfarande vara oavvisligt. Då härlör erforderliga medel knappast lämpligen borde utgå från ordinarie anslag till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, finge lantbruksstyrelsen, som icke hade något att erinra mot det föreslagna beloppet, 600 kronor, tillstyrka institutsstyrelsens framställning i denna del.

Statskontoret: Den begärda ökningen av anslaget med 600 kronor till gäldande av dyrtidstillägg åt städerskor hade, enligt vad statskontoret inhämtat, föranletts av ett påpekande från riksräkenskapsverkets sida, att nionde huvudtitelns anslag till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst ej finge disponeras för utbetalning av ifrågavarande slag. Statskontoret, som förutsatte, att den avlöning, som nu tillkomme ifrågavarande städerskor, icke vore högre än att den skäligen borde bibehållas vid samma storlek, finge tillstyrka bifall till denna framställning.

Med avseende å den ifrågasatta ökningen av de till försök avsedda medlen vill jag erinra, att institutsstyrelsen redan 1929 framställde enahanda förslag (se IX H. T. 1930 p. 14). Detta förslag, som tillstyrktes av lantbruksstyrelsen i skrivelse den 27 augusti 1929, upptogs emellertid icke i anslags-äskandet till 1930 års riksdag med hänsyn därtill, att förslag väntades inom en nära framtid bliva framlagt rörande lösningen av frågan om den högre lantbruksundervisningen. Till stöd för förevarande framställning har *institutsstyrelsen* först åberopat sin framställning av 1929, vari styrelsen anförde följande.

På grund av den omfattning, som ämnet jordbrukslära numera uppnått, bleve det nödvändigt att i möjligaste mån göra undervisningen däri åskädlig genom anläggande av demonstrationsförsök av olika slag. Dylika försök hade emellertid med de begränsade resurser, som hittills stått till buds vid institutet, ej kunnat ordnas i tillfredsställande omfattning. Exempelvis hade försöken rörande jordens bearbetning och gödsling varit mycket ofullständiga liksom även försöken med besprutning i växande gröda mot svampar och insekter. Även växtföljdsjukdomar liksom flera andra viktiga frågor

vore icke, eller åtminstone blott ofullständigt belysta genom demonstrationsförsök. Vid institutet gällde dock ej blott att genom demonstrationer av försök av olika slag tillgodose den grundläggande undervisningen i agronomkursen, utan det vore dessutom nödvändigt, att försöksverksamheten vore av sådan art, att den verkligen kunde vara till nytta vid undervisningen i konsulentkursen, där eleverna borde få lära sig det rationella utförandet av åtminstone enklare fältförsök. Det bleve härvid i första hand fråga om sådana försök, som handlades av den lokala försöksverksamheten, men i konsulentkursen borde även vissa demonstrationsförsök utföras, som vore av sådan art, att de lämpligen kunde förekomma i den lägre lantbruksundervisningen. Det hittillsvarande anslaget hade nödvändiggjort ej blott stor inskränkning av försökens omfattning, utan dessutom hade den största sparsamhet måst iakttagas vid anskaffandet av inventarier, på vilka sålunda en betydande brist nu rådde.

Slutligen vore i detta sammanhang att framhålla, att på Alnarp större belopp användes till försök. Vid Ultuna vore 2,000 kronor anslagna för detta ändamål, men på Alnarp inginge försöksverksamheten i egendomens stat, och enligt uppgift av rektor därstädes uppginge försökskostnaderna under senaste räkenskapsåret efter avdrag av skördevärdet till något över 3,000 kronor. Genom den vid Ultuna förekommande konsulentkursen på jordbrukslinjen bleve emellertid kraven på försöksverksamheten större än på Alnarp, där endast husdjurslinjen brukade vara företrädd, varför en ökning av försöksanslaget till Ultuna torde få anses välbehövlig, och torde den ej kunna beräknas till mindre än 1,500 kronor.

Härefter har institutsstyrelsen anfört.

De skäl, som styrelsen 1929 åberopade för en ökning av anslaget till försök, kvarstode fortfarande, och på grund av det ytterligare uppskov med institutets omdaning till högskola, som av det vid 1930 års riksdag fattade beslutet om förnyad utredning i ärendet komme att följa, syntes vägande skäl föreligga för att genom en ökning i anslaget till försök sätta institutet i stånd att på ett mera tillfredsställande sätt tillgodose den viktiga del av undervisningen, ej minst för blivande jordbrukskonsulenter, som försöken innebure.

Beträffande den sålunda ifrågasatta höjningen i de för försök avsedda medlen har *lantbruksstyrelsen* erinrat om sin förenämnda skrivelse 1929. vari styrelsen yttrade följande.

Beträffande utgiftsposten »försök» hade lantbruksstyrelsen införskaffat uppgifter rörande kostnaderna för försöken vid lantbruksinstitutet vid Alnarp under de senaste åren. Dessa kostnader plägade bestridas av Alnarps egendom. För de då sistförflutna tre räkenskapsåren uppginge nettokostnaden till respektive 2,031, 3,657 och 3,348 kronor. För 1928/1929 förelåge räkenskaperna vid Alnarp ännu icke i avslutat skick, varför några exakta uppgifter för detta räkenskapsår ej kunnat lämnas. Enligt uppgift torde emellertid kostnaderna för försöken även nämnda år överstiga 3,000 kronor. Då institutet vid Ultuna med hänsyn till den därstädes förlagda konsulentkursen på jordbrukslinjen borde vara minst lika väl rustat för utförande av jordbruksförsök som Alnarp, där endast husdjurslinjen brukade vara företrädd, ansåge sig lantbruksstyrelsen böra tillstyrka den av Ultunastyrelsen begärda förhöjningen av ifrågavarande post med 1,500 kronor eller till 3,500 kronor.

[14.] Med erinran vidare, att detta förslag icke föranledde framställning till 1930 års riksdag på grund av ifrågasatt inrättande av lantbrukshögskola vid Ultuna, har lantbruksstyrelsen i sitt nu förevarande yttrande anført, att, då detta senare spörsmål emellertid vore föremål för förnyad utredning och styrelsen icke funnit skäl frågå sin ståndpunkt i ämnet, styrelsen finge tillstyrka den nu gjorda framställningen.

Statskontoret har förklarat sig intet hava att erinra mot att ifrågavarande anslag ökades med 1,500 kronor till möjliggörande av en höjning med samma belopp av den i utgiftsstaten upptagna posten »försök» till 3,500 kronor. Då anslaget hade karaktären av extra anslag, torde den omständigheten, att fråga föreläge om den högre lantbruksundervisningens omläggning, knappast böra utgöra hinder för den ifrågasatta anslagshöjningen.

Av det nu sagda framgår, att såväl lantbruksstyrelsen som statskontoret tillstyrkt institutsstyrelsens hemställan av innebörd, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att till diverse behov vid lantbruksstyrelsen vid Ultuna anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra anslag av 23.600 kronor.

Iståndsättande
av vissa byggnader
vid Ultuna lantbruksinstitut.

I detta sammanhang torde jag även få anmäla en av *styrelsen för lantbruksinstitutet vid Ultuna* i skrivelse den 17 juni 1930 gjord framställning om anvisande av ett anslag å 10,000 kronor för iståndsättande av byggnader vid institutet. Till stöd härför har styrelsen anført följande.

Till underhåll av byggnader vid Ultuna lantbruksinstitut hade ett anslag brukat beviljas, som under olika år utgått med skiftande belopp och som för räkenskapsåren 1929/1931 satts lägre än på länge, nämligen till 5,500 kronor. Det hade visat sig omöjligt att inom ramen av detta anslag utföra annat än det allra mest nödvändiga underhållsarbete, och åtskilligt ifråga om reparationer hade försummats, som dock för byggnadernas vidmakthållande varit av stor vikt. Byggnaderna vid institutet vore till antalet omkring 20 och brandförsäkrade till ett belopp av 500,000 kronor, vilket dock med nuvarande penningvärde och prisförhållanden knappast motsvarade mer än en tredjedel av det verkliga byggnadsvärdet. Det torde få anses obestriddt, att en sund ekonomi fordrade ett större anslag än 5,500 kronor om året för underhåll av institutets byggnader. Dock hade styrelsen för institutet på grund av den omorganisation, som vore att förvänta, ej nu velat göra framställning om ett större årligt anslag för det ifrågavarande ändamålet utan allenast hemställan om beviljande av ett engångsanslag för iståndsättande av sådana byggnader, som även efter en omändning av institutet till högskola måste komma att för dennas ändamål utnyttjas och av vilka en del befunde sig i ett skick, som ej kunde anses värdigt en statens institution och som t. o. m. innebure fara för byggnadernas bestånd. Detta tillfälliga anslag torde ej böra beräknas lägre än till 10,000 kronor.

Över sistnämnda framställning hava infordrade utlatanden avgivits den 23 augusti 1930 av lantbruksstyrelsen och den 18 september 1930 av byggnadsstyrelsen.

Lantbruksstyrelsen har anfört följande.

[14.]

Då lantbruksstyrelsen vid inspektion funnit ett utvidgat underhall av byggnaderna oundgängligt, för att deras bestånd ej skulle äventyras, och då för ändamålet anslagna medel vore otillräckliga, ansåge styrelsen sig böra tillstyrka bifall till ifrågavarande framställning, under förutsättning likväl att endast sådana reparationer komme till utförande, som icke föregrepe byggnadsarbetena vid en eventuell omorganisation av institutet till högskola, därest sådan omorganisation av 1931 års riksdag bleve beslutad.

Byggnadsstyrelsen har yttrat:

Byggnadsstyrelsen hade låtit besiktiga byggnaderna vid lantbruksinstitutet vid Ultuna och därvid funnit, att reparations- och underhållsarbeten av betydligt större omfattning än vad som kunde åstadkommas med det i institutets inkomst- och utgiftsstat för byggnader upptagna beloppet av 5,500 kronor vore omedelbart påkallade. Det i förevarande framställning begärda tillfälliga anslaget å 10,000 kronor syntes alltså vara behöfligt, men torde icke förslå till mer än utförande av de mest trängande reparationsarbetena.

Förslaget om höjning av anslaget till diverse behov vid institutet med 600 kronor för bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt städerskorna vid Ultuna lantbruksinstitut anser jag mig, med hänsyn särskilt till vad statskontoret i ärendet upplyst, böra biträda. Detta medför ingen ökad statsutgift utan endast ett överförande till nu ifrågavarande anslag av de utgifter i förevarande avseende, som för närvarande bestridas från det under nionde huvudtiteln uppförda extra förslagsanslaget till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst. *Departementis-
chefen.*

Med hänsyn till den synnerliga vikt ur undervisningens synpunkt, som tillmätas den av institutsstyrelsen begärda och av lantbruksstyrelsen förordade utvidgningen av försöksverksamheten vid institutet, torde starka skäl tala för höjning av den i anslaget ingående posten »försök», nu upptagen till 2,000 kronor. Statskontoret har ock uttalat, att, då anslaget i fråga vore ett extra anslag, den omständigheten att fråga föreläge om den högre lantbruksundervisningens omläggning knappast torde utgöra hinder för den ifrågasatta anslagshöjningen. Jag tillstyrker följaktligen, att för försöksverksamhetens utvidgning vidtages viss höjning, nämligen med 1,000 kronor, i anslaget till diverse behov vid Ultuna lantbruksinstitut.

Rörande slutligen det begärda anslaget för vissa reparations- och underhållsarbeten å institutets byggnader har lantbruksstyrelsen vid inspektion på platsen funnit ett utvidgat underhall av byggnaderna oundgängligt, för att deras bestånd ej skall äventyras. Byggnadsstyrelsen, som låtit besiktiga byggnaderna i fråga, har vitsordat, att reparations- och underhållsarbeten vore omedelbart påkallade i betydligt större omfattning än som vore möjligt åstadkomma med det i institutets stat för ändamålet upptagna beloppet, 5,500 kronor, ävensom uttalat, att det ifrågasatta tillfälliga anslaget torde förslå allenast för utförande av de mest trängande reparationsarbetena. Med hänsyn till dessa myndigheters uttalanden lär det kravet på anvisande

[14.] av ökade medel för byggnadsunderhåll icke låta sig avvisas. Jag finner mig böra tillstyrka beviljande för ändamålet av ett ytterligare belopp av 4,500 kronor. Härigenom skulle tillhopa 10,000 kronor komma att för budgetåret 1931/1932 stå till förfogande för ändamålet. Härvid förutsätter jag emellertid i likhet med lantbruksstyrelsen, att endast sådana reparationer komma till utförande, som icke föregripa byggnadsarbetena vid en eventuell omorganisation av den högre lantbruksundervisningen. Ifrågavarande tilläggsbelopp av 4,500 kronor synes mig lämpligast böra inräknas i extra anslaget till diverse behov vid lantbruksinstitutet.

Med iakttagande av vad jag ovan förordat skulle extra anslaget till diverse behov vid Ultuna lantbruksinstitut komma att uppgå till (21,500 + 600 + 1,000 + 4,500 =) 27,600 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till diverse behov vid lantbruksinstitutet vid Ultuna anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra anslag* av kronor 27.600.

[15.] [15.] 3. Lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp. Ordinarie anslaget till lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp är jämlikt beslut av 1922 års riksdag (jmf. IX H. T. 1922 p. 20) uppfört med 117,900 kronor.

Det förnyade förslag till den högre lantbruksundervisningens ordnande, som är under utarbetande inom jordbruksdepartementet, torde i likhet med vad fallet är beträffande lantbruksinstitutet vid Ultuna näppeligen komma att beträffande budgetåret 1931/1932 medföra sådan förändring av verksamheten vid Alnarp, att kostnaderna för institutet påverkas.

Så vitt angår ifrågavarande ordinarie anslag, torde fördenskull i riksstaten för budgetåret 1931/1932 böra uppföras

lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 117,900.

[16.] [16.] 4. Diverse behov vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp. I det ordinarie anslaget till lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp ingår en anslagspost till institutets övriga utgifter å 43,700 kronor, avsedd för utgifter till bränsle och lyse, byggnadsunderhåll, renhållning, kost åt frielever, förbrukningsartiklar, dagsverken och körslor, foder åt hästar, bibliotek, exkursioner m. m. Som denna anslagspost befunnits otillräcklig, har riksdagen årligen från och med 1918 anvisat förstärkningsanslag, vilka utgått med varierande belopp. I riksstaten för budgetåret 1930/1931 har för ändamålet uppförts ett extra anslag av 9,500 kronor.

Med skrivelse den 15 september 1930 har lantbruksstyrelsen överlämnat två till styrelsen inkomna, till Kungl. Maj:t ställda ansökningar, i vilka *styrelsen för lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp* anhållit, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till diverse behov vid institutet anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra anslag av 12,500 kronor. I jämförelse med innevarande budgetår innebär förslaget en ökning av anslaget med 3,000 kronor, avseende tre nyuppförda utgiftsposter vardera å 1,000 kronor för representation, för siffergranskning och för utvidgad undervisning i ämnet maskinlära för konsulentkursens mejerilinje.

Institutsstyrelsen har till stöd för sina äskanden anfört.

En motivering för behovet av ett representationsanslag hade styrelsen lämnat i sin framställning om förstärkning under budgetåret 1930/1931 av anslaget till institutets övriga utgifter. Med hänsyn till det mycket stora antalet besökanden vid Alnarp och framför allt den stora strömmen av utlännningar, som sökte sig dit, vore det i hög grad behövt, att representationsanslaget fastställdes till 1,000 kronor. Styrelsen finge därför hemställa, att ingen beskäring måtte ske av detta belopp.

Anledningen till att styrelsen gjorde framställning om ett anslag å 1,000 kronor till siffergranskningsarvode vore, att styrelsen önskade bli i tillfälle att för den omfattande bokföring, som numera vore tillfinnandes vid såväl institutets olika avdelningar — i första hand mejeriet och trädgården — som Alnarps egendom, kunna anställa en särskild siffergranskare.

Styrelsen ville även uttala önskvärdheten av att jämväl ett belopp av 1,000 kronor ställdes till förfogande i och för en utvidgad undervisning i ämnet maskinlära för konsulentkursens mejerilinje. På grund av detta läroämnes stora betydelse för blivande mejerikonsulenter vore det styrelsens önskan att kunna överlämna viss del av undervisningen i detta ämne till en specialutbildad lärare.

Lantbruksstyrelsen anför i sin skrivelse.

Redan för budgetåret 1930/1931 hade Alnarps institutsstyrelse på sin tid hemställt om statsbidrag till representationskostnader med 1,000 kronor, och hade lantbruksstyrelsen, under återopande av förhållandena vid Flyinge hingstdepå, tillstyrkt bidrag till ifrågavarande ändamål med 750 kronor. Med hänsyn till förestående omorganisation av den högre lantbruksundervisningen hade något förslag i sådant hänseende icke framlagts för 1930 års riksdag. Sedan emellertid nyssnämnda omorganisationsfråga nu av riksdagen remitterats till Kungl. Maj:t för förnyad utredning och då det måhända kunde dröja någon tid, innan denna utredning föreläge färdig, ansåge sig lantbruksstyrelsen, under hänvisning till vad styrelsen därom anfört i sin skrivelse den 11 september 1929 angående proposition till riksdagen om anslag till diverse behov vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp, återböra tillstyrka anslag för ifrågavarande ändamål med 750 kronor.

Beträffande det ifrågasatta anslaget för siffergranskning förtjänade framhållas, att dylik granskning av institutets räkenskaper årligen ägde rum i riksräkenskapsverket. Någon ytterligare siffergranskning kunde vid sådant förhållande icke anses påkallad ur statens synpunkt. Savitt det villesynas, torde den här ifrågasatta siffergranskningen jämväl närmast vara avsedd för institutsstyrelsens egen trygghet. Med hänsyn till dessa omständigheter syntes principiella skäl tala mot uppförande av ett särskilt anslags-

[16.] belopp för ändamålet. Tilläggas kunde emellertid, att det knappast torde vara något hinder för institutets styrelse att av eljest tillgängliga medel å institutets eller lantegendomens stat använda något mindre belopp för berörda ändamål.

Vad slutligen anginge framställningen om anslag till utvidgad undervisning i maskinlära vid konsulentkursens mejerilinjé, finge lantbruksstyrelsen med hänsyn till den alltmer ökade betydelse, ifrågavarande ämne fått för lantushållningen, tillstyrka bifall till densamma.

Lantbruksstyrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att till diverse behov vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra anslag av 11,250 kronor.

Statskontoret har i remissutlåtande den 7 oktober 1930 anslutit sig till vad lantbruksstyrelsen i ärendet anfört och hemställt.

*Departements-
chefen.*

Den av institutstyrelsen föreslagna höjningen av förevarande anslag avser uppförande av tre nya utgiftsposter, nämligen för representation, för arvode åt siffergranskare och för utökad undervisning i ämnet maskinlära för konsulentkursens mejerilinjé med för vardera ändamålet 1,000 kronor eller tillhopa 3,000 kronor.

Frågan om anvisande av representationsanslag till styrelsen för institutet var föremål för Kungl. Maj:ts prövning under motsvarande punkt i nionde huvudtiteln till 1930 års riksdag (IX H. T. 1930 p. 16). Dåvarande departementschefen anförde därvid, att prövningen av denna fråga borde uppskjutas, till dess slutligt avgörande träffats angående ordnandet av den högre lantbruksundervisningen. Nämda skäl synes mig alltjämt äga tillämplighet, och kan jag icke biträda framställningen i denna del.

Ej heller anser jag mig kunna förorda institutstyrelsens begäran om anslag till siffergranskning, då, såsom lantbruksstyrelsen framhållit, den granskning av institutets räkenskaper, som ur statens synpunkt må anses påkallad, ärligen äger rum i riksräkenskapsverket.

Förslaget om anslag å 1,000 kronor till utvidgad undervisning i maskinlära vid konsulentkursens mejerilinjé har motiverats med detta läroämnes stora betydelse för blivande mejerikonsulenter och torde få anses stå i god överensstämmelse med de av 1930 års riksdag beslutade åtgärderna till mejerihanteringens främjande. Jag vill för den skull tillstyrka bifall till nämnda förslag.

I fråga om institutstyrelsens förevarande utgiftsberäkning i övrigt har jag icke någon erinran. Vid bifall till vad av mig föreslagits skulle ifrågavarande anslag ökas med 1,000 kronor till 10,500 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till diverse behov vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra anslag av kronor 10,500.

[17.] **5. Byggnadsarbeten för den högre lantbruksundervisningen m. m.**
 I proposition nr 249 till 1930 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag till ordnande av den högre lantbruksundervisningen. I skrivelse den 3 juni 1930, nr 345, meddelade riksdagen, att propositionen icke vunnit riksdagens bifall, varjämte riksdagen med anledning av vissa i ämnet väckta motioner anhöll om närmare utredning rörande den högre lantbruksundervisningen enligt vissa angivna riktlinjer. Enligt dessa riktlinjer skulle utredningen, bland annat, jämväl innefatta förslag till lösning av frågan, vilken ställning centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet lämpligast borde intaga till en förändrad organisation av den högre lantbruksundervisningen. Därvid förutsattes, att denna undervisning skulle ordnas i anslutning till och samtidigt med den centrala försöksverksamheten på jordbrukets område. Den sålunda begärda utredningen pågår inom jordbruksdepartementet och är så planlagd, att proposition i ämnet beräknas kunna i enlighet med riksdagens anhållan föreläggas 1931 års riksdag. Jag har sålunda för avsikt att, sedan utredningsarbetet avslutats, hos Kungl. Maj:t hemställa om förslags avlåtande till riksdagen.

De anslag till byggnadsarbeten och övriga engångskostnader, som bliva erforderliga för genomförande av ett förslag i ovan antytt syfte, torde lämpligen böra fördelas på en tid av tre eller fyra år. För budgetåret 1931/1932 torde det erforderliga beloppet komma att uppgå till ungefär 650,000 kronor, vilket torde böra beräknas i förslaget till riksstat för nämnda budgetår.

I enlighet med det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som må varda förelagd riksdagen, för byggnadsarbeten för den högre lantbruksundervisningen m. m. beräkna för budgetåret 1931/1932 ett belopp av kronor 650,000.

[18.] **6. Kurser för vissa lantbruksstuderande.** Såsom jag under nästföregående punkt erinrat anhöll riksdagen i skrivelse den 3 juni 1930 (nr 345) om närmare utredning rörande den högre lantbruksundervisningen enligt vissa angivna riktlinjer. Därvid ifrågasattes, bland annat, att förslag måtte utarbetas till sadana anordningar, som utan att efter-sätta kravet på de teoretiska kunskaper, som måste anses som en oundgänglig förutsättning för ett framgångsrikt bedrivande av studier vid lantbrukshögskolan, kunde vara ägnade att underlätta för ungdom, tillhörande den jordbrukande befolkningen, att vinna inträde vid högskolan. Den med anledning av riksdagsskrivelsen inom jordbruksdepartementet pågående utredningen omfattar jämväl berörda särskilda spörsmål. I av-

[17.]

[18.]

- [18.] vaktan på utredningens slutförande torde i förslaget till riksstat för budgetåret 1931/1932 böra beräknas ett belopp av 35,000 kronor för anordnande av kurser i nyss angivet syfte.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som må varda förelagd riksdagen, för anordnande av kurser för vissa lantbruksstuderande beräkna för budgetåret 1931/1932 ett belopp av kronor 35,000.

- [19.] [19.] 7. **Lanthushållningsseminariet å Rimforsa.** Fredrika Bremerförbundets lanthushållningsseminarium å Rimforsa, som 1907, ehuru då under annat namn, börjat sin verksamhet, har alltsedan 1908 understötts med statsmedel. För budgetåret 1930/1931 har för ändamålet anvisats ett extra förslagsanslag av 21,200 kronor, däri inberäknat 2,700 kronor till ålders-tillägg åt föreståndarinnan och lärarinnor. Ur anslaget får även, enligt vissa vid 1930 års riksdag beslutade bestämmelser, utgå erforderliga medel till ersättning åt vikarie för föreståndarinnan och lärarinnor.

För läroanstalten gäller av Kungl. Maj:t den 31 december 1921 fastställt reglemente, vari den 18 juni 1927 och den 13 juni 1930 vidtagits vissa ändringar och tillägg. I reglementet hava intagits vissa bestämmelser, som gälla såsom villkor för statsunderstöd. Sålunda skola vid seminariet vara fast anställda en föreståndarinna och minst sex lärarinnor med viss minimilön och rätt till vissa ålderstillägg. Minimilönerna uppgå till sammanlagt 20,000 kronor årligen, därav föreståndarinnan äger uppbära 4,000 kronor, vardera av två lärarinnor 3,000 kronor och envar av fyra lärarinnor 2,500 kronor. Seminariets styrelse äger dessutom anställa extra lärarkrafter till det antal, som erfordras för undervisningens behöriga upprätthållande.

Lärrinnepersonalen äger uppbära dyrtidstillägg, som jämlikt riksdagens beslut pläгат utgå från förslagsanslaget till dyrtidstillägg åt föreståndare och lärare vid lantmanna-, lanthushålls- och lantbruksskolor.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, av lantbruksstyrelsen med skrivelse den 23 augusti 1930 överlämnad ansökning har *seminariets styrelse*, med bifogande av förslag till inkomst- och utgiftsstat för läsåret 1931/1932, hemställt, att seminariet måtte tilldelas dels ett grundanslag av 18,500 kronor, dels ock medel till ålderstillägg åt fem lärarinnor med 2,400 kronor. Anslagsbehovet för ålderstillägg understiger med 300 kronor det för innevarande budgetår upptagna.

Lantbruksstyrelsen har, under erinran att de i seminariets inkomst- och utgiftsstat upptagna posterna för lärarpersonalens avlönande stode i full överensstämmelse med av riksdagen beslutade grunder, icke haft något att erinra mot beräkningen av ålderstillägg och statförslaget i övrigt; och har lantbruksstyrelsen i anslutning härtill hemställt, att anslaget till seminariet för nästa budgetår måtte bestämmas till 20,900 kronor.

Jag tillstyrker, att anslag till seminariet för instundande budgetår uppföres med föreslaget belopp av 20,900 kronor, och hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[19.]
Departements-
chefen.

att till uppehållande av verksamheten vid Fredrika Bremer-förbundets lanthushållningsseminarium å Rimforsa anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra förslagsanslag* av kronor 20,900.

Lägre lantbruksundervisning m. m.

Innan jag ingår på behandlingen av de olika punkter, som sammanfattats under rubriken lägre lantbruksundervisning, torde jag i korthet få beröra det utredningsarbete, som under senare år nedlagts för omorganisation av nämnda undervisning. Sedan riksdagen i skrivelse den 26 maj 1926, nr 263, anhållit om skyndsamt utredning rörande åtgärder för främjande av småbrukarundervisningen, bemyndigade Kungl. Maj:t den 1 juni 1928 chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla särskilda utredningsmän att inom departementet verkställa utredning samt avgiva förslag rörande lämpligaste sättet för ordnande av den lägre lantbruksundervisningen.

De av departementschefen jämlikt nämnda bemyndigande tillkallade utredningsmännen hava till fullgörande av sitt uppdrag den 30 april 1930 till Kungl. Maj:t överlämnat betänkande med förslag angående ordnande av den lägre lantbruksundervisningen (statens offentliga utredningar 1930: 9).

De förslag, som i betänkandet framlagts, innefatta icke någon mera genomgripande omorganisation av undervisningen. Utredningsmännen hava ansett, att huvudgrunderna för vår nuvarande lägre lantbruksundervisning äro riktiga samt i allmänhet väl lämpade efter förhållandena i vårt land. Men systemet vore icke tillräckligt effektivt. Den förnämsta anmärkningen mot de nuvarande anordningarna hade varit, att skolorna icke förmått draga till sig mer än en helt ringa del av landsbygdens ungdom. Utredningsmännens förslag har av dem angivits hava till syfte att avhjälpa förefintliga fel och brister genom ett utbyggande av det nuvarande systemet i olika hänseenden samt beredande av större frihet och mångsidigare utvecklingsmöjligheter jämte ökat understöd från statens sida. Utredningsmännen hava föreslagit vissa åtgärder, vilka åsyfta att göra de fasta undervisningsanstalterna bättre utrustade och mera frekventerade, att i ekonomiskt avseende underlätta genomgåendet av kurserna i dessa, att bereda ökade möjligheter för undervisning genom kortare och längre kurser av olika slag samt att åstadkomma en utvidgad undervisning för olika ändamål.

De för meddelande av allmän lantbruksundervisning avsedda fasta skolorna äro av tre slag: lantmannaskolor, lantbruksskolor och lantushållsskolor, de sistnämnda avsedda för kvinnlig ungdom. I fråga om lantmannaskolorna hava utredningsmännen betecknat deras organisation som i stort sett lämplig, men hava utredningsmännen likväl ansett sig böra föreslå vissa åtgärder i syfte att bereda skolorna större frihet vid undervisningens anordning samt att göra denna mer effektiv och lättare tillgänglig. Utredningsmännen föreslå sålunda, att den nuvarande uppdelningen av lantmannaskolorna i A- och B-typ slopas, att fordringarna för inträde vid lantmannaskola inskränkas till att omfatta viss ålder och lantbrukspraktik samt att skolorna förenas med skolorjordbruk. Utredningsmännen hävda därjämte den ståndpunkten, att lantmannaskolorna böra fullständigt särskiljas från folkhögskolorna. Vidare borde enligt utredningsmännens mening vid lantmannaskolorna kunna i mån av behov anordnas särskilda kurser utöver skolornas huvudkurser.

I fråga om lantbruksskolorna föreslå utredningsmännen icke några organisatoriska ändringar av större vikt, men hemställa, att en ny statsunderstödd lantbruksskola upprättas i Götaland, helst i Småland.

Ej heller beträffande lantushållsskolorna föreslå utredningsmännen någon mera genomgripande ändring. Emellertid anse utredningsmännen, att åt lantushållsskolans reglemente bör givas en förändrad lydelse, avsedd att giva ett tydligare uttryck för skolans ändamål att meddela unga kvinnor utbildning för skötseln av ett lantushåll, varjämte utredningsmännen förorda vissa andra ändringar i fråga om skolornas kurser m. m.

Då utbildningen i lantmannaskolorna — i motsats till vad fallet är i lantbruks- och lantushållsskolorna — endast omfattar teoretisk undervisning, hava utredningsmännen till prövning upptagit frågan om en fortsatt praktisk utbildning av eleverna genom för ändamålet lämpade kurser.

I en särskild avdelning av betänkandet uppehålla sig utredningsmännen vid den lantbruksundervisning, som meddelas för en större allmänhet, samt föreslå i detta sammanhang vissa ändringar och utvidgningar beträffande de statsunderstödda åtgärderna till höjande av det mindre jordbruket.

Utredningsmännen hava vidare behandlat frågor rörande ordnandet av och statsunderstöd till ungdomsverksamheten på lantushållningens område samt i en särskild avdelning av betänkandet uppehållit sig vid frågan om utbildningskurser för speciella ändamål, varvid utretts spörsmålet om utbildning av kontrollassistenter, ladugårdsförmän och svin-skötare samt kvinnliga ladugårdsskötare. Till prövning hava jämväl upptagits vissa frågor rörande jordbrukskonsulenter och vandringsrättare, de senare av utredningsmännen benämnda instruktörer, samt kvinnliga

hemkonsulenter, varjämte framlagts förslag till i vissa avseenden vidgad och förbättrad undervisning vid mejeriskolor av olika slag.

Utredningsmännen hava därjämte till behandling förehaft frågan om statsunderstöd åt behövande elever samt föreslå i vissa fall en ökning av nämnda understöd. I samband därmed har även framlagts förslag till ändrade bestämmelser för tilldelning av dylikt understöd.

För att avhjälpa den rådande bristen på enhetlighet och samverkan mellan de olika på förevarande område verksamma krafterna föreslå utredningsmännen upprättande av särskilda lantbruksundervisningsnämnder för handhavande i stort av ledningen av den lägre lantbruksundervisningen. Slutligen må omnämnas, att utredningsmännen i syfte att förbättra lärarnas pedagogiska utbildning föreslagit inrättande av en praktisk-pedagogisk provårskurs ävensom att utredningsmännen framlagt förslag till en ändrad ordning beträffande inspektionen över den lägre lantbruksundervisningen.

I ärendet hava yttranden infordrats från lantbruksstyrelsen (som hört styrelserna för lantbruks-, lantmanna-, lantbrukshålls- och mejeriskolorna), skolöverstyrelsen, statskontoret, samtliga landsting och hushållningssällskap, centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, Sveriges allmänna lantbrukssällskap ävensom åtskilliga föreningar och sammanslutningar på lantbrukshållningens område.

De av utredningsmännen föreslagna förändringarna beträffande den lägre lantbruksundervisningen torde på flertalet punkter komma att medföra ökning av kostnaderna för nämnda undervisning. Utredningsmännen beräkna den årliga kostnadsökningen till något över 600,000 kronor.

Med hänsyn till omfattningen av förevarande ärende och den mångfald av spörsmål, som därvid kommer under övervägande, ävensom i betraktande av de erinringar av skilda slag, som kommit till uttryck i remissyttrandena, torde det icke vara möjligt att medhinna ärendets beredning och förslagens överarbetning inom sådan tid, att utredningen kan läggas till grund för framställning till 1931 års riksdag, utan torde man vid utmätande av anslagen till nu ifrågavarande ändamål för budgetåret 1931/1932 i regel böra utgå från nu gällande beräkningsgrunder. Det senast sagda gäller dock icke beträffande *dels* frågan om vissa åtgärder till höjande av det mindre jordbruket, *dels* den lägre mejeriundervisningen, i vilka hänseenden förslag, delvis grundade på utredningsmännens betänkande, äro avsedda att föreläggas Kungl. Maj:t för framställningar till 1931 års riksdag.

Jag övergår nu till de särskilda anslagen under förenämnda anslagstitel.

8. Understöd åt lantmannaskolor, oförändrat ordinarie förslagsanslag (se IX H. T. 1929 p. 17) kronor 420,000.

[20.] 9. Ökat understöd åt lantmannaskolor. Utöver nyssnämnda ordinarie förslagsanslag till understöd åt lantmannaskolor har av riksdagen från och med 1919 anvisats särskilda anslag för beredande av ökat understöd åt lantmannaskolor till mötande av skolornas under dyrtiden betydligt ökade utgifter för hyra av lokaler, underhåll av byggnader, räntor, bränsle, trycksaker m. m. Jämlikt av Kungl. Maj:t i ämnet senast utfärdade kungörelser (nr 215/1924 och 193/1925) hava ifrågavarande understöd alltsedan läsåret 1923/1924 utgått med högst 10 procent av skola eljest enligt gällande bestämmelser tillkommande understöd av statsmedel, anslag till ålderstillägg samt särskilt dyrtidstillägg till lärarpersonalen icke inräknat, samt oberoende av huruvida inom orten tillskjutes där emot helt eller delvis svarande belopp. Det för budgetåret 1930/1931 beviljade anslaget, 25,000 kronor, avser understöd för läsåret 1929/1930.

I skrivelse den 23 augusti 1930 har *lantbruksstyrelsen* i ämnet anfört följande.

Efterverkningarna av kristiden syntes, såvitt lantmannaskolorna anginge, fortfarande göra sig kännbara, särskilt med hänsyn till underhållskostnader för byggnader och materiel ävensom till kostnader för anskaffande av bostäder åt den ordinarie lärarpersonalen. De flesta lantmannaskolor kämpade sålunda alltjämt med vissa ekonomiska svårigheter. Ökat understöd till ifrågavarande skolor syntes därför fortfarande behövt.

Då vidare 1930 års riksdag anvisat anslag för budgetåret 1930/1931 till ökat understöd åt folkhögskolorna, avsett att utgå med 10 procent av skolorna för läsåret 1930/1931 tillkommande ordinarie understöd, funne lantbruksstyrelsen sig böra föreslå, att samma beräkningsgrund jämväl tillämpades för ökat understöd åt lantmannaskolorna under sistnämnda läsår.

I riksstaten för budgetåret 1930/1931 hade ordinarie förslagsanslaget till understöd åt lantmannaskolor uppförts med ett belopp av 420,000 kronor, varav cirka 72,000 kronor beräknats till ålderstillägg åt lärarpersonalen och 2,500 kronor till vikariatsersättning.

Ehuru det ökade understödet såsom nämnt utginge med intill 10 procent av skolorna eljest tillkommande understöd och således ett belopp av i runt tal 35,000 kronor skulle vara erforderligt för ändamålet, syntes dock med hänsyn till medelsåtgången under budgetåret 1929/1930 anslaget kunna begränsas till 25,000 kronor.

Av tillgängliga uppgifter inhämtas, att belastningen å anslaget utgjort för budgetåret 1929/1930 26,116 kronor 72 öre.

Departements-
chefen.

Såsom lantbruksstyrelsen erinrat, har föregående års riksdag beviljat anslag att uppföras i riksstaten för innevarande budgetår för beredande av ökat understöd med 10 procent åt folkhögskolor för arbetsåret 1930/1931. På de skäl lantbruksstyrelsen anfört synes lämpligt, att för motsvarande läsår medel beredas för dylikt tilläggsanslag jämväl till lantmannaskolorna. Ökat understöd bör emellertid, i överensstämmelse med vad tidigare gällt för dylikt understöd till lantmannaskolor, utgå först

efter en på företedd redogörelse över skolans inkomster och utgifter grundad noggrann prövning av behovet av ökat understöd och med belopp, som högst må uppgå till 10 procent av skolan eljest tillkommande understöd av statsmedel med den inskränkning förut varit gällande, samt oberoende av tillskott inom orten. Mot lantbruksstyrelsens anslagsberäkning har jag intet att erinra.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för beredande av ökat understöd åt lantmannaskolor för läsåret 1930/1931 anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra förslagsanslag* av kronor 25,000, att utgå med högst 10 procent av skola eljest enligt gällande bestämmelser tillkommande understöd av statsmedel, anslag till ålderstillägg samt särskilt dyrtidstillägg till lärarpersonalen icke inräknat, samt oberoende av huruvida inom orten tillskjutes däremot helt eller delvis svarande belopp.

10. Understöd åt lantlänsskolor, oförändrat ordinarie förslagsanslag
(se IX H. T. 1930 p. 21) kronor 245,000.

[21.] **11. Ökat understöd åt lantlänsskolor.** Utöver förenämnda ordinarie förslagsanslag till understöd åt lantlänsskolor har från och med 1919 av riksdagen anvisats särskilda anslag för beredande, i likhet med för lantmannaskolorna, av ökat understöd. Jämlikt av Kungl. Maj:t i ämnet senast utfärdade kungörelser (nr 216/1924 och 194/1925) hava ifrågavarande understöd alltsedan läsåret 1923/1924 utgått med högst 10 procent av skola eljest enligt gällande bestämmelser tillkommande understöd av statsmedel, anslag till ålderstillägg samt särskilt dyrtidstillägg till lärarpersonalen icke inräknat, samt oberoende av huruvida inom orten tillskjutes däremot helt eller delvis svarande belopp. Anslaget är i riksdagen för innevarande budgetår uppfört med 10,000 kronor.

Lantbruksstyrelsen har i skrivelse den 23 augusti 1930 — under åberopande av vad lantbruksstyrelsen i den under punkt 20 återgivna skrivelserna anförts angående ökat understöd för läsåret 1930/1931 åt lantmannaskolor — föreslagit, att ökat understöd åt lantlänsskolorna måtte jämväl för nämnda läsår utgå med 10 procent av skolorna tillkommande ordinarie understöd. I fråga om storleken av härför erforderligt anslagsbelopp erinrar styrelsen, att i riksdagen för budgetåret 1930/1931 ordinarie förslagsanslaget till understöd åt lantlänsskolor uppförts med 245,000 kronor, varav cirka 33,000 kronor beräknats till ålderstillägg åt lärarpersonalen och 1,500 kronor till vikariatsersättning. Ehuru det ökade understödet utginge med intill 10 procent av skolorna eljest tillkommande understöd och således ett belopp av i runt tal 21,000 kronor

[20.]

[21.]

[21.] skulle vara erforderligt för ändamålet, syntes dock med hänsyn till medelsåtgången under budgetåret 1929/1930 anslaget kunna begränsas till 12,000 kronor.

Av tillgängliga uppgifter inhämtas, att belastningen å anslaget för budgetåret 1929/1930 utgjort 11,197 kronor 78 öre.

*Departements-
chefen.*

Av skäl, som beträffande lantmannaskolorna under punkt 20 anförts, torde medel böra göras tillgängliga för beredande av ökat understöd under läsåret 1930/1931 åt jämväl lantushållsskolorna. Beträffande prövningen av behovet av ökat understöd samt understödets begränsning bör gälla detsamma som jag föreslagit i fråga om lantmannaskolorna.

Mot lantbruksstyrelsens anslagsberäkning har jag intet att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för beredande av ökat understöd åt lantushållsskolor för läsåret 1930/1931 anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra förslagsanslag* av kronor 12,000, att utgå med högst 10 procent av skola eljest enligt gällande bestämmelser tillkommande understöd av statsmedel, anslag till ålderstillägg samt särskilt dyrtidstillägg till lärarpersonalen icke inräknat, samt oberoende av huruvida inom orten tillskjutes däremot helt eller delvis svarande belopp.

[22.] 12. **Understöd åt lantbruksskolor.** Ordinarie förslagsanslaget till understöd åt lantbruksskolor är jämlikt beslut av 1927 års riksdag (jmf. IX H. T. p. 23) uppfört med 122,500 kronor. Anslaget är avsett till statsunderstöd med 11,500 kronor till en var av 8 skolor i södra och mellersta Sverige samt med 9,000 kronor till en var av 2 skolor i Norrland. Från anslaget bestridas härutöver kostnaderna för ålderstillägg, beräknade till 12,500 kronor, samt till vikariatersättning åt fast anställda lärare vid sagda skolor. Anmärkas må, att tidigare utgått anslag till ytterligare en skola, belägen i Gårdsby i Kronobergs län, vilken skola emellertid nedlades med utgången av läsåret 1922/1923.

I skrivelse den 23 augusti 1930 har lantbruksstyrelsen gjort framställning om beredande av medel för ifrågavarande skolor för instundande budgetår. Häröver har statskontoret den 20 september 1930 avgivit inforordrat yttrande.

Innan jag ingår på nyssnämnda framställning, vill jag erinra därom, att *lantbruksstyrelsen* i skrivelse till Kungl. Maj:t den 12 september 1925 framhållit, att behov förelåg av ytterligare två statsunderstödda lantbruksskolor, varav den ena inom södra och mellersta Sverige och den andra inom Norrland, samt att dessa nya skolor borde inrättas, så snart möjlighet yppade sig att få dem förlagda till lämpliga egendomar. Vi-

dare har lantbruksstyrelsen i skrivelse den 31 augusti 1928 rörande anslagsbehovet för budgetåret 1929/1930 anført, att behovet av en ny lantbruksskola torde vara störst inom Småland, där den 1923 nedlagda skolan i Gårdsby var belägen och där lämpliga egendomar anhållit om statsbidrag för upprättande av lantbruksskola, varför lantbruksstyrelsen då hemställde om höjning av anslaget. Vid anmälan av medelsbehovet för budgetåret 1929/1930 anförde emellertid *dåvarande departementschefen* (se IX H. T. 1929 p. 21), att han med hänsyn till då genom särskilt tillkallade utredningsmän pågående utredning rörande lämpligaste sättet för ordnande av den lägre lantbruksundervisningen icke kunde tillstyrka framställningen om anslag till ytterligare en lantbruksskola utöver dem, som för det dåvarande funnes.

[22.]

I ovannämnda skrivelse den 23 augusti 1930 anför *lantbruksstyrelsen*.

Då behovet av och lämpliga egendomar för ytterligare en lantbruksskola inom Småland, eventuellt Halland, avsedd för de mellersta delarna av södra Sverige, fortfarande förefunnes, samt ovannämnda utredningsmän numera fullgjort sitt uppdrag och uti betänkande angående den lägre lantbruksundervisningens ordnande (sid. 260) tillstyrkt av lantbruksstyrelsen i ovannämnda skrivelse den 31 augusti 1928 framlagt förslag, föresloge lantbruksstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte för inrättande av ännu en lantbruksskola i södra Sverige utverka erforderlig höjning av ifrågavarande förslagsanslag.

På grund av vad sålunda anförts hemställde lantbruksstyrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att höja ordinarie förslagsanslaget till understöd åt lantbruksskolor från 122,500 kronor med 11,500 kronor till 134,000 kronor.

Statskontoret yttrar i sitt utlåtande.

Visserligen hade de utredningsmän, som tillkallats för att inom jordbruksdepartementet verkställa utredning och avgiva förslag rörande lämpligaste sättet för ordnande av den lägre lantbruksundervisningen, i avgivet betänkande tillstyrkt det tidigare av lantbruksstyrelsen framtäckta förslaget om inrättande av ytterligare en lantbruksskola i södra Sverige, men då berörda fråga väl skulle avgöras i sammanhang med övriga i sagda betänkande behandlade spörsmål och således knappast kunde komma att lösas före budgetåret 1931/1932, syntes någon ökning av nu ifrågavarande anslag med hänsyn till inrättandet av sagda skola icke behöva vidtagas. Anslaget till understöd åt lantbruksskolor syntes därför kunna i riksstaten för nästkommande budgetår uppföras med oförändrat belopp.

Såsom jag tidigare uttalat torde beredningen av det föreliggande förslaget till ordnande av den lägre lantbruksundervisningen icke med hinnas inom sådan tid, att förslaget kan läggas till grund för framställning i ämnet till innevarande års riksdag. I likhet med statskontorets anser jag, att frågan om inrättande av ytterligare en lantbruksskola i södra Sverige icke bör lösas ur sitt sammanhang utan företagas till avgörande samtidigt med övriga spörsmål rörande omorganisation av den lägre lantbruksundervisningen.

*Departements-
chefen.*

[22.] I anslutning till det anförda torde i riksstaten för budgetåret 1931/1932 böra uppföras

understöd åt lantbruksskolor, *oförändrat ordinarie förslags-*
anslag kronor 122,500.

[23.] [23.] 13. **Dyrtidstillägg åt föreståndare och lärare vid lantmannaskolor, lanthushållsskolor och lantbruksskolor.** Från och med 1920 har riksdagen anvisat anslag till dyrtidstillägg åt lärare vid lantmannaskolor, lanthushållsskolor och lantbruksskolor. Från sålunda anvisade anslag har från och med 1921 med riksdagens medgivande utgått dyrtidstillägg jämväl till lärarinnepersonalen vid Fredrika Bremer-förbundets lanthushållningsseminarium å Rimforsa. Anslaget är för budgetåret 1930/1931 upptaget till 135,000 kronor såsom extra förslagsanslag.

De beträffande personalen vid lantmannaskolor och lanthushållsskolor samt lantbruksskolor senast fastställda bestämmelserna rörande dyrtidstillägg äro intagna i kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 476) med däri genom kungörelserna nr 284/1922, 186/1923 och 314/1926 gjorda ändringar. I fråga om lanthushållningsseminariet å Rimforsa hava föreskrifter meddelats i Kungl. Maj:ts brev till statskontoret den 13 juni 1930.

I skrivelse den 23 augusti 1930 har *lantbruksstyrelsen* framhållit, att dyrtidstillägg till ifrågavarande befattningshavare fortfarande vore erforderliga och för budgetåret 1931/1932 torde böra beräknas till samma belopp som beviljats för löpande budgetår.

Departements-
chefen.

Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor yttrat vidkommande dyrtidstillägg under budgetåret 1931/1932 åt befattningshavare i statens tjänst och då anslagsanvisningen så vitt angår nu ifrågavarande ändamål med hänsyn till medelsåtgången torde böra upptagas till 110,000 kronor, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta, att de för budgetåret 1930/1931 gällande allmänna grunder för dyrtidstillägg åt lärare vid lantmannaskolor och lanthushållsskolor samt lantbruksskolor skola gälla jämväl för budgetåret 1931/1932;

b) medgiva, att Kungl. Maj:t må utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av förberörda allmänna grunder för ifrågavarande dyrtidstillägg må befinnas erforderliga;

c) medgiva, att åt lärarinnepersonalen vid Fredrika Bremer-förbundets lanthushållningsseminarium å Rimforsa må från och med den 1 juli 1931 och tills-

vidare under budgetåret 1931/1932 utgå dyrtidstillägg i huvudsaklig överensstämmelse med de allmänna grunder, som för samma tid komma att gälla beträffande motsvarande personal vid lanthushållsskola, och jämlikt de närmare föreskrifter, som Kungl. Maj:t kan för tillämpning av sagda grunder finna erforderliga;

d) för nu angivna ändamål anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra förslagsanslag* av kronor 110,000.

[23.]

14. Lantbruksskolan vid Ultuna, oförändrat ordinarie förslagsanslag (se IX H. T. 1929 p. 23) kronor 9,350.

[24.] **15. Inspektion över de lägre lantbruksundervisningsanstalterna.** Ordinarie anslaget till inspektionen i fråga är jämlikt beslut av 1922 års riksdag (jmf. IX H. T. 1922 p. 31 och 1911 p. 5) uppfört med 5,000 kronor. Anslaget disponeras till arvoden åt inspektörerna över den lägre lantbruksundervisningen i riket, för vilka instruktion utfärdats den 8 oktober 1918 (nr 916). Enligt denna handhaves tillsynen över den med statsmedel understödda lägre lantbruksundervisningen av två inspektörer, av vilka den ene skall utöva tillsyn över lantbruksskolorna och den andre över lantmanna- och lanthushållsskolorna samt övrig med statsmedel understödd verksamhet för meddelande av lägre lantbruksundervisning, med undantag likväl för sådana utbildningskurser för särskilda yrkesutövare, vilka inspekteras av vederbörande statskonsulenter. I vad tillsynen avser lanthushållsskolorna skall densamma huvudsakligen omfatta skolans ekonomi, efterlevnaden av gällande reglementen och andra föreskrifter, lokalförhållanden m. m. För övervakandet av undervisningen vid lanthushållsskolorna skall finnas anställd en särskild inspektris, för vars verksamhet närmare bestämmelser utfärdas av lantbruksstyrelsen efter överläggning, i den mån så erfordras, med skolöverstyrelsen. Gällande instruktion för inspektrisen har av lantbruksstyrelsen fastställts den 10 april 1919.

[24.]

Inspektör förordnas av Kungl. Maj:t för en tid av tre år i sänder. Inspektrisen förordnas av lantbruksstyrelsen likaledes för tre år.

Arvodena utgå till inspektören över lantmanna- och lanthushållsskolorna m. m., jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 31 december 1921, med 3,000 kronor, till inspektören över lantbruksskolorna, jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 18 december 1918, med 1,250 kronor, och till inspektrisen, jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 25 april 1919, med 750 kronor. Å dessa arvoden utgår dyrtidstillägg enligt grunderna för oreglerade löner.

För tjänsteresor åtnjutes *reskostnads- och traktamentersättning* från nionde huvudtitelns allmänna reseanslag.

Uti det under punkt 3 omförmälda *sakkunnigbetänkandet* föreslås,

- [24.] att den till nämnda tre befattningshavare utgående rese- och trakta-
mentsersättningen, vilken för budgetåret 1927/1928 uppgått till 2,099 kro-
nor 75 öre, skulle utbrytas ur det allmänna reseanslaget samt i stället
upptagas såsom särskild anslagspost, förslagsvis å 2,000 kronor, under
anslaget till inspektion över de lägre lantbruksundervisningsanstalterna.
Vid bifall härtill torde anslaget till inspektionen böra erhålla natur av
förslagsanslag. *Lantbruksstyrelsen* har i den under punkt 3 omnämnda
promemorian häremot icke framställt annan erinran, än att anslags-
posten till reseersättningar borde upptagas med 3,000 kronor.

*Departements-
chefen.* Jag biträder förslaget att, för bestridandet av resekostnads- och trakta-
mentsersättningar vid inspektionen, anslaget till inspektionen höjes med
3,000 kronor och omföres till förslagsanslag. I samband härmed torde
för inspektionen fastställas följande

Stat.

Arvode till inspektören över lantmanna- och lanthus- hållsskolorna m. m.	kronor 3,000
Arvode till inspektören över lantbruksskolorna	» 1,250
Arvode till inspektrisen för övervakande av undervisnin- gen vid lanthushållsskolorna	» 750
Reseersättningar åt nämnda befattningshavare, <i>förslags- anslag</i>	» 3,000

Förslagsanslag kronor 8,000.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t
mätte föreslå riksdagen att

a) godkänna det av mig förordade förslaget till stat
för inspektionen över de lägre lantbruksundervis-
ningsanstalterna, att tillämpas från och med budget-
året 1931/1932,

b) vid bifall härtill, med uteslutande ur riksstaten
av det däri uppförda ordinarie anslaget till inspek-
tion över de lägre lantbruksundervisningsanstalterna,
under samma rubrik uppföra ett *ordinarie förslags-
anslag* av kronor 8,000.

- [25.] [25.] 16. Den lägre mejeriundervisningen. I enlighet med fram-
ställning av Kungl. Maj:t till 1921 års riksdag (IX H. T. p. 14) uppför-
des i riksstaten under anslagstiteln lantbruksinstitutet m. m. ett ordi-
narie anslag å 35,000 kronor till lägre mejeriskolor för kvinnor. An-

slagsbeloppet grundade sig på en av lantbruksstyrelsen framlagd beräkning, enligt vilken till understöd med 4,100 kronor åt en var av sju skolor beräknades tillhoppa 28,700 kronor samt till understöd åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid skolorna 6,300 kronor. Genom beslut av 1922 års riksdag överfördes sistnämnda anslagspost till det för understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter anvisade ordinarie anslaget, och anvisades till lägre mejeriskolor för kvinnor ett särskilt ordinarie reservationsanslag av 29,000 kronor, vilket belopp sedermera årligen anvisats med undantag för budgetåret 1928/1929, då på grund av förefintlig reservation intet anslag erfordrades, samt budgetåret 1929/1930, då anslagsanvisningen av samma anledning begränsades till 22,000 kronor. För budgetåret 1930/1931 är anslaget ånyo uppfört med 29,000 kronor.

Den 30 juli 1921 har Kungl. Maj:t dels utfärdat reglemente för mejeriskolor för kvinnor (nr 509), dels i brev till statskontoret meddelat vissa föreskrifter angående villkoren för åtnjutande av statsbidrag för här ifrågavarande ändamål, i vilka föreskrifter ändring vidtagits genom brev den 6 juni 1929.

De jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 juni 1928 tillkallade utredningsmän för verkställande av utredning och avgivande av förslag rörande lämpligaste sättet för ordnande av den lägre lantbruksundervisningen hava i sitt betänkande den 30 april 1930 (statens offentliga utredningar 1930: 9) jämväl behandlat frågan om den lägre mejeriundervisningen. Utredningsmännens förslag innebär, i vad angår anslagsfrågan, att i stället för det nuvarande ordinarie förslagsanslaget å 29,000 kronor till lägre mejeriskolor för kvinnor måtte till utbildning av mejerskor anvisas ett ordinarie reservationsanslag å 57,000 kronor, samt att till special- och repetitionskurser vid mejeriskolan vid Alnarp måtte anvisas ett anslag av 2,000 kronor. Frågan om anslag till mejeriskolan vid Alnarp och en ifrågasatt mejeriskola i mellersta Sverige skulle bero på ytterligare utredning.

Lantbruksstyrelsen har i remissyttrande den 8 november 1930 föreslagit, i huvudsak, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att *dels* höja ordinarie reservationsanslaget till lägre mejeriskolor för kvinnor från 29,000 kronor med 10,400 kronor till 39,400 kronor, *dels ock* till anordnande av elevmejerier anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra reservationsanslag av 31,500 kronor.

Sedan beredningen av förevarande ärende slutförts, torde jag ånyo för Kungl. Maj:t få anmäla ärendet, i syfte att proposition må kunna avlåtas till 1931 års riksdag. Vid sådant förhållande torde i förslaget till riksstat för budgetåret 1931/1932 böra för ändamålet beräknas visst belopp, vilket torde upptagas till 60,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[25.] att, i avbidan på den proposition i ämnet, som må
 varda riksdagen förelagd, till den lägre mejeriunder-
 visningen beräkna för budgetåret 1931/1932 ett be-
 lopp av kronor 60,000.

[26.] [26.] 17. **Utbildningskurser för kontrollassistenter.** Till utbildnings-
 kurser för kontrollassistenter har riksdagen alltsedan 1911 anvisat medel.
 Medelsbehovet för de senaste budgetåren har beräknats till 14,000 kronor,
 vilket belopp senast anvisats för budgetåret 1930/1931 i form av extra re-
 servationsanslag.

För ifrågavarande kurser gäller av Kungl. Maj:t den 28 februari 1914
 utfärdat reglemente (nr 24), upptagande bland annat föreskrifter rörande
 storleken av det statsunderstöd, som utgår till sådan utbildningskurs.
 Enligt § 2 i sagda reglemente, sådant detta stadgande lyder enligt kun-
 görelsen nr 165/1924, utgår understödet med dels ett grundanslag av 800
 kronor för varje kurs och dels ett bidrag av 20 kronor för varje elev.

I skrivelse den 23 augusti 1930 har *lantbruksstyrelsen* framhållit, att
 behovet av ifrågavarande kurser fortfarande gjorde sig lika starkt gäl-
 lande som tillförne. Undervisningen vore avsedd att tillsvidare bedrivas
 vid tio kurser årligen. Under förutsättning att i medeltal 30 elever kom-
 me att deltaga i undervisningen vid varje kurs, syntes medelsbehovet
 jämväl för budgetåret 1931/1932 böra beräknas till 14,000 kronor. Visser-
 ligen kunde en reservation å ifrågavarande anslag beräknas förefinnas
 vid utgången av löpande budgetår, men då denna torde uppgå till allen-
 nast något över 400 kronor, syntes anslag av riksdagen böra äskas med
 oförändrat belopp.

Departements- I anslutning till lantbruksstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl.
chefen. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till anordnande av utbildningskurser för kon-
 trollassistenter anvisa för budgetåret 1931/1932 ett
extra reservationsanslag av kronor 14,000.

[27.] [27.] 18. **Utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare.**
 Riksdagen har under flera år anvisat anslag till anordnande av utbildnings-
 kurser för ladugårdsförmän samt från och med 1918 jämväl till dylika
 kurser för svinskötare.

För kurserna, som omfatta dels praktiska kurser och dels teoretiska
 kurser om en månad, gäller reglementet den 28 september 1917 (nr 636)
 med däri genom kungörelsen nr 495/1919 gjord ändring. Utbildnings-
 kurserna avse att för varje i kurserna deltagande elev upptaga en tid
 av sammanlagt ett år. För att kunna antagas till elev fordras bland

annat att äga stark kroppsbyggnad och att hava minst ett år allvarligt deltagit i ladugårdsarbeten eller skötsel av svin.

För närvarande utgår den gottgörelse av statsmedel, som jämlikt § 2 av nämnda reglemente skall gäldas till innehavare av egendom för anordnande av praktisk utbildningskurs, med 300 kronor för ladugårdselev och 350 kronor för svinskötarelev, för hel kurs räknat. Den gottgörelse, som jämlikt § 13 i samma reglemente skall gäldas till läroanstalt för anordnande av teoretisk utbildningskurs, utgör för kurs om en månad 80 kronor för varje elev för bostad och kost samt 600 kronor för övriga utgifter för kursens hållande.

För ifrågavarande ändamål har i riksstaten för ett vart av budgetåren 1926/1929 uppförts ett extra reservationsanslag av 32,000 kronor. För vartdera av budgetåren 1929/1931 har medelsåtgången beräknats till 34,000 kronor. Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med sistnämnda belopp, och hänför sig till läsåret hösten 1929—hösten 1930.

I detta sammanhang vill jag erinra, att beträffande anslaget för budgetåret 1929/1930 lantbruksstyrelsen i utlåtande den 31 augusti 1928 föreslog *dels* en höjning av anslaget till 42,000 kronor i syfte att bereda möjligheter att öka elevantalet från det dåvarande 80 till 100, *dels ock* — för att en omläggning måtte komma till stånd med avseende å den tidpunkt, då de för ett läsår avsedda medlen bleve tillgängliga — att medel måtte äskas på en gång för läsåren 1928/1929 och 1929/1930. Vid anmälan av detta ärende den 4 januari 1929 (se IX H. T. p. 26) framhöll dåvarande departementschefen, bland annat, följande.

Skäl syntes visserligen tala för, att ökade möjligheter bereddes för utbildning av ladugårdsskötare till större antal. Med hänsyn till den då pågående utredningen om den lägre lantbruksundervisningen borde man dock icke vid anslagets utmätande utgå från större medelstillgång än 34,000 kronor.

De för ändamålet utgående anslagen avsågo att bestrida kostnaderna för det läsår, som avslutades i oktober månad under det budgetår, för vilket anslaget uppförts. En dylik utbetalning av anslaget under läsårets sista del syntes visserligen vara mindre lämplig med hänsyn därtill, att uppgörelse mellan lantbruksstyrelsen och innehavaren av den egendom, dit utbildningskurs förlades, givetvis måste träffas redan före kursens början samt att det då vore av betydelse för styrelsen att för beräkning av elevantal m. m. äga kännedom om det anslagsbelopp, varmed styrelsen hade att räkna. I avbidan på omförmälda undersökning rörande ifrågavarande undervisning syntes emellertid icke vara anledning att för det dåvarande vidtaga någon ändring i då tillämplad ordning.

I skrivelse den 23 augusti 1930 har lantbruksstyrelsen gjort framställning i fråga om medelsbehovet för ändamålet för budgetåret 1931/1932. Häröver har statskontoret den 4 oktober 1930 avgivit infordrat utlåtande.

Lantbruksstyrelsen framhåller till en början, att efterfrågan på utbild-

[27.] dade ladugårdsförmän allttjämt vore synnerligen stor, samt förnyar för den skull sin tidigare berörda framställning om höjning av anslaget till 42,000 kronor. Lantbruksstyrelsen anför vidare.

Då utbildningen vid kurserna för en del elever på grund av sjukdom och dylikt måst avbrytas, torde enligt styrelsens beräkning vid utgången av budgetåret 1930/1931, under vilket statsbidraget för läsåret 1929/1930 utanordnades, en reservation av cirka 4,000 kronor å anslaget kunna påräknas. Denna reservation syntes lantbruksstyrelsen böra tagas i anspråk för att möjliggöra en ökning av antalet utbildade under det läsår, som toge sin början den 1 november 1930, och således icke tagas med i räkningen vid bestämmande av anslaget för budgetåret 1931/1932 annat än under förutsättning, att denna anslagsfråga ordnades så, att möjlighet förefunnnes för lantbruksstyrelsen att det oaktat träffa avtal med vederbörande om utbildning av ett förhöjt antal ladugårdsförmän och svinskötare. En stor svårighet föreläge nämligen för närvarande däruti, att riksdagen först under läsårets gång bestämde storleken av det anslag, som skulle finnas tillgängligt för täckande av omkostnaderna för samma läsår. Då lantbruksstyrelsen på förhand måste träffa avtal angående utbildning av visst antal elever, medförde detta för såväl lantbruksstyrelsen som dem, vilka hade denna utbildning om hand, osäkerhet och omöjliggjorde utnyttjandet av ett utav riksdagen eventuellt beviljat högre anslag förrän ett år efter den tid, varför detsamma beviljats. Lantbruksstyrelsen ansåge sig böra erinra, att för annan undervisning, varom lantbruksstyrelsen hade att träffa avtal, ordnats så, att storleken av statsanslaget för ändamålet vore fastställd före undervisningsårets början. Enligt lantbruksstyrelsens förmenande vore det synnerligen önskvärt, att så måtte ske jämväl i fråga om detta anslag. En omläggning av anslaget i denna riktning nödvändiggjorde emellertid, att under det budgetår, då omläggningen skedde, anslag upptoges för tvenne läsår, och ansåge lantbruksstyrelsen sig böra hemställa därom. Skulle i enlighet därmed för läsåret 1930/1931 anvisas medel till täckande av hela kostnaden för undervisningen detta år eller 42,000 kronor, komme givetvis den av lantbruksstyrelsen beräknade reservationen att finnas tillgänglig jämväl vid utgången av budgetåret 1931/1932 och kunde sålunda tagas i anspråk för täckande av kostnaderna för undervisningen under läsåret 1931/1932. Medelsanvisningen för sistnämnda år kunde därför inskränkas till 38,000 kronor.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställde lantbruksstyrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att till utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra reservationsanslag av 80,000 kronor.

Statkontoret har i ärendet yttrat.

Lantbruksstyrelsens föreliggande framställning rörande anslag till utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare för budgetåret 1931/1932 torde icke, efter vad statskontoret kunnat finna, på något sätt föregripa vad som beträffande dylika kurser föreslagits i det av vissa inom jordbruksdepartementet tillkallade utredningsmän den 30 april 1930 avgivna betänkande angående ordnande av den lägre lantbruksundervisningen. Icke heller hade vad nämnda sakkunniga i detta betänkande härutinnan föreslagit föranlett någon erinran från statskontorets sida.

Med anledning härav och med hänsyn till den motivering, som av lantbruksstyrelsen framförts till stöd för förevarande framställning, ville statskontoret till densamma tillstyrka bifall.

[27.]

Med hänsyn till betydelsen av ifrågavarande kurser och då, såsom i ärendet framhållits, stor efterfrågan råder på utbildade ladugårdsförmän, anser jag det önskvärt, att möjligheter beredas för utbildande årligen av 100 elever. Lantbruksstyrelsens beräkning av kostnaderna för utbildning av nämnda elevantal till 42,000 kronor giver mig icke anledning till erinran.

Departements-
chefen.

Jag anser mig däremot icke nu kunna förorda lantbruksstyrelsens förslag om omläggning av medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål, vilket skulle innebära, att anslag bereddes på en gång för två läsår.

Vid bifall till vad av mig härovan föreslagits skulle, i betraktande av att vid utgången av innevarande budgetår torde å anslaget förefinnas en reservation av 4,000 kronor, för budgetåret 1931/1932 erfordras ett anslag av 38,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till anordnande av utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra reservationsanslag* av kronor 38,000.

[28.] 19. Utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna. Till anordnande av utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna har riksdagen alltsedan 1918 anvisat anslag. Medelsbehovet har under ett vart av de senaste budgetåren beräknats till 6,000 kronor. Med hänsyn till påräknad reservation har emellertid anslagsanvisningen kunnat begränsas, och är anslaget sålunda för innevarande budgetår uppfört med 5,000 kronor.

[28.]

För ifrågavarande kurser gäller reglementet den 28 augusti 1917 (nr 590) med däri genom kungörelserna nr 374/1921 och 218/1924 gjorda ändringar. Till utbildningskurs utgår understöd av statsmedel med dels ett grundanslag å 300 kronor för varje kurs dels ock därutöver 40 kronor för varje elev.

I skrivelse den 23 augusti 1930 har *lantbruksstyrelsen* framhållit, att kurser av omförmälda slag visat sig vara av stor betydelse för främjande av kreatursskötseln i Norrland samt att intresset för kurserna syntes vara i stigande. Under budgetåret 1931/1932 torde i likhet med vad av riksdagen förutsatts för budgetåret 1930/1931 medelsbehovet böra beräknas till 6,000 kronor. Reservationen å anslaget den 1 juli 1931 syntes kunna beräknas till omkring 2,000 kronor.

[28.] Med hänsyn till den beräknade reservationen torde anslagsanvisningen för budgetåret 1931/1932 kunna begränsas till 4,000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till anordnande av utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra reservationsanslag* av kronor 4,000.

[29.] [29.] 20. **Utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel.** Till anordnande av utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel har riksdagen alltsedan 1919 anvisat medel. Medelsbehovet har under ett vart av de senare budgetåren beräknats till 3,500 kronor, med vilket belopp anslaget även utgår för budgetåret 1930/1931.

Anslagen hava ställts till förfogande av lantbruksstyrelsen, som anordnat kurserna.

Lantbruksstyrelsen har i skrivelse den 23 augusti 1930 anmält, att under 1930 anordnats två sådana kurser. Styrelsen anser ifrågavarande kurser vara av stor betydelse för spridande av kännedom om en rationell beteskultur och finner förty dylika kurser böra anordnas jämväl under år 1931. För deras anordnande har ett oförändrat belopp av 3,500 kronor av styrelsen ansetts erforderligt. Med hänsyn till påräknad reservation har lantbruksstyrelsen uttalat, att anvisningen av medel för budgetåret 1931/1932 kunde begränsas till 3,300 kronor.

Departements-
chefen.

Med biträdande av lantbruksstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till anordnande av utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra reservationsanslag* av kronor 3,300.

21. **Hovbeslagsskolan vid Alnarp, oförändrat ordinarie anslag** (se IX H. T. 1927 p. 31) kronor 5,400.

22. **Understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter, oförändrat ordinarie förslagsanslag** (se IX H. T. 1930 p. 29) kronor 200,000.

Trädgårdsundervisningen.

23. **Högre utbildning i trädgårdsfacket, oförändrat ordinarie reservationsanslag** (se 1926: IX H. T. p. 27 och R. skr. nr 9 A p. 23) kronor 4,800.

[30.] 24. **Lantbruksakademiens trädgårdsskola.** Från och med år 1917 har statsanslag utgått till lantbruksakademiens trädgårdsskola å Experimentalfältet. Till en början ingick anslaget i det under ordinarie anslagstiteln undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar upptagna anslaget till trädgårdsundervisningen. Från och med 1923 har för ändamålet uppförts ett särskilt ordinarie anslag (se IX H. T. 1922 p. 40 samt IX H. T. 1925 p. 29). Anslaget har för vart och ett av budgetåren 1924/1931 uppförts med 10,000 kronor. Skolan upprätthålles, i den mån statsunderstödet icke därtill förslår, medelst från akademiens trädgårdar å Experimentalfältet inflytande försäljningsmedel. Lantbruksakademien har nämligen såsom villkor för statsunderstöds erhållande förbundit sig att använda nettointkomsten från trädgårdsavdelningen uteslutande för nämnda skola. Kungl. Maj:t, som den 31 december 1924 utfärdat reglemente för vissa med statsmedel understödda trädgårdsskolor (nr 551), fastställer årligen, efter förslag av lantbruksakademien, inkomst- och utgiftstat för skolan.

Jag torde först få anmäla en av styrelsen för *Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund* den 21 oktober 1929 gjord framställning, varöver lantbruksstyrelsen den 29 i samma månad anbefallts avgiva utlåtande. Däri har förbundet anhållit, att utredning genom särskilda sakkunniga måtte igångsättas rörande trädgårdsundervisningens omläggning i syfte närmast att bättre tillgodose handelsträdgårdsrörelsen.

Vidare har *lantbruksstyrelsen* i en den 14 augusti 1930 dagtecknad, till jordbruksdepartementet den 22 november 1930 ingiven skrivelse gjort framställning angående anslag för budgetåret 1931/1932 till trädgårdsskolorna. Därvid har styrelsen vidkommande lantbruksakademiens trädgårdsskola vid Experimentalfältet, varom det under denna punkt är fråga, framlagt ett vittgående förslag till omläggning i av handelsträdgårdsmästarförbundet antydd riktning av denna trädgårdsskola, i vilket sammanhang styrelsen jämväl bebådat av en dylik omläggning uppkommande behov av ytterligare lärarkrafter ävensom av en del nya byggnader. Tillika har lantbruksstyrelsen utan närmare beräkning hemställt, att det årliga statsanslaget till ifrågavarande skola från och med budgetåret 1931/1932 måtte höjas med 5,000 kronor till 15,000 kronor. I sin förevarande skrivelse har lantbruksstyrelsen även föreslagit ett sammanförande av de tre för närvarande i riksstaten upptagna särskilda anslagen till trädgårdsskolor till ett gemensamt anslag under rubrik »trädgårdsskolorna».

Härjämte har lantbruksstyrelsen i utlåtande den 27 november 1930 såsom svar å den på sätt ovan nämnts anbefallda remissen åberopat sin förenämnda skrivelse.

I infordrat utlåtande den 6 december 1930 har *statskontoret*, efter erinran att lantbruksstyrelsens förevarande framställning avsåge jämte annat en ändrad organisation och ökade anslag för vissa av trädgårdsskolorna, vidare framhållit, att det ville synas statskontoret, som om den

- [30.] sålunda föreslagna omläggningen vore av så genomgripande natur, att ytterligare utredning i ärendet bleve nödvändig, innan ärendet kunde föreläggas riksdagen. Vid sådant förhållande och då beträffande de anslagsökningar, som ifrågasatts för ökning av lärarkrafternas antal eller höjning av lärarnas löner, framställningar från vederbörande institutioners sida icke föreläge, syntes statskontoret anslagen till lantbruksakademiens trädgårdsskola och trädgårdsskolan vid Alnarp böra för budgetåret 1931/1932 utgå med oförändrade belopp. Den ifrågasatta sammanslagningen av de nuvarande anslagen till trädgårdsskolorna torde enligt ämbetsverkets mening åtminstone för närvarande icke böra komma till genomförande.

*Departements-
chefen.*

Jag är ingalunda främmande för att under senare tid inträdda förändrade förhållanden på trädgårdsskötselns område kunna göra en omläggning till någon del av trädgårdsundervisningen erforderlig och önskvärd. Jag anser emellertid icke, att ärendet är genom lantbruksstyrelsens förevarande framställning så utrett, att därpå kan grundas förslag i sådant avseende, och vill jag ifråga härom jämväl åberopa vad statskontoret i sitt yttrande anför. Med hänsyn därjämte till ärendets samband med frågan om den lägre lantbruksundervisningens ordnande finner jag mig icke kunna nu tillstyrka höjning av ifrågavarande anslag.

I riksstaten för budgetåret 1931/1932 torde alltså böra uppföras lantbruksakademiens trädgårdsskola, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 10,000.

- [31.] [31.] 25. Trädgårdsskolan vid Alnarp. Alltsedan 1910 har trädgårdsskolan vid Alnarp åtnjutit statsanslag. Till en början ingick detta under ordinarie anslagstiteln lantbruksinstitutet m. m., trädgårdsundervisning, men uppfördes av 1922 års riksdag såsom särskilt ordinarie anslag (se IX H. T. 1922 p. 41). Anslaget har alltsedan budgetåret 1925/1926 varit uppfört med 10,000 kronor.

I den av *lantbruksstyrelsen* den 22 november 1930 ingivna, under nästföregående punkt omförmälda framställningen har styrelsen föreslagit, att större utbildningsmöjligheter måtte beredas dem, som önskade genomgå Alnarps trädgårdsskola, i samband varmed framhållits bland annat behovet dels av nybyggnad för undervisningens bedrivande, dels av utvidgning av elevbostaden, dels ock av inrättande av ytterligare en ordinarie lärartjänst. Tillika har styrelsen hemställt, att det årliga statsanslaget för ändamålet måtte höjas med 5,000 kronor till 15,000 kronor.

I infortrat yttrande den 6 december 1930 har *statskontoret* beträffande lantbruksstyrelsens förslag med avseende å nu ifrågavarande trädgårdsskola gjort enahanda uttalande som rörande lantbruksakademiens trädgårdsskola.

Av motsvarande skäl, som jag under nästföregående punkt anført, anser jag mig icke heller kunna förorda någon ökning av nu ifrågavarande anslag. [31.] *Departementets chefen*

I anslutning härtill torde i riksstaten för budgetåret 1931/1932 böra uppföras

trädgårdsskolan vid Alnarp, *oförändrat ordinarie anslag*, kronor 10,000.

[32.] 26. **Försöksverksamhet med köksväxter vid Alnarps trädgårdar.** Till försök med renodling och förädling samt fröodling av köksväxter vid Alnarps trädgårdar har under flera år beviljats medel. För ändamålet har anvisats ett särskilt anslag, varjämte intill budgetåret 1929/1930 i allmänhet anslagits viss beräknad vinst på affärsverksamheten vid nämnda trädgårdar. Anslagen hava grundats å för verksamheten beräknad utgiftsstat. För innevarande budgetår är för ändamålet å riksstaten uppfört ett extra anslag å 21,800 kronor. [32.]

Kungl. Maj:t har den 11 juli 1930 fastställt stat för verksamheten för tiden 1 juli 1930—30 juni 1931, balanserade å 30,800 kronor. Såsom inkomster upptagas — förutom statsanslag å 21,800 kronor — försäljning av produkter från verksamheten 4,000 kronor, ersättning för kontrollodling av köksväxter för statens centrala frökontrollanstalts räkning likaledes 4,000 kronor samt ersättning för utförda stamförsök för enskilda firmor 1,000 kronor. I staten specificeras utgifterna sålunda:

Försöksledarens lön jämte bostad	kronor	4,200
1 dräng	»	950
Övrig arbetskraft	»	13,000
Inköp av förbrukningsartiklar och gödselmedel	»	5,850
Inventarie- och byggnadsunderhåll	»	900
Inköp av frö	»	600
Kostnader för lokala försöksstationer	»	2,100
Resor för inspektion av lokala försök m. m.	»	1,000
Tryckning av redogörelse	»	1,200
Utgifter för bränsle och lyse	»	400
Diverse utgifter	»	600

summa utgifter kronor 30,800.

I en till Kungl. Maj:t ställd, till lantbruksstyrelsen ingiven framställning, innefattande bland annat förslag till inkomst- och utgiftsstat för ifrågavarande verksamhet under tiden 1 juli 1931—30 juni 1932, har *styrelsen för lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp* i egenskap av styrelse för trädgårdsskolan därstädes anhöllit, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen äska ett oförändrat statsunderstöd av 21,800 kronor till bestridande av kostnader under sistnämnda tid för försöks- och förädlingsverksamheten. Statförslaget

[32.] överensstämmar till alla delar med förberörda av Kungl. Maj:t för verksamheten under innevarande budgetår fastställda stat.

Institutsstyrelsen har vidare i särskild till Kungl. Maj:t ingiven, till lantbruksstyrelsen remitterad framställning anhållit, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen äska ett extra anslag av 6,027 kronor 31 öre till täckande av förlust, som under åren 1923—1927 uppkommit å ifrågavarande försöksverksamhet. *Institutsstyrelsen* anför i ämnet följande.

Den försöksverksamhet, som på köksväxtodlingens område bedrivits vid Alnarps trädgårdar, hade fr. o. m. år 1921 uppehållits med särskilt statsunderstöd av växlande storlek. Tidigare hade försöken utförts i mindre skala och på sådan jord i den egentliga trädgården, som tillfälligtvis ej behövdes för andra kulturer, men hade verksamheten nämnda år förlagts till utgården Mellangård, där utrymmet medgäve en mera rationell försöksanordning. Jorden på denna plats hade emellertid varit full av ogräs och i starkt behov av gödning, varför resultaten av odlingarna under en följd av år blivit i ekonomiskt avseende mindre tillfredsställande. Oaktat upprepade framställningar om tillräckliga medel för verksamheten under denna period, hade endast beviljats synnerligen knappa anslag. Dessa hade utgjort

för kalenderåret 1921	kronor	11,500
» » 1922	»	10,150
» budgetperioden $\frac{1}{1} - \frac{30}{6}$ 1923	»	6,000
» » 1923/1924	»	13,300
» » 1924/1925	»	11,500
» » 1925/1926	»	17,200
» » 1926/1927	»	17,500
» » 1927/1928	»	19,300
» » 1928/1929	»	19,300.

Såsom framginge av skrivelsen bifogat utdrag ur räkenskaperna, hade under tiden från början av år 1923 intill den 30 juni 1927 uppstått en brist av sammanlagt 7,332 kronor, 97 öre. Sedan årsanslaget av 1927 års riksdag ökats till 19,300 kronor, hade verksamheten kunnat bedrivas utan nya förluster och t. o. m. en mindre summa kunnat användas till minskande av bristen, som numera uppginge till 6,027 kronor 31 öre. Sannolikt skulle verksamheten, om ej oförutsedda förhållanden inträdde eller årsanslaget åter sänktes, kunna bedrivas utan ökning av nämnda balans. Å andra sidan kunde icke förväntas, att sådana besparingar av anslagen kunde göras, att bristen hunne täckas inom överskådlig tid. Det kunde icke vara önskvärt, att driften vid denna avdelning av trädgårdarna inskränktes så kraftigt, som skulle erfordras för att säkerställa en ekonomisk vinst av verksamheten. Denna hade fått att lösa uppgifter av obestriddligt intresse för all svensk köksväxtodling — man kunde i detta sammanhang peka på kontrollodlingen av köksväxtfrö för statens centrala frökontrollanstalt, på undersökningarna av de olika sorternas och stammarnas odlingsvärde i olika delar av landet o. s. v. — och varje inskränkning i arbetet just nu skulle innebära högst betänkliga konsekvenser. Det måste erkännas, att det anslag, som beviljats för undersökningarna vore synnerligen anspråkslöst, om detta jämfördes med vad andra kulturländer offrade för en likartad verksamhet, och att viktiga resultat dock kunnat framläggas år efter år.

Förutsatt emellertid, att ett visst överskott skulle komma att uppstå på

försöksavdelningen under ett eller annat år tack vare gynnsamma konjunkturen, måste detta i enlighet med gällande föreskrifter kontant inlevereras till statsverket. De medel, som eventuellt skulle komma att anslås till försöksverksamheten enligt förevarande framställning, komme i sådant fall endast att utgöra ett förskott. Visserligen kunde vissa medel väntas inflyta genom försäljning av vid anstalten uppdragna eller renodlade stammar, men dels vore ingen ny stam färdig att utsändas förr än om flera års tid, dels kunde endast en jämförelsevis låg summa väntas inflyta genom sådan försäljning, dels ock hade Kungl. Maj:t den 19 mars 1926 föreskrivit, att medel, eventuellt influtna genom försäljning av nya eller förädlade stammar, skulle reserveras för att under följande år till belopp, som Kungl. Maj:t bestämde, användas till försöks- och förädlingsverksamheten.

För bedrivandet av en ekonomisk rörelse i den omfattning, som förekomme vid Alnarps trädgårdar, skulle givetvis behövas ett visst förlagskapital, men, såsom känt vore, hade intet dylikt anvisats vare sig till lantbruksinstitutet eller någon annan avdelning vid Alnarp, något som givetvis medförde betydande svårigheter. Detta gällde i särskild grad trädgårdsavdelningen, eftersom dess förnämsta inkomster, härrörande från försäljningen av trädskoleprodukter, huvudsakligen inflöte under de tre senaste månaderna av räkenskapsåret, medan däremot avlöningar, inköp av bränsle och andra förbrukningsartiklar samt växtmaterial för vidare kultur eller återförsäljning föranledde stora utbetalningar på bestämda tider under hela året. Det vore självklart, att man vid köp av alla slags förnödenheter kunde betinga avsevärt lägre priser, där extra kontant likvid kunde utlovas, medan det vore allt annat än ekonomiskt att göra sådana inköp, för vilka man av brist på kontanta medel måste betinga sig en längre kredit.

Styrelsen för lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp funne för sin del obestridligt, att ett täckande av den ifrågavarande bristen skulle medföra väsentliga fördelar av ekonomisk natur för skötseln av försöksverksamheten, utan att anslaget härtil komme att innebära nämnvärd uppoffring av statsmedel, och tilläte sig därför göra framställning om bristens täckande.

I utlåtande den 8 oktober 1930 över ifrågavarande båda framställningar anför *lantbruksstyrelsen*, att det föreliggande statförslaget för verksamhetens bedrivande under budgetåret 1931/1932 icke givit styrelsen anledning till någon erinran. Vad angår framställningen om anvisande av medel till täckande av den under åren 1923—1927 uppkomna förlusten å försöksverksamheten, framhåller lantbruksstyrelsen — under åberopande av vad institutstyrelsen härutinnan anfört — önskvärdheten av att medel för ändamålet ställas till förfogande.

Till följd av remiss har *statskontoret* den 15 november 1930 avgivit utlåtande i ärendena samt därvid anfört i huvudsak följande:

Framställningen om anslaget å 21,800 kronor föranledde ej erinran.

Vad beträffade framställningen om ett extra anslag för täckande av en under åren 1923—1927 uppkommen brist, ville statskontoret erinra, att det anslag, som arligen sedan 1916 uppförts för ändamålet å riksstaten, grundats å för verksamheten beräknad utgiftsstat, vilken ifråga om utgifternas slutsumma och sättet för deras täckande varit underställd riksdagens prövning. Vid sådant förhållande skulle det hava kunnat förväntas, att meddelande om den inträdda bristen tidigare blivit lämnad

- [32.] i samband med avgivande av förslag till inkomst- och utgiftsstat för verksamheten. Ehuru det skulle kunna ifrågasättas, huruvida det vore välbetänkt att vidtaga höjning av de till Alnarps trädgårdar utgående anslagen, förrän frågan om trädgårdsundervisningen blivit i sin helhet föremål för närmare utredning, ville statskontoret icke motsätta sig bifall till förevarande framställning på sätt lantbruksstyrelsen hemställt.

Departement-
chefen.

Såsom framgår av förestående har styrelsen för lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp i egenskap av styrelse för trädgårdsskolan därstädes hemställt dels om anslag till oförändrat belopp av 21,800 kronor till bedrivande under instundande budgetår av försöksverksamheten med köksväxter, dels ock om anslag till belopp av 6,027 kronor 31 öre till täckande av under åren 1923—1927 uppkommen förlust å samma försöksverksamhet. Mot framställningen i förstnämnda hänseende har jag, i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna, icke något att erinra, dock finner jag det vara angeläget, att utgifterna inom den givna ramen så vitt möjligt inskränkas. Vad angår den senare framställningen finner jag anmärkningsvärt, att verksamheten icke inriktats med behörigt hänsynstagande till de av statsmakterna utmätta anslagen för densammas bedrivande. Då emellertid, såsom institutsstyrelsen framhåller, ett täckande av förlusten torde medföra väsentliga fördelar av ekonomisk natur för skötseln av försöksverksamheten, vill jag förorda, att till minskande av bristen i anslaget till verksamheten för budgetåret 1931/1932 inräknas ett belopp av 3,200 kronor. Jag förutsätter därvid, att ledningen för försöksverksamheten noga tillser, att från dess sida intet uraktlåtes i avseende å sådana egna åtgärder, som kunna vara ägnade att snarast möjligt få bristen undanröjd.

Det anslagsbelopp, som av mig tillstyrkes för budgetåret 1931/1932, uppgår alltså till $(21,800 + 3,200 =) 25,000$ kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till försöksverksamheten med köksväxter vid Alnarps trädgårdar anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra anslag av kronor 25,000.

- [33.] [33.] 27. Trädgårdsskolorna i mellersta och norra Sverige. Alltsedan 1910 har anslag beviljats för upprätthållande av dels en trädgårdsskola i mellersta Sverige, dels ock en sådan skola i norra Sverige. Anslaget, som tidigare ingått i det under ordinarie anslagstiteln undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanärningar upptagna anslaget till trädgårdsundervisningen, är numera uppfört såsom ett särskilt ordinarie anslag. Med inräknande däri av skolorna till följd av dyrtiden anvisade extra anslag är det ordinarie anslaget från och med budgetåret 1927/1928 under rubriken träd-

gårdsskolorna i mellersta och norra Sverige uppfört med 30,000 kronor, varav 16,000 kronor avsetts för trädgårdsskolan i mellersta Sverige och 14,000 kronor för trädgårdsskolan i Norrland. Enligt särskilda av lantbruksstyrelsen efter bemyndigande av Kungl. Maj:t uppgjorda kontrakt har den för mellersta Sverige avsedda trädgårdsskolan förlagts till Adelsnäs i Östergötland och den för norra Sverige avsedda till Härnösand.

Beträffande trädgårdsskolan vid Adelsnäs har någon förändring icke ifrågasatts varken med avseende å undervisningen eller i fråga om det till denna skola nu utgående statsanslaget. I överensstämmelse härmed torde anslaget för budgetåret 1931/1932 böra beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår eller 16,000 kronor.

I proposition till 1929 års riksdag nr 203 underställde Kungl. Maj:t riksdagen fråga om mottagande av en av bruksägaren Seth Kempe m. fl. erbjuden donation för förvärfvande och iordningsställande av vissa byggnader och jord i Söråker inom Hässjö socken av Västernorrlands län samt för anordnande därstädes av en trädgårdsskola för norra Sverige. Departementschefen framhöll därvid, att enligt lantbruksstyrelsens uttalande ett årligt statsbidrag av ungefär samma storlek (14,000 kronor) som det för det dåvarande utgående kunde beräknas vara tillfyllest. Propositionen vann emellertid icke riksdagens bifall dels på grund av att någon egentlig utredning icke då syntes föreligga rörande den blivande organisationen av trädgårdsskolan och statens ekonomiska medverkan härtill, vilket gjorde det svårt att i dessa hänseenden överblicka frågan, dels till följd därav att med anledning av ett utav staden Härnösand under riksdagsbehandlingen gjort erbjudande skolans bibehållande därstädes ansågs böra alternativt utredas.

Sedan lantbruksstyrelsen anbefallts att verkställa utredning rörande lämpligaste förläggningen och organisationen av en trädgårdsskola för Norrland, anförde styrelsen i skrivelse den 4 januari 1930 bland annat följande.

Lantbruksstyrelsen hade i skrivelse till de fem norrländska hushållningssällskapens förvaltningsutskott gjort en förfrågan, huruvida respektive sällskap kunde förväntas vara villiga att deltaga i ledningen av och ansvaret för en eventuell trädgårdsskola i Söråker. Lantbruksstyrelsen förutsatte däri, att skolans ledning skulle ställas under en styrelse, bestående av — förutom en av staten utsedd ordförande och skolans föreståndare — sex personer, varav Västernorrlands läns hushållningssällskap, inom vars område Söråker vore beläget, skulle utse två och de övriga hushållningssällskapen vardera en. Vidare förutsattes, att sällskapen skulle bära det ekonomiska ansvaret för skolan i förhållande till sällskapens representation i skolans styrelse, vilket ansvar — att döma av resultatet utav de nuvarande skolornas verksamhet — under en klok och förståndig ledning torde kunna förväntas bli ytterst ringa. Samtliga sällskaps förvaltningsutskott hade i skrivelser till lantbruksstyrelsen uttalat sitt intresse för skolan samt sin sympati för förslaget om skolans ställande under sällskapens gemensamma ledning. I fråga om det ekonomiska ansvaret för skolan hade Jämtlands och Norrbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott uttalat vissa betänkligheter och påyrkat ytterligare begränsning därav, i vad på deras sällskap ankomme. Då emellertid Västernorrlands läns hushållningssällskap

[83.]

självt beslutat att giva sitt förvaltningsutskott bemyndigande att övertaga målsmanskapet för en till Söråker förlagd trädgårdsskola i sådan omfattning, som kunde erfordras, d. v. s. jämväl i högre grad än till $\frac{2}{6}$, syntes inga svårigheter böra föreligga för en överenskommelse i ämnet sällskapen emellan.

I proposition nr 167 till 1930 års riksdag underställde Kungl. Maj:t riksdagen frågan om mottagande av ett på nytt gjort donationserbjudande innefattande överlämnandet till statsverket av Söråkers egendom samt därtill ett belopp av 50,000 kronor för trädgårdsskolans anordnande. Riksdagen, som biföll propositionen (skr. nr 271), uttalade därvid, bland annat, att fullständig garanti beträffande statsbidragets storlek saknades men att handlingarna i ärendet gäve vid handen, att ett ökat ekonomiskt ansvar för trädgårdsskolan icke skulle behöva påvila staten. Samtidigt uttalade riksdagen sitt beklagande, att lantbruksstyrelsen icke heller då funnit det möjligt att på denna punkt åvägabringa en fullständigare och klarare utredning.

I sin under näst föregående punkter berörda, den 22 november 1930 ingivna skrivelse har *lantbruksstyrelsen* med avseende å ifrågavarande trädgårdsskola angivit vissa huvuddrag för undervisningens bedrivande med särskild inriktning efter de norrländska förhållandena. Sålunda syntes för dessa trakter av landet, där den *allmänna* upplysningsverksamheten rörande trädgårdsskötseln under nuvarande förhållanden vore viktigare än något annat som hörde till trädgårdsskötseln, försöks- och demonstrationsodlingar av olika slag vara av stor betydelse, särskilt som en trädgårdsskola där torde böra icke blott få till uppgift att utbilda ett mindre antal trädgårdsmästare samt anordna olika slag av speciella sommarkurser utan även inom vidaste kretsar utgöra ett upplysningscentrum, en propagandahärd för den allmänna trädgårdsskötselns utbredning. Vid skolan skulle enligt styrelsens förslag finnas en tvåårig kurs, till vilken skulle kunna vartannat år antagas intill 12 elever från Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Härtill borde komma ett antal sommarkurser för yngre personer, som antingen önskade förvärva någon praktisk erfarenhet i köksväxt-, bär- och blomsterodling på kalljord eller hade för avsikt att sedermera söka vinna inträde i skolans ordinarie två-årskurs. Slutligen vore avsett att till skolan förlägga vissa fyra-veckors trädskötarkurser och tio-dagars trädgårdskurser. Enär trädgårdskolverksamheten vid Härnösand skulle nedläggas med utgången av oktober 1931, då såväl arrendekontraktet mellan därvarande skolträdgårdsinnehavare och Härnösands stad som gällande kontrakt mellan Kungl. Maj:t och kronan samt skolträdgårdsinnehavaren utginge, hade lantbruksstyrelsen överenskommit med skolträdgårdsinnehavaren direktören C. Liljenwall, att inga nya elever skulle antagas hösten 1930, utan skulle under skolegendomens och skolans avvecklingsår allenast finnas det antal elever, vilka den 1 november 1930 tillhörde andra årskursen. Denna åtgärd hade lantbruksstyrelsen funnit lämplig med hänsyn såväl till undervisningsmöjligheterna under avvecklingsåret som till

den omständigheten, att enligt styrelsens förslag elever i den ordinarie lärokursen vid Söråker skulle antagas allenast vartannat år. Under tiden november 1931—oktober 1932 komme sålunda ingen ordinare lärokurs att pågå. Statsanslag vore emellertid erforderligt även under denna period, enär föreståndare och viss annan personal måste anställas vid Söråker från och med den 1 mars 1931.

Lantbruksstyrelsen har vidare erinrat, att till skolans förfogande stode ovan omförmälda donationsbelopp å 50,000 kronor, varjämte Västernorrlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott i en till styrelsen ställd förbindelse förklarat, att sällskapet vore berett, att med ett belopp av intill 25,000 kronor bidra till täckande av kostnaderna för skolans anordnande. Ifrågavarande belopp å sammanlagt 75,000 kronor vore emellertid, enligt lantbruksstyrelsens mening, det minimum, som erfordrades för de nödvändigaste nybyggnaderna, inrednings- och omändringsarbeten i befintliga byggnader, anskaffning av rumsinventarier m. m.

Driftkostnaderna för skolan under 1931 (tiden 1 mars—31 december) hava enligt i lantbruksstyrelsens skrivelse intaget statförslag beräknats till 29,000 kronor. För täckande härav har styrelsen med utgångspunkt från att ordinarie statsanslaget skulle från och med budgetåret 1931/1932 höjas till 16,000 kronor och att ordinarie läsår omfattade tiden 1 november—31 oktober beräknat dels $\frac{2}{12}$ av statsanslaget för 1931/1932 eller 2,666 kronor, dels 8,000 kronor genom försålda produkter från egendomen. Återstoden eller 18,300 kronor har styrelsen utgått ifrån skola täckas genom bidrag från de norrländska hushållningssällskapen. Driftkostnaderna för 1932 hava enligt i lantbruksstyrelsens skrivelse intaget statförslag beräknats till 38,500 kronor. Inkomsterna för samma tid hava beräknats sålunda:

Försålda produkter	kronor 15,000
Statsanslag	» 16,000
Bidrag från de norrländska hushållningssällskapen	» 7,500
	kronor 38,500.

I anslutning till denna beräkning har lantbruksstyrelsen hemställt om en höjning av det nuvarande statsanslaget med 2,000 kronor till 16,000 kronor.

Statskontoret har i sitt under de två näst föregående punkterna berörda utlåtande den 6 december 1930 i nu förevarande avseende anfört följande.

Vad anginge trädgårdsskolan för Norrland, måste bidrag beräknas för den nuvarande skolan i Härnösand för tiden intill utgången av oktober 1931. Vid den nya skolan i Söråker skulle enligt lantbruksstyrelsens förslag undervisningen taga sin början först med den 1 november 1932. Emellertid skulle redan från våren 1931 vissa förberedande arbeten, odlingar och dylikt, vidtagas; och erfordrades härför bidrag av statsmedel. Den av lantbruksstyrelsen framlagda utredningen om behovet av sådant bidrag syntes dock icke vara tillräckligt ingående, för att en höjning av statsbidraget för

- [33.] nästkommande budgetår skulle kunna grundas på densamma. Statskontoret funne sig därför böra föreslå, att jämväl anslaget till trädgårdsskolorna i mellersta och norra Sverige bibehölles vid oförändrat belopp i riksstaten för budgetåret 1931/1932.

På sätt ovan nämnts har lantbruksstyrelsen utgått från, att vad som utöver de i förenämnda statförslag för åren 1931 och 1932 beräknade inkomster genom försäljning av produkter och av statsanslag komme att åtgå för täckande av i statförslagen upptagna utgifter skulle bestridas av de norrländska hushållningssällskapen. Några åtaganden i sådant avseende föreligga emellertid enligt handlingarna i ärendet icke. Under erinran att enligt vad jag ovan nämnt inför riksdagen ställts i utsikt, att något ökat ekonomiskt ansvar för trädgårdsskolans verksamhet icke skulle behöva påvila staten, anmodade jag lantbruksstyrelsen att till jordbruksdepartementet inkomma med *dels* utredning till bestyrkande av att de belopp, som av lantbruksstyrelsen beräknades böra täckas av de norrländska hushållningssällskapen, vore att påräkna för ändamålet, *dels ock* yttrande huruvida det i styrelsens framställning angivna statsanslagsbeloppet kunde anses tillräckligt även sedan ordinarie kurser begynte hållas vid trädgårdsskolan i fråga samt, om så ej vore fallet, det ungefärliga statsanslagsbelopp, som vid ordinarie verksamhet vid skolan kunde beräknas bli va erforderligt. Uti en till jordbruksdepartementet i anslutning härtill den 13 december 1930 avgiven skrivelse i ämnet från *lantbruksstyrelsen* har icke något bestämt besked i de av mig angivna avseenden kunnat lämnas. I samma skrivelse har styrelsen — med förmälan bland annat att närmare undersökningar på platsen ådagalagt behovet av en nybyggnad till elevbostad jämte matinrättning, varför kostnaden beräknats till 50,000 kronor — hemställt om vidtagande av sådana åtgärder, att ett engångsanslag av allmänna medel måtte ställas till förfogande såsom bidrag till iordningställande snarast möjligt av ifrågavarande trädgårdsskola.

Departements-
chefen.

Beklagligtvis har genom lantbruksstyrelsens förevarande framställning icke förebragts erforderlig utredning för uppordnande av de med norrländska trädgårdsskolans förflyttning till Söråker sammanhängande förhållanden. Särskilt efter vad riksdagen vid båda de tillfällen, då denna fråga varit föremål för prövning, anført rörande bristande utredning i ärendet, hade varit önskvärt att nu kunnat framläggas den fullt uttömmande och klarläggande utredning i såväl organisatoriskt som ekonomiskt avseende, som är erforderlig för avvägandet av det för skolans verksamhet efter förflyttningen erforderliga statsanslaget. I saknad av säkra uppgifter, i vad mån de norrländska hushållningssällskapen kunna finnas beredda att bidra till täckande av skolans driftkostnader, kunna de framlagda statförslagen icke läggas till grund för statsanslagets beräkning och således icke heller för den inkomst- och utgiftsstat för skolan, som Kungl. Maj:t torde framdeles böra fastställa. Exakta uppgifter härutinnan äro av så myc-

ket större vikt som efter skolans förflyttning till Söråker ansvaret för skolans upprätthållande ytterst kommer att åvila staten såsom därefter själv innehavare av skolan.

Med hänsyn till ifrågavarande undervisnings utan tvivel stora betydelse för den norrländska trädgårdsskötseln, synes det mig emellertid vara en viktig angelägenhet, att denna undervisning i görligaste mån provisoriskt upprätthålles jämväl under tiden, till dess skolfrågan blivit slutligt ordnad. För sådant syfte anser jag ett belopp böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att efter sig företeende omständigheter användas till ifrågavarande trädgårdsundervisnings fortsatta bedrivande, däri inbegripet skötseln av Söråkersegendomen. Med avseende å beloppets storlek torde visserligen å ena sidan vissa betänkligheter kunna resas mot att i nuvarande läge bevilja ett med 2,000 kronor förhöjt anslag. I betraktande emellertid av de ovissa förhållanden, som torde förutses komma att föreligga åtminstone under nästkommande budgetår, och med hänsyn till det ansvar för skolans upprätthållande, som enligt vad jag nyss nämnt åvilat statsmakterna, anser jag mig böra tillstyrka ett belopp av 16,000 kronor för ändamålet eller enahanda anslag, som för närvarande utgår till trädgårdsskolan vid Adelsnäs. Härvid förutsätter jag, att medlens utanordnande sker efter förutgången noggrann planläggning, så att säkerhet vinnas för att medlen komma att i största möjliga utsträckning tillgodose det föreliggande behovet.

Till frågan om anvisande därjämte, såsom lantbruksstyrelsen i sin sistberörda skrivelse den 13 december 1930 ifrågasatt, av ett engångsanslag för skolans iordningställande — vartill det ovanberörda till förfogande stående beloppet av sammanlagt 75,000 kronor tidigare ansetts förslå — är jag i ärendets nuvarande outredda läge icke beredd att taga ställning.

Såsom förut antytts torde för trädgårdsskolan vid Adelsnäs böra för budgetåret 1931/1932 beräknas oförändrat anslag av 16,000 kronor.

Totala anslagsbeloppet skulle alltså uppgå till (16,000 + 16,000 =) 32,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att höja <i>ordinarie anslaget</i> till trädgårdsskolorna i	
mellersta och norra Sverige, nu	kronor 30,000,
med	» 2,000
till	» 32,000.

[34.] **Trädgårdsskola för kvinnor.** Sedan 1917 har Kungl. Maj:t årligen tilldelat Fredrika Bremer-förbundet statsbidrag för anordnande vid förbundets fruktodlings- och trädgårdsskola vid Apelryd av kurser för unga kvinnor i trädgårdsskötsel. Tidigare höllos två särskilda kur-

[33.]

[34.]

[34.] ser, nämligen en åtta månaders sommarkurs samt från och med hösten 1923 en tvåårig kurs för elever, vilka önska utbilda sig till lärarinnor i trädgårdsskötsel eller i övrigt erhålla en grundligare kunskap i ämnet. Sedan emellertid svårigheter yppat sig för de elever, vilka genomgått tvåårskursen, att erhålla mot utbildningen och därå nedlagda kostnader svarande anställningar samt till följd därav antalet inträdessökande minskats, har från och med 1928 undervisningen vid skolan omlagts att omfatta endast en ettårig kurs börjande den 15 februari eller 1 mars. I samband härmed upphävdes genom Kungl. Maj:ts beslut den 22 december 1927 det för skolan den 18 juni 1926 fastställda reglementet, och bemyndigades lantbruksstyrelsen att meddela de närmare bestämmelser, som för undervisningens bedrivande vore erforderliga.

Till skolans upprätthållande har under senare år till och med budgetåret 1927/1928 anvisats ett årligt statsunderstöd av 10,000 kronor. För vartdera av budgetåren 1928/1929—1930/1931 har till skolan anvisats ett extra anslag av 7,000 kronor. De för sistnämnda budgetår anvisade medel avse den undervisning, som planenligt skall taga sin början den 1 mars 1931.

I de båda ettårskurser, som hittills anordnats, har elevfrekvensen varit synnerligen ringa eller endast 5 elever i vardera kursen. På grund därav har Kungl. Maj:t begränsat statsbidraget för vardera kursen till 5,000 kronor.

I en av lantbruksstyrelsen med utlåtande den 15 september 1930 överlämnad ansökning har *styrelsen för skolan* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att *dels* för upprätthållande av undervisningen vid Fredrika Bremer-förbundets fruktodlings- och trädgårdsskola i Apelryd anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra anslag av 8,400 kronor att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t må finna skäl föreskriva, *dels ock* medgiva, att skolans elever må få åtnjuta elevunderstöd av statsmedel i likhet med elever vid statsunderstödda lanthushållsskolor.

I sin skrivelse erinrar skolstyrelsen, att de sakkunniga, som tillkallats för utredning av frågan om ordnandet av den lägre lantbruksundervisningen, i sitt den 30 april 1930 avgivna betänkande föreslagit, att skolan i Apelryd skulle förändras till lanthushållsskola med huvudsaklig vikt lagd å undervisning i trädgårdsskötsel, samt anför, att skolstyrelsen för sin del är fullt tillfredsställd med en sådan anordning.

Skolstyrelsen anför vidare, att styrelsen vidtagit åtgärder i syfte att omedelbart realisera detta de sakkunnigas förslag men att detta icke låtit sig göra på grund av att vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott vägrat avgiva det härför erforderliga intyget om skolans behövlighet för orten. De motiv, som föranlett förvaltningsutskottets ställningstagande i detta avseende, syntes vara av rent lokal natur. Skolstyrelsen ifrågasätter också skäligheten i att en lokal myndighet på detta sätt skulle kunna hindra ordnandet av en skolform vid en specialskola såsom Apelryd, som icke fyllde något direkt behov just för den ort, där den vore belägen, utan motsvarade ett allmänt behov, som

gjorde sig gällande långt utanför den närmaste orten, samt föreslår en sådan ändring av bestämmelserna rörande anslag till lanthushållsskola, att anslag skulle kunna anvisas till lanthushållsskola utan att vitsord angående behovet föreläge, där Kungl. Maj:t med hänsyn till skolans allmänna betydelse funne densamma ändock vara förtjänt av statsunderstöd. Skolstyrelsen framhåller vidare att, därest Kungl. Maj:t skulle framlägga förutnämnda sakkunnigas förslag för 1931 års riksdag och därvid sådana bestämmelser komme till stånd, att skolan kunde anordnas som en trädgårdsbetonad lanthushållsskola, styrelsen hade för avsikt att föreslå en sådan anordning. Då emellertid ingen säkerhet föreläge för att 1931 års riksdag ens komme att få denna fråga sig förelagd, har skolstyrelsen, i syfte att säkerställa möjligheten för skolan att redan från och med år 1932 få sin skolform ordnad, hemställt om anvisande för ändamålet av ett mot statsbidrag till lanthushållsskola svarande statsanslag ävensom utverkande av rättighet till elevunderstöd till skolans elever i enlighet med de grunder, som gälla för elever vid lanthushållsskolor.

Lantbruksstyrelsen har anfört.

Frågan om möjlighet för obemedlade och mindre bemedlade elever att i likhet med vad fallet vore i fråga om lanthushållsskolornas elever erhålla statsunderstöd, hade av skolstyrelsen tillmätts synnerligen stor betydelse. Det syntes också lantbruksstyrelsen, som om enda möjligheten att hålla elevfrekvensen vid skolan tillfredsställande uppe vore, att sådan möjlighet bereddes. Vid de kortare kurser vid Apelryd, som numera komme i fråga, torde elevmaterialet allt mera närma sig det, som förefunnes vid lanthushållsskolorna. Att emellertid lösa denna fråga på sätt skolstyrelsen föreslagit eller så, att av riksdagen utverkades rätt till understöd för Apelrydsskolans elever utan att denna inordnades inom en skolgrupp, för vilken sådan rätt funnes stadgad, ansåge sig lantbruksstyrelsen med hänsyn till de konsekvenser, en sådan åtgärd skulle kunna föra med sig, icke kunna tillstyrka. En utvidgning av det undervisningsområde, inom vilket statsunderstöd till eleverna utginge, syntes lantbruksstyrelsen endast böra ske efter en noggrann prövning av alla fall, där sådana understöd kunde tänkas böra komma i fråga. Lantbruksstyrelsen ansåge sig i detta sammanhang böra erinra om, att skolöverstyrelsen och lantbruksstyrelsen gemensamt haft denna fråga till utredning och i skrivelse till Kungl. Maj:t den 23 november 1922 framlagt resultatet av en sådan utredning.

På ett enkelt och enligt lantbruksstyrelsens förmenande på intet vis prejudicerande sätt löstes emellertid elevernas understödsfråga, därest Apelrydsskolan på sätt i förenämnda betänkande rörande den lägre lantbruksundervisningen föreslagits inordnades bland lanthushållsskolorna men med bibehållande av sin inriktning på undervisning i trädgårds-skötsel. Lantbruksstyrelsen ville erinra därom, att en sådan åtgärd icke saknade motsvarighet. Så hade en avdelning av lantmannaskolan vid Önnestad sedan år 1926 och senast enligt Kungl. Maj:ts beslut den 5 juli 1929 varit anordnad såsom trädgårdsbetonad lantmannaskola och en avdelning av lantmannaskolan vid Hammenhög genom Kungl. Maj:ts beslut den 21 september 1928 fått anordnas med särskild betoning av undervisning i fjäderfäskötsel. Det förhållandet, att en till Apelryd förlagd lanthushållsskola vore avsedd att speciellt inriktas på undervis-

[34.] ning i trädgårdsskötsel, syntes sålunda icke behöva utgöra hinder för att skolan av Kungl. Maj:t tilldelades understöd från anslaget till lanthushållsskolor, varmed följde såväl rätt för eleverna till understöd som anslag till vissa dyrtidstillägg till lärarpersonalen.

Det enda hinder, som till synes föreläge för en omedelbar lösning av frågan på detta sätt, vore att såsom villkor för erhållande av statsunderstöd till lanthushållsskola bland annat stadgats, att förvaltningsutskottet hos det hushållningssällskap, inom vars område skolan vore belägen, skulle vitsorda skolans behövlighet för orten. Denna bestämmelse hade givetvis tillkommit med hänsyn till att lanthushållsskolorna i allmänhet avsåge att fylla rent lokala behov och att därför de ortliga myndigheterna borde tillse, att skolor endast upprättades i mån av behov samt förlades på lämpligt sätt. Lämpligheten uti upprätthållandet av detta krav i fråga om en skola, som i likhet med Apelrydsskolan grundats med donationsmedel och avsåge att fylla ett allmänt undervisningsbehov med elever från olika delar av landet, kunde enligt lantbruksstyrelsens förmenande starkt ifrågasättas. Hittills hade emellertid, såvitt lantbruksstyrelsen kunnat finna, bestämmelsen i fråga icke vållat några svårigheter, då i de få fall, där en motsvarighet kunde anses föreligga, vederbörande förvaltningsutskott utan tvekan avgivit begärt vitsord. Det förhållandet emellertid, att Apelrydsskolan vore belägen vid gränsen av Kristianstads läns hushållningssällskaps område och skolan, därest man här skulle kunna tala om ett lokalt arbetsområde, torde få anses hava detta huvudsakligen förlagt till andra angränsande hushållningssällskap, syntes lantbruksstyrelsen vara ett påtagligt skäl för att förvaltningsutskottets ställning till saken icke i detta fall borde få vara ensamt utslagsgivande.

Styrelsen för Apelrydsskolan hade tydligen förutsatt, att ett inordnande av skolan bland de statsunderstödda lanthushållsskolorna utan att förenämnda villkor om vitsord vore fyllt endast kunde ske med riksdagens medgivande. Huruvida det förhållandet att nämnda villkor kommit till med riksdagens vetskap utgjorde ett hinder för Kungl. Maj:t att, där särskilda skäl, som här syntes vara för handen, föreläge, dispensera från detsamma, undandroge sig lantbruksstyrelsens bedömande. Skulle så emellertid vara fallet, ansåge sig lantbruksstyrelsen böra hemställa, att Kungl. Maj:t utverkade riksdagens medgivande till att, där särskilda skäl föreläge, tilldela skola statsbidrag även där vitsord om skolans behövlighet för orten icke föreläge men i stället skolans upprätthållande påkallades av mera allmängiltiga intressen.

Av vad lantbruksstyrelsen sålunda anfört framginge, att styrelsen helt anslöte sig till den uppfattningen, att Apelrydsskolan borde överföras till de statsunderstödda lanthushållsskolorna. Särskilt anslag till densamma torde därför icke vidare böra äskas av riksdagen. Denna lantbruksstyrelsens uppfattning hade jämväl förestavats av önskvärdheten, att antalet fristående skolor, där anslag utginge utan sådana reglerande bestämmelser, som ett allmänt, av Kungl. Maj:t fastställt reglemente innebure, så långt möjligt inskränktes. Lantbruksstyrelsen, som förutsatte, att Kungl. Maj:t — eventuellt efter riksdagens medgivande — lämnade skolan dispens uti här ifrågasatt avseende, föreslog, att något direkt anslag till skolan icke måtte av riksdagen begäras för budgetåret 1931/1932.

Statskontoret har i infortrat utlåtande den 15 november 1930 yttrat följande.

[34.]

I ett den 19 september 1929 dagtecknat utlåtande över en av styrelsen för ifrågavarande trädgårdsskola hos Kungl. Maj:t gjord framställning om ett till 7,500 kronor förhöjt extra anslag för budgetåret 1930/1931 framhöll lantbruksstyrelsen, att skolan i betraktande av den synnerligen låga elevfrekvens, som den år efter år visat, knappast syntes åtminstone i sin nuvarande form fylla ett verkligt behov. Under sådana förhållanden hade lantbruksstyrelsen givetvis ställt sig i viss mån tveksam till frågan, huruvida statsmedel för skolans drift fortfarande borde anvisas. Skolans styrelse uppgåve sig hava trätt i förbindelse med de sakkunniga, som fått i uppdrag att framlägga förslag till den lägre lantbruksundervisningens ordnande. Därvid hade styrelsen ifrågasatt, att skolans ställning m. m. måtte bliva föremål för beaktande vid avgivandet av dylikt förslag. Enligt lantbruksstyrelsens förmenande torde det även kunna förväntas, att nämnda sakkunniga komme att åtminstone i viss utsträckning upptaga frågan om trädgårdsundervisningens ordnande. Under sådana förhållanden syntes det lantbruksstyrelsen, som om skoldriften vid Apelryd borde upprätthållas, intill dess omförmälda sakkunniga slutfört sitt utredningsarbete och frågan om trädgårdsundervisningens ordnande kommit under slutlig omprövning. I avvaktan härpå syntes sålunda medel även böra ställas till förfogande för upprätthållande av undervisningen vid skolan i den form och utsträckning, Kungl. Maj:t kunde finna lämpliga, dock knappast till högre belopp än som i sådant avseende anvisats för budgetåret 1929 1930 eller 7.000 kronor.

I anslutning till denna lantbruksstyrelsens av Kungl. Maj:t och riksdagen biträdda uppfattning funne sig statskontoret böra förorda, att frågan om ändrade grunder för utgående av statsbidrag till trädgårdsskolan i Apelryd upptoges till prövning först i samband med ett mera allmänt bedömande av spörsmålet om den statsunderstödda trädgårdsundervisningens ordnande. I varje fall torde någon ändring av nu gällande grunder för statsbidragets utgående till denna skola icke böra ske, innan det av särskilda sakkunniga utarbetade förslaget till den lägre lantbruksundervisningens ordnande varit underställt statsmakternas prövning.

Det torde vara otvivelaktigt, att behov föreligger av en särskilt för kvinnor lämpad undervisning i trädgårdsskötsel, utöver den som i allmänhet meddelas vid de statsunderstödda lantbruksskolorna. Att tillgodose detta behov har varit syftet med Fredrika Bremer-förbundets fruktodlings- och trädgårdsskola vid Apelryd.

*Departements-
chefen.*

På sätt i ärendet framhållits har emellertid elevfrekvensen vid Apelrydsskolan även efter den från och med 1928 vidtagna omläggningen av undervisningen visat sig synnerligen otillfredsställande. Enligt vad lantbruksstyrelsen anfört sammanhänger detta förhållande närmast med att eleverna hava att helt och hållet själva bestrida de med uppehållet vid skolan förenade kostnaderna, och lantbruksstyrelsen har därför understrukt, att enda möjligheten att undanröja dessa svårigheter syntes vara att obemedlade och mindre bemedlade elever finge komma

[34.] i åtnjutande av understöd i likhet med vad som utgår till sådana elever vid de statsunderstödda lanthushållsskolorna. Lika med lantbruksstyrelsen anser jag, att denna fråga bör kunna lösas genom Apelrydsskolans ombildande till lanthushållsskola med huvudsaklig inriktning på undervisning i trädgårdsskötsel, vilket torde kunna ske inom ramen för gällande reglemente för sådana skolor. Såsom lantbruksstyrelsen anfört saknas vidkommande lantmannaskolorna icke heller motsvarighet härtill. Den omständigheten, att hushållningssällskapets förvaltningsutskott vägrat utfärda i gällande villkor för erhållande av statsunderstöd till lanthushållsskola föreskrivet intyg om skolans behövlighet för orten, torde icke böra utgöra hinder för statsbidrags utgående i ett fall som det föreliggande, då skolan av lantbruksstyrelsen vitsordats fylla ett allmänt undervisningsbehov på ifrågavarande område. Jag vill erinra, att 1919 års riksdag (R. skr. nr 338) i samband med godkännande av gällande grunder för statsbidrags utgående medgivit Kungl. Maj:t rätt att vidtaga de jämkningar i berörda grunder, som kunde finnas erforderliga. Med stöd härav torde Kungl. Maj:t äga medgiva i förevarande avseende erforderlig dispens. Jag har förvissat mig om, att Apelrydsskolan har tillgång till jordbruk och jämväl i övrigt äger nödiga förutsättningar för en omläggning till lanthushållsskola. Efter ifrågavarande skolas ombildande till lanthushållsskola, skall det statsbidrag, som kan komma att lämnas skolan, utgå från ordinarie förslagsanslaget till lanthushållsskolor. Med hänsyn till belastningen å detta anslag under sistförflutna budgetår torde någon höjning däri icke vara erforderlig på grund av den nu föreslagna anordningen. Icke heller torde därav krävas någon ökning av det ordinarie förslagsanslaget till elevunderstöd vid lägre lantbruksundervisningsanstalter. Med anledning av vad statskontoret yttrat i ärendet vill jag framhålla, att ett fortsatt understödjande med statsmedel av ifrågavarande skola under nuvarande form synes mig med hänsyn till den ringa elevfrekvensen kunna starkt ifrågasättas, men å andra sidan skulle skolans nedläggande — vilket sannolikt skulle bli en följd av statsbidragets upphörande — medföra vissa icke önskvärda olägenheter. En lösning av frågan på av lantbruksstyrelsen föreslagit sätt synes mig så mycket mindre böra möta några betänkligheter, som en sådan lösning icke kan vara ägnad att föregripa den slutliga prövningen av det av särskilda utredningsmän framlagda förslaget till ordnande av den lägre lantbruksundervisningen, vari för övrigt just framförts tanken på Apelrydsskolans ombildande till trädgårdsbetonad lanthushållsskola.

Ehuru i enlighet med vad jag ovan anfört anvisande av särskilt anslag för uppehållande av trädgårdsskolan för kvinnor vid Apelryd icke längre är erforderligt, har jag emellertid velat här redogöra för ifrågavarande ärende, för att anslagsfrågans läge må bringas till riksdagens kännedom.

[35.] 28. **Kurser i trädgårdsskötsel.** Till kurser i trädgårdsskötsel nämligen dels utbildningskurser för trädskötare och dels trädgårdskurs i Norrland hava från och med 1920 anvisats medel i form av extra reservationsanslag. Årliga kostnaden för trädskötarkurserna har under senare år uppskattats till 19,000 kronor. För trädgårdskursen i Norrland beräknas kostnaden till 2,700 kronor.

För budgetåret 1930/1931 beräknades kostnaderna för ifrågavarande ändamål likaledes till 21,700 kronor. Anslaget upptogs för samma tid till 24,000 kronor, därav emellertid 2,300 kronor voro avsedda att täcka en för budgetåret 1929/1930 beräknad brist.

För förstnämnda kurser gälla bestämmelser, som meddelats i Kungl. Maj:ts brev den 3 december 1920 och den 6 juni 1929 samt i lantbruksstyrelsens cirkulär den 27 september 1929. Kurserna anordnas till det antal och å de platser i södra och mellersta Sverige, som lantbruksstyrelsen kan finna lämpligt bestämma, under iakttagande att minst 8 elever antagas till varje kurs.

I skrivelse den 14 augusti 1930 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till kurser i trädgårdsskötsel anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra reservationsanslag av 45,000 kronor. Denna lantbruksstyrelsens framställning, som bygger på ett förslag av de jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 juni 1928 tillkallade sakkunniga för ordnande av den lägre lantbruksundervisningen om anvisande av ett till 35,000 kronor förhöjt anslag för anordnande av kurser i trädgårdsskötsel, avser en betydande utvidgning av den för närvarande genom särskilda kurser bedrivna undervisningsverksamheten på trädgårdsskötselns område, i syfte att därigenom öka möjligheterna till en mera allmän sådan undervisning över hela landet. Sålunda skulle förutom i landets egentliga fruktodlingsdistrikt kurser av här ovan först angivna slag anordnas jämväl i Värmlands och Kopparbergs län ävensom i Norrland. Härjämte skulle enligt förslaget för Norrlands vidkommande anordnas förutom den hittills till trädgårdsskolan i Härnösand förlagda trädgårdskursen även vissa ambulerande sådana kurser. Statens årliga kostnader för de sålunda föreslagna kurserna i trädgårdsskötsel hava av lantbruksstyrelsen beräknats sålunda:

1) trädgårdsskötarkurser	kronor 39,000
2) trädgårdskurs i Norrland för småbrukare m. fl.	» 2,700
3) ambulerande trädgårdskurser i Norrland	» 4 800

summa kronor 46 500.

Härtill skulle läggas ett belopp av 1,500 kronor, som av Kungl. Maj:t under senare år årligen beviljats för anordnande av en trädgårdskurs för kvinnor vid Önnestad. Detta bleve sammanlagt 48,000 kronor, vilket belopp avrundats nedåt till 45,000 kronor.

Därest trädskötarkurser skulle anordnas i hittillsvarande omfattning,

[35.] erfordrades enligt lantbruksstyrelsens beräkning ett anslag av tillhoppa 21,700 kronor för budgetåret 1931/1932.

Statskontoret har i infordrat utlåtande den 15 november 1930 anfört följande.

Såsom lantbruksstyrelsen framhållit, hade de sakkunniga, som tillkallats att inom jordbruksdepartementet verkställa utredning samt avgiva förslag rörande lämpligaste sättet för ordnande av den lägre lantbruksundervisningen, i sitt den 30 april 1930 dagtecknade betänkande även behandlat spörsmålet om anordnande av sådana kurser, som avsåges i förevarande framställning.

Då det torde vara önskvärt, att de i sagda betänkande behandlade frågor såvitt möjligt i ett sammanhang bleve föremål för statsmakternas prövning, ansåge statskontoret, som den 10 oktober 1930 avgivit utlåtande över betänkandet, att någon höjning av anslaget till här avsedda kurser i trädgårdsskötsel icke borde ifrågakomma förrän i samband med prövningen av andra, av berörda sakkunniga framlagda förslag.

*Departements-
chefen.*

Lantbruksstyrelsens förevarande förslag innefattar en ökning i det för närvarande till kurser i trädgårdsskötsel beräknade årliga statsanslaget med icke mindre än 23,300 kronor eller en fördubbling därav. Jag vill icke bestrida, att behov kan föreligga av en något utvidgad undervisningsverksamhet på ifrågavarande område. Då jag emellertid i likhet med statskontoret anser det önskvärt, att de i förenämnda utredningsmäns betänkande upptagna frågor, bland vilka även ingår det förenämnda av lantbruksstyrelsen upptagna spörsmålet, så vitt möjligt bliva föremål för statsmakternas prövning i ett sammanhang, anser jag mig icke böra för budgetåret 1931/1932 förorda högre anslag än det, vartill kostnaderna för närvarande beräknas, eller 21,700 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till kurser i trädgårdsskötsel anvisa för budget-
året 1931/1932 ett *extra reservations-*
anslag av kronor 21,700.

29. Reseunderstöd för lantbrukets studerande, oförändrat ordinarie reservationsanslag (se IX H. T. 1927 p. 37) kronor 20,000.

E. Stuteriväsendet.

[36.] 1. Stuteriväsendet. Till stuteriväsendet voro i riksstaten för budgetåret 1929/1930 under nionde huvudtiteln uppförda följande ordinarie anslag, nämligen:

[36.]

stuteriöverstyrelsen, förslagsanslag	kronor	33,600
avlöningar till tjänstemän vid hingstdepåer och stuteri, förslagsanslag	»	42,000
avlöningar till övrig personal vid hingstdepåer och stuteri, förslagsanslag	»	70,000
hästavelns befrämjande, reservationsanslag, att direkt utgå av totalisatormedel	»	475,000
summa kronor		620,600.

Efter framställning av Kungl. Maj:t (IX H. T. 1930 p. 35) beslöt 1930 års riksdag att ur riksstaten utesluta berörda fyra ordinarie anslag samt i stället uppföra ett ordinarie förslagsanslag under benämning »Stuteriväsendet». I riksstaten för budgetåret 1930/1931 upptogs detta anslag till 692,000 kronor enligt följande beräkning:

Stuteriöverstyrelsen	kronor	42,100
Avlöningar till tjänstemän vid hingstdepåer och stuteri	»	49,000
Avlöningar till övrig personal vid hingstdepåer och stuteri	»	101,000
Hästavelns befrämjande	»	499,900
summa för stuteriväsendet kronor		692,000.

I denna summa ingå jämväl kostnader för dyrtidstillägg, vilka tidigare bestritts från allmänna anslaget till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

De under rubriken hästavelns befrämjande ingående behovsposterna fördela sig på följande sätt:

Hingstdepåernas och stuteriets verksamhet	kronor	237,400
Hästupremieringen	»	232,500
Understöd åt hästavelsföreningar och för stamboksföring av hästar	»	30,000
kronor		499,900.

[36.] Vidare innefattade riksdagens beslut 1930, bland annat, att från och med budgetåret 1930/1931 totalisatormedlen skulle tagas i anspråk för bestridande av samtliga utgifter för stuteriväsendet. I anslutning härtill uppfördes i riksstaten inkomsttiteln »totalisatormedel» till samma belopp som förslagsanslaget »stuteriväsendet». Totalisatormedlen, vilkas överskott förut tillförts reservationsanslaget till hästavelns befrämjande, skulle från och med budgetåret 1930/1931 i stället över förslagsanslaget »stuteriväsendet» tillföras en fond, från vilken utgifterna i fråga skulle direkt bestridas. Till denna fond skulle tillika läggas den vid utgången av budgetåret 1929/1930 förefintliga behållningen å reservationsanslaget till hästavelns befrämjande, dock först sedan av sagda behållning ett belopp av 385,000 kronor — därav 35,000 kronor avsågos till kapitalökning för lånefonden för inköp av ädla avelston — avsatts till statsregleringsändamål för budgetåret 1930/1931.

Kungl. Maj:t har den 27 juni 1930 meddelat vissa med hänsyn till den sålunda förändrade ordningen för upptagande i riksstaten av anslagen till stuteriväsendet påkallade beslut, i vilket sammanhang åt den ovanberörda fonden givits benämningen »stuteriväsendets fond».

I skrivelse den 30 augusti 1930 har *stuteriöverstyrelsen* anmält anslagsbehovet för budgetåret 1931/1932. Styrelsen har därvid icke ifrågasatt annan förändring i anslaget till stuteriväsendet än beträffande den häri ingående anslagsposten till *hästavelns befrämjande*. Stuteriöverstyrelsen föreslår, att denna post, vilken såsom ovan nämnts för närvarande är upptagen till 499,900 kronor, höjes med 20,600 kronor. Av den sålunda ifrågasatta höjningen hänföra sig 2,600 kronor till anslagsdelen för hingstdepåernas och stuteriets verksamhet, nu 237,400 kronor, och 18,000 kronor till anslagsdelen till hästpremiering, nu 232,500 kronor.

Med avseende å anslaget till *hingstdepåernas och stuteriets verksamhet* har stuteriöverstyrelsen framlagt följande beräkning av utgifter och inkomster.

	Flyinge hingstdepå och stuteri		Strömsholms hingstdepå	
	I 1930 års statsverksproposition beräknade utgifter och inkomster 1930/1931	Stuteriöverstyrelsens förslag för budgetåret 1931/1932	I 1930 års statsverksproposition beräknade utgifter och inkomster 1930/1931	Stuteriöverstyrelsens förslag för budgetåret 1931/1932
Utgifter.				
Furage	100,000	101,000	20,000	19,320
Beklädnad	7,400	7,400	3,150	3,150
Bränsle	5,520	5,800	4,485	4,705
Lantbeskållares underhåll	27,000	27,000	22,000	22,000
Byggnaders »	14,000	16,000	6,000	6,000
Inventariers »	5,000	6,000	2,500	2,500
Jordbruket	9,000	10,000	—	—
Extra personal för ridning och dressyr	5,400	6,000	—	—
Hästkötarskola	500	500	—	—
Representationspenningar till chefen	750	750	—	—
Utskylder och utgifter i övrigt	18,195	18,415	11,865	12,325
summa utgifter kronor	192,765	198,865	70,000	70,000
Inkomster.				
Språngavgifter	28,000	30,000	14,500	16,000
Arrendemedel	3,565	3,565	—	—
Såld gräskörd m. m.	2,600	2,600	500	500
Sålda hästar	11,700	11,700	1,000	1,000
Inkomster i övrigt	1,000	1,000	500	500
summa inkomster kronor	46,865	48,865	16,500	18,000
Tillskott av statsmedel	145,900	150,000	53,500	52,000
summa kronor	192,765	198,865	70,000	70,000

Härefter har stuteriöverstyrelsen rörande uppgifterna i tablan anfört följande.

Av tablan framginge, att ändring av de för innevarande budgetår bestämda utgiftsposterna ifrågasattes beträffande *furage*, *bränsle*, *byggnaders* och *inventariers underhåll*, för *jordbruket* samt för *extra personal för ridning och dressyr* vid Flyinge hingstdepå och stuteri samt ifråga om *furage* och *bränsle* vid Strömsholms hingstdepå ävensom beträffande inkomstposten *språngavgifter* vid båda depåerna. Ändringarna av utgiftsposterna till *utskylder och utgifter i övrigt* vid båda depåerna hade föreslagits för att utjämna beloppen för de behövliga statsmedelstillskotten.

Furageåtgången vid Flyinge hingstdepå och stuteri beräknades bliva ökad till följd av den alltjämt pågående ökningen av hästantalet — från 205 till 224, oberäknat fölen — varemot det nedgående priset å havre torde föran-

[36.] leda en relativ minskning av furagekostnaden. Enligt verkställd utredning borde utgiftsposten ökas med 1,000 kronor.

Bränsleåtgången beräknades bliva ökad med omkring 100 hektoliter hushållskol för allmänt behov — uppvärmning av gemensamhetsrum för stallpersonalen och andra allmänna lokaler — och till följd härav ökades också anskaffningskostnaden, efter ett pris för hushållskol av 3 kronor per hektoliter, med omkring 300 kronor.

Posterna för *byggnaders* och *inventariers underhåll* behövde ökas med minst de föreslagna beloppen, respektive 2,000 och 1,000 kronor. Utgifterna å dessa anslagstitlar hade nämligen under de senare åren betydligt överskridit de beräknade beloppen.

Kostnaderna för *jordbruket* vid Flyinge hingstdepå och stuteri — för löpande budgetår beräknade till 9,000 kronor — uppginge under nästlidet budgetår till 18,752 kronor 62 öre, huvudsakligen för skötsel och underhåll av betesmarkerna. Anslagsposten torde böra höjas till 10,000 kronor.

Extra personal för ridning och dressyr av hingstarna bestode för närvarande av 4 man under 12 månader av året och 1 man under 6 månader. Avlöningen utgjorde 100 kronor per man i månaden, eller alltså för närvarande 5,400 kronor. Depåchefen hade gjort framställning om ökande av detta belopp med 600 kronor för beredande av full årsavlöning åt den extra stallbetjänt, som nu vore anställd allenast under halva året.

Stuteriöverstyrelsen tillstyrkte detta förslag.

Sänkningen av de beräknade *furageutgifterna* vid Strömsholms hingstdepå berodde på de nedgående furageprisen. Ökningen av *bränslekostnaden* vid samma depå hänförde sig till den i någon mån ökade åtgången av bränsle för depåkontoret, kuskelevbostaden och ridhuset.

Vid såväl Flyinge som Strömsholms hingstdepåer ansåges inkomsterna av *språngavgifter* komma att något ökas. Denna ökning beräknades till respektive 2,000 och 1,500 kronor.

Övriga utgifts- och inkomstposter vore upptagna till samma belopp, som beräknats för innevarande budgetår.

Skulle besparing uppstå å någon av de i utgiftsberäkningen upptagna posterna, torde, såsom vanligt, stuteriöverstyrelsen — utom vad anginge posten till avlöning åt extra personal för ridning och dressyr — äga använda sådan besparing till täckande av brist å annan för avlöning ej avsedd post.

Beträffande det nu förevarande anslaget till hingstdepåernas och stuteriets verksamhet har stuteriöverstyrelsen härefter anfört följande:

Utöver de i ovan intagna tablå angivna beloppen å tillskott av statsmedel för hingstdepåerna och stuteriet, tillhopa ($150,000 + 52,000 =$) 202,000 kronor, erfordrades för budgetåret 1931/1932 dels 8,000 kronor för resekostnads- och traktamentsersättning åt chefen, fullmäktige och byrådirektören i stuteriöverstyrelsen samt depåcheferna m. fl. under tjänsteresor, allt enligt Kungl. Maj:ts brev den 12 november 1923, dels ock för hästinköp enligt hävdvunnen beräkning 30,000 kronor. Behovet av anslagsmedel till hingstdepåernas och stuteriets verksamhet borde alltså, vid bifall till vad styrelsen föreslagit, för budgetåret 1931/1932 beräknas till ($202,000 + 8,000 + 30,000 =$) 240,000 kronor, eller 2,600 kronor mera än under nu löpande budgetår.

Vad angår *anslaget till hästpremiering* inhämtas av stuteriöverstyrelsens skrivelse i huvudsak följande.

Enligt reglementet den 13 januari 1928 (nr 10) för den med statsmedel understödda hästpremieringen skulle med uteslutande statsmedel bestridas resekostnads- och traktamentsersättning till ordförandena och de av Kungl. Maj:t förordnade ledamöterna i de fem hästpremieringsnämnderna ävensom kostnader för anskaffande av vissa blanketter m. m. Med statsmedel och inom underdistrikten tillskjutna medel gemensamt bekostades penningpris och skådepenningar samt inlösen av frisedlar. Härvid skulle iakttas, att av statsmedel ej finge för sådana premier användas mera än för samma ändamål tillskjutits inom underdistriktet, så framt icke Kungl. Maj:t, där i visst fall särskilda omständigheter föreläge, på framställning av stuteriöverstyrelsen annorlunda bestämde. Det rum, som härmed lämnats öppet för undantag från den eljest tillämpade grundregeln, att statens bidrag icke borde överstiga underdistriktets, hade tillkommit för att något rikligare understöd av statsmedel skulle kunna medgivas, där hushållningssällskapen icke vore i tillfälle att tillskjuta så stora anslag, som hästavelns tillstånd inom orten borde föranleda.

Statsverkets kostnader för hästpremieringen under löpande budgetår vore beräknade till 232,500 kronor, därav 192,000 kronor i penningpris (se statsverkspropositionen till 1930 års riksdag, nionde huvudtiteln, sid. 151). Dessa medel avsåge kostnaderna för 1931 års premieringar. De medel, som nu borde anvisas för budgetåret 1931/1932, avsåge alltså utgifterna för prisbelöningar av hästar m. m. under år 1932.

Då premieringarna icke avslutades förr än under september månad, och resultatet i ekonomiskt avseende av desamma icke bleve känt tidigare än i oktober månad, då samtliga premieringsrullorna inkommit till stuteriöverstyrelsen, vore 1929 års hästpremieringar för det dåvarande de senaste, som kunde tjäna till ledning för bedömande av prisbelöningarnas omfattning 1932.

Om antalet premierade hästar antoges bliva ungefär detsamma under år 1932 som under år 1929 samt om premier skulle utgå för alla därtill berättigade hästar, borde kostnaderna för penningpris, skådepenningar och frisedlar under 1932 års premieringar beräknas till i runt tal 420,000 kronor och statens bidrag till dessa kostnader alltså utgöra 210,000 kronor, under förutsättning att inom underdistrikten tillskjutits ungefär samma belopp. De något rikligare bidrag, statsverket kunde komma att utbetala inom vissa underdistrikt, uppvägs nämligen sannolikt av den begränsning i statsanslagen, som inom andra underdistrikt kunde finnas påkallad.

Det borde här erinras, att Kungl. Maj:t, på framställningar av vederbörande hushållningssällskap, enligt brev den 22 mars 1929 anvisat 50,369 kronor 50 öre och enligt brev den 24 januari 1930 ytterligare 69,345 kronor för beredande av penningpris för sådana vid resp. 1928 och 1929 års premieringar prisbelönda hästar, för vilka jämlikt premieringsreglementet penningpris skolat utgå men av brist på medel icke kunnat utbetalas. Huruvida allt framgent statsverket kunde komma att träda emellan för beredande av penningpris för alla vid premieringsmötena uppvisade hästar, vilka befunnits förtjänta av sådana pris, berodde givetvis av förefintliga medelstiltgångar och andra på frågan inverkan omständigheter.

I detta sammanhang erinrade stuteriöverstyrelsen jämväl om den framställning angående ändrade grunder för fördelning mellan statsverket och underdistrikten av kostnaderna för penningpris m. m. vid hästpremieringarna, som överlämnats till Kungl. Maj:ts prövning genom hushållningssällskapens ombuds skrivelse den 2 oktober 1929 samt stuteriöverstyrelsens den 31 december samma år däröver avgivna utlåtande.

[36.] Kostnaderna för hästpremieringarna år 1932 borde beräknas på följande sätt:

penningpris för hästar	kronor 210,000
premieringsnämndsordförandenas arvoden enligt Kungl. Maj:ts brev den 13 januari 1928 (5 × 1,500)	» 7,500
dagarvoden till ordförandena och de av Kungl. Maj:t förordnade ledamöterna enligt samma brev (15 kronor för vardera under förslagsvis 250 premieringsdagar)	» 7,500
dyrtidstillägg till premieringsnämndsordförandena, förslags- vis	» 2,000
rese- och traktamentsersättning, förslagsvis	» 20,000
expenser och tryckningskostnader	» 3,500
summa kronor	250,500.

Rörande slutligen den del av anslagsposten till hästavelns befrämjande, som avser *understöd åt hästavelsföreningar samt för stamboksföring av hästar*, däri någon ändring icke ifrågasatts, har stuteriöverstyrelsen anfört följande.

För understödjande av inhemska häststammar samt för stamboksföring av hästar hade under tiden till den 1 juli 1924 utgått särskilda å riksstaten anvisade anslag. Sedan dessa upphört, hade av totalisatormedel anvisningar lämnats för samma ändamål, och numera toges viss del av anslaget till stuteriväsendet i anspråk härför. Medelsbehovet beräknades för nu löpande budgetår till 30,000 kronor (se 1930 års statsverksproposition, nionde huvudtiteln, sid. 147 o. f.).

Vissa hushållningssällskap samt hästavelsföreningar m. fl. sammanslutningar för hästavelns befrämjande åtnjöte dessutom understöd från avkastningen av statens hästavelsfond. För detta ändamål hade senast varit disponibelt ett belopp av 52,000 kronor.

I skrivelse den 15 augusti 1930 hade stuteriöverstyrelsen avgivit förslag till fördelning av sistberörda medel ävensom av ovannämnda anslagspost å 30,000 kronor och hade därvid på grund av föreliggande behjärtansvärda ansökningar om understöd funnit sig böra hos Kungl. Maj:t hemställa, att utöver de båda ifrågavarande medelstillgångarna, tillhopa 82,000 kronor, ytterligare ett belopp av 70,250 kronor måtte få för samma ändamål ställas till förfogande från stuteriväsendets fond. Stuteriöverstyrelsen ansåge emellertid, att vid beräkning av medelsbehovet å detta anslag för budgetåret 1931/1932 allenast samma belopp som för närvarande, eller alltså 30,000 kronor, borde upptagas såsom ordinarie utgift för dylika understöd. Skulle det vid tiden för utdelandet av sådana understöd i medio av nästkommande år befinnas, att tillgängliga reservationer lämnade tillgång till utdelande av ytterligare understöd, torde det ankomma på Kungl. Maj:t att såsom hittills därom besluta med hänsyn till då föreliggande understödsbehov och medelstillgångar.

Utgifterna för stuteriväsendet under budgetåret 1931/1932 skulle alltså enligt stuteriöverstyrelsens nu föreliggande framställning beräknas på följande sätt:

Nionde huvudtiteln.

81

till stuteriöverstyrelsen, förslagsanslag	kronor	42,100	[36.]
» avlöningar till tjänstemän vid hingstdepåer och stuteri, förslagsanslag	»	49,000	
» avlöningar till övrig personal vid hingstdepåer och stuteri, förslagsanslag	»	101,000	
» hästavelns befrämjande:			
hingstdepåernas och stuteriets verksamhet, reservationsanslag	kr.	240,000	
hästpremieringen, reservationsanslag	»	250,500	
understöd åt hästavelsföreningar samt för understödjande av stamboksföring av hästar, reservationsanslag	»	30,000	» 520,500
summa förslagsanslag kronor 712,600.			

Rörande frågan om *de belopp, som kunde påräknas för finansieringen av dessa utgifter*, har stuteriöverstyrelsen anfört följande.

För finansierande av dessa utgifter kunde påräknas dels det belopp, som vid utgången av budgetåret 1930/1931 komme att innestå å stuteriväsendets fond, dels ock de totalisatormedel, som under budgetåret 1931/1932 inflöte till statsverket.

Vad först anginge tillgången å stuteriväsendets fond finge stuteriöverstyrelsen anföra följande.

Vid utgången av budgetåret 1929/1930 förefanns å reservationsanslaget till hästavelns befrämjande en behållning av

kronor 1,178,077: 29.

Enligt Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut hade härav till statskontoret inlevererats ett sammanlagt belopp av

» 385,000: —

varav 350,000 kronor vore avsedda för allmänna budgetändamål samt 35,000 kronor till kapitalökning å lånefonden för inköp av ädla avelsston.

Återstoden av behållningen

» 793,077: 29

hade överförts till stuteriväsendets fond.

Härtill komme de under budgetåret 1930/1931 påräkneliga totalisatormedlen, beräknade till

» 700,000: —

summa i runt tal kronor 1,493,000: —.

Av dessa tillgångar skulle i första rummet bestridas de ordinarie utgifterna för stuteriväsendet under budgetåret 1930/1931, beräknade till

» 692,000: —

Vidare hade Kungl. Maj:t enligt brev den 11 juli 1930 tagit i anspråk

» 20,000: —

såsom räntefritt lån till aktiebolaget Skånes galopp- och travbana, att amorteras under loppet av tio år.

I utlåtande den 19 juli 1930 över en av föreningen Svenska röda stjärnan gjord ansökning om statsbidrag hade stuteriöverstyrelsen föreslagit, att för detta ändamål skulle under vissa villkor anvisas

» 5,000: —

[36.]

I utlåtande den 15 augusti 1930 hade stuteriöverstyrelsen till Kungl. Maj:t överlämnat inkomna ansökningar från hästavelsföreningar och andra sammanslutningar på hästavelns område om understöd från statens hästavelsfonds avkastning och andra för ändamålet disponibla medel samt därvid hemställt, att Kungl. Maj:t för tillgodoseende av de understödsbehov, som kunde anses böra behjärtas men icke kunde täckas av ordinarie medel, måtte från stuteriväsendets fond anvisa

kronor 70,250: —

Under den närmaste tiden komme stuteriöverstyrelsen att till Kungl. Maj:t överlämna framställning om proposition till riksdagen angående beviljande av medel till betydande ombyggnadsarbeten vid Flyinge hingstdepå och stuteri. Under budgetåret 1930/1931 behöfve härav tagas i anspråk ett belopp av

» 300,000: —

Vidare hade stuteriöverstyrelsen i skrivelse den 15 augusti 1930 hos Kungl. Maj:t hemställt om proposition till näst sammanträdande riksdag om bildande av en lånefond för inköp av ardennerhingstar. Lånefonden i dess helhet torde få beräknas till minst 600,000 kronor, varav under budgetåret 1930/1931 erfordrades

» 200,000: —

Under de två senaste åren hade Kungl. Maj:t beviljat medel till penningpris för hästar i de fall, då sådana pris enligt vederbörande premieringsnämnders beslut skolat utgå, men av brist på ordinarie medel icke kunnat utbetalas. Om dylika medel skulle anvisas även under innevarande budgetår, torde härför komma att utgå minst

» 75,000: —

Nu nämnda medelsbehov belöpte sig sammanlagt till kronor 1,362,250: —

Därest sagda medelsbehov tillgodosåges samt totalisatormedel icke inflöte till större belopp än ovan beräknats, återstode av stuteriväsendets fond under detta budgetår för oförutsedda behov allenast

» 130,750: —

summa kronor 1,493,000: —

Här borde anmärkas, att någon medelsanvisning för ytterligare kapitalökning å lånefonden för ädla avelsston, såsom varit ifrågasatt (se 1930 års statsverksproposition Ufk bil. 6 sid. 10), icke erfordrades under nästkommande budgetår, dels emedan fonden under innevarande år varit något mindre anlitad än de närmast föregående och dels emedan amorteringarnas årliga belopp ökats.

I jämförelse med de summor, som under de senare åren funnits till förfogande för andra än ordinarie, av riksdagen prövade behov inom hästavelns område, vore det ovan beräknade överskottet å stuteriväsendets fond obetydligt. Men då det redan nu torde vara uppenbart, att totalisatorinkomsterna under budgetåret 1930/1931 komme att betydligt överstiga det förut beräknade beloppet, 700,000 kronor, torde tillgångar till bestridande även av nu oförutsedda behov icke komma att saknas.

Under budgetåret 1931/1932 torde statens andel av totalisatormedel kunna beräknas till minst 800,000 kronor. Då emellertid denna inkomst-

post i budgeten borde jämt motsvara förslagsanslaget till stuteriväsendet, torde densamma böra i riksstaten för budgetåret 1931/1932 upptagas till 712,600 kronor.

[36.]

I anslutning till vad stuteriöverstyrelsen sålunda anfört om totalisator-medlens användning har styrelsen slutligen redogjort för *dispositionen av totalisatormedlen under den tid, då sådana funnits till förfogande*. I detta sammanhang har styrelsen först erinrat därom, att 1930 års riksdag i skriftelse nr 77 punkt 8 med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till stuteriväsendet framhållit angelägenheten av att vid dispositionen av tillgängliga totalisatormedel i främsta rummet hölles i sikte, att hästavelns skäliga behov tillgodosåges, i vilket avseende riksdagen icke kunde undertrycka den meningen att, av vunnen erfarenhet att döma, härav kunde och borde disponeras ett större belopp än hittills varit fallet.

Härefter har styrelsen anfört följande:

Under tiden från och med den 4 maj 1923 till och med den 30 juni 1930 hade till statsverket av totalisatormedel inlevererats kronor 2,830,287: 95

Härav hade använts:

till premier för hästar samt avelspris	»	463,414: 50
» ordnande av kapplöpningsfält och travbanor	»	206,075: 34
» understöd åt hästavelsföreningar	»	171,900: —
» inköp av avelshingstar och avelsston för statens hingstdepåer och stuteri	»	95,373: 90
» diverse ändamål (sanitära anordningar i tjänstemannabostäderna å Flyinge, utställning av statens hingstar vid lantbruksmöte i Skänninge, gemensam hingstbesiktning i Kristianstad, åtgärder för hästexport m. m.)	»	36,936: 60
» ordinarie utgifter under de av riksdagen beviljade anslagen till hästavelns befrämjande, efter avdrag av utgifter, som bestritts med extra upp- bördsmedel, samt av behållningen den 30 juni 1927 å det då ur riksstaten uteslutna reservationsanslaget till prisbelöningar av hästar	»	678,510: 32

kronor 1,652,210: 66

Behållning den 30 juni 1930

» 1,178,077: 29

summa kronor 2,830,287: 95.

Stuteriöverstyrelsens förevarande framställning utmynnar i hemställan, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå näst sammanträdande riksdag att i riksstaten för budgetåret 1931/1932 höja förslagsanslaget till stuteriväsendet med 20,600 kronor till 712,600 kronor.

Statskontoret har i infordrat utlåtande den 16 september 1930 förklarat, att stuteriöverstyrelsens förevarande framställning ej givet statskontoret anledning till erinran.

{36.]
Fördelningen
mellan staten
och hushåll-
ningssäll-
skapen av
kostnaderna
för häst-
premieringen.

På sätt stuteriöverstyrelsen erinrat hava hushållningssällskapens ombud den 2 oktober 1929 gjort framställning angående ändrade grunder för fördelning mellan statsverket och underdistrikten av kostnaderna för penningpris m. m. vid hästpremieringarna, varöfver styrelsen den 31 december 1929 avgivit infordrat utlåtande. Sedan därefter statskontoret den 20 mars 1930 avgivit remissutlåtande samt hushållningssällskapens ombud den 30 september 1930 yttrat sig med anledning av vad i ärendet förekommit, torde jag nu få anmäla ärendet för Kungl. Maj:t.

I sin berörda framställning hava *hushållningssällskapens ombud* först återgivit innehållet i en vid ombudens möte 1929 väckt motion i ämnet.

I *motionen* erinrades om de ovan anförda bestämmelserna i 1928 års hästpremieringsreglemente rörande bestridande av kostnaderna för hästpremieringarna. Härefter anförde motionären, att det redan under första året nämnda reglemente tillämpades visat sig, att de av staten och underdistrikten enligt reglementet gemensamt anslagna medlen vore otillräckliga för beredande av penningpris åt samtliga enligt reglementet därtill berättigade hästägare samt att det för de flesta hushållningssällskap vore uteslutet att kunna öka sina anslag till hästpremieringarna. Vid sådant förhållande och då statens andel uti ifrågavarande kostnader utginge av totalisatormedel, vilka alltsedan införandet av vadhållning med totalisator 1923 visat en lika jämn som kraftig ökning, syntes det motionären önskvärt och rimligt, att hästpremieringsreglementet så ändrades, att av utgifterna för penningpris, skådepenningar och frisedlar $\frac{2}{3}$ bekostades av statsmedel och $\frac{1}{3}$ av hushållningssällskapen.

Hushållningssällskapens ombud instämde i vad motionären anfört angående hushållningssällskapens behov av lättnader i förevarande avseende samt erinrade om riksdagens i skrivelse den 27 februari 1923 (nr 31) angående anordnande av vadhållning med totalisator gjorda uttalande, att denna anordning vore avsedd att bereda medel till understöd åt landets hästavel. Med beaktande av detta uttalande och även med hänsyn till hushållningssällskapens behov av statsmedel funne ombuden befogat, att större andel än vad motionären föreslagit borde utgå av statsmedel. Härvid finge tillika framhållas, att genom totalisatormedlens anlitande staten beretts lindring i sina kostnader för landets hästavel. Någon motsvarande förmån hade däremot icke kommit hushållningssällskapen till del. Ombuden hemställde sålunda om vidtagande av åtgärder, att statsanslag, att direkt utgå av totalisatormedel, till penningpris, skådepenningar och frisedlar måtte utgå med tre gånger så stort belopp, som tillsköttes av underdistrikten.

Stuteriöverstyrelsen har, efter erinran om ovan återgivna stadgande i 1928 års hästpremieringsreglemente om huru kostnaderna för hästpremieringen skola fördelas mellan staten och underdistrikten, anfört följande.

Detta stadgande hade erhållit sin nuvarande lydelse genom det senast fastställda premieringsreglementet, vid vars utfärdande den förut strängt vidhållna principen, att statens bidrag icke skulle överstiga underdistrik-

tets, på sådant sätt ändrades, att fördelningsgrunden skulle efter omständigheterna kunna jämkas till underdistriktens förmån. Stuteriöverstyrelsen, på vars förslag den ändrade lydelsen av stadgandet tillkommit, hade i motiveringen till förslaget framhållit, att förhållanden kunde inträffa, då det ur synpunkten av hästavelns bästa vore nödigt, att staten bistode ett hårt anlitat hushållningssällskap med ett proportionsvis något större bidrag. Därvid borde hänsyn tagas till hästavelns ståndpunkt inom ifrågakommande hushållningssällskaps område, sällskapets ekonomiska ställning, vikten av andra krav på understöd från sällskapet samt liknande, på frågan inverkan omständigheter.

Mot hushållningssällskapens ombuds nu framställda förslag, att statsverket skulle anslå ett tre gånger så stort belopp som vederbörande underdistrikts bidrag, måste först anmärkas, att statsverket icke kunde genom en reglementsbestämmelse eller annorledes på förhand förbinda sig att utgiva penningbelopp, vilkas storlek på detta sätt skulle bestämmas av hushållningssällskapen. Statens bidrag måste naturligtvis under alla förhållanden och i varje särskilt fall bestämmas med hänsyn till förefintliga medelstillgångar och andra förekommande omständigheter.

Även om åt den av hushållningssällskapens ombud åsyftade utfästelsen skulle kunna givas en sådan form, att den ej bleve ovillkorligen bindande — exempelvis så att av statsmedel icke finge för ifrågavarande premier användas *mera* än tre gånger så mycket som vad inom vederbörande underdistrikt för samma ändamål tillskjutits — skulle sannolikt en sådan bestämmelse bliva till ganska ringa nytta för landets hästavel. I fall statsverket skulle på nyss angivna sätt, låt vara endast *ställa i utsikt* att med ett i förhållande till underdistriktets bidrag stort belopp understödja hästpremieringarna, torde detta troligen leda därtill, att åtminstone de hushållningssällskap, som hade svårigheter att tillgodose alla sina olika anslagsbehov, nedsatte sina bidrag till hästpremieringen. Därav kunde följa, att statens och underdistriktens bidrag sammanlagt icke komme att uppgå till större belopp än för närvarande och att därför, såsom nu, penningpris icke kunde utbetalas för ett flertal premierade hästar på grund av att medel saknades. Måhända komme i sådant fall vederbörande hushållningssällskap att räkna med, att staten ytterligare skulle träda hjälpende emellan genom att anvisa extra medel till penningpris för dylika hästar, såsom ägt rum efter 1928 års premieringar och ifrågasattes efter premieringarna år 1929. Men om förhållanden inträffade, som föranledde, att statsverkets för ändamålet disponibla tillgångar icke vore så rikliga som för närvarande och att alltså icke några extra tillskott kunde lämnas, torde det visa sig, att den ändrade fördelningsgrunden snarare varit till skada än till nytta för hästaveln.

Stuteriöverstyrelsen kunde alltså icke tillstyrka bifall vare sig till hushållningssällskapens ombuds ifrågavarande framställning eller till det ovanberörda vid ombudsmötet motionsvis framställda, mindre omfattande men principiellt jämbördiga förslaget, att kostnaderna för penningpris, skådepenningar och inlösen av frisedlar skulle bekostas med två tredjedelar av statsmedel och med en tredjedel av hushållningssällskapen.

Emellertid hade stuteriöverstyrelsen vid behandlingen av denna fråga kommit till den uppfattningen, att en ändring på annat sätt av gällande grunder för fördelning av premieringskostnaderna skulle kunna vara nyttig och önskvärd samt även gå i den riktning, som hushållningssällskapens ombud åsyftat. Denna ändring skulle innebära, att, om vederböran-

[36.] de hushållningssällskap ställde sitt bidrag i visst bestämt förhållande till det belopp, som vid närmast förut avslutade premieringsförrättningar inom underdistriktet åtgått till penningpris, skådepennningar och inlösen av frisedlar, staten skulle å sin sida, *i mån av tillgängliga medel*, bestrida kostnaderna i övrigt för dessa belöningar.

Fråga kunde uppstå om storleken av det belopp, vartill underdistriktens bidrag skäligen minst borde uppgå för att statens bistånd skulle i full utsträckning inträda. Stuteriöverstyrelsen ville, efter prövning av den verkan olika fördelningsgrunder skulle medföra, för sin del föreslå, att beloppet av det bidrag till penningpris, skådepennningar och inlösen av frisedlar, som vederbörande underdistrikt skulle för varje års hästpremieringar tillskjuta, borde uppgå till minst tre tiondelar av det belopp, som erfordrats för gäldande av samtliga dylika premier, vilka vid nästföregående års besiktningsmöten inom underdistriktet beslutats skulle utgå för då uppvisade hästar, samt att anvisandet av minst ett så stort bidrag skulle utgöra ett oefftergivligt villkor för att staten sedermera skulle träda hjälpende emellan med att — om tillgång därtill funnes — anvisa extra premieringsanslag till prisbelönande av hästar, för vilka penningpris icke kunnat utgå av brist på ordinarie medel.

Därest denna grundregel tillämpats under år 1929 och varit bestämmande, då hushållningssällskapen i slutet av år 1928 anslogo medel till 1929 års hästpremieringar, samt alltså underdistrikten, för att komma i åtnjutande i full utsträckning av det i utsikt ställda statsbidraget skolat tillskjuta tre tiondelar av det belopp, 384,663 kronor, som vid 1928 års hästpremieringar beslutats skola utgå i premier (penningpris och skådepennningar samt inlösen av frisedlar) för premierade hästar, så skulle underdistrikten haft att utbetala 116,600 kronor (beloppet för varje underdistrikt avrundat till närmast högre hundratal kronor) i stället för det belopp, som verkligen tagits i anspråk, eller 168,380 kronor. Statsbidraget skulle då bestämts till sju tiondelar eller i runt tal 270,000 kronor i stället för 182,900 kronor. Då sammanlagda beloppet vid 1929 års hästpremieringar av ifrågavarande slag av premier för alla därmed premierade hästar utgjorde 420,550 kronor, så hade, sedan underdistriktens bidrag, 116,600 kronor, och statsverkets ordinarie bidrag, 270,000 kronor, tagits i anspråk, statsverket fått ytterligare utbetala återstående [420,550 — (116,600 + 270,000 =) 386,600 =] 33,950 kronor eller alltså tillsammans 303,950 kronor. Statens verkliga utgifter för penningpris, skådepennningar och inlösen av frisedlar vid 1929 års premieringar, inberäknat det belopp av 69,300 kronor, som inom kort torde ifrågakomma att utbetalas för sådana hästar, som av brist på medel icke kunnat erhålla premier, utgjorde (182,900 + 69,300 =) 252,200 kronor. Kostnadsökningen skulle alltså, om de ifrågasatta nya bestämmelserna tillämpats, hava uppgått till (303,950 — 252,200 =) 51,750 kronor.

Jämförde man åter statsverkets kostnader för hästpremieringen enligt nu angivna grunder med det belopp, som vid avgivandet av 1928 års statsverksproposition beräknats komma att erfordras för premier vid 1929 års premieringar, 184,000 kronor, visade det sig, att 1929 års premieringskostnader skulle enligt de föreslagna grunderna medfört en vid medelsbehovets beräknande icke förutsedd utgiftsökning av (303,950 — 184,000 =) 119,950 kronor eller i runt tal 120,000 kronor.

Så länge statsverkets andelar av totalisatormedlen uppginge till så betydande belopp som för närvarande, torde icke någon befogad anmärk-

ning kunna göras mot att statsbidragen till hästpremieringarna på detta sätt ökades. 1923 års riksdag, som enligt sin skrivelse nr 31 anhöll, att Kungl. Maj:t ville medgiva, att vid offentliga hästtävlingar finge under vissa villkor anordnas totalisatorvadhållning, åberopade därvid jordbruksutskottets i ärendet avgivna utlåtande (nr 8), vari utskottet tillstyrkte, att möjlighet till anordnande av totalisatorspel bereddes, under förutsättning att den därav uppkommande vinsten komme den svenska hästaveln till godo. I främsta rummet borde därvid enligt utskottets mening den kallblodiga hästaveln, som bleve mest lidande på grund av statsanslagens knapphet, komma i åtanke.

Ett ändamålsenligt och på en rättvis fördelningsgrund vilande medel att understödja den kallblodiga hästaveln vore utan tvivel just anvisandet av rikliga anslag till hästpremieringen. Av de vid 1929 års hästpremieringar prisbelönta 11,296 hästarna vore 1,131 av varmblodigt och 10,165 av kallblodigt slag. De ökade bidrag, statsverket kunde vilja anslå till hästpremieringen, komme alltså till allra största delen den kallblodiga hästaveln till godo.

Därest stuteriöverstyrelsens nu framställda förslag av Kungl. Maj:t godkändes, torde § 20, tredje stycket, i reglementet för den med statsmedel understödda hästpremieringen böra i enlighet härmed erhålla ändrad lydelse samt bestämmelsen i § 21, andra stycket, om skyldighet för hushållningssällskapen att i förekommande fall hos stuteriöverstyrelsen göra framställning om medgivande, att till penningpris, skådepenningar samt inlösen av frisedlar finge av statsmedel användas större belopp än för ändamålet tillskjutits inom vederbörande underdistrikt, helt utgå.

Med hänvisning till en skrivelsen bilagd tablå, som utvisade såväl för varje underdistrikt som för statsverket de ekonomiska konsekvenserna av olika grunder för fördelning av premieringsmedlen, finge stuteriöverstyrelsen på grund av vad ovan anförts hemställa,

att vad av hushållningssällskapens ombud eller i den ovanberörda vid 1929 års ombudsmöte väckta motionen föreslagits icke måtte till någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda,

men att Kungl. Maj:t i stället måtte i enlighet med vad styrelsen anfört besluta vissa ändringar i gällande reglemente för den med statsmedel understödda hästpremieringen.

Statskontoret har anfört följande.

I utlåtande den 12 februari 1923 (nr 8) angående medgivande att vid vissa offentliga tävlingar anordna vadhållning med s. k. totalisator tillstyrkte jordbruksutskottet, att möjlighet till anordnande av totalisatorspel vid hästtävlingar och kapplöpningar åter bereddes under förutsättning, att den därav uppkommande vinsten komme den svenska hästaveln tillgodo. I främsta rummet syntes därvid den kallblodiga hästaveln, som bleve mest lidande på grund av statsanslagets knapphet, böra komma i åtanke. Efter godkännande av sagda utlåtande avlät riksdagen den 27 samma månad skrivelse i ämnet till Kungl. Maj:t, vari riksdagen anhöll, att Kungl. Maj:t för beredande av medel till understöd åt landets hästavel ville medgiva, att vissa av Kungl. Maj:t godkända föreningar vid offentliga kapplöpningar och travtävlingar tillätes anordna vadhållning för allmänheten med s. k. totalisator, under villkor att för eningarnas vinst av totalisatorn, med skäligt avdrag för omkostnaderna, inbetalades till statsverket för i omförmälda utlåtande angivna ändamål.

[36.]

Vidare hade jordbruksutskottet i sitt den 6 mars 1930 avgivna av riksdagen härutinnan godkända utlåtande (nr 2) i anledning av vissa i 1930 års statsverksproposition under nionde huvudtiteln gjorda framställningar jämte i ämnet väckta motioner i punkt 8 gjort följande uttalande, som av riksdagen lämnats utan erinran:

»I betraktande av de stora belopp, som under senare år influtit i form av totalisatormedel, vill utskottet icke motsätta sig att, på sätt Kungl. Maj:ts förslag innebär, samtliga utgifter för stuteriväsendet nu bestri-
das av totalisatormedel. I likhet med departementschefen förutsätter utskottet dock härvid, att, därest genom nedgående inkomster av dylika medel behov skulle uppstå att för bestridande av kostnaderna för stuteriväsendet ånyo anlita skattemedel, en återgång sker till den förutvarande ordningen. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla angelägenheten av att vid dispositionen av tillgängliga totalisatormedel i främsta rummet hålles i sikte, att hästavelns skäliga behov tillgodoses, i vilket avseende utskottet icke kan undertrycka den meningen, att, av vunnen erfarenhet att döma, härför kunde och borde disponeras ett större belopp än hittills varit fallet.

Beträffande förslaget i vad det avser anlitande av totalisatormedel i viss utsträckning för statsregleringen för budgetåret 1930/1931 vill utskottet erinra, att enligt riksdagens skrivelse den 27 februari 1923 (nr 31) angående medgivande av vadhållning med totalisator införandet av denna anordning var avsedd att bereda medel till understöd åt landets hästavel. Då emellertid den förefintliga betydande behållningen av totalisatormedel torde — även om för budgetändamål därav tages i anspråk det av Kungl. Maj:t därför avsedda beloppet — medgiva tillgodoseende i större utsträckning än hittills skett av hästavelns intressen och behov, har utskottet icke velat framställa någon erinran mot Kungl. Maj:ts förslag i förevarande avseende.»

På grund härav och med hänsyn till vad i nu förevarande ärende blivit anfört hade statskontoret i sak icke något att erinra beträffande de ändringar i reglementet för den med statsmedel understödda hästpremieringen den 13 januari 1928 (nr 10), som av stuteriöverstyrelsen föreslagits i syfte att bereda ökade medel till utdelande av penningpris och skådepenningar av silver samt inlösen av frisedlar vid nämnda premiering.

Vidkommande den finansiella sidan av förslaget ifråga komme visserligen ett genomförande av detsamma att för statsverket medföra en icke obetydlig årlig merutgift, men statskontoret hade ändock icke ansett sig böra av denna anledning göra några invändningar mot berörda förslag, då nämligen, enligt vad ämbetsverket inhämtat från stuteriöverstyrelsen, totalisatormedlen — även vid bifall till en av nämnda styrelse ifrågasatt, av statskontoret tillstyrkt ändring i grunderna för beräkningen av statsverket tillkommande andel i innehållna belopp vid vadhållning medelst totalisator — ändock kunde antagas, åtminstone under normala förhållanden, bli fullt tillräckliga för täckande av de årliga utgifterna för stuteriväsendet samt i betraktande jämväl i viss mån av de betydande reservationer å anslaget till hästavelns befrämjande, som vid utgången av budgetåret 1929/1930 skulle överföras till den blivande fonden för stuteriväsendet.

Hushållningssällskapens ombud hava i sitt ovanberörda utlåtande den 30 september 1930 yttrat, att de av stuteriöverstyrelsen föreslagna änd-

ringarna i gällande hästpremieringsreglemente överensstämde till inbörden i huvudsak med 1929 års ombudsmötes förenämnda framställning. Ombudsmötet har därför förklarat sig icke hava något att erinra mot bifall till stuteriöverstyrelsens hemställan.

[36.]

Slutligen anhåller jag få anmäla, att stuteriöverstyrelsen i skrivelse den 30 november 1929 gjort framställning om ändrade grunder för beräkning av statsverket tillkommande andel i innehållna belopp vid vadhållning medelst totalisator.

Innan jag närmare redogör härför torde jag få erinra om följande.

Genom kungörelse den 4 maj 1923 (nr 87) angående anordnande av vadhållning medelst s. k. totalisator har Kungl. Maj:t förordnat, att tillstånd till dylik vadhållning kan meddelas förening eller annan sammanslutning, som har till ändamål att för hästavelns befrämjande hålla offentliga kapplöpningar eller travtävlingar, under villkor, bland andra, att vinsten av totalisatorn, med av Kungl. Maj:t bestämt skäligt avdrag för omkostnaderna, inbetalas till statsverket för att användas till understöd av landets hästavel.

Sedermera har Kungl. Maj:t årligen genom särskilda brev angående tillstånd att i samband med hästtävlingar anordna vadhållning medelst totalisator föreskrivit, att av de insatser, som gjordes för deltagande i vadhållningen, tjugo procent skulle innehållas och fördelas mellan statsverket och anordnarna av tävlingarna enligt vissa av Kungl. Maj:t bestämda grunder.

Dessa grunder innefatta, att vid en total omsättning av 10,000 kronor berörda 20 procent fördelas så, att staten erhåller 500 kronor och anordnaren 1,500 kronor. Vid ökad omsättning stiger statens andel i förhållande till anordnarnas så, att vid 100,000 kronors omsättning statens andel uppgår till 9,500 kronor och anordnarnas till 10,500 kronor. Vid en omsättning av 110,000 kronor äro statens och anordnarnas andelar lika eller 11,000 kronor. Vid en omsättning av 210,000 kronor, varvid statens andel belöper sig till 29,400 kronor och anordnarnas till 12,600 kronor, upphör anordnarnas andel att ökas.

Stuteriöverstyrelsen har i sin nu förevarande skrivelse anført följande.

I skrivelse den 27 april 1927 hemställde stuteriöverstyrelsen, att Kungl. Maj:t med ändring av ovannämnda bestämmelser rörande fördelningen av de innehållna totalisatormedlen måtte fastställa vissa ändrade grunder för denna fördelning, enligt vilka anordnarnas vinstandel skulle ökas. Styrelsen anförde såsom stöd för denna framställning, bland annat, att de kostnader, som anordnarna av hästtävlingarna måste vidkännas för tillhandahållande av pris åt de tävlande samt för tävlingarnas administrerande, vore så stora, att någon ökning av desamma icke kunde ifrågakomma med den nuvarande vinstfördelningen. Detta innebure en ganska avsevärd begränsning av sammanslutningarnas förmåga att verka för hästavelns befrämjande; en rikligare tillgång på medel skulle nämligen bereda tillfälle framför allt till ökande av prisernas antal och värde.

Fördelningen av totalisatormedel mellan staten och anordnarna av totalisatorspel i samband med kapplöpningar och travtävlingar.

[36.]

Sedan kommerskollegium och statskontoret häröver avgivit utlåtande samt stuteriöverstyrelsen ånyo yttrat sig i ärendet, fann Kungl. Maj:t enligt beslut den 16 december 1927 den gjorda framställningen icke föranleda vidare åtgärd.

Emellertid hade alltså framställningar gjorts hos stuteriöverstyrelsen om utverkande hos Kungl. Maj:t av sådan ändring i fördelningen av de innehållna totalisatormedlen, att anordnarnas andelar något ökades. Sälunda hade exempelvis Stockholms kapplöpningssällskap meddelat, att sällskapet under år 1929 enbart i penningpris utdelat 78,660 kronor utöver den andel av totalisatormedlen, som samma år kommit sällskapet till godo. Även kostnaderna för anordnande av själva totalisatorvadhållningen — avlöning till tjänstemännen vid totalisatorn och andra funktionärer samt ersättning till statens kontrollant och utgifter för totalisatormaterial — ävensom utgifterna för banornas vård och underhåll, vakthållning m. m. vore så stora, att under mindre gynnsamma fall icke ens dessa kostnader torde hava blivit täckta av totalisatorns avkastning. Stuteriöverstyrelsen vore alltså fortfarande av den uppfattningen att någon ökning av anordnarnas vinstandel vore behövlig.

Mot det förslag, stuteriöverstyrelsen i sådant avseende framställde år 1927, kunde anmärkas, att ökningen av anordnarnas vinstandelar skulle hava blivit alltför stor, samt framför allt att den ifrågasatta, ända till en omsättningssumma av 675,000 kronor oavbrutet fortgående progressionen av dessa vinstandelar skulle medföra en lockelse för anordnarna att öka antalet löpningar i varje tävling utöver vad enbart hästavelsintresset borde föranleda och därigenom inbjuda till ett livligare deltagande i totalisatorvadhållningen från allmänhetens sida, än som vore önskvärt och lämpligt.

Stuteriöverstyrelsen hade därför nu tänkt sig, att fördelningen av totalisatorvinsterna mellan staten och anordnarna i stället borde ske efter den grund, att anordnarnas andel visserligen i erforderlig mån ökades, då omsättningssummorna rörde sig kring medelmåttiga belopp, men att progressionen skulle avtaga vid högre omsättningar och att intresset för anordnarna att medverka till uppnående av höga omsättningsbelopp därför skulle upphöra på ungefär samma stadium som för närvarande. Härigenom skulle de sammanslutningar, vilkas tävlingar hade jämförelsevis mindre publikfrekvens, bliva proportionsvis något mera gynnade än de, som under alla förhållanden på grund av stor anslutning från allmänhetens sida uppbure stora andelsbelopp. Till följd härav skulle säkerligen även någon begränsning kunna ske i de anspråk på statsunderstöd, som sammanslutningarna ej sällan i andra sammanhang framställde.

Stuteriöverstyrelsens förslag klarlades tydligast genom skrivelsen bilagda dels en tabell och dels en grafisk framställning. Förslaget innebure, att anordnarnas vinstandelar skulle höjas med 1,100—1,900 kronor, då omsättningssummorna utgjorde 40,000—120,000 kronor, samt med 1,000 kronor, när omsättningen belöpte sig till 120,000—170,000 kronor. Den ökning, som i övrigt föreslagits, vore mindre betydande och föranleddes huvudsakligen av, att progressionen icke borde göras avsevärt oregelbunden.

Statsverkets inkomster av totalisatorn hade under tiden januari—november 1929 uppgått till 867,980 kronor 70 öre. Om vinstfördelningen skett efter stuteriöverstyrelsens nu framlagda förslag, skulle statens andel

hava utgjort 769,138 kronor 70 öre. Minskningen i inkomst hade alltså belöpt sig till omkring 99,000 kronor eller 11.2 procent.

Huru den ändrade fördelningen skulle inverkat på anordnarnas inkomster av totalisatorn under år 1929 framginge av följande exempel.

Stockholms kapploppningssällskap:

inkomster enligt föreslagna grunder	kronor 189,680: 60
» » gällande »	» 161,710: 60
ökning	kronor 27,970: —
eller 17.29 procent utöver nuvarande vinstandel;	

Stockholms travsällskap:

inkomster enligt föreslagna grunder	kronor 337,281: 80
» » gällande »	» 313,126: 80
ökning	kronor 24,155: —
eller 7.71 procent utöver nuvarande vinstandel.	

Av dessa exempel framginge jämväl, att Stockholms kapploppningssällskap, vid vars tävlingar under år 1929 omsättningen i medeltal utgjort 87,000 kronor, skulle hava erhållit en proportionsvis avsevärt högre tillökning än Stockholms travsällskap, vid vars tävlingar samma år omsättningen i medeltal uppgått till 173,300 kronor.

På grund av vad ovan anförts finge stuteriöverstyrelsen hemställa, det Kungl. Maj:t, med ändring av nu gällande bestämmelser rörande fördelningen av de 20 procent utav omsättningssummorna vid vadhållning medelst totalisator, som skulle innehållas, måtte föreskriva,

att den statsverket tillkommande andelen av omsättningsbeloppet i totalisatorn vid hästtävlingar skulle beräknas enligt en i styrelsens skrivelse intagen tabell.

De av stuteriöverstyrelsen föreslagna ändrade fördelningsgrunderna innebära, att anordnarens andel till en början stiger hastigare än enligt gällande grunder så att denna vid en omsättning av 110,000 kronor utgör 12,300 kronor under det stats andel uppgår till 9,700 kronor. Vid 120,000 kronors omsättning är stats andel 11,500 kronor och anordnarens 12,500 kronor. Från och med en omsättning av 130,000 kronor börjar stats andel att överstiga anordnarens andel. Vid detta omsättningsbelopp utgör stats andel 13,300 kronor och anordnarens 12,700 kronor. Vid en omsättning av 170,000 kronor, då stats andel är 20,800 kronor och anordnarens 13,200 kronor, upphör anordnarens andel att stiga. Vid 270,000 kronors omsättning är stats andel 40,800 kronor och anordnarens 13,200 kronor.

I övrigt må hänvisas till nedan intagna av stuteriöverstyrelsen upprättade tablå:

{36.]

Total omsättning	20 %	Statens andel				Minskning för staten	Anordnarens andel			
		för närvarande		enligt förslaget			för närvarande		enligt förslaget	
		kronor	Ökning per 100	kronor	Ökning per 100		kronor	Ökning per 100	kronor	Ökning per 100
kronor	kronor	kronor	Ökning per 100	kronor	Ökning per 100	kronor	kronor	Ökning per 100	kronor	Ökning per 100
10,000	2,000	500	6	500	4	—	1,500	14	1,500	16
20,000	4,000	1,100	7	900	3	200	2,900	13	3,100	17
30,000	6,000	1,800	8	1,200	3	600	4,200	12	4,800	17
40,000	8,000	2,600	9	1,500	5	1,100	5,400	11	6,500	15
50,000	10,000	3,500	10	2,000	7	1,500	6,500	10	8,000	13
60,000	12,000	4,500	11	2,700	10	1,800	7,500	9	9,300	10
70,000	14,000	5,600	12	3,700	12	1,900	8,400	8	10,300	8
80,000	16,000	6,800	13	4,900	15	1,900	9,200	7	11,100	5
90,000	18,000	8,100	14	6,400	16	1,700	9,900	6	11,600	4
100,000	20,000	9,500	15	8,000	17	1,500	10,500	5	12,000	3
110,000	22,000	11,000	16	9,700	18	1,300	11,000	4	12,300	2
120,000	24,000	12,600	17	11,500	18	1,100	11,400	3	12,500	2
130,000	26,000	14,300	18	13,300	18	1,000	11,700	2	12,700	2
140,000	28,000	16,100	19	15,100	19	1,000	11,900	1	12,900	1
150,000	30,000	18,000	19	17,000	19	1,000	12,000	1	13,000	1
160,000	32,000	19,900	19	18,900	19	1,000	12,100	1	13,100	1
170,000	34,000	21,800	19	20,800	20	1,000	12,200	1	13,200	—
180,000	36,000	23,700	19	22,800	20	900	12,300	1	13,200	—
190,000	38,000	25,600	19	24,800	20	800	12,400	1	13,200	—
200,000	40,000	27,500	19	26,800	20	700	12,500	1	13,200	—
210,000	42,000	29,400	20	28,800	20	600	12,600	—	13,200	—
220,000	44,000	31,400	20	30,800	20	600	12,600	—	13,200	—
230,000	46,000	33,400	20	32,800	20	600	12,600	—	13,200	—
240,000	48,000	35,400	20	34,800	20	600	12,600	—	13 200	—
250,000	50,000	37,400	20	36,800	20	600	12,600	—	13,200	—
260,000	52,000	39,400	20	38,800	20	600	12,600	—	13,200	—
270,000	54,000	41,400	20	40,800	—	600	12,600	—	13,200	—

Över stuteriöverstyrelsens förevarande framställning har statskontoret den 28 februari 1930 avgivit infortrat utlåtande, vari anföres bland annat följande.

Då det förslag i ämnet, som nu av stuteriöverstyrelsen framlagts, torde ur vissa synpunkter äga företräde framför det tidigare prövade, ville statskontoret icke motsätta sig en ändring av hittills gällande bestämmelser på sätt stuteriöverstyrelsen hemställt. Beträffande den minskning i statsverkets andel av totalisatormedlen, som ett bifall till förevarande framställning skulle medföra, syntes densamma — åtminstone vad

avsåge närmaste framtiden — icke komma att äventyra realiserandet av det sätt för finansieringen av stuteriväsendet, som av Kungl. Maj:ts förelagts riksdagen i 1930 års statsverksproposition.

[36.]

Härefter har *stuteriöverstyrelsen* inkommit med en till chefen för jordbruksdepartementet ställd skrivelse av den 23 september 1930, däri styrelsen först erinrat, att styrelsens nyss här ovan återgivna framställning föranletts därav, att åtskilliga av ifrågavarande sammanslutningar hos stuteriöverstyrelsen anmält, att kostnaderna för anordnandet av själva totalisatorvadhållningen samt utgifterna för tävlingsbanornas vård och underhåll, vakthållning m. m. vore så stora, att i mindre gynnsamma fall icke ens dessa kostnader blivit täckta av deras andelar av totalisatorns avkastning. Därefter har styrelsen anfört följande.

Stuteriöverstyrelsen hade nu anledning att ånyo återkomma till detta förhållande, enär tre av de större sammanslutningarna på ifrågavarande område, nämligen Stockholms kapplöpningssällskap, Skånska fältrittklubben samt Skånska travsällskapet meddelat, att, såsom framginge av skrivelsen bilagda specificerade räkenskapsammandrag, deras kostnader för tävlingarna m. m. under första halvåret 1930 betydligt överstigit icke blott totalisatorinkomsterna utan även alla andra inkomster vid tävlingarna, såsom insatser av de tävlande, inträdesavgifter m. m.

På grund av vad ovan anförts och då det givetvis vore av största betydelse för kapplöpningssärendets och travtävlingarnas fortsatta bestående — därav utvecklingen av landets hästavel såväl direkt som indirekt numera vore i hög grad beroende — att de organisationer, vilka anordnade dessa hästtävlingar måtte kunna arbeta under något så när betryggande ekonomiska förhållanden, finge stuteriöverstyrelsen hemställa om utverkande av Kungl. Maj:ts bifall till styrelsens ovannämnda framställning av den 30 november 1929.

Vad stuteriöverstyrelsen föreslagit i anslagsfrågan berör allenast den i anslaget till stuteriväsendet ingående posten till hästavelns befrämjande. Sålunda ifrågasättes — utöver vad som står i samband med framställt förslag beträffande kostnaderna för hästpremieringen, vartill jag nedan återkommer — en höjning med 6,100 kronor i utgifterna för hingstdepåernas och stuteriets verksamhet. Då samtidigt inkomsterna upptagas till ett 3,500 kronor högre belopp, utgör anslagsökningen vidkommande hingstdepåernas och stuteriets verksamhet allenast 2,600 kronor.

Departements-
chefen.

Berörda ökning faller uteslutande på Flyinge hingstdepå och stuteri samt avser huvudsakligast kostnaderna för furage, byggnads- och inventarieunderhåll, jordbrukets skötsel, bränsle samt extra personal för ridning och dressyr. Den sålunda ökade kostnaden med 1,000 kronor för furage, vilken enligt stuteriöverstyrelsens uppgift beräknats med hänsynstagande till inträtt lägre pris på havre och uteslutande föranletts av ökat antal hästar — från 205 till 224, fölen oräknade — giver mig icke anledning till erinran. Likaså vill jag biträda förslaget om höjning med 2,000 respektive 1,000

[36.] kronor för byggnaders och inventariers underhåll, då såsom stuteriöverstyrelsen anfört de oundgängliga kostnaderna för dessa ändamål under senare år uppgått till betydligt större belopp än som beräknats. Højningen med 600 kronor i posten extra personal för ridning och dressyr avser att möjliggöra anställande under hela året av den av stallbetjänarna vid Flyinge, som för närvarande är anställd allenast under halva året. Då denna højning sammanhänger med ökat personalbehov på grund av det ökade hästantalet, anser jag mig icke böra framställa erinran mot denna højning. Stuteriöverstyrelsens utgiftsberäkning i fråga om hingstdepåernas och stuteriets verksamhet föranleder icke heller i övrigt erinran från min sida. Med godkännande av inkomstberäkningen, vilken som nyss nämnts höjts med 3,500 kronor, skulle utgifter och inkomster vid hingstdepåerna och stuteriet — med undantag av stallpersonalens avlöning — för budgetåret 1931/1932 komma att upptagas sålunda:

	Flyinge hingst- depå och stuteri kronor	Strömsholms hingstdepå kronor
Utgifter	198,865	70,000
Inkomster	48,865	18,000
Tillskott av statsmedel	150,000	52,000
Summa kronor	198,865	70,000.

Skulle besparing uppstå å någon av de i utgiftsberäkningen för hingstdepåernas och stuteriets verksamhet upptagna posterna, bör, såsom hittills, stuteriöverstyrelsen — utom vad angår poster avseende avlöningsförmåner — äga använda sådan besparing till täckande av brist å annan för avlöning ej avsedd post. Utöver de i ovan intagna tablå angiva beloppen å tillskott av statsmedel för hingstdepåerna och stuteriet, tillhopa 202,000 kronor, erfordras för budgetåret 1931/1932 enligt stuteriöverstyrelsens beräkning dels 8,000 kronor för rese- och traktamentspenningar och dels 30,000 kronor till hingst- och fölinköp, vadan sammanlagda medelsbehovet för hingstdepåernas och stuteriets verksamhet kommer att uppgå till $(202,000 + 8,000 + 30,000 =) 240,000$ kronor, innebärande en ökning i de för närvarande för ifrågavarande ändamål beräknade kostnaderna med ovanberörda belopp 2,600 kronor.

Beträffande härefter kostnaderna för hästpremieringen har stuteriöverstyrelsen ifrågasatt vissa förändrade grunder för fördelningen mellan statsverket och hushållningssällskapen av dessa kostnader. Det torde vara otvivelaktigt, att hästavelns fortbestånd och utveckling i hög grad är beroende av det intresse och den livaktighet, som de olika sällskapen kunna utveckla i fråga om den för främjande härav betydelsefulla hästpremieringen. Hushållningssällskapens förmåga härutinnan torde dock vara i hög grad

avhängig av sällskapens ekonomiska möjligheter. Vad i ärendet anförts giver vid handen, att hushållningssällskapens utgifter för hästpremieringen uppgå till avsevärda belopp. I betraktande därtill av den omfattande verksamhet i övrigt till jordbrukets fromma, som hushållningssällskapen hava att med sina i allmänhet förhållandevis begränsade tillgångar bedriva, synes det mig böra vara till direkt gagn för hästaveln, att sällskapen beredas ett proportionsvis något högre bidrag för bestridande av med hästpremieringen förenade kostnader än för närvarande är fallet. Det av stuteriöverstyrelsen i sådant avseende framställda förslaget finner jag ägnat att kunna godtagas, helst som därav föranledda ytterligare kostnader enligt utredningen i ärendet kunna beredas av totalisatormedel. Jag delar även stuteriöverstyrelsens uppfattning, att det för upprätthållande av den enskilde uppfödarens intresse för hästaveln är av betydelse, att premier kunna så vitt möjligt utdelas i samtliga de fall, då sådana pris befinnas kunna få utgå. Enligt av stuteriöverstyrelsen till mig meddelad uppgift utgjorde det sammanlagda beloppet vid 1930 års premieringar av penningpris, skådepenningar samt inlösen av frisedlar för alla därmed premierade hästar 455,047 kronor. Räknat efter de ifrågasatta ändrade grunderna skulle statens bidrag för samma tid belöpt sig till 328,847 kronor, innefattande en ökning i det i anslaget till hästpremieringen för närvarande för penningpris beräknade beloppet med $(328,847 - 192,000 =) 136,847$ kronor. Då jag emellertid anser, att någon närmare erfarenhet bör vinnas om, huru kostnaderna i verkligheten komma att gestalta sig, innan en höjning till så stort belopp som det angivna företages i det förevarande ordinarie anslaget, vill jag föreslå en nedsättning i utgiftsberäkningen med i runt tal 40,000 kronor. Anslagsökningen för ändamålet skulle i varje fall belöpa till i avjämnat tal 96,000 kronor. Då anslaget till hästpremieringen i dess helhet för närvarande är upptaget till 232,500 kronor, skulle detta anslag, med karaktär av förslagsanslag, sålunda uppföras med $(232,500 + 96,000 =) 328,500$ kronor. Efter riksdagens beslut i anslagsfrågan torde jag för Kungl. Maj:t få anmäla frågan om utfärdande av kungörelse angående de ändringar i gällande hästpremieringsreglemente, som påkallas med hänsyn till vad jag ovan anför.

Rörande de ifrågasatta ändrade grunderna för fördelning mellan staten och anordnare i samband med kapplöpningar och travtävlingar av vadhållning medelst totalisator av därvid innehållna medel har i ärendet anförts, att den inkomst av totalisatormedel, varav sammanslutning av här ifrågavarande slag med tillämpning av nu gällande fördelningsgrunder kommit i åtnjutande, i vissa fall ej varit tillräcklig. Sålunda skulle sammanslutningarnas kostnader för anordnande av totalisatorspelet jämte kostnaderna för själva löpningarna i vissa fall icke hava täckts av tillgängliga inkomster jämte anordnarnas andel av totalisatormedlen. Stu-

[36.] teriöverstyrelsen har därtill framhållit, hurusom på grund av de stora kostnader, som anordnarna hade att vidkännas för tillhandahållande av pris åt tävlande och för tävlingarnas administrerande sammanslutningarnas nuvarande ekonomiska läge innebure en ganska avsevärd begränsning i dessas förmåga att verka för hästavelns befrämjande. Vid angivna förhållanden synes mig skäl tala för att ifrågavarande sammanslutningar erhålla en något större andel, än för närvarande är fallet, av de medel, som innehållas vid totalisatorspel av här ifrågavarande slag. De hörda myndigheterna hava anfört, att statens inkomst av totalisatormedel även efter den ifrågasatta ändringen kunde beräknas bliva tillräcklig för bestridande av de utgifter, som äro avsedda att täckas med förevarande anslag till stuteriväsendet. Stuteriöverstyrelsen har i det sammanhanget jämväl uttalat, att som en följd av den föreslagna förändringen säkerligen någon begränsning skulle kunna ske i de anspråk på statsunderstöd, som ifrågavarande sammanslutningar ej sällan i andra sammanhang framställde. Enligt av stuteriöverstyrelsen till mig lämnade uppgifter har statens vinstandel i totalisatormedlen 1930 uppgått till icke mindre än 950,405 kronor mot för samma år beräknade 700,000 kronor. Skulle de nu ifrågasatta grunderna hava tillämpats för 1930, skulle statens andel — enligt samma uppgifter — i varje fall belöpt sig till 836,859 kronor. I betraktande av att ett bifall till stuteriöverstyrelsens förslag i förevarande avseende torde vara ägnat att i viss mån befordra det med totalisatormedlen avsedda ändamålet, hästavelns befrämjande, kan jag ansluta mig till samma förslag, vilket statskontoret icke heller velat motsätta sig. Jag torde få återkomma härtill, sedan riksdagen tagit del av förevarande ärende samt meddelat sitt beslut rörande anslaget till stuteriväsendet för budgetåret 1931/1932.

Mot stuteriöverstyrelsens anslagsberäkning i övrigt har jag ingen annan erinran än att i anslagsposten till avlöningar till tjänstemän vid hingstdepåerna och stuteriet torde, med hänsyn till att samtliga utgifter för stuteriväsendet skola bestridas av totalisatormedel, jämväl få inbegripas tillfällig löneförbättring — 175 kronor — till å övergångsstat uppförde läkaren vid Strömsholms hingstdepå, vilken löneförbättring för närvarande utgår från det under nionde huvudtiteln uppförda särskilda anslaget till tillfällig löneförbättring.

Med anledning av de av stuteriöverstyrelsen berörda framställningarna om understöd till vissa föreningar och sammanslutningar torde jag få erinra, att Kungl. Maj:t den 26 september 1930 — i samband med dispositionen av dels avkastningen under räkenskapsåret 1929/1930 av statens hästavelsfond dels ock det i ordinarie förslagsanslaget till stuteriväsendet ingående beloppet av 30,000 kronor till understöd åt hästavelsföreningar och för stamboksföring av hästar — anvisat statsbidrag till olika sammanslutningar för hästavelns främjande m. m., därvid också till föreningen

Svenska röda stjärnan, om tillhopa 157,250 kronor, varav 75,250 kronor från stuteriväsendets fond.

[36.]

I enlighet med vad ovan anförts skulle för de under rubriken hästavelns befrämjande hänförda behovsposterna beräknas följande belopp:

Hingstdepåernas och stuteriets verksamhet	kronor	240,000
Hästpremieringen, förslagsvis	»	328,500
Understöd åt hästavelsföreningar och för stamboksföring av hästar	»	30,000
		förslagsvis kronor 598,500.

Vid bifall till vad jag sålunda tillstyrkt skulle de för stuteriväsendet i dess helhet erforderliga anslagsposterna bliva:

Stuteriöverstyrelsen, förslagsvis	kronor	42,100
Avlöningar till tjänstemän vid hingstdepåer och stuteri, förslagsvis	»	49,000
Avlöningar till övrig personal vid hingstdepåer och stuteri, förslagsvis	»	101,000
Hästavelns befrämjande, förslagsvis	»	598,500
		Summa förslagsvis kronor 790,600.

Till sist nämnda belopp, 790,600 kronor, torde alltså utgifterna för stuteriväsendet böra för budgetåret 1931/1932 beräknas. Dessa utgifter böra alltjämt direkt bestridas från stuteriväsendets fond. I detta sammanhang må framhållas, att det, liksom hittills, torde böra vara Kungl. Maj:t obetaget att efter prövning i vart fall härutöver disponera tillgängliga medel i stuteriväsendets fond för tillgodoseende av ändamål, som äro ägnade att befrämja hästaveln.

Vad angår finansieringen av förenämnda utgifter för stuteriväsendet eller med andra ord medelstillförseln till stuteriväsendets fond, vill jag först erinra, att chefen för finansdepartementet tidigare denna dag vid anmälan av inkomstberäkningen för budgetåret 1931/1932 förordat upptagande av inkomsttiteln »totalisatormedel» till belopp, motsvarande vad som kan påräknas komma att under budgetåret verkligen inflyta i form av dylika inkomster, eller 800,000 kronor. I anslutning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av fråga under sjunde huvudtiteln om anslag till bankinspektionen anförte i avseende å de principer, som från och med nästkommande budgetår föreslås att tillämpas beträffande specialbudgeter av här ifrågavarande art, torde förevarande förslagsanslag »stuteriväsendet» — över vilket anslag totalisatormedlen tillföras stuteriväsendets fond — böra för budgetåret 1931/1932 uppföras till enahanda belopp som nyss nämnda inkomstpost eller 800,000 kronor.

[36.] Till stuteriöverstyrelsens ovan å sid. 82 omförmälda skrivelse den 15 augusti 1930 angående bildande av en lånefond för inköp av ardennerhingstar återkommer jag senare i dag vid anmälan av ärenden rörande utgifter för kapitalökning för budgetåret 1931/1932.

Under åberopande av det anförda hemställer jag nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att höja <i>ordinarie förslagsanslaget</i> till stuteriväsendet,	
nu	kronor 692,000,
med	» 108,000
till	» 800,000.

F. Boskapsskötsel m. m.

Nötboskapsavelns befrämjande.

1. **Befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln, oförändrat ordinarie reservationsanslag** (se IX H. T. 1928 p. 33) kronor 273,000.

2. **Understöd åt kontrollföreningsverksamhet, oförändrat ordinarie reservationsanslag** (se IX H. T. 1930 p. 36) kronor 90,000.

[37.] 3. **Avelscentra för nötboskap.** I 1925 års statsverksproposition, nionde huvudtiteln punkt 44, gjorde Kungl. Maj:t framställning om beviljande av medel för anordnande av ny avelscentertävling beträffande fjällras och svensk ayrshireras. Tävlingen skulle pågå under två år eller till den 31 oktober 1927. Avelscentra skulle därefter uppehållas intill den 31 oktober 1932. Kostnaderna för tiden 1 november 1925—31 oktober 1932 beräknades till 233,000 kronor, därav 70,000 kronor skulle utgå av avkastningen från fonden för svenska hornboskaps- och fåravelns förädling med 10,000 kronor årligen och 163,000 kronor anvisas såsom anslag, varav för budgetåret 1925/1926 16,500 kronor, för budgetåret 1926/1927 38,000 kronor och för ett vart av budgetåren 1927/1928 t. o. m. 1931/1932 21,700 kronor. Sedan riksdagen biträtt förslaget, har Kungl. Maj:t den 21 augusti 1925 utfärdat kungörelse (nr 395) med föreskrifter i fråga om bildande och upprätthållande av avelscentra för nötboskap. För ändamålet har av riksdagen enligt nämnda plan såsom extra reservationsanslag beviljats hittills erforderliga medel.

Vid ovanberörda beräkning rörande kostnaderna för bildande och upprätthållande av nu äsyftade avelscentra hava såsom utgifter för vardera budgetåren 1930/1931 och 1931/1932 upptagits för fjällras 9,380 kronor, för ayrshireras 6,720 kronor, för diverse kostnader 5,600 kronor och för understöd för tjurinköp 10,000 kronor eller tillhoppa 31,700 kronor, därav 10,000 kronor avsedda att täckas från fonden för svenska hornboskaps- och fåravelns förädling samt 21,700 kronor genom statsanslag.

I skrivelse den 31 augusti 1929 framhöll lantbruksstyrelsen, bland annat, att avelscentra för svensk ayrshireras eller, som rasen numera efter sammanslagning med rödbrokig svensk boskap benämnes, svensk röd och vit boskap endast omfattade besättningar, som tidigare tillhört svensk ayrshireras, och att således besättningar av svensk rödbrokig boskapsras vore utesluten. Lämpligt vore, att sagda avelscentra helt och hållet indroges och ersattes med kontroll över avelsgårdar för röd och vit boskap.

[37.] I samband med beviljande av anslag för innevarande budgetår medgav riksdagen på framställning av Kungl. Maj:t (1930: IX H. T. sid. 157), att den del av samma anslag, som beräknats för upprätthållande av avelscentra av svensk röd och vit boskap, finge efter Kungl. Maj:ts beprövande användas för anordnande på ändamålsenligt sätt av viss kontroll över nämnda ras tillhöriga besättningar av framstående avelsvärde.

Kungl. Maj:t har den 11 oktober 1930 meddelat närmare bestämmelser rörande anordnande av berörda kontroll.

I skrivelse den 23 augusti 1930 har *lantbruksstyrelsen*, under erinran om sin ovanberörda skrivelse den 31 augusti 1929, gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål till samma belopp som för innevarande budgetår. Styrelsen håller före, att arbetet i det syfte, som avelscenterverksamheten skulle tillgodose, borde slutföras så, att detta arbete såvitt anginge fjällboskap, programenligt fullföljdes, men beträffande röd och vit boskap under budgetåret 1931/1932 i likhet med vad som av riksdagen medgivits för budgetåret 1930/1931 underkastades de jämkningar, vartill ovan omnämnda kontrollåtgärder föranledde.

*Departements-
chefen.*

I anslutning till fjolårets riksdagsbeslut i ämnet och lantbruksstyrelsens förevarande förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) för bestridande av kostnaderna för avelscentra för nötboskap anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra reservationsanslag* av kronor 21,700,

b) medgiva, att de anslags- och övriga medel, som för budgetåret 1931/1932 beräknats för upprätthållande av avelscentra av svensk röd och vit boskap, må efter Kungl. Maj:ts beprövande användas för anordnande på ändamålsenligt sätt av viss kontroll över nämnda ras tillhöriga besättningar av framstående avelsvärde.

[38.] 4. **Förekommade och hämmande av tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen.** Riksdagen har för varje år från och med 1898 anvisat anslag till förekommade och hämmande av tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen. Anslaget belopp, som växlat allt efter behovet för året, utgick under ett vart av budgetåren 1924/1928 med 120,000 kronor. Av 1928 års riksdag höjdes anslaget till 130,000 kronor och av 1930 års riksdag till 140,000 kronor.

Anslaget disponeras till huvudsaklig del jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 20 juni 1924 (nr 271) angående ersättning till veterinär, som på rekvisition av ladugårdsinnehavare verkställt undersökning med tuberkulin av nötkreatur, med däri genom kungörelse den 20 juli

1925 (nr 368) gjorda ändringar. Om villkoren för erhållande av dylik undersökning på statens bekostnad stadgas i särskild kungörelse den 25 februari 1919 (nr 133) med däri genom kungörelse den 8 december 1922 (nr 570) gjorda ändringar. Kungl. Maj:t plägar vidare varje år av detta anslag anvisa erforderliga belopp till bestridande av lantbruksstyrelsens kostnader för handläggning av ifrågavarande ärenden, nämligen till arvoden åt särskild föredragande jämte biträden samt ersättning för löpande utgifter, till inköp av tuberkulin, till arvode och reseersättning åt en av lantbruksstyrelsen förordnad statskonsulent vid bekämpande av tuberkulosen hos nötkreaturen (instruktion den 29 december 1920, nr 897), till ersättning för nedslaktning av djur i och för utredning av orsaken till uppträdande av tuberkulos inom någon ladugårdsbesättning samt till understöd vid bemödanden till förekommande och hämmande av tuberkulos inom mindre ladugårdsbesättningar jämlikt kungörelsen den 20 december 1912 (nr 376).

Av ifrågavarande anslag har Kungl. Maj:t beviljat understöd för bekämpande med tillämpning av den s. k. ostertagska metoden av smittfarlig tuberkulos bland nötkreaturen alltsedan 1920 inom Malmöhus län, sedan 1927 inom Hallands och Östergötlands län, sedan 1928 inom Kalmar läns södra hushållningssällskaps område och Uppsala län samt under 1929 inom Södermanlands län. Den höjning av anslaget, som medgavs av 1928 års riksdag, avsåg i främsta rummet möjliggörande av ökad försöksverksamhet enligt nämnda metod. Vidare har Kungl. Maj:t anvisat medel för särskilt bekämpande av tuberkulosen bland nötkreaturen inom vissa socknar i Härjedalen samt till undersökningar för utrönande av det svenska tuberkulinets beskaffenhet i visst hänseende.

I skrivelse den 18 september 1930 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om avlåtande av proposition till 1931 års riksdag om anvisande för budgetåret 1931/1932 av ett extra förslagsanslag av 150,000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Jag vill erinra därom, att riksdagen i skrivelse den 24 maj 1929, nr 9 A punkt 28, hemställde, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande ytterligare åtgärder för bekämpande av nötkreaturstuberkulosen. I anledning härav bemyndigade Kungl. Maj:t den 5 juli 1929 chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla utredningsmän för verkställande av utredning i ämnet.

De sålunda tillkallade *utredningsmännen* hava den 21 oktober 1930 avgivit betänkande med förslag till ytterligare åtgärder för bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur (statens offentliga utredningar 1930: 23). Utredningsmännen beräkna, enligt av dem uppgjord plan till åtgärder, att de årliga kostnaderna för ändamålet komma att uppgå till sammanlagt 1,070,000 kronor, varav emellertid för budgetåret 1931/1932 allenast viss del beräknades bliva erforderlig.

Över betänkandet hava utlåtanden infordrats från statskontoret, medi-

- [38.] cinalstyrelsen, lantbruksstyrelsen, järnvägsstyrelsen, styrelsen för veterinärhögskolan, överståthållarämbetet, samtliga länsstyrelser och allmänna civilförvaltningens lönenämnd, varjämte svenska veterinärläkarföreningen, Sveriges allmänna lantbrukssällskap, försäkringsbolaget för smittsamma husdjurssjukdomar och skandinaviska kreatursförsäkringsbolaget beretts tillfälle att avgiva yttranden i ärendet.

Departement-
chefen.

Vad beträffar förevarande utredningsärende har jag hyst förhoppning att, sedan ärendets beredning slutförts, kunna underställa Kungl. Maj:t spörsmålet om avlåtande till årets riksdag av proposition i ämnet. Av statsfinansiella skäl är jag dock nödsakad avstå från denna avsikt. På grund härav torde för nästkommande budgetår förevarande anslag böra upptagas till oförändrat belopp eller 140,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förekommande och hämmande av tuberkel-sjukdomar hos nötkreaturen anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra förslagsanslag* av kronor 140,000.

- [39.] [39.] 5. **Kontroll å uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m.** Den 6 juni 1925 utfärdades efter riksdagens godkännande av i ämnet framlagt förslag (proposition nr 228), ny lag angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m. (nr 382), avseende obligatorisk tillämpning av lagens bestämmelser inom hela riket utom de fyra nordligaste länen och Kopparbergs län, där tillämpningen skulle vara beroende av Kungl. Maj:ts särskilda beslut. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till bestridande av statsverkets kostnader för tillsyn å lagens efterlevnad alltsedan budgetåret 1926/1927 anvisat medel i form av extra förslagsanslag. För budgetåret 1930/1931 har anslaget i enlighet med av lantbruksstyrelsen framställt förslag nedsatts från tidigare utgående belopp av 30,000 kronor till 25,000 kronor.

I skrivelse den 18 september 1930 har *lantbruksstyrelsen* meddelat, att kontrollkostnaderna i sin helhet under budgetåret 1929/1930 uppgått till 28,217 kronor 46 öre, samt vidare anført, att det för innevarande budgetår beviljade anslaget å 25,000 kronor sannolikt komme att visa sig otillräckligt i betraktande av att styrelsen på grund av inom Skåne i slutet av 1929 och under 1930 inträffade fall av mul- och klövsjuka funnit sig böra höja antalet provtagningar vid mejerierna därstädes ävensom vid mejerierna inom angränsande län, varigenom kontrollkostnaderna komme att ökas. Lantbruksstyrelsen saknade dock anledning beräkna anslagsbehovet för budgetåret 1931/1932 till högre belopp än 27,000 kronor. Styrelsen hemställer om förslag till riksdagen om anvisandet av detta belopp för samma budgetår.

Jag torde här få erinra, att de under näst föregående punkt omnämnda kommitterade för utredning rörande ytterligare åtgärder för bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur i sitt betänkande den 21 oktober 1930 uttalat sin avsikt att sedermera inkomma med särskilt yttrande beträffande vissa fristående delar av uppdraget, bland annat, i avseende å ändrade bestämmelser rörande pasteurisering av till kreatursföda avsedd mjölk m. m. Något förslag härutinnan lär emellertid icke vara att förvänta inom sådan tid, att det kan öva inverkan på nu förevarande anslagsärendet.

[39.]

Mot lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet för budgetåret 1931/1932 har jag icke något att erinra. Med hänsyn till ifrågavarande anslags natur av förslagsanslag synes mig emellertid den ifrågaställda jämförelsevis obetydliga utgiftsökningen icke behöva påkalla höjning av anslaget i fråga.

Departements-
chefen.

Jag hemställer i anslutning härtill, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för bestridande av statsverkets kostnader för till syn å efterlevnaden av lagen den 6 juni 1925 (nr 382) angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m. anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra förslagsanslag* av kronor 25,000.

Svinavelns befrämjande.

6. Befrämjande i allmänhet av svinaveln, oförändrat ordinarie reservationsanslag (se IX H. T. 1928 p. 38) kronor 60,000.

[40.] 7. Avkastningsbedömning rörande avelssvin. Sedan år 1920 har riksdagen anvisat anslag för anordnande av avkastningsbedömning rörande avelssvin.

[40.]

För användningen av anslaget har Kungl. Maj:t den 22 oktober 1920 meddelat föreskrifter, vilkas innehåll återgivits å sid. 105 i nionde huvudtiteln till 1923 års riksdag.

Verksamheten ledes av centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet samt har sedan april 1923 bedrivits vid ett större, vid Åstorp i Skåne beläget svinstall. Till denna försöksstation hava smågrisar levererats från i södra och mellersta Sverige befintliga svinavelsstationer och med dem jämförliga avelsbesättningar.

Anslaget till ifrågavarande verksamhet utgjorde för budgetåret 1929/1930 17,500 kronor. För innevarande budgetår har anslaget emellertid höjts till 33,000 kronor för möjliggörande av dels utvidgning av verksamheten vid

[40.] stationen i Åstorp, dels ock inrättande å lämplig plats i mellersta Sverige av en ny försöksstation för avkastningsbedömning rörande avelssvin.

Vid bestämmande av anslagets belopp hava de årliga driftkostnaderna beräknats för stationen i Åstorp till 19,500 kronor och för den mellansvenska stationen till 15,000 kronor eller tillhopa 34,500 kronor, vilken summa emellertid ansetts kunna nedbringas med 1,500 kronor till 33,000 kronor med hänsyn till de besparingar i kostnaderna för grisfrakter och resor m. m., som torde bliva en följd av att verksamheten bedrives vid två stationer.

Anslaget har, såvitt angår verksamheten vid försöksstationen vid Åstorp, av Kungl. Maj:t disponerats genom beslut den 4 april 1930, varigenom för uppehållande under tiden 1 juli 1930—30 juni 1931 av nämnda verksamhet ett belopp av 19,000 kronor ställts till styrelsens för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet förfogande. Vad angår den nya försöksstation, som skall inrättas i mellersta Sverige, har Kungl. Maj:t genom beslut den 4 april 1930 uppdragit åt anstaltsstyrelsen att inkomma med förslag till användning av den del av anslaget, som avsetts för nämnda station. Förslag i ämnet införfäntas. Emellertid har jag från föreståndaren för centralanstaltens husdjursavdelning inhämtat följande rörande frågan om den mellansvenska stationen.

Anstaltsstyrelsen hade beslutat att förlägga den nya försöksstationen till Hallsberg, vilken plats valts med hänsyn såväl till dess goda järnvägsförbindelser med de delar av landet, från vilka svin komme att levereras till stationen, som lättheten att där erhålla mejeriavfall för svinens utfodring. En bidragande orsak till beslutet om stationens förläggande till Hallsberg hade även varit, att avtal kunnat träffas om behöfligt samarbete med ett där befintligt exportslakteri. Då något för ändamålet lämpligt svinstall däremot icke funnes i denna trakt, hade ett dylikt måst uppföras, vilket möjliggjorts främst därigenom att fodervärden vid den nya försöksstationen av Örebro läns hushållningssällskap beretts lån på gynnsamma villkor. Stationen väntades kunna börja sin verksamhet under våren 1931. Genom hushållningssällskapets medverkan hade stallet kunnat vidgas till att omfatta 30 försöksboxar, rymmande tillsammans 120 svin.

I skrivelse den 18 september 1930 har *styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet* gjort framställning i fråga om medelsbehovet för ifrågavarande verksamhet för budgetåret 1931/1932 och därvid hemställt, att, enär medelsbehovet torde böra beräknas till samma belopp som för nu löpande budgetår, ^{se} Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1931/1932 för verksamheten anvisa att extra anslag av 33,000 kronor.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till den betydelse, ifrågavarande avkastningsbedömningar äga för främjandet av landets svinavel, vill jag förorda, att anslag för ändamålet beredes jämväl för budgetåret 1931/1932. Mot anstaltsstyrelsens anslagsberäkning har jag icke något att erinra.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[40.]

att för anordnande av avkastningsbedömning rörande
avelssvin anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra an-*
slag av kronor 33,000.

[41.] 8. **Svinräkning.** I proposition nr 33 till 1930 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att godkänna i propositionen angivet förslag rörande anordnande årligen av representativa jordbruksräkningar för inhämtande av statistiska uppgifter angående den odlade jordens användning samt kreatursantalet, inbegripet jämväl svin. Avsikten med dessa räkningar var att möjliggöra ett bedömande av de förändringar, som i förevarande avseende inträffat mellan de vart femte år återkommande allmänna jordbruksräkningarna. Bearbetningen av materialet, vars insamlande förutsattes skola ske kostnadsfritt genom hushållningssällskapen, skulle verkställas av statistiska centralbyrån i anslutning till dess allmänna verksamhet. För bestridande av de ökade kostnader, som på grund härav skulle uppkomma för centralbyrån, höjde riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t det å sjunde huvudtiteln upptagna anslaget till avlöning åt icke-ordinarie befattningshavare i statistiska centralbyrån med 5,500 kronor.

[41.]

I samband med ifrågavarande proposition förehade jordbruksutskottet två inom riksdagen väckta motioner avseende anordnande av speciella svinräkningar för erhållande av en ingående kännedom om svinstammen i landet.

I enlighet med jordbruksutskottets förslag biföll riksdagen (R. skr. nr 238) Kungl. Maj:ts ovanberörda proposition nr 33 samt anvisade i anledning av de väckta motionerna för anordnande hösten 1930 av en allmän svinräkning i enlighet med i jordbruksutskottets utlåtande angivna grunder för budgetåret 1931/1932 ett extra anslag av 30,000 kronor.

Kungl. Maj:t har *dels* den 16 maj 1930 i anslutning till innehållet i den förenämnda av riksdagen bifallna propositionen utfärdat reglemente (nr 125) angående insamlande av årliga uppgifter till rikets officiella jordbruksstatistik, *dels ock* den 27 juni 1930 utfärdat kungörelse (nr 302) angående uppgifter för svinräkning år 1930. Enligt denna kungörelse skulle räkningen avse antalet svin inom Svealand och Götaland den 15 september 1930. Uppsamlandet av uppgifterna skulle ske genom vederbörande magistrat, stadsstyrelse, landsfiskal eller polisuppsyningsman.

Statistiska centralbyrån och lantbruksstyrelsen — vilka den 10 september 1930 anmodats att gemensamt verkställa utredning rörande frågan, huruvida svinräkningar även framdeles och närmast under 1931 lämpligen borde anordnas — hava i gemensam skrivelse den 26 november 1930 anfört följande.

Vad först beträffade den uppgift, som årligen återkommande allmänna svinräkningar hade att fylla, framhölls i den vid 1930 års riksdag inom

[41.] andra kammaren väckta motionen nr 284, att fläskproduktionen såväl som fläskpriserna vore underkastade stora växlingar, varvid höga priser framkallade en stark ökning av produktionen och denna i sin tur föranledde hastigt fallande priser med åtföljande dåliga konjunkturer för svinskötseln, tills en därigenom framkallad inskränkning av produktionen åter medförde höjda priser. Genom ofta återkommande svinräkningar skulle man, såsom i motionen vidare framhölles, vinna en översikt över utsikterna under den närmaste framtiden på fläskmarknaden, jordbrukarna skulle sättas i stånd att närmare anpassa sin produktion efter konjunkturerna, och de hastiga och för jordbrukarna förlustbringande omkastningarna inom denna gren av kreatursskötseln skulle mildras. Ämbetsverken ville för sin del vitsorda, att den i motionen givna framställningen av de ekonomiska betingelserna för svinskötseln vore riktig, så snart det gällde produktion av fläsk i större skala för avsalu och framför allt för export, likasom kännedomen om svinstammens storlek och sammansättning borde kunna vara till en viss vägledning för den enskilde jordbrukaren vid bestämmande av pålaggets storlek. Härvid vore det emellertid för den svenske jordbrukaren framför allt av vikt att känna läget inom de stora produktionsländerna och särskilt i Danmark, som övade det största inflytandet på fläskpriset på den engelska och tyska marknaden och därmed indirekt även inom Sverige. Svinstockens förändringar inom landet kunde däremot icke utöva något nämnvärt inflytande på exportpriset på fläsk, och kännedomen om dessa förändringar torde därför näppeligen kunna vara till någon större nytta för producenterna av fläsk för export. Då ämbetsverken härmed velat framhålla, att årligen återkommande svinräkningar knappast vore ägnade att tillgodose det i motionen främst avsedda syftet, ville de likväl därmed ingalunda förneka nyttan av dylika, årliga räkningar. Det vore tvärtom givetvis en fördel att därigenom kunna följa förändringarna i svinstammens och fläskproduktionens storlek, så mycket mera som dessa förändringar, som redan i det föregående framhållits, kunde vara mycket betydande.

Vad beträffade den allmänna svinräkningen inom Svea- och Götaland den 15 september innevarande år, erhöles vid densamma uppgifter från omkring 300,000 svinägare. Preliminära resultat från densamma offentliggjordes av statistiska centralbyrån den 29 nästföljande september. Bearbetningen vore för närvarande i huvudsak avslutad, och kostnaderna för den härmed sysselsatta personalens avlöning (exklusive dyrtidstillägg) torde icke komma att överskrida 7,000 kronor.

Under 1930 hade emellertid verkställts även en partiell svinräkning i samband med den s. k. representativa jordbruksräkningen den 15 juli. Då dylika räkningar enligt Kungl. Maj:ts reglemente den 16 maj 1930 angående insamlande av årliga uppgifter till rikets officiella jordbruksstatistik vore avsedda att upprepas varje år, och behovet av årliga, allmänna svinräkningar därför nära sammanhänge med frågan, hurvida genom de representativa räkningarna en tillräckligt säker kännedom kunde vinnas angående förändringarna i svinstockens storlek, torde en jämförelse mellan resultaten från de båda under år 1930 verkställda svinräkningarna här böra anställas.

Vid den representativa jordbruksräkningen den 15 juli 1930, vilken icke omfattade Norrland och de nordligaste delarna av Dalarna och Värmland, erhöles uppgifter från 24,500 brukningsdelar med en sammanlagd åkerareal av 650,000 hektar, motsvarande 20 procent av de berörda områdenas

hela åkerareal. På grundval av de vid räkningen insamlade uppgifterna hade av statistiska centralbyrån en beräkning verkställt av svinstammens storlek i hela Svea- och Götaland, och de härvid för varje län erhållna resultat framginge av här nedan intagna tabell vid sidan av motsvarande uppgifter enligt den allmänna svinräkningen den 15 september 1930.

[41.]

L ä n	Repr. jordbruksräkningen 15/7 1930			Svinräkningen 15/9 1930		
	Antal	Ökning eller minskning sedan 15/9 1927		Antal	Ökning eller minskning sedan 15/9 1927	
		Antal	%		Antal	%
Stockholms län och stad	29,844	— 3,808	— 11.8	43,794	+ 10,142	+ 30.1
Uppsala län	27,228	— 5,299	— 16.8	40,205	+ 7,678	+ 23.6
Södermanlands »	33,704	— 5,350	— 13.7	54,824	+ 15,770	+ 40.4
Östergötlands »	74,054	+ 7,025	+ 10.5	90,181	+ 23,152	+ 34.5
Jönköpings »	69,561	+ 2,576	+ 3.8	85,044	+ 18,059	+ 27.0
Kronobergs »	55,257	+ 3,134	+ 6.0	67,751	+ 15,628	+ 30.0
Kalmar »	70,177	+ 5,515	+ 8.5	81,981	+ 17,319	+ 26.8
Gotlands »	25,784	+ 2,721	+ 11.8	30,432	+ 7,369	+ 32.0
Blekinge »	38,833	+ 5,480	+ 16.4	41,523	+ 8,170	+ 24.5
Kristianstads »	267,461	+ 46,905	+ 21.8	275,035	+ 54,479	+ 24.7
Malmöhus »	312,245	+ 53,803	+ 20.8	325,731	+ 67,289	+ 26.0
Hallands »	108,577	+ 19,800	+ 22.3	125,438	+ 36,661	+ 41.8
Cöteborgs och Bohus län	43,173	+ 2,281	+ 5.6	49,908	+ 9,016	+ 22.0
Älvsborgs län	77,308	+ 6,252	+ 8.8	95,475	+ 24,419	+ 34.4
Skaraborgs »	92,508	— 1,922	— 2.0	124,783	+ 30,353	+ 32.1
Värmlands »	37,396	+ 569	+ 1.8	43,952	+ 7,125	+ 19.8
Örebro »	31,943	— 1,763	— 5.2	40,201	+ 6,495	+ 19.8
Västmanlands »	28,585	— 520	— 1.8	36,061	+ 6,956	+ 23.9
Kopparbergs »	22,914	— 746	— 3.2	27,065	+ 3,405	+ 14.4
	1,446,552	+ 136,653	+ 10.4	1,679,384	+ 369,485	+ 28.2

Det framginge av den i tabellen anställda jämförelsen mellan de båda under år 1930 utförda räkningarna, att enligt den representativa räkningen svinstammen den 15 juli skulle inom de undersökta länen uppgå till 1,447,000 djur, medan den allmänna räkningen för den 15 september givit ett resultat av 1,679,000 djur, och att ökningen från den 15 september 1927 var i förra fallet endast 137,000 djur (10.4 procent) emot i senare fallet 369,000 djur (28.2 procent). Den betydande differensen mellan de båda resultaten torde i huvudsak kunna förklaras av den olika tidpunkten, vilket ytterligare bekräftades därav, att den allra största delen av ökningen mellan 1927 och 1930 års senare räkning fölle på grisar under tre månader, vilka fått sitt antal ökat med icke mindre än 239,000, eller 46 procent. Det syntes därför sannolikt, att en mycket stark ökning av svinstammen

[41.] ägt rum just under tiden närmast före den 15 september 1930. Om också en representativ räkning aldrig kunde giva lika säkra resultat som en allmän räkning, funnes det därför intet skäl att antaga annat, än att den representativa räkningen den 15 juli 1930 givit en i huvudsak riktig bild av svinbeståndets storlek vid nämnda tidpunkt, ehuru värdet av densamma förringades därav, att den icke avsåge samma tidpunkt på året som räkningen år 1927. Då dylika representativa räkningar enligt gällande bestämmelser hädanefter skulle verkställas varje år den 15 juli, torde däremot för framtiden mera jämförbara uppgifter komma att erhållas angående förändringarna i svinbeståndet mellan de årliga räkningarna.

Den ovan anställda jämförelsen mellan de båda under år 1930 utförda svinräkningarna hade emellertid å andra sidan ådagalagt, att svinstammen även på en ganska kort tid kunde undergå betydliga växlingar och att därför, om man ville närmare följa dessa växlingar under årets lopp, svinräkningar med kortare tids mellanrum än ett år vore erforderliga. Anordnande av årliga allmänna svinräkningar den 15 september vid sidan av de partiella räkningarna den 15 juni kunde därför icke sägas vara överflödiga, så mycket mindre som man genom de allmänna räkningarna givetvis därjämte erhöles mera detaljerade och säkrare uppgifter än genom de partiella räkningarna. Även om behovet och nyttan av årligen återkommande, allmänna svinräkningar enligt ämbetsverkens uppfattning icke torde vara så stora, som i förutnämnda motion antoges, ville ämbetsverken därför icke avstyra dylika räkningar, och, därest statsmakterna funne, att sådana borde anordnas, syntes statistiska centralbyrån böra verkställa bearbetningen av det därvid insamlade materialet. Enligt vad förut anförts, torde ett anslag av 7,000 kronor vara för ändamålet tillräckligt, därest utredningen verkställdes i ungefär samma omfattning som 1930 års räkning.

*Departements-
chefen.*

Även om betydelsen av allmänna svinräkningar icke får överskattas, torde dock nyttan därav i vissa icke oviktiga avseenden vara obestridlig. Statistiska centralbyrån och lantbruksstyrelsen hava ock uttalat, att sådana räkningar så mycket mindre kunde anses överflödiga, som genom dessa erhöles mera detaljerade och säkrare uppgifter än genom de partiella räkningarna. I allt fall synes mig gagnet av allmänna svinräkningar i avsevärd grad vara beroende därav, att dylika räkningar med vissa mellanrum återupprepas, så att ett statistiskt material, som belyser förhållandenas utveckling från tid till annan, kan erhållas. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att anslag för en allmän svinräkning beredes jämväl för budgetåret 1931/1932. Denna svinräkning synes mig böra verkställas i samma omfattning och enligt i huvudsak samma grunder som motsvarande räkning hösten 1930. Materialets bearbetning torde ock likasom 1930 böra ske genom statistiska centralbyråns försorg. Under nu angivna förutsättningar skulle enligt vad ämbetsverken anförut ett till 7,000 kronor begränsat anslag vara tillräckligt för budgetåret 1931/1932.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anordnande under 1931 av en allmän svin-
räkning anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra an-*
slag av kronor 7,000.

[41.]

[42.] **9. Fåravelns befrämjande.** Ordinarie reservationsanslaget till får-
avelns befrämjande är jämlikt beslut av 1927 års riksdag (jmf. IX H. T.
1927 p. 49) uppfört med 24,000 kronor. Anslaget disponeras till huvud-
saklig del jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 31 december 1917
(nr 943) med däri genom kungörelsen nr 228/1920 gjorda ändringar.

[42.]

Såsom statsbidrag för kalenderåret 1930 för ifrågavarande ändamål har
Kungl. Maj:t den 16 maj samma år anvisat 28,450 kronor.

Medelsbehovet för ändamålet har under senare åren beräknats till
30,000 kronor. Vid fastställandet 1927 av anslagsbeloppet till 24,000 kro-
nor räknades med en reservation den 30 juni 1927 å anslaget av 6,000
kronor. Ehuru anslaget under ett vart av de tre budgetåren 1927/1930 upp-
förts med allenast 24,000 kronor, har sagda reservation icke förbrukats
utan i stället ökats, så att densamma den 30 juni 1930 uppgick till drygt
10,000 kronor. Med hänsyn till den sålunda förefintliga behållningen
torde anslaget kunna för nästkommande budgetår nedsättas till 20,000
kronor.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att minska <i>ordinarie reservationsanslaget</i> till får-	
avelns befrämjande, nu	kronor 24,000,
med	» 4,000
till	» 20,000.

[43.] **10. Getavelns befrämjande.** På framställning av Kungl. Maj:t
(IX H. T. 1930 p. 41) har riksdagen till getavelns befrämjande för budget-
året 1930/1931 anvisat ett extra reservationsanslag av 8,000 kronor. Den
23 maj 1930 utfärdade Kungl. Maj:t reglemente (nr 186) för med statsmedel
understödda åtgärder till getavelns främjande samt kungörelse (nr 187)
angående statsbidrag för ändamålet. Av de i dessa författningar intagna
bestämmelser må erinras om följande.

[43.]

De med statsmedel understödda åtgärderna till getavelns främjande hava
till ändamål att genom bildande och upprätthållande av *getavelsstationer*,
förande av *riksstambok* över getter, bildande och upprätthållande av *bock-*
föreningar samt *utstationerande av avelsbockar* stödja och utveckla get-
aveln inom de trakter av landet, där naturliga förutsättningar därför äro
för handen samt getskötseln kan bedrivas utan avsevärt men för skogs-
skötseln. Bidragen, vilka tilldelas vederbörande hushållningssällskap, kunna
utgå *till getavelsstation* dels såsom organisationsbidrag till bildande av
dylik station med högst 1,000 kronor dels ock såsom årligt bidrag med
högst 500 kronor för varje station, *till bildande av bockförening* med högst
så stort belopp, som hushållningssällskapet för ändamålet anvisat, dock

- [43.] högst 50 kronor, samt *till anskaffning av bock till bockförening* eller *till anskaffning av bock för utstationering* med högst så stort belopp, som hushållningssällskapet under året tillskjutit, dock högst 50 kronor för varje nyanskaffad bock.

I skrivelse den 23 augusti 1930 har *lantbruksstyrelsen* meddelat, att anslag syntes erforderligt med oförändrat belopp, samt hemställt om framställning till riksdagen om anvisande för budgetåret 1931/1932 av ett extra reservationsanslag av 8,000 kronor för ändamålet.

Departements-
chefen.

Då de skäl, som föranledde statsmakterna vid fjolårets riksdag att uppföra ett anslag till getavels befrämjande, fortfarande synas äga giltighet, vill jag tillstyrka, att anslag för ändamålet äskas jämväl för budgetåret 1931/1932. Mot det av lantbruksstyrelsen ifrågasatta beloppet har jag icke något att erinra.

Jag hemställer, att Kungl. Majt måtte föreslå riksdagen

att till getavels befrämjande anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra reservationsanslag* av kronor 8,000.

- [44.] [44.] 11. **Fjäderfäaavels befrämjande.** Till fjäderfäaavels befrämjande har riksdagen från och med år 1904 årligen anvisat anslag. Anslagens belopp hava växlat för skilda år. För budgetåret 1929/1930 anslagos 20,000 kronor, vilket belopp för budgetåret 1930/1931 på förslag av Kungl. Maj:t höjdes till 40,000 kronor.

Den betydande höjningen av anslaget för budgetåret 1930/1931 var föranledd av Sveriges allmänna fjäderfäaavelsförenings i statsverkspropositionen (IX H. T. 1930, punkt 42) intagna plan för åstadkommande av bättre organiserad ledning för fjäderfäaaveln och avsättning för dess produkter. Enligt denna plan, med av dåvarande departementschefen i viss detalj gjord jämkning, beräknades föreningens utgifter för budgetåret 1930/1931 sålunda:

	Totalt behov kronor	Av för- eningens egna medel kronor	Anslag av statsmedel kronor
Sekreterare: lön 7,000 resor 1,000	8,000	4,000	4,000
Sekretariat: hyra, telefon, skrivmaterial, porton, skrivbiträde, städning m. m.	4,000	2,000	2,000
Tidskriften, propagandatryck och trycksaker (netto- kostnad).....	6,000	1,000	5,000
Konsulenterna, 2 st.: löner 9,000 resor 8,000	17,000	—	17,000
Utställningar och produktmässor	1,500	—	1,500
Deltagande i undervisningskurser	1,500	—	1,500
Värpkontrollverksamheten	6,000	—	6,000
Avelscenterverksamheten	1,500	—	1,500
Styrelse- och kommittésammanträden	2,000	1,000	1,000
Oförutsedda behov	1,500	1,000	500
summa kronor	49,000	9,000	40,000

Nu förevarande anslag hava av Kungl. Maj:t under vissa villkor pläгат ställas till Sveriges allmänna fjäderfäavelsförenings förfogande. I fråga om det för budgetåret 1930/1931 anvisade extra anslaget å 40,000 kronor har Kungl. Maj:t emellertid den 4 september 1930 endast ställt hälften eller 20,000 kronor till fjäderfäavelsföreningens förfogande i avvaktan på resultatet av de åtgärder i syfte att åstadkomma ett ordnat samarbete mellan fjäderfäavelsföreningen och Sveriges fjäderfäodlares riksförbund (jämför riksdagens skrivelse nr 77/1930, punkt 16), som Kungl. Maj:t samtidigt uppdragit åt lantbruksstyrelsen att vidtaga. Sedan redogörelse för resultatet av dessa åtgärder av lantbruksstyrelsen avgivits, lærer Kungl. Maj:t fatta beslut om disponerandet av återstående belopp, 20,000 kronor, av det för innevarande budgetår anvisade anslaget.

Vid behandlingen av frågan om ökat statsbidrag för budgetåret 1930/1931 till fjäderfäavelsföreningen ifrågasattes ett ökat inflytande från det allmännas sida å föreningens angelägenheter. Sålunda föreslog lantbruksstyrelsen i utlåtande den 21 oktober 1929, att föreningens stadgar måtte stadfästas av Kungl. Maj:t samt att Kungl. Maj:t måtte förbehålla sig ett visst inflytande på sammansättningen av föreningens styrelse. Föredragande departementschefen (se IX H. T. 1930, punkt 42) anförde, att han framdeles ämnade underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om de närmare villkoren för statsbidragets åtnjutande, däribland jämväl frågan om det större inflytande från det allmännas sida över föreningens verksamhet, som kunde vara påkallad. Sedan Kungl. Maj:t den 4 april 1930 uppdragit åt lantbruksstyrelsen att inkomma med förslag till de villkor och bestämmelser, vilka av Kungl. Maj:t borde meddelas vid anvisande till fjäderfäavelsföreningen av nämnda av riksdagen anvisade anslag å 40,000 kronor, har lantbruksstyrelsen i skrivelse den 2 juli 1930 bland annat ansett sig icke för det dåvarande böra föreslå särskilda villkor i nu nämnt avseende, bland annat av den anledning, att fjäderfäavelsföreningen ifrågasatt, huruvida icke med fastställelsen av stadgarna kunde få anstå, tills dess föreningens arbetsformer vunnit mera stadga. Då Kungl. Maj:t, såsom ovan erinrats, den 4 september 1930 av nämnda anslag ställde ett belopp av 20,000 kronor — samma belopp som föreningen åtnjutit för budgetåret 1929/1930 — till föreningens förfogande, upptog Kungl. Maj:t, i enlighet med lantbruksstyrelsens nyssnämnda hemställan, bland villkoren för anslagets åtnjutande icke någon ytterligare bestämmelse om ökat inflytande från det allmännas sida.

Med utlåtande den 1 oktober 1930 har lantbruksstyrelsen överlämnat en av Sveriges allmänna fjäderfäavelsförening gjord framställning om anslag å 40,000 kronor för budgetåret 1931/1932.

Fjäderfäavelsföreningen har i sin framställning anført bland annat följande:

[44.]

Med de tillgångar, som stått föreningen till buds under innevarande budgetår, hade den sökt fullfölja sitt arbete på olika grenar av fjäderfäskötseln. För att förbereda en ökad verksamhet från föreningens sida ordnades redan under år 1929 ett provisoriskt sekretariat i Stockholm, och från och med den 1 juli 1930 hade detta fått en fastare organisation. Särskild uppmärksamhet hade ägnats åt upplysningsverksamheten och propaganda för höjande av produkternas kvalitet. Inom en del länsföreningar hade en betydande verksamhet för ordnande av produkternas avsättningsorganisation bedrivits.

Föreningen hade under året kunnat glädja sig åt en avsevärt ökad avslutning, i det medlemsantalet, som den 31 december 1929 varit 8,942, den 1 augusti 1930 utgjorde 12,120.

Då föreningens verksamhet under budgetåret 1930/1931 borde i stort sett fortgå på samma sätt som hittills, avsåg föreningen att för budgetåret 1931/1932 ordna sitt arbete i enlighet med den plan, för vilken under budgetåret 1930/1931 statsanslag beviljats.

Särskild uppmärksamhet komme därvid föreningen att ägna åt befrämjandet av såväl produktion som framför allt åt en förbättrad organisation av ägghandeln och propaganda för produkternas ökade avsättning. I samband härmed skulle utredning verkställas för utarbetande av normer för klassificering av fjäderfäprodukter.

I vårt land hade under senare åren likasom även i våra grannländer smittsamma fjäderfäsjukdomar fått allt större utbredning, trots att statliga åtgärder för deras hämmande vidtagits. För åstadkommande av större möjlighet till rekrytering av avelsdjur från säkert friska besättningar hade föreningen under året fastställt nya och särskilt i sanitärt avseende betydligt strängare bestämmelser för av föreningen kontrollerade avelscentra för fjäderfä. Likaså hade under året fastställts nya bestämmelser för föreningens värpkontrollstationer, och hade föreningen under utredning frågan om ordnandet av värpkontrollverksamheten för landet i sin helhet.

I samband härmed ville föreningen framhålla betydelsen av en planmässig försöksverksamhet beträffande utfodring på fjäderfäavelsns område för åstadkommande av bästa möjliga utnyttjande av såväl landets foderresurser som redan förefintliga djurmaterial. Vårt lands 400,000 fjäderfäodlare borde få möjlighet att på grundval av efter svenska förhållanden utförda försök kunna ordna sin fjäderfäskötsel så att största ekonomiska utbyte erhöles.

På grundval av vad ovan sagts finge föreningen göra följande sammanfattning av sin planerade utgiftsstat för nästa budgetår:

	Totalt behov kronor	Av för- eningens egna medel kronor	Anslag av statsmedel kronor
Sekreterare: lön 7,000 resor 1,000	8,000	4,000	4,000
Sekretariat: hyra, telefon, skrivmaterial, porton, skrivbiträde, städning m. m.	4,000	2,000	2,000
Tidskriften, propagandatryck och trycksaker (netto- kostnad).....	6,000	1,000	5,000
Konsulenterna, 2 st.: löner 9,000 resor 8,000	17,000	—	17,000
Utställningar och produktmässor, propaganda	3,500	2,000	1,500
Deltagande i undervisningskurser	1,500	—	1,500
Värpkontrollverksamheten	6,000	—	6,000
Avelscenterverksamheten	1,500	—	1,500
Styrelse- och kommittésammanträden	2,000	1,000	1,000
Oförutsedda behov	1,500	1,000	500
summa kronor	51,000	11,000	40,000

I sitt utlåtande har *lantbruksstyrelsen* hemställt om anvisande för budgetåret 1931/1932 av ett extra anslag av 40,000 kronor till fjäderfäavels befrämjande samt i fråga om fjäderfäavelsföreningens framställning framhållit, att höjning i föreningens utgiftsstat för 1931/1932 i förhållande till det löpande budgetåret förekomme allenast i fråga om posten utställningar och produktmässor, vilken förhöjning emellertid, uppgående till 2,000 kronor, ansåges skola helt bestridas av föreningens egna medel. I övrigt vore utgiftsstaten helt i överensstämmelse med föreningens, av 1930 års riksdag utan erinran lämnade utgiftsstat för innevarande budgetår.

De skäl, som vid frågans behandling vid 1930 års riksdag föranledde förevarande anslags uppförande med ett till 40,000 kronor förhöjt belopp, synas mig alltså vara för handen. Det nu föreliggande, av lantbruksstyrelsen tillstyrkta anslagsäskandet för budgetåret 1931/1932 å nyss nämnda belopp giver mig följaktligen ej anledning till erinran.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till fjäderfäavels befrämjande anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra anslag* av .. kronor 40,000.

12. Biskötselns befrämjande, oförändrat ordinarie reservationsanslag
(se IX H. T. 1928 p. 41) kronor 10,000.

G. Veterinärväsendet.

Veterinärundervisningsanstalter.

[45.] [45.] 1. Veterinärhögskolan. På framställning av Kungl. Maj:t uppförde 1929 års riksdag *ordinarie förslagsanslaget till veterinärhögskolan* med 316,100 kronor samt godkände följande stat för högskolan att tillämpas från och med budgetåret 1929/1930 (IX H. T. p. 43 och R. skr. nr 153):

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 147,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	» 1,500
Arvoden till rektor 1,500 kronor, en prosektor 6,000 kronor, envar av 4 laboratorer å 6,000 kronor, envar av 4 assistenter å 4,500 kronor samt till biträde vid port- och telefonvaktsgöromålen 200 kronor	» 49,700
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	» 25,000
Övriga utgifter	» 92,900

Summa *förslagsanslag* kronor 316,100.

Av anslagsposten till icke-ordinarie befattningshavare m. m. få högst 11,040 kronor användas till grundavlöningar till extra ordinarie tjänstemän och högst 12,150 kronor till bestridande av sekreterar-, sysslomanna- och bibliotekariegöromål samt till drängar och extra betjäning m. m. Härjämte må av nämnda anslagspost utgå vad som erfordras till beredande av avlöningsförhöjningar åt extra ordinarie tjänstemän ävensom enligt gällande författningar uppkommande kostnader för läkarvård jämte läkemedel o. d. samt begravningshjälp till sådan personal.

I posten övriga utgifter innefattas huvudsakligen dels omkostnadsanslag för högskolans särskilda avdelningar, dels ock ett allmänt anslag å 60,000 kronor för bränsle, belysning, renhållning m. m.

För *diverse behov* vid högskolan har därjämte för budgetåret 1930/1931 anvisats ett *extra reservationsanslag* av 31,600 kronor innefattande, förutom 4,600 kronor till bestridande av vissa engångskostnader, ett fyllnadsanslag å 25,500 kronor till bränsle m. m. och 1,500 kronor till anskaffande av kliniskt material vid kirurgiska kliniken.

Om man bortser från avlöningsposter, har vid beräkning av inkomster och utgifter för högskolan för innevarande budgetår räknats med inkomster dels i form av den i det ordinarie anslaget ingående posten till

övriga utgifter 92,900 kronor samt det extra reservationsanslaget till diverse behov 31,600 kronor, dels ock från högskolans rörelse 92,500 kronor, eller tillhopa 217,000 kronor. Bland de till likaledes 217,000 kronor beräknade utgifterna hava utgifterna för högskolans rörelse upptagits till 80,500 kronor, vadan sålunda räknats med en nettovinst å rörelsen av 12,000 kronor, vilket belopp avsetts att tagas i anspråk för högskolans utgifter enligt inkomst- och utgiftsstaten.

Enligt beslut av 1914 års förra riksdag (prop. 46 och R. skr. nr 9) må det belopp, med vilket högskolans inkomster utöver statsanslag överskjuta den summa (då 12,000 kronor), som vid statsanslagets bestämmande avsetts för bestridande av högskolans utgift enligt fastställd stat, efter Kungl. Maj:ts beprövande användas för högskolans behov, dock icke för beredande av ökad ersättning åt befattningshavare, för vilken avlöning finnes uppförd å högskolans stat.

I skrivelse den 19 maj 1930, varöver infordrade utlåtanden avgivits den 10 juni 1930 av allmänna civilförvaltningens lönenämnd och den 9 juli 1930 av statskontoret, har styrelsen för veterinärhögskolan underställt Kungl. Maj:ts prövning frågan om högskolans anslagsbehov för budgetåret 1931/1932. Därvid har högskolestyrelsen överlämnat en framställning från lärarkollegiet om åtgärder för prosektors- och laboratorsbefattningarnas vid högskolan ombildande till ordinarie befattningar. Vidare hava överlämnats framställningar av professorn Forssell om beredande av ett anslag av 1,000 kronor för anskaffande av kirurgiska specialinstrument för kirurgiska kliniken samt av professorn Dahlström om ett årligt anslag av 2,000 kronor för anskaffande av kliniskt undervisningsmaterial för medicinska kliniken för större husdjur jämte av lärarkollegiet över dessa framställningar avgivna yttranden. Ytterligare har överlämnats en av professorn Stålfors gjord framställning om vidtagande av åtgärder för beredande av extra ordinarie anställning åt en såsom extra tjänsteman vid institutionen för bujatrik, obstetrik och ambulatorisk klinik anställd sjukvårdare jämte en av sysslomannen vid högskolan i ämnet upprättad promemoria, varav framgår, att ifrågavarande sjukvårdare vore avsedd att placeras i femte lönegraden enligt löneplanen för icke-ordinarie befattningshavare med en grundlön av 2,208 kronor för år räknat. Slutligen har sysslomannen vid veterinärhögskolan i en med högskolestyrelsens ovanberörda skrivelse överlämnad promemoria föreslagit, att för bestridande av bränslekostnader ävensom för underhåll av byggnader, park och stängsel måtte anvisas ett med sammanlagt 5,400 kronor förhöjt belopp.

I sin ifrågavarande skrivelse har högskolestyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

1) medgiva att, med ändring i så måtto av staten för veterinärhögskolan, fem av de i staten upptagna arvodestjänsterna, nämligen en prosektorstjänst och fyra laboratorstjänster, måtte uppföras såsom ordinarie

[45.] tjänster och såsom sådana placeras i lönegraden B 26 samt vid bifall här- till höja ordinarie förslagsanslaget till veterinärhögskolan för budgetåret 1931/1932 med 12,900 kronor till 329,000 kronor,

2) att till diverse behov vid veterinärhögskolan för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 35,400 kronor.

Överförande
till ordinarie
stat av labo-
ratorsbefatt-
ningarna och
prosektorsbe-
fattningen.

Vad först angår det väckta förslaget om prosektorsbefattningens och laboratorstjänsternas överförande till ordinarie stat, har frågan om bere- dande av en förbättrad ställning i lönehänseende åt ifrågavarande befatt- ningshavare vid flera tillfällen tidigare och senast 1929 varit föremål för övervägande.

I samband med sitt i skrivelse den 28 maj 1929 gjorda anslagsäskande för budgetåret 1930/1931 underställde styrelsen för veterinärhögskolan Kungl. Maj:ts prövning en av lärarkollegiet ingiven skrivelse i föreva- rande ämne av den 16 maj 1929. I denna lärarkollegiets skrivelse, avgiven såsom yttrande över en av laboratorerna Lagerlöf och Carlström gjord framställning om åtgärder för beredande åt dem av förbättrade löneför- måner antingen i form av personliga laboratorsbefattningar eller genom personliga lönetillägg, anförde lärarkollegiet i huvudsak följande.

Kollegiet hade upprepade gånger haft tillfälle att framhålla laborators- befattningarnas stora betydelse för undervisningen vid högskolan och önskvärdheten av största möjliga kontinuitet inom dessa befattningar. De täta ombyten, som dock tyvärr inom vissa av dessa befattningar hit- tills förekommit, hade också nödgat kollegiet att upprepade gånger göra framställningar om förbättrade löneförmåner och en mera betryggande anställningsform för högskolans laboratorer, som kunde möjliggöra att vid högskolan för längre tid få behålla för dessa befattningar väl kvali- ficerade personer och göra befattningarna mera lockande, så att perso- ner med intresse för vetenskapligt arbete och undervisning kunde finna det med sin fördel förenligt att söka förskaffa sig den för kompetens till dessa tjänster nödiga utbildningen, varigenom besättandet av labora- torsbefattningarna skulle underlättas.

Den förnämsta orsaken till de ofta förekommande ombytena syntes kol- legiet i första hand hava varit dels saknaden av familjebostäder, dels den lösa anställningen genom blott förordnande på viss tid utan rätt till pension. Därtill komme dessutom, att laboratorerna vid veterinärhög- skolan vore väsentligt lägre avlönade än innehavarna av motsvarande befattningar vid en del högskolor och statsinstitutioner. De åtgärder kollegiet föreslagit för de ovan nämnda bristernas avhjälpande hade där- för alltid gått ut på att bereda laboratorerna tillgång till bostäder och förskaffa dem en i möjligaste mån likartad ställning med en del andra laboratorer.

Genom att Kungl. Maj:t tillmötesgått kollegiets framställning om inre- dande av bostäder åtminstone åt en del av laboratorerna syntes visserli- gen svårigheterna i någon mån avhjälpda, men en förbättring av labora- torernas ställning även i andra avseenden torde dock vara ofrånkomlig, för så vitt dessa befattningar skulle kunna medföra den nytta för hög- skolan och undervisningen, som därmed avsetts.

Då kollegiet ansåge det vara av stor betydelse för högskolan, att Lagerlöf och Carlström, som, den förre sedan 1922 och den senare sedan 1923, på ett synnerligen förtjänstfullt sätt skött sina åligganden, fortfarande måtte fästas vid högskolan, ville kollegiet ännu en gång hemställa om åtgärders vidtagande för laboratorsbefattningarnas ombildning till ordinarie såsom det säkraste medlet att uppnå det med deras begäran avsedda ändamålet.

Högskolestyrelsen framlade i sin ovanberörda skrivelse den 28 maj 1929 ett förslag, avseende närmast att av högskolans fem prosektors- och laboratorsbefattningar två, oberoende av ämnen, skulle vara ordinare och såsom sådana placeras i lönegraden B 26.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd, med vilken statskontoret för-enade sig, framhöll i utlåtande den 1 oktober 1929, att så vitt nämnden kunde bedöma inrättande vid högskolan av ordinarie laboratorsbefattningar utan angivande av de läroämnen deras innehavare skulle företräda praktiskt taget ej låte sig genomföra, och ifrågasatte i stället, att i högskolans stat skulle uppföras ett anslag för beredande efter Kungl. Maj:ts närmare prövning av arvodesförhöjning med 2,100 kronor för visst år och åt viss angiven innehavare av laboratorsbefattning. Den föreslagna höjningen beräknades för två av högskolans laboratorer.

Något förslag i ämnet blev emellertid icke förelagt 1930 års riksdag.

I den med högskolestyrelsens nu förevarande framställning överlämnade skrivelsen från *högskolans lärarkollegium* har kollegiet under hänvisning till sin förberörda skrivelse i ämnet den 16 maj 1929 hemställt, att styrelsen ville göra framställning om prosektorsbefattningens och laboratorstjänsternas ombildning till ordinarie såsom det säkraste medlet att uppnå de önskemål rörande nämnda befattningar, som kollegiet framlagt i sina tidigare skrivelser i ämnet den 3 november 1922 och den 16 maj 1929.

Styrelsen för veterinärhögskolan har till en början erinrat, att ifrågasvarande befattningar enligt för högskolan gällande stadgar efter lärarkollegiets förslag tillsättas av styrelsen för en tid av tre år. Efter erinran tillika om vad i förevarande fråga förekom förlidet år har styrelsen vidare anfört följande.

Det av styrelsen 1929 framförda förslag, att endast två av laboratorstjänsterna skulle överföras på ordinarie stat och att dessa skulle göras »rörliga» på så sätt, att de mest meriterade av laboratorerna skulle tilldelas sina befattningar som ordinarie, ansågs av lönenämnden praktiskt taget icke genomförbart.

Med hänsyn härtill och med den erfarenhet, styrelsen vunnit beträffande möjligheterna att på ett för högskolan förmånligt sätt rekrytera laboratorsbefattningarna, funne styrelsen sig nu kunna ansluta sig till kollegii förslag, att samtliga laboratorstjänster skulle göras till ordinarie, dock under förutsättning att de relativt stora fordringar, som hittills uppställts för erhållande av 3-årsförordnande som laborator, icke mildrades utan för erhållande av ordinarie anställning i möjligaste mån ytterligare

[45.] skärptes, vilket bland annat förutsatte fortfarande tillämpning av det av kollegiet sedan ett flertal år i likhet med för professurerna även för laboratorsbefattningarna använda sakkunnigeförfarandet för kompetensprövning. Av högskolans nuvarande laboratorer torde utan vidare tre, nämligen A. B. Carlström på medicinska institutionen, N. Lagerlöf vid ambulatoriska kliniken och O. Svanberg vid kemiska institutionen, kunna sägas vara mycket väl meriterade och till fullo värda att utnämnas omedelbart till ordinarie innehavare av respektive tjänster. Skulle det emellertid visa sig, att någon av laboratorstjänsterna icke kunde besättas med fullt kompetent person, funnes alltid den möjligheten att som hitills, då sökande icke ansetts besitta erforderlig kompetens till erhållande av stadgat 3-årsförordnande, med vederbörligt tillstånd uppehålla tjänsten med för ett år åt gången förordnad vikarie. Styrelsen ville också påpeka, att flertalet laboratorstjänster vid universiteten, Karolinska institutet, Centralanstalten för jordbruksförsök, Farmaceutiska institutet och Statens veterinärbakteriologiska anstalt redan vore förda på ordinarie stat. Fördelarna för högskolan att beträffande dessa befattningar komma ifrån den nuvarande undantagsställningen i jämförelse med andra likställda institutioner låge däruti, att det skulle bli väsentligt lättare att förvärva verkligt förstklassiga förmågor på dessa för högskolan synnerligen viktiga tjänster och att få behålla dem under längre tid, även om icke sådana särskilda omständigheter föreläge, såsom vederbörande professors vid respektive institution snara avgång, som gjorde befattningen ifråga synnerligen lockande ur specimineringssynpunkt.

För befattningshavarna åter utgjordes fördelarna av ordinarie tjänst förnämligast av möjligheten av inträde i statens pensions- samt änke- och pupillkassor, vilka fördelar icke kunde ersättas genom personligt ålders- eller lönetillägg.

Då dessa tjänster borde placeras i lönegraden B 26, vari laboratorerna vid bakteriologiska anstalten vore placerade, skulle den ökade kostnaden för statsverket i förhållande till de fördelar, som skulle vinnas, bli relativt ringa.

Ett bifall till förslaget om dessa arvodestjänsters omändring till ordinarie med placering i lönegraden B 26 skulle medföra den ändring i staten för högskolan, att den i ordinarie förslagsanslaget å 316,100 kronor ingående posten arvoden till rektor med flera, vilken för närvarande utgjorde 49,700 kronor, skulle minskas med därunder upptagna 5 arvoden å 6,000 kronor till en var av dessa tjänsteinnehavare eller sålunda med 30,000 kronor och alltså upptagas till 19,700 kronor, under det att posten avlöningar till ordinarie tjänstemän skulle ökas med ett belopp motsvarande fem gånger grundavlöningen i lönegraden B 26 i G-ort eller 8,580 kronor, det vill säga med 42,900 kronor och sålunda upptagas med ett från 147,000 kronor till 189,900 kronor förhöjt belopp. Resultatet av det hela skulle bli, att det ordinarie förslagsanslaget till veterinärhögskolan skulle ökas med 12,900 kronor eller från 316,100 kronor till 329,000 kronor.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har efter en redogörelse för frågans behandling 1929 yttrat följande.

Uppenbarligen vore det av stor vikt för högskolan, särskilt med hänsyn till den laboratorerna åliggande undervisningsskyldigheten, att för dessa befattningar kunna förvärva väl kvalificerade befattningshavare

och jämväl för framtiden kvarhålla dem i högskolans tjänst. Ur denna synpunkt syntes det av högskolans styrelse nu återigen väckta spörsmålet om en förbättring av löneförhållandena för högskolans laboratorer få anses äga fog för sig. Det förslag, nämnden år 1929 framlade, åsyftade närmast att genom en mera provisorisk åtgärd och utan inrättande omedelbart av laboratorsbefattningar på ordinarie stat bereda någon löneförbättring åt de högskolans befattningshavare i laborators grad, som kunde anses genom sitt arbete vid högskolan hava gjort sig därav särskilt förtjänta.

I betraktande av att laboratorerna vid ett flertal med veterinärhögskolan jämförliga vetenskapliga anstalter vore uppförda på ordinarie stat med placering i lönegraden B 26, torde det vid upprepade tillfällen framställda kravet om uppförande å ordinarie stat av veterinärhögskolans laboratorer i längden icke kunna tillbakavisas. Med hänsyn härtill och till de skäl, som nu och tidigare anförts för en sådan åtgärd, hade nämnden ansett sig icke böra framställa någon erinran mot styrelsens för högskolan i nu föreliggande framställning gjorda hemställan, att samtliga de fyra laboratorsbefattningarna ävensom sektorsbefattningen måtte från och med budgetåret 1931/1932 uppföras å ordinarie stat med placering i lönegraden B 26.

Statskontoret, som ansett sig kunna ansluta sig till vad lönenämnden anfört, har i fråga om de vid bifall till framställningen uppkommande förändringar i förslagsanslaget till veterinärhögskolan erinrat, att enligt vedertagen praxis vid beräkningen av posten »avlöningar till ordinarie tjänstemän» näst högsta löneklassen brukade tagas till utgångspunkt, samt att under sådana förhållanden i förevarande fall anslagsposten ifråga komme att ökas med 47,700 kronor och sålunda upptagas med ett till 194,700 kronor förhöjt belopp.

I samband med inrättande jämlikt beslut år 1926 av en stationär klinik vid institutionen för bujatrik, obstetrik och ambulatorisk klinik hemställdes föreståndaren för samma klinik om inrättande av en ordinarie sjukvårdartjänst vid institutionen. Styrelsen för veterinärhögskolan ställde sig emellertid tveksam till förslaget, enär styrelsen ansåg, att någon erfarenhet först borde vinnas rörande den omfattning, verksamheten vid den nyinrättade kliniken kunde komma att få. I enlighet med styrelsens förslag beviljades emellertid av 1927 års riksdag medel för avlönande av en extra sjukvårdare. Befattningen har hela tiden innehafts och innehaves alltså av Erik Ask.

Såsom stöd för sin ovanberörda framställning har *professorn Stålfors* anfört bland annat, att befattningen ifråga visat sig alldeles oumbärlig för verksamheten vid institutionen, enär på kliniken under läsåret ständigt vore uppställda dels sjuka djur, dels ock djur, som tjänade som övningsobjekt. Vidare hade sjukvårdaren att tjänstgöra såsom chaufför vid ambulatoriska kliniken, vilket toge mycken tid i anspråk.

Högskolestyrelsen vitsordar, att erfarenheten visat nödvändigheten av

Avlöningar
till icke-ordi-
narie befatt-
ningshavare
m. m.

[45.] en stadigvarande arbetskraft av ifrågavarande slag å avdelningen i fråga med hänsyn särskilt till den stora utveckling, den ambulatoriska och stationära kliniken nått och det ökade arbete, som därigenom uppstått, samt finner förslaget om Asks uppflyttande till extra ordinarie befattningshavare behjärtansvärt. Styrelsen förordar för sin del bifall till förslaget, i synnerhet som ett genomförande av detsamma icke skulle påkalla anslagsförhöjning.

Jämväl lönenämnden har funnit förslaget tillfyllest motiverat och tillstyrkt bifall till detsamma.

Statskontoret har ej funnit anledning till erinran.

Extra anslag till diverse behov vid veterinärhögskolan.

Inköp av kirurgiska specialinstrument.

Vad angår det ifrågasatta extra anslaget å 1,000 kronor till inköp av kirurgiska specialinstrument har *professorn Forssell* framhållit, att genom överförande av hundkirurgien till kirurgiska kliniken behov uppkommit av vissa dyrbara specialinstrument, till vilkas anskaffande det ordinarie anslaget av 1,500 kronor till kirurgiska institutionen ej kunde räcka till.

Lärarkollegiet förordar framställningen under framhållande av att de syntes kollegiet nödvändigt, att hundkliniken erhöles sådan utrustning, att densamma kunde till fullo fylla sitt ändamål samt att det jämförelsevis knappa anslaget till institutionen icke kunde utnyttjas för en dylik extra utgift.

Styrelsen för veterinärhögskolan har likaledes förordat anslagets beviljande och *statskontoret* har intet haft att erinra däremot.

Kliniskt material till medicinska kliniken.

Vad angår det ifrågasatta anslaget å 2,000 kronor för inköp av kliniskt material till medicinska kliniken har *professorn Dahlström* — under framhållande att alltsedan läsåret 1917/1918 tillgången på kliniskt undervisningsmaterial på den medicinska kliniken för större husdjur (hästar) ständigt minskats — vidare anført, att, för att bereda de å kliniken tjänstgörande veterinärkandidaterna tillfälle till kliniska iakttagelser i erforderlig utsträckning, det visat sig nödvändigt att vidtaga särskilda åtgärder för att anskaffa sådant material. Kostnaderna härför hade bestritts från inkomsterna av kliniken. Då emellertid dessa inkomster vore tämligen osäkra och det därför icke läte sig på förhand beräkna, i hur stor utsträckning medel härav kunde ställas till förfogande för det ifrågavarande ändamålet, hade det syntes nödvändigt, att ett särskilt belopp anvisades för ändamålet.

Lärarkollegiet har under uttalande, att kollegiet till fullo insåge nödvändigheten för den veterinära utbildningen av tillräcklig tillgång på behövt kliniskt undervisningsmaterial, på det livligaste tillstyrkt förvarande framställning.

Veterinärhögskolans styrelse har på av *professorn Dahlström* och *lärarkollegiet* anförda skäl hemställt om beviljande av det begärda beloppet.

Statskontoret har icke funnit något vara att erinra mot förslaget.

Såsom ovan nämnts ingår i anslaget till övriga utgifter ett belopp av 60,000 kronor till bränsle, belysning, renhållning m. m. varjämte såsom fyllnadsanslag härtill alltsedan 1918 anvisats ett extra anslag till diverse behov vid veterinärhögskolan. Detta anslag utgör för budgetåret 1930/1931 31,600 kronor, i vilket belopp på sätt jämväl ovan nämnts ingå, förutom fyllnadsanslaget till bränsle m. m. å 25,500 kronor, 1,500 kronor till kliniskt material vid kirurgiska kliniken.

[45.]

Bränsle m. m.
samt under-
håll.

Högskolestyrelsen har yttrat:

Jämväl för budgetåret 1931/1932 torde för högskolans allmänna utgifter erfordras ett extra anslag utöver det ordinarie. Till utredning rörande det erforderliga beloppet hade styrelsen från högskolans sysselman infordrat promemoria, utvisande att utgifterna till bränsle, belysning, renhållning m. m. för sagda tid beräknats till 90,900 kronor, vadan alltså härför skulle erfordras ett extra anslag av 30,900 kronor. Anslaget till diverse behov vid högskolan för budgetåret 1931/1932 komme alltså att uppgå till sammanlagt $(30,900 + 1,000 + 1,500 + 2,000 =)$ 35,400 kronor.

Enligt den av högskolestyrelsen åberopade promemorian belöpa av den ifrågasatta höjningen å 5,400 kronor 2,000 kronor å kostnaderna för kol och koks samt 3,400 kronor å underhåll av byggnader, park och stängsel.

Statskontoret har anfört följande.

Vid beräkningen av anslaget till diverse behov vid veterinärhögskolan hade högskolestyrelsen utgått bland annat från en av högskolans sysselman verkställd utredning rörande utgifterna för bränsle, belysning, renhållning m. m. I jämförelse med nu gällande stat utvisade förslaget en ökning av posterna »kol och koks» samt »underhåll av byggnader, park och stängsel» med respektive 2,000 och 3,400 kronor. Den i fråga om förstnämnda post föreslagna ökningen syntes statskontoret tillfyllest motiverad. Vad åter sistberörda post beträffade ville statskontoret erinra, att i innevarande års statsverksproposition vederbörande departementschef i anledning av högskolestyrelsens även då framförda yrkande om anslagspostens höjning med samma belopp, som nu föreslagits, yttrade, att densamma med hänsyn bland annat därtill, att eventuella överskott å inkomsterna av veterinärhögskolans rörelse kunde användas för de med anslaget till diverse behov avsedda allmänna ändamål, syntes böra upptagas med samma belopp som för budgetåret 1929/1930. Vad departementschefen sålunda anförde torde äga giltighet jämväl i fråga om anslagsäskandet för nästkommande budgetår. Med hänsyn härtill torde den i anslaget till diverse behov ingående posten till bränsle, belysning, renhållning m. m. kunna nedbringas från föreslagna 30,900 kronor till 27,500 kronor.

I detta sammanhang torde jag få anmäla en skrivelse från veterinärhögskolans styrelse av den 13 juni 1930, vari styrelsen med överlämnande av en framställning i ämnet av professor Stålfors hemställt om åtgärders vidtagande för att ett belopp av 8,000 kronor måtte ställas till styrelsens förfogande för inköp för ambulatoriska kliniken.

Inköp av en
automobil för
ambulatoriska
kliniken.

Innan jag närmare redogör för detta ärende, ber jag få erinra om följande.

[45.] Sedan 1919 års riksdag på framställning av Kungl. Maj:t anvisat ett anslag av 12,000 kronor för anskaffande av en automobil för den ambulatoriska kliniken vid högskolan, ställde Kungl. Maj:t den 27 juni 1919 beloppet till veterinärhögskolans förfogande. Vidare har Kungl. Maj:t på framställning av veterinärhögskolans styrelse den 4 maj 1928 medgivit styrelsen att för inköp av ytterligare en automobil för ifrågavarande klinik använda ett belopp av högst 4,500 kronor av till högskolans disposition ställda medel för övriga utgifter.

I sin berörda framställning har *professor Stålfors*, efter erinran att för de sålunda till förfogande ställda medel dels 1919 inköpts en 6-sitsig Mercedesbil för 12,000 kronor, dels ock 1928 anskaffats en 4(5)-sitsig bil av märket Nash Standard Six till ett pris av 4,365 kronor, meddelat, att Mercedesvagnen, vilken tack vare god skötsel och ett par genomgående reparationer dittills kunnat hållas i brukbart skick, nu vore utsliten och snarast möjligt behövde ersättas med en ny bil, alldenstund ytterligare reparationer vore otänkbara. Någon inskränkning i bilarnas antal eller storlek vore icke möjlig, då det även med tillgång till de nuvarande två bilarna mött svårigheter att tillfredsställa det föreliggande behovet. Förhyrning av privata bilar skulle medföra väsentligt större kostnader. Enligt verkställda undersökningar kunde automobil fullt motsvarande den nuvarande Mercedesvagnen erhållas av Hudson- eller Volvo-typ för ett pris av 8,000 kronor, om Mercedesvagnen lämnades i utbyte.

Högskolestyrelsen har funnit de av Stålfors anförda skälen till fulllo ådagalägga behovet och nödvändigheten av att en ny automobil anskaffades för den ambulatoriska kliniken i den förslitna Mercedesbilens ställe och ansett det för ändamålet beräknade beloppet skäligt.

Statskontoret har yttrat följande.

Enligt från veterinärhögskolan inhämtad upplysning torde de medel, som stode till högskolans förfogande under budgetåret 1930/1931 för utgifter av här ifrågavarande slag, icke lämna tillgång för anskaffande av den automobil, varom nu vore fråga. Närmast till hands skulle alltså ligga att för ändamålet äska anslag av 1931 års riksdag. Skulle emellertid med inköpet av sistberörda automobil icke kunna anstå, till dess sådant anslag bleve tillgängligt, syntes annan utväg för beredande av de för inköpet ifråga erforderliga medlen icke stå öppen än att härför anlita det å riksstaten utom huvudtitlarna uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter. Att för anskaffande av omhandlade automobil taga i anspråk nionde huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter torde nämligen knappast vara lämpligt i betraktande av det erforderliga medelsbeloppets storlek.

Slutligen torde jag under denna punkt få anmäla ytterligare följande ärende.

Kurser vid veterinärhögskolan för utbildning av köttbesiktningsmän samt i bakteriologisk köttkontroll.

I 1 § tredje stycket av kungörelsen den 10 oktober 1913 (nr 240) med särskilda föreskrifter om besiktning och stämpling av kött m. m. enligt lagen om köttbesiktning och slakthus samt § 5 första stycket av förordningen av samma dag (nr 241) angående exportslakterier samt andra enskilda, under

offentlig kontroll ställda slakteriinrättningar, sådana dessa författningsrum efter ändringar genom kungörelserna nr 30 år 1922 respektive nr 31 år 1922 nu lyda, stadgas att för vinnande av kompetens som köttbesiktningsman erfordras, bland annat, att hava under minst två månader bedrivit studier vid offentligt slakthus eller att på annat sätt hava förskaffat sig sådana för befattningens utövande erforderliga insikter, som kunna av medicinalstyrelsen godkännas. Vidare har med stöd av nämnda förordning av medicinalstyrelsen år 1925 utfärdats vissa köttbedömningsföreskrifter, innefattande bland annat fordran i vissa fall på bakteriologisk köttkontroll. För att möjliggöra en såsom erforderlig ansedd undervisning i de avseenden, varå ovan angivna bestämmelser närmast tagit sikte, hava från och med 1927 under ledning av professorn i födoämneshygien m. m. vid veterinärhögskolan årligen anordnats dels en 14 dagars kurs för utbildning av köttbesiktningsmän dels ock en huvudsakligen för äldre veterinärer avsedd 8 dagars kurs i bakteriologisk köttkontroll. Kostnaderna, vilka uppgått för den förra kursen till 1,000 kronor och för den senare till 850 kronor om året, hava bestritts av medel, som av Kungl. Maj:t ställts till medicinalstyrelsens förfogande från nionde huvudtitelns ordinarie reservationsanslag till extra utgifter.

I skrivelse den 23 augusti 1930 har *medicinalstyrelsen* — under framhållande, att det enligt styrelsens mening vore i hög grad önskvärt, att kurser av ovan angivet slag fortfarande årligen komme till stånd — hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes ej mindre bemyndiga styrelsen att under år 1931 anordna under ledning utav professorn i födoämneshygien m. m. vid veterinärhögskolan dels en huvudsakligen för äldre veterinärer avsedd kurs i bakteriologisk köttkontroll dels ock en kurs för utbildning av köttbesiktningsmän, än även för ändamålet anvisa till styrelsens förfogande ett sammanlagt belopp av intill 1,850 kronor, varav högst 850 kronor för den förra kursens anordnande och högst 1,000 kronor för anordnande av den senare kursen.

Frågan om förbättrade anställnings- och löneförhållanden för laboratorerna och prosektorn vid veterinärhögskolan genom dessa befattningshavares uppförande å ordinarie stat framfördes för första gången genom lärarkollegiets ovanberörda skrivelse 1929, vilken i så måtto biträdades av högskolestyrelsen, att styrelsen då föreslog, att av högskolans fem ifrågasvarande befattningar två skulle vara ordinarie med placering i lönegraden B 26. Först i sin nu förevarande framställning har högskolans styrelse anslutit sig till förslaget att göra samtliga ifrågasvarande tjänster till ordinarie, vilket ock biträtts av såväl lönenämnden som statskontoret.

Även jag är övertygad om, att en förbättring av ifrågasvarande befattningshavares löneställning kan vara befogad såväl med hänsyn till önskvärdheten av att kunna till dessa befattningar förvärva och kvarhålla väl kvalificerade personer som ock i betraktande av den ställning, som mot-

*Departements-
chefen.*

[45.] svarande tjänstemän intaga vid flera med veterinärhögskolan jämförliga vetenskapliga anstalter. Å andra sidan kan jag icke undgå hysa vissa betänkligheter mot att vid en tidpunkt, då frågan om statstjänstemännens löner över huvud är föremål för utredning och övervägande, förorda ett ståndpunktstagande beträffande ifrågavarande befattningshavares löneställning. I avvaktan på resultatet av den pågående allmänna löneutredningen synes mig böra anstå med den slutliga prövningen av det nu föreliggande speciella lönespörsmålet. I anslutning härtill torde anslagsposten till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* böra upptagas med oförändrat belopp, 147,000 kronor.

Högskolestyrelsens av lönenämnden och statskontoret tillstyrkta förslag om överflyttning av en vid institutionen för bujatrik, obstetrik och ambulatorisk klinik anställd extra sjukvårdare till extra ordinarie med placering i femte lönegraden enligt 6 § i kungörelsen den 26 juni 1925 (nr 350) anser jag mig böra biträda, då en sådan anordning — vilken för övrigt icke föranleder någon ökad kostnad — av utredningen i ärendet att döma synes befogad. I anslutning härtill torde det i ordinarie anslagsposten *avlöningar till icke-ordinarie befattningar m. m.* ingående högsta beloppet av grundavlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. böra upptagas till (11,040 + 2,208 =) 13,248 kronor samt det i samma anslagspost innefattade högsta beloppet för bestridande av sekreterargöromål m. m. till (12,150 — 2,208 =) 9,942 kronor. Då någon förändring i övrigt icke ifrågasatts, bör anslagsposten i fråga upptagas med oförändrat belopp 25,000 kronor.

På sätt ovan nämnts har vid bestämmande av anslagsposten *övriga utgifter* till sitt nuvarande belopp 92,900 kronor räknats med en årlig nettovinst av 12,000 kronor av högskolans stallar och smedja, vilket belopp i första hand avsetts att få tagas i anspråk för ifrågavarande övriga utgifter. För budgetåret 1927/1928 upptogs nettovinsten i nionde huvudtiteln till 15,000 kronor. På sätt framgår av nionde huvudtiteln till 1928 års riksdag (sid. 92) framhöll veterinärhögskolans styrelse, att, då ifrågavarande inkomster enligt styrelsens mening icke kunde beräknas högre än till 10,000 kronor, anslagsposten övriga utgifter borde höjas med 5,000 kronor. Av i huvudtiteln anförda skäl upptogs emellertid nettovinsten för sistnämnda budgetår till 12,000 kronor. På Kungl. Maj:ts förslag höjde riksdagen i anslutning härtill anslagsposten till övriga utgifter med 3,000 kronor för budgetåret 1928/1929. För budgetåret 1929/1930 har ifrågavarande nettoinkomst likaledes beräknats till 12,000 kronor. Enligt vad jag inhämtat har emellertid nettovinsten för budgetåret 1928/1929 uppgått till över 16,000 kronor och för budgetåret 1929/1930 till i det närmaste icke mindre än 20,800 kronor. Vid sådant förhållande anser jag, att inkomsten av högskolans rörelse under budgetåret 1930/1931 torde kunna ånyo beräknas till 15,000 kronor. I överensstämmelse med den princip, som tidigare tillämpats vid beräkning av ifrågavarande anslagspost, torde på grund

härav en sänkning i anslagsposten övriga utgifter böra ske med 3,000 kronor eller till 89,900 kronor.

[45.]

Jag övergår här efter till frågan om det *extra anslaget till diverse behov* vid högskolan.

Även om anskaffande för den kirurgiska klinikens räkning av vissa i ärendet avsedda specialinstrument torde kunna anses än så önskvärt, anser jag mig dock av sparsamhetshänsyn icke böra för detta ändamål nu förorda någon förhöjning i anslaget. I detta bör däremot liksom för innevarande budgetår upptagas det föreslagna beloppet av 1,500 kronor till anskaffande av kliniskt material för kirurgiska kliniken.

Beträffande det äskade extra anslaget till anskaffande av kliniskt material till den medicinska kliniken giver utredningen visserligen vid handen, att anskaffandet av sådant material numera påkallar vissa med särskilda kostnader förenade åtgärder. Å andra sidan har i ärendet intet anförts, som visar, att icke kostnaderna för det erforderliga kliniska materialet torde kunna som hittills bestridas av överskottsmedel från högskolans rörelse. Det belopp, vartill dessa överskottsmedel på sätt ovan nämnts i verkligheten uppgått under budgetåret 1929/1930, synes i stället giva stöd för antagandet, att ifrågavarande medel skola — även med den av mig här ovan upptagna, vid det ordinarie anslagets beräkning iakttagna förhöjda inomstberäkningen — komma att lämna tillgång till bestridande av ifrågavarande utgifter. Jag kan därför icke heller förorda högskolestyrelsens förslag i nu förevarande del.

Såsom statskontoret erinrat var frågan om en höjning med det av högskolestyrelsen nu ifrågasatta beloppet 3,400 kronor i posten underhåll av byggnader, park och stängsel även föremål för behandling vid utarbetande av 1930 års statsverksproposition i anledning av ett av styrelsen då framställt enhanda förslag. Förslaget blev emellertid avvisat med hänsyn bland annat därtill, att eventuella överskott å inkomsterna av veterinärhögskolans rörelse kunde användas för de med anslaget till diverse behov avsedda allmänna ändamål. I betraktande av det betydande värde, som veterinärhögskolans byggnader representera, är det givetvis en viktig angelägenhet, att medel finnas tillgängliga för utförande i rätt tid av erforderliga underhållsarbeten. I det föregående har jag beräknat viss förhöjning i inkomsterna av överskottsmedel från högskolans rörelse och i anslutning därtill föreslagit en sänkning av anslagsposten övriga utgifter, varifrån underhållskostnaderna i första hand skola bestridas. Med hänsyn därjämte till den användning i övrigt, som på sätt ovan berörts ifrågavarande överskottsmedel kunna komma att få, synes mig befogat, att i förevarande avseende tillmötesgå högskolestyrelsens framställning. Jag vill sålunda förorda, att det extra anslaget till diverse behov vid högskolan av nu angiven anledning höjes med 3,400 kronor.

[45.] I fråga om kostnaderna för bränsle håller jag däremot före, att dessa böra med iakttagande av sträng sparsamhet kunna under budgetåret 1931/1932 täckas utan den föreslagna förhöjningen.

På sätt ovan erinrats finnas vid veterinärhögskolan för tillgodoseende av ambulatoriska klinikens behov av transportmedel två automobiler, av vilka den ena inköpts 1919 och den andra 1928. Det i fråga härom nu begärda anslaget är avsett för inköp av en automobil såsom ersättning för den 1919 inköpta, vilken enligt vad i ärendet upplysts numera är fullständigt utsliten. Då att döma av den förebragta utredningen behovet i förevarande avseende i fortsättningen icke lär kunna beräknas bliva mindre än för närvarande, synes mig medel för det ifrågasatta bilinköpet böra beredas. Det beräknade anslagsbeloppet 8,000 kronor giver mig icke anledning till erinran. I betraktande av vad statskontoret anfört torde för beredande härav annan utväg icke lämpligen stå till buds än att hos riksdagen äska det erforderliga anslagsbeloppet. Beloppet torde lämpligen böra inräknas i det extra anslaget till diverse behov.

I enlighet med vad medicinalstyrelsen i sin ovanberörda skrivelse föreslagit vill jag tillstyrka, att medel beredas till ett sammanlagt belopp av 1,850 kronor för anordnande jämväl under 1931 av dels en kurs för utbildning av köttbesiktningsmän och dels en kurs i bakteriologisk köttkontroll. Jag har förvissat mig om, att från veterinärhögskolans sida något hinder icke möter för ifrågavarande kursers anordnande på samma sätt som tidigare. Kostnaderna för de kurser av ifrågavarande slag, som hittills varit anordnade, hava såsom ovan nämnts bestritts från nionde huvudtitelns anslag till extra utgifter. Då emellertid enligt vad medicinalstyrelsens framställning synes giva vid handen behovet att anordna årliga sådana kurser tillsviðare torde kunna förutsättas komma att bliva av mera permanent natur, synes mig utgifterna härför icke böra belasta det för andra behjärtansvärda ändamål redan hårt anlitade anslaget till extra utgifter, utan torde det erforderliga beloppet 1,850 kronor lämpligast böra beredas genom anslag å riksstaten. I betraktande av sättet för kursernas anordnande finner jag det ligga nära till hands att inbegripa beloppet i extra anslaget till diverse behov vid veterinärhögskolan, vilket jag alltså vill tillstyrka.

Med iakttagande av vad jag ovan anfört skulle staten för veterinärhögskolan erhålla följande utseende:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 147,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	» 1,500
Arvoden till rektor 1,500 kronor, en prosector 6,000 kronor, envar av fyra laboratorer å 6,000 kronor, envar av 4 assistenter å 4,500 kronor samt till biträde vid port- och telefonvaktsgöromålen 200 kronor	» 49,700

Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.,		
<i>förslagsanslag</i>	kronor	25,000.
Övriga utgifter	»	89,900
summa <i>förslagsanslag</i> kronor		313,100.

[45.]

I anslutning härtill bör ordinarie förslagsanslaget till veterinärhögskolan uppföras med 313,100 kronor.

Det extra anslaget till diverse behov vid veterinärhögskolan kommer med de av mig ovan tillstyrkta förhöjningarna att uppgå till (27,000 + 3,400 + 8,000 + 1,850 =) 40,250 kronor eller avjämnat till 40,200 kronor.

Med förmälan att jag under nästföljande punkt kommer att göra framställning om anvisande av det ovan tillstyrkta extra anslaget till diverse behov vid veterinärhögskolan, hemställer jag nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) godkänna det av mig förordade förslaget till stat för veterinärhögskolan, att tillämpas från och med budgetåret 1931/1932;

2) vid bifall härtill sänka *ordinarie förslagsanslaget* till veterinärhögskolan, nu kronor 316,100,
med » 3,000
till » 313,100.

[46.] 2. Diverse behov vid veterinärhögskolan. Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[46.]

att till diverse behov vid veterinärhögskolan anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra reservationsanslag* av kronor 40,200.

3. Veterinärinrättningen i Skara, *oförändrat ordinarie anslag* (se IX H. T. 1925 p. 57) kronor 8,500.

Statens veterinärbakteriologiska anstalt.

4. Statens veterinärbakteriologiska anstalt, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* (se 1926: IX H. T. p. 50 och R. skr. nr 9 A. p. 36 samt 1928: IX H. T. p. 44) kronor 73,700.

[47.] 5. Statens veterinärbakteriologiska anstalts verksamhet. Vid den omläggning av veterinärbakteriologiska anstaltens stat, som ägde rum i

[47.]

[47.] anledning av Kungl. Maj:ts framställning i statsverkspropositionen till 1921 års riksdag (IX H. T. sid. 251) upptogs i staten ett ordinarie reservationsanslag till uppehållande av anstaltens verksamhet å 30,000 kronor. I detta anslag har av senare riksdagar vidtagits vissa jämkningar.

För budgetåret 1930/1931 är anslaget uppfört med 27,000 kronor.

Medicinalstyrelsen har i skrivelse den 30 augusti 1930 yttrat sig rörande anslagsbehovet för budgetåret 1931/1932. Styrelsen hänvisar däri till en av *anstaltens föreståndare* i ämnet verkställd utredning, varav inhämtas bland annat följande.

Utgifterna för anstaltens verksamhet under budgetåret 1929/1930 hade uppgått till 162,196 kronor 93 öre. Till bestridande av dessa utgifter hade till anstaltens förfogande stått dels reservation från föregående budgetår av 9,522 kronor 46 öre, dels anslag enligt riksstaten å 18,000 kronor, dels ock inkomsterna av under budgetåret försålda sera och vacciner samt undersökningsavgifter m. m. 142,598 kronor 23 öre eller sammanlagt 170,120 kronor 69 öre. Till budgetåret 1930/1931 kvarstode sålunda en reservation av 7,923 kronor 76 öre.

Under de senaste tre budgetåren hade *utgifterna* uppgått till nedanstående belopp:

budgetåret 1927/1928	kronor 132,687: 21
» 1928/1929	» 146,391: 23
» 1929/1930	» 162,196: 93
summa för budgetåren 1927/1930	kronor 441,275: 37

eller i medeltal per budgetår cirka 147,090 kronor.

Under samma tider hade *inkomsterna* uppgått till följande belopp:

budgetåret 1927/1928	kronor 115,723: 68
» 1928/1929	» 124,311: 63
» 1929/1930	» 142,598: 23
summa för budgetåren 1927/1930	kronor 382,633: 54

eller i medeltal per budgetår cirka 127,540 kronor.

Som av uppställningen framginge hade utgifterna per budgetår stigit regelmässigt med cirka 15,000 kronor, medan inkomsterna vuxit mera oregelbundet med i medeltal 13,500 kronor per budgetår.

Anstalten hade under de senaste tre budgetåren haft mer än vanligt ökade inkomster, vilket sammanställt med det gångna årets låga spannmålspriser, som medfört en ökning av kreatursstocken med därav följande ökade krav på anstaltens verksamhet.

Man kunde dock ej påräkna, att dessa för anstaltens del förmånliga konjunkturer fortfarande skulle komma att råda och därför kunde man icke räkna med stegrade inkomster av försålda preparat m. m. varken under innevarande budgetår eller under budgetåret 1931/1932, utan man borde räkna med en inkomst därå på cirka 140,000 kronor per år.

Utgifterna kunde på grund av verksamhetens vid anstalten utvidgning för att följa med tidens ständigt växande krav på densamma beräknas uppgå till cirka 175,000 kronor för vardera av budgetåren 1930/1931 och 1931/1932.

Till bestridande av innevarande budgetårs utgifter för anstaltens verksamhet funnes och beräknades följande belopp:

Reservation från föregående budgetår	kronor	7,923: 76	[47.]
Anslag enligt riksstaten	»	27,000: —	
Beräknade inkomster	»	140,000: —	

summa inkomster kronor 174,923: 76

eller ungefär det belopp, som enligt nu gjorda beräkningar ansåges komma att åtgå för täckande av anstaltens utgifter under samma budgetår.

Med denna beräkning skulle således vid ingången av budgetåret 1931/1932 icke finnas någon reservation från föregående budgetår. Under sådana omständigheter skulle enligt ovan angivna beräkningsgrunder erfordras ett anslag å 35,000 kronor för budgetåret 1931/1932.

Om detta belopp har *medicinalstyrelsen* gjort framställning.

Såsom framgår av utredningen under motsvarande punkt i nionde huvudtiteln till fjolårets riksdag (sid. 200) grundades anslagsberäkningen för budgetåret 1930/1931 bland annat på antagandet, att till sagda budgetår icke komme att kvarstå någon reservation. Enligt *medicinalstyrelsen*s nu förevarande, på uppgifter av anstaltens föreståndare grundade framställning kvarstod emellertid till budgetåret 1930/1931 en reservation av i runt tal 8,000 kronor. Då anslaget för budgetåret 1930/1931 uppförts med 27,000 kronor, komma alltså 35,000 kronor att finnas till förfogande för sagda budgetår för täckande av skillnaden mellan anstaltens utgifter och inkomster. Av nu förevarande utredning framgår vidare, att anstaltens utgifter överstigit inkomsterna, statsanslaget oräknat, med i runda tal 17,000 kronor budgetåret 1927/1928, 22,000 kronor 1928/1929 och 20,000 kronor 1929/1930. I betraktande av nu angivna förhållanden anser jag anslagsanvisningen för budgetåret 1931/1932 kunna begränsas till 20,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att minska *ordinarie reservationsanslaget* till statens veterinärbakteriologiska anstalts verksamhet,

nu	kronor	27,000,
med	»	7,000
till	»	20,000.

Veterinärstaten.

[48.] 6. Länsveterinärer. Nu gällande löne reglering för länsveterinärer genomfördes vid 1926 års riksdag (R. skr. nr 9 A p. 38). Personalstaten upptager följande befattningshavare å ordinarie stat: [48.]

Lönegrad.

5 länsveterinärer (två i Västernorrlands län samt en i varterda
av Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län) B 21
21 länsveterinärer (i övriga län) B 20.

[48.] Vidare fastställdes vid 1926 års riksdag (R. skr. nr 321) pensionsunderlaget för länsveterinärer till samma belopp, som gäller för lönegraden B 22, varjämte vissa särskilda bestämmelser ifråga om tillämpningen av avlöningsreglementet å länsveterinärerna godkändes. För vissa länsveterinärer, som voro övertaliga, fastställde riksdagen särskild övergångsstat. Slutligen medgav riksdagen, att vederbörliga ersättningar till vikarier för länsveterinärer, utöver tillgängliga avlöningsmedel, finge bestridas av ordinarie förslagsanslaget till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren.

För budgetåren 1926/1930 upptogs i riksstaten ordinarie förslagsanslaget till länsveterinärer till 168,000 kronor.

Vid 1930 års riksdag vidtogs ändring i ovan nämnda bestämmelser av innebörd, att vederbörliga ersättningar till vikarier för länsveterinärer, utöver tillgängliga avlöningsmedel, skulle, så vitt de anginge vikariatsarvode, bestridas från ordinarie förslagsanslaget till länsveterinärer samt till den del de avsåge resekostnads- och traktamentsersättningar utgå från det under nionde huvudtiteln upptagna ordinarie förslagsanslaget till dylika ersättningar. I samband härmed höjdes det ordinarie förslagsanslaget till länsveterinärer med 18,000 kronor, och är anslaget alltså i riksstaten för budgetåret 1930/1931 upptaget till 186,000 kronor. Staten har enligt Kungl. Maj:ts beslut den 13 juni 1930 följande utseende:

Stat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förslagsanslag* kronor 186,000.

Jag övergår nu att redogöra för uppkommen fråga om ny löne-reglering för länsveterinärer.

I statsverkspropositionen till 1930 års riksdag (IX H. T. p. 46) meddelade föredragande departementschefen, att medicinalstyrelsen med utlåtande den 21 december 1929 överlämnat en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse av den 2 april 1929 från styrelsen för svenska länsveterinärföreningen, vari föreningen hemställt om framläggande för riksdagen av förslag till ny löner reglering för länsveterinärerna i enlighet med vad i skrivelsen föreslagits, avseende bland annat placering av länsveterinärerna i samma lönegrad som fältveterinärerna eller åtminstone i lönegraden B 24 i löneplanen för allmänna civilförvaltningen. I anledning av denna framställning erinrade departementschefen om, att utredning igångsatts rörande distriktsveterinärernas löneförhållanden. Med hänsyn till det samband, som förefunnes mellan förevarande båda löner regleringsfrågor, ansåg departementschefen resultatet av sagda utredning böra avvaktas, innan förslaget till löner reglering för länsveterinärerna upptogs till prövning.

Sedermera har Kungl. Maj:t, genom beslut den 21 februari 1930 anbefallt de jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juli 1929 tillkallade

utredningsmännen för behandling av distriktsveterinärernas löneförhållanden m. m. (jmf. punkten 49 här nedan) att verkställa undersökning rörande länsveterinärernas lönefråga och i samband därmed stående spörsmål samt att därmed jämte förslag i ämnet inkomma till Kungl. Maj:t. För behandlingen av sistnämnda fråga förstärktes utredningsmännen med en person. Utredningsmännen, ledamoten av riksdagens andra kammare, hemmansägaren E. O. Magnusson, Tumhult, statskommissarien och byråchefen i statskontoret H. K. H. Tottie, distriktsveterinären A. W. Borg, Sjöbo, samt länsveterinären T. A. Segelberg, Nyköping, hava den 18 augusti 1930 avgivit utlåtande med förslag i ärendet.

Utredningsmännen hava från samtliga länsveterinärer infordrat uppgifter om dessas inkomster av veterinär verksamhet under åren 1927—1929. Av utredningsmännens sammanställning av sålunda inkomna uppgifter framgår, att länsveterinärernas nettotinkomster av enskild praktik i medeltal för åren 1927—1929 utgjort 2,876 kronor, samt att, om jämväl övriga inkomster av veterinär verksamhet medräknas, medeltalet för nämnda år av länsveterinärernas samtliga inkomster av veterinär verksamhet, utöver avlöningen såsom länsveterinär, uppgått till 4,737 kronor. Utredningsmännen hava gjort gällande, att i ett distrikt, där länsveterinärens arbetsbörda måste anses som normal, en inkomst av i allmänhet 3,500 kronor borde under rådande förhållanden kunna påräknas utöver avlöning av statsmedel.

Utredningsmännen hava härefter erinrat om, att, därest ett inom medicinalstyrelsen upprättat förslag till lag angående bekämpandet av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilag) helt eller delvis genomfördes, länsveterinärernas arbetsuppgifter komme att i icke ringa mån därav påverkas. Även frågan om organiserandet av kampen mot nötkreaturstuberkulosen kunde komma att ställa vidgade krav på länsveterinärerna.

Utredningsmännen hava vidare anfört, bland annat, följande. Med hänsyn till att ovannämnda båda förslag inom en snar framtid kunde förväntas komma att upptagas till slutligt avgörande, hade utredningsmännen ansett det tveksamt, huruvida tidpunkten nu kunde anses vara inne att företaga en lönereglering för länsveterinärerna. Det syntes nämligen icke kunna helt bortses från den omständigheten, att, därest nu en lönereglering genomfördes för länsveterinärerna, jämkning häri icke skulle kunna undvikas i samband med att länsveterinärerna skulle komma att i avsevärdare mån åläggas att ägna ytterligare tid och arbete åt bekämpandet av epizootier och djurtuberkulos samt vidtagandet av förebyggande åtgärder i fråga om dessa. Om utredningsmännen alltså trots de betänkligheter, som sålunda anförts, ansett sig böra framlägga förslag till lönereglering för länsveterinärerna, vore detta i främsta rummet motiverat med den allmänt vitsordade svårigheten att erhålla kompetenta och skickliga länsveterinärer. Erfarenheterna under

[48.] tiden efter genomförandet av 1926 års lönerreglering hade nämligen i detta hänseende givit ganska nedslående resultat.

Vidkommande frågan om den löneställning, som borde tillerkännas länsveterinär, hava utredningsmännen framhållit, att inkomsten av praktik, som länsveterinärerna för närvarande utövade, vore jämförelsevis betydande. Härtill komme, att länsveterinärerna i mycket stor utsträckning hade fasta inkomster från köttbesiktningsbyråer och exportslakterier m. m. Sammanlagt hade också länsveterinärerna något större inkomst av veterinär verksamhet vid sidan av sin avlöning än distriktsveterinärerna. Detta förhållande syntes utredningsmännen vara värt särskild uppmärksamhet och kunde icke undgå att påverka bedömandet av länsveterinärernas placering i lönegrad. Vid avgivandet av myndigheternas yttranden över länsveterinärföreningens framställning om lönerreglering syntes man, såvitt de sakkunniga kunnat finna, knappast haft tillräcklig kännedom om storleken av ifrågavarande inkomster.

Under framhållande, att det sålunda anförda syntes giva vid handen, att under rådande förhållanden endast en mindre ökning i länsveterinärernas avlöningsförmåner kunde tillstyrkas, hava utredningsmännen icke ansett sig kunna förorda högre placering av länsveterinärerna än i lönegraden B 22. Härmed skulle länsveterinär med en årlig inkomst av praktik och av övrig veterinär verksamhet av 3,500 kronor erhålla följande sammanlagda inkomst:

	Avlöning å D-ort	Dyrtidstill- lägg (efter 14 %)	Genomsnitts- inkomst av praktik m. m.	Summa
Begynnelseavlöning (löneklass 22)	6,168	865	3,500	10,533
Slutavlöning (löneklass 25).....	7,422	1,040	3,500	11,962.

Vad beträffar de fyra nordligaste länen, där länsveterinärerna för närvarande äro placerade i lönegraden B 21, hava utredningsmännen framhållit den meningen, att, även om den av medicinalstyrelsen i utlåtande den 21 december 1929 förebragta motiveringen för borttagandet av lönedifferentieringen mellan länsveterinärerna i dessa län och i övriga län icke kunde anses fullt bärande, sådana skäl dock icke föreläge, att utredningsmännen förordade ett avsteg från den allmänna grunden för befattningshavares inplacering i lönesystemet. Enligt utredningsmännens mening borde alltså samtliga länsveterinärer placeras i lönegraden B 22.

Utredningsmännen beräkna kostnaderna för förslagets genomförande till sammanlagt 32,700 kronor, därav i runt tal 4,000 kronor avse ökade utgifter för dyrtidstillägg. I anslutning härtill hava utredningsmännen hemställt, bland annat, att förslag måtte framläggas för 1931 års riksdag om höjning av ordinarie förslagsanslaget till länsveterinärer med 28,700 kronor till 214,700 kronor.

Utredningsmännens förslag är icke enhälligt, i det att herr Borg föror-

dat, att länsveterinärerna i avlöningshänseende placeras i lönegraden B 24, samt att pensionsunderlaget för dem fastställas till samma belopp som gäller för lönegraden B 26, varjämte herr Segelberg ansett, att länsveterinärerna borde placeras i lönegraden B 26.

[48.]

Över utredningsmännens förslag hava infordrade yttranden avgivits av medicinalstyrelsen, statskontoret och allmänna civilförvaltningens lönenämnd, varjämte svenska länsveterinärföreningen inkommit med en skrivelse, däri föreningen begärt, att utredningsmännens förslag såsom en provisorisk förhöjning av länsveterinärernas avlöning måtte föreläggas 1931 års riksdag.

Medicinalstyrelsen har på anförda skäl hemställt, bland annat, att länsveterinärerna måtte från och med den 1 juli 1931 placeras i lönegraden B 24 samt i anslutning härtill beräknat utgifterna under ordinarie förslagsanslaget till länsveterinärer för budgetåret 1931/1932 till 225,500 kronor, vilket innebär en ökning av anslaget med 39,500 kronor.

Statskontoret har understrukt utredningsmännens uttalande, att det vore tveksamt, huruvida tidpunkten nu kunde anses vara inne att företaga en lönereglering för ifrågavarande grupp av befattningshavare, samt att, därest åtgärder från statens sida för bekämpandet av smittsamma husdjursjukdomar och djurtuberkulos komme till utförande, nya krav på löneökning syntes vara att förutse inom en ganska nära liggande framtid. Då utredningarna i nämnda hänseenden kunde förväntas komma att inom de närmaste åren leda till resultat i den riktning, som i utredningarna förutsatts, borde måhända avgörandet av frågan om ny lönereglering för länsveterinärerna enligt statskontorets mening för närvarande anstå. I övrigt hade statskontoret anslutit sig till utredningsmännens förslag.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har icke ansett sig böra framställa någon erinran mot nämnda förslag. Inom lönenämnden hava dock särskilda meningar gjort sig gällande dels för bibehållande av länsveterinärernas nuvarande avlöning, dels ock för ökning av densamma utöver vad utredningsmännen föreslagit.

Även om fog finnes för den uppfattningen, att länsveterinärernas nuvarande löneställning kan komma att i någon mån försvåra rekryteringen av kåren, samt ganska vägande skäl kunna anföras för beredande åt länsveterinärerna av något förbättrade löneförmåner, finner jag dock de i utredningsmännens utlåtande anförda, av statskontoret understrukna synpunkterna i vad de beröra frågan om uppskov med den föreslagna löneregleringen vara värda beaktande. Härtill kommer, att verkningarna av den så sent som år 1926 genomförda löneregleringen knappast ännu kunna fullt ut bedömas. Jämväl den omständigheten, att frågan om en allmän revision av gällande löneplan för statens befattningshavare icke

*Departement-
chefen.*

- [48.] torde komma att föreläggas 1931 års riksdag, talar för ett uppskov med den nu föreliggande speciella lönefrågan. Enär vidare under de allra närmaste åren allenast ett ringa fåtal länsveterinärbefattningar förväntas bliva på grund av innehavarnas inträde i pensionsålder lediga, lär ett kortare anstånd med lönefrågans avgörande näppeligen ur rekryteringssynpunkt kunna medföra allt för stora olägenheter. För den händelse nya statliga åtgärder för bekämpande av smittsamma kreaturssjukdomar och tuberkulos hos nötkreatur komma att, i anslutning till i sådant hänseende föreliggande förslag, vidtagas under de närmaste åren och dessa åtgärder kräva medverkan av länsveterinärerna, torde spörsmålet om lönerreglering för dessa befattningshavare böra underkastas förnyat övervägande. Jag anser mig alltså icke böra nu framlägga förslag i ämnet.

Vid sådant förhållande förefinnes icke anledning att ifrågasätta ändring i förevarande anslagsbelopp.

I riksstaten för budgetåret 1931/1932 torde alltså böra uppföras

länsveterinärer, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* kronor 186,000.

7. Veterinärstipendiater, oförändrat ordinarie anslag (se 1926: IX H. T. p. 52 och R. skr. nr 9 A p. 38) kronor 7,200.

- [49.] [49.] **8. Distriktsveterinärers avlönande.** Ordinarie förslagsanslaget till distriktsveterinärers avlönande är jämlikt beslut av 1930 års riksdag (jmf. IX H. T. p. 47) uppfört med 265,000 kronor. Någon framställning om anslagets upptagande för budgetåret 1931/1932 till ändrat belopp föreligger icke.

Jag vill i detta sammanhang anmäla en fråga, som visserligen icke inverkar på medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1931/1932 men som det dock synes mig vara önskvärt att redan nu underställa riksdagens prövning. Jag avser härmed frågan om ordnandet av distriktsveterinärernas anställningsförhållanden efter slutet av löpande löneperiod, vilken utgår med år 1933.

Distrikts-
veterinärernas
uppgifter samt
nuvarande an-
ställnings- och
avlöningsför-
hållanden.

Innan jag närmare ingår härpå, synes mig en redogörelse böra lämnas för distriktsveterinärernas uppgifter och nuvarande anställnings- och avlöningsförhållanden.

Distriktsveterinärernas åligganden finnas angivna dels i veterinärinstruktionen den 31 december 1912 (nr 426) dels ock i såväl av Kungl. Maj:t som av medicinalstyrelsen meddelade särskilda föreskrifter.

Inom landstingsområde, där distriktsveterinärbefattning uppehålls med statsbidrag, skall finnas en veterinärstyrelse, som har att handlägga ärenden rörande samtliga distriktsveterinärbefattningar inom området.

Veterinärstyrelsen består av en av länsstyrelsen, två av landstinget och två av hushållningssällskapets förvaltningsutskott för fem år i sänder utsedda ledamöter jämte enahanda antal på samma sätt och för samma tid utsedda suppleanter ävensom av den i länets residensstad stationerade länsveterinären eller dennes ställföreträdare såsom självskriven ledamot. I medicinalstyrelsens cirkulär den 28 november 1913 (nr 10) hava närmare föreskrifter meddelats rörande veterinärstyrelsernas verksamhet.

Distriktsveterinärerna äro anställda i landstingens tjänst och avlönas av dem, men staten bidrager till deras avlöning under vissa villkor. Statsbidrag till distriktsveterinärernas avlönande medgavs första gången genom kungörelsen den 31 december 1912 (nr 427), vilken kungörelse sedermera ersatts av kungörelsen den 8 juni 1923 (nr 180). Sistnämnda kungörelse är föranledd av ett utav 1923 års riksdag fattat beslut, varigenom statsbidrag, under förutsättning att viss fastställd avlöning utbetalas till distriktsveterinär av landstinget, tillerkänts landstinget med 700 kronor såsom bidrag till distriktsveterinärs begynnelseavlöning och 225 kronor såsom bidrag till vartdera av de två ålderstillägg, som kunna tillkomma distriktsveterinär. Förutsättningen för statsbidrags utgående är, att landstinget förbundit sig att under en tioårsperiod till distriktsveterinär betala — med inräknande av statsbidrag — i begynnelseavlöning lägst 2,100 kronor, vartill komma två ålderstillägg å vartdera 450 kronor efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring. Statsbidraget till begynnelseavlöningen utgör alltså enligt ifrågavarande kungörelse en tredjedel av denna avlöning och landstingets andel i distriktsveterinärens begynnelseavlöning uppgår följaktligen till 1,400 kronor för år. Till ålderstilläggen åter utgå statsbidrag med hälften av ålderstilläggens belopp. I de fyra nordligaste länen utgår ett avlöningstillägg till begynnelseavlöningen av 500 kronor. Statsbidrag till detta avlöningstillägg kan utgå med 200 kronor.

Den vid 1923 års riksdag genomförda, ännu gällande löneregleringen för landets distriktsveterinärer avsåg en tidsperiod av minst 10 år och skulle gälla åtminstone för åren 1924—1933. Vid denna lönereglering skedde en höjning av statens bidrag till distriktsveterinärernas avlönande, varvid samtidigt bestämdes, att begynnelseavlöningen skulle höjas från 1,800 kronor till 2,100 kronor. Tidigare hade distriktsveterinär ägt uppbära ett ålderstillägg på 400 kronor, men vid samma tillfälle fastställdes ålderstilläggens antal till två och varje ålderstilläggs belopp till 450 kronor. Därjämte tillerkändes distriktsveterinärerna i de fyra nordligaste länen ovannämnda särskilda avlöningstillägg av 500 kronor. Av det vid statsverkspropositionen till 1923 års riksdag fogade statsrådsprotokollet, nionde huvudtiteln sid. 114—130, framgå närmare de skäl, som föranledde den sedermera av riksdagen beslutade höjningen av distriktsveterinärernas begynnelseavlöning och ålderstillägg m. m.

Tillsättandet av distriktsveterinärbefattning sker enligt veterinärin-

- [49.] struktionen, 15 §, och medicinalstyrelsens ovannämnda cirkulär den 28 november 1913 (nr 10) av veterinärstyrelsen i landstingsområdet, sedan medicinalstyrelsen, efter att hava kungjort befattningen till ansökan ledig, upprättat förslag, omfattande tre av de sökande. Såsom kompetensvillkor för erhållande av distriktsveterinärbefattning gäller, att vederbörande skall vara legitimerad veterinär eller ock hava av medicinalstyrelsen förklarats berättigad att innehava dylik befattning. Över veterinärstyrelsens beslut må talan fullföljas hos medicinalstyrelsen, därest av veterinärstyrelsen meddelat beslut förmenas icke hava tillkommit i behörig ordning eller eljest strida mot lag och författning eller mot den för styrelsen utfärdade instruktionen.

1923 års riksdag. Jag får vidare erinra därom, att i statsverkspropositionen till 1923 års riksdag dåvarande departementschefen i anledning av en utav svenska distriktsveterinärföreningen gjord framställning berörde frågan om distriktsveterinärernas statsanställning, därvid han anslöt sig till en av statskontoret uttalad uppfattning, att tillräckliga skäl för en sådan för staten synnerligen kostsam anordning icke syntes föreligga. Riksdagen gjorde för sin del icke i samband därmed något uttalande i frågan om statsanställning.

Vissa framställningar i anställningsfrågan. I skrivelse den 27 januari 1926 har *Svenska distriktsveterinärföreningen* gjort framställning om ordnandet av distriktsveterinärernas anställnings- och avlöningsförhållanden och därvid påyrkat beredandet åt dem av statlig anställning. Rörande myndigheternas yttranden häröver må anföras följande.

Medicinalstyrelsen har i yttrande den 15 maj 1926 anslutit sig till förslaget om beredande av statsanställning åt distriktsveterinärerna.

Statskontoret yttrade sig den 23 november 1928 och erinrade därvid om, att distriktsveterinärföreningen redan i en den 26 september 1919 dagtecknad ansökan gjort framställning om överförande av distriktsveterinärväsendet på helt statlig grund. Över denna framställning hade statskontoret avgivit utlåtade den 28 juli 1921, däri ämbetsverket hemställde, att yrkandet om statsanställning icke måtte föranleda till någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Då distriktsveterinärföreningen nu gjort förnyad framställning i ämnet, ville statskontoret åberopa vad ämbetsverket tidigare härutinnan anförut. Därutöver framhöll emellertid statskontoret, att ämbetsverket icke ville bestrida, att distriktsveterinärerna under senare år kommit att i viss omfattning tagas i anspråk för uppgifter, vilka vore föremål för statens synnerliga intresse. Såsom exempel å dylika uppgifter kunde, såsom distriktsveterinärföreningen jämväl framhållit, särskilt nämnas bekämpandet av de smittsamma kreaturssjukdomarna. Väl syntes kunna ifrågasättas, huruvida icke distriktsveterinärernas verksamhet i berörda avseende åtminstone delvis varit av tillfällig natur. Även om man emellertid, i likhet med distriktsveterinärföreningen, räknade med, att distriktsveterinärerna jämväl i framtiden i större utsträckning måste tagas i anspråk för statens räkning, syntes statsverket icke böra enbart på denna grund åta-

ga sig att helt avlöna ifrågavarande befattningshavare. Enligt gällande veterinärinstruktion hade distriktsveterinärerna ett flertal uppgifter inom den enskilda husdjurssjukvårdens område, och omständigheter hade icke förebragts, som talade för, att nämnda uppgifter komme att minska i omfattning eller betydelse. Statskontoret hade i sitt utlåtande den 28 juli 1921 utvecklat, hurusom tillgodoseendet av de intressen, som fölle inom sistberörda område, närmast borde tillkomma vederbörande ortsmyndigheter. På grund härav och då de skäl, som distriktsveterinärföreningen i övrigt anfört till stöd för sitt yrkande, icke kunde tillmätas avgörande betydelse, syntes det rättmätigt, att landstingen alltjämt såsom hittills bidroge till distriktsveterinärernas avlöande. Statskontoret hemställde därför, att distriktsveterinärföreningens framställning i nu ifrågavarande avseende måtte lämnas utan bifall.

Till komplettering av sin skrivelse den 27 januari 1926 ingav *distriktsveterinärföreningen* den 31 augusti och den 10 september 1926 skrivelser, som bland annat beröra frågan om distriktsveterinärernas statsanställning.

Svenska veterinärläkarföreningen har dessutom i skrivelse den 14 april 1927 hemställt, att distriktsveterinärföreningens framställning om statsanställning måtte av statsmakterna behjärtas.

För utredning av frågan om distriktsveterinärernas anställnings- och avlöningsförhållanden tillkallades jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juli 1929 tre *utredningsmän*, nämligen ledamoten av riksdagens andra kammare, hemmansägaren E. O. Magnusson, Tumhult, statskommisarien och byråchefen i statskontoret H. K. H. Tottie samt distriktsveterinären A. W. Borg, Sjöbo. Den 12 juli 1930 hava utredningsmännen avgivit betänkande i nu förevarande ämne (statens offentliga utredningar 1930:18).

Förelag av
särskilda ut-
redningsmän.

Betänkandets andra kapitel (sid. 11—29) innehåller utredning och förslag rörande ordnandet av distriktsveterinärernas anställningsförhållanden. Härom anföra utredningsmännen:

Av lämnad redogörelse för de synpunkter, som gjorts gällande ifråga om beredande åt distriktsveterinärerna av statsanställning, framgår, att olika meningar i denna fråga föreligga. Medan å ena sidan svenska distriktsveterinärföreningen, nära nog samtliga veterinärstyrelser och medicinalstyrelsen ansett de övervägande skälen tala för att distriktsveterinärerna erhålla ställning som befattningshavare i statens tjänst, har å andra sidan statskontoret ställt sig helt avvisande mot en sådan åtgärd. Det har emellertid också gjorts gällande, att, även om år 1923, då frågan om distriktsveterinärernas ställning senast var föremål för Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning, tidpunkten icke ansågs vara inne för vidtagandet av en förändring i deras anställningsförhållanden, utvecklingen sedan dess gått i den riktningen, att kravet på statsanställning vunnit i styrka.

För egen del äro de sakkunniga av den uppfattningen, att distriktsveterinärerna, vilkas avlöningsförhållanden hittills plägat för varje gång ordnas allenast för en period av tio år framåt, böra erhålla en fastare

[49.] ställning än den, som de nu innehava. Behovet för landet att äga en fullgod organisation för handhavandet av husdjurssjukvården och bekämpandet av uppkomna epizootier är allmänt erkänt, och det synes då oriktigt att icke förläna denna organisation den stadga, som bör tillkomma varje samhällelig institution av permanent karaktär. Varken ur det allmännas synpunkt eller för distriktsveterinärernas del torde för övrigt de nuvarande anordningarna, enligt vad som framgår av yttrandena i ärendet, kunna anses tillfredsställande. För såväl staten och landstingen som medicinalstyrelsen och veterinärstyrelserna äro sålunda rådande förhållanden i avseende å distriktsveterinärernas ställning ägnade att medföra icke blott dubbelarbete utan även onödiga kostnader. För distriktsveterinärerna åter måste deras i någon mån osäkra ställning ävensom de nuvarande formerna för tillsättningen och utbetalningen av deras avlöning, särskilt beträffande dyrtidstillägg, anses vara anledningar till befogat missnöje.

Om man således utgår från, att det måste vara ett samhälleligt önskemål, att distriktsveterinärväsendet erhåller en fastare organisation, lär det vara en fråga av mera underordnad betydelse, genom vilket utav samhällets organ detta ändamål lämpligen skall tillgodoses och huru kostnaderna härför skola bestridas. Vid bedömandet av dessa spörsmål torde böra uppmärksammas, att tendensen under de senaste åren synes hava gått i den riktningen, att vissa bestämda uppgifter inom samhället tillagts landstingen, medan åter staten på sin del tagit andra uppgifter. I viss utsträckning hava därjämte landstingen och kommunerna ålagts att med bidrag av statsmedel tillgodose ytterligare andra ändamål. Det avgörande, för vilken av dessa vägar, som i varje fall blivit vald, har i stort sett varit organisatoriska och praktiska skäl. I mindre utsträckning än tidigare synas hänsyn hava tagits till, huruvida det ändamål, det gällt att tillgodose, varit mera lokalt betonat eller icke, och över huvud taget lär denna synpunkt, särskilt då det gällt att bedöma organisatoriska spörsmål, hava tillmätts mindre vikt. I varje fall lär det dock knappast kunna med fog göras gällande, att exempelvis lantmätarna kunna anses fylla statliga funktioner i egentlig mening eller såsom statskontoret ansett sig böra uttrycka det »utföra arbete i det direkta statsintressets tjänst» i högre grad än läkare och veterinärer. Såsom medicinalstyrelsen framhållit, torde ej heller numera, sedan de extra provinsialläkar-distrikten kommit att successivt övertagas av staten, tillräcklig anledning förefinnas att i organisatoriskt hänseende göra en skillnad mellan de i det allmännas tjänst anställda utövarna av läkaryrket och veterinäryrket.

Det torde också förtjäna erinras om, att statens bidrag till landsting och kommuner för fyllande av olika samhälleliga funktioner tillkommit antingen för att uppmuntra till vidtagande av vissa åtgärder eller för att i någon mån utjämna de därmed förenade kostnaderna eller ock av båda dessa anledningar. För vinnande av dessa ändamål har man därvid bortsett från, att detta tillvägagångssätt utan tvivel för såväl den myndighet, som har att rekvirera statsbidrag, som ock för den statsmyndighet, som det tillkommer att granska ingivna bidragsrekvisitioner, är förenat med ett ofta icke ringa arbete, som skulle hava undvikits, därest ändamålet kunnat i sin helhet tillgodoses utav någondera av staten, landstingen eller kommunerna. Vad nu distriktsveterinärväsendet angår, bidrager staten till distriktsveterinärernas begynnelselöner, ålderstillägg

och dyrtidstillägg. Denna jämförelsevis tungrodda anordning skulle kunna helt bortfalla, därest antingen staten eller landstingen helt övertog kostnaderna för distriktsveterinärväsendet. Det senare alternativet lär dock icke böra ifrågakomma, då det knappast kan anses, bland annat med hänsyn till landstingens ekonomi, tillrådligt att på dem överflytta statens utgifter för distriktsveterinärväsendet. En åtgärd i denna riktning skulle för övrigt försätta de fyra nordligaste landstingen i en ännu mera ekonomiskt ogynnsam ställning på detta område än vad redan nu är fallet.

För att kunna ernå i möjligaste mån likformig behandling av jämställda tjänstemän och tillämpa ensartade grunder vid utmätandet av en befattningshavaregrupps löner är det också önskvärt, att en enhetlig handläggning kan ske av samtliga ärenden, som röra dessa befattningshavare och deras tjänstgöring. Detta skäl, som äger sin betydelse såväl med hänsyn till det allmännas som de enskilda befattningshavarnas intressen, har otvivelaktigt bidragit till, att mer än en grupp befattningshavare i allmän tjänst, även om dennas arbete icke helt eller ens till huvudsaklig del utförts direkt i statens tjänst, av praktiska skäl erhållit statsanställning. Rent organisatoriskt sett måste också en dylik anordning anses vara den, som bör kunna genom därav föranledd centralisering medföra de lägsta kostnaderna för administration och förvaltning. Vad distriktsveterinärväsendet beträffar torde här böra erinras om de svårigheter, som ofta mött, då det gällt att sammanjämka intressena inom olika landstingsområden för åstadkommandet av önskvärda förändringar i nuvarande distriktsindelning.

Det anförda synes giva vid handen, att starka skäl ur organisatorisk och praktisk synpunkt förefinnas för ordnandet av distriktsveterinärväsendet på statlig grund i enlighet med distriktsveterinärföreningens och medicinalstyrelsens förslag. Det torde emellertid å andra sidan icke kunna förnekas, att en sådan anordning är ägnad att på statsverket överflytta icke obetydliga kostnader samtidigt som den förlänar statsanställning åt en ny grupp befattningshavare i allmän tjänst. Då det emellertid här icke är fråga om skapandet av en ny organisation och följaktligen landstingen befrias från motsvarande utgifter, lär dock frågan om kostnaderna för distriktsveterinärväsendet skola bestridas av staten eller landstingen i allt väsentligt vara ett spörsmål, som allenast berör frågan om under vilken rubrik på kronodebetsedeln, ifrågavarande utgifter skola upptagas. Bortsett från den omständigheten, att utskylderna till staten och landstingen utgå efter något olika grunder — vilket med hänsyn till den relativt ringa storleken av utgifterna till distriktsveterinärväsendet här saknar nämnvärd betydelse — är alltså frågan om kostnadsfördelningen för samhället och skattebetalaren i stort sett betydelselös. Ett överflyttande av kostnaderna från landstingen till staten skulle dock kunna medföra en, om ock ringa, utjämning av skatteförhållandena mellan de olika landstingen, särskilt för de fyra nordligaste, där, såsom ovan nämnts, kostnaderna för distriktsveterinärväsendet äro proportionsvis högre än för övriga landsting. Härtill kommer, att landstingen samtligt skulle kunna befrias från uppehållandet av den nuvarande organisationen för handhavandet av veterinärväsendet inom landstingsområdet. Kostnaderna härför äro visserligen obetydliga för varje landstingsområde men uppgå dock för samtliga landsting till ungefär 20,000 kronor om året. Genom att även i de större städerna, som icke deltaga i landsting,

[49.] vid en statsanställning skulle komma att, liksom nu i de mindre städerna, utdebiteras kostnaderna för distriktsveterinärväsendet, kommer ytterligare viss utjämning av skatteförhållandena inom landet till stånd. De sakkunniga finna alltså, att jämväl i ekonomiskt hänseende en åtgärd för beredande av statsanställning åt distriktsveterinärerna står i god överensstämmelse med de allmänna synpunkter, som numera vunnit tillämpning.

Med hänsyn till den statliga budgetens belastning skulle man kunna tänka sig ett successivt överflyttande under exempelvis en tioårsperiod av dessa kostnader från landstingen till staten, men å andra sidan är det belopp, varom här är fråga, eller något mera än 1,000,000 kronor, allt för ringa för att påkalla vidtagandet av särskilda övergångsanordningar. Även om det givetvis, såsom statskontoret framhållit, är ägnat att ingiva vissa betänkligheter att i statens tjänst anställa samtliga distriktsveterinärer, vilkas antal för närvarande uppgår till 251, anse de sakkunniga, att övervägande skäl tala för vidtagandet av en dylik åtgärd vid utgången av innevarande löneperiod. Skulle emellertid av statsfinansiella eller andra skäl åtgärder för beredandet åt distriktsveterinärerna av statsanställning icke befinnas böra vidtagas redan vid nämnda tidpunkt, äro de sakkunniga av den uppfattningen, att, i trots av därmed förenade olägenheter, den nuvarande organisationen bör bibehållas med vissa jämkningar. De sakkunniga hava för detta fall velat framlägga ett alternativt förslag till ordnandet av distriktsveterinärernas avlöningsförhållanden, till vilket förslag de sakkunniga återkomma under följande kapitel.

Under förutsättning att statsanställning beredes distriktsveterinärerna från och med ingången av år 1934, synes landstingens befattning med distriktsveterinärväsendet från och med denna tidpunkt böra i allmänhet upphöra. Dock torde det få anses rimligt, att landstingen allt fortfarande vidtaga åtgärder för pensionering av de distriktsveterinärer, som vid utgången av löneperioden innehava sina befattningar. En följd av distriktsveterinärernas statsanställning skulle bliva, att dessa framdeles komme att tillsättas av Kungl. Maj:t eller möjligen, därest det anses önskvärt att befria Kungl. Maj:t från handläggningen av dessa ärenden, av medicinalstyrelsen. Bibehållandet av veterinärstyrelserna skulle vid sådant förhållande icke längre vara erforderligt. Emellertid hava de sakkunniga ansett lämpligt, att, i trots av distriktsveterinärernas förändrade ställning, Ortsintressena i någon mån böra få göra sig gällande vid tillsättandet av distriktsveterinärtjänster. Detta synes då kunna ske på sådant sätt, att, innan utnämning till distriktsveterinärtjänst äger rum, vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott erhåller tillfälle att över det i enlighet med nu tillämpad ordning av medicinalstyrelsen upprättade förslaget avgiva yttrande och därvid lämna sitt förord åt någon av de på förslaget uppförda. Vid behandlingen av sådant ärende bör utskottet förstärkas med länsveterinären. En dylik anordning har tidigare av medicinalstyrelsen ifrågasatts och senast förordats i åtskilliga av de till de sakkunniga avgivna yttrandena från veterinärstyrelserna. De sakkunniga hava även haft under övervägande, huruvida Ortsintresset härvid i stället lämpligen skulle kunna representeras av vederbörande länsstyrelse eller landstingets förvaltningsutskott, givetvis i båda fallen med länsveterinären som särskilt tillkallad ledamot vid hithörande frågor behandling. Med hänsyn till den allmänna ställning, som numera tillkommer hushållningssällskapen och deras förvaltningsutskott såsom

företrädare av den jordbrukande befolkningens synpunkter, hava dock övervägande skäl synts de sakkunniga vara för handen att lämna nu nämnd befogenhet åt hushållningssällskapens förvaltningsutskott.

[49.]

Sammanfattningsvis hava de sakkunniga framhållit, att i förhållande till nu gällande anordning distriktsveterinärväsendets överförande på statlig grund måste anses medföra följande fördelar:

1. Skapandet av en för hela landet gemensam enhetlig organisation av veterinärväsendet.

2. Beredandet åt distriktsveterinärerna av en mera fast och tryggad ställning.

3. Tillsättandet av distriktsveterinärbefattningarna efter likartade grunder genom statlig myndighet, sedan förslag upprättats och vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott såsom representant för ortsintressena beretts tillfälle att jämte länsveterinären däröver avgiva yttrande och lämna förord.

4. Större möjligheter att på ett fullt rationellt sätt ordna distriktsveterinärernas tjänstgöringsområden och reglera dessas gränser.

5. Avsevärd förenkling i fråga om utbetalning av avlöningsmedel till distriktsveterinärerna.

6. I någon mån rättvisare fördelning av kostnaderna för distriktsveterinärväsendet på skattebetalare inom olika landstingsområden samt framför allt inom de fyra nordligaste landstingsområdena vid jämförelse med skattebetalare inom övriga landstingsområden.

7. Viss utjämning av kostnaderna genom att dessa kunna fördelas jämväl på de större städerna, där skattekraften i allmänhet är avsevärt större än i övriga delar av landet.

Frågan om distriktsveterinärernas avlöningsförhållanden har behandlats av utredningsmännen i 3 kap. av deras betänkande (sid. 30—52).

Efter att hava lämnat en redogörelse för de särskilda avlöningsvillkoren inom olika landstingsområden samt gjorda framställningar om reglering av de nuvarande avlöningsförmånerna, hava utredningsmännen meddelat en på inhämtade statistiska uppgifter grundad sammanställning rörande distriktsveterinärernas nuvarande avlöningsförmåner och nettoinkomster enligt taxa under åren 1927—1929. Denna sammanställning utvisar, att den genomsnittliga avlöningen, inbegripet ålderstillägg och dyrtidstillägg, i medeltal under nämnda år utgjort 3,891 kronor samt nettoinkomsten enligt taxa i medeltal för samma tid 3,214 kronor eller tillhoppa i medeltal 7,105 kronor. Utöver nämnda inkomster enligt taxa (taxa för distriktsveterinärer den 31 juli 1914) hava ungefär en fjärdedel av hela antalet distriktsveterinärer åtnjutit inkomster från köttbesiktningssbyråer och likartade inrättningar, varjämte något mer än hälften av distriktsveterinärerna haft mer eller mindre tillfälliga inkomster med under år 1929 i medeltal 638 kronor, i vilket belopp då även ingår ersättning från vederbörande landsting för semestervikarie. Bortsett från de

[49.]

inkomster från besiktningsbyråer eller likartade inrättningar, som upp-
buros av vissa distriktsveterinärer samt ersättning för avlönande av se-
mestervikarier, hava utredningsmännen med stöd av de införskaffade
uppgifterna angivit medelinkomsten för landets distriktsveterinärer till
7,200 à 7,500 kronor om året.

Med utgångspunkt från att distriktsveterinärernas inkomster i genom-
snitt borde uppgå till åtminstone 8,500 kronor hava utredningsmännen
föreslagit följande särskilda löneplan för distriktsveterinärer med 7 sär-
skilda lönegrupper:

Löneklass	L ö n e g r u p p						
	I	II	III	IV	V	VI	VII
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
1	3,450	3,810	4,170	4,530	4,890	5,250	5,610
2	3,660	4,020	4,380	4,740	5,100	5,460	5,820
3	3,960	4,320	4,680	5,040	5,400	5,760	6,120
4	4,260	4,620	4,980	5,340	5,700	6,060	6,420
5	4,560	4,920	5,280	5,640	6,000	6,360	6,720

Den lägsta lönegruppen i löneplanen motsvarar i avlöningshänseende
15:e lönegraden på A-ort, och vid löneregleringen har i anslutning till
vad som skett vid fastställandet av gällande löneplan för provinsiallä-
karna hänsyn tagits till tjänstgöringsdistriktens svårskötthet och storle-
ken av den inkomst av enskild praktik, som därstädes kunde påräknas.
Föreslagna begynnelse- och slutavlöningar för distriktsveterinärer inom
ifrågavarande 7 lönegrupper jämte dyrtidstillägg å dessa avlöningar
ävensom genomsnittliga praktikinkomster framgå av följande tablå.

Lönegrupp	I	II	III	IV	V	VI	VII
<i>Begynnelseavlöning:</i>							
Löneklass 1	3,450	3,810	4,170	4,530	4,890	5,250	5,610
Dyrtidstillägg	485	535	585	635	685	735	785
Genomsnittlig praktikin- komst	4,500	3,750	3,250	2,750	2,250	1,750	1,250
Summa kr.	8,435	8,095	8,005	7,915	7,825	7,735	7,645
<i>Slutavlöning:</i>							
Löneklass 5	4,560	4,920	5,280	5,640	6,000	6,360	6,720
Dyrtidstillägg	640	690	740	790	840	890	940
Genomsnittlig praktikin- komst	4,500	3,750	3,250	2,750	2,250	1,750	1,250
Summa kr.	9,700	9,360	9,270	9,180	9,090	9,000	8,910

Pensionsunderlaget, som för närvarande utgör (med inräknande av för-
höjning I) 3,963 kronor, har av utredningsmännen föreslagits höjt till
samma belopp, vartill pensionsunderlaget i 21:a lönegraden blivit fast-
ställt, eller 4,200 kronor.

Utredningsmännen hava beträffande kostnaderna för genomförande av förslaget, om statsanställning under sålunda angivna villkor till en början meddelat, att de beräknat landstingens nuvarande kostnader för distriktsveterinärväsendet till i runt tal 825,000 kronor om året. Utredningsmännen hava vidare erinrat om, att för bestridande av statens bidrag till kostnaderna för distriktsveterinärväsendet hava för budgetåret 1930/1931 anvisats följande anslag:

Ordinarie förslagsanslaget till distriktsveterinärers avlö-	
nande	kronor 265,000
Extra förslagsanslaget till dyrtidstillägg åt distriktsvete-	
rinärer	» 75,000
	summa kronor 340,000.

Sammanlagt kunde landstingens och statens kostnader för distriktsveterinärväsendet för närvarande uppskattas till $(825,000 + 340,000 =)$ 1,165,000 kronor.

Genomförandet av utredningsmännens förslag skulle enligt av dem verkställd beräkning, med bortseende från blivande pensioneringskostnader, uppgå till 1,420,000 kronor, av vilket belopp 180,000 kronor skulle enligt för närvarande tillämpade grunder utgöra dyrtidstillägg (jfr utredningen 4 kap. sid 53—56).

I fråga om nu gällande taxa för distriktsveterinärer den 31 juli 1914 hava utredningsmännen framlagt vissa jämkningsförslag, avseende bland annat nedbringande av resekostnaderna vid sjukbesök ävensom införandet av möjlighet till viss differentiering av arvodet med hänsyn såväl till sjukdomsfallets natur samt det arbete, veterinären måst nedlägga, som ock till den betalningsskyldiges förmåga att betala arvodet. Den nu gällande taxan för veterinärs tjänsteförrättningar den 19 oktober 1888 har samtidigt i väsentliga punkter omarbetats och sammanförts med praktiktaxan till en gemensam taxa för arvode åt vissa i civil tjänst anställda veterinärer med flera (veterinärtaxa). Frågan om taxebestämmelserna har behandlats i 5 kap. av utredningsmännens betänkande (sid. 57—99).

Genom vederbörande länsstyrelser hava yttranden över utredningsmännens förslag införskaffats från samtliga landsting, veterinärstyrelser och hushållningssällskaps förvaltningsutskott. varjämte länsstyrelserna för egen del yttrat sig i frågan.

Yttranden
över utred-
ningsmännens
förslag från
ortsmyndig-
heter

Av de inkomna yttrandena framgår, att ingen av de sålunda hörda ansett sig böra avstyrka, att distriktsveterinärerna beredas anställning i statens tjänst. Det övervägande antalet myndigheter hava mycket bestämt tillstyrkt utredningsmännens förslag i berörda hänseende, och endast i ett par fall har tvekan framkommit.

Följande summariska redogörelse torde lämnas för ifrågavarande yt-

[49.] randen, i vad de avse formen för distriktsveterinärernas anställning, sät-
tet för deras tillsättande samt frågan om pensioneringskostnaderna.

Formen för distriktsveterinärernas anställning. Nära nog samtliga länsstyrelser hava oförbehållsamt tillstyrkt de sakkunnigas förslag om beredandet åt distriktsveterinärerna av statsanställning. Länsstyrelsen i Malmöhus län har med instämmande i ett av hushållningssällskapet i länet avgivet yttrande framhållit önskvärdheten av att den nuvarande konkurrensen i länet mellan distriktsveterinärer och privatpraktiserande veterinärer vidmakthölles samt tillstyrkt statsanställning endast under förutsättning att distriktsveterinärerna tillsattes av veterinärstyrelsen. Länsstyrelsen i Örebro län har anfört, att skäl för och emot statsanställning kunde åberopas, men har förklarat sig ej vilja motsätta sig förslaget. Å andra sidan hava vissa länsstyrelser framhållit, att starka skäl talade för genomförandet av statsanställningen. Länsstyrelsen i Södermanlands län har i anslutning till ett av veterinärstyrelsen i länet avgivet yttrande tillstyrkt statsanställning men framhållit, att åtskilliga skäl talade för att landstingen ej helt skildes från befattningen med veterinärärendena, samt förordat, att ett lokalt organ för handhavandet av vissa veterinärärenden bibehölles.

Samtliga landsting hava förklarat sig tillstyrka eller lämna utan erinran förslaget om statsanställning av distriktsveterinärerna. Ett stort antal landsting hava framhållit, att statsanställningen måste anses medföra betydande fördelar och att den nuvarande organisationen borde givas den stadga, som statsanställningen medförde. I några fall hava vissa betänkligheter anförts mot att veterinärväsendet frigjordes från sitt beroende av landstingen såsom företrädare av de speciella intressena inom de särskilda länen.

Samtliga hushållningssällskap hava tillstyrkt, att distriktsveterinärerna bereddes statsanställning, varvid några gjort gällande, att detta måste anses vara ett allmänt samhälleligt önskemål samt att starka skäl talade för den föreslagna åtgärden. Sålunda har Östergötlands läns hushållningssällskap understrukt, att bestämda fördelar stode att vinna genom att veterinärväsendet erhöles en fastare organisation. Norrbottens läns hushållningssällskap har ansett statsanställning vara »det enda riktiga». Såsom ovan nämnts har Malmöhus läns hushållningssällskap tillstyrkt statsanställning, dock under förutsättning att distriktsveterinärernas tillsättning skedde genom veterinärstyrelsen.

Veterinärstyrelserna hava tillstyrkt, att statsanställning sker, samt tillika framhållit åtskilliga fördelar, som därmed vore förenade. Sålunda har veterinärstyrelsen i Uppsala län anfört, att starka skäl av organisatorisk och praktisk art vore förenade med förslaget. Vissa veterinärstyrelser, som tidigare avstyrkt statsanställningen, hava numera förklarat sig med hänsyn till vad som anförts och särskilt den föreslagna lösningen av frågan om distriktsveterinärernas tillsättning vilja tillstyrka de sakkunnigas förslag om beredandet åt distriktsveterinärerna av statsanställning. Veterinärstyrelsen i Malmöhus län har anslutit sig till det av hushållningssällskapet i länet avgivna ovan refererade yttrandet. Veterinärstyrelsen i Örebro län har om ock med tvekan tillstyrkt förslaget. Veterinärstyrelsens i Södermanlands län yttrande har ovan omför-
målts.

Ingen av de hörda ortsmyndigheterna har avstyrkt förslaget om statsanställning.

Sättet för distriktsveterinärernas tillsättande. I denna fråga har endast ett mindre antal länsstyrelser yttrat sig. Länsstyrelsen i Södermanlands län har i anslutning till ett av veterinärstyrelsen i länet avgivet yttrande framhållit, att den föreslagna organisationen, enligt vilken hushållningssällskapets förvaltningsutskott skulle äga avgiva förord vid distriktsveterinärs tillsättande, ej kunde ersätta veterinärstyrelsen, samt att länsstyrelsen borde få i någon form deltaga vid förordets avgivande. Länsstyrelsen i Kristianstads län har framhållit, att distriktsveterinärerna borde tillsättas av Kungl. Maj:t. Länsstyrelsen i Västernorrlands län har med instämmande i ett av länets veterinärstyrelse avgivet yttrande framhållit, att ortsintressena icke behöfde representeras vid tillsättningen. Länsstyrelsen i Malmöhus län har i anslutning till ett av hushållningssällskapets förvaltningsutskott avgivet yttrande framhållit önskvärdheten av att utnämningen skedde av veterinärstyrelsen. Av övriga länsstyrelser, som yttrat sig i denna fråga, hava 7 tillstyrkt det föreslagna tillsättningsförfarandet samt 4 förklarat sig lämna förslaget utan erinran.

Av de 13 landsting, som yttrat sig i frågan om distriktsveterinärernas tillsättande, hava 7 tillstyrkt de sakkunnigas förslag och 3 förklarat sig lämna detta utan erinran. Södermanlands läns landsting har instämt i det av veterinärstyrelsen i länet avgivna yttrandet, som berör såväl anställnings- som tillsättningsfrågorna. Landstinget i Malmöhus län har framhållit, att särskilda förhållanden föreläge beträffande husdjurssjukvården i länet, samt att fara föreläge, att icke ortsintressena finge göra sig tillräckligt gällande, varför landstinget tillstyrkte, att distriktsveterinär skulle utnämnas av lokal myndighet. Landstinget i Västernorrlands län slutligen har gjort gällande, att onödiga kostnader skulle uppstå för sammankallandet av hushållningssällskapens förvaltningsutskott allenast för att avgiva förord vid distriktsveterinärs tillsättning, samt att ortsintresset utan olägenhet kunde undvaras vid tillsättningsförfarandet.

Bland de hushållningssällskap, som yttrat sig beträffande detta spörsmål, har hushållningssällskapet i Östergötlands län betecknat det föreslagna tillvägagångssättet såsom tillfredsställande samt hushållningssällskapet i Västerbottens län såsom ett lyckligt funnet förslag. Hushållningssällskapen i Malmöhus län, Kalmar läns norra landstingsområde, Västernorrlands län samt Södermanlands län hava haft vissa erinringar mot förslaget i avseende å ortsmyndigheternas förord vid tillsättningen. Hushållningssällskapet i Kristianstads län har ansett, att distriktsveterinärerna borde utnämnas av Kungl. Maj:t samt hushållningssällskapet i Skaraborgs län, att veterinärstyrelse borde i stället för hushållningssällskapets förvaltningsutskott få avgiva förord. Sistnämnda synpunkt återkommer i det av hushållningssällskapet i Blekinge län avgivna yttrandet. Av övriga hushållningssällskap, som yttrat sig, hava 6 tillstyrkt förslaget och 1 lämnat detsamma utan erinran.

Av veterinärstyrelserna hava 12 helt anslutit sig till de sakkunnigas förslag utan närmare motivering. Veterinärstyrelserna i Kristianstads län och Kalmar läns norra landstingsområde hava i samband med tillstyrkande av förslaget förklarat sig anse, att distriktsveterinärerna borde tillsättas av Kungl. Maj:t, varemot veterinärstyrelsen i Stockholms län gjort gällande, att de borde tillsättas av medicinalstyrelsen. Veterinärstyrelsen i Malmöhus län har ansett, att distriktsveterinä-

[49.] rerna borde tillsättas av veterinärstyrelsen i länet, något som även påyrkats av veterinärstyrelsen i Skaraborgs län. Däremot har veterinärstyrelsen i Västernorrlands län framhållit, att ortsintressena icke behöfve göra sig gällande vid tillsättningen. Veterinärstyrelsen i Östergötlands län har tillstyrkt förslaget under förutsättning, att hushållnings-sällskapets förvaltningsutskott finge avgiva förord. Veterinärstyrelsens i Södermanlands län yttrande har refererats här ovan.

Distriktsveterinärernas pensionering. 13 av de hörda Ortsmyndigheterna hava uttalat sig i frågan om bestridandet av kostnaderna för distriktsveterinärernas pensionering. 11 myndigheter hava därvid gjort gällande, att vid statens övertagande av distriktsveterinärväsendet även utgifterna för pensioneringen av de tjänstinnehavare, som då innehade sina befattningar, borde övertagas av staten. 2 myndigheter, länsstyrelsen i Västmanlands län och landstinget i Örebro län, hava funnit rättvist, att landstingen fortfarande betalade pensioneringskostnaderna för distriktsveterinärer, utnämnda före tiden för statsanställnings genomförande.

Övriga yttranden
över utredningsmän-
nens förslag.

I ärendet hava dessutom yttranden avgivits av medicinalstyrelsen, lantbruksstyrelsen, statskontoret, allmänna civilförvaltningens lönenämnd och skatteutjämningsberedningen ävensom av styrelserna för veterinärhögskolan, svenska landstingsförbundet och svenska veterinärläkareföreningen samt av svenska distriktsveterinärföreningen.

Medicinalstyrelsen har därvid den 22 november 1930 i huvudsak anført följande.

I särskilda yttranden den 28 februari 1921, den 29 augusti 1922 och den 15 maj 1926 hade medicinalstyrelsen efter noggrant skärskådande av frågan tillstyrkt distriktsveterinärernas statsanställning. Vad styrelsen därvid anført vidhölle styrelsen alltjämt och några nya bärande skäl för en motsatt åskådning hade efter statskontorets gendrivna utlåtande den 28 juli 1921 ej enligt medicinalstyrelsens förmenande förebragts.

I sitt första yttrande i ärendet hade medicinalstyrelsen framhållit, att olägenheterna med nu rådande dubbelanställning och avlöning varit nog så kännbara för distriktsveterinärerna, och styrelsen nämnde därvid särskilt frågan om dyrtidstilläggs utgående under kristiden. För distriktsveterinärernas vidkommande syntes denna tid fortfarande råda. Som belysande exempel kunde nämnas, hurusom 1930 års landsting i Malmöhus län beslutat indragning av dittills utgående dyrtidstillägg å distriktsveterinärernas landstingslöner, därvid också dyrtidstilläggen å statsbidragen bortföлле.

Detta och liknande exempel framhävde osäkerheten uti distriktsveterinärernas ställning enligt hittillsvarande avlöningssystem och anställningssätt. Det förhållandet, att själva utnämningen, som visserligen gällde tillsvidare, men vars räckvidd vore beroende av den anslagsgivande myndighetens (landstingets) goda vilja vid anslagsperiodens slut, skedde i de olika helt av varandra oberoende veterinärstyrelserna, gjorde att veterinär, som vore uppförd på flera förslag samtidigt kunde utnämnas till innehavare av flera distriktsveterinärtjänster, därest han ej dessförinnan, med risk att icke få någon tjänst, återkallat vissa ansökningar. Dylika återkallanden och avskedsansökningar omedelbart efter utnämning vore mycket vanliga vid besättandet av distriktsveterinärtjänster och orsakade upprättande av upprepade förslag till, respektive ånyo le-

digförklarande av distriktsveterinärtjänster, vilket icke endast föranledde ökade besvär och kostnader utan även genom förlängning av vakanser m. m. inverkade högst ogynnsamt på tjänsteverksamheten.

Av dessa och övriga framhållna synpunkter torde klart framgå önskvärdheten av att distriktsveterinärtjänsterna tillsattes av en central myndighet, och en dylik centralisering av tillsättningsförfarandet torde även bli en direkt följd av hel statsanställning åt dessa tjänstemän.

De sakkunniga föresloge, att distriktsveterinärerna skulle tillsättas av Kungl. Maj:t eller »möjligen, därest det anses önskvärt att befria Kungl. Maj:t från handläggningen av dessa ärenden, av medicinalstyrelsen».

Med anledning av senare delen i detta de sakkunnigas utlåtande ville medicinalstyrelsen erinra om, att varje styrelsens beslut kunde hos Kungl. Maj:t överklagas. Då vidare, enligt de sakkunnigas mening, av medicinalstyrelsen uppgjort förslag till återbesättande av en distriktsveterinärtjänst skulle överlämnas till en ortsmyndighet, förslagsvis vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott, för avgivande av förord för någon av de i förslaget uppförda, till vilket förord medicinalstyrelsen vid utnämningen skulle äga taga tillbörlig hänsyn, kunde det lätt tänkas, att överklaganden hos Kungl. Maj:t ej blott från medsökandes, utan även från de förordsgivandes sida, ej bleve ovanliga. På grund härav och då en viss oformlighet måste anses ligga däruti, att en och samma myndighet skulle upprätta förslag och utnämna, ville medicinalstyrelsen, under framhållande av att under femårsperioden 1926—1929 distriktsveterinärutnämningar ägde rum i medeltal 33 gånger årligen, föreslå, att distriktsveterinärerna måtte utnämnas av Kungl. Maj:t.

Beträffande nämnda rätt för en lokal myndighet, för tillfället förstärkt av vederbörande länsveterinär, att avgiva förord vid besättandet av distriktsveterinärtjänst hade medicinalstyrelsen i utlåtande den 28 februari 1921 förklarat sig icke hava något att erinra.

Medicinalstyrelsen funne väl, att, då distriktsveterinärtjänsterna skulle helt avlönas med statsmedel, skäl talade emot ett införande av en bestämmelse om lokalt förord, men ansåge sig dock icke böra frångå sin tidigare intagna principiella ståndpunkt. Med vidhållande av denna ville styrelsen för sin del emellertid föreslå, att dylikt förord på föreslaget sätt gäves av vederbörande länsstyrelse efter länsveterinärens hörande.

Länsstyrelsen vore på grund av sin ingående kännedom om och förtroendet med förhållandena i länet i minst lika hög grad som någon annan nämnd institution skickad att tillvarataga berättigade lokala intressen. Det kunde dock förväntas, att ifrågavarande ärende skulle med det av styrelsen föreslagna förfaringssättet bli handlagt med mindre tidsutdräkt och oftast jämväl med mindre kostnader än om förordsrätten skulle överlämnas åt så stora (9—12 ledamöter) och heterogent sammansatta samt relativt sällan sammanträdande korporationer som hushållningssällskapens förvaltningsutskott. Bättre vore då att för ändamålet bibehålla nuvarande veterinärstyrelser; men kostnaderna för dessa torde ej uppväga de avsedda fördelarna med förordsgivandet, vilka enligt medicinalstyrelsens förmenande enklast och säkrast, såsom ock bland annat länsstyrelsen och vissa myndigheter i Södermanlands län framhållit, vunnas genom uppdragets överlämnande åt länsstyrelserna.

Även det förhållande, att distriktsveterinärbefattningarna skulle bli rent statliga tjänstebefattningar, talade för förordsrättens förläggande till länsstyrelserna. Vederbörande länsveterinär, vars yttrande vid för-

[49.] ords avgivande förutsattes skulle inhämtas, torde även i regel sitta inne med den personkännedom, som vore nödvändig för att avgöra, vilken sökande, som bäst motsvarade de särskilda krav, vederbörande distrikt kunde ställa på sin blivande veterinär.

Lantbruksstyrelsen har i utlåtande den 17 november 1930 anfört följande.

Huvudpunkten uti de sakkunnigas förslag torde få betraktas vara överförandet av distriktsveterinärerna från att vara landstingens tjänstemän till helt statliga befattningshavare. Ehuru lantbruksstyrelsen icke i allo kunde godtaga de av de sakkunniga anförda motiven för en sådan omorganisation av distriktsveterinärväsendet, syntes det dock styrelsen föreligga fullgoda skäl härför. Även om veterinärväsendet i och för sig övervägande vore en rent lantbruksekonomisk angelägenhet och såsom sådan i första hand en jordbrukets och landsbygdens angelägenhet, så måste i allt fall den veterinära verksamheten anses vara av så allmän betydelse för landet i dess helhet icke blott för hälso- och sjukvården bland husdjuren utan även för folkhygien, att en reform i här avsedd riktning måste anses fullt försvarbar och lämplig. Ur jordbrukets synpunkt syntes det även kunna vara en fördel, att distriktsveterinärerna gjordes till statliga befattningshavare, då härigenom tvivelsutan större möjligheter funnes att på ett skäligt sätt avväga grundlön och taxeinkomst mot varandra, så att icke kostnaderna överhuvud lade direkt hinder i vägen eller allt för mycket försvårade för djurägare anlitan av veterinär för vården av deras djur. Lantbruksstyrelsen ville därför för sin del tillstyrka förslaget att anställa distriktsveterinärerna i statens tjänst.

Statskontoret har den 20 november 1930 i frågan om distriktsveterinärernas anställningsförhållanden anfört följande:

Vad först beträffar frågan om beredande av statsanställning åt distriktsveterinärerna, vill statskontoret erinra om, att ämbetsverket häröver avgivit underdånigt utlåtande senast den 23 november 1928. I nämnda utlåtande framhöll statskontoret, bland annat, att ämbetsverket redan den 28 juli 1921 yttrat sig över en av distriktsveterinärföreningen gjord framställning — dagtecknad den 26 september 1919 — om överförande av distriktsveterinärväsendet å helt statlig grund och därvid hemställt, att yrkandet om statsanställning icke måtte föranleda till någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Då distriktsveterinärföreningen ånyo gjort framställning i ämnet, ville statskontoret åberopa vad ämbetsverket tidigare härutinnan anfört. Därutöver framhöll statskontoret, att ämbetsverket icke ville bestrida, att distriktsveterinärerna under senare år kommit att i viss omfattning tagas i anspråk för uppgifter, vilka vore föremål för statens synnerliga intresse. Såsom exempel å dylika uppgifter kunde, såsom distriktsveterinärföreningen jämväl framhållit, särskilt nämnas bekämpandet av de smittsamma kreaturssjukdomarna. Väl syntes kunna ifrågasättas, huruvida icke distriktsveterinärernas verksamhet i berörda avseende åtminstone delvis varit av tillfällig natur. Även om man emellertid, i likhet med distriktsveterinärföreningen, räknade med, att distriktsveterinärerna jämväl i framtiden i större utsträckning måste tagas i anspråk för statens räkning, syntes statsverket icke böra enbart på denna grund åtaga sig att helt avlöna ifrågavarande befattningshavare. Enligt gällande veterinärinstruktion hade distriktsveterinärerna ett flertal uppgifter inom den enskilda husdjurssjukvårdens område, och omständigheter hade icke före-

bragts, som talade för, att nämnda uppgifter komme att minska i omfattning eller betydelse. Statskontoret hade i sitt utlåtande den 28 juli 1921 utvecklat, hurusom tillgodoseendet av de intressen, som fölle inom sistberörda område, närmast borde tillkomma vederbörande ortsmyndigheter. På grund härav och då de skäl, som distriktsveterinärföreningen i övrigt anfört till stöd för sitt yrkande, icke kunde tillmätas avgörande betydelse, syntes det rättmätigt, att landstingen alltjämt såsom dittills bidroge till distriktsveterinärernas avlönande. Satskontoret hemställde därför, att distriktsveterinärföreningens framställning i nu ifrågavarande avseende måtte lämnas utan bifall.

Statskontoret har beträffande det nu förevarande betänkandet icke kunnat finna, att i detsamma några särskilda omständigheter förebragts, som kunde påkalla, att distriktsveterinärväsendet helt övertoges av staten. Ett bifall till förslaget i denna del vore enligt statskontorets mening jämväl ägnat att ingiva starka betänkligheter med hänsyn till den betydande utgiftsökning, detta skulle komma att medföra för statsverket.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har den 14 november 1930 anfört, att i fråga om utredningsmännens förslag om beredande av statsanställning åt distriktsveterinärerna i riket betänkligheter kunde hysas inför en sådan åtgärd med hänsyn till den rätt väsentliga ökning av statens utgifter för landets veterinärväsende, uppgående till något mer än en miljon kronor, som härav skulle bli en följd. Med hänsyn till vad utredningsmännen anfört till stöd för den föreslagna anordningen, funne sig emellertid lönenämnden icke böra framställa någon erinran härutinnan.

Lönenämnden anför vidare:

Utredningsmännen hade ansett lämpligt, att vid tillsättande av distriktsveterinärer orsintressena, även efter det dessa befattningar omvandlats till statstjänster, borde få göra sig gällande, och detta på sådant sätt att, innan utnämning till distriktsveterinärtjänst ägde rum, vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott erhöles tillfälle att över det av medicinalstyrelsen i enlighet med nu tillämpad ordning upprättade förslaget avgiva yttrande och därvid lämna sitt förord åt någon av de i förslaget uppförda. Det föreslagna förfaringsättet att bereda en icke statlig korporation tillfälle att bedöma de sökandes kvalifikationer avveke från de principer, som eljest vanligen följdes vid tillsättande av statens befattningar. Lönenämnden ville för sin del ifrågasätta, huruvida dessa tjänster kunde anses vara av den särskilda betydelse ur vederbörande orters lokala synpunkter, att tillräcklig anledning förefunnos att frånga eljest föreskriven och tillämpad ordning vid besättande av lediga statliga befattningar med ordinarie innehavare.

Skatteutjämningsberedningen har i yttrande den 8 december 1930 framhållit, att det syntes beredningen obestridligt, att distriktsveterinärernas verksamhet dels i avsevärd grad direkt eller indirekt tillgodosåge ett allmänt intresse och dels direkt fyllde en för de privata djurägarna i ekonomiskt avseende betydelsefull uppgift. Beredningen hade inskränkt sig till att skärskåda utredningsmännens förslag om överflyttning på staten av

[49.] de utgifter för distriktsveterinärernas avlöning, som hittills åvilat landstingen. Därvid syntes det beredningen till en början kunna fastslås, att det allmänintresse, varom här vore fråga, icke vore lokalt begränsat till landstingsområdet eller annat kommunalt förvaltningsområde. Vidare syntes det vara påtagligt, att icke några organisatoriska fördelar vore förknippade med veterinärväsendets bibehållande såsom en landstingens förvaltningsuppgift, utan att det snarare, såsom utredningsmännen utvecklade, förhölle sig så, att en förenklad administration skulle vinnas genom att staten helt och hållet bleve principal för detsamma. På grund härav och då den föreslagna överflyttningen dels vore ägnad att i någon mån minska ojämnheterna i det kommunala skattetrycket och dels på grund av sin jämförelsevis begränsade räckvidd och den ifrågavarande förvaltningsuppgiftens natur icke behövde ingripa föregripande eller förryckande på beredningens arbete, har beredningen tillstyrkt bifall till vad utredningsmännen i berörda avseende föreslagit.

Styrelsen för veterinärhögskolan har instämt i ett av högskolans lärar-kollegium avgivit yttrande, däri kollegiet tillstyrkt förslaget om statsanställning samt framhållit, att tillsättandet av distriktsveterinärtjänsterna borde ske av Kungl. Maj:t samt att förord å det av medicinalstyrelsen upprättade förslag till besättande av dylik tjänst lämpligen borde lämnas av länsstyrelsen efter hörandet av vederbörande länsveterinär.

Svenska landstingsförbundets styrelse har i yttrande den 22 november 1930 anfört bland annat följande.

Styrelsen ville till en början erinra, att förevarande spörsmål varit föremål för behandling vid förbundets tredje ordinarie möte den 21 och 22 november 1930. Mötesombudet för Skaraborgs läns landsting kammarherre Erland von Hofsten hade nämligen i motion till mötet hemställt, att mötet ville uppdraga åt förbundsstyrelsen att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamma åtgärder för att befria landstingen från vissa ekonomiskt tyngande uppgifter, som låge utanför ramen av deras egentliga verksamhet, nämligen dövtumundervisningen, utbildningen av småskollärarinnor, bidragen till den allmänna pensionsförsäkringen och distriktsveterinärväsendet. I yttrande till mötet över sagda motion framhöll styrelsen beträffande sistnämnda spörsmål, att den i allo delade de sakkunnigas och de hörda myndigheternas uppfattning angående lämpligheten av distriktsveterinärväsendets överflyttande på staten. Yttrandet utmynnade i en kraftig tillstyrkan av motionen, och förbundsmötet beslöt enhälligt i enlighet med densamma.

Landstingen och deras förbund hade sålunda redan i princip anslutit sig till förslaget att överflytta distriktsveterinärväsendet på staten. De motiv, som varit utslagsgivande för förbundsstyrelsens ståndpunktstagande i denna fråga, hade i huvudsak varit, att distriktsveterinärväsendet tjänade ett allmänt intresse, som icke vore begränsat till landstingsområdet, att inga organisatoriska eller ekonomiska fördelar vore förenade med detta veterinärväsendets bibehållande under landstingsförvaltning, utan att fast-mera såväl ur administrativ som ekonomisk synpunkt åtskilligt stode att vinna genom ett överflyttande på staten, som ju redan handhade och be-

kostade länsveterinärväsendet, samt att ett dylikt överflyttande vore ägnat att åstadkomma en välbehörlig minskning i landstingens alltjämt stigande utgifter — framför allt i Norrland — och därtill en skatteutjämning. Veterinärväsendet låge i det stora hela mera vid sidan av landstingens egentliga verksamhet, och endast genom att befria landstingen från denna och andra mera perifera uppgifter kunde det överhuvudtaget bli en möjlighet för landstingen att fylla nuvarande och kommande uppgifter på sjukvårdens område.

Enligt förslaget skulle staten överlägga distriktsveterinärväsendet från och med ingången av år 1934, men landstingen skulle även därefter vidkännas kostnaderna för pensionering av de distriktsveterinärer, som vid sagda tidpunkt innehade sina befattningar, medan staten skulle svara för pensioneringen av de distriktsveterinärer, som utnämndes efter genomförandet av statsanställningen. Styrelsen funne emellertid för sin del riktigt, att staten från och med år 1934 övertog kostnaderna jämväl för pensionering av distriktsveterinärerna, oberoende av om de tidigare varit i landstingens tjänst eller icke. Det torde väl vara regel, att vid befattningshavares överflyttande från en huvudman till en annan den nya huvudmannen finge svara jämväl för pensioneringskostnaderna. Detta torde i alldeles särskild grad böra vara fallet, då, såsom gällde i fråga om distriktsveterinärerna, den förutvarande huvudmannen under sitt huvudmannaskap för befattningshavarna gäldat årliga pensionsavgifter.

Under åberopande av vad sålunda anförts finge styrelsen på det livligaste tillstyrka de sakkunnigas förslag om distriktsveterinärväsendets förstatligande från och med år 1934 med skyldighet för staten att från sagda tidpunkt gälda jämväl kostnaderna för distriktsveterinärernas pensionering.

Svenska veterinärläkareföreningens styrelse liksom *svenska distriktsveterinärföreningen* hava tillstyrkt förslaget om distriktsveterinärernas statsanställande.

Frågan om beredandet åt distriktsveterinärerna av statsanställning har, såsom nämnts, tidigare och senast vid 1923 års riksdag varit föremål för övervägande. Sedan dess synas emellertid i någon mån ändrade förhållanden hava inträtt, och av de myndigheter, som nu yttrat sig i frågan, har allenast statskontoret ansett sig böra ställa sig avvisande mot distriktsveterinärföreningens framställning om genomförandet av statsanställning för landets distriktsveterinärer med utgången av år 1933, då nu löpande löneperiod slutar. Då jämväl skatteutjämningsberedningen ur de synpunkter, denna beredning har att företräda, funnit det av särskilda utredningsmän framlagda förslaget kunna nu genomföras, har jag, som måste finna distriktsveterinärföreningens framställning sakligt berättigad, ansett mig böra framlägga förslag om statsanställning åt distriktsveterinärerna. De skäl, som av utredningsmännen anförts för vidtagandet av denna åtgärd, synas mig vara bärande. Särskilt torde därvid förtjäna uppmärksammas, att åtgärden är ägnad att skapa en fastare organisation av vårt lands hela veterinärväsende samt för skattebetalarna inom landets olika delar åstadkomma en utjämning av kostnaderna

*Departements-
chefen.*

[49.] för veterinärväsendet. För landstingen, som genom bevillningens upphörande lidit en minskning i sina inkomster, skulle åtgärden medföra viss lättnad i ekonomiskt hänseende. Jag är alltså av den uppfattningen, att distriktsveterinärerna böra erhålla statsanställning med utgången av år 1933 samt att kostnaderna för distriktsveterinärernas avlönande vid samma tidpunkt böra i sin helhet övertagas av statsverket. Då det framför allt för landstingen är av vikt att erhålla klarhet rörande distriktsveterinärernas framtida anställningsförhållanden, synes önskvärt, att beslut härom fattas redan vid 1931 års riksdag. Däremot lär det icke vara erforderligt, att beslut samtidigt fattas rörande distriktsveterinärernas avlönings- och pensionsförhållanden, den närmare ordningen för deras tillsättande m. m. Avgörandet av dessa spörsmål, vilka till en del sammanhånga med ifrågasatt allmän revision av löneplanerna för statens befattningshavare och till en del tarva viss ytterligare utredning, synes mig kunna anstå till en kommande riksdag. För närvarande skulle alltså påkallas allenast ett principbeslut av riksdagen i frågan om statens övertagande vid utgången av år 1933 av samtliga kostnader för distriktsveterinärernas avlönande.

Någon ändring i fråga om det ordinarie förslagsanslaget till distriktsveterinärernas avlönande torde för budgetåret 1931/1932 icke erfordras.

I riksstaten för budgetåret 1931/1932 torde alltså uppföras

distriktsveterinärers avlönande, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* kronor 265,000.

Tillika hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen besluta,

att kostnaderna för distriktsveterinärernas avlönande skola från och med ingången av år 1934 i sin helhet övertagas av statsverket.

[50.] 9. **Dyrtidstillägg åt distriktsveterinärer.** På förslag av Kungl. Maj:t har från och med 1919 beviljats anslag till dyrtidstillägg åt distriktsveterinärer. För budgetåret 1930/1931 har för ändamålet anvisats ett extra förslagsanslag av 75,000 kronor.

I fråga om dyrtidstilläggets åtnjutande har riksdagen medgivit att, därest de distriktsveterinärer, till vilkas avlöning lämnats statsbidrag, bereddes dyrtidstillägg å dem från vederbörande landsting tillkommande avlöning, dyrtidstillägg av statsmedel finge till dem utgå med motsvarande andel av statsbidraget, ålderstillägg däri inberäknat, dock allenast med viss kvotdel av statsavlöningen. Sagda kvotdel har alltsedan den 1 juli 1924 utgjort högst en tredjedel (se IX H. T. 1924 p. 56 och 1925 p. 60 samt kung. nr 167/1924 och 197/1925).

Jämväl för tiden 1 juli 1931—30 juni 1932 lärer dyrtidstillägg böra tillerkännas distriktsveterinärerna, och synas därvid böra tillämpas enahanda grunder som de nu gällande. Anslaget torde för budgetåret 1931/1932 med hänsyn till medelsåtgången böra upptagas till 60,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

[50.]
Departements-
chefen.

a) medgiva att, därest de distriktsveterinärer, till vilkas avlöning lämnats statsbidrag, för tiden 1 juli 1931—30 juni 1932 beredas dyrtidstillägg å dem från vederbörande landsting tillkommande avlöning, dyrtidstillägg av statsmedel må för samma tid till dem utgå med motsvarande andel av statsbidraget, ålders- tillägg däri inberäknat, dock med högst en tredjedel av statsavlöningen;

b) till bestridande av kostnaderna för dessa dyrtids- tillägg anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra förslagsanslag av kronor 60,000.

Förekommade och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren.

[51.] 10. Statsbidrag vid försäkring mot smittsamma husdjurssjukdomar. Ordinarie förslagsanslaget till statsbidrag vid försäkring mot smittsamma husdjurssjukdomar är jämlikt beslut av 1930 års riksdag (se IX H. T. p. 49) uppfört med 50,000 kronor.

[51.]

Rörande statsbidrag av förevarande slag hava bestämmelser meddelats i kungörelsen den 26 juli 1926 (nr 389).

Då någon utanordning från anslaget icke ägt rum för tiden efter ingången av budgetåret 1928 1929 samt ännu ringa erfarenhet förefinnes rörande de krav, som även vid inträffande epizootier av större omfattning komma att ställas på anslaget, synes detsamma kunna begränsas till 25,000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att minska <i>ordinarie förslagsanslaget</i> till statsbidrag	
vid försäkring mot smittsamma husdjurssjukdomar,	
nu	kronor 50,000,
med	» 25,000
till	» 25,000.

11. Övriga utgifter till förekommade och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren, oförändrat *ordinarie förslagsanslag* (se IX H. T. 1930 p. 50) kronor 200,000.

[52.] [52.] 12. Karantänsanstalten i Haparanda för husdjur. Medan karantänsanstalterna i riket i allmänhet bekostas av vederbörande kommuner eller hushållningssällskap, har karantänsanstalten i Haparanda uppförts med statsanslag. Medel till uppehållande av driften därstädes hava under en följd av år anvisats av riksdagen.

Enligt 4 § av kungörelsen den 9 december 1898 (nr 127) angående vad iakttagas bör till förekommande av smittsamma husdjurssjukdomars införande i riket åligger det medicinalstyrelsen att för sjöstad, varest godkänd karantänsanstalt finnes inrättad, förordna legitimerad veterinär för tillsyn över anstalten.

Jämlikt Kungl. Maj:ts av 1926 års riksdag godkända förslag uppehålles karantänsveterinärbefattningen från och med ingången av 1927 på förordnande tillsvidare. Arvode för tjänsten utgår från och med den 1 juli 1930 med 5,000 kronor för år. Å arvodet utgår dyrtidstillägg efter de för oreglerade verk gällande grunder. För verksamheten vid anstalten under innevarande budgetår har riksdagen härutöver beviljat 1,050 kronor, vadan sålunda för nämnda tid anvisats ett extra anslag å tillhopa 6,050 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1930 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag till stat för anstalten för budgetåret 1931/1932, slutande å 6,050 kronor, vilket belopp styrelsen hemställt måtte beviljas jämväl för budgetåret 1931/1932. Statförslaget innefattar allenast vissa obetydliga jämkningar i förhållande till det för budgetåret 1930/1931 godkända. Jämkningarna avse viss inbördes förskjutning av sådana poster som telefon, förbrukningsartiklar o. d.

Departements- I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. chefen. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till karantänsanstalten i Haparanda för husdjur
anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra*
anslag av kronor 6,050.

H. Lanthushållning i allmänhet.

Hushållningssällskapen.

[53.] 1. Allmänt anslag till hushållningssällskapen. Ordinarie allmänna anslaget till hushållningssällskapen är jämlikt beslut av 1929 års riksdag (jmf. IX H. T. 1929 p. 51) uppfört med 3,000,000 kronor.

[53.]

Jag torde få erinra, att Kungl. Maj:t den 22 mars 1929 uppdragit åt lantbruksstyrelsen att verkställa och till Kungl. Maj:t inkomma med utredning rörande hushållningssällskapens ekonomiska förhållanden och behov av anslag från statens sida, därvid bland annat borde undersökas de arbetsuppgifter av olika slag, som ålåg de särskilda hushållningssällskapen, sagda uppgifters omfattning samt ekonomiska förutsättningar ävensom grunderna för fördelning de olika hushållningssällskapen emellan av det till sällskapens allmänna verksamhet utgående statsanslaget.

Lantbruksstyrelsen har i skrivelse den 23 augusti 1930 med förslag till de anslagsäskanden inom styrelsens hela förvaltningsområde, vilken styrelsen funnit böra göras hos 1931 års riksdag, dels preliminärt beräknat ett till 4,000,000 kronor förhöjt allmänt anslag till hushållningssällskapen, och dels meddelat, att skrivelse beträffande sistnämnda anslagskrav senare komme att utarbetas inom styrelsen för att, så snart ske kunde, tillställas Kungl. Maj:t.

Den förenämnda utredningen är ännu ej slutförd; ej heller har nyssberörda skrivelse avlämnats. Med hänsyn härtill och då i allt fall beredningen av ifrågavarande vidlyftiga utredningsärende icke lämpligen lär kunna slutföras inom sådan tid, att därpå grundat förslag kan föreläggas 1931 års riksdag, torde i riksstaten för budgetåret 1931/1932 böra uppföras

Departements-
chefen.

allmänt anslag till hushållningssällskapen, *oförändrat*
ordinarie anslag kronor 3,000,000.

[54.] 2. Sekreterare hos hushållningssällskapen. Såsom statsbidrag till avlönande av sekreterare hos hushållningssällskapen har riksdagen från och med budgetåret 1925/1926 (se IX H. T. 1925 p. 66) årligen till och med budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra förslagsanslag av 170,000 kronor. Det för innevarande budgetår anvisade anslaget, vilket på grund av beräknade nytillkommande ålderstilllägg upptagits till 172,000 kronor, avser statsbidrag för kalenderåret 1930.

[54.]

För anslagets användning äro bestämmelser meddelade i kungörelsen den

[54.] 30 maj 1924 (nr 164). Enligt denna kungörelse kan hushållningssällskap till avlönande av en sekreterare erhålla statsbidrag med dels 5,700 kronor såsom grundlön dels ock det belopp, som må tillkomma honom såsom ålders-tillägg. Ålderstilläggen äro tre, vart och ett å 500 kronor, att under vissa villkor utgå efter respektive fem, tio och femton års tjänstgöring.

Gällande organisation av hushållningssällskapen, vilken den 1 januari 1925 trädde i tillämpning, förutsätter årligt statsanslag till sällskapens sekreterare.

I skrivelse den 23 augusti 1930 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att, enär medelsåtgången torde kunna beräknas till oförändrat belopp, hos riksdagen måtte göras framställning om anvisande för ändamålet för budgetåret 1931/1932 av anslag å 172,000 kronor.

Departements-
chefen.

I anslutning härtill hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom statsbidrag för kalenderåret 1931 till avlönande av sekreterare hos hushållningssällskapen anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra förslagsanslag* av kronor 172,000.

3. Befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar, oförändrat *ordinarie reservationsanslag* (se IX H. T. 1930

p. 54) kronor 100,000.

Mindre jordbruk m. m.

[55.] [55.] 4. Höjande av det mindre jordbruket. Under en lång följd av år har riksdagen anvisat medel till åtgärder för höjande av det mindre jordbruket. För ändamålet har för vart och ett av budgetåren 1927/1931 anvisats ett extra reservationsanslag av 325,000 kronor. För åsyftade åtgärder gäller numera reglementet den 4 oktober 1929 (nr 350), vilket omfattar premiering av mindre jordbruk, anordnande av studieresor samt undervisning för i mindre jordbruk deltagande män och kvinnor. Detta reglemente är till innehållet lika med det förut gällande reglementet den 1 juni 1923 (nr 244) med den skillnad dock, att sistnämnda reglementes kapitel om premiering av mindre odlingsföretag nu utesluts. Beträffande villkoren för statsbidrag från förevarande anslag gäller vidare kungörelsen i ämnet den 4 oktober 1929 (nr 351), som ersatt kungörelsen den 1 juni 1923 (nr 245). Jag vill erinra, att redogörelse för hithörande bestämmelsers tillkomst och innebörd lämnats i statsverkspropositionen, nionde huvudtiteln, 1924 punkt 61 samt 1928 punkt 51 (jämför ock R. skr. nr 50/1929, punkt 23).

Till bidrag från det av 1930 års riksdag beviljade, samma år avseende

anslaget hava från hushållningssällskap och undervisningsanstalter understöd sökts till ett belopp av sammanlagt 394,364 kronor. Genom beslut den 23 maj 1930 har Kungl. Maj:t för ändamålet anvisat 325,000 kronor enligt följande fördelning:

till premiering av mindre jordbruk	kronor 211,500
» studieresor	» 38,900
» hushållningssällskapens undervisningsverksamhet ...	» 64,600
» annan undervisning	» 10,000
summa kronor 325,000.	

I skrivelse den 23 augusti 1930 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att till åtgärder under kalenderåret 1931 för höjande av det mindre jordbruket anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra reservationsanslag av 325,000 kronor.

Emellertid hava de jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 juni 1928 tillkallade *utredningsmän* för verkställande av utredning och avgivande av förslag rörande lämpligaste sättet för ordnande av den lägre lantbruksundervisningen i sitt betänkande den 30 april 1930 (statens offentliga utredningar 1930:9) jämväl behandlat frågan om åtgärder till höjande av det mindre jordbruket. I en särskild avdelning, av utredningsmännen benämnd »lantbruksundervisning för en större allmänhet» hava utredningsmännen framställt vissa förslag i ämnet, avseende dels ändringar i åtskilliga hänseenden av förenämnda reglemente och kungörelse, dels ock ökning av anslaget till höjande av det mindre jordbruket från 325,000 kronor med 235,000 kronor till 560,000 kronor.

Över utredningsmännens förslag hava infordrade utlåtanden avgivits av ett stort antal myndigheter och korporationer, däribland *lantbruksstyrelsen*, som i remissutlåtande den 8 november 1930 föreslagit, i hudsak, att anslaget till höjande av det mindre jordbruket skulle från och med budgetåret 1931/1932 uppdelas i två anslag, ett å 225,000 kronor för premiering av mindre jordbruk och ett å 200,000 kronor, att enligt vissa närmare angivna bestämmelser användas till statsunderstöd åt lantbruksundervisning för en större allmänhet.

Slutligen hava de enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 juli 1928 tillkallade utredningsmän för verkställande av utredning rörande jordbrukets ekonomiska läge samt angående de åtgärder, som må kunna vidtagas i syfte att höja jordbrukets ekonomiska bärkraft till förbättrande av deras ställning, som hava sin utkomst av jordbruksarbete, (*jordbruksutredningen*) i skrivelse den 26 november 1930 framlagt förslag angående, bland annat, premieringen av mindre jordbruk. Därvid ifrågasätter jordbruksutredningen, jämte annat, att anslagsbeloppet för premieringen av mindre jordbruk måtte höjas med 350,000 kronor. Över jordbruksutredningens framställning hava yttranden infordrats från lantbruksstyrelsen och statskontoret.

[55.] Sedan beredningen av förevarande ärende slutförts, har jag för avsikt att ånyo anmäla frågan för Kungl. Maj:t, i syfte att proposition i ämnet må kunna avlåtas till 1931 års riksdag. Vid sådant förhållande torde i förslaget till riksstat för budgetåret 1931/1932 böra för ifrågavarande ändamål, d. v. s. *dels* premiering av mindre jordbruk, *dels* undervisning för en större allmänhet, beräknas visst anslag, vilket torde böra upptagas till belopp av 450,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som må
 varda riksdagen förelagd, till premiering av mindre
 jordbruk och till undervisning för en större allmän-
 het beräkna för budgetåret 1931/1932 ett belopp
 av kronor 450,000.

[56.] [56.] 5. **Ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m.** Såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk har riksdagen årligen från och med 1912 anvisat anslag. Villkoren för erhållande av dylika bidrag äro fastställda i kungörelsen den 31 december 1915 (nr 599) med däri genom kungörelsen den 10 december 1920 (nr 825) gjord ändring. Statsbidrag utgår för varje bokföringsbyrå med *dels* visst belopp till byråns driftkostnad, *dels* visst belopp för varje upprättat bokslut för vissa jordegendomar och *dels* visst belopp för varje upprättat räkenskapsutdrag efter bokslut. Dessa räkenskapsutdrag bearbetas genom lantbruksstyrelsens försorg till räntabilitetsberäkningar, och kostnaderna härför gäldas från ifrågavarande anslag. Från och med budgetåret 1924/1925 har riksdagen härjämte beviljat medel till åstadkommande medelst särskilda produktionskostnadsundersökningar av material för en grundligare analys av jordbruksdriftens räntabilitet.

Medelsbehovet för ifrågavarande ändamål, som för budgetåret 1929/1930 uppskattats till 30,000 kronor, har för innevarande budgetår beräknats till 37,000 kronor. Det ökade medelsbehovet hänför sig därtill, att från och med sistnämnda budgetår bland de undersökningar rörande bokföring vid mindre jordbruk, som avses med ifrågavarande anslag, skulle inbegripas ett vidgat antal sådana egnahemsjordbruk, för vilkas bildande lån erhållits från egnahemslånefonden. I anslutning härtill har Kungl. Maj:t den 21 november 1930 utfärdat kungörelse (nr 397) angående utsträckt tillämpning av ovanberörda kungörelse den 31 december 1915 (nr 599). Med hänsyn till beräknad reservation av 11,000 kronor anvisade riksdagen för budgetåret 1930/1931 ett belopp av 26,000 kronor.

I skrivelse den 23 augusti 1930 har *lantbruksstyrelsen* anfört följande.

För utrönande av det för budgetåret 1931/1932 för ifrågavarande ändamål föreliggande anslagsbehovet hade lantbruksstyrelsen från direktören L. Nannesson, som av styrelsen erhållit i uppdrag att verkställa bearbetning av det statistiska materialet på hithörande område, införskaffat en promemoria,

varav framginge, att antalet till bokföringsbyråer anslutna anslagsberättigade egendomar för budgetåret 1931/1932 uppskattats till 560, samt att med för närvarande utgående anslag av högst 25 kronor för varje bokslut 14,000 kronor skulle erfordras såsom statsbidrag till bokföringskostnaderna vid mindre jordbruk. Då härtill vidare komme bokföringsbyråernas byråkostnader, beräknade till 1,500 kronor, skulle för sagda båda ändamål erfordras sammanlagt 15,500 kronor.

Vad anginge erforderligt statsbidrag för nämnda tid till bestridande av kostnaderna för räkenskapsresultatens statistiska bearbetning, beräknades detta enligt nuvarande anslagsnorm och i överensstämmelse med Nannesons förslag till 19,000 kronor, varav 10,900 kronor såsom ersättning för räkenskapsutdrag och 8,100 kronor till täckande av kostnader för bearbetning och tryckning av bokföringsresultaten. Højningen av denna del av anslaget med 2,000 kronor vore betingad av tillkommande bokslut från egnahemsjordbruk.

Vad slutligen beträffade undersökningen av jordbrukets produktionsfaktorer, borde denna under budgetåret 1931/1932 bedrivas i samma omfattning som under löpande budgetår. För dessa undersökningars fortsättande beräknades ett oförändrat anslagsbehov av 5,000 kronor.

Hela det för budgetåret 1931/1932 erforderliga statsanslaget skulle sålunda uppgå till (15,500 kronor + 10,900 kronor + 8,100 kronor + 5,000 kronor =) 39,500 kronor, varav högst 19,000 kronor skulle erfordras för räkenskapernas statistiska bearbetning. Då vid ingången av budgetåret 1931/1932 en reservation å ifrågavarande anslag av cirka 7,000 kronor torde förefinnas, syntes av riksdagen böra äskas ett anslag av 32,500 kronor.

Med anledning av vad sålunda anförts hemställer lantbruksstyrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m. anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra reservationsanslag av 32,500 kronor.

Det av lantbruksstyrelsen för budgetåret 1931/1932 uppskattade medelsbehovet, 39,500 kronor, överstiger med 2,500 kronor det för innevarande budgetår beräknade. Härav betingas 2,000 kronor av bokföringsresultatens statistiska bearbetning och tryckning beträffande nytillkommande egnahemsjordbruk, för vilket ändamål på sätt framgår av nionde huvudtiteln till 1930 års riksdag (sid. 218) något belopp icke ansetts erforderligt förrän för budgetåret 1931/1932. Återstående ökning å 500 kronor beror därpå, att lantbruksstyrelsen i år beräknat statsbidraget till själva bokföringskostnaderna något högre än i fjol. Sålunda beräknas sagda bidrag i år till i genomsnitt 25 kronor, mot det att bidraget i fjol beräknades till 20 kronor per egnahemsjordbruk. I anslutning till lantbruksstyrelsens beräkning torde medelsbehovet för budgetåret 1931/1932 böra uppskattas till 39,500 kronor. I betraktande av den å anslaget den 30 juni 1931 sannolikt tillgängliga reservationen, vilken synes mig kunna beräknas till ungefär 9,500 kronor, skulle för budgetåret 1931/1932 krävas en medelsanvisning av 30,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[56.]

att såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m. anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra reservationsanslag* av kronor 30,000.

Jordbrukskonsulenter m. m.

[57.]

[57.] 6. **Jordbrukskonsulenter.** Såsom bidrag till avlönande av jordbrukskonsulenter har riksdagen från och med år 1908 årligen å extra stat beviljat anslag, vilkas belopp småningom ökats. För budgetåret 1929/1930 anvisades för ändamålet ett extra förslagsanslag av 281,000 kronor, avsett till avlönande under 1929 av högst 56 jordbrukskonsulenter. För att möjliggöra anställande av ytterligare tre jordbrukskonsulenter beviljade riksdagen på framställning av Kungl. Maj:t för budgetåret 1930/1931 ett till 297,000 kronor förhöjt anslag.

Enligt kungörelsen den 19 augusti 1921 (nr 515) angående statsbidrag till avlönande av jordbrukskonsulenter med däri genom kungörelserna den 7 mars 1924 (nr 37), den 9 november 1928 (nr 443) och den 4 april 1930 (nr 123) gjorda ändringar utgör konsulents grundlön 4,200 kronor, vartill komma tre ålderstillägg å 500 kronor efter respektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring. Härför erforderliga belopp utgå av statsmedel under villkor, bland andra, att hushållningssällskapen, eventuellt med bidrag av landstingen, gälda samtliga övriga kostnader för konsulenterna.

Kungl. Maj:t har den 25 april 1930 beviljat statsbidrag för 1930 till avlönande av 59 jordbrukskonsulenter.

Det må här anmärkas, att hos hushållningssällskapen därjämte finnas anställda åtskilliga tjänstemän med benämning konsulent såsom mejerikonsulenter, husdjurskonsulenter, i vissa fall tillika mejerikonsulenter, m. fl. till vilkas avlönande emellertid icke utgår statsbidrag från nu förevarande anslag, därest de icke tillika äro jordbrukskonsulenter och statsbidrag av denna anledning kan utgå.

I detta sammanhang må jämväl bringas i erinran, att vid fjolårets riksdag (prop. nr 266; R. skr. nr 377) anslag för första gången beviljades för bidrag till avlöning av mejerikonsulenter. Detta särskilda, nya anslag upptogs till ett belopp av 67,000 kronor.

I skrivelse den 23 augusti 1930 har *lantbruksstyrelsen* gjort framställning om anslag för jordbrukskonsulenter för budgetåret 1931/1932. Därvid har styrelsen anfört följande.

För ifrågavarande ändamål utginge till grundlöner 247,800 kronor, vartill komme 98 ålderstillägg å 500 kronor eller 49,000 kronor. Sammanlagda belastningen av anslaget för 1930 utgjorde sålunda 296,800 kronor. Enligt vad lantbruksstyrelsen kunde överblicka, komme emellertid för 1931 att utgå ytterligare 8 ålderstillägg, medförande ökade utgifter till ett belopp

av 4,000 kronor. Under sadana förhållanden syntes anslagsbehovet till enbart jordbrukskonsulenter för budgetåret 1931/1932 uppgå till 300,800 kronor.

[57.]

Lantbruksstyrelsen finge vidare erinra, att styrelsen vid upprepade tillfällen och senast i skrivelse den 27 augusti 1929 angående äskande av statsbidrag för här ifrågavarande ändamål hos 1930 års riksdag framhållit önskvärheten av att även *husdjurskonsulenter* skulle kunna anställas med bidrag av statsmedel, och att sålunda bidrag måtte utgå till ett större antal konsulenter än vad hittills varit fallet. Visserligen hade riksdagen för budgetåret 1930/1931 såsom nämnt beviljat anslag förutom till förutvarande 56 jordbrukskonsulenter, jämväl till nyanställning av tre dylika eller sammanlagt 59, men detta antal syntes lantbruksstyrelsen allt för litet för att fylla det behov, som otvivelaktigt föreläge. Att ett dylikt behov verkligen förefunnnes, framginge bland annat därav, att vid fördelning av anslaget till nyssnämnda tre konsulenter icke mindre än 13 hushållningssällskap inkommo med framställningar om statsbidrag till ytterligare en jordbrukskonsulent. Härtill komme behovet av anslag till de husdjurskonsulenter, som redan anställts i sällskapens tjänst, men enligt nuvarande bestämmelser icke åtnjöte bidrag utav statsmedel. Lantbruksstyrelsen ansåge sig således änyo böra upptaga frågan om sådan höjning av ifrågavarande anslag, att statsbidrag måtte kunna utgå jämväl till avlönande av husdjurskonsulenter. Härtill föreläge så mycket större skäl, som enligt lantbruksstyrelsens mening åtgärder till förbättrande av husdjursskötseln och framför allt av ladugårdsskötseln vore av sådan betydelse jämväl för mejerihanteringen, att åtgärder till främjande av sistnämnda hantering knappast kunde sägas vara fullständiga, därest det ej på ett tillfredsställande sätt sörjts för upplysning bland landets djurägare särskilt ifråga om framställning av kvalitativt tillfredsställande mjölk.

Antalet konsulenter torde såsom lantbruksstyrelsen redan anført i skrivelse i ämnet den 3 september 1927 icke kunna sättas lägre än till 71, till vilka — därest husdjurs- och jordbrukskonsulenter skulle avlönas efter samma grunder, vilket syntes skäligt — grundlön skulle utgå med 298,200 kronor. Härtill komme, såsom ovan nämnts, erforderligt statsbidrag till ålderstillägg åt jordbrukskonsulenter, tillhopa 49,000 kronor. Då dessutom dylikt statsbidrag, förslagsvis med 5,500 kronor, även torde böra utgå till husdjurskonsulenter, syntes ett anslag av i runt tal 353,000 kronor erforderligt för ändamålet.

I fråga om antalet erforderliga husdjurskonsulenter samt om villkoren för statsunderstöd till deras avlönande ville lantbruksstyrelsen åberopa, vad styrelsen i sådant avseende anført i nyssnämnda skrivelse den 3 september 1927.

I anslutning till vad sålunda anförts finge lantbruksstyrelsen hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att såsom bidrag till avlönande under år 1931 av högst 71 jordbruks- och husdjurskonsulenter anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra förslagsanslag av 353,000 kronor.

Statskontoret har den 30 september 1930 avgivit infordrat utlåtande i ärendet och därvid anført följande.

Vad beträffade frågan om beviljande av statsbidrag till avlönande av konsulenter för husdjursskötsel finge statskontoret erinra, att under de senaste åren upprepade framställningar i sådant syfte blivit gjorda, men att det ansetts, dels att det vore en hushållningssällskapens angelägenhet att ordna med berörda konsulentverksamhet dels ock att medgiven förhöjning

[57.] av det allmänna anslaget till hushållningssällskapen i viss mån vore att betrakta som bidrag till understödjande av verksamheten. Ifrågavarande framställningar hade fördenskull icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Statskontoret föreställde sig, att dessa synpunkter alltfört kunde göras gällande i förevarande fråga och att Kungl. Maj:t sålunda icke funne sig vilja hos riksdagen äska särskilda medel för budgetåret 1931/1932 till husdjurskonsulenters avlönande.

Mot det av lantbruksstyrelsen äskade anslaget för avlönande av nu anställda 59 jordbrukskonsulenter, 300,800 kronor, syntes intet vara att erinra.

*Departements-
chefen.*

Av den utav lantbruksstyrelsen föreslagna höjningen med 56,000 kronor i förevarande anslag hänföra sig 4,000 kronor till nytillkommande ålders-tillägg åt de redan nu med statsbidrag avlönade jordbrukskonsulenterna. Den återstående höjningen, 52,000 kronor, är ämnad att möjliggöra anställande med statsbidrag jämväl av särskilda husdjurskonsulenter.

Frågan om statsbidrag till hushållningssällskapens husdjurskonsulenter har under de senaste åren vid upprepade tillfällen varit föremål för statsmakternas prövning. Hushållningssällskapens ombud gjorde den 26 september 1926 framställning i ämnet. I sina anslagsäskanden 1927, 1928 och 1929 har lantbruksstyrelsen framfört i huvudsak samma krav som nu. I framställning den 3 september 1927, vilken lantbruksstyrelsen nu åberopar och för vilken närmare redogjorts under punkt 53 i nionde huvudtiteln till 1928 års riksdag, ifrågasatte styrelsen, att statsbidrag måtte anvisas för avlönande av sammanlagt 71 konsulenter, därav 45 egentliga jordbrukskonsulenter och 26 specialutbildade husdjurskonsulenter. Sålunda gjorda framställningar om statsanslag för avlönande av husdjurskonsulenter hava hittills ej lett till någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Ej heller hava inom riksdagen motionsvis framställda förslag i sådant avseende vunnit riksdagens bifall.

Statsmakternas avslag å ifrågavarande krav har motiverats i huvudsak därmed, att avlönande av särskilda husdjurskonsulenter ansetts närmast vara en vederbörande hushållningssällskaps angelägenhet, som synts kunna tillgodoses genom anlitande av de för sällskapens allmänna verksamhet anslagna medel. För att stödja utvecklingen av konsulentverksamheten bereddes emellertid av fjolårets riksdag medel till avlönande inom hushållningssällskapen av ytterligare 3 jordbrukskonsulenter, varigenom statsbidrag numera utgår för tillhoppa 59 konsulenter. Än vidare må erinras, att fjolårets riksdag i samband med vidtagande av åtgärder för mejerihanteringens och smörexportens främjande anvisade särskilda anslag för avlönande av 13 mejerikonsulenter och för mejerikonsulenternas resor, åtgärder som äro ägnade att i sin mån underlätta hushållningssällskapens finansiering av konsulentverksamheten över huvud taget.

För egen del anser jag visserligen syftemålet med förevarande framställning behjärtansvärt. Emellertid torde man böra avvakta resultatet av de vid fjolårets riksdag vidtagna åtgärderna för konsulentverksamhetens utveckling, innan en så väsentlig utvidgning av statens understödsverksamhet

på området vidtages, som den av lantbruksstyrelsen nu ånyo ifrågasatta. Ett ytterligare stöd till dylikt avvaktande synes mig ligga däri, att man icke nu kan med säkerhet bedöma de verkningar ifråga om konsulentverksamheten, som kunna bliva en följd av den lägre lantbruksundervisningens eventuella omorganisation.

Jag anser mig alltså icke böra nu föreslå höjning av ifrågavarande anslag för ytterligare utökning av antalet med statsmedel avlönade konsulenter.

Den av lantbruksstyrelsen beräknade utgiftsökningen å 4,000 kronor på grund av nytillkommande ålderstillägg ger mig icke anledning till någon erinran. I betraktande av lantbruksstyrelsens uppgift, att belastningen å anslaget för 1930 uppgått till 296,800 kronor, tillstyrker jag sålunda, att anslaget för budgetåret 1931/1932 uppföres med 300,800 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom bidrag till avlönande under 1931 av högst 59 jordbrukskonsulenter anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra förslagsanslag* av kronor 300,800.

[58.] 7. Vandringsrättare. Såsom bidrag till avlönande av vandringsrättare i Dalarna och Norrland anvisade riksdagen första gången anslag å extra stat för 1912. Sedermera beviljades anslag för anställande av vandringsrättare även i övriga delar av landet. För vart och ett av kalenderåren 1927—1929 har beräknats bidrag till envar av 76 vandringsrättare med 1,500 kronor eller tillhopa 114,000 kronor samt för kalenderåret 1930 till envar av 80 vandringsrättare med likaledes 1,500 kronor eller tillhopa 120,000 kronor. Anslaget har i riksstaten för budgetåret 1930/1931 uppförts med sistnämnda belopp.

Enligt kungörelsen den 19 augusti 1921 (nr 514) angående statsbidrag till avlönande av vandringsrättare kan hushållningssällskap, i den mån anslagna medel därtill lämna tillgång, för dylikt ändamål erhålla statsbidrag med 1,500 kronor för år räknat till varje vandringsrättare under villkor, bland andra, att vandringsrättares kontanta grundlön utgör minst 2,000 kronor för år samt att såväl skillnaden mellan statsbidraget och grundlönen som ock den avlöning därutöver, inberäknat ålderstillägg och dyrtidstillägg, som må finnas påkallad, ävensom rese- och traktamentsersättning bestridas av landsting, hushållningssällskap eller eljest.

Kungl. Maj:t har den 23 maj 1930 beviljat statsbidrag till anställande dels för hela kalenderåret 1930 av 79 vandringsrättare, dels ock för senare halvåret 1930 av ytterligare en dylik befattningshavare eller tillhopa 80 vandringsrättare.

I skrivelse den 23 augusti 1930 rörande anslagsbehovet för ändamålet för budgetåret 1931/1932 har *lantbruksstyrelsen* anfört följande.

[57.]

[58.]

[58.] Erinras finge, att lantbruksstyrelsen i sina anslagsäskanden för budgetåret 1930/1931 hemställt om anslag till ytterligare 6 vandringsrättare utöver 76 dylika, hos hushållningssällskapen då anställda befattningshavare eller tillhopa 82. Kungl. Maj:t hade emellertid ansett sig ej böra föreslå riksdagen att anvisa anslag till flera än 80 vandringsrättare. Styrelsen hade vidare i skrivelse den 28 februari 1930 tillstyrkt en framställning från Värmlands läns hushållningssällskap om erhållande av statsbidrag, bland annat, till en nyinrättad vandringsrättarbefattning. Denna framställning hade dock icke vunnit Kungl. Maj:ts bifall. Sällskapet vore emellertid fortfarande i behov av ytterligare en vandringsrättare. Slutligen finge lantbruksstyrelsen överlämna en motsvarande framställning från Örebro läns hushållningssällskap.

Av de upprepade framställningarna från skilda hushållningssällskap om anslag till ytterligare vandringsrättare syntes framgå, att dessa befattningshavare i hög grad tillvunnit sig jordbrukarnas förtroende och att deras verksamhet utgjorde en lämplig form av undervisning.

Lantbruksstyrelsen, som vitsordade den betydelse, ifrågavarande institution hade för landets jordbruk, funne sig med hänsyn därtill samt med anledning av ovannämnda enligt lantbruksstyrelsens förmenande väl befogade framställningar böra vidhålla sin tidigare framställning om ett statsbidrag med 123,000 kronor till avlönande av 82 vandringsrättare.

Lantbruksstyrelsen hemställer, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att såsom bidrag till avlönande under kalenderåret 1931 av vandringsrättare anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra anslag av 123,000 kronor.

I den av lantbruksstyrelsen omförmälda, av *Örebro läns hushållningssällskap* gjorda framställningen anföres bland annat följande:

Alltsedan år 1921, då antalet vandringsrättare inom Örebro län minskades från 4 till 2, hade deras arbetsbörda ökat i sådan grad, att man nästan kunde säga, att deras arbetsförmåga utnyttjats intill bristningsgränsen. Trots detta vore vandringsrättarna icke på långt när i tillfälle att i den utsträckning, som önskligt och behövt vore, lämna jordbrukarna råd och hjälp.

Det som allra mest bidragit till denna ökning i vandringsrättarnas arbetsbörda vore framför allt det stegrade intresset för betesförbättringar, särskilt å ofullständiga jordbruk, för en förbättrad gödselvärd, för täckdikning samt för en vidgad försöksverksamhet.

Det vore sålunda icke endast högeligen önskvärt utan även nödvändigt, att ytterligare en vandringsrättare anställdes inom länet.

Hushållningssällskapets ekonomiska ställning vore emellertid för närvarande sådan, att sällskapet icke utan bidrag av statsmedel kunde avlöna ytterligare en vandringsrättare.

Departementets-
chefen.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen höjdes förevarande anslag vid fjolårets riksdag med 6,000 kronor i syfte att möjliggöra anställande av 80 vandringsrättare, varigenom antalet ökades med fyra. Emellertid synes den ökning, som sålunda kommit till stånd, icke täcka behovet. Då jag delar den uppfattning om betydelsen av vandringsrättarnas arbete, som kommit till uttryck i lantbruksstyrelsens framställning, vill jag förorda den av styrelsen äskade höjningen, 3,000 kronor, av förevarande anslag. Härigenom möjliggöres anställande av ytterligare två vandringsrättare.

Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[58.]

att såsom bidrag till avlönande under kalenderåret
1931 av vandringsrättare anvisa för budgetåret 1931/
1932 ett *extra anslag* av kronor 123,000.

[59.] 8. **Utbildningskurser för vandringsrättare.** Till utbildningskurser för vandringsrättare har sedan länge anvisats statsmedel. För budgetåret 1929/1930 utgår för ändamålet ett extra reservationsanslag av 6,500 kronor, avsett att användas dels till anordnande under kalenderåret 1931 av tre kurser efter en beräknad kostnad av 1,700 kronor för varje kurs, dels ock till täckande av brist å anslaget.

[59.]

För kurser av ifrågavarande slag har Kungl. Maj:t den 24 november 1922 meddelat bestämmelser. Vartannat år pläga tre och vartannat år två kurser hållas.

I skrivelse den 23 augusti 1930 har *lantbruksstyrelsen* uttalat, att kurser av ifrågavarande slag borde anordnas jämväl under 1932, då två kurser borde komma till stånd. Kostnaderna för varje kurs beräknades såsom förut till 1,700 kronor. Anslagsbehovet för sistnämnda år skulle således utgöra 3,400 kronor. Någon reservation å förevarande anslag, tillgänglig för täckande av kostnaderna för 1932 års kurser, torde icke komma att förefinnas. Lantbruksstyrelsen hemställer fördenskull, att för ifrågavarande ändamål måtte för budgetåret 1931/1932 ställas till förfogande 3,400 kronor.

Under erinran att enligt gällande bestämmelser såsom villkor för att kunna antagas till vandringsrättare fordras, bland annat, att hava genomgått därtill anordnad särskild utbildningskurs, vill jag tillstyrka, att anslag till dylika kurser göres tillgängligt jämväl för år 1932. Kostnaderna för två kurser under sagda år uppgå enligt ovannämnda beräkning tillhopa till 3,400 kronor. Liksom förut bör det vara Kungl. Maj:t obetaget att, om behovet så kräver, till dessa kurser anvisa fyllnadsanslag från andra till Kungl. Maj:ts disposition stående medel.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anordnande under 1932 av utbildningskurser
för vandringsrättare anvisa för budgetåret 1931/1932
ett *extra reservationsanslag* av kronor 3,400.

[60.] 9. **Täckdikningsförmän.** På framställning av Kungl. Maj:t (IX H. T. 1921 p. 32) anvisade riksdagen år 1921 för första gången anslag såsom bidrag till anställande hos hushållningssällskapen av täckdikningsförmän. Därvid beslöt riksdagen, att bidrag skulle få utgå med högst hälften av det sådan förmän tillerkända årsarvode, dock ej för

[60.]

[60.] någon med mer än 300 kronor, samt under de villkor i övrigt Kungl. Maj:t kunde finna gott föreskriva. Vid anslagsanvisningen 1921 beräknades antalet behöfliga täckdikningsförmän till omkring 100, dessas årsarvode från vederbörande hushållningssällskap till 600 kronor och statens bidrag till 300 kronor per täckdikningsförmän. Anslagsbehovet angavs till 30,000 kronor; och anvisade 1921 års riksdag dels å tilläggsstat för 1921 sagda belopp dels ock å extra stat för 1922 enahanda belopp.

Den 28 oktober 1921 utfärdade Kungl. Maj:t kungörelse (nr 634) angående statsbidrag till avlönande av täckdikningsförmän. Däri stadgas, bland annat, att statsbidrag beräknas efter två kronor 50 öre för varje förrättningsdag eller för förrättning erforderlig resdag inom Norrland och Dalarna samt två kronor för varje förrättnings- eller resdag inom landet i övrigt men må ej för någon täckdikningsförmän överstiga hälften av förmannen tillerkänt årsarvode och ej heller ett belopp av 300 kronor för år (2 §), att ansökning om statsbidrag skall av hushållningssällskap insändas till lantbruksstyrelsen före utgången av december månad året före det, bidraget avser, varefter lantbruksstyrelsen har att före den 1 nästpåföljande mars med eget utlåtande till Kungl. Maj:t överlämna de inkomna ansökningshandlingarna (5 §), samt att av Kungl. Maj:t beviljat statsbidrag utbetalas av statskontoret till vederbörande hushållningssällskap, i den mån sällskapet genom intyg av lantbruksstyrelsen styrker sig vara berättigat att uppbära dylikt statsbidrag (6 §).

Förevarande anslag, som tidigare haft natur av reservationsanslag, upptages i riksstaten alltsedan budgetåret 1927/1928 såsom s. k. obetecknat anslag. Från och med budgetåret 1926/1927 hava anslagen avpassats så, att de skulle medgiva bidrag med sammanlagt 25,000 kronor årligen. Då behovet av medel för ändamålet på grund av det ökade intresset för jordens täckdikning visat en fortgående stegring och då till följd av förefintlig behållning å de tidigare för ändamålet använta reservationsanslagen tillräckliga medel stode till förfogande, anvisade Kungl. Maj:t såsom statsbidrag för anställande under 1929 av täckdikningsförmän sammanlagt 28,087 kronor 50 öre. För innevarande budgetår har anslaget å riksstaten uppförts med 28,000 kronor; och har Kungl. Maj:t den 25 juli 1930 härav såsom statsbidrag för 1930 anvisat 27,893 kronor 75 öre. Såväl ansökningarna som de beviljade bidragen avsågo tillhoppa 109 täckdikningsförmän.

I skrivelse den 23 augusti 1930, varöver statskontoret avgivit remissutlåtande den 19 påföljande september, har lantbruksstyrelsen gjort framställning rörande anslagsanvisning för ändamålet för budgetåret 1931/1932 samt i samband därmed funnit sig böra fästa uppmärksamheten på, att de i förenämnda kungörelse den 28 oktober 1921 (nr 634) meddelade bestämmelserna för erhållande av statsbidrag från anslaget borde i vissa delar revideras för ernående av bättre överensstämmelse med de förhållanden, varunder förevarande verksamhet nu arbetar.

Ur styrelsens skrivelse samt statskontorets däröver avgivna utlatande må här anmärkas följande, därvid jag först torde få till behandling upptaga *de föreslagna förfottningsändringarna*.

Förslaget avser till en början viss ändring i den grundläggande, ovan återgivna bestämmelsen, att statsbidraget icke må för någon täckdikningsförmän överstiga hälften av honom tillerkänt årsarvode och ej heller ett belopp av 300 kronor för år.

Lantbruksstyrelsen anser bestämmelsen om begränsning av bidraget till 300 kronor för år och förman böra bibehållas men föreskriften i övrigt böra utbytas mot ett stadgande, att bidraget ej må överstiga hälften av de av vederbörande hushållningssällskap utbetalda dagarvoden. Styrelsen anför härom: Vad i kungörelsen stadgats om visst förhållande mellan bidragets storlek och det förman tillerkända årsarvodet hade ansetts innebära, att bidrag icke finge utgå, med mindre förmannen åtnjutit visst årsarvode av vederbörande hushållningssällskap. Denna bestämmelse hade i den praktiska tillämpningen visat sig medföra mindre lyckliga konsekvenser. På grund av täckdikningsverksamhetens starka utveckling och dess utpräglade karaktär av säsongarbete — i regel begränsat till endast några månader av året — saknade nämligen hushållningssällskapen i de flesta fall möjlighet att hos sig anställa tillräckligt antal förmän under så fasta former, som tillerkännandet av årsarvode till varje förman innebure. För att så vitt möjligt tillgodose anspråken på biträde av täckdikningsförmän hade de därför sett sig nödsakade att under den tid, täckdikningssäsongen varade, vid sidan av de årsanställda täckdikningsförmännen såsom extra förmän anställa personer, vilka, efter att hava genomgått av lantbruksstyrelsen för utbildande av ifrågavarande förmän anordnad kurs, visat sig äga för anställningen stadgad kompetens. På grund av anställningens tillfälliga art åtnjöte dylika extra förmän av hushållningssällskapet enbart dagarvode för verkställda förrättningar. Då sålunda visst årsarvode icke inginge i deras löneförmåner, hade statsbidrag till de extra förmännens avlöning hittills ansetts icke kunna medgivas. Å andra sidan hade tillgång till dylika extra arbetskrafter visat sig vara en nödvändig förutsättning för täckdikningsarbetenas behöriga fortgång. Det syntes lantbruksstyrelsen därför rimligt, att ifrågavarande statsbidrag måtte få disponeras till avlöande av jämväl extra täckdikningsförmän, varvid bidraget borde stå i visst förhållande till det dagarvode, som dylik förman åtnjöte av hushållningssällskapet under förrättning och därav föranledd resa.

Gällande bestämmelse om visst förhållande mellan statsbidraget och täckdikningsförmän tillerkänt årsarvode syntes även i sådant avseende mindre lycklig, att hos hushållningssällskap mot årsarvode anställd täckdikningsförmän under de tider av året, då täckdikning icke paginge, torde vara upptagen av annat arbete för hushållningssällskapets räkning, i vilket fall årsarvodet endast till en mindre del vore hänförligt till arbeten i samband med täckdikningsverksamheten. Det torde för övrigt icke vara utslutet, att av hushållningssällskap utbetald ersättning till täckdikningsförmän i åtskilliga fall för att ifrågavarande bestämmelse i författningen skulle kunna vinna tillämpning kunde hava gått under benämningen årsarvode, ehuru anställningen varit av tillfällig art och avsedd att räcka kortare tid än ett år. Å andra sidan torde förmännen,

[60]

vare sig de vore fast eller tillfälligt anställda, i regel av hushållningssällskapet ånjuta, utöver eventuellt årsarvode, visst dagarvode under den tid, de vore sysselsatta med nämnda arbeten. Med hänsyn härtill funne lantbruksstyrelsen statsbidraget böra, oberoende av huruvida årsarvode blivit förman tillerkänt, utmätas i förhållande till storleken av sålunda utgående dagarvode.

Statskontoret anser de av lantbruksstyrelsen anförda skälen för borttagande av villkoret om att bidraget icke må för någon täckdikningsförman överstiga hälften av honom tillerkänt årsarvode värda beaktande. Vad angår den föreslagna nya bestämmelsen, att bidraget ej må överstiga hälften av de av vederbörande hushållningssällskap utbetalda dagarvoden, framhåller statskontoret som sin mening, att, då täckdikningsförmans dagarvode sällan torde understiga fyra kronor, bestämmelsen torde komma till ringa tillämpning. I själva verket ville det synas statskontoret, som om, med hänsyn till att bidraget utginge med så lågt belopp som två kronor för dag, den i övrigt gällande begränsningen av bidraget till 300 kronor för år för varje täckdikningsförman skulle vara tillfyllest. Som ytterligare skäl för denna statskontorets ståndpunkt kunde åberopas den omständigheten att det anslag, från vilket bidragen utginge, hade karaktären av obetecknat anslag och således vore till sin storlek begränsat.

Beträffande bestämmelsen, att statsbidrag må, med förut angiven inskränkning, beräknas efter 2 kronor 50 öre för varje förrättningsdag eller för förrättningen erforderlig resdag inom Norrland och Dalarna samt 2 kronor för varje förrättnings- eller resdag inom landet i övrigt, inhämtas ur lantbruksstyrelsens framställning och statskontorets yttrande följande.

Lantbruksstyrelsen ifrågasätter härutinnan sådan ändring, att bidraget måtte för förstnämnda landsdelar beräknas efter samma belopp som landet i övrigt, samt anför till motivering härför: Något bärande skäl syntes numera knappast förefinnas till bibehållande av olika grunder i nämnda avseende. Anledningen till bestämmelsen om en gynnsammare bidragskvot för Norrland och Dalarna än för övriga landsdelar syntes icke fullt klar. Vid tillkomsten av förevarande kunngörelse syntes emellertid den åsikten hava gjort sig gällande, att statsbidraget till varje förman alltid komme att uppgå till det av riksdagen medgivna maximibeloppet, 300 kronor per år, varjämte särskilt beaktande syntes hava ägnats den omständigheten, att täckdikningsarbete i de norra delarna av landet icke kunde pågå under lika lång tid av året som i de södra delarna. Emellertid hade erfarenheten från verksamheten under de gångna åren visat, att bidraget till de olika förmännen endast i ett relativt ringa antal fall uppgått till förenämnda maximibelopp, beroende dels därpå att de fast anställda förmännen i allmänhet icke varit upptagna av ifrågavarande arbeten under så stort antal dagar, som för uppnående av maximibeloppet varit erforderligt, dels ock på den betydande omfattning, vari det under senare år visat sig nödvändigt att anställa extra förmän. Vad särskilt beträffade den kortare täckdikningssäsongen i landets nordligare delar, hade någon inverkan därav icke kunnat påvisas i de avseenden, som för bestämmandet av grunderna för tilldelningen av bidrag borde beaktas. Slutligen finge

framhållas, dels att av vederbörande hushållningssällskap till förmännen utbetalade dagarvoden för ifrågavarande förrättningar, enligt vad lantbruksstyrelsen kunnat inhämta, icke torde utvisa några mera nämnvärda skiljaktigheter inom de olika länen, dels ock att den del av statsbidraget, som årligen disponerats för Norrland och Dalarna, hittills uppgått till synnerligen små belopp, eller sammanlagt endast 3 å 5 procent av det årliga bidraget i dess helhet. Dessa omständigheter syntes jämväl tala mot att bidraget i fortsättningen beräknades för ifrågavarande landsdelar enligt gynnsammare grunder än för riket i övrigt.

Statskontoret har icke funnit anledning motsätta sig vad lantbruksstyrelsen sålunda föreslagit.

I fråga om ingivande av ansökning om bidrag och ordningen för dess utbetalande anser lantbruksstyrelsen, att ändring av bestämmelserna härom böra vidtagas i syfte att åstadkomma ett mera enkelt och praktiskt förfarande.

Lantbruksstyrelsen anför härom: Rörande ifrågavarande bestämmelser finge framhållas, att det såsom regel icke vore möjligt för hushållningssällskapen att i förväg ens någorlunda exakt beräkna omfattningen av det kommande årets täckdikningsarbeten eller behovet av täckdikningsförmäns medverkan vid desamma, varför de av sällskapen sökta bidragsbeloppen måste bli mer eller mindre fiktiva. Sedan Kungl. Maj:t meddelat beslut om beviljande av statsbidrag till hushållningssällskapen för avlönande av täckdikningsförmän under det löpande året, kunde utbetalning av bidraget ske först omkring ett år därefter, eller sedan redogörelse över verksamheten under det år, bidraget avsett, blivit av sällskapen inom författningsenligt föreskriven tid — före utgången av nästföljande mars månad — ingiven till lantbruksstyrelsen och därstädes granskad. De statsbidrag, som efter nämnda granskning utanordnades till hushållningssällskapen, understeg ofta väsentligt de av sällskapen sökta och av Kungl. Maj:t beviljade beloppen. I vissa fall kunde emellertid biträde av täckdikningsförmän under det år, redogörelsen avsåge, hava påkallats i större omfattning, än vad hushållningssällskapet vid ingivande året förut av sin ansökning om bidrag kunnat förutse. I regel hade på ny framställning av vederbörande hushållningssällskap ytterligare statsbidrag för ändamålet i dylika fall beviljats sällskapet.

Av vad sålunda anförts torde framgå, att den nuvarande, av föreskriften om förhandsbeviljande av bidraget föranledda ordningen för behandlingen av hithörande ärenden vore från synpunkten av önskvärd arbetsbesparing otillfredsställande. För hushållningssällskapens vidkommande syntes icke heller dylikt förhandsbeviljande innebära någon påvisbar fördel. I regel vore nämligen sällskapen nödsakade att i god tid före täckdikningsarbetenas igångsättande på vären anställa för ändamålet nödigt antal förmän utan att invänta Kungl. Maj:ts beslut om beviljande av bidrag. Den omfattning, vari det sedermera kunde bli möjligt för hushållningssällskapen att erhålla statsbidrag till förmännens avlönande, undandrog sig sålunda vid tidpunkten för dessas anställande sällskapens närmare bedömande.

En icke oväsentlig förenkling i dessa ärendens behandling ävensom en bättre överensstämmelse mellan bidragstilldelningen och bidragsbehovet samt överhuvud taget större möjlighet att överblicka ifrågavarande understödsverksamhet skulle enligt lantbruksstyrelsens uppfattning kunna

[60.] vinnas genom en omläggning av det ovan skildrade ansökningsförfarandet m. m. på sådant sätt, att ansökning om bidrag till avlönande av under visst år anställda förmän gjordes av hushållningssällskapen först i samband med ingivandet till lantbruksstyrelsen av föreskriven berättelse för ifrågavarande verksamhet under samma år. Lantbruksstyrelsen skulle därpå efter granskning av redogörelsen hava att hemställa hos Kungl. Maj:t om beviljande av så stort belopp, som vederbörande hushållningssällskap inom ramen av för ändamålet av riksdagen anväsa medel funnes var berättigat utfå.

Statskontoret har funnit sig kunna tillstyrka vad lantbruksstyrelsen sålunda föreslagit.

Vad slutligen beträffar anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål under 1931, framhåller *lantbruksstyrelsen*, att någon ökning därav kunde förväntas inträda, därest, på sätt lantbruksstyrelsen ovan ifrågasatt, statsbidrag medgäves utgå jämväl till extra täckdikningsförmän. För bedömande av storleken av denna ökning anför styrelsen, att antalet rese- och förrättningsdagar för de extra täckdikningsförmännen i medeltal under de senaste åren utgjort omkring 25 procent av de årsanställda förmännens rese- och förrättningsdagar. Såsom bidrag till avlönande av sistnämnda förmän syntes för 1931 böra beräknas ett belopp av 30,000 kronor. Därest bidraget komme att få tagas i anspråk jämväl till extra förmän, borde sålunda nyssnämnda belopp ökas med 25 procent till i runt tal 37,000 kronor.

Statskontoret uttalar i anslagsfrågan såsom sin mening, att verknin-garna av ovan omförmälda ändringar i kungörelsen i ämnet borde av-vaktas, innan den av lantbruksstyrelsen föreslagna utvidgningen av stats-bidragets tillämplighetsområde att gälla bidrag jämväl till extra för-män vidtoges; och hemställer statskontoret förty, att anslaget till täck-dikningsförmän i riksstaten för budgetåret 1931/1932 måtte upptagas till 30,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Lantbruksstyrelsens förslag innebär i huvudsak, att statsbidraget till täckdikningsförmän skulle beräknas enligt enahanda grunder för landet i dess helhet samt — med hänsyn bland annat till täckdikningens karak-tär av säsongarbete — utmätas oberoende av huruvida årsarvode blivit förmannen tillerkänt. Enligt styrelsens förslag skulle bidraget sålunda utgå med två kronor för varje förrättnings- eller resdag, dock med den begränsning att bidraget ej må överstiga hälften av de förmannen utav hushållningssällskapet tillerkända dagarvoden och ej heller 300 kronor för år. Statskontoret, som i övrigt biträtt förslaget, har på anförda skäl ansett onödigt begränsa bidraget till högst hälften av de förmannen utav hushållningssällskapet tillerkända dagarvoden. För egen del vill jag förorda förslaget med den av statskontoret ifrågasatta jämkningen. Jag tillstyrker alltså den ändrade bestämmelse, att statsbidrag till avlönande av täckdikningsförmän beräknas efter två kronor för varje förrättnings-

dag eller för förrättning erforderlig resdag, dock att detsamma ej må för någon täckdikningsförmän överstiga ett belopp av 300 kronor för år. Ärendet i denna del torde böra underställas riksdagen.

[60.]

Vad sedan angår de ifrågasatta ändringarna med avseende å förfaringssättet vid ingivandet av ansökningar om bidrag från anslaget och dessas handläggning, finner jag förslaget härutinnan ändamålsenligt. Med vidare prövning av denna fråga torde emellertid få anstå, till dess riksdagen varit i tillfälle att yttra sig över nyss omförmälda förslag om grunderna för statsbidragets bestämmande.

Vidkommande slutligen anslagsbehovet för 1931 ifrågasätter lantbruksstyrelsen dels en höjning av anslaget med 2,000 kronor till 30,000 kronor till gäldande av bidragen till de årsanställda täckdikningsförmännen dels ock ytterligare 7,000 kronor såsom bidrag till extra förmän. Statskontoret anser, att med äskande av anslag till sistnämnda ändamål bör anstå i avvaktan på verkningarna av de ifrågasatta ändringarna i grunderna för bidragets beräkning. Såsom ovan erinrats höjdes anslaget för 1930 av fjolårets riksdag från 25,000 kronor till 28,000 kronor, vilket belopp av Kungl. Maj:t anvisats såsom bidrag till avlöande av tillhoppa 109 täckdikningsförmän. För egen del vill jag tillstyrka, att anslaget för instundande budgetår något höjes. Jag är dock icke beredd att nu förorda så stor höjning, som den av lantbruksstyrelsen ifrågasatta, utan anser, att anslaget bör för budgetåret 1931/1932 upptagas till 31,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) såsom bidrag till avlöande under 1931 av täckdikningsförmän anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra anslag* av kronor 31,000;
- 2) godkänna den av mig ovan tillstyrkta ändringen rörande grunderna för bidragets bestämmande.

[61.] **Utbildningskurser för förrättningsmän vid täckdikningsföretag ävensom för täckdikningsförmän.** Efter det riksdagen tidigare beviljat särskilda anslag *dels* till en kulturteknisk utbildningskurs för personer, som prövades lämpliga såsom *förrättningsmän* vid uppgörande av planer och kostnadsförslag för täckdikningsföretag, *dels ock* till utbildningskurser för *täckdikningsförmän*, upptogos anslagen från och med budgetperioden 1 januari—30 juni 1923 under gemensam anslagstitel av reservationsanslags natur.

[61.]

Medelsbehovet har för ett vart av de senaste budgetåren beräknats till 14,000 kronor. Med hänsyn till påräknad reservation har anslagsanvisningen för innevarande budgetår begränsats till 4,100 kronor.

I skrivelse den 23 augusti 1930 rörande ansiagsbehovet för ändamålet

[61.] för budgetåret 1931/1932 har *lantbruksstyrelsen* erinrat, att för anordnande av kurser av ifrågavarande slag för närvarande funnes disponibelt sammanlagt 14,000 kronor. Detta belopp beräknades vara tillräckligt för en kurs av vardera av förenämnda slag.

Huruvida anordnande av kurser komma att under budgetåren 1930/1931 och 1931/1932 visa sig erforderligt, kunde vid tiden för skrivelsens ingivande icke med säkerhet avgöras. I varje fall torde under nämnda båda budgetår endast en kurs av vardera slaget behöva ifrågakomma. Något anslag för ändamålet torde sålunda, enligt *lantbruksstyrelsens* förmenande, icke behöva äskas för budgetåret 1931/1932.

Ehuru sålunda något nytt anslag icke erfordras, har jag dock velat här redogöra för ärendet, för att anslagsfrågans läge må bringas till riksdagens kännedom.

[62.] [62.] 10. Förvaltningsbidrag till förmedlare av lån från täckdikningslånefonden. På framställning av Kungl. Maj:t medgav 1921 års riksdag (prop. nr 181; R. skr. nr 284), att såsom ersättning till hushållningssällskapen för deras kostnader med avseende å den statsunderstödda täckdikningen finge årligen utgå så kallat förvaltningsbidrag med högst 92,000 kronor. Enligt detta medgivande utgår sådant bidrag dels med 20 kronor för varje med täckdikningslån understött företag, dels ock med 3 procent av under året beviljade lån. Förvaltningsbidragen hava till och med budgetåret 1929/1930 utgått ur täckdikningslånefonden. Då det icke syntes lämpligt, att fondens kapitalmedel sålunda disponerades för direkta utgifter, anvisade 1930 års riksdag på framställning av Kungl. Maj:t (IX H. T. p. 62) för budgetåret 1930/1931 ett extra förslagsanslag å 60,000 kronor för utbetalning av förvaltningsbidrag under år 1930.

I skrivelse den 27 oktober 1930 rörande anslagsbehovet för ändamålet för budgetåret 1930/1931 anför *lantbruksstyrelsen* följande.

Det för 1930 anvisade beloppet av 60,000 kronor torde i det stora hela bliva taget i anspråk. Hur stort medelsbehovet för ifrågavarande ändamål kunde bliva under 1931 vore icke möjligt att på förhand med säkerhet bedöma. Med hänsyn därtill att den från år 1930 medgivna räntefriheten under de två första åren å lån från täckdikningslånefonden redan under år 1931 torde komma att göra sig märkbar i form av ökad efterfrågan å lån, kunde en motsvarande ökning uti anspråken på förvaltningsbidrag beräknas inträda. I sin framställning i ämnet den 23 augusti 1930 hade *lantbruksstyrelsen* för beräknande av det kapitalbelopp, som kunde behöva tillföras täckdikningslånefonden för 1931, ansett sig böra förutsätta, att lån under sagda år komme att utgå med hela det medgivna årliga utlåningsbeloppet, 2,000,000 kronor. Möjligen kunde denna siffra komma att visa sig något för hög. För beräknande av erforderligt anslag till förvaltningsbidrag under 1931 ansåge sig *lantbruksstyrelsen* dock icke böra räkna med en lägre utlåning under året än med sammanlagt 1,700,000 kronor; antalet under samma år med lån understödda företag beräknade *lantbruksstyrelsen* komma att uppgå till omkring 1,300. Enligt gällande beräkningsgrunder

kunde sålunda de sammanlagda förvaltningsbidragen för 1931 beräknas till

$$[(1,300 \times 20) + \left(\frac{3}{100} \times 1,700,000\right) =] 77,000 \text{ kronor eller i runt tal } 80,000 \text{ kronor.}$$

[62.]

På grund av vad sålunda anförts hemställer lantbruksstyrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att till förvaltningsbidrag för 1931 till förmedlare av lån från täckdikningslånefonden anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra förslagsanslag av 80,000 kronor.

Statskontoret har i remissutlåtande i ärendet den 5 november 1930 förklarat sig ej hava erinran mot den sålunda föreliggande framställningen.

Mot lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet för 1931, slutande å *Departements- chefen.* 77,000 kronor, har jag icke något att erinra. Anslagsbeloppet synes mig emellertid kunna avrundas nedåt till 75,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förvaltningsbidrag för 1931 till förmedlare av lån från täckdikningslånefonden anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra förslagsanslag* av ... kronor 75,000.

[63.] **11. Statens lagerhus och fryshus.** Till täckande av utgifterna för statens lagerhus och fryshus har från och med budgetåret 1923/1924 uppförts ett extra förslagsanslag, vilket för ett vart av budgetåren 1923/1925 upptagits till 93,000 kronor, för ett vart av budgetåren 1925/1929 till 90,000 kronor samt vardera budgetåren 1929/1931 till 80,000 kronor.

[63.]

Rörande anslagets tillkomst tillåter jag mig hänvisa till den redogörelse, som lämnats under punkt 87 i 1923 års statsverksproposition, nionde huvudtiteln. Anslaget har t. o. m. budgetåret 1929/1930 beräknats med utgångspunkt från, att driften vid anläggningarna i fråga borde uppehållas allenast i den utsträckning detta, så vitt förhållandena å respektive ort gäve anledning antaga, kunde ske, utan att kostnaderna för staten bleve större än om driften vore helt nedlagd, i anslutning vartill anslaget upptagits till det belopp, vartill årskostnaden beräknats uppgå. för den händelse driften vid samtliga anläggningar vore nedlagd. Från och med innevarande budgetår har — i anslutning till den uppställning i budgettekniskt avseende, som beträffande statlig verksamhet, förenad med såväl utgifter som inkomster, numera tillämpas i avsikt att i riksstaten erhålla siffror mera överensstämmande med verkliga förhållandena — vidkommande statens lagerhus och fryshus vidtagits sådan anordning, att å utgiftssidan uppföras utgifterna, sådana de beräknats enligt för rörelsen uppgjord utgiftsstat, samt å inkomstsidan de beräknade inkomsterna å rörelsen. För innevarande budgetår upptages sålunda, såsom redan anmärkts, ett utgiftsanslag å 80,000 kronor, varemot å inkomstsidan svarar ett belopp av 75,000 kronor.

[63.]

Den 20 juni 1930 har Kungl. Maj:t fastställt utgiftsstat för de under statens lagerhus- och fryshusstyrelses förvaltning ställda fryshus- och spannmålslagerhus för tiden 1 juli 1930—30 juni 1931. I denna stat hava utgifterna upptagits till sammanlagt 83,200 kronor, därav för styrelsen, inbegripet ersättning åt sekreterare, inspektören för spannmåls-lagerhusen, skrivbiträde, reseersättningar m. m., 14,600 kronor, för centralfryshuset i Hallsberg 4,150 kronor samt för statens spannmålslagerhus i Eskilstuna, Eslöv, Klagstorp, Linköping, Vara, Åstorp, Hallsberg och Tomelilla tillhopa 64,450 kronor. Av sistnämnda belopp belöpa å lagerhuset i Eskilstuna 250 kronor, å lagerhusen i Eslöv, Klagstorp, Linköping, Vara och Åstorp sammanlagt 58,000 kronor samt å lagerhusen i Hallsberg och Tomelilla tillhopa 6,200 kronor.

Nämnda stat har sedermera i vad avser lagerhuset i Tomelilla ändrats genom beslut den 29 augusti 1930, därvid Kungl. Maj:t i samband med förordnande om återupptagande av driften vid lagerhuset fastställde ändrad utgiftsstat, slutande å 11,500 kronor. Staten beröres i viss mån jämväl av Kungl. Maj:ts beslut den 31 oktober 1930, varvid godkändes ett mellan lagerhus- och fryshusstyrelsen samt Varaslättens lagerhusförening u. p. a. träffat avtal om uthyrande av lagerhuset i Vara för en tid av två år, räknat från den 1 oktober 1930, mot en årlig avgäld av 3,000 kronor.

I skrivelse den 27 oktober 1930 har *lagerhus- och fryshusstyrelsen* framlagt förslag till inkomst- och utgiftsstat för fryshuset och lagerhusen för tiden 1 juli 1931—30 juni 1932 av, i sammandrag, följande utseende:

Inkomster.

Hyra av bostäder vid centralfryshuset i Hallsberg	kronor	2,700
» » spannmålslagerhuset i Eskilstuna	»	500
» » » » Vara	»	3,000
Inkomst av 5 spannmålslagerhus	»	65,000
summa kronor		71,200.

Utgifter.

Statens lagerhus- och fryshusstyrelse, inbegripet ersättning åt sekreterare, inspektören över lagerhusen, skrivbiträde, reseersättningar m. m.	kronor	14,600
Centralfryshuset i Hallsberg	»	3,900
Spannmålslagerhusen:		
lagerhuset i Eskilstuna	kronor	250
lagerhusen i Eslöv, Klagstorp, Linköping, Tomelilla och Åstorp	»	54,600
lagerhuset i Hallsberg	»	1,850
summa kronor		75,200.

Å rörelsen beräknas sålunda uppstå en förlust av 4,000 kronor.

Styrelsen anför i fråga om statförslaget följande.

Något antagligt förslag beträffande försäljning av fryshuset i Hallsberg föreläge ännu icke. Underhandlingar påginge emellertid med två olika rellekteranter, men då dessa underhandlingar ännu icke lett till någon bindande överenskommelse, hade styrelsen sett sig nödsakad upptaga anläggningen i staten jämväl för nästkommande budgetår. Utgifterna hade upptagits till ungefär samma belopp som i den nu gällande staten.

Beträffande spannmålslagerhusen hade styrelsen räknat med att spannmålslagerhuset i Eskilstuna skulle vara uthyrt på samma villkor, som nu vore fallet, eller mot en årlig hyra av 500 kronor, att spannmålslagerhuset i Vara skulle vara uthyrt mot en årlig hyra av 3,000 kronor, varom styrelsen komme att göra särskild framställning (såsom ovan anmärkts har densamma bifallits av Kungl. Maj:t den 31 oktober 1930), att spannmålslagerhusen i Tomelilla, Klagstorp, Eslöv, Åstorp och Linköping skulle drivas på sätt, som nu skedde, samt att driften vid lagerhuset i Hallsberg skulle vara nedlagd.

Inkomsterna av driften vid lagerhusen hade styrelsen beräknat till 65,000 kronor, vilket under normala år brukade inflyta. Utgifterna hade beräknats till ungefär samma belopp som innevarande år med några smärre förändringar, som betingats av uthyrandet av lagerhuset i Vara och upptagandet av driften vid lagerhuset i Tomelilla.

Rörande inkomster och utgifter för verksamheten under tiden 1 juli 1929—30 juni 1930 har av styrelsen i dess förenämnda skrivelse lämnats en redogörelse, varav följande sammandrag här torde få återgivas:

	Inkomster kronor	Utgifter kronor
Styrelsen	—	14,340: 09
Centralfryshuset i Hallsberg	2,312: 53	9,219: 56
Lagerhuset i Eslöv	13,161: 27	12,605: 81
» » Hallsberg	—	1,155: 50
» » Klagstorp	2,560: 27	5,430: 74
» » Linköping	21,090: 02	15,805: —
» » Tomelilla	594: —	4,135: 99
» » Vara	21,295: 50	23,479: 38
» » Åstorp	10,238: 16	10,649: 04
» » Eskilstuna	500: —	233: 25
Gemensamma utgifter för lagerhusen	—	264: 91
summa	71,751: 75	97,319: 27.

Styrelsen framhåller, att, såsom av sammanställningen framginge, verksamheten i dess helhet lämnat en förlust av 25,567 kronor 52 öre. Spannmålslagerhusen hade lämnat ett underskott av 4,320 kronor 40 öre, vilket berodde på att oberäknade, omfattande reparationsarbeten måste företagas.

Styrelsen hemställer, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att till täckande av utgifterna för statens lagerhus och fryshus jämväl för budgetåret 1931 1932 anvisa ett förslagsanslag å 80,000 kronor.

I remissutlåtande i ärendet den 28 november 1930 anför *statskontoret*.

[63.] Statskontoret, som verkställt en jämförande granskning av den föreslagna staten och styrelsens räkenskaper för budgetåret 1929/1930, hade icke funnit anledning till erinran mot statförslaget. Då i detsamma utgifterna upptagits till så lågt belopp som 75,200 kronor, skulle det måhända kunna ifrågasättas att vidtaga någon sänkning av det för ändamålet avsedda anslaget. Med hänsyn emellertid till svårigheten att i förväg beräkna vissa av de i staten upptagna utgiftsposterna och då för budgetåret 1929/1930 utgifterna uppgått till mer än 97,000 kronor, ansågo sig statskontoret icke böra föreslå en sådan åtgärd. Statskontoret finge därför hemställa, att jämväl för budgetåret 1931/1932 måtte hos riksdagen äskas ett extra förslagsanslag å 80,000 kronor till statens lagerhus och fryshus.

I detta sammanhang må erinras att, jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 2 oktober 1930, under tiden till den 1 oktober 1931 medgivits fortsatt upplagring i spannmålslagerhuset i Linköping av havre för arméns räkning.

*Departements-
chefen.*

Det för rörelsens bedrivande under instundande budgetår framlagda statförslaget upptager inkomsterna till 71,200 kronor och utgifterna till 75,200 kronor. Av skäl som statskontoret angivit anser jag anslaget böra upptagas till oförändrat belopp av 80,000 kronor. Jag vill erinra, att å riksstatsens inkomstsida såsom inkomst av rörelsen för instundande budgetår uppföres ett belopp av 65,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till täckande av utgifterna för statens lagerhus och fryshus anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra förslagsanslag* av kronor 80,000.

[64.] [64.] 12. Maskin- och redskapsprovningsanstalterna vid Ultuna och Alnarp. Till maskin- och redskapsprovningsanstalterna vid Ultuna och Alnarp har riksdagen från och med 1908 årligen anvisat medel. För budgetåret 1930/1931 har för ändamålet anvisats ett extra anslag av 63,500 kronor.

För provningsanstalterna gäller av lantbruksstyrelsen den 23 mars 1928 utfärdad reglemente.

I en till lantbruksstyrelsen ställd, av styrelsen med utlåtande den 23 augusti 1930 överlämnad ansökning, innefattande förslag till inkomst- och utgiftsstat för budgetåret 1931/1932, har *styrelsen för provningsanstalterna* anhållit att för utförande av maskin- och redskapsprovningar under budgetåret 1931/1932 i huvudsaklig överensstämmelse med hittills gällande grunder komma i åtnjutande av ett statsunderstöd av 64,600 kronor.

Lantbruksstyrelsen har anfört följande.

Emot de i föreliggande statförslag beräknade inkomsterna utav provnings-

avgifter och genom försäljning av meddelanden — vilka inkomster upptagits till samma belopp, 10,000 kronor, som föregående år — hade styrelsen intet att erinra.

Å utgiftssidan hade posten avlöningar m. m. till den fast anställda personalen höjts från 29,100 kronor, som utgjorde det av 1930 års riksdag utan erinran lämnade beloppet, till 29,600 kronor på grund av ökade ålders-tillägg till anstalternas båda överassistenter. Då denna höjning stode i full överensstämmelse med gällande lönerreglering för anstalterna, hade styrelsen intet att erinra däremot. Likaså ansåge lantbruksstyrelsen sig böra tillstyrka bifall till två smärre förhöjningar av posterna »tryckning av meddelanden» och »ersättning för arbete» med respektive 500 och 100 kronor till respektive 8,500 och 18,000 kronor, avseende att bland annat bestrida vissa balanserade kostnader, föranledda av anstalternas starka belastning med anledning av 1930 års allmänna lantbruksmöte. Övriga utgiftsposter vore upptagna till samma belopp som motsvarande, vederbörligen godkända poster för löpande budgetår.

Med en sammanlagd inkomstsumma — förutom statsanslaget — av 10,000 kronor skulle, i enlighet med provningsanstalternas styrelses förslag, erfordras ett från 63,500 till 64,600 kronor förhöjt statsanslag, om vars anvisande lantbruksstyrelsen gjorde framställning.

Redskapsprovningarnas förslag till inkomst- och utgiftsstat innefattar en höjning av statsanslaget med tillhopa 1,100 kronor. Härav belöpa 500 kronor på nytillkommande ålderstillägg till överassistenterna vid provningsanstalterna. Såsom lantbruksstyrelsen anført står höjningen i denna del i överensstämmelse med genomförd lönerreglering för anstalterna. Den föranleder ingen erinran från min sida. Höjningen i övrigt, vilken avser täckande av vissa balanserade utgifter under posterna tryckning av meddelanden och ersättning för arbete, anser jag mig med hänsyn till de särskilda omständigheter, som synas hava föranlett dessa utgifters balanserande, jämväl böra tillstyrka, men vill jag samtidigt framhålla angelägenheten av att icke sådana förändringar företagas i den för budgetåret godkända staten, som medföra behov av ökade statsmedel för samma budgetår. Departement-
chefen.

Då jag icke har någon erinran att framställa mot anstalternas beräkning av inkomsterna utöver statsbidraget, skulle statsbidraget såsom lantbruksstyrelsen föreslagit komma att uppgå till 64,600 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till maskin- och redskapsprovningsanstalterna vid
Ultuna och Alnarp anvisa för budgetåret 1931/1932 ett
extra anslag av kronor 64,600.

Kemiska stationer m. m.

[65.] [65.] 13. **Kemiska stationer.** Såsom bidrag till underhåll av kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behov har under en lång följd av år anvisats anslag. För budgetåret 1930/1931 har riksdagen såsom bidrag till underhåll av åtta dylika stationer anvisat ett extra anslag av 48,000 kronor, att utgå med högst 6,000 kronor till varje station.

Reglemente för med statsmedel understödda kemiska stationer har av Kungl. Maj:t utfärdats den 3 december 1926 (nr 516). Enligt Kungl. Maj:ts kungörelse den 18 juni 1927 (nr 223) angående statsbidrag åt kemiska stationer skall såsom villkor för erhållande av dylikt bidrag] gälla bland annat, att hushållningssällskap eller landsting, inom vars område kemisk station har sin verksamhet, vart för sig eller i förening, förbinder sig att lämna stationen understöd med minst samma belopp som statsbidraget. Bidrag har för innevarande budgetår enligt Kungl. Maj:ts beslut den 8 augusti 1930 bestämts skola med 6,000 kronor utgå till envar av kemiska stationerna i Jönköping, Kalmar, Visby, Halmstad, Skara, Örebro, Västerås och Härnösand.

I skrivelse den 23 augusti 1930 har *lantbruksstyrelsen* anfört, att statsbidrag till kemiska stationer torde för budgetåret 1931/1932 böra anvisas med oförändrat belopp, 48,000 kronor.

Departements-
chefen.

I överensstämmelse härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till understöd åt åtta kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behov, vilka av landsting eller hushållningssällskap, vart för sig eller i förening, understödjas med minst samma belopp som statsbidraget och vilka vilja underkasta sig de villkor och föreskrifter i avseende på analysmetoder och övriga förhållanden, som fastställas av Kungl. Maj:t, anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra anslag* av..... kronor 48,000, att utgå med högst 6,000 kronor till varje station.

[66.] [66.] 14. **Kemisk-växtbiologiska anstalten inom Norrbottens län.** Till underhåll av den år 1895 inrättade kemisk-växtbiologiska anstalten inom Norrbottens län har riksdagen årligen å extra stat anvisat bidrag, som för ett vart av budgetåren 1929/1931 uppgått till 27,000 kronor. Såsom villkor för åtnjutande av anslaget har uppställts fordran på bidrag från landsting och hushållningssällskap eller eljest till så stort belopp, att statsbidraget förhåller sig till ortsbidraget som 5 till 3. För nämnda två budgetår har detta senare bidrag bestämts till minst 16,200 kronor.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av lantbruksstyrelsen med utlåtande den 15 september 1930 överlämnad ansökning, har *styrelsen för omförmälda anstalt* anhållit, att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avlåta proposition om ett anslag av 28,400 kronor för uppehållande av anstaltens verksamhet i dess nuvarande utsträckning under tiden 1 juli 1931—30 juni 1932. Till stöd härför har anstaltsstyrelsen åberopat ett ansökningen bifogat förslag till inkomst- och utgiftsstat för sistnämnda tid jämte specifikation över lönerna till vid anstalten anställda befattningshavare. I en till lantbruksstyrelsen sedermera ingiven skrift har anstalten vidare lämnat en del kompletterande upplysningar angående lönerna till anstaltens befattningshavare samt angående de belopp, som i statförslaget beräknats till konstgödsel.

Ur *lantbruksstyrelsens* utlåtande må återgivas följande.

En jämförelse mellan det nu föreliggande statförslaget och det av Kungl. Maj:t och riksdagen såsom grund för beräkning av statsbidrag åt anstalten för budgetåret 1930/1931 godkända förslaget visade i fråga om *utgifterna* vissa förändringar. Så hade höjningar föreslagits i fråga om posterna »löner», »resor» och »böcker m. m.» med sammanlagt 692 kronor, varemot sänkningar vidtagits i fråga om posterna »apparater m. m.» och »telefon m. m.» med sammanlagt 500 kronor. Att märka vore, att utgifterna till löner, som förr uppdelats i tvenne poster, löner och dyrtidstillägg, nu sammanslagits till en post. Dyrtidstillägg, vartill förr särskilda medel anvisats av Norrbottens läns hushållningssällskap med ett belopp av 4,000 kronor, inginge i det nu beräknade lönebeloppet med en summa av 3,792 kronor. Det i nu föreliggande statförslag upptagna lönebeloppet innebure en reell höjning av lönerna med 600 kronor, beroende på att i enlighet med för anstalten gällande lönereglering två nya ålderstillägg om respektive 500 och 200 kronor tillkommit, varemot en minskning i fråga om utgiften för vaktmästare med 100 kronor beräknats.

De beräknade förhöjningarna i fråga om löneutgifter vore enligt lantbruksstyrelsens mening i enlighet med gällande reglering. Mot av anstaltsstyrelsen föreslagna övriga jämkningar i fråga om utgifterna hade lantbruksstyrelsen icke någon erinran, varför förslaget till utgifter borde godkännas som grund för beräkandet av statsbidrag till anstalten.

I fråga om anstaltens *inkomster* hade vidtagits de förändringar i nu föreliggande stat, att hushållningssällskapets anslag till dyrtidstillägg åt befattningshavare med ett från 4,000 till 3,792 kronor sänkt belopp inräknats i sällskapets allmänna anslag till anstalten, som sålunda uppförts med 10,792 kronor mot förut 7,000 kronor, att värdet av fri konstgödsel sänkts från 3,000 kronor till 1,500 kronor samt att den beräknade inkomsten av analysavgifter höjts med 500 kronor.

I fråga om dessa ändringar ansåge lantbruksstyrelsen endast posten för konstgödsel påkalla något särskilt uttalande. Av de förut omförmälda av anstalten lämnade kompletterande upplysningarna framginge, att posten fri konstgödsel i verkligheten för senaste år uppgått till endast 1,416 kronor 50 öre, vilket belopp ställts till anstaltens förfogande av vissa gödselfirmor för inköp av konstgödsel och att någon förhöjning av detta belopp knappast torde vara att förvänta. Det skulle möjligen kunna

[66.] antagas, att en sänkning i fråga om det för konstgödsel bland inkomsterna beräknade beloppet skulle motsvaras av en liknande sänkning i fråga om utgifterna för försöksverksamheten. Av de faktiska utgifterna för denna år 1929, eller samma år, vars siffra i fråga om fria konstgödselmedel lagts till grund för den nu verkställda beräkningen, framginge emellertid, att så icke kunde vara fallet. Lantbruksstyrelsen funne i anledning av vad sålunda anförts icke skäl göra någon erinran mot anstaltsstyrelsens förslag på denna punkt.

I detta sammanhang hade lantbruksstyrelsen ansett sig böra erinra, att genom beslut av 1930 års riksdag staten i fråga om den med kemisk-växtbiologiska anstalten till sin verksamhet mycket närstående svenska mosskulturföreningen övertagit de kostnader för konstgödsel, som förr bestritts av vissa konstgödsselfirmor. Det syntes, som om konsekvensen krävde, att så skulle ske jämväl i fråga om här förevarande, med statsunderstöd drivna försöksverksamhet. Att lantbruksstyrelsen icke nu ansåge sig böra föreslå att så skedde, berodde därpå att, då tre åttondelar av kostnaderna för driften för denna anstalt skulle bekostas av hushållningssällskap, landsting eller eventuellt annan bidragsgivare, en förhöjning av statsbidraget till anstalten sålunda ställde nya krav på hushållningssällskap och landsting. Lantbruksstyrelsen funne det nödvändigt, att de lokala institutionerna finge tillfälle taga ställning till detta spörsmål, innan staten vidtog någon ändring.

Såsom av det anförda framgår, har lantbrukstyrelsen icke haft något att erinra mot vare sig de beräknade utgifterna eller inkomsterna och sålunda icke heller mot storleken av det begärda anslaget. Någon förändring i fråga om villkoren för utanordnandet av statsbidraget till anstalten har icke ifrågasatts.

I remissutlåtande i ärendet den 13 oktober 1930 har *statskontoret* förklarat anstaltsstyrelsens förevarande framställning icke giva anledning till erinran från statskontorets sida.

*Departements-
chefen.*

Det av anstaltsstyrelsen framlagda förslaget till inkomst- och utgiftsstat för budgetåret 1930/1931 är grundat på ett bedrivande av verksamheten vid anstalten i motsvarande omfattning som under innevarande budgetår. Myndigheternas granskning av förslaget har ej givit dem anledning till erinran. Jag ansluter mig därför till förslaget samt tillstyrker förty, att en höjning av 1,400 kronor medges i det för närvarande utgående anslaget. Såsom villkor för statsbidragets åtnjutande bör, i enlighet med vad förut gällt, uppställas fordran å ortsbidrag till minst tre femtedelar av anslaget, och bör detta alltså uppgå till minst 17,040 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom bidrag till underhåll under tiden 1 juli 1931—30 juni 1932 av kemisk-växtbiologiska anstalten inom Norrbottens län — under villkor att från länets landsting och hushållningssällskap eller eljest bidrag

lämnas till anstaltens underhåll under samma tid med sammanlagt minst 17,040 kronor — anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra anslag* av kronor 28,400.

[66.]

Befrämjande av mossodlingar.

[67.] 15. **Svenska mosskulturföreningen.** Riksdagen har från och med 1890 årligen å extra stat anvisat anslag till understöd åt svenska mosskulturföreningen. För budgetåret 1930/1931 är anslaget uppfört med 101,900 kronor. Statsbidragets belopp plägar så bestämmas att, sedan posterna i företedd inkomst- och utgiftsstat granskats, bristen däri fylls av statsmedel.

[67.]

Härjämte har mosskulturföreningen alltsedan 1920 åtnjutit statsunderstöd till en försöksgård å myrjord vid Gisselås i Jämtlands län. Till driftkostnader för denna försöksgård har för budgetåret 1930/1931 anvisats ett extra anslag av 17,000 kronor.

I en av lantbruksstyrelsen med utlåtande den 23 augusti 1930 överlämnad framställning har *föreningen* på anförda skäl anhållit om ett statsunderstöd å 125,000 kronor för upprätthållande av föreningens verksamhet under budgetåret 1931/1932. Till stöd för framställningen har åberopats densamma bilagda förslag till inkomst- och utgiftsstater dels för försöksgården vid Flahult dels ock för själva föreningen. Den närmare innebörden av föreningens förevarande framställning framgår av *lantbruksstyrelsens* berörda utlåtande i ärendet. Styrelsen har däri anfört följande.

Bland inkomsterna vid *försöksgården Flahult* hade upptagits inkomst av försålda lantbruksprodukter med 20,000 kronor. Vid beräkning av erforderligt statsbidrag för löpande budgetår hade lantbruksstyrelsen utgått från en dylik inkomst av 21,000 kronor. Enligt vad lantbruksstyrelsen inhämtat uppginge de verkliga inkomsterna av vid ifrågavarande försöksgård försålda lantbruksprodukter år 1926, på grund av 1925 års goda skörd, till över 25,000 kronor, år 1927 till ej fullt 18 000 kronor, år 1928 till något över 20,000 kronor samt år 1929 till drygt 22,000 kronor. I medeltal för de fyra angivna åren hade sålunda inkomsterna uppgått till omkring 21,000 kronor. Ehuru desamma under de senaste två åren varit i stigande, vilket, såsom föreningen även framhölle, torde få tillskrivas de relativt höga svinpriserna under dessa år, ansåge sig lantbruksstyrelsen emellertid med hänsyn till de å den fria marknaden numera vikande priserna å samtliga lantbruksprodukter, böra tillstyrka, att nämnda medeltal, 21,000 kronor, eller samma belopp som lantbruksstyrelsen utgick ifrån vid beräkning av statsbidrag för löpande budgetår, även måtte upptagas i staten för budgetåret 1931/1932.

Då lantbruksstyrelsen i övrigt intet hade att erinra mot de av föreningen beräknade inkomsterna vid försöksgården Flahult, syntes enligt styrelsens förmenande desamma, förutom statsbidrag, böra upptagas i staten för budgetåret 1931/1932 med 21,300 kronor.

[67.] Såsom bidrag till driftkostnaderna vid försöksgården hava anvisats för budgetåren 1924/1925 3,000 kronor, 1925/1926 10,500 kronor, 1926/1927 12,600 kronor, 1927/1928 14 500 kronor, 1928/1929 14,500 kronor samt för budgetåret 1929/1930 17,000 kronor.

Bland utgifterna för försöksgården Flahult upptoges till en början avlöningar, och mötte där först lönen till inspektoren. Då dennes avlöning vore upptagen med samma belopp, som legat till grund för innevarande års riksdags beslut om understöd till föreningen, torde intet vara att anmärka mot densamma. Vidare hade föreningen upptagit posterna daglöner och ackordsarbeten med tillhoppa 14,000 kronor. Motsvarande poster uppginge i den av riksdagen godkända staten för löpande budgetår till sammanlagt 13,000 kronor. Med hänsyn till de verkliga utgifterna för dessa ändamål under budgetåret 1929/1930, vilka uppginge till något över 14,500 kronor, torde emellertid en höjning av denna post till av föreningen föreslagna 14,000 kronor vara motiverad.

Emot det för inköp av utsäde beräknade beloppet å 850 kronor syntes ingen erinran vara att göra.

I avseende å utgifterna för djurstallarna, vari inräknades posterna fodermedel, levande inventarier och diverse utgifter för djuren, hade föreningen föreslagit en höjning av anslaget till fodermedel med 1,000 kronor, från 3,000 till 4,000 kronor, och för levande inventarier ifrågasatt ett belopp av 1,800 kronor samt upptagit posten diverse utgifter för djuren med 800 kronor, eller sålunda tillhoppa 6,600 kronor. Ifrågavarande poster hade i årets stat upptagits med ett sammanlagt belopp av 5,500 kronor. Med hänsyn till de nuvarande låga prisen å kraftfodermedel och då utgifter för levande inventarier väl åtminstone delvis torde få anses icke tillhöra egentliga driftsutgifter, ansåge sig styrelsen icke kunna tillstyrka högre belopp än för innevarande år eller tillhoppa 5,500 kronor.

Posten konstgödsel hade i föreliggande statförslag upptagits med av innevarande års riksdag för budgetåret 1930/1931 beräknat belopp eller 2,900 kronor. Då skäl icke syntes föreligga för en ändring av detsamma för budgetåret 1931/1932, finge lantbruksstyrelsen tillstyrka bifall till föreningens förslag.

Diverse utgifter för växtodlingen hade upptagits med ett med 100 kronor förhöjt belopp eller 200 kronor. Med hänsyn till storleken av de faktiska utgifterna för ändamålet under budgetåret 1930/1931 ansåge lantbruksstyrelsen emellertid tillräckliga skäl för den ifrågasatta höjningen av ifrågavarande post icke föreligga.

För underhåll av byggnader och döda inventarier hade föreningen beräknat respektive 1,000 kronor och 1,500 kronor mot 700 kronor respektive 1,000 kronor uti den för löpande budgetår fastställda staten. Då lantbruksstyrelsen under hand inhämtat, att målning och andra reparationer av byggnader vid Flahult vore oundgängligen av behovet påkallade, ansåge sig styrelsen icke böra motsätta sig en tillfällig förhöjning av denna post med föreslaget belopp. Däremot syntes icke skäl föreligga för en förhöjning av anslaget till döda inventarier, utan torde detta böra upptagas med hittillsvarande belopp eller 1,000 kronor.

Vidare hade föreningen ifrågasatt en förhöjning av anslaget till allmänna omkostnader med 900 kronor från nuvarande 2,000 kronor till 2,900 kronor. Då emellertid de verkliga utgifterna under budgetåret 1929/1930 knappast syntes motivera en dylik höjning och ifrågavarande utgifter i övrigt torde böra begränsas så mycket som möjligt, hade lant-

bruksstyrelsen icke funnit skäl föreligga att upptaga nämnda post till högre belopp än som beräknats härför under innevarande budgetår.

Diverse utgifter för försöksverksamheten och arrende för Svartökärr vore upptagna till oförändrade belopp, och syntes intet vara att erinra häremot.

Slutligen hade bland utgifterna medtagits räntor å 1,450 kronor mot för innevarande budgetår 1,150 kronor. Enligt vad styrelsen inhämtat uppginge de sammanlagda ränteutgifterna för skulder vid försöksgården Flahult för närvarande till 1,442 kronor 87 öre per år. På grund av amortering av skulderna torde emellertid dessa räntor komma att sjunka. Med hänsyn härtill ansåge sig lantbruksstyrelsen icke kunna tillstyrka, att högre belopp upptoges för ändamålet än 1,400 kronor.

Toges hänsyn till de ändringar och förslag, som lantbruksstyrelsen här ovan ansett sig böra göra beträffande förslaget till stat för försöksgården Flahult för budgetåret 1931/1932, erhöles detta följande utseende:

Inkomster.

Försålda skördeprodukter, ladugårdsprodukter m. m.	kronor 21,000
Hyra för inspektorens bostad	» 300
Underskott	» 13,550
	kronor 34,850

Utgifter.

Avlöningar	
inspektoren, lön enligt regleringen	kronor 3,600
personligt lönetillägg	» 400
25 procent dyrtidstillägg	» 1,000
	kronor 5,000
Daglöner och ackordsarbeten	» 14,000
Utsäde	» 850
Utgifter för djurstallarna (fodermedel, levande inventarier och diverse utgifter för djuren)	» 5,500
Konstgödsel	» 2,900
Diverse utgifter för växtodlingen samt för försöksverksamheten, sammanlagt	» 600
Byggnaders underhåll	» 1,000
Döda inventaier	» 1,000
Svartökärr, arrende	» 600
Räntor	» 1,400
Allmänna omkostnader	» 2,000
	kronor 34,850.

Det underskott, som kunde beräknas uppkomma å försöksgården Flahult, skulle sålunda enligt lantbruksstyrelsens förmenande utgöra 13,550 kronor eller 1,450 kronor högre belopp än för löpande budgetår. Orsaken till denna förhöjning vore, såsom framginge av vad ovan anförts, att söka i förhöjda utgifter för daglöner och ackordsarbeten med 1,000 kronor, för byggnaders underhåll med 300 kronor och för räntor med 250 kronor. Posten porto och resor hade icke såsom föregående år upptagits såsom särskild post i föreliggande statförslag.

[67.]

I fråga om *föreningens* inkomst- och utgiftsstat förefunnos vad först beträffade inkomsterna anledning till erinran mot de beräknade anslagen från hushållningssällskap och landsting. De verkliga anslagen från hushållningssällskapen hade under senast förflutna budgetår sjunkit med 400 kronor till sammanlagt 4,100 kronor och från landstingen med 200 kronor till 3,100 kronor. Då föreningen ansett sig böra räkna med sannolikheten av ytterligare minskningar av dessa anslag, hade föreningen i statförslaget för budgetåret 1931/1932 beräknat ifrågavarande anslag till vardera 3,000 kronor. Enligt lantbruksstyrelsens förmenande borde emellertid vid uppgörande av statförslag för nästkommande budgetår räknas med de verkliga inkomsterna från hushållningssällskapen och landsting under budgetåret 1929/1930 och icke kalkyleras med mer eller mindre osäkra ytterligare sänkningar av de från dessa håll lämnade bidragen, ett tillvägagångssätt som ju rent av inbjöde till nedsättning eller indragning av här ifrågavarande anslag. Lantbruksstyrelsen ansåge därför, att posterna i fråga borde upptagas i staten för budgetåret 1931/1932 med respektive 4,100 kronor och 3,100 kronor eller tillhopa 7,200 kronor.

Medlemsavgifterna hade av föreningen beräknats till 500 kronor lägre belopp än för löpande budgetår eller till 5,000 kronor. Då nämnda avgifter under budgetåret 1929/1930 icke uppginge till fullt 5,000 kronor, hade lantbruksstyrelsen icke funnit skäl till erinran mot den sålunda ifrågasatta sänkningen av ifrågavarande post.

Vidare hade föreningen såsom inkomst upptagit räntor med 1,500 kronor. Enligt vad lantbruksstyrelsen under hand inhämtat inginge i denna post även ränta av Troed Nelssons premiefond med 1,000 kronor, vilket belopp emellertid återfunnes bland utgifterna såsom premier ur samma fond. Härutöver uppgåve föreningen sålunda ränteinkomster med 500 kronor. Verkliga ränteinkomsten var emellertid under budgetåret 1929/1930 över 800 kronor. Med anledning härav hade lantbruksstyrelsen ansett skäl föreligga för en höjning av nu ifrågavarande post till 1,800 kronor.

Hyresersättning från vaktmästare hade av föreningen upptagits för första gången i föreliggande statförslag i överensstämmelse med motsvarande post i försöksgården Flahults stat. Då motsvarande höjning företagits i fråga om utgifterna för löner, hade lantbruksstyrelsen intet att erinra mot posten i fråga.

Då lantbruksstyrelsen i övrigt icke funnit skäl till erinran mot av föreningen upptagna inkomstposter, skulle sålunda föreningens sammanlagda inkomster under budgetåret 1931/1932 enligt vad lantbruksstyrelsen här ovan anført kunna beräknas till 22,650 kronor.

På utgiftssidan mötte först posten avlöningar. I fråga om de ordinarie tjänstemännen hade föreningen föreslagit förhöjda avlöningar till dessa med sammanlagt 3,550 kronor. Uti denna förhöjning inginge emellertid tvenne ålderstillägg från och med år 1932, nämligen åt föreståndaren och kassörskan, vilka ålderstillägg jämlikt av lantbruksstyrelsen godkänd reglering uppginge till respektive 600 kronor och 200 kronor, här upptagna för tiden 1 januari—30 juni 1932 med halva beloppen, tillhopa 400 kronor. Dessutom inginge i bemälda post å 3,550 kronor den ovan omnämnda hyran å 150 kronor av vaktmästaren, med vilket belopp lönen till denne beräknats förhöjd. Vidare hade föreningen föreslagit löneförhöjning till var och en av de tre kulturingenjörerna med 1,000 kronor årligen eller tillhopa 3,000 kronor. Som motivering för sin framställning härutinnan hade föreningen framhållit bland annat, att kulturingenjör-

rerna, vilka enligt föreningens förmenande borde likställas med konsulenterna hos betes- och vallföreningen, även borde komma i åtnjutande av sådan löneförhöjning med 1,000 kronor jämte dyrtidstillägg därå, som jämlikt 1930 års riksdags beslut tillerkänts nämnda konsulenter. Lantbruksstyrelsen, som närmare undersökt bland annat de extra inkomster, som ifrågavarande befattningshavare kunde komma i åtnjutande av i samband med tjänsten, ansåge sig kunna biträda föreningens uppfattning beträffande kulturingenjörernas och nämnda konsulenters likställande. Under sådana förhållanden finge lantbruksstyrelsen tillstyrka ett lönetillägg med 1,000 kronor jämte dyrtidstillägg därå till var och en av föreningens kulturingenjörer.

Till en försöksassistent och ett extra biträde för bearbetning av försök hade upptagits oförändrade belopp eller tillhoppa 4,000 kronor. Lantbruksstyrelsen hade intet att erinra häremot liksom ej heller mot av föreningen beräknat belopp till dyrtidstillägg eller 14,375 kronor.

Utgifterna för kulturförsök hade av föreningen beräknats till 5,500 kronor eller 3,100 kronor högre än föregående år. Enligt vad lantbruksstyrelsen inhämtat motsvarade emellertid detta senare belopp utav föreningen föregående år upptagen utgift för konstgödsel, vilken post lantbruksstyrelsen då ansåg icke böra upptagas i staten. Sedan riksdagen nu beviljat anslag till inköp av konstgödsel för försöksgården Flahult, ansåge lantbruksstyrelsen det skäligt, att föreningen finge även uti sin stat upptaga så stort belopp för ifrågavarande förnödenhet, som prövades erforderligt för annat ändamål än för gödsling av demonstrationsförsök. Enligt vad lantbruksstyrelsen inhämtat kunde nämnda utgift beräknas till 1,500 kronor, vilket belopp lantbruksstyrelsen finge föreslå utgå till föreningen för gäldande av kostnader för inköp av konstgödsel. I övrigt hade lantbruksstyrelsen intet att erinra mot posten kulturförsök. Icke heller posten vegetationsförsök, upptagen till 1,500 kronor, syntes kunna göras till föremål för erinran.

Till resekostnader hade föreningen i likhet med föregående år beräknat ett belopp av 15,500 kronor. Med hänsyn till den verkliga kostnaden härför under sist förflutna budgetår finge lantbruksstyrelsen tillstyrka nämnda belopp, vilket innebure en förhöjning jämfört med löpande budgetår av 500 kronor.

Posten pensionsavgifter vore upptagen med oförändrat belopp. Tidskriften och smärre trycksaker hade av föreningen beräknats medföra en till 10,300 kronor ökad kostnad. Då emellertid de faktiska kostnaderna under budgetåret 1929/1930 endast obetydligt överstege de för samma budgetår för ändamålet anslagna medlen, eller 9,000 kronor, och det icke torde möta större svårighet att reglera denna utgift inom ramen av tillgängligt anslag, hade lantbruksstyrelsen icke funnit skäl biträda föreningens förslag om höjning av ifrågavarande post.

Posten porto och skrivmaterial hade i förslaget upptagits till 1,800 kronor eller 300 kronor högre än i den av riksdagen på denna punkt utan erinran lämnade staten för nu löpande budgetår. Med hänsyn till den verkliga medelsförbrukningen för detta ändamål under senaste budgetåret, eller omkring 1,450 kronor, ansåge sig lantbruksstyrelsen icke kunna tillstyrka höjning av ifrågavarande post.

Utgifterna för byggnaders och inventariers underhåll hade av föreningen upptagits med 1,000 kronor eller 300 kronor mer än som beräknats för innevarande budgetår. Då enligt vad lantbruksstyrelsen inhämtat för-

[67.] eningens byggnader vore i stort behov av målning och en del andra reparationer, vilka på grund av bristande medelstillgång hittills fått anstå, ansåge sig styrelsen böra tillstyrka den sålunda ifrågasatta förhöjningen.

Posterna skatter och onera, inventarier och litteratur, telefon, diverse förbrukningsartiklar, räntor samt amortering och ränta å Gisselåsskulden hade beräknats till samma belopp som för innevarande budgetår och gäve icke anledning till erinran.

Till fastighetens renhållning hade föreningen föreslagit upptagande av en ny post å 250 kronor. Då emellertid enligt lantbruksstyrelsens förmenande denna utgift hittills ingått och även härnäst torde kunna ingå i posten diverse omkostnader, hade styrelsen icke ansett sig böra biträda föreningens ifrågavarande förslag.

Vidare hade föreningen ifrågasatt, att utgifter för årsmöten och mosskurs upptoges i staten med 1,200 kronor mot löpande budgetårs 1,000 kronor. Med hänsyn till den verkliga medelsåtgången under senaste budgetår eller 809 kronor 30 öre, hade lantbruksstyrelsen ej kunnat tillstyrka den föreslagna höjningen.

Såsom ny post hade föreningen i föreliggande statförslag upptagit premier ur Troed Nelssons fond med 1,000 kronor. Då motsvarande belopp såsom förut nämnts medräknats bland ränteinkomster syntes ingen erinran kunna göras mot ifrågavarande post.

Slutligen hade föreningen i likhet med tidigare år bland utgifterna medtagit reseersättning till styrelseledamöterna med 1,750 kronor. Hittills hade föreningens förslag på denna punkt icke vunnit gillande, enär föreningen i fråga om utseende av styrelse för föreningen icke vidtagit åtgärder för att åstadkomma större likformighet på detta område med Sveriges utsädesförening samt svenska betes- och vallföreningen, vilka föreningar åtnjöt dylikt anslag. Nu hade emellertid även svenska mosskulturföreningen vidtagit i här ifrågavarande avseende erforderliga ändringar i stadgarna, vilka ändringar lantbruksstyrelsen tillstyrkt i skriftelse till Kungl. Maj:t den 30 juni 1930, varför styrelsen ansåge sig böra tillstyrka föreningens framställning om anslag för ifrågavarande ändamål.

Under förutsättning att vad lantbruksstyrelsen här ovan anfört vunne beaktande och att posten diverse omkostnader i utjämningsyfte uppfördes med 1,160 kronor, skulle föreningens stat få följande utseende:

Inkomster.

Anslag från hushållningssällskap	kronor 4,100		
» » landsting	» 3,100	kronor	7,200
Anslag av allmänna medel för särskilda ändamål	»		1,000
Medlemsavgifter	»		5,000
Annonser i tidskriften	»		2,000
Analysavgifter	»		1,000
Räntor	»		1,800
Amortering och ränta från Gisselås	»		4,500
Hyresersättning från vaktmästaren	»		150
Beräknat statsanslag	»		116 000
			kronor 138,650.

Utgifter.

[67.]

Löner till tjänstemännen:			
ordinarie	kronor 57,500		
e. försöksassistent och e. biträde för bear-			
betning av försök	» 4,000	kronor	61,500
Dyrtidstillägg till ordinarie tjänstemän		»	14,375
Försöksverksamheten:			
konstgödsel		»	1,500
vegetationsförsök		»	1,500
kulturförsök		»	2,400
underskott vid försöksgården Flahult		»	13,550
Resor		»	15,500
Pensionsavgifter		»	1,365
Tidskriften och smärre trycksaker		»	9,000
Porto och skrivmaterial		»	1,500
Byggnaders och inventariers underhåll		»	1,000
Skatter och onera		»	1,000
Inventarier och litteratur		»	1,000
Telefon		»	800
Diverse förbrukningsartiklar		»	2,000
Årsmöten och mosskurs		»	1,000
Räntor		»	1,250
Amortering och ränta å Gissellåsskulden		»	4,500
Premier ur Troed Nelssons fond		»	1,000
Reseersättning åt styrelseledamöterna		»	1,750
Diverse omkostnader och oförutsedda utgifter		»	1,160
		kronor	138,650.

Såsom framginge av detta förslag till inkomst- och utgiftsstat för budgetåret 1931/1932 syntes föreningen för nämnda budgetår vara i behov av statsbidrag med 116,000 kronor. Detta innebure en förhöjning av ifrågavarande anslag i jämförelse med innevarande budgetår med icke mindre än 14,100 kronor. Denna förhöjning kunde måhända synas betydande, men ville lantbruksstyrelsen framhålla, att större delen av densamma vore betingad av enligt lantbruksstyrelsens förmenande ofrånkomliga sänkningar av vissa inkomstposter, nämligen anslagen från annat håll än staten och medlemsavgifter, samt höjningar av redan förefintliga eller upptagande av vissa nya utgiftsposter.

Med anledning av vad sålunda anförts finge lantbruksstyrelsen hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att till understöd åt svenska mosskulturföreningen anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra anslag av 116,000 kronor.

Statskontoret har i infortrat utlåtande den 11 november 1930 anförut följande.

Statskontoret, som ingått i granskning av samtliga i de framlagda statförslagen upptagna inkomst- och utgiftsposter, ansåge sig på grund härav och med hänsyn till vad lantbruksstyrelsen anförut i ärendet icke kunna tillstyrka anslag till svenska mosskulturföreningen för nästkommande budgetår till högre belopp än det av lantbruksstyrelsen förordade eller 116,000 kronor.

[67.]

I fråga om försöksgården vid Gisselås torde jag, innan jag under förevarande punkt anmäler en av mosskulturföreningen gjord framställning om fortsatt anslag för gårdens upprätthållande, få erinra om följande.

I det förslagsanslag å högst 70,000 kronor, som 1918 års lagtima riksdag anvisade till svenska mosskulturföreningen för år 1919, ingick bland annat ett belopp av 10,000 kronor för anordnande av fasta försök i Jämtland. Vid närmare prövning av frågan om anordnande av dessa försök befanns, att för desamma borde anordnas en fast försöksgård med uppsättning av kreatur och redskap m. m. För möjliggörande härav beviljade 1919 års lagtima riksdag för år 1920 22,600 kronor, varjämte till täckande av driftkostnaderna vid försöksgården för vartdera av åren 1920 och 1921 anvisades 9,000 kronor. Vid beviljandet av nämnda anslag å 22,600 kronor utgick man från att en gård om cirka 25 hektar odlingsjord, varav 5 hektar odlad jord, skulle arrenderas. Någon lämplig försöksgård kunde emellertid icke erhållas på arrende, varför mosskulturföreningen fann sig föranlåten att för ändamålet under sommaren 1920 inköpa erforderligt område, bestående av en större myr omedelbart intill Gisselås anhalt vid inlandsbanan. Anläggningskostnaderna för anordnande av en försöksgård å denna myr beräknades till 89,865 kronor. För täckande av dessa kostnader disponerade föreningen nämnda belopp å 10,000 kronor, som 1918 års riksdag beviljat för anordnande av fasta försök i Jämtland, varjämte 1921 års riksdag för ändamålet beviljade föreningen ett räntefritt låneunderstöd å 80,000 kronor. Vidare tilldelade Kungl. Maj:t den 4 november 1921 föreningen från arbetslöshetsanslaget 11,617 kronor 30 öre för vissa arbeten å försöksgården.

De av 1919 års riksdag anvisade medlen 22,600 kronor till anläggningskostnader samt 9,000 kronor till driftkostnader under år 1920 hava där emot icke disponerats av föreningen utan besparats statsverket. Likaledes har av anslaget till driftkostnader under år 1921, 9,000 kronor, enligt Kungl. Maj:ts brev den 7 oktober 1921 endast 4,700 disponerats av föreningen.

1922 års riksdag anvisade såsom bidrag till driftkostnaderna vid försöksgården för år 1922 7,300 kronor och för tiden 1 januari—30 juni 1923 5,000 kronor.

1923 års riksdag anvisade såsom räntebärande amorteringslån åt föreningen för bestridande av utgifter för byggnader samt inköp av kreatur vid försöksgården 40,000 kronor. Vid beviljande för budgetåret 1926/1927 av anslag till driftkostnader för försöksgården instämde riksdagen i ett i nionde huvudtiteln gjort uttalande, att en utveckling i riktning mot att statsbidraget komme att i det närmaste motsvara all kostnad för arbetskraft till såväl försöksverksamhet som gårdens skötsel i övrigt lätt kunde komma att motverka vissa med försöksgården avsedda syften, nämligen bland annat påvisande av möjligheterna för ekonomiskt lönande myrjordbruk i inre Norrland. Sedan försöksgårdens ekonomiska ställning, på sätt närmare omförmäles i 1927 års statsverksproposition, nionde huvudtiteln punkt 74, visade sig ohållbar, har såsom ett led till ekonomiens ordnande sistnämnda lån jämlikt riksdagens medgivande från och med den 1 juli 1927 förändrats till stående räntefritt lån.

I det för budgetåret 1927/1928 beviljade driftkostnadsanslaget å 14,500 kronor inbegreps ett belopp av 4,500 kronor, motsvarande den årliga

summa jämte ränta, varmed gårdens till visst belopp uppgivna skuld till föreningen skulle amorteras. Härvid uttalade riksdagen, vars beslut jämväl innefattade, att mosskulturföreningens egen medverkan skulle avse avskrivning av det belopp av i avrundat tal 34,000 kronor, varmed försöksgården häftade i skuld till den så kallade Torestorpsfonden, den förväntan att verksamheten mera inriktades på att visa möjligheten för ekonomiskt lönande myrjordbruk eventuellt genom att i större utsträckning än hittills övergå till normal jordbruksdrift å försöksgården. Härjämte förutsatte riksdagen, att största varsamhet iakttoges med avseende å åtgärder, som kunde föranleda ökade utgifter, och att verksamheten så ordnades, att inkomster och utgifter beträffande själva jordbruksdriften täckte varandra. Slutligen ville riksdagen understryka departementschefens uttalande rörande nödvändigheten av att föreningens skulder efter regleringen av försöksgårdens ekonomiska förhållanden icke finge utan Kungl. Maj:ts medgivande ökas.

I anslutning härtill föreskrev Kungl. Maj:t den 1 juli 1927 bland annat att ingen åtgärd, som kunde föranleda ökad skuldsättning för försöksgården finge vidtagas utan Kungl. Maj:ts medgivande; samt att det skulle åligga föreningen såväl att omedelbart täcka lån, som för försöksgården upptagits utan sådant medgivande, som ock att föra räkenskaperna för försöksverksamheten vid Gisselås utan sammanblandning med föreningens övriga räkenskaper.

Till försöksgården, som inköptes under sommaren 1920, har statsverket således intill den 30 juni 1930 lämnat dels stående räntefria lån med tillhopa 120,000 kronor, dels ock statsbidrag med sammanlagt 110 717 kronor 30 öre, varjämte 1930 års riksdag anvisat såsom bidrag till driftkostnaderna vid försöksgården under budgetåret 1930/1931 17,000 kronor och såsom bidrag till gäldande av kostnader för byggnadsarbete å samma försöksgård 8,800 kronor.

Vidare har såsom förut nämnts mosskulturföreningen fått avskriva försöksgårdens lån till den så kallade Torestorpsfonden å 34,000 kronor, varjämte försöksgården ännu häftar i skuld till föreningen med omkring 40,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag till 1929 års riksdag, i anslutning vartill riksdagen såsom bidrag till driftkostnader för ifrågavarande försöksgård för budgetåret 1929/1930 anvisade ett anslag av 17,000 kronor, innefattade tillika ett bestämt fixerande av den skuldsumma, vars amortering och förräntning skulle få tagas i betraktande vid statsbidragets beräkning.

Ytterligare torde jag få erinra om följande.

I framställning den 26 mars 1930 hade mosskulturföreningens styrelse anfört, att på grund av ogynnsamma väderleksförhållanden under 1929 och inträffat starkt prisfall på ost av styrelsen beräknad inkomst under budgetåret 1930/1931 genom försäljning av skördeprodukter, mjölk m. m. eller 12,500 kronor icke komme att uppnås samt under återopande härav hemställt om tillstånd till upptagande för försöksgårdens räkning av ett tillfälligt lån å högst 3,000 kronor.

I avgivet infordrat utlåtande tillstyrkte lantbruksstyrelsen sistberörda framställning. Sedan därefter statskontoret yttrat sig i ärendet,

[67.] hade lantbruksstyrelsen med överlämnande av ett yttrande av föreningens styrelse avgivit infordrat förnyat utlåtande.

Efter en allmän redogörelse för vad angående ifrågavarande försöksgård tidigare förekommit anförde statskontoret i sitt sistberörda utlåtande följande.

Beträffande det ekonomiska resultatet av försöksgårdens verksamhet ville statskontoret erinra, hurusom vederbörande departementschef i 1922 års statsverksproposition, nionde huvudtiteln punkt 86, i samband med frågan om bidrag till driftkostnaderna vid försöksgården under tiden 1 januari—30 juni 1923 bland annat framhöll, att enligt departementschefens förmenande ifrågavarande försöksgård efter iordningställandet borde kunna så skötas, att något bidrag av statsmedel till driftkostnaderna ej tarvades. Därvid ville departementschefen särskilt framhålla, att det statslån å tillhoppa 80,000 kronor, som föreningen erhållit, löpte utan ränta, en förmån som redan i och för sig torde vara att anse såsom ett tillräckligt statsunderstöd för ändamålet.

Vidare erinrade statskontoret hurusom ämbetsverket i utlåtande den 28 september 1926 angående bland annat regleringen av mosskulturföreningens skulder för försöksgården framhöll, att, oaktat statens understöd till försöksgården betydligt överstigit vad som ursprungligen varit avsett, försöksgårdens ekonomiska ställning alltjämt försämrats, varför det torde kunna starkt ifrågasättas, huruvida statsunderstöd längre borde lämnas till ett sådant företag, som, efter allt att döma, torde hava ringa utsikt att bära sig.

Vad anginge föreningens nu förevarande framställning, syntes handlingarna i ärendet utvisa, att ytterligare rörelsekapital vore nödvändigt under innevarande budgetår, och hade statskontoret icke något att erinra mot bifall till framställningen.

Statskontoret kunde emellertid icke underlåta att fästa uppmärksamheten på, att det ekonomiska resultatet av försöksgårdens verksamhet sannolikt komme att medföra krav på ökade bidrag av statsmedel, varför redan nu syntes böra tagas under överbäggande, huruvida icke åtgärder borde vidtagas för driftkostnadernas nedbringande eller verksamhetens omläggning.

Lantbruksstyrelsen hade — efter erinran om det ovanberörda i 1922 års nionde huvudtitel gjorda uttalandet och om vad statskontoret yttrat rörande en eventuell omläggning av föreningens verksamhet — vidare anført följande.

Mosskulturföreningens styrelse ansåge sig å sin sida böra erinra, hurusom dåvarande chefen för jordbruksdepartementet i statsverkspropositionen år 1927, IX H. T. punkt 74, med anledning av från statskontorets sida gjort uttalande rörande ifrågavarande försöksgårds ekonomiska läge framhöllit, bland annat, att det ej här vore fråga om ett affärsföretag, vars drift kunde inriktas på att lämna ett direkt ekonomiskt utbyte utan att först vid de vid försöksgården vunna resultatens omsättning i det praktiska jordbruket vinsten för den enskilde och det allmänna av de på försöksgården nedlagda kostnaderna kunde prövas och att avkastningen av ett försöksjordbruk måste mätas efter andra grunder än ett vanligt normaljordbruk. Departementschefen hade vi-

dare framhållit, att värdet av den vid försöksgården drivna verksamheten väl torde motsvara statens uppoffringar därför.

Föreningen åberopade vidare såsom förklaring till det till synes mindre goda drittresultatet vid försöksgården en av Sveriges allmänna lantbrukssällskap gjord drittanalys av försöksgårdens senaste bokslut, av vilken analys framginge, att huvudsakliga skälet till det mindre gynnsamma resultatet vore en låg hektarskörd. Denna låga hektarskörd vore enligt föreningens förmenande i första hand att hänföra till en marksjukdom, liknande den s. k. gulspetssjukan, och låge därför bland försöksgårdens försöksuppgifter också spörsmålet om på vad sätt man skulle komma till rätta med denna svårighet.

För egen del ansåge sig lantbruksstyrelsen böra framhålla, att styrelsen funne det beklagligt, att projektet om en försöksgård vid Gisselås framförts med allt för sangviniska beräkningar, så att de av föreningen från början anförda förutsättningarna visat sig ohållbara såväl i fråga om kostnaden för försöksgårdens anordnande som för dennas drift. Särskilt i ögonen fallande vore, att kostnaderna för försöksgårdens anordnande uppgått till så betydande mycket större belopp än som beräknats. Huruvida med mera noggranna förhandskalkyler kostnadssumman kunnat nedbringas, undandrog sig emellertid lantbruksstyrelsens bedömande. Jämväl i fråga om kostnaderna för försöksgårdens drift syntes anmärkningsvärt, att, för så vitt lantbruksstyrelsen kunde finna, föreningen själv givit viss anledning till det av statskontoret åberopade uttalandet i 1922 års statsverksproposition att försöksgårdens dritt borde för framtiden bära sig själv, därest statsverket trädde emellan i fråga om anläggningskostnaderna. Lantbruksstyrelsen hade emellertid icke vågat giva sin anslutning till denna upplåtning. Styrelsen måste för sin del ansluta sig till den syn på frågan om kostnaderna för och det ekonomiska utbytet av en försöksgård, som kommit till uttryck i det av mosskulturföreningens styrelse åberopade, ovan återgivna uttalandet i statsverkspropositionen år 1927, och ansåge alltså, att man icke borde uppställa det kravet, att driften av en verklig försöksgård, även om denna kostnadsfritt ställts till förfogande, skulle kunna upprätthållas utan tillskott av medel från annat håll. Statskontorets förmenande att det förhållandet, att driften vid försöksgården jämväl för framtiden kunde beräknas komma att medföra krav på till och med ökade statsbidrag, skulle vara en giltig anledning till att försöksgården borde nedläggas eller driften därstädes omläggas, funne lantbruksstyrelsen sålunda icke hållbart. Först därest det skulle visa sig, att värdet av de vid försöksgården gjorda undersökningarna icke kunde anses motsvara de uppoffringar, som det allmänna måste underkasta sig för deras utförande, torde frågan om försöksgårdens nedläggande eller driftens omläggning därstädes böra tagas upp till omprövning. Lantbruksstyrelsen funne för sin del sådana förhållanden icke för närvarande kunna konstateras vara för handen. Tvärt om syntes det styrelsen, som om vad mosskulturföreningens styrelse anført om att skörderesultatet påverkades av en viss marksjukdom, vars natur måste undersökas för utforskande av botemedel däremot, talade för behovet av försökens fortsättande.

Lantbruksstyrelsen ansåge sig jämväl böra framhålla, att ett nedläggande av försöksgården utan att särskilt allvarliga skäl härtill föranledde, måste medföra ett mindre önskvärt spolierande av omfattande i gång varande försöksarbete.

[67.]

Det förhållandet att lantbruksstyrelsen sålunda nu icke ansåge sig kunna tillstyrka några direkta åtgärder med anledning av statskontorets förevarande yttrande finge emellertid icke tagas till intäkt för den uppfattningen, att lantbruksstyrelsen skulle vara blind för de följder ur statsekonomisk synpunkt, som ett upprättande av försöksgårdar för olika statliga och statsunderstödda institutioners räkning utan en noggrann undersökning i vart särskilt fall av det verkliga behovet måste anses innebära. Det torde kunna ifrågasättas, om icke en grundlig utredning av detta spörsmål i syfte att tillse, att för ifrågavarande ändamål anvisade statsmedel bleve så effektivt som möjligt utnyttjade, borde komma till stånd. Lantbruksstyrelsen syftade härvid särskilt på det förhållandet, att flera olika institutioner med varandra synnerligen närliggande och delvis varandra täckande arbetsområden numera strävade efter att få till sitt förfogande med statsmedel drivna egna försöksgårdar. Till denna fråga torde lantbruksstyrelsen emellertid få tillfälle återkomma i annat sammanhang.

I anslutning till vad lantbruksstyrelsen sålunda anført finge styrelsen hemställa, att statskontorets uttalande, att det redan nu syntes böra tagas under övervägande, huruvida icke åtgärder borde vidtagas för nedbringande av driftkostnaderna vid försöksgården Gisselås eller verksamhetens omläggning, icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Den 23 maj 1930 har Kungl. Maj:t medgivit mosskulturföreningens styrelse tillstånd att för försöksgården Gisselås räkning upptaga ett tillfälligt lån å högst 3,000 kronor med skyldighet för föreningen att täcka lånet inom ett år från dess upptagande.

Frågan om
anslag för
budgetåret
1931/1932 till
försöksgården
vid Gisselås.

Härefter torde jag få anmäla, att mosskulturföreningen i en av lantbruksstyrelsen med utlåtande den 15 september 1930 överlämnad framställning hemställt om anvisande av ett med 600 kronor förhöjt anslag eller 17,600 kronor för upprätthållande av verksamheten vid försöksgården Gisselås under budgetåret 1931/1932. Till stöd för framställningen har föreningen åberopat ett densamma bilagt förslag till inkomst- och utgiftsstat för sistnämnda budgetåret.

Lantbruksstyrelsen har anført följande.

Av inkomst- och utgiftsförslaget inhämtades, bland annat, att till amortering av fastighetens skuld i enlighet med av riksdagen godkänd plan beräknats 4,500 kronor. Den ifrågasatta höjningen av statsbidraget syntes vara betingad av ett med 625 kronor — dyrtidstillägg däri inberäknat — från och med den 1 juli 1931 utgående ålderstillägg till föreståndaren för försöksgården. Enligt vad lantbruksstyrelsen under hand inhämtat anställdes den nuvarande föreståndaren den 1 mars 1920 och ägde sålunda jämlikt av lantbruksstyrelsen den 10 december 1921 fastställd reglering av ifrågavarande tjänst rätt till tvenne ålderstillägg om vardera 500 kronor från och med den 1 januari 1931. Uti statförslaget för 1930/1931 borde därför hälften av det sista utav dessa ålderstillägg hava upptagits med 250 kronor jämte dyrtidstillägg därå, vilket emellertid icke gjorts. Emellertid syntes intet vara att erinra mot att i föreståndarens

rens avlöning nu inräknats ytterligare ett ålderstillägg jämte dyrtidstillägg härå eller tillhopa 625 kronor. Härigenom komme föreståndarens lön att utgå med 6,500 kronor.

Då lantbruksstyrelsen ej heller i övrigt hade något att erinra mot i statförslaget föreslagna ändringar i de olika posternas storlek, finge styrelsen tillstyrka den av föreningen gjorda framställningen.

Med anledning av vad sålunda anförts finge lantbruksstyrelsen hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att såsom bidrag till driftkostnader vid svenska mosskulturföreningens försöksgård å myrjord vid Gisselås i Jämtlands län anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra anslag av 17,600 kronor.

I infortrat utlåtande den 4 november 1930 har *statskontoret* anfört följande.

Det av styrelsen för mosskulturföreningen framlagda förslaget till inkomst- och utgiftsstat för Gisselås försöksgård å myrjord för budgetåret 1931/1932 hade icke givit statskontoret anledning till annan anmärkning, än att ämbetsverket ville erinra därom, att vederbörande departementschef beträffande motsvarande förslag till stat för innevarande budgetår (IX H. T. 1930, sid. 254) uttalat sig för att i staten i fråga skulle upptagas å inkomstsidan ett belopp av 300 kronor såsom hyra för föreståndarens vid försöksgården tjänstebostad och å utgiftssidan samma belopp såsom kostnad för ved, vilket uttalande av riksdagen lämnades utan erinran. Statskontoret ansåge sig alltså böra föreslå, att motsvarande poster uppfördes i statförslaget för nästkommande budgetår. Någon inverkan på beräkningen av det erforderliga statsanslaget hade en dylik anordning givetvis icke.

Med hänsyn till den betydelse för jordbruket, som svenska mosskulturföreningens verksamhet otvivelaktigt äger, har riksdagen sedan många år tillbaka anvisat anslag såsom understöd åt föreningen. De alltmer stegrade krav på statsunderstöd, som från föreningens sida under senare år framställts, hava emellertid föranlett uppmaningar till föreningen att så ordna sin verksamhet, att tillgodoseende av nödiga behov kunde ske inom ramen för tillgängliga medel. Staten har även sedan 1920 lämnat sin medverkan till inrättande och upprätthållande av en mosskulturföreningens försöksgård vid Gisselås i Jämtland samt 1927 jämväl trätt emellan för att möjliggöra en stabilisering av försöksgårdens då ohållbara ekonomiska ställning. Vid sistnämnda tillfälle uttalade riksdagen en förväntan, att verksamheten mera inriktades på att visa möjligheten för ekonomiskt lönande jordbruk eventuellt genom att i större utsträckning än hittills övergå till normal jordbruksdrift å försöksgården. Härjämte förutsatte riksdagen, att största varsamhet komme att iakttagas med avseende å åtgärder, som kunde föranleda ökade utgifter, och att verksamheten så ordnades, att inkomster och utgifter beträffande själva jordbruksdriften täckte varandra. Slutligen underströk riksdagen nödvändigheten av att föreningens skulder efter regleringen av försöksgårdens ekonomiska förhållanden icke finge utan Kungl. Maj:ts medgivande ökas.

*Departements-
chefen.*

{67.}

Föreningens framställning i fråga om anslag för dess egen verksamhet för budgetåret 1931/1932 innefattar höjningar med sammanlagt icke mindre än 23,100 kronor, hänförande sig huvudsakligen — förutom till två nytillkomna ålderstillägg enligt fastställd reglering för halvt år upptagna med tillhoppa 400 kronor — dels till andra behov, för vilka statsbidrag för närvarande utgår, dels till vissa såsom nya upptagna ändamål allt på sätt närmare framgår av lantbruksstyrelsens först här ovan återgivna yttrande. Även med de av lantbruksstyrelsen ifrågasatta reduceringarna skulle anslaget komma att uppgå till 116,000 kronor, innebärande en höjning med icke mindre än 14,100 kronor. För försöksgården vid Gisselås äskar föreningen ett med 600 kronor till 17,600 kronor förhöjt anslag. Höjningen är föranledd av ett nytillkommande ålderstillägg till föreståndaren.

Beträffande först frågan om försöksgården vid Gisselås vill det förefalla, som om i betraktande av riksdagens ovanberörda uttalande statsmakterna kunde hava haft anledning förvänta, att sådana åtgärder från föreningens sida träffats, som varit ägnade att åstadkomma en förbättring för framtiden av försöksgårdens ekonomi. Av till jordbruksdepartementet i samband med styrelse- och revisionsberättelserna för budgetåren 1928/1930 överlämnade sammandrag av föreningens räkenskaper för samma tider framgår, att försöksgårdens ovanberörda till visst bestämt belopp angivna skuld till föreningen under budgetåret 1928/1929 ej obetydligt stegrats. Vidare har på sätt ovan nämnts Kungl. Maj:t på av mosskulturföreningen därom gjord framställning medgivit föreningen rätt att för bestridande av kostnaderna för gårdens drift under de tre sista månaderna av budgetåret 1929/1930 därutöver upptaga ett tillfälligt lån å 3,000 kronor. De omständigheter, som i samband därmed åberopats, synas mig visserligen innebära en viss förklaring till den iråkade bristen. Å andra sidan bör man givetvis vid en försöksverksamhet liksom vid varje jordbruksdrift räkna med vissa riskmoment av den art, som i här ifrågavarande fall synes hava gjort sig gällande. Vid bedömande av försöksverksamhetens omfattning och planläggningen av densamma torde sålunda behörig hänsyn böra tagas härtill, så att icke tillgängliga medel disponeras i en utsträckning, som omöjliggör mötande av vissa oförutsedda händelser.

Beträffande mosskulturföreningens verksamhet över huvud taget borde det hava varit föreningen angeläget att med hänsyn till därom erhållna uppmaningar söka på ett effektivt sätt begränsa utgifterna. Förenämnda till jordbruksdepartementet överlämnade uppgifter giva i stället vid handen, att föreningens utgifter med ansevärd belopp överstigit inkomsterna — förhållanden som också kraftigt påtalats i revisionsberättelsen för budgetåret 1929/1930 — liksom att föreningens ekonomi i det stora hela synes hava undergått en stegvis försämring. Föreliggande förhållanden synas vara av den art, att ett närmare klarläggande av föreningens angelägen-

heter torde vara erforderligt och önskvärt för bedömande av den ställning, staten i förevarande avseende i fortsättningen bör intaga, i vilket avseende ock olika meningar gjorts gällande av de i ärendet hörda myndigheterna. Vad riksdagens revisorer i sin berättelse för budgetåret 1929/1930 anfört rörande handhavande av försöksgården Gisselås synes än ytterligare understryka behövligheten av den av mig ifrågasatta utredningen. Då jag anser, att riksdagen bör sättas i tillfälle att framhålla de synpunkter, som riksdagen kan finna böra vinna beaktande vid denna utredning, torde utredningen icke igångsättas, förrän riksdagen meddelat sitt beslut i anslagsfrågan. Redan nu vill jag giva uttryck åt den uppfattningen, att undersökningen lämpligen torde kunna ske i nära anslutning till den under punkt 74 här nedan omförmälda sakkunnigutredningen rörande de statsunderstödda växtförädlingsanstalterna. Med hänsyn till att såsom lantbruksstyrelsen i ärendet med skärpa framhållit svenska betes- och vallföreningens verksamhet äger viktiga beröringspunkter med den av mosskulturföreningen bedrivna, synes vid utredningen även lämpligheten av en sammanslagning av dessa båda föreningar böra övervägas.

Även i betraktande av de erinringar, vartill föreningens förfarande i vissa avseenden på sätt ovan nämnts givit anledning, anser jag mig med hänsyn till betydelsen av föreningens verksamhet icke böra motsätta mig, att statsanslag beredes föreningen jämväl för budgetåret 1931/1932. Där emot kan jag i avvaktan på resultatet av den föreslagna utredningen icke förorda annan höjning i den till grund för statsbidragets avvägande liggande utgiftsberäkningen än att — utöver vad som föranledes av de automatiskt nytillkommande ålderstilläggen — bland utgifterna torde få medtagas reseersättning till ledamöterna i föreningens styrelse med det av lantbruksstyrelsen och statskontoret tillstyrkta beloppet 1,750 kronor. Jag vill erinra, att de skäl, på grund varav i sådant avseende vid upprepade tillfällen framställda krav avvisats, närmast sammanhängt med att mosskulturföreningen icke såsom Sveriges utsädesförening samt svenska betes- och vallföreningen, vilka föreningar åtnjuta statsbidrag med hänsyn jämväl till utgifter av här ifrågavarande slag, ägt av Kungl. Maj:t fastställda stadgar. Enligt beslut den 4 december 1930 har emellertid på därom av mosskulturföreningen gjord framställning Kungl. Maj:t fastställt stadgar för föreningen. Enligt dessa skall styrelsen, liksom i fråga om styrelsen för svenska betes- och vallföreningen, bestå av 7 ledamöter med 6 suppleanter, varvid ordföranden, tre ledamöter och tre suppleanter skola utses av Kungl. Maj:t. Föreningens styrelse utgjordes förut av 24 ledamöter och 6 suppleanter, samtliga valda av föreningen. De fastställda stadgarna innehålla vidare, att ingen åtgärd, som kan föranleda ökad skuldsättning för föreningen, får vidtagas utan Kungl. Maj:ts medgivande. I betraktande bland annat av den närmare kontroll från statens sida, som möjliggöres genom de numera av Kungl. Maj:t fastställda stad-

- [67.] garna, och den begränsning i antalet ledamöter, som därmed ock åvägbragts, har jag som sagt ansett mig böra i förevarande avseende tillmötesgå föreningens framställning. Anslaget till föreningen skulle sålunda uppgå till (101,900 + 400 + 1,750 =) 104,050 kronor eller i avrundat tal 104,000 kronor och anslaget till försöksgården vid Gisselås till (17,000 + 600 =) 17,600 kronor.

Rörande sistnämnda anslag skall jag göra hemställan under nästföljande punkt.

Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till understöd åt svenska mosskulturföreningen
anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra*
anslag av kronor 104,000.

- [68.] [68.] 16. Försöksgård å myrjord i Jämtlands län. Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom bidrag till driftkostnader vid svenska mosskulturföreningens försöksgård å myrjord vid Gisselås i Jämtlands län anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra anslag* av kronor 17,600.

- [69.] [69.] 17. Försöksgård å myrjord i Norrbottens län. För upprätthållande vid Alträsk i Norrbottens län av en försöksgård å myrjord under ledning av kemisk-växtbiologiska anstalten i Luleå har riksdagen under en följd av år beviljat medel, varjämte särskilda anslag beviljats för inköp av inventarier och utvidgning av försöksgården. För budgetåret 1930/1931 har såsom bidrag till driftkostnaderna anvisats ett extra anslag av 8,400 kronor.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av lantbruksstyrelsen med utlåtande den 15 september 1930 överlämnad ansökning har styrelsen för omförmälda anstalt anhållit, att till driftkostnaderna vid ifrågavarande försöksgård, under tiden 1 juli 1931—30 juni 1932 måtte beviljas ett till 11,200 kronor förhöjt statsbidrag.

Till stöd härför åberopar styrelsen ett ansökningen bifogat förslag till inkomst- och utgiftsstat för försöksgården för samma tid, balanserande å ett belopp av 17,208 kronor.

Ur *anstaltsstyrelsens* ansökning och *lantbruksstyrelsens* däröver avgivna utlåtande må anmärkas följande.

Beträffande de i statförslaget upptagna *utgifterna* hava posterna »arbetskostnader m. m.», »konstgödsel och kalk», »utsäde» samt »hägnader, diken, redskap, underhåll och reparationer av byggnader» höjts med resp. 100, 300, 400 och 150 kronor eller sålunda med sammanlagt 950 kronor.

Lantbruksstyrelsen, som erinrar, att i det utgifts- och inkomstförslag, som anstalten återopade vid sin framställning om statsbidrag år 1929, å vissa av dessa poster nedprutning skett i jämförelse med året därförut, förklarar sig på grund av vad anstaltsstyrelsen anført och med hänsyn till de faktiska utgifterna för här ifrågavarande ändamål icke hava någon erinran att göra mot de sålunda föreslagna förhöjningarna. Till »diverse oförutsedda utgifter» upptogs i det statförslag, som låg till grund för 1929 års framställning, ett belopp av 2,600 kronor mot 2,858 kronor i nu föreliggande förslag. Ifrågavarande utgifter hava i verkligheten under åren 1928 och 1929 uppgått till 1,566 kronor 87 öre respektive 1,898 kronor 2 öre. Med avseende härå erinrar lantbruksstyrelsen, att 1930 års riksdag medgivit, att till amortering av försöksgården ådragen skuld å 4,000 kronor till hushållningssällskapet bland de utgifter för försöksgården, som finge läggas till grund för beräkning av statsbidraget, ett belopp av 1,000 kronor finge inräknas, intill dess att denna skuld blivit gulden. Lantbruksstyrelsen hade i sitt den 27 augusti 1929 i ärendet avgivna yttrande föreslagit, att detta belopp skulle i staten och räkenskaperna särskilt upptagas och redovisas. Anstaltsstyrelsen hade emellertid inräknat denna amortering med ett till 1,100 kronor förhöjt belopp bland diverse utgifter. Någon motivering för att amorteringsbeloppet skulle ytterligare höjas hade anstaltsstyrelsen icke anført. Med hänsyn härtill och till de faktiska utgifter, som enligt ovan förefunnits för diverse utgifter de två senaste åren, synes det lantbruksstyrelsen, som om i staten under denna titel icke skulle behöva upptagas mera än 2,650 kronor. Lantbruksstyrelsen anser sig i detta sammanhang böra framhålla, att styrelsen allt fortfarande anser det belopp, som anvisas till amortering av skuld, böra upptagas särskilt i försöksgårdens stat och i räkenskaperna särskilt redovisas. Med den av lantbruksstyrelsen ovan ifrågasatta justeringen skulle den beräknade totala utgiftssumman för försöksgården uppgå till 17,000 kronor, innebärande en höjning i förhållande till beräkningen för innevarande budgetår med 1,000 kronor.

Försöksgårdens *inkomster* utöver statsbidraget utgöras endast av försäljningsvärdet av försöksgårdens produkter. Detta har av anstaltsstyrelsen i dess statförslag beräknats till sammanlagt 6,008 kronor. Motsvarande försäljningsvärde beräknades av anstaltsstyrelsen själv år 1929 till 7,000 kronor och uppskattades då av lantbruksstyrelsen till 7,600 kronor. För en lägre uppskattning av skördevärdet återopar anstaltsstyrelsen nu minskade höskördar under de senare åren. Det av anstaltsstyrelsen uppskattade skördevärdet finner lantbruksstyrelsen synnerligen lågt med hänsyn till försöksgårdens areal, som utgör sammanlagt cirka 35 hektar. En granskning av försöksgårdens inkomster av försålda produkter de senaste tre åren, för vilka redogörelse föreligger, visar, framhåller lantbruksstyrelsen, att dessa uppgått till år 1927 8,566 kronor 42 öre, år 1928 9,734 kronor 85 öre och år 1929 8,850 kronor 54 öre. Även om hänsyn toges därtill, att dessa siffror uppnåts genom att skörden till viss del realiserats genom ladugården, vilket enligt räkenskaperna medfört en utgift av cirka 1,000 kronor, synes det lantbruksstyrelsen, som om dessa siffror talade för, att det av lantbruksstyrelsen föregående år beräknade, av Kungl. Maj:t och riksdagen utan anmärkning lämnade skördevärdet av 7,600 kronor icke vore för högt tilltaget. Under förut sättning att detta skördevärde lades till grund för beräkning av för-

[69.] söksgårdens behov av statsunderstöd, skulle detta, då utgifterna av lantbruksstyrelsen, såsom ovan sagts, beräknats till 17,000 kronor, böra uppgå till 9,400 kronor.

Lantbruksstyrelsen hemställer, att sistnämnda belopp måtte för ändamålet äskas av riksdagen.

Statskontoret har i remissutlåtande den 13 oktober 1930 anslutit sig till vad lantbrukstyrelsen i ärendet anfört och hemställt.

Departement-
chefen.

Emot den av lantbruksstyrelsen verkställda, av statskontoret utan erinran lämnade beräkningen av inkomster och utgifter för försöksgården för budgetåret 1931/1932 — i enlighet varmed statsbidraget skulle i förhållande till bidraget för innevarande budgetår upptagas till ett med 1,000 kronor förhöjt belopp eller sålunda med 9,400 kronor — har jag intet att erinra; och hemställer jag förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till driftkostnader för den under ledning av kemisk-växtbiologiska anstalten i Luleå drivna försöksgården å myrjord vid Alträsk i Norrbottens län anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra anslag* av kronor 9,400.

Befrämjande av fröodlingen.

[70.] [70.] 18. Statens centrala frökontrollanstalts verksamhet. Ordinarie förslagsanslaget till statens centrala frökontrollanstalts verksamhet är av 1927 års riksdag (skr. nr 9 A p. 48) bestämt till 167,900 kronor. Den från och med den 1 juli 1927 gällande staten för anstalten har följande utseende:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor	50,600
Arvode till en assistent, <i>förslagsanslag</i>	»	6,300
Omkostnadsstat, <i>förslagsanslag</i>	»	111,000

Förslagsanslag kronor 167,900.

Antalet ordinarie befattningar vid frökontrollanstalten är bestämt på följande sätt:

Befattning	Lönegrad
1 föreståndare	B 30
1 frökontrollant	B 24
1 fältkontrollant	B 24
1 laboratoriebiträde	B 11
1 kansliskrivare (registrator och kassör)	B 11
2 frökontrollbiträden	B 7
1 vaktmästare	B 5
1 frökontrollbiträde	B 4.

För frökontrollanstalten gäller instruktionen den 27 juni 1927 (nr 302). Enligt denna är verksamheten vid anstalten uppdelad på en frökontrollavdelning och en fältkontrollavdelning.

Vidare har riksdagen för uppehållande av driften vid statens centrala frökontrollanstalts filial vid Alnarp för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra förslagsanslag av 24,000 kronor.

I en av lantbruksstyrelsen med utlåtande den 15 september 1930 överlämnad framställning har styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt hemställt dels om beviljande för budgetåret 1931/1932 av ett till 171,800 kronor förhöjt ordinarie anslag för uppehållande av anstaltens verksamhet, dels ock om anvisande av ett extra anslag av 24,000 kronor för samma tid för uppehållande av driften vid centrala frökontrollanstaltens filial vid Alnarp.

De förändringar i förhållande till gällande stat, som anstalten föreslår, innefatta, beträffande posten avlöningar till ordinarie tjänstemän, dels uppförande av ytterligare en frökontrollantbefattning i lönegrad B 24, dels — med indragning av en frökontrollbiträdesbefattning i lönegrad B 7 — uppförande av en laboratoriebiträdesbefattning i lönegrad B 11, dels ock uppflyttning av vaktmästartjänsten från lönegrad B 5 till lönegrad B 7. Vad angår den i staten upptagna anslagsposten arvode till en assistent föreslås, att vid uppförande av en ny frökontrollantbefattning sagda assistentbefattning indrages och att anslagsposten i fråga sålunda helt skulle utgå. Vidkommande omkostnadsstaten innebär förslaget ingen förändring av dess slutsumma utan allenast vissa jämkningar av däri ingående poster till följd av att centrala frökontrollanstalten till huvudsaklig del själv övertagit den kontroll beträffande allmänna svenska utsädesaktiebolaget i Svalöv, som förut för anstaltens räkning utförts av Sveriges utsädesförening mot viss avtalad ersättning.

I ärendet hava infordrade utlåtanden avgivits den 28 oktober 1930 av allmänna civilförvaltningens lönenämnd och den 11 november 1930 av statskontoret.

Innan jag närmare ingår på centrala frökontrollanstaltens förevarande framställning, vill jag erinra, att denna i vad angår den ordinarie avlöningsposten innefattar ett upprepande av vad anstalten i samband med anslagsäskandet till 1930 års riksdag föreslog. I sitt yttrande i

[70.] punkt 70 i nionde huvudtiteln samma år anförde departementschefen, att anstaltens verksamhet utvecklat sig snabbare än från början kunnat förutses och att då icke kunde fullt bedömas, vad som borde vara att anse såsom normal omfattning av arbetet. Detta sammanhängde, yttrade departementschefen vidare, givetvis med den inverkan på arbetets anordnande och bedrivande, som överflyttningen till nya moderna arbetslokaler kunde komma att medföra. Någon tids ytterligare erfarenhet syntes departementschefen fördenskull böra avvaktas, innan frågan om större förändringar i de nyligen reglerade avlöningsförhållandena upptoges till förnyat bedömande.

I två inom riksdagen väckta motioner upptogs emellertid anstaltsstyrelsens förslag.

I sitt över Kungl. Maj:ts anslagsäskande och de väckta motionerna afgivna utlåtande nr 1 punkt 70 anförde jordbruksutskottet, beträffande motionerna, att av skäl som departementschefen anfört någon tids ytterligare erfarenhet syntes böra avvaktas, innan frågan om sådana förändringar i de nyligen reglerade avlöningsförhållandena, som i motionerna avsåges, upptoges till förnyat övervägande. I enlighet med utskottets hemställan avtog riksdagen motionerna.

Anstaltsstyrelsen har till stöd för sin förevarande framställning anför följande.

Redan på ett tidigt stadium av anstaltens verksamhet visade det sig vara organisatoriskt nödvändigt att uppdelade frökontrollavdelningens (laboratorieavdelningens) arbeten på tvenne fullt skilda underavdelningar, nämligen en renhets- och en gröningsavdelning, och att härvid anstaltens frökontrollant fick uppdraget att förestå och bära ansvaret för den förra och anstaltens assistent att hava fullständigt samma funktion beträffande den senare underavdelningen, varjämte som föreståndarinnor med uppdrag att övervaka personalens arbete, ordna arbetsfördelningen och tillse, att arbetena bedreves med minsta möjliga personal, anställdes å den förra avdelningen anstaltens laboratoriebiträde i lönegrad B 11 och å den senare ett av anstaltens frökontrollbiträden i lönegrad B 7. Då de båda avdelningarna vore fullt jämställda, lika viktiga och av samma omfattning samt arbetade med sin särskilda för respektive verksamhetsgrenar utbildade personal, vilken under senare säsonger å vardera avdelningen uppgått till minst 35 å 40 personer, och vilken i den nya institutionsbyggnaden, om så erfordrades, kunde utökas till minst 70 å 80 personer, så syntes det styrelsen vara rättvist och billigt, att å båda nämnda avdelningar såväl de befattningshavare, som hade det stora ansvaret för verksamhetens behöriga gång, som de, vilka hade den krävande uppgiften att leda och öva tillsyn över den stora personalens arbete, bleve fullt jämställda i avseende på tjänsteställning och därav följande löneförmåner. Redan nu vore nämnda befattningshavare på grund av den utav styrelsen fastställda arbetsordningen fullt jämställda i fråga om arbetets art och ansvar. Det syntes styrelsen nu efter anstaltens inflyttning i nya lokaler, som uppförts efter en sådan organisationsplan att de båda nämnda avdelningarna hade en fullt självständig verksamhet och för övrigt vore förlagda till olika våningar av institutionsbyggnaden, vara verkligen av behovet

påkallat, att full likställighet i anförda avseenden ernåddes. Som en bidragande omständighet för bifall till den gjorda framställningen önskade styrelsen ävenledes framhålla, att de nuvarande innehavarna av omskrivna befattningar vore i synnerligen hög grad kvalificerade och lämpade för sina arbetsuppgifter.

I fråga om förslaget om uppflyttning av anstaltens vaktmästare i lönegrad B 7 tillåte sig styrelsen framhålla, att detta redan torde vara fullt motiverat av att motsvarande befattningshavare vid andra praktisktvetenskapliga institutioner såsom centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, statens skogsförsöksanstalt, statens veterinärbakteriologiska anstalt, statens meteorologisk-hydrografiska anstalt m. fl. åtnjöte löneförmåner i anförda lönegrad. Det torde dessutom böra påpekas, att centrala frökontrollanstaltens vaktmästare ej blott hade att utföra vanliga till dylik befattning hörande göromål utan även hade att öva tillsyn över att anstaltens stora elektriska apparatur (gröningsapparater, köld- och värmetermostater, torkskåp m. m.) behörigen fungerade även under andra tider än under ordinarie arbetstid. Ifrågavarande vaktmästarbefattning vore minst lika krävande och ansvarsfull som någon annan dylik befattning.

Genom de föreslagna ändringarna skulle posten avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med följande belopp:

en frökontrollantbefattning i lönegrad B 24	kronor	9,060
ett kvinnligt frökontrollbiträdes uppflyttning i lönegrad B 11 (näst högsta löneklassen)	»	804
vaktmästarens uppflyttning i lönegrad B 7	»	342
summa kronor		10,206.

Avlöningarna till ordinarie tjänstemän skulle alltså ökas från 50,600 kronor till i runt tal 60,800 kronor, men, då posten arvode till assistent, 6,300 kronor, bortföller, komme den reella anslagsökningen endast att uppgå till i runt tal 3,900 kronor.

Styrelsen ansåge sig i samband härmed böra framhålla, att ett genomförande av de föreslagna löneregleringarna ej kunde tänkas på något sätt föregripa en framtida eventuell ökning av antalet ordinarie befattningshavare vid anstalten, enär en dylik ökning så gott som uteslutande endast kunde komma att gälla anställande av ytterligare ordinarie frökontrollbiträden i högst lönegrad B 7.

Rörande omkostnadsstaten vore det enligt anstaltsstyrelsens mening tydligt, att en del av däri ingående anslagsposter på grund av vunna erfarenheter och efter anstaltens inflyttning i de nya lokalerna behöfve undergå vissa justeringar, men då flertalet poster vore av förslagsanslags natur, torde därmed lämpligen kunna anstå, till dess tillräckliga erfarenheter vunnits beträffande vilka omkostnader, som verksamhetens bedrivande i nya lokaler komme att draga. Emellertid måste redan nu företagas vissa ändringar, vilka vore betingade av att anstalten under året träffat nya överenskommelser rörande kontrollen över allmänna svenska utsädesaktiebolaget i Svalöv, varigenom en stor del av den kontrollverksamhet, som förut för anstaltens räkning utförts av Sveriges utsädesförening, numera komme att verkställas direkt av centrala frökontrollanstalten. Anstalten, som förut hade att till nämnda förening erlægga det i omkostnadsstaten förslagsvis upptagna beloppet av 52,500 kronor, skulle

[70.] under kommande år enligt avtal av den 18 mars 1930 till utsädesföreningen hädanefter endast erlägga 15,000 kronor per år. Skillnaden emellan nämnda belopp, 37,500 kronor, måste därför fördelas på vissa av anstaltens omkostnadsposter, i första hand posterna extra biträden, provtagning och plombering, fältkontroll och diverse förbrukningsartiklar, vilka samtliga vore av förslagsanslags natur, men dessutom vore det också nödvändigt att höja den fasta anslagsposten expenser. Sistnämnda post hade med Kungl. Maj:ts och riksdagens medgivande under de senaste åren måst överskridas med i runt tal 1,000 kronor, varjämte hädanefter tillkomme ytterligare resor för övervakande av kontrollåtgärder vid ovannämnda utsädesbolag med dess 4 filialkontor. Under denna post tillkomme vidare genom anstaltens inflyttning i nya lokaler en del ofrånkomliga utgiftsökningar för renhållning och städning, telefon m. m., vilka kostnader torde kunna beräknas till lågt 3,500 kronor. På grund av vad ovan anförts ville styrelsen föreslå nedanstående omkostnadsstat, därvid för jämförelse medtagits motsvarande poster i gällande omkostnadsstat:

	Anstaltsstyrelsens förslag för budget- året 1931/1932 Kronor	Nuvarande om- kostnadsstat Kronor
Extra biträden samt övertid ersättningar, förslagsanslag	45,000	24,000
Provtagning och plombering, förslagsanslag	11,000	3,000
Fältkontroll, förslagsanslag	8,000	6,000
Underhåll av laboratorium och bibliotek	3,000	3,000
Diverse förbrukningsartiklar, förslagsanslag	5,000	3,000
Värme, elektrisk ström och vatten, förslagsanslag	6,000	6,000
Resekostnader för styrelsen	1,600	1,600
Tryckning av »Meddelanden»	1,600	1,600
Skatter, förslagsanslag	500	500
Expenser	10,800	6,300
Utsädeskontroll vid Svalöv, förslagsanslag	15,000	52,500
Kontrollodling av trädgårdsväxter vid Alnarp, förslagsanslag	3,500	3,500
	18,500	56,000
Förslagsanslag kronor	111,000	111,000

I samband med sin ansökan om statsanslag har anstaltsstyrelsen påpekat, att anstaltens verksamhet alltjämt utvecklades och att därmed också inkomsterna av densamma alltjämt ökades. Från att under budgetåret 1925/1926 hava uppgått till 76,330 kronor 86 öre, hade inkomsterna så stegrats, att de för budgetåret 1929/1930 utgjorde 168,443 kronor 29 öre.

Sedan anstalten nu erhållit ändamålsenliga och tillräckliga lokaler och sålunda kunde åtaga sig arbeten i betydligt större utsträckning än förut, hade styrelsen förhoppning om att inkomsterna ytterligare skulle stegas. Styrelsen ville dock framhålla, att anstalten hade att utstå konkurrens med de lokala statsunderstödda frökontrollanstalterna, varför det utan tvivel skulle från ekonomisk och även från flera andra synpunkter sett vara av betydelse att all officiell frökontroll förlades till den centrala frökontrollanstalten.

Lantbruksstyrelsen har till en början erinrat, att centrala frökontrollanstaltens styrelse 1929 framställde samma förslag som nu med avseende å posten avlöningar till ordinarie tjänstemän. Härefter erinras, att lantbruksstyrelsen i skrivelse den 27 augusti 1929 tillstyrkte samma förslag med i huvudsak följande motivering.

Vad anginge anstaltsstyrelsens förslag att få den i anstaltens stat under benämning assistent uppförda tjänstemannen överförd till ordinarie stat och placerad i samma lönegrad som frökontrollanten och den med honom likställda fältkontrollanten, ville lantbruksstyrelsen erinra, att styrelsen, redan när frågan om anstaltens överförande till ordinarie stat förelegat, med skärpa framhöll nödvändigheten av, att tjänsten uppfördes såsom ordinarie befattning om också i något lägre grad än frökontrollanten. Befattningen i fråga krävde alldeles speciell utbildning och erfarenhet, och det skulle lända anstalten till verklig skada, om denna befattning — såsom givetvis måste ske, om den endast avlönades med assistentarvode — skulle bliva en övergångsbefattning med ofta upprepade ombyten. Den ställning såsom ledare för själva groningskontrollen, som befattningshavaren intoge, funne lantbruksstyrelsen för övrigt kraftigt tala för att han i avlöningshänseende likställdes med dem, som ledde renhetskontrollen och fältkontrollen. Lantbruksstyrelsen ansåge sig därför böra tillstyrka anstaltsstyrelsens förslag på denna punkt.

Vad sålunda anförts gällde i stort sett jämväl det på groningsavdelningen anställda kvinnliga biträdet, som anstaltsstyrelsen hemställt måtte likställas med motsvarande befattningshavare på renhetsavdelningen och sålunda tillföras lönegrad B 11.

Vad därefter beträffade anstaltsstyrelsens förslag om vaktmästar-tjänstens uppflyttning från lönegrad B 5 till lönegrad B 7, finge lantbruksstyrelsen till en början erinra, att anstaltsstyrelsens i skrivelse den 10 augusti 1926 gjorda, av lantbruksstyrelsen biträdda hemställan om vaktmästarbefattningens placering i lönegrad B 7 enligt statsverkspropositionen till 1927 års riksdag blivit av departementschefen tillstyrkt. Riksdagen beslöt emellertid uppföra tjänsten i lönegrad B 5, under motivering att, även om beträffande vaktmästare vid vetenskapliga och lärda anstalter i princip gällde, att dessa placerades i lönegrad B 7, det likväl syntes riksdagen icke därav utan vidare böra följa, att vaktmästarbefattningen vid anstalten, som därtill så nyligen inrättats, placerades i lönegrad B 7, då några särskilda skäl härför icke anförts.

Enligt lantbruksstyrelsens förmenande torde anstaltens vaktmästare på de av anstaltsstyrelsen anförda grunder böra uppflyttas i lönegrad B 7.

I sitt nu föreliggande utlåtande den 15 september 1930 har lantbruksstyrelsen gjort gällande, att samma skäl som de nyss återgivna alltjämt föreligga för bifall till anstaltsstyrelsens förslag i avseende å nämnda befattningar, och anser sig lantbruksstyrelsen även nu böra tillstyrka det samma. Härefter anför lantbruksstyrelsen i huvudsak följande.

Enligt föreliggande förslag skulle sålunda centrala frökontrollanstaltens stat komma att upptaga följande ordinarie befattningshavare, för vilkas avlöande torde böra beräknas nedanstående anslagsbelopp:

[70.]

Befattningshavare	Lönegrad	Beräknat anslag
1 föreståndare	B 30	11,460 kronor
2 frökontrollanter	B 24	17,160 »
1 fältkontrollant	B 24	8,580 »
2 laboratoriebiträden	B 11	7,776 »
1 kansliskrivare (registrator och kassör)	B 11	3,888 »
1 frökontrollbiträde	B 7	3,144 »
1 vaktmästare	B 7	3,300 »
1 frökontrollbiträde	B 4	2,676 »

summa 57,984 kronor.

Det i staten upptagna förslagsanslaget »avlöningar till ordinarie tjänstemän» skulle genom de här föreslagna ändringarna behöva höjas från nu 50,600 kronor till i runt tal 58,000 kronor, men då posten arvode till en assistent, 6,300 kronor, härigenom skulle bortfalla, komme den reella anslagsökningen endast att uppgå till i runt tal 1,100 kronor. Den av lantbruksstyrelsen beräknade anslagsökningen uppginge till ett mindre belopp än vad utav anstaltsstyrelsen i dess framställning upptagits, vilket torde finna sin förklaring däruti, att såväl i den nu gällande avlöningsstaten för anstalten som även i nyssnämnda framställning en annan beräkningsgrund kommit till användning för anslagsbeloppets bestämmande än den av lantbruksstyrelsen ovan tillämpade, vilken senare emellertid torde vara den numera allmänt vedertagna.

Anstaltens styrelse hade vidare föreslagit en del ändringar i avseende å storleken av de i gällande omkostnadsstat ingående posterna, vilka ändringar vore betingade dels av att anstalten under året träffat nya överenskomelser rörande kontrollen över allmänna svenska utsädesaktiebolaget i Svalöv och dels därav att anstalten genom inflyttning i nya lokaler måste räkna med en del ofrånkomliga utgiftsökningar. Någon ändring av omkostnadsstatens slutsumma ifrågasattes emellertid ej. De föreslagna ändringarna i omkostnadsstaten innebure, att posten extra biträden samt övertid ersättningar höjdes med 21,000 kronor, att posten provtagning och plombering ökades med 8,000 kronor, att posten fältkontroll ökades med 2,000 kronor, att posten diverse förbrukningsartiklar höjdes med likaledes 2,000 kronor samt att posten expenser höjdes med 4,500 kronor, medan däremot posten utsädeskontroll vid Svalöv sänktes med ett belopp, motsvarande de nyssnämnda höjningarna, eller med 37,500 kronor. Berörda ändringar i omkostnadsstaten syntes, så vitt lantbruksstyrelsen kunde bedöma, vara fullt motiverade och tillstyrktes sålunda av styrelsen.

Med iakttagande av de sålunda föreslagna ändringarna skulle anstaltens stat erhålla följande utseende:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor	58,000
Omkostnadsstat, förslagsanslag	»	111,000

summa förslagsanslag kronor 169,000.

Hos Kungl. Maj:t hade vidare styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att för uppehållande av verksamheten vid anstaltens filial i Skåne för budgetåret 1931/1932 bevilja anstalten ett extra förslagsanslag av 24,000 kronor. Då det av anstaltsstyrelsen nu föreslagna anslagsbeloppet vore detsamma

som beviljats för innevarande budgetår och då lantbruksstyrelsen kunde vitsorda betydelsen av en fortsatt verksamhet vid anstaltens Skånefilial, ansåge sig styrelsen böra tillstyrka anslaget i fråga.

Lantbruksstyrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen, att *dels* bestämma antalet ordinarie befattningshavare hos statens centrala frökontrollanstalt med iakttagande av vad styrelsen ovan föreslagit, *dels* godkänna det av lantbruksstyrelsen ovan förordade förslaget till stat för anstalten att tillämpas från och med budgetåret 1931/1932, ävensom med bifall härtill höja ordinarie förslagsanslaget till statens centrala frökontrollanstalt från 167,900 kronor med 1,100 kronor till 169,000 kronor, *dels ock* för uppehållande av driften vid statens centrala frökontrollanstalts filial i Alnarp anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra förslagsanslag av 24,000 kronor.

Lönenämnden har yttrat.

Lönenämnden finge i anledning av remissen erinra, att nämnden i utlåtande den 17 september 1929 yttrat sig över en då föreliggande framställning från anstaltsstyrelsen av enahanda innehåll som den nu förevarande. Nämnden, som fann sig icke kunna tillstyrka bifall till nämnda framställning, anförde till stöd härför, bland annat, att anstalten komme att få sin lokalfråga löst inom den närmaste framtiden, i det att för dess räkning en ny institutionsbyggnad vore under uppförande. Sedan anstalten inflyttat i de nya lokalerna och ett ändamålsenligare ordnande av anstalts arbetsförhållanden möjliggjorts, torde — yttrade nämnden — en klarare överblick kunna vinnas rörande såväl arbetsuppgifternas art och omfattning inom anstalts olika arbetsgrenar som ock de särskilda befattningshavarnas tjänstealliganden.

Den nya institutionsbyggnaden hade sedermera tagits i anspråk av anstalten från och med september månad 1930. Lönenämnden hade i anledning av förevarande remiss avlagt besök därstädes och därvid sökt bilda sig en närmare uppfattning rörande de arbetsuppgifter, som med nuvarande arbetsförhållanden vid anstalten ankomme på de till uppflyttning i lönegrad nu ånyo föreslagna befattningshavarna; och finge lönenämnden på grund härav anföra följande.

Vad först anginge frågan om assistentbefattningens ombildande till en frökontrollantbefattning med placering i lönegraden B 24, hade nämnden kommit till den uppfattningen, att de på innehavaren av denna befattning ankommande göromålen torde få anses vara av den kvalificerade art och hans verksamhet såsom föreståndare för groningsavdelningen av den självständiga karaktär, att tillräcklig anledning numera icke förefunnes att bibehålla honom i lägre löneställning än den, fältkontrollanten och frökontrollanten vid anstalten intoge. Nämnden finge sålunda förorda, att assistentbefattningen utbyttes mot en ny frökontrollantbefattning med placering i lönegraden B 24.

Likaledes ansåge nämnden anstaltsstyrelsens förslag om uppflyttning i lönegrad av det å groningsavdelningen tjänstgörande, i 7:e lönegraden placerade frökontrollbiträdet vara av förhållandena nöjaktigt motiverat. Nämnda befattningshavare hade till uppgift att — i likhet med det å renhetsavdelningen tjänstgörande laboratoriebiträdet — fördela arbetet bland den å avdelningen tjänstgörande biträdespersonalen samt att under assistentens överinseende utöva den närmaste tillsynen över utförandet av de därstädes försiggående groningsförsöken. Nämnden finge

(70.) därför jämväl tillstyrka anstaltens förslag om uppflyttning av sagda frökontrollbiträdesbefattning till 11:e lönegraden och befattningens samtida namnförändring till laboratoriebiträde.

Beträffande slutligen anstaltsstyrelsens framställning, i vad denna avsåge jämväl uppflyttning i lönegrad av den hos anstalten anställda vaktmästaren, hade visserligen nämnden hyst någon tvekan, huruvida de tjänsteåligganden, denne befattningshavare hade att utföra, motiverade hans placering i 7:e lönegraden. Såsom emellertid styrelsen för anstalten anfört ålåg det honom — förutom de vanliga vaktmästargöromålen — att öva tillsyn över, att anstaltens elektriska apparatur behörigen fungerade. Därtill komme ock, att vaktmästaren, som innehade bostad i anstaltsbyggnaden, på grund av denna byggnads i viss mån avskilda läge hade att ägna särskild tillsyn åt densamma under de tider av dygnet, då arbetet vid anstalten icke påginge. Med hänsyn härtill hade nämnden ansett sig kunna biträda styrelsens förslag om vaktmästarbefattningens placering i 7:e lönegraden.

Statskontoret har anfört följande.

Statskontoret ansåge sig till en början böra framhålla, att utgifterna för statens centrala frökontrollanstalt — oavsett vissa byggnadsarbeten m. m. — för budgetåret 1929/1930 uppgått till följande belopp:

från anslaget IX H. T. 18. Statens centrala frökontrollanstalts verksamhet	kr. 265,915: 37
från anslaget IX H. T. 22. Filial till statens centrala frökontrollanstalt	» 37,923: 10
från anslaget IX H. T. 21. Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid statens centrala frökontrollanstalt	» 7,997: —
Sammanlagt	kr. 311,835: 47
Anstaltens inkomster under samma budgetår uppginge till	» 168,300: 90.
För nämnda budgetår hade alltså en brist å	kr. 143,534: 57
uppstått å verksamheten.	
För budgetåret 1928/1929 uppginge anstaltens sammanlagda utgifter till	kr. 313,295: 90
och anstaltens inkomster till	» 137,495: 45.
vadan bristen för sistnämnda budgetår hade uppgått till	kr. 175,800: 45.

De för anstalten å riksstaten uppförda anslagen hade under de senaste åren som regel överskridits med betydande belopp.

Enligt statskontorets mening vore det visserligen i och för sig riktigtast att höja anstaltens anslag till motsvarighet med de belopp, vartill utgifterna i verkligheten uppginge. Anstaltens styrelse hade emellertid ansett, att detta lämpligen torde kunna uppskjutas till dess tillräckliga erfarenheter vunnits beträffande de omkostnader, som verksamhetens bedrivande i de nya lokalerna komme att draga. Statskontoret, som föreställde sig, att, då erfarenhet i sådant hänseende vunnits, en ingående undersökning av anstaltens driftkostnader måste vidtagas för utrönande av möjligheterna till nedbringande av anstaltens årliga underskott, hade icke velat motsätta sig, att anslagsposten till omkostnadsstat upptoges för nästkommande budgetår med oförändrat belopp. Samma skäl, som föranledde statskontoret att intaga denna ståndpunkt, torde emel-

lertid böra vara avgörande även i fråga om den begärda förhöjningen av anstaltens avlöningsanslag; och detta i all synnerhet då det gällde inrättandet av en ny befattning å ordinarie stat och uppflyttning av sådana befattningar i högre lönegrad. Statskontoret ville i detta avseende erinra, hurusom föredragande departementschefen vid äskandet av anslag till frökontrollanstalten för innevarande budgetår — i anledning av den redan då föreliggande frågan om vidtagande av nu ånyo föreslagna ändringar i avlöningsstaten — uttalade, att anstaltens verksamhet hade utvecklat sig snabbare än från början kunnat förutses, och att det ännu icke torde kunna fullt bedömas, vad som borde vara att anse såsom normal omfattning av arbetet. Detta sammanhänge givetvis med den inverkan på arbetets anordnande och bedrivande, som överflyttningen till nya moderna arbetslokaler kunde komma att medföra. Någon tids ytterligare erfarenhet syntes fördenskull böra avvaktas, innan frågan om större förändringar i de nyligen reglerade avlöningsförhållandena upptoges till förnyat bedömande. (1930 års statsverksproposition IX H. T. sid. 262.)

På grund av vad sålunda anförts finge statskontoret hemställa, att den gjorda framställningen, i vad den avsåge ändringar i anstaltens avlöningsanslag, icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Vad vidare beträffade de föreslagna ändringarna i de olika posterna av omkostnadsstaten hade dessa icke givit statskontoret anledning till erinran.

I ärendet har framhållits, att den oberäknat kraftiga utveckling, som centrala frökontrollanstaltens verksamhet undergått, nödvändiggjort en uppdelning av anstaltens frökontrollavdelning (laboratorieavdelningen) i en renhetsavdelning och en groningsavdelning. Vidare framgår av utredningen, att dessa båda avdelningar kommit att — var och en inom sitt specialområde — erhålla i såväl kvalitativt som kvantitativt avseende fullt likvärdiga arbetsuppgifter. Ytterligare är att märka följande. Ledningen av frökontrollavdelningen handhades ursprungligen av frökontrollanten. Det i anstaltens stat upptagna laboratoriebiträdet hade att fördela arbetet inom den å avdelningen tjänstgörande biträdespersonalen samt att under frökontrollantens inseende utöva den närmaste tillsynen över de därstädes förekommande undersökningarna. Efter den av omständigheterna nödvändiggjorda uppdelningen av frökontrollavdelningen har ledningen av avdelningens arbeten fördelats mellan frökontrollanten och den i staten upptagna assistenten sålunda, att föreståndarskapet för renhetsavdelningen nu innehaves av frökontrollanten, under det att assistenten har att utöva motsvarande funktion å groningsavdelningen. Laboratoriebitrådets arbetskraft tages nu helt i anspråk på renhetsavdelningen. Motsvarande uppgifter å groningsavdelningen utföras av ett av de i staten upptagna frökontrollbiträdena.

Det föreliggande förslaget avser att avvägbringa likställighet i lönehänseende mellan de nu omhandlade befattningshavarna å renhetsavdelningen och groningsavdelningen. Härutinnan har ifrågasatts den nuvarande assistentbefattningens omändring till en ordinarie frökontrollants-

Departements-
chefen.

[70.] befattning i lönegraden B 24 och det ovan särskilt berörda frökontrollbiträdets förändring till ställning av laboratoriebiträde.

Anledningen till att detta förslag, som på sätt ovan nämnts förelåg även vid riksdagen 1930, icke då föranledde någon åtgärd synes närmast hava berott på att någon erfarenhet av anstaltens verksamhet och behov efter inflyttning i de förenämnda nya lokalerna ansågs önskvärd. Emellertid har allmänna civilförvaltningens lönenämnd, som vid frågans föregående prövning intog en avvaktande hållning, efter att hava vid besök å anstalten, sedan den inflyttat i de nya lokalerna, sökt bilda sig en mening rörande de arbetsuppgifter, som med nuvarande arbetsförhållanden vid anstalten ankomma på de till uppflyttning i lönegrad nu ånyo föreslagna befattningshavarna, beträffande assistenttjänsten kommit till den uppfattningen, att de på innehavaren av denna befattning ankommande göromålen torde få anses vara av den kvalificerade art och hans verksamhet såsom föreståndare för groningsavdelningen av den självständiga karaktär, att tillräcklig anledning numera icke förefinnes att bibehålla honom i lägre löneställning än den, fältkontrollanten och frökontrollanten vid anstalten intoge. Vidkommande den föreslagna uppflyttningen av det å groningsavdelningen tjänstgörande i 7:e lönegraden placerade frökontrollbiträdet har lönenämnden funnit detta förslag vara av förhållandena nöjaktigt motiverat.

Vad i ärendet anförts liksom ock den kännedom jag i övrigt tillägnat mig rörande de förhållanden, varom här är fråga, har bibragt mig den meningen, att en utjämning i löneavseende mellan ifrågavarande befattningshavare å renhets- och groningsavdelningarna rättvisligen bör ske på sätt anstaltens styrelse föreslagit. Jag anser mig sålunda böra förorda detta jämväl av lantbruksstyrelsen livligt tillstyrkta förslag.

Vad angår den av anstaltsstyrelsen föreslagna uppflyttningen av vaktmästarbefattningen från lönegraden B 5 till lönegraden B 7 synes mig de icke obetydligt krävande speciella uppgifter, som denne befattningshavare enligt utredningen i ärendet har att fylla utöver de med en sådan syssla i allmänhet förenade göromålen, väl motivera den av lantbruksstyrelsen och jämväl av lönenämnden förordade uppflyttningen.

Mot vad anstaltsstyrelsen föreslagit rörande anstaltens omkostnadsstat, vilket förslag icke innebär någon förändring av statens slutsumma, har jag ingen erinran att framställa.

Den i anstaltens nuvarande stat upptagna anslagsposten till avlöningar åt ordinarie tjänstemän synes på sätt lantbruksstyrelsen antytt hava på sin tid beräknats efter avlöningsbeloppet i högsta löneklassen inom respektive lönegrad. Med en omräkning av ifrågavarande anslagspost i överensstämmelse med vad som i allmänhet torde tillämpas vid beräkning av de ordinarie avlöningsposterna eller med utgångspunkt från avlöningsbeloppet i den näst högsta löneklassen skulle vad jag här ovan tillstyrkt kräva en anslagshöjning av endast 1,100 kronor.

Staten för anstalten skulle sålunda erhålla följande utseende:

[70.]

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor	58,000
Omkostnadsstat, <i>förslagsanslag</i>	»	111,000

Förslagsanslag kronor 169,000.

Förslagsanslaget till statens centrala frökontrollanstalt skulle sålunda upptagas till 169,000 kronor.

Till de ändringar i instruktionen för anstalten, som torde påkallas vid bifall till vad ovan föreslagits, torde jag få återkomma, sedan riksdagen anmält sitt beslut i anslagsfrågan.

Anstaltsstyrelsens förslag att för budgetåret 1931/1932 beräkna driftkostnadsanslaget för centrala frökontrollanstaltens filial vid Alnarp till samma belopp som för innevarande budgetår eller 24,000 kronor föranleder icke någon erinran från min sida. Jag skall under nästföljande punkt göra hemställan om anslagets beviljande.

Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) bestämma antalet ordinarie befattningar hos statens centrala frökontrollanstalt på följande sätt:

	Lönegrad
1 föreståndare	B 30
2 frökontrollanter	B 24
1 fältkontrollant	B 24
2 laboratoriebiträden	B 11
1 kansliskrivare (registrator och kassör)	B 11
1 frökontrollbiträde	B 7
1 vaktmästare	B 7
1 frökontrollbiträde	B 4.

- 2) godkänna det av mig här ovan förordade förslaget till stat för anstalten, att tillämpas från och med budgetåret 1931/1932,

- 3) vid bifall härtill höja *ordinarie förslagsanslaget* till statens centrala frökontrollanstalt,

nu	kronor	167,900,
med	»	1,100
till	»	169,000.

[71.] 19. Filial till statens centrala frökontrollanstalt. Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[71.]

att för uppehållande av driften vid statens centrala frökontrollanstalts filial vid Alnarp anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra förslagsanslag*

av kronor 24,000.

[72.] [72.] 20. **Understöd åt lokala frökontrollanstalter.** Under en följd av år har riksdagen anvisat anslag att användas till understöd åt sådana frökontrollanstalter, som av landsting eller hushållningssällskap, vart för sig eller i förening, understödjas med minst samma belopp som statsbidraget och vilka anstalter vilja underkasta sig de villkor och föreskrifter i avseende å analysmetoder och övriga förhållanden, som fastställas av Kungl. Maj:t.

Anslaget, som till och med budgetåret 1927/1928 utgick med 10,000 kronor, har för tiden därefter, med hänsyn till att i samband med inrättandet av den till Skåne förlagda filialen av statens centrala frökontrollanstalt frökontrollanstalten i Lund nedlagts, begränsats till 8,000 kronor.

Anslaget för budgetåret 1930/1931 har jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 8 augusti 1930 fördelats mellan sex lokala frökontrollanstalter, nämligen anstalterna i Linköping, Skara, Örebro, Härnösand, Torsta och Luleå.

Bestämmelser rörande anslagets användning äro meddelade dels i reglemente den 18 juni 1926 (nr 259) dels ock i kungörelse samma dag (nr 260) angående statsbidrag till lokala frökontrollanstalter.

I skrivelse den 23 augusti 1930 föreslår *lantbruksstyrelsen*, att för tilldelande av statsunderstöd åt lokala frökontrollanstalter måtte för budgetåret 1931/1932 anvisas samma belopp som för budgetåret 1930/1931 eller 8,000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag biträder styrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till understöd åt sådana frökontrollanstalter, som av landsting eller hushållningssällskap, vart för sig eller i förening, understödjas med minst samma belopp som statsbidraget och vilka anstalter vilja underkasta sig de villkor och föreskrifter i avseende på analysmetoder och övriga förhållanden, som fastställas av Kungl. Maj:t, anvisa för budgetåret 1931/1932 ett *extra anslag* av kronor 8,000.

[73.] [73.] 21. **Befordrande av inhemsk fröodling.** Redogörelse för ordinarie reservationsanslaget till befordrande av inhemsk fröodling har lämnats i 1928 års statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkt 69. Medelsbehovet, som under de senare åren i allmänhet beräknats till 22,000 kronor, har, med hänsyn därtill att från och med budgetåret 1928/1929 statsbidrag må utgå jämväl till utställning av utsädesspannmål och utsädesfrö, från och med sistnämnda budgetår beräknats till 26,000 kronor. Emellertid höjdes anslaget för budgetåret 1930/1931 till 30,000 kronor i syfte att i efterskott gottgöra hushållningssällskapen vissa kostnader för 1929 för anläggning av frörenserier.

Bestämmelser om anslagets användning finnas angivna i kungörelsen den 18 maj 1928 (nr 121). Statsbidrag kan enligt sagda kungörelse utgå till hushållningssällskap bland annat för anordnande av utställningar av utsädesspannmål och utsädesfrö, till frörenserier samt för upplysnings- och försöksverksamhet.

Genom beslut den 30 maj 1930 har Kungl. Maj:t fördelat de för budgetåret 1930/1931 för ändamålet till förfogande stående medlen. Därvid erhöles 24 hushållningssällskap tillhopa 30,878 kronor 64 öre, varav 7,628 kronor 64 öre beräknades såsom anslagsförhöjning åt 5 sällskap, vilka för 1929 för anläggande av frörenserier erhållit endast femtio procent av det belopp, som för ändamålet författningsenligt kunnat utgå. Av återstående 23,250 kronor utgjorde 3,450 kronor bidrag till anläggande under 1930 av frörenserier. För sist nämnda ändamål tilldelades sålunda Stockholms läns och stads hushållningssällskap 1,250 kronor, Kronobergs läns hushållningssällskap 1,200 kronor och Älvsborgs läns norra hushållningssällskap 1,000 kronor. Nämnda belopp, tillhopa 3,450 kronor, beräknades på grund av medelsbrist till allenast femtio procent av det högsta bidrag, som för nämnda ändamål författningsenligt kunnat tilldelas sällskapen.

I skrivelse den 23 augusti 1930 har *lantbruksstyrelsen* yttrat sig angående medelsbehovet för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1931/1932 och därvid anfört följande.

Anslag för ändamålet torde fortfarande vara erforderligt. Särskilt sedan lagen den 14 juni 1928 (nr 289) angående handeln med utsädesvaror trätt i kraft, torde behovet av frörenserier i olika delar av landet göra sig allt mera gällande. Endast vid i maskinellt avseende väl rustade renserier kunde nämligen den i lagen fordrade renhetsgraden å respektive frövaror ernås.

Den vid 1930 års riksdag vidtagna höjningen av ifrågavarande anslag hade förutsatts skola vara allenast tillfällig. En sänkning av anslaget syntes emellertid med hänsyn till nyssberörda omständighet icke för närvarande tillräddig.

För anordnande av frörenserier hade Kungl. Maj:t för 1930 beviljat statsunderstöd åt tre hushållningssällskap. På grund av medelsbrist kunde dock endast hälften av högsta möjliga författningsenliga bidrag eller 3,450 kronor då tilldelas sällskapen. För 1931 borde dessa sällskap därför erhålla ytterligare 3,450 kronor.

Därest för ifrågavarande verksamhet under budgetåret 1931/1932 skulle stå till förfogande samma belopp, som beräknats för det löpande året eller 26,000 kronor, skulle alltså anslagsbehovet uppgå till i runt tal 30,000 kronor. Någon reservation å anslaget vore icke att förvänta.

Under återopande av det anförda hemställer *lantbruksstyrelsen*, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen, att ordinarie reservationsanslaget till befordrande av inhemsk fröodling för budgetåret 1931/1932 upptages med oförändrat belopp, 30,000 kronor.

[73.]
Departements-
chefen.

Såsom ovan erinrats utgick lantbruksstyrelsen i sin fjolårsframställning i ämnet därifrån, att den då föreslagna anslagshöjningen skulle vara av tillfällig natur samt att, så snart tillräckligt antal fröenserier erhållit modern utrustning, medelsbehovet ånyo skulle kunna något inskränkas. Emellertid torde en sänkning av anslaget icke för närvarande böra genomföras. Den omständigheten, att åt de hushållningssällskap, vilka gjort framställning om statsunderstöd för anordnande av fröenserier, för år 1930 kunnat beredas dylikt understöd med endast hälften av högsta möjliga författningsenliga belopp, talar för lämpligheten av att anslaget även för budgetåret 1931/1932 upptages till belopp av 30,000 kronor.

I anslutning till vad jag sålunda anfört torde i riksstaten för budgetåret 1931/1932 uppföras

befordrande av inhemsk fröodling, oförändrat ordinarie reservations-
anslag kronor 30,000.

[74.]

[74.] 22. Sveriges utsädesförening. Från och med 1905 har riksdagen årligen anvisat medel till Sveriges utsädesförening. Anslaget var för budgetåret 1929/1930 uppfört med 235,200 kronor. För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats ett anslag av 244,700 kronor.

Med anledning
av riksdags-
skrivelsen nr
321/1930
igångsatt ut-
redning om
de statsunder-
stödda växt-
förädlings-
anstalterna.

Anslaget har plägat bestämmas till skillnaden mellan föreningens beräknade utgifter och inkomster. Bland de senare märkes särskilt den av Allmänna svenska utsädesaktiebolaget till föreningen, enligt dem emellan ingångna avtal, utgivna ersättning för övertagande av från föreningen utgående nya sorter och eliter av lantbruksväxter. För tiden 1 juli 1925—30 juni 1930 gällde härutinnan ett avtal, vartill förslag uppgjorts av två inom jordbruksdepartementet den 31 oktober 1924 tillkallade sakkunniga. Dessas uppdrag avsåg utredning i syfte att klarlägga såväl under vilka förutsättningar staten borde understödja den inom landet bedrivna växtförädlingsverksamheten i allmänhet som även huruvida och eventuellt på vad sätt Weibullsholms växtförädlingsanstalt lämpligen kunde inordnas i den statligt understödda verksamheten på området. För de sakkunnigas betänkande redogjordes i propositionen den 23 mars 1925, nr 172, angående anslag till befrämjande av växtförädling m. m. I riksdagens med anledning av propositionen avlåtna skrivelse den 3 juni 1925, nr 322, uttalade riksdagen beträffande det för yttrande då förelagda avtalet, bland annat, att riksdagen icke kunnat undgå att finna den ersättning, som bolaget skulle hava att erlagga för den bolaget genom avtalet tillförsäkrade rätt, förhållandevis låg, samt att riksdagen bestämt förväntade, att Kungl. Maj:t skulle i god tid före avtalets utgång taga i övervägande de möjligheter, som kunde finnas för att förädlingsarbetet vid Svalöv måtte kunna på ett för staten förmånligare sätt komma allmänheten till godo. Emellertid ville riksdagen i

frågans dåvarande läge icke ifrågasätta någon ändring i avtalet; detta blev därefter godkänt av Kungl. Maj:t. Enligt § 12 i berörda, den 12 mars 1925 dagtecknade avtal hade bolaget att till föreningen erlægga dels en årlig grundavgift av 60,000 kronor, dels ock, för den händelse att bolagets årliga försäljning av föreningens originalvaror skulle överstiga 1,500,000 kronor, en tilläggsavgift av en procent av den överskjutande försäljningssumman för dylika originalvaror.

Ett mellan föreningen och bolaget den 3 mars 1930 för tiden efter den 30 juni 1930 ingånget nytt avtal blev av Kungl. Maj:t genom skrivelse den 14 mars 1930, nr 271, för yttrande underställt riksdagen. I det nya avtalet bibehölls bolagets grundavgift oförändrad, medan tilläggsavgiften å angiven del av försäljningssumman ökades från en till två procent. I sitt över Kungl. Maj:ts nyssnämnda skrivelse avgivna utlåtande, nr 71, uttalade jordbruksutskottet, under hänvisning till riksdagens 1925 gjorda yttrande, ett beklagande över att förslag i förevarande avseende icke tidigare än som skett underställts riksdagen. Emellertid tillade utskottet, att i sakens dåvarande läge ingen annan utväg syntes stå till buds än ett godtagande av det föreliggande avtalet, även om detta icke uppfyllde önskvärda krav, därvid dock giltighetstiden borde begränsas till tre år. Härefter anförde utskottet följande:

»Härvid förutsätter utskottet, att Kungl. Maj:t skall under tiden låta verkställa den närmare utredning rörande förevarande fråga, som torde vara erforderlig för ett säkrare bedömande av betingelserna för att kunna, på ett för den till största delen med statsmedel uppehållna utsädesföreningen och för den växtodlande allmänheten så ekonomiskt fördelaktigt sätt som möjligt, i marknaden utföra av från föreningen utgående nya sorter och stammar. För ernående av detta syfte torde — därest förhandenvarande omständigheter skulle därtill giva anledning — jämväl kunna tänkas ifrågakomma tillgripande av annan utväg än den för närvarande anlitade. Med hänsyn till angelägenheten av att riksdagen beredes tillfälle att i god tid före avtalstidens utgång taga förnyad ställning till förevarande fråga förväntar utskottet att det förslag härutinnan, vartill den förutsatta utredningen kan komma att leda, förelägges senast 1932 års riksdag.

Vid denna utredning torde även böra undersökas, huruvida icke statens medverkan för verksamhetens upprätthållande skulle kunna ske efter andra grunder än de, som för närvarande tillämpas vid statsbidragets avvägande och som innebär, att detta bidrag efter granskning av föreningens utgifter i stort sett bestämmes till skillnaden mellan de beräknade utgifterna och den med utsädesaktiebolaget överenskomna avgiften för av föreningen uppdragna sorter och stammar. Utskottet anser det sålunda kunna ifrågasättas, om icke i stället till föreningen borde utgå ett lämpligt avvägt fixerat statsbidragsbelopp, med vilket föreningen vid den årligen återkommande planläggningen av förädlingsverksamheten skulle hava att räkna. Storleken av detta belopp torde självfallet bliva beroende på resultatet av utredningen. I samband härmed torde givetvis även komma i betraktande, vilken ställning den andra statsunderstödda växtförädlingsanstalten, Weibullsholm, ur statens synpunkt

[74.] lämpligen bör intaga. Likaledes torde böra uppmärksammas dessa båda anstalters inbördes ställning.»

Med godkännande av utskottets förevarande utlåtande anhöll riksdagen i skrivelse den 31 maj 1930, nr 321, — jämte det riksdagen anmälde, att avtalets giltighetstid enligt riksdagens mening borde begränsas till tre år räknat från den 1 juli 1930 — om utredning rörande de statsunderstödda växtförädlingsanstalterna med beaktande därvid av vad jordbruksutskottet anfört i nyss återgivna utlåtande. Den 25 juli 1930 meddelade Kungl. Maj:t beslut i frågan om avtalets godkännande.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 augusti 1930 har jag anmodat f. d. landshövdingen J. Widén, ledamoten av riksdagens andra kammare P. E. Sköld och sekreteraren hos Östergötlands läns hushållningssällskap A. E. Engström att inom jordbruksdepartementet verkställa den av riksdagen begärda utredningen i enlighet med vissa i Kungl. Maj:ts sagda beslut den 28 augusti 1930 meddelade grunder. Utredningsmännens arbete pågår men beräknas icke avslutas inom sådan tid, att härpå kan grundas förslag till 1931 års riksdag.

Anslagsfrågan
vid 1930 års
riksdag.

I fråga om det för innevarande budgetår anvisade anslaget må erinras, att Kungl. Maj:t under motsvarande punkt i nionde huvudtiteln till 1930 års riksdag föreslog anvisande för budgetåret 1930/1931 av ett till 244,700 kronor förhöjt anslag, därav 144,240 kronor till huvudanstalten vid Svalöv och 100,460 kronor till filialerna.

Den föreslagna höjningen berodde bland annat därpå, att på lantbruksstyrelsens tillstyrkan bland de utgifter, som lades till grund för statsbidragets beräkning, upptogos två ålderstillägg å vardera 500 kronor till avdelningsföreståndaren hos föreningen C. Hammarlund, för vilkas erhållande Hammarlund ansetts böra få tillgodoräknas viss tidigare vid Weibullsholms växtförädlingsanstalt innehavd anställning. Ur det under punkt 76 i nionde huvudtiteln till 1930 års riksdag intagna utlåtande, vari lantbruksstyrelsen tillstyrkte denna åtgärd, må här återgivas följande.

I fråga om ålderstillägg åt avdelningsföreståndaren Hammarlund kunde framhållas, att denne under tiden 1 november 1917—30 september 1927 varit anställd såsom ledare för förädlingen av köksväxter vid Weibullsholm. Erinras borde därjämte, att förädlingsverksamheten därstädes alltsedan den 1 juli 1924 varit statsunderstödd och underkastad statlig inspektion. Lantbruksstyrelsen kunde vitsorda, att Hammarlunds verksamhet därstädes varit av stor betydelse för den svenska trädgårdsodlingen och att hans nuvarande arbetsuppgifter kunde anses utgöra en likvärdig och naturlig fortsättning därav. Enligt lantbruksstyrelsens mening borde därför tiden 1 juli 1924—30 juni 1930 eller 6 år kunna få tillgodoräknas Hammarlund vid tilldelande av ålderstillägg. Även den tid av åtta månader, Hammarlund under vakans uppehöll föreståndarbefattningen vid centralanstaltens för försöksväsendet på jordbruksområdet botaniska avdelning, torde böra få räknas honom tillgodo för upp-

flyttning i högre lönegrad, varigenom han alltså skulle vara berättigad att för sådant ändamål få tillgodoräkna sig en tid av sammanlagt sex år åtta månader. Vidkommande Hammarlunds anställning vid växtförädlingsanstalten å Weibullsholm före den 1 juli 1924 hyste lantbruksstyrelsen visserligen vissa betänkligheter mot att även tiden för denna tjänstgöring, som fullgjordes, då institutionen ännu arbetade utan statligt understöd eller kontroll, borde tillgodoräknas honom som tjänstetid för vinnande av löneförhöjning genom ålderstillägg. Då emellertid Hammarlunds arbetsuppgifter vid Weibullsholm städse varit desamma, såväl före som efter den 1 juli 1924, och av allmännyttig art, ville lantbruksstyrelsen föreslå, att hälften av den tid av 6 år 8 månader, han före den 1 juli 1924 varit anställd därstädes, måtte i förevarande avseende få tillgodoräknas honom. Härigenom skulle Hammarlund den 1 juli 1930 sammanlagt få tio tjänstår och sålunda från denna tidpunkt kunna komma i åtnjutande av två ålderstillägg.

I två inom riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts berörda framställning väckta motioner upptogs ett av utsädesföreningen framställt under punkt 76 i 1930 års huvudtitel återgivet förslag om anvisande för utvidgning av föreningens verksamhet av dels ett engångsanslag å 80,000 kronor och dels till bestridande av årliga utgifter för utvidgad verksamhet 32,750 kronor. I sitt över Kungl. Maj:ts förenämnda framställning och de väckta motionerna avgivna utlåtande nr 72 punkt 1 hänvisade utskottet till den föreslagna utredningen, vilken jämväl skulle omfatta en undersökning rörande växtförädlingsanstalternas anslagsbehov, samt yttrade vidare, att utskottet i avvaktan på resultatet härav icke ansåge sig böra förorda anvisande av särskilda medel för *utvidgning* av föreningens verksamhet. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna anvisade riksdagen i enlighet med utskottets hemställan på sätt ovan nämnts för budgetåret 1930/1931 ett anslag för ifrågavarande verksamhet å 244,700 kronor, varav till huvudanstalten vid Svalöv 144,240 kronor och till filialerna 100,460 kronor.

I en till Kungl. Maj:t inkommen ansökning har styrelsen för utsädesföreningen anhållit att, med utgångspunkt från verksamhetens tillgodo-seende i hittillsvarande omfattning, Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1931/1932 anvisa såsom särskilda extra anslag dels till uppehållande av föreningens praktiskt vetenskapliga verksamhet samt för ledning av och samarbete med föreningens filialer ävensom för beredande av vissa förmåner åt universitetets i Lund institution för ärftlighetsforskning 148,000 kronor, dels ock för uppehållande av verksamheten vid föreningens filialer vid Ultuna, i Östergötland, Kalmar län, Västergötland, Värmland, Västernorrlands län, Jämtland och i Luleå 113,585 kronor eller sålunda tillhopa 261,585 kronor.

Vid ansökningen har fogats förslag till inkomst- och utgiftsstat för tiden 1 juli 1931—30 juni 1932, utvisande inkomster till belopp av 92,000 kronor och utgifter å sammanlagt 353,585 kronor eller alltså en brist att

Föreningens
anslagsäskan-
den för bud-
getåret 1931/
1932.

[74.] tackas genom statsbidrag å det i sådant avseende begärda beloppet 261,585 kronor. Vidare har överlämnats revisionsberättelse avseende kalenderåret 1929. Förslaget innefattar, vad angår huvudinstitutionen, höjningar å utgiftssidan med sammanlagt 8,935 kronor. Härav belöpa 5,850 kronor till avlöningar till tjänstemän med flera, i huvudsak beroende på dels upptagna nya ålderstillägg å tillhopa 1,350 kronor, varibland två sådana tillägg å vardera 500 kronor till avdelningsföreståndaren J. Ras-musson, som ansetts böra för ålderstilläggs erhållande få tillgodoräknas viss tidigare anställning vid Alnarp, dels ifrågasatt inrättande av ytterligare en fast assistentbefattning, dels ock en med 300 kronor ökad utgift för magasinsskontrollanten H. Jeppssons avlöning, förorsakad därav att statens centrala frökontrollanstalts bidrag härför minskats från 3,900 kronor till 3,600 kronor. För anställande av den nyss åsyftade assistenten å vete- och havreavdelningen skulle erfordras 4,200 kronors höjning i av-löningsposten; i samband härmed skulle det i posten till allmänna om-kostnader ingående beloppet till vete- och havreförädlingen sänkas med 1,000 kronor. Å andra sidan skulle det i sistnämnda post ingående beloppet till kornförädlingen höjas med 1,000 kronor. Av återstående ökning hänföra sig 1,460 kronor till dyrtidstillägg, 300 kronor till samlingarnas vård och tillökning, 100 kronor till kontorsutgifter, 1,200 kronor till hyra för den s. k. dubbelvillan och 25 kronor till diverse utgifter. Utgifterna för filialerna hava beräknats höjda med 13,125 kronor. Härav belöpa 2,500 kronor på nytillkommande ålderstillägg till filialföreståndarna enligt fastställd reglering och till ifrågasatt viss höjning av de utgående ålderstilläggens belopp. Resten av höjningen föranledes beträffande ett belopp av 8,000 kronor av föreslagen tillfällig löneförbättring å 1,000 kronor till en var av filialföreståndarna och beträffande 2,625 kronor av ökade kostnader för dyrtidstillägg.

I fråga om inkomstberäkningen föreligga i förhållande till budgetåret 1930/1931, för vilket år inkomsterna beräknades till 86,800 kronor, endast den skiljaktigheten, att nu upptagits tilläggsavgift från Allmänna svenska utsädesaktiebolaget å 5,200 kronor.

Över utsädesföreningens förevarande framställning hava infordrade ut-låtanden avgivits den 23 augusti 1930 av lantbruksstyrelsen, den 23 september 1930 av statskontoret och den 7 oktober 1930 av förenämnda kom-mitterade för utredning rörande de statsunderstödda växtförädlingsan-stalterna.

Ur föreningens framställning samt lantbruksstyrelsens och statskonto-rets utlåtande däröver må anföras följande.

Utgifterna vid huvudanstalten.

Från posten till *avlöningar* till föreningens tjänstemän utgår avlöning bland annat till föreståndarna för de olika växtförädlingsavdelningarna.

Enligt av lantbruksstyrelsen fastställd reglering äga avdelningsföreståndarna, vilkas avlöning förutom dyrtidstillägg uppgår till 7,700 kronor, rätt till tre ålderstillägg, vardera å 500 kronor, efter 5, 10 och 15 år. Rätten till ålderstillägg inträder från och med året näst efter det respektive femårsperiod uppnåtts.

[74,]

Förslaget om upptagande av två ålderstillägg till avdelningsföreståndaren J. Rasmusson har föranletts av en av honom — under åberopande av tidigare innehavd tjänst såsom ledare av försöksverksamheten med köksväxter vid Alnarps trädgårdar — gjord ansökning avseende att få vid beräkning av tjänsteår för erhållande av ålderstillägg såsom avdelningsföreståndare vid Svalöv tillgodoräkna sig sju år och sex månader såsom ledare av försöksverksamheten med köksväxter vid Alnarps trädgårdar.

ifrågasatta
ålderstillägg
till avdelnings-
föreståndaren
J. Rasmusson.

Rasmusson har till stöd härför anfört, att arbetet vid Alnarp bestått i utförande av jämförande sortförsök, diverse kulturförsök, förädling och fältkontroll över köksväxtstammars sortrenhet och sortäktighet. Vidare hade han haft att leda en ej obetydlig försöksverksamhet med köksväxter på skilda orter i landet. Härjämte hade i hans åliggande ingått att meddela undervisning vid trädgårdsskolan vid Alnarp samt att under åren 1921—1926 sköta lantbruket vid försöksgården. Beträffande omfattningen och resultaten av arbetena har Rasmusson hänvisat till publicerade redogörelser härom, varur han i ansökningen lämnat vissa utdrag. Slutligen framhåller Rasmusson, att hans huvuduppgift vid Alnarp varit sort- och stamprövning, under det att förädlingsarbetet kommit i andra rummet, samt att ifrågavarande arbete både till sin omfattning och karaktär varit likartat med det arbete vid Weibullsholm, som tillgodoräknats föreståndaren Hammarlund för erhållande av ålderstillägg såsom avdelningsföreståndare vid Svalöv.

Utsädesföreningens styrelse har meddelat, att Rasmusson, som hittills icke åtnjutit något ålderstillägg, från och med den 1 april 1926 innehåft sin nuvarande tjänst, som han tillträtt den 1 oktober samma år, samt med hänsyn till den av Rasmusson anförda motiveringen och med stöd av bestämmelserna i 11 § 2 mom. avlöningsreglementet för befattningshavare tillhörande den civila statsförvaltningen funnit sig böra förorda Rasmussons ansökning.

Lantbruksstyrelsen har i förevarande avseende anfört följande.

Beträffande de förhöjda ålderstilläggen hade lantbrukstyrelsen — utom i fråga om avdelningsföreståndaren Rasmusson — intet att erinra, då bestämmelserna i gällande lönereglering för befattningarna hos föreningen därvid följts. De två nya ålderstilläggen till Rasmusson ansågo styrelsen sig däremot icke kunna förorda, enär en dylik åtgärd icke skulle överensstämma med gällande principer för beräkning av lönstillägg. Föreningen åberopade den långa tid, Rasmusson före sin anställning vid Svalöv varit verksam i växtförädlingens tjänst vid Alnarp. Där åtnjöt han emellertid enligt vad styrelsen inhämtat icke sådana löneförmåner, att hans tidigare och nuvarande anställningar utan vidare kunde jämföras och tjänstgöringstiderna sålunda sammanräknas.

[74.] *Statskontoret* har yttrat följande.

Med avseende å ifrågasatt rätt för avdelningsföreståndaren Rasmusson att för ålderstillägg tillgodoräkna viss tidigare tjänstgöring ansåge sig statskontoret böra framhålla, att vid avgörande av spörsmålet om motsvarande förmån för avdelningsföreståndaren Hammarlund hänsyn icke syntes hava tagits till avlöningsförmånernas storlek under den tjänstgöringstid, som tillgodoräknats (se statsverkspropositionen 1930, nionde huvudtiteln, sid. 276). I stället syntes huvudvikten hava lagts vid arten av den åberopade tjänstgöringen. Av vad i förevarande ärende upplysts ville det också förefalla, som om den av Rasmusson tidigare fullgjorda tjänstgöringen vid Alnarp vore i sådant hänseende likvärdig med den Hammarlund tillgodoräknade anställningen vid Weibullsholm. Då emellertid bestämd uppgift icke föreläge om, huru i sådant avseende förhölle sig, ansåge sig statskontoret icke kunna göra något särskilt uttalande i fråga om Rasmussons rätt att tillgodoräkna den åberopade tjänstgöringen.

Frågan om
nyinrättande
av en fast
assistentbe-
fattning å
vete- och
havreavdel-
ningen.

I förevarande anslagspost har jämväl föreslagits en höjning med 4,200 kronor avseende att möjliggöra inrättande av en fast assistentbefattning å vete- och havreavdelningen.

Föreningen har härom yttrat bland annat, att förädlingsarbetena och försöken på denna avdelning under senare år betydligt utvidgats bland annat med hänsyn till behovet att förbättra vetets kvalitet, i samband varmed tillkommit ett bakningslaboratorium. På grund av det sålunda ökade arbetet hade det visat sig nödvändigt att som biträde å avdelningen anställa en extra assistent, vilken avlönats från posten till försöksverk-samhet.

Lantbruksstyrelsen har anfört, att inrättandet av en särskild assistent-befattning på vete- och havreavdelningen torde vara fullt motiverad. Föreningen hade redan nu på denna avdelning anställt en extra assi-stent för att vara avdelningsföreståndaren behjälplig med en del av de alltmera ökade göromålen. Mot den föreslagna avlöningen 4,200 kronor hade lantbruksstyrelsen intet att invända.

Lönestatens slutsumma, såvitt anginge huvudanstalten, skulle sålunda enligt styrelsens förslag belöpa sig till 91,900 kronor. Från denna sum-ma borde — såsom föreningen också föresloge — enligt överenskommelse med statens centrala frökontrollanstalt frändragas ett belopp av 3,600 kro-nor, utgörande bidrag till avlönande av en magasinskontrollant. Ifråga-varande anslagspost skulle sålunda upptagas till 88,300 kronor.

I enlighet härmed borde det av föreningen för dyrtidstillägg åt tjänste-män m. fl. vid Svalöv beräknade beloppet, 20,575 kronor, sänkas till 20,325 kronor.

Statskontoret har icke framställt någon erinran mot vad lantbrukssty-relsen föreslagit i nu angivna delar.

Ifrågasatt
höjning av
allmänna om-
kostnader,
posten för den
s. k. dubbel-
villan m. m.

Vad beträffar de av föreningen i övrigt föreslagna höjningarna av ut-gifterna vid huvudanstalten har *lantbruksstyrelsen* härom anfört föl-jande.

Såvitt lantbruksstyrelsen kunnat finna, torde sagda förändringar, med undantag av den obetydliga höjningen av diverse utgifter, betingas av

de senaste årens verkliga utgifter och således anses vara motiverade. Enligt lantbruksstyrelsens förslag skulle sålunda slutsumman av de beräknade utgifterna för huvudanstalten bli 238,725 kronor.

Vid beräkning av statsanslag till huvudanstalten hade från utgifterna för densamma pläгат fråndragas föreningens beräknade inkomster. Dessa utgjorde enligt det föreliggande stattförslaget sammanlagt 92,000 kronor; och hade lantbruksstyrelsen efter granskning av de skilda inkomstposterna icke funnit anledning till någon erinran. För täckande av uppkommen brist på verksamheten vid huvudanstalten skulle sålunda ertordras ett statsanslag av 146,725 kronor.

Statskontoret har icke framställt någon erinran mot förslaget i nu sist berörda delar.

Utgifterna för filialerna.

För verksamheten vid föreningens filialer har begärts ett statsbidrag av 113,585 kronor mot för löpande budgetår 100,460 kronor. Förhöjningen är föranledd, förutom av nytillkommande ålderstillägg på grund av gällande reglering, av förslag om förbättrade avlöningsförmåner åt filialernas föreståndare, vilka i skrivelse till föreningen gjort framställning i sådant avseende. Enligt av lantbruksstyrelsen fastställd reglering åtnjuta filialföreståndare en grundlön av 4,200 kronor med rätt till tre ålderstillägg å varterdera 400 kronor efter respektive 5, 10 och 15 år. Föreningens förslag innefattar, att ålderstilläggen skulle höjas med 100 kronor till 500 kronor. Därjämte ifrågasättes, att till en var av ifrågavarande befattningshavare skulle utgå tillfällig löneförbättring med 1,000 kronor för år. Lönerna till filialföreståndarna, vilka äro 8 till antalet, har sålunda beräknats till sammanlagt 50,100 kronor. I anslutning härtill hava kostnaderna för dyrtidstillägg upptagits med sammanlagt 12,525 kronor.

Filialföreståndarna hava i en utsädesföreningens förevarande framställning bilagd p. m. gjort jämförelser med vissa andra grupper av tjänstemän inom jordbruksområdet såsom jordbrukskonsulenter, vid svenska betes- och vallföreningen anställda konsulenter, kulturingenjörerna hos svenska mosskulturföreningen m. fl., med vilka filialföreståndarna ansett sig vara jämförbara såväl beträffande arbetsuppgifter som kompetensfordringar, därvid ock framhållits, att filialföreståndarna icke i samma mån som dessa andra befattningshavare hade tillfällen till inkomster utöver lönen. Vidare hava filialföreståndarna framhållit, att filialernas verksamhet sedan senaste lönereglering i flera viktiga avseenden vuxit i betydelse ävensom att genom därefter för avdelningsföreståndare och förste assistenter genomförd löneförbättring filialföreståndarna kommit att intaga en alltför ogynnsam ställning i ekonomiskt avseende.

Utsädesföreningen har huvudsakligen åberopat de av filialföreståndarna framhållna synpunkterna samt särskilt framhållit den löneförbättring å 1,000 kronor förutom dyrtidstillägg, som genom riksdagens beslut om anvisande av anslag för budgetåret 1930/1931 till Svenska betes- och vallföreningen beretts de där anställda konsulenterna.

[74.] *Lantbruksstyrelsen* har anfört följande.

Angående den automatiska höjningen av lönekontot genom nämnda ålderstillägg hade lantbruksstyrelsen intet att erinra. I samband härmed föresloge emellertid föreningen, att gällande bestämmelser för ålderstillägg åt filialföreståndarna måtte ändras så tillvida, att varje ålderstillägg skulle utgå med 500 kronor i stället för 400 kronor. De skäl, som av föreningen i sådant avseende åberopades, syntes lantbruksstyrelsen antagliga. Under förutsättning att nämnda höjningar av filialföreståndarnas ålderstillägg vidtoges, skulle det för närmast föregående budgetår beräknade beloppet för avlöning till meranämnda föreståndare å 39,600 kronor behöva höjas med 2,500 kronor till 42,100 kronor. Likaså skulle enligt gällande grunder det å dessa löner utgående dyrtidstillägget ökas från 9,900 kronor med 625 kronor till 10,525 kronor.

Utöver den löneförbättring, som de föreslagna höjningarna av ålders- och dyrtidstilläggen sålunda innebure, hade föreningen föreslagit tillfälligt löneförbättring åt envar av ifrågavarande föreståndare med 1,000 kronor samt dessutom ett dyrtidstillägg å 250 kronor på varje sådan förhöjning. För denna framställning åberopade utsädesföreningen det förhållandet, att årets riksdag medgivit, att vid beräkning av statsbidrag åt svenska betes- och vallföreningen finge inräknas ett lönetillägg om 1,000 kronor till vardera av sistnämnda förenings konsulenter, vilkas grundlöner tidigare utgått med samma belopp som till ifrågavarande föreståndare. Riksdagens berörda beslut torde hava föranletts därav, att nämnda konsulenter icke — såsom fallet vore med de med dem i lönehänseende likställda jordbrukskonsulenterna m. fl. — kunde påräkna några extra inkomster. Enligt vad lantbruksstyrelsen hade sig bekant, kunde detta skäl åtminstone i allmänhet icke åberopas ifråga om här förevarande befattningshavare. Lantbruksstyrelsen hade sålunda inhämtat, att vissa av utsädesföreningens avdelningsföreståndare jämte lön åtnjöte fri bostad eller hyresbidrag och att somliga av dem erhållit tillstånd att med sin befattning förena annan, väl avlönad verksamhet. Då lantbruksstyrelsen således icke funne det styrkt, att samma förutsättningar här föreläge som i fråga om de åberopade konsulenterna hos betes- och vallföreningen, syntes skäl att nu upptaga denna fråga till prövning icke föreligga.

I övrigt hade styrelsen icke något att erinra mot de å utgiftssidan för anstaltens filialer upptagna posterna. Deras slutsumma skulle således uppgå till ett i jämförelse med nästföregående år med 3,125 kronor förhöjt belopp eller 103,585 kronor.

Statskontoret har funnit sig böra biträda vad lantbruksstyrelsen i nu förevarande avseende anfört och hemställt.

De ovan *omförmälda sakkunniga* hava beträffande utsädesföreningens förevarande framställning i dess helhet anfört följande.

På det tidiga stadium, vari dess arbete befunne sig, hade utredningen i anledning av remissen närmast funnit sig hava att tillse allenast, huruvida föreningens nu gjorda framställning kunde antagas hava någon inverkan till föregripande av den anordnade utredningens resultat. Utredningsmännen finge i sådant avseende tillkännagiva, att ur nämnda synpunkt något hinder icke syntes böra möta för bifall till den ifrågavarande framställningen.